SVENSKA VETENSKAPSAKADEMIENS PROTOKOLL

FÖR ÅREN 1739, 1740 OCH 1741

MED ANMÄRKNINGAR UTGIFNA

AF

E. W. DAHLGREN

1.

PROTOKOLL OCH GRUNDREGLER

STOCKHOLM
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

UPPSALA 1918
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

FÖRORD.

Den 23 maj 1917 beslöt Akademien att låta trycka sina äldsta protokoll och anförtrodde bestyret med utgifningen åt undertecknad.

Dessa protokoll, hvilka lämna upplysningar om Akademiens instiftelse, hennes äldsta organisation och verksamhet, utgöra gifvetvis den viktigaste urkunden till Akademiens historia. Häri ligger alltså den närmaste anledningen till beslutet att genom publikationen göra dem lättare tillgängliga. Men äfven genom det sätt, hvarpå de äldsta förhandlingarna återgifvits, de utförliga, ofta lifliga redogörelserna för hållna öfverläggningar, de bidrag som lämnas till karakteristiken af personligheter, som i tidens vetenskapliga lif och kulturella arbete intogo de främsta rummen, hafva dessa protokoll ansetts kunna påräkna ett allmännare intresse. Såsom förarbete för en framställning af de exakta vetenskapernas historia i vårt land, under ett tidsskede då deras moderna utbildning och deras praktiska tillämpning grundlades — särskildt af Svenska Vetenskapsakademiens insatser på dessa områden — skall det verk, som härmed framlägges, helt visst icke sakna sin betydelse.

Af flera anledningar har man ansett, att detsamma nu borde afslutas med utgången af år 1741; att ej heller framdeles ett fullständigt offentliggörande af den följande tidens protokoll kan ifrågakomma, synes antagligt. Under de första tre åren af Akademiens verksamhet var hennes organisation i det väsentliga fullbordad och hennes arbete inledt i regelbundna former. Ehuru naturligtvis äfven därefter förekomma ärenden af större intresse och af genomgripande betydelse för Akademien själf, är hufvuddelen af förhandlingarna då ägnad åt föremål, hvilka icke förtjäna att in extenso behandlas, utan böra sparas till en sammanfattande framställning, när en sådan

kan varda utgifven. Härtill kommer ytterligare den omständigheten, att fr. o. m. början af år 1742 i protokollsföringen inträdde en väsentlig förändring. Från sammankomsten den 29 januari detta år finnes följande anteckning:

»Hr Præses [Daniel Tilas] anförde däruppå, hurusom han vid de härtils i Kongl. Academien hållne protocoller förmärkt ganska mycken vidlyftighet blifvit brukad, hvilket Hr Præses håller före vara så mycket onödigare, som Academiens Protocoller ej någon annans öfverseende äro underkastade, och hemställer fördenskull, om icke Academien skulle finna för godt at allenast vid sådane måhls förekommande, som röra Academiens hushålds ärenden, bruka formeligt protocoll; men alla de saker, som röra vetenskaper, tycker Hr Præses kunna beqvämligast i en dagbok införas, af hvilken man straxt, så snart et rön förehafves, kan se hvad vid det samma tilförene blifvit gort, då man undviker det besväret at genomlöpa protocollerne. Detta funno Hrr Ledamöterne vara ganska väl öfverlagt och pröfvade nyttigt, at så väl vid protocollernes förande, som med dagbokens inrättande bör efter den upviste methoden förfaras, på det man under detta quartal må kunna märka, om vid den samma någon olägenhet kunde vara.»

En följd af detta beslut blef, att från sagda dag protokollens innehåll inskränktes till några få uppteckningar, stundom begränsade till föga mer än de närvarande ledamöternas namn. En särskild dagbok blef visserligen icke upplagd — någon sådan är åtminstone ej för den ifrågavarande tiden bevarad — och protokollsföringen återgick efter några år i de förra spåren, men utan den tidigare utförligheten med dess karakteristiska redogörelser för de personliga meningsutbytena. Då akademien samtidigt af ekonomiska skäl föranleddes att indraga den särskilda notariebefattningen och protokollsföringen kom att hvila ensamt på sekreteraren, inträdde däri, af obekant anledning, en betänklig oreda. Från medlet af 1742 till samma tid 1743 finnes endast ett mindre antal protokoll, de flesta blott i korta och ofullständiga koncept, och under ett helt år, från augusti 1743, saknas t. o. m. protokollen helt och hållet. I här angifna förhållanden ligger således ännu en orsak att åtminstone tills vidare afbryta utgifningen vid slutet af år 1741.

Den som tar kännedom om dessa protokoll, kan ej undra

öfver, att Akademiens ledamöter snart funno det besvärligt att »genomlöpa» dem. Ärendenas mångfald, deras förnyade behandling och framställningens vidlyftighet förklara detta till fyllest. En alltför otillräcklig ledtråd vid orienteringen hade man i de innehållsöfversikter, som i början fogades till hvarje kvartals protokoll och af hvilka de båda första här nedan återgifvits. För att afhjälpa denna brist uppgjordes under en senare tid då och då sammanställningar af hvad som rörande vissa frågor förekommit under längre tidsperioder, och flere sådana förvaras i Akademiens arkiv. För denna publikation hafva de dock varit utan gagn, och utgifvaren har funnit det nödvändigt att för densamma utarbeta ett särskildt alfabetiskt register. Men i trots af den påpekade utförligheten är det tydligt, att protokollen icke äro fullständiga ens under den tid, då de fördes samvetsgrannast och då justeringen skedde under, såsom det synes, särskildt betryggande kontroll. Ofta saknas anteckning om uppskjutna ärendens förnyade föredragning eller om deras slutliga afgörande, och lika ofta finner man frågor omförmälda i ordalag, som förutsätta en föregående behandling, utan att en sådan kan återfinnas. I många fall kan detta ej ha berott på protokollsförarens försumlighet, utan den antagliga orsaken torde ha varit, att förhandlingarna stundom fördes såsom samtal mellan de i början fåtaliga ledamöterna och således så att säga utom protokollet, eller t. o. m. att ärenden afgjordes vid deras enskilda sammanträffanden, då ingen protokollist var till städes.

Originalen till de här offentliggjorda protokollen äro inbundna i fyra foliovolymer. De båda första omfatta hvardera ett kvartal af året 1739 och äro utskrifna af Akademiens förste notarie Lars Salvius. De båda senare innehålla förhandlingarna under åren 1740 och 1741; huruvida de äro egenhändigt skrifna af Salvii efterträdare Arvid Ehrenmalm eller af en renskrifvare, kan utgifvaren ej afgöra. Handstilen är öfverallt särdeles tydlig och erbjuder inga svårigheter vid läsningen.

Såsom norm för utgifningen har antagits, att originalets text med alla dess oregelbundenheter borde med största noggrannhet återgifvas. Visserligen betonades inom Akademien vid upprepade tillfällen behofvet af en förbättrad ortografi, men till någon konsekvens därutinnan nådde man aldrig, vare

sig i de tryckta Handlingarna eller i de handskrifna protokollen. Grunden för en normalisering efter vissa antagna principer saknas alltså, och genom en modernisering hade man undanröjt möjligheten af att ur texten, sådan den är, draga slutsatser om rådande uppfattning i rättskrifningsfrågor. De enda ändringar som vidtagits hafva därför varit, att det af den s. k. svenska skrifstilen betingade dubbla *w* utbytts mot *v*, det sparsamt förekommande *tz* ändrats till *ts*, och att bruket af stora bokstäfver och skiljetecken i någon mån bragts i öfverensstämmelse med nutidens principer. Äfven personnamnens mycket varierande stafning har bibehållits, ej ens med undantag för de fall då den mera väsentligt afviker från personernas eget skrifsätt, såsom Ribbe för Ribe, Polheim för Polhem, Strömborg för Stromberg o. s. v. Däremot äro uppenbara felskrifningar af mindre vikt utan vidare rättade, och uteglömda ord äro tillsatta inom klammer.

Då någon uppdelning af innehållet i paragrafer icke förekommer mer än i ett enda protokoll (för den 30 maj 1741), har utgifvaren, till underlättande af hänvisningars återfinnande, verkställt en sådan genom utsättande af siffror i marginalerna.

De bifogade anmärkningarna har utgifvaren ansett företrädesvis böra innehålla hänvisningar till källor, där ytterligare upplysningar om behandlade ärenden eller med dem sammanhängande förhållanden kunna erhållas. I första rummet har hänvisats till vederbörande afhandlingars titlar och platser i Akademiens egna Handlingar, vidare till andra tryckta och otryckta skrifter, hvarvid längre eller kortare utdrag meddelats ur äldre sådana, men nyare, lätt tillgängliga tryck endast citerats eller i korthet refererats. Slutligen äro en del förut ej publicerade bref och handlingar återgifna i sin helhet.

För att underlätta öfversikten af frågor, som mer än en gång förevarit, har hänvisning — i allmänhet vid den dag och paragraf, då de första gången förekommit — gjorts till alla senare ställen och, när sådant synts påkalladt, en sammanfattning gifvits af ärendets hela behandling. Att däremot från de senare ställena hänvisa till det, där en upplysande anmärkning först intagits, har till undvikande af alltför stor vidlyftighet i de flesta fall underlåtits. Den som någonstädes saknar en sådan upplysning, anvisas att hjälpa sig till rätta medelst det alfabe-

tiska registret, i hvilket företrädesvis personnamnen torde erbjuda den säkraste ledningen.

Kortfattade biografiska notiser ha i anmärkningarna tillfogats om ett större antal personer; för dem, hvilka såsom ledamöter eller i annan egenskap tillhört Akademien, har sådant ansetts öfverflödigt, då utgifvaren nyligen i »K. Svenska Vetenskapsakademiens personförteckningar 1739—1915» därom lämnat motsvarande uppgifter.

Å Akademiens vägnar får utgifvaren uttala en tacksägelse till styrelsen för Almqvist & Wiksells Boktryckeri-Aktiebolag, som på förslag af sin ordförande, f. d. universitetsbibliotekarien d:r Claes Annerstedt, erbjudit sig att bestrida en betydande del af tryckningskostnaden för detta arbete, hvars utgifning i annan händelse, till följd af knappheten i för ändamålet tillgängliga medel, måst till obestämd tid undanskjutas. För egen del har utgifvaren att uttrycka sin erkänsla till f. d. förste bibliotekarien d:r Robert Geete, hvilken benäget biträdt med råd vid planläggningen för textens återgifning, och som genomsett samtliga korrektur före tryckningen.

Stockholm i mars 1918.

E. W. Dahlgren.

INNEHÅLL.

WETTENSKAPS ACADEMIENS PROTOCOLL

HÅLLIT UNDER

C. LINNÆI

W. ACADEMIENS FÖRSTE PRÆSIDIS

DIRECTION

ÅHR 1739

MÅNADERNE JUNIUS, JULIUS. AUGUSTUS, SEPTEMBER

AF

LARS SALVIUS

ACADEMIENS PROTOCOLLIST

Anno 1739 d. 2 Iunii

Kläckan 9 för middagen

Sammanträdde Herr Ahlström, Andr. Höpken, S. C. 1.
Bielcke, Carl Linnæus och Mårten Triwald första gången uti Auditorio illustri på Riddarhuset i Stockholm, till at giöra en begynnelse af et påtänckt Sälskaps inrättande, i den afsickt at des Ledamöter medelst flitige försök och all möjelig upmärcksamhet skola söka at uparbeta, förkofra och här i Sverige kringsprida kundskapen uti Mathematique, Naturkunnighet, Oeconomie, Handel, nyttiga Konster och Manufacturer, samt at vid deras sammankomster gemensamligen öfverlägga om de af dem samlade påfund, försök och anmärckningars ricktighet, som de sedermera till det allmännas efterrättelse och bästa ämna å trycket utkomma låta, på sätt som sådane sammankomster på flere utrikes orter redan tillförene blifvit inrättade, igenom hvilcka icke allenast deras egne land mycken heder, utan ock det menniskliga släcktet i gemen mångfalldig förmån tillflutit, så väl igenom den tillväxt, som sielfva vetenskaperne vunnit, som den utaf dem och deras application försporde värckeliga nyttan i det allmenna lefvernet.

Sedan samtel. Herrarne sig nidsatt och yttradt deras ge- 2.
mensamma önskan vara, at efterkommanderne i långliga tider måtte få orsak at med lika fägnad påminna sig denna dagen, som de sielfva nu sedt honom komma, då de i förtröstan af en så välsignad framgång, som deras upsåt är rent och lofligit, få giöra en början af länge efterlängtade sammanträden i Stockholm till de vetenskapers förkofran och fortplantande, som jemte flit och idoghet alstra af sig lofvärde slögders samt all hushåldnings upkomst;

Så berättade Herr Bielcke, huruledes han genom bref 3.
gifvit Herr Andr. Celsius till känna, huruledes man vore om

denna inrättning, under namn af en Oeconomisk Wetenskaps Societet omtänckt, samt at han för sin del honom sonderadt om des håg at som Ledamot blifva antagen. Och som Hr CELSII svar derpå af d. 29 Maij ankommit, så uplästes det, och var af följande innehåll, nembl:n at Hr CELSIUS betygade sin fägnad öfver detta förehafvande, med berättelse at han länge önskat, det en dylik Societet i Stockholm måtte inrättas, som ville upgifva sina Acter. Hvarvid han i anseende till åtskillige andragne skäl förmente bäst vara, om man åt detta Sälskap gofve namn af en Wetenskaps Academie; men påminte deremot, at för all ting ingen måtte till Ledamot antagas, som icke har kärlek för nyttiga vetenskaper och jemväl insickt i någon viss del af dem, emedan eljest somlige torde vilja vara med allenast för namnets skull samt andre politiske afsickter: och hoppas i öfrigt, at uti denne Societeten en RiksRåd intet skall hålla sig för god at sittia till bords med en Handtvärckare, som ofta kan giöra riket mera nytta än den, som gådt och trampat på Parnassi högder öfver 40 år.

4. I anledning af nyssnemde bref funno samtel. Herrarne godt, at den deruti præcaverade omständigheten vid nya Ledamöters antagande kommer uti GrundReglorne at införas.

5. Derefter togs i öfvervägande under hvad namn detta Sälskap skulle komma tillsamman och utgifva des Acter, då det discourerades, antingen namnet af Oeconomisk Wetenskaps Societet, eller et Svenskt namn af Oeconom. Wetenskapsgille skulle tagas; men så förenade sig samtelige Herrarne, at i anseende dertill, at namn af Academie redan vore mindre ovant, emedan i Stockholm redan 2:ne Societeter blifvit inrättade under namn af Académie de Musique et de Peinture, samt till en skillnad uti namnet ifrån den redan i Upsala begynte Wettenskaps Societeten, detta Compagnie skall kallas *Wettenskaps Academie.* Hvarvid de jämväl kommo öfverens, at på det Publiquen måtte så mycket lättare fatta denna inrättnings och antagne namnets egentel:e syftemål, det tituln på des framdeles genom trycket utkommande Acter skall vara, som följer, nembl:n

Wetenskaps Academiens i Stockholm Handlingar, innehållandes nya anmärckningar, påfund, rön och försök, som till nyttiga Wetenskapers, Hushåldningens, Handels, Manufacturers

samt flere i det allmenna väsendet nödige Konsters och Handteringars tillväxt och förkofring tiena kunna.

Och som Herrarne sig föresatt, at inga ställen i denna Aca- 6.
demie efter tienst och embetes värdighet skulle lemnas, så kommo de sin emellan öfverens at derom för denna gången lotta; hvaremot hädanefter hvar och en ny ledamot kommer at sittia som han blifvit antagen. Igenom denna lottning kommo desse ofvannemde Herrar Ledamöter i sådan ordning: Herr AHLSTRÖM, HÖPKEN, BIELCKE, LINNÆUS, TRIWALD, CEDERHIELM.

Projectet till Academiens GrundReglor justerades, och skall 7.
det till nästa sammankomst till underskrift förfärdigas.

I anledning af desse nu faststälte Grundreglor företogs Præ- 8.
sidentslottningen, då lotten föll uppå Herr CARL LINNÆUS, som således blifvit denne Academies första Præsident: hvartill Ledamöterne jemte deras fägnads betygande honom och Academien all lycka tillönskade.

Herr P r æ s i d e n t e n påminte om en Secreterares väl- 9.
jande, hvarvid förekom den frågan, om icke Præsidenten bör äga 2:ne vota, hvilcket biföls. Sedan voterades genom slutne zedlar, då vahlet stadnade på Hr ANDERS HÖPKEN.

Slutel:n proponerade Herr P r æ s i d e n t e n, om icke Herr 10.
BIELCKE skulle svara Hr CELSIUS uppå sit bref och låta honom tils vidare veta, det Academien honom och Herr KLINGENSTIERNA till des Ledamöter utsedt, hvarom Academien vill dem särskilt medelst des igenom Secreteraren afsände kallelse bref ytterligare notificera.

Och som tiden redan var förliden, så beslöts uppå Herr P r æ- 11.
s i d e n t e n s giorde frågan, at Academiens Ledamöter den 6 eller nästa Lögerdag klåckan 9 för middagen åter sammankomma.

Anno 1739 d. 6 Iunii

Klockan 9 för middagen. Närvarande Herrar:

PRÆSIDENTEN.
AHLSTRÖM.
HÖPKEN.
BIELCKE.
TRIWALD.

1. Proponerades om icke det skulle synas nyttigt at uti Svenske Avisorne kundgiöra om denne Wetenskaps Academiens inrättning, på det at många i landsorterne boende, som äga hog och kärlek för nyttiga konster och vetenskaper, hvilcka alla icke eljest af Ledamöterne sielfva kunna kännas, måtte dermedelst till correspondence med Academien inviteras. Biföls, samt justerades den af Secreteraren författade intimationen i avisorne.

2. Likaledes justerades kallelsebrefvet till Herr ANDERS CELSIUS, och resolverades at med nästa post, sedan det blifvit afsändt, et dylikt till Herr KLINGENSTIERNA afsändes.

3. Sedan discurerades om någon fonds erhållande till Academiens nödiga utgifter, hvarvid Hr HÖPKEN berättade om et för en Academia illustri giordt Thamiskt testamente, som han förmente till äfventyrs kunna till detta ändamålet vinnas. Härtill lade Herr TRIWALD sig hafva hördt, såsom skulle Fru THAM äfvenväl hafva i sinnet at till en dylik afsickt giöra någon disposition. Om alt detta blef Hr HÖPKEN anmodad at sig med de dervid varande omständigheter närmare underrätta.

4. Men hvad de för correspondencen fordrade utgifter beträffar, så lofvade för detta året Hr AHLSTRÖM at dertill gifva Ett hundrade dahler Silfvermynt, samt Herr HÖPKEN och BIELCKE hvardera Femtijo dahler Silfvermynt.

5. Likaledes lofvade Herr TRIWALD vilja bestå de vid första åhret af Academiens acter till kopparstycken nödige plåtar och stickning. Och som Kopparstickaren BERGQUIST skall vara en skickelig yngling, så antogs han till Academiens Kopparstickare och till Eleve vid Academien, på det han derigenom måtte så mycket bättre tillfälle äga at vinna de honom nödige efterrättelser och kundskap.

Secreteraren påminte om nödvändigheten af en Protocollists antagande, som skulle föra protocollet och biträda honom vid des sysla, hvartill han föreslog Hr Salvius. Biföls och antages Hr Salvius under titul af Eleve; kommandes han at föra protocollet och biträda Secreteraren, till hvilcken ända han till nästa sammankomst upkallas. 6.

Herr Triwald föreslog Petter Wettergren till Academiens Wacktmästare: hvarföre han ock inkallades och af Præsidenten dertill antogs, med tillsäijelse at blifva af Academien med belöning derföre vid åhrets slut ihogkommen. 7.

Och som det är nödigt at hafva något rum till Academiens skrifters förvarande, hvartill Secreteraren och Protocollisten måtte hafva hvardera sin nyckel, så gaf Secreteraren Herr Höpken dertill en Bureau. 8.

Förekom den frågan huru vida Academien ville, såsom uti andre societeter skier, antaga någon, som bekläder et el:r annat högt embete till Membrum Honorarium; hvarpå enhälligt beslöts, at denne omständigheten skall anses såsom en ibland Academiens förnemsta grundsatser, det ingen till medlem skall antagas, som icke äger sådan insickt till det minsta i någon slögd eller vetenskap, at han deruti kan sielf meddela någon nyttig underrättelse, eller som skulle draga betänckande at undergå samma förbindelse, som de öfrige Ledamöterne efter Academiens Reglor åligger; emedan Academien förmenar sig icke behöfva någon annan protection än den, som igenom denna inrättnings förväntade nytta af det allmenna i gemen förhoppas: deremot at en sådan protection vore i sig sjelf förgäfves och onödig för en Societet, hvilckens nytta publicum icke finge spörja. 9.

Herr Præsidenten hemstälte: till hvilcken tid det första quartalets Acter skola genom trycket utkomma, och beslöts, at det skall skie till slutet af nästkommande Augusti månad. 10.

I anledning härutaf frågade Præsidenten Ledamöterne, om icke de ville med det första söka at förfärdiga något arbete, som till den tiden deruti kunde inflyta, och om icke de nu något derutaf ville nämna, hvad de till den ändan ingifva ville? Hvarföre de ock angofvo följande: 11.

1. Herr Præsidenten: observation om växters cultur, och huru man här i Sveriget skall cultivera de utländske.

2. Herr HÖPKEN såsom Secreterare: förtalet och förberedelsen till Acterne.

3. Herr BIELCKE: memoire om Almträn och deras förökande, hvarvid inlöpa anmärckningar om träns planterande i gemen.

4. Herr TRIWALD: påfund af nya Drifbänckar, genom ånga af varmt vatn.

5. Herr AHLSTRÖM låfvade at inkomma med efterrättelse om åtskilliga fårslag, samt något rörande Schäferier.

12. Herr Præsidenten proponerade om frågor, som innehålla anledningar till nya försök, nyttig omtanka eller andre nödige efterrättelser, få uti Acterne införas? Biföls, samt komma deras namn, och derjemte svaret, om det af sådan vickt pröfvas, till den sammas heder och ytterligare upmuntran at deruti införas.

13. Herr BIELCKE lofvade till Academiens approbation inkomma med quæstioner i Agriculturen, på sätt som Engelska Societeten med mycken framgång och nytta meddelt det allmenna sådane frågor i åtskillige vetenskaper, hvarigenom han förhoppas, at man snarare torde vinna tillförlåtel:e efterrättelser om de flere nyttiga åkerbrukssätt, som här innom riket öfvas.

14. Sedan kom än vidare i öfvervägande, huruledes det skulle synas nödigt at nu med det första förstärka antalet af Ledamöterne, på det Academien medelst flere medarbetares gemensamma tillhielp måtte så mycket bättre vara i stånd at framgent låta des Acter till publici tienst utkomma, samt at de måtte innehålla någon märkelig varieté af ämnen, på det hvar och en måtte deruti finna något till sit nöije och giöromåhl. Hvarföre ock Præsidenten proponerade åtskillige skickelige personer, som af alla Ledamöterne gemensamt antogos, hvardera särskilt som följer:

Herr REUTERHOLM, POHLHEIM, CRONSTEDT, NORDENBERG, STRÖMMER, ELVIUS, SUAB, BRANDT, ROBERG, EHRENSWERD, STOCKENSTRÖM, WALLERIUS, TILLAS.

15. Och resolverades, at Herr REUTERHOLM och CRONSTEDT i mårgon komma at intagas, då Hr HÖPKEN svarar på den förras, men Herr BIELCKE på den senares tahl.

Herr Præsidenten tillsade Ledamöterne at i morgon förmiddagen kl. 10 samlas, och så skildes de åt.

Anno 1739 d. 7 Iunii

Klåckan 9 för middagen, närvarande:

Præsid. Hr Linnæus.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Bielcke.
Hr Triwald.

Inkom extraord. Cancellisten i Iustitiæ Revision Lars Sal- 1.
vius; och sedan Præsidenten gifvit vid handen, huruledes Academien behagat utse honom till protocollets förande och hielp för Secreteraren, med försäkran, at så snart Academien kommer i fördelacktigare omständigheter, skall hennes första omsorg syfta derhän, huru den flit och ömhet, som han dervid röna låter, må blifva belönt: yttrade han sin fägnad öfver denna Academiens berömliga inrättning och påsyftade ändamål: tackade för den ynnest Academien täckts härigenom honom tillskynda, och försäkrade at vilja så skicka sig vid den honom omförtrodde syslan, at han måtte kunna giöra sig hop och försäkran om Academiens ytterliga ynnest och gunstiga befordran.

Derpå justerade Herr Bielcke protocollet, som dagen förut 2.
el:r den 6. hujus var hållit.

Imedlertid berättades af vacktmästaren, at Landshöfdingen 3.
Baron Reuterholm, som nu skulle blifva till medlem i Academien intagen, var tillstädes; hvarföre han ock efter Grundreglornes lydelse vardt emottagen och införd. Och sedan han hållit et tal till Academien, hvaruti han först tackade samtel:e Academiens Ledamöter, som behagat utkora honom till en medlem uti deras upbyggeliga Sälskap, och önskade, at han måtte kunna svara emot den godhet, som honom derigenom blifvit vederfaren: men beklagade derjemte, at han för des många embetes syslor skull, och at han vore tvungen at lefva i en ort, som ligger långt härifrån, med flere dylika hinder, ej torde kunna fullgiöra efter sin önskan den upriktiga tanckan, som Academien behagade hysa för honom. Dock vore det honom ej mindre nöje än heder, om han framdeles finge tiena Academien i sådane stycken, som syfta på des prisvärde inrättning till Fäderneslandets gagn och bästa.

Härtill svarade Academiæ Secreteraren Hr Höpken med et tal, som sedermera lades ad acta.

4. Litet derefter lät HåfIntendenten Hr Cronstedt veta, at han var tillstädes at nu blifva introducerad, hvarpå han straxt vardt införd: och sedan han hade hållit et tal till Academien, hvilcket är förvarat ad acta, svarade Hr Bielcke dertill å Academiens vägnar på sätt som finnes in actis.

5. Sedan lästes up af Secreteraren det första Capitlet utur Academiens Grundreglor, dem till efterrättelse, som nu blifvit emottagne.

6. Hvarefter proponerades, om icke Capitainerne Hr Ehrensward och Nordenberg, hvilcka för deras vitterhet, lärdom och frägd voro bekante, kunde vid nästa sammanträde blifva till Ledamöter i Academien emottagne: hvilcket enhällel:n beviljades och slöts, at de derom skulle få tidig efterrättelse. Imedlertid lottades om deras ställe och säte.

7. Resolverades, at bref skulle afgå till Professorerne Hr Celsius och Hr Klingenstierna, med begäran at de ville blifva Ledamöter och medlemmar uti denna Academie.

8. Och som Academien nu hade på en ovanlig tima kommit tillsamman, så blef för denna gången intet vidare giordt: utan Præses tillsade Ledamöterne at nästa gång träda tillsamman d. 9 hujus klockan 9 för middagen.

1739 den 9 Iunii

Klåckan 9 för middagen. Närvarande Herrar

Hr Linnæus, Præses.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Bielcke.
Hr Triwald.
Hr Cronstedt.

1. Sedan Ledamöterne voro samlade, trädde Capitain Ehrensward och Capitain Nordenberg in at nu blifva introducerade och till Ledamöter i Academien emottagne, och efter hållit tal

till Academien, som sedan lades ad acta, svarade Secreteraren Herr Höpken derpå å Academiens vägnar och förklarade, at bemälte Herrar utaf rycktet och almän berättelse förmodel:n kunnat någorlunda inhämta afsickten till denna ännu späda inrättning; men så hade Academien likväl, på et ännu mera öfvertygande sätt, velat isynnerhet förvissa dem at här endast handlas om sådane vetenskaper, hvilcka tiena till Fäderneslandets upkomst, och at hon derföre med omsorg sammanletar de personer, hvilcka mäst dertill kunna bidraga. Och som Academien hade sig deras berömliga skickelighet bekant, och hennes åstundan, så väl som deras förmodel. önskan, bestod förnemligast uti et upsåt at tiena det allmenna, så hade hon ock orsak at glädia sig, så ofta hon i sine vahl blifver så lyckelig, som hon varit vid detta tillfället.

Præses proponerade, sedan de nu intagne Ledamöter sat 2.
sig nid på deras tillärnade rum och ställen, om icke de ville åtaga sig något nyttigt ämne till utarbetande för detta innevarande quartalet? Hvartill de samtyckte.

Hvarvid kom at discureras om inrättningens ändamål af 3.
denna Academie, samt hvilcka ämnen kunde med skiäl föras till des utarbetande? Då Hr Bielcke för sin del hölt före, at derunder ej allenast borde förstås alt sådant, som igenom hvarjehanda rön och försök kunde upletas till Oeconomiens förbättring i landet och aldrig tillförene varit hvarcken här eller annorstädes bekant, utan ock sådane saker, hvilcka väl kunde syfta på samma ändamål, men vore af fremmande i utrikes orter upfundne, och således här hemma i riket ännu intet så allment bekante. Sådane, sade han, synes äfven igenom Academiens hugsamma flit [böra] undersökas, pröfvas, och när man om deras ricktighet vore förvissad, allment kunnige giöras. Hvartill ock alla de andre af Academiens Ledamöter gofvo deras bifall och samtycke.

Derpå justerades invitations brefven till Herr Commercie 4.
Rådet Polhem och Professor Klingenstierna, tillika med protocollet af den 7 hujus.

Och när Præsidenten sedan gifvit Academien till känna, 5.
huruledes Herr Ribbe åstundar at få blifva Ledamot i Academien; så vardt ej allenast sådant beviljat, och i följe deraf resolverat, at bemälte Herr Ribbe om nästa Lögerdag efter Pingesthelgen, tillika med Herr Tillas och Herr Brandt, skulle introduceras,

utan Academien fan jämväl för godt och nyttigt at enkannerl:n förstärcka sig med sådane Ledamöter, som här i Stockholm voro bofaste män, på det Academien ej måtte igenom alt för många lemmars bortovarande å vida aflägsne orter komma i des välgrundade inrättning och påsyftade ändamål i framtiden at taga något hinder.

6. I lika måtto recommenderades CARL GUSTAF CEDERHIELM at blifva utaf Academien till Ledamot mottagen; men resolverades, at han, i följe af Grundreglornes innehål, skulle sättas på förslag, hvilcket sedan borde läggas på bordet, så at deröfver efter 14 dagar kunde voteras.

7. Præses hemstälte ytterligare Academiens godtfinnande, at emedan han snart på någon tid vore nödsakad at giöra en resa här ifrån Stockholm i en viss angelägenhet, det ingen då måtte i des frånvaro till Ledamot intagas, ej eller at någon Præsident måtte väljas förr än han sielf vore tillbaka kommen, hvarvid Ledamöterne ingen ting hade at erhindra.

8. Chirurgien, sade Herr BIELCKE, är ock en del af Academiens syslor, ty förestälte han om icke Herr MÖLLER, som deruti är mäckta berömd, kunde emottagas: men som Academien ej ville introducera tvenne Medicos på en gång, så beslöts, at detta förslaget jämväl skulle läggas på bordet, at voteras om efter 14 dagar.

9. Det påmintes sedan om icke Ledamöterne borde få behålla deras säte efter den tid, som deras svar på kallelse brefvet kunde inkomma; hvilcket fants vara skiäligt och fördenskuld fastställtes.

10. Slutel:n tillsade Præses Academiens Ledamöter at nästa gång träda tillsamman d. 16 hujus eller nästa Lögerdag efter Pingesthelgen, klockan 10 för middagen: och vacktmästaren blef befalt at derom påminna dem i rättan tid.

Hvarefter denna sammankomst slutades.

1739 d. 16 Iunii

Klåckan 10 för middagen, närvarande

Hr Linnæus, Præses.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.

Herr Secreteraren Baron Höpken hade låtit upföra och 1.
skiänckt till Academien en Bureau, som kostat 16 plåtar, at Academiens acter och skrifter deruti under lås måtte kunna förvaras: hvaröfver de nu församlade Ledamöter läto förstå et särdeles nöije.

Sedan Herrarne nu hade satt sig nid, frågades om icke de 2.
voro tillstädes, som Academien vid sidsta sammanträdet hade beslutit at i dag intaga till ledamöter. Men som Hr Ribbe och Herr Brandt sades öfver helgen hafva rest på landet och ännu ej vara tillbaka komne; och at Hr Tillas vore allena tillstädes, så blef bemälte Hr Tillas inkallad: och efter hållit tal till Academien, som sedan lades ad acta, svarade Secreteraren derpå, hvaruti han betygade Academiens fägnad, när hon får tillfälle at vinna någon fördelacktig tillökning af medlemmar. Hon giorde sig jämväl nu förvissad af den förmon, som hon vid detta tillfället vunnit, at bemälte Hr Tillas ock lärer med all flit och åhoga gemensamel:n arbeta derhän, at denna ännu späda inrättningen må blifva evärdelig till vårt k. Fäderneslands heder och nytta.

Derpå aflefvererade Hr Tillas sin försäkrings skrift till 3.
Academien.

Secreteraren lät Academien förstå, at han nyligen fåt 4.
et bref ifrån Hr Bielcke, hvilcken nu var vistandes i Upsala, uti hvilcket ibland annat yrkas derpå, at man ännu kunde låta förslaget om Baron Carl Gustaf Cederhielms emottagande till Membre correspondant uti Academien på någon tid hvila. Academiens ledamöter kunde ock så mycket mindre vara deremot, som de samfält höllo för godt och nyttigt at nu i början

endast söka sådane Ledamöter, som här hemma i riket voro värckel:n vistande: hvarföre ock af alla samtycktes, at bemälte CEDERHIELM tillsvidare skulle strykas ut på omröstningslistan.

5. Sedan läste Hr Secreteraren up så väl Commercie Rådet Hr POLHEMS som Professoren Hr ANDREAS CELSII inkomne svar på Academiens till dem afgångne kallelse bref. Och fastän man nu i början af denna inrättade Academie, för hvarjehanda mellankommande ärender skull, intet hunnit så noga efterse, om de intagne Ledamöter på samma dag och tillfälle afgifvit deras försäkrings skrifter, som de blifvit introducerade: likvist som sådant ej allenast är enligt med Academiens Grundreglor, utan ock det endaste stöd, hvarpå Academien i framtiden sig lita kan, så framt hon vid sin styrcka och goda ordning skall blifva ständig och orubbad; så resolverades nu, at ej allenast alla de, som hädanefter komma at intagas, skola straxt afgifva deras försäkrings skrifter, enär de introduceras, utan ock at den, som föreslår någon Ledamot, måtte jämväl draga försorg derom, at den samma har med sig en försäkrings skrift samma gång, som han blir upkallad: hvilcken inrättas ord ifrån ord efter den föreskrift, som Academien en gång uti sina Grundreglor vedertagit.

6. Secreteraren hemstälte sedan Academien, om icke RegeringsRådet SANDBERG kunde så väl för des skickelighet i vårt modersmål som andra vackra vetenskaper till Ledamot i Academien emottagas.

item: proponerade Hr TRIWALDT det samma om Skieps Byggmästaren Hr SCHELDON, så vida han in Architectura navali skall äga särdeles kundskap.

Sammaledes proponerades om POLHEM den yngre, som uti Mechaniquen vist vackra prof, särdeles vid mynt machinens bygnad uti Cassell.

item: om Apothecaren Herr SAHLBERG, hvilcken ej allenast skall förstå alt sådant, som hörer till Apothecarekonsten, ganska väl, utan ock vara mäckta förfaren uti Chymien, samt äga tillfälle at giöra hvarjehanda försök.

item: om Inspectoren Herr FAGGOT, som i Physique och Mathematique äger stort beröm?

7. Alla desse nu upnemde Herrar blefvo af Academien särskilt utnemde till Ledamöter och samfält dertill beviljadt.

Särdeles at följande vid nästa sammankomst skulle intro-

duceras, nembl:n Hr RIBBE, Hr BRANDT, Hr SAHLBERG, Hr FAGGOT och Hr POLHEM.

Vidare proponerades, om icke några ledamöter ifrån Finland 8.
skulle vara nödige uti Academien, hvarvid D. Medicinæ Hr SPÖRING nemdes; men detta blef tillsvidare upskiutit.

Hr HÖPKEN upläste och hemstälte Academiens godtfinnande 9.
et utkast till et företal för de Acter, som framdeles komma af Academien på trycket at utgifvas, hvaruti han i korthet talade om de vetenskaper, som enkannerligen höra under Academiens gioromål: hvilcket af ledamöterne enhälligt gillades.

Præses tillsporde sedan, om icke Hr TILLAS, som nu 10.
blifvit introducerad, ville taga på sig något vittert ämne at utarbeta och ingifva i Academien till den föresatte tiden; hvartill han giorde sit bifall, och sade det sådant skall enkannerl. bestå uti Minerallogien och Metamorphosi telluris, som han förmodade, bättre fram om icke nu i början, skulle bli et ibland Academiens gioromål at skiärskåda och deruti närmare uptäcka hvarjehanda rön och sanningar, som tillförene intet varit så allment bekante.

Hr EHRENSWERD åtager sig at framgie några nya försök uti 11.
Krigsbygnaden, och efter handen at giöra ritningar och beskrifningar på så många af Commercie Rådet Hr POLHEMS upfundne och bygde machiner, som han hunnit samla.

Hr HÖPKEN tog på sig at draga försorg om förläggare till 12.
de acter, som framdeles igenom Academiens flit komma at upläggas och förmedelst trycket kunnige giöras: hvarvid påmintes af Hr TRIWALDT, at som Academien bör söka alla tienlige utvägar till en nödig fond, hvaraf den med tiden må kunna ha bestånd, och af de för Academiens räkning tryckte piecer torde vara någon vinst at förvänta, i fall de blifva begierlige och vinna god afsättning; hvarföre han för sin del hölt för rådeligt at nu i förstone allenast accordera med någon boktryckare på en viss tid, till des man får se hvad vinning man kan lofva sig deraf: hvilcket hölts af de andre för godt. Härjämte påminte Hr AHLSTRÖM, at man borde förorda et exemplar för hvar och en af Ledamöterne enskylt i Academien, jemte 2 eller flere för den, som enkannerl:n skrifvit samma piece; hvilcket biföls.

Vid detta tillfället kom at talas mycket om man skulle bruka 13.
de grofve Tyske eller nu så kallade Svenske characterer, eller ock latinske bokstäfver uti de skrifter, som Academien täncker

framdeles låta af trycket utgå. En del mente, at man då torde komma at lida uti afsättningen, hvarpå Academien likvist borde giöra mycken reflexion; men svarades dertill, at de latinske bokstäfverne, utom des at de uti trycket äro långt behageligare och tydeligare samt tarfva mycket mindre papper än de Tyske, så kunna de ock så mycket mindre värcka någon afsky hos folcket at kiöpa en sådan bok, som i allmenhet at säija, altför få i riket finnes, de der skulle kunna giöra något gagn af de rön och försök, som Academien i et eller annat mål kunde uptäcka, hvilcka icke lärdt at läsa latinskt tryck, ända in till en stor del af vårt fruntimmer och menige allmoge: kan altså sådant intet hindra Academien i en önskelig afsättning. Sielfva målens eller materiernes behagelighet och vackra skrifveart lära här upväcka mera begärelse och nyfikenhet hos folcket, än bokstäfverne. En lärgirig lärer intet fruckta at bryta skalet, om han har lust till kiärnan. Har han ock ingen hog derföre, så lärer han eij giöra något gagn dermed.

Motkast. Men vanan vill likvist mycket säija? Svarades: at den låter efter hand lämpa och snart täma sig. Motkast. Om Academien vore i stort ryckte kommen, så skulle det taga lag. Svarades: at detta är just et medell at med tiden komma så väl henne, som vårt tungomål och hela vår nation i utrop och heder; ty nu finner man, at charactererne altför ofta kunna afskräcka utlänningarne från at läsa våra skrifter: hvaraf kommer, at de hålla oss för et okunnigt folck, läsa sällan våra böcker, förackta vårt tungomål, och dymedelst giöra så mycket, at vi stå årligen i en otrolig underbalance uti bokhandelen med fremmande. Detta hafva Engelsmän och Holländare nog funnit skie fordom hos sig; och derföre visligen aflagt de grofva tyska bokstäfverne och i deras ställe tagit emot de latinske. Men som detta syntes vara en mycket granlaga sak, så blef denne gången intet vist slutit; utan de fläste af ledamöterne begierte, at dermed måtte upskiutas till vidare eftersinnande och mogna öfverläggande.

14. Præses yrckade vidare derpå, at i protocollet måtte inryckas, det inga Ledamöter uti Rötmånaden och Hr Præsidentens frånvaro måtte tagas in i Academien; hvaremot ingen hade något at säja.

15. Hvarefter Præsidenten tillsade Ledamöterne at nästa

gång komma till samman d. 20 hujus eller nästa Onsdag kläckan 10 förmiddagen: men innan de skildes, gingo de in uti et annat rum, dit Academien för större beqvämlighet skull tänc-ker flytta sig. Och som bordet der befants vara något för litet, så åtog Hr Ahlström sig för egen bekostnad at låta förfärdiga et större bord. Hvarmed denna sammankomst slutades.

1739 d. 20 Iunii

Klåckan 10 förmiddagen, närvarande

Hr Linnæus, Præses.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Tilas.

Först trädde Hr Sandberg in, tillika med Hr Ribbe, Hr 1.
Sahlberg och Hr Faggot, hvilcka nu i Academien till Ledamö-ter skulle introduceras, och efter hållit tahl til Academien, af hvilcka Hr Ribbes och Hr Faggots, som voro skrefne, lades ad acta at förvaras, svarade Hr Höpken derpå. I samma svar be-tygade han Academiens fägnad öfver den tillökning hon nu be-kom af vittre, lärde och skickelige män, som igenom enhälligt vahl blifvit kallade, och at Academien dervid å sido satt all afsickt på vänskap till deras personer, på det hon på et så mycket oväldugare sätt måtte kunna nyttia deras biträde till sit föresatte ändamål. Hvarföre hon ock giör sig förvissad, at ingen af dem lärer undandraga sig med oförtruten möda och flit trogit gå henne till handa, på det at denna nya inrättning må kunna blifva nyttig både för närvarande och tillkommande tider.

Hr Brandt och Hr Polhem, dem Academien vid detta till- 2.
fället jämväl hade beslutit at intaga till Ledamöter, voro ej till-städes komne: af orsak at den senare ännu väntades hit tillbaka ifrån des resa up till Bergslagen, och fast den förra var i staden,

hade han likvist igenom Hr TILAS velat giöra sin ursäckt, det han nu vid denne första terminen intet hade tid, för många andre sina angelägenheter skull, at giöra någon tienst i Academien.

3. Härvid upviste jämväl Hr TRIWALDT et bref ifrån Hr BRANDT, derutinnan han bad, at des respect måtte hos Herrarne framtes, samt at honom längre fram, då han blifver mer ledig ifrån sit bryderi, måtte frihet lemnas at åtniuta den sig tillbudne hedren.

4. Hr HÖPKEN upläste sedan et bref från en obekant man, den der kallat sig *I Förhopning*, hvilcken yttrat sig mächta fägnesamt öfver denna Wetenskaps, eller som han den kallar Witterleks-Academiens inrättning, och ibland annat enkannerligen recommenderar vårt Svenska tungomåls ryckt och upodlande till Academiens hugsamma efterssträfvande.

Denna hans begiäran blef ock af samtel. Ledamöterne väl och benägit uptagen: och var Hr HÖPKENS mening, at så vida denne Correspondenten varit den förste, som på detta sättet hedrat Academien med des skrifvelse, det brefvet honom och androm välsinnadom till upmuntring skulle ryckas in uti Acterne, som komma at tryckas, och intet med blott stillatigande af Academien gås förbi: hvartill ingen af Ledamöterne hade något at påminna, utom det at Hr AHLSTRÖM för sin del hemstälte, om icke Academien at vinna tiden kunde igenom Avisorne låta svara derpå? Men svarades dertil, at de i slika mål intet höra Academien till. Derjemte upläste Hr HÖPKEN den 12 § af första Capitlet uti Grundreglorne, hvaruti Academien förbundit sig at låta i sina tryckta skrifter införa de Correspondenters bref, som pröfvas vara af något synnerligt värde.

5. Detta gaf tillfälle till vidare öfverläggande om det Svenska tungomålets rensning och rätta skickelse: då Hr FAGGOT mente, at det skulle lända Academien till heder, om den i detta ärendet jämväl låter skiönja sin oförtrutna flit för det allmenna. Och som det redan är en afgiord sak, at Academien skall på trycket låta utgå sina Acter i det svenska tungomålet, så vill deraf synas följa en oumbärlig nödvändighet at språket höfsas och i giörligaste måtto ryctas: eljest torde hända, at våra efterkommande få lika omak at förstå våra skrifter, de der nu utgifvas, som vi äga, när vi vilja läsa de forna tiders böcker och handlingar. Derföre var ock hans önskan, at Academien ville utse vissa Ledamöter, som härom kunde inkomma med deras betänckande till Acade-

miens vidare godtfinnande och fastställande: hvilcket sedan som en välgrundad lag må kunna efterkommas i alla de Acter, som under Academiens namn framdeles af trycket blifva utgifne.

Hr SANDBERG utlät sig härvid, det han hölt före, at ju mera man i tungomålet kunde följa simpliciteten efter, ju bättre vore det. Hr RIBBE sade, at Academien enkannerl:n ville vetenskapernes upodlande låta sig vara om hiertat: hvartill Hr HÖPKEN svarade, at språket icke dess mindre, i följe af Grundreglornes tydel. innehåll, borde vårdas och skiötas, och upläste den 4 § af första Capitlet, som handlar derom. Hvarvid detta ärendet för denna gången stannade.

Sedan hemstälte Hr TRIWALDT Academiens godtfinnande, 6.
om icke det kunde pröfvas nödigt, till at bibehålla en god ordning Ledamöterne mellan vid ärendernes öfverläggande, at man nu samfält dertill ville samtycka, det ingen måtte falla den andra i talet, för än han hade utsagt sin mening, och at hvar och en ställer sit tal till Præsidenten, hvilcket sätt vid Societeten i Engelland skall noga efterkommas: detta pröfvades skäligt, och för den skuld lästes up andra Capitlet utur Grundreglorne, som syfta derpå. I följe hvaraf resolverades

At en bör tala i sänder, och at ingen må falla någon annan i talet, utan vänta till des han talt ut, och sedan yttra sig, af hvad tanckar han dervid vara kan.

Derefter hemstälte Præses, at som han nu på någon tid 7.
kommer at resa härifrån, så förmodade han, at ej allenast de observationer, som Herrar Ledamöterne redan lofvat för detta första quartalet till Academien ingifva, måtte under den tiden mognas: utan ock at de nu inkomne medlemmar ville taga på sig något upbyggeligt ämne at utarbeta till den första nästkommande September? Hvartill alla i gemen gofvo deras bifall: och dermed framgofvo de nu i Academien till Ledamöter emottagne Herrar deras försäkrings skrifter, och Hr FAGGOT lofvade nu till en början villja i Academien upgifva en ny invention på vagnar och kärror, som ej allenast till lastdragande utan ock till prål och prydnad skola vara mera lämpelige, än de nu brukas.

Hr TILAS gaf Academien at förstå, at som hon tvifvels utan 8.
lärer åstunda at få vackra och prydel:a kopparstycken vid sina Acter, och det här skall vara ondt efter sådant folck, som rätt af grund äro kunnige derom; så ville han dertill nemna ANDERS

Browallius, hvilcken på des intygan skulle äga en särdeles skickelighet häruti: men Hr Triwaldt föreslog deremot nu som tilförene Hr Bergquist, som han funnit äga et ganska lyckeligt genie härutinnan: hvartill Hr Tilas svarade, det han ock kiände Bergquist mycket väl och kunde intyga, det hans genie vore alt för tvungit och at han till hvarjehanda desseiner ej vore särdeles lyckelig, hvaruti likväl Browallius, efter hans tancka, skulle gå mycket vida. Hr Sandberg tyckte, at försäkringar voro äfventyrliga, och derföre i detta fallet bäst at intet binda sig till någon viss, utan låta det tills vidare bestå dermed, till des Academien om bägges deras skickelighet blefve närmare förvissad: hvilcket ock enhälligt biföls.

9. Dessförinnan kom väl något at talas om kopparstickning, då Hr Præses hölt före, at plåten borde stickas först och poleras sedan, samt framförde till exempel en kopparstickare uti Holland Wandelar kallad, som på det sättet stuckit alla hans plåtar; men Hr Cronstedt, som sielf lagt handen dervid i Franckriket, ville intet tro, at det kunde vara giörligt: dock blef härom ej mera talt. Utan

10. Hr Höpken proponerade, om man icke nu, innan Hr Præsidenten reste bort, kunde få ballotera om Herr Möller och Hr Scheldon, fast än tiden, som finnes utsatt i Grundreglorne och det 7 Cap., hvilcket ock nu uplästes, ej vore förr ute än till nästa Lögerdag. Detta funno ledamöterne vara så mycket mera billigt, som de nu i Rötmånaden och uti Hr Præsidentens frånvaro ej torde komma tillhopa, med mindre något synnerligt ärende sådant fordra skulle. Giordes altså zedlarne till omröstning färdige. Men innan det skiedde

11. Hemstälte Hr Ribbe huru nödigt det vore, at Academien får någon fond till sina utgifter, och om för den skuld ej skulle pröfvas för godt, at hvar och en Ledamot förskiuter någon välvillig gåfva dertill, enär han varder introducerad, och at han nu för sin del ville gifva till Academien 100 dr kmt.

Academien tackade honom för denna dess yttrade välvilja; men kunde ej finna huruvida det vore rådeligt at fastställa hans förslag om en frivillig gåfva af dem, de der till Ledamöter varda inkallade, hälst som sådant skulle föra et tvång med sig.

12. Vid detta tillfället gaf Hr Höpken Academien till känna, huruledes Hr Præses hade till Academien skiänckt et exemplar

af sit arbete *Hortus Cliffortianus* kallat: hvaröfver samtel. Ledamöterne betygade deras tacksamhet.

Hr Ahlström fick häraf tillfälle at yrcka derpå, at en speciel förteckning borde hållas öfver dem, som gifvit något till Academien: hvilcket af alla samtycktes. 13.

Hr Secreteraren von Höpken yttrade sig, det han ville biuda till att disponera en viss fru, som skulle vara sinnad at giöra et testamente till Upsala på 20000 dr kmt, at hon den summan hit till denna inrättning gifva skulle, hvilcket project behagade Ledamöterne mycket väl. 14.

Hr Cronstedt lofvade, at han ville skäncka till Academien en klubba och sådane bollar, som vid omröstningar tarfvas. Dess förinnan skrefs neij eller ja på zedlar, hvilcka sammanrullades och uptogs af Præsidenten. Första balloteringen skiedde om Hr Möller och fants vara 12 ja och et neij; sedan om Hr Scheldon: var ja öfver alt. 15.

Hr Höpken frågade, om icke desse Ledamöter kunde i Præsid:s frånvaro tagas in; hvilcket biföls, och resolverades at Hr Ahlström skulle vara vice Præses, till des Hr Linnæus kommer igen tillbaka. 16.

Slutel:n proponerade Hr Præses, om det icke kunde skrifvas kallelsebref till Lieut:n Hr Nordenberg i Helsingfors och Doctor Medicinæ i Åbo Hr Spöring: hvilcket biföls. Hvarpå ledamöterne för denna gången skildes åt. 17.

1739 d. 25 Iulii. Närvarande

Vice Præsidenten Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Cederhielm.
Hr Ehrenswerd.
Hr Tilas.
Hr Ribbe.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.

1. Academien hade denna gången enkannerl:n kommit tilsamman at emottaga General Majoren Hr Stobée til ledamot uti des Sälskap. Och som han nu var til den ändan upkommen, så blef han ock genast införd och utaf Hr vice Præsidenten med et litet tal emottagen. Hvarpå Hr Stobée hölt et tahl til Academien, deruti han först erkiände med särdeles vördnad den heder, som Academien täckts visa honom, at hon velat taga honom til en ledamot. Hvarjemte han tilstod, at mycket hos honom felas kunde, som i et så vittert sälskap vore tienligit at förebringa: men så ville han likvist biuda til med all möjelig flit at upfylla hvad hos honom felas eller brista kan, så at Academien ej måtte få tilfälle at ångra det vahl, hon nu igenom des intagande til ledamot behagat giöra.

Häruppå svarade Hr B. Cederhielm å Academiens vägnar med et tahl, som lades ad acta: och Herr Stobée öfvergaf til Academien sin försäkrings skrift.

2. Hr Höpken läste sedan up några Capitel af Grundreglorne, och när det var slutat, föredrog Hr Höpken, huruledes han hade bekommit et bref från Major Rosensten dat. Halmstad d. 21 Iunii, deruti bemälte Rosensten begiärar blifva en Ledamot uti Wettenskaps Academien. Och som Herrar Ledamöterne nu under Rötmånaden intet varit sinnade at träda tilsamman: så gaf Hr Höpken Academien til känna, det han at vinna tiden ej undgå kunnat straxt efter inhändigandet svara til samma bref på det sättet, at han ville föredraga hans åstundan, så snart Academien kommer tillsamman. Derpå lästes sielfva brefvet up tillika med den dervid bifogade underrättelsen om et arbete, som bemälte Hr Rosensten låfvar låta komma ut på trycket angående åker- och ängsbruk i Sverige, hvilcket skal bestå af 54 capitel, med mera.

3. Häraf fick man tilfälle at raisonnera åtskilligt om hvarjehanda utsädes art och godhet. Exempli gratia: uti brefvet vil Hr Rosensten säija, at den stora och med konst updrefne säden, som är vuxen i en altför fetgiödd jord, intet skal dåga uti stora ordinairt giödde åkrar til utsäde: ty den drager, som han menar, första året ut all näringssaften utur jorden, så at den intet förmår de följande åren gifva någon särdeles frukt från sig. Häremot mente Hr Cederhielm, at den säd til exempel, som i år sås, skal nästa år drifvas til högre växt och så consequenter til en naturligare fulkomlighet, ju oftare hon förplantas.

Vidare säger Rosensten uti sit bref, det han af förfarenheten funnit, at den säd, som växt i kallare climat, lyckas om hon blifver såd i et varmare. Hvaremot Hr Cederhielm mente, at det intet altid håller prof, och framdrog til exempel deraf det podoliska hvetet, som föres hit från varmare länder, men trifves likvist med särdeles framgång här i riket, hvarest är mycket kallare climat. Dertil svarade Hr Triwaldt, at det podoliska hvetet eller kornet har ock der kunnat vara vuxit i svartmylla, och blifvit här sådt i sandjord, som drifver säden starckare. 4.

Hr Cederhielm sade ytterligare, det han funnit, at stöpter säd intet altid är rådeligt at bruka, ty den slår gierna felt, hälst när väta infaller. Hvartil Hr Stobée och Hr Nordenberg svarade, at det intet gierna slår felt, allenast kornen, sedan de äro stöpte, blifva torckade, innan de sås. 5.

Vi äga, sade Hr Sahlberg, många vackra böcker skrefne om åkerbruket: vore allenast at önska, det någon ville taga på sig den mödan at utur dem samla det bästa, som mäst kan efterföljas. Hr Stobée önskade för sin del, at man kunde utleta den bästa såningstiden: emedan man finner altför ofta, at 2:ne kunna så lika god säd i lika god jord, men den ena, antingen han sådt några dagar förr eller senare än den andra, vinner dermed så mycket som hans granne förlorar. Hr Ahlström berättade, at förfarne åkermän derföre pläga smaka och luckta på jorden och veta deraf at säija när hon är såningsför. Hr Triwaldt mente för sin del, at stöpandet här i Sveriget skulle vara ej mindre nödigt än nyttigt, för climatets hårdhet skull, men at höstsäd intet behöfves så stöpas som vårsäden. Hr Sahlberg sade, at åkerbruket lider ock mycket derigenom, at sädeskornen ej komma så diupt i jorden, som vederbör. Herr Cederhielm mente, at svafvel torde äga en födande kraft med sig för säden, hälst som han funnit, at som jorden omkring Gudheim i Wästergiötland är mycket svafvelfull, så bär hon ock en rik välsignelse på hvarjehanda säd; men Hr Nordenberg svarade dertil, at Sulphur crudum intet skal vara godt, men väl ask- eller lutsalt, som efter hans mening aldrabäst skall hielpa sädesväxten fort. 6.

Hr Præses frågade Ledamöterne, om ingen kiände Hr Rosensten och om han skulle til ledamot intagas? Hvartil Hr Stobée svarade, at han kände honom tämmel:n väl, och at han vore i landthushåldningen nog inkommen. 7.

Och beslöts, at förslaget om Hr ROSENSTEN skulle efter Grundreglornes innehåll läggas på bordet, at röstas öfver efter 14 dagar.

8. Herr HÖPKEN gaf Academien vid handen, huruledes han låtit sig vara angelägit at skaffa Academien en beskiedelig boktryckare, och mente, at man skulle komma bäst öfverens med Boktryckaren GREIFING, som gift sig med SCHNEIDERS äncka. Härvid påminte Herr TRIWALD, om man icke kunde undgå at förbinda sig til någon viss, eller ock at man accorderade med någon allenast på en viss tid, til des man finge se, huru stor åtgång man kan få: men Herr HÖPKEN svarade, at man näppel:n på sådant sätt lärer få någon entrepreneur; ty den, som inlåter sig på vinst och förlust i första utgiften, lärer ock vilja niuta fruckten deraf, utan at den skall komma någon annan till godo.

9. Herr TRIWALDT berättade, at han allaredan hade sit arbete färdigt för detta första quartalet: enär Hr vice Præsidenten giorde påminnelse derom hos Ledamöterne, at hvar och en för sig ville vara omtänckt at låta deras under händer varande arbeten vinna mognad til den föresatte terminen.

10. Derpå justerades protocollet af den 20 Iunii.

11. Herr STOBÉE gaf Academien vid handen, huruledes Hans Kongl. M:tt i nåder befalt honom at resa nid åt landet på en fästnings commission, och at han för den skuld nu snart skulle företaga sig samma resa, hvarföre han ock ursäcktade sig, det han nu vid detta quartalet ej kunde afgifva til Academien några rön eller försök.

12. Slutel:n gaf ock Hr TILAS til känna, det han i morgon eller dagen efter tänckte för sina angelägenheter skul at resa up til Garpenberg i Bergslagen.

13. Innan Herrar Ledamöterne nu skildes åt, lät vice Præsidenten Hr AHLSTRÖM Academien förstå, det han fåt veta, at Hr Commercie Rådet POLHEM nästa vecka lärer komma in till staden; och som han ännu ej blifvit introducerad, sedan han til ledamot blef kallad, så hemstälte Hr Præsidenten, om icke Academien då til den ändan ville sammankomma, hvilcket bevilljades: och åtog sig Hr Præsidenten at derom låta dem igenom vacktmästaren få kundskap, så snart Hr POLHEM kommer til staden. Hvarpå denna sammankomst slutades.

1739 d. 5 Augusti. Närvarande

Præsidenten Hr Linnæus.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Nordenberg.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.

Sedan protocollet af den 25 Iulii var justerat, föredrog Hr Höpken, huruledes Hr Möller ursäcktat sig at kunna bli Ledamot uti Wettenskaps Academien, för sina många embetes syslor skul: men at han likvist lofvat vilja öfvergifva til Academien de nya rön, som han framdeles vid sit embetes förrättning kan uptäcka. 1.

Derpå upläste Hr Höpken et från Hr Mag. Brelin skrifvit bref til Academien, hvaruti han gifver vid handen, at som han upfunnit et nytt påfund på Claverer och Cymbaler, det tilförene aldrig varit kunnigt, och består utom annat enkannerl:n deruti, at han i stället för korpfiädrar, som härtils varit brukelige på tangenterne, giordt dem af elphenben, så at de ej allenast på et ganska behändigt sätt äro fogade tilsamman, utan kunna vara mycket varacktigare än de förra; altså begärar han nu, at Academien ville införa sådant uti sina Acter. Och resolverades: 2.

At några ledamöter skulle stiga up til honom klåckan 11 om måndagen der efter, at närmare taga hans invention i ögnasikte, på det de sedan vid nästa sammankomst skulle kunna utförligen berätta Academien härom, och beslöts, at Hr Höpken, Hr Triwaldt och Hr Faggot skulle förrätta detta ärendet.

Dernäst gaf Hr Höpken Academien vid handen, at han bekommit svar från Hr Scheldon uppå det til honom afgångne kallelse brefvet. 3.

Præses tackade Academien för den vaksamhet och flit hon låtit röna uti des frånvaro, och giorde sin ursäckt at nödvändigheten hållit honom så länge borta, samt betygade derjemte en fägnad deröfver, at han nu åter råkade Academiens Herrar Ledamöter i et önskeligit välstånd. 4.

Sedan läste Hr Præses up et bref från Hr Roberg, deruti han tackade Academien för det han blifvit emottagen til Le- 5.

damot deruti, med försäkran at han efter giörligheten vil giöra sig förtient des benägna omdöme; hvarjemte Hr Præses ock nu upviste Hr ROBERGS til honom öfversände försäkrings skrift dat. den 31 Iulii.

6. Uti samma bref låter han Academien förstå, det han nyligen utur en tractat, *Spectacle de la nature* kallad, utdragit något om de härhos til Academien insände figurer öfver 4 slags höfrön, jemte en tryckt beskrifning, som ock nu uplästes, med hemställande i fall Academien skulle behaga det såsom et litet nyttigt prof emottaga.

7. Men Hr Præses hölt för sin del före, at denna uttolckning ej kunne ryckas in uti Academiens acter, hälst för följande skiäl skull: nembl:n

1. Är denna observation uttolckat af en fremmande Auctor, och det skulle intet väl rima sig, at Academien gier ut sådant nu i början, som intet kommit af hennes egit påfund.

2. At det Auctoren kallar Lucern, är et slag, som rättel:n heter Coronilla eller Onobrichis.

3^{tio}. At figurerne äro alt för groft utstuckne, och at de finnas mycket vackrare hos sielfva den fransöska Auctoren. Hvarvid Hr Præses berättade, at

4. Centoine väl är et utländskt frö, men växer likvist här i Sväriget, särdeles omkring Upsala, jämväl något häromkring Stockholm, och at den tål kiöld och finnes hälst på högläntе platser.

Blef således endräcktel:n fastställt, at denne från Hr ROBERG ingifne uttolckningen skulle till vidare läggas ad acta.

8. Derefter gaf Hr Præses Academien ytterligare til känna, huruledes han under sit vistande i Upsala hördt Hr ROBERG yttra sig vilja gifva 50 plåtar til Academien, i fall han finge veta, at de andre Herrar Ledamöter jämväl behagat giöra något sammanskott. Hvarföre Hr Præses hemstälte Academien, om icke hon för denna Hr ROBERGS lofven behagade låta afgå tacksäjelse bref: dertil alla samtyckte, och beslöts, at Hr Secreteraren skulle derom upsätta bref til Hr ROBERG på Academiens vägnar, men Hr Præses lofvade särskildt skrifva honom til och upnemna de Herrar Ledamöter, som behagat giöra et eller annat förskott til Academien.

Sedan framgaf Hr P r æ s e s en annan observation af Hr 9.
JOHAN MORÆO, giord om en ört blå Stormhatten eller Aconitum kallad, hvaraf en Tysk fältskiär nyligen ätit sig döden. Härvid uplästes så väl Hr MORÆI derom giorde berättelse af d. 29 sistl. Iulii, som ock et derhos insändt transsumt af Befalningsman Hr GAHNS bref til Räntmästaren HEND. GAHN dat. Fahlun d. 18 i samma månad. Och som bemälte Hr MORÆUS hemställer Academiens godtfinnande, om icke detta såsom et synnerligit måhl kunde tagas in i Academiens Acter, och Academien fan det vara ganska skiäligt och gagneligt: så blef ej allenast enhälligt dertil samtyckt, utan Hr TRIWALDT proponerade jämväl, at Hr MORÆUS borde til Ledamot i Academien intagas; hvilcket biföls, och resolverades, at detta förslaget skulle läggas på bordet, at röstas öfver efter 14 dagar.

Hr P r æ s e s föredrog sedan, huruledes Hans Excell:ce 10.
Gref GYLLENBORG communicerat med honom et recept för stenpassion, som af et fruentimmer uti Engelland blifvit upfunnit och vunnit så stor approbation, at Parlamentet derföre skiänkt henne 5000 pund sterling.

Hr Præses tog det til sig och lofvade utarbeta historien deröfver och sedan gifva det in til Academien at förvaras.

Härvid kom man at tala något om snäckor, och huru de 11.
ränsa bort maskar af fruckten i trägårdarne; hvarpå Hr SAHLBERG sade sig hafva sedt et ögonskienligit prof uti en trägård på Södermalm, der snäckorne aldeles utrotat sådan ohyra.

Derpå började Hr P r æ s e s at tala om Academiens Acter, 12.
som nu komma at tryckas, och hemstälte Academien

1mo. Hvad titul på dem skulle brukas? Då det endräcktel:n svarades, at titulen skulle vara följande

Wettenskaps Academiens Handlingar för Iulii, Augusti och Septemb. månader 1739.

2do. Huru dyra, eller til huru högt pris de skulle upläggas och försäljas? Då Hr HÖPKEN tyckte, at det vore bäst, om Academien ville söka at kunna sälja dem til så lindrigt pris, som giörligen skie kunde, hvarigenom afsättningen kunde märckel:n främias; och derföre mente han för sin del, at de intet borde kosta mer än 8 à 12 styfver. Hvartil Hr TRIWALDT svarade, at det näppel:n låter sig giöra, med mindre Academien icke ville afstympa de inkomne skrifter altför mycket, derigenom många

gagneliga påfund torde bli förmörckade. Dessutan hölt han före, at Academien borde vara sorgfällig derom, at uti hvart quartal måtte bli någon samling af hvarjehanda utarbetade ämnen, hvilcket icke ringa skulle främia afsättningen.

Faggot mente för sin del, at de intet för ringare pris kunde läggas up än til 16 styfver. Och som alla de öfrige Herrar Ledamöter stannade i samma slut, så blef det ock aldeles fastställt. Hvilcket ock så mycket giörligare syntes kunna skie, som ej allenast Herr Triwaldt åtagit sig at för detta första året kosta på kopparplåtarne vid trycket, utan Hr Sahlberg lofvade jämväl at skiuta papper til trycket för detta quartalet.

3[tio]. Hr Præses frågade ytterligare, uti hvad format Acterne skulle tryckas? Då alla höllo för bäst, at det skulle skie i regal 8[ve].

4. Derpå hemstältes med hvad caracterer eller bokstäfver Acterne tryckas skulle, antingen med de hos oss alment vedertagne tyska stilarne eller ock latinske? Härvid uplästes 2[ne] skrifter, som i detta ärendet til Academien af okiände personer blifvit ingifne. Den ena yrckade på de latinske, den andra stridde för tyskarnes stilar. Och efter något rådgiörande både med och mot i detta målet resolverades:

At ehuruväl Academien gierna skulle se, at de latinske stilarne blefvo öfver alt införde, för många skiäl och omständigheter skull: dock som hon ännu icke ser sig i stånd at giöra början dertil, förän Academiens Acter förut varda kunnige och i någon credit satte; altså vil Academien nu i början bli vid de tyska caractererne i sine tryckte skrifter och handlingar. Men skulle Academien framdeles finna omständigheterne vara så lämpelige, så lärer hon gierna lemna tyskarnes och deremot låta trycka sina Acter med de latinske caracterer.

5to. Hemstältes sedan, om icke Academien kunde sielf giöra förlag til trycket för sina Acter? Hvilcket biföls, och slöts at hvar och en skulle dertil sammanskiuta en ducat. Häraf fick Hr Höpken tilfälle at påminna, om icke de Herrar Ledamöter, som gifvit några penningar til Academien, skulle nu behaga aflefverera dem, på det at de måtte kunna sättas ut på ränta, då Academien likväl hade någon vinning at vänta: men man råkade in uppå andre öfverlägningar, så at här utinnan intet vist blef fastställt.

6. Præses frågade, huru många exemplar skulle läggas up? och slöts enhällel:n, at man skulle låta trycka 500 exemplar. Nu började man jämväl tala om, huru nödigt det vore, at Academiens Grundreglor blefve kunnige, och proponerades om icke de eller ock det förnemsta af dem kunde tryckas och tillika med första quartalets Acter gifvas ut. Men som sådant tycktes taga bort för mycket rum i acten, så fant Academien rådeligt at låta dermed hvila, til des Academien bättre fram tör hända låter särskildt Grundreglorne utgå af trycket.

7mo. Än hemstälte Hr Præses, huru öm och mohn Academien bör vara om en skiär och prydelig Svänska uti sina skrifter. Och som detta icke är hvars mans gåfva, utan kräfjer en viss man, som deruti äger god insickt, och han hördt Majoren Pihlgren vara ganska lyckelig i detta mål; ty föreslog han honom til Ledamot i Academien, såsom den der endast skulle igenomlöpa de skrifter, som komma under Academiens namn at tryckas.

8vo. Äfvenså proponerades Hr Lieutenanten Wallraw til Ledamot såsom Academiens Ritmästare, så vida han deruti framför andre skall äga et ganska lyckeligit genie. Och beslöts enhällel:n, at så väl Hr Pihlgren som Hr Wallraw skola introduceras nästa Onsdag, då Academien åter kommer tilsamman.

9no. Uti det förr omtalte bref från Hr Roberg til Hr Præsidenten tilbiuder väl Hr Roberg sig at vilja uptäncka någon devise,i fal Academien skulle åstunda någon för sina tryckte Acter. Men som Hr Præses redan förut nämt om en devise, som skal vara en gammal man, den der planterar et Palmträ, med denna öfverskrift:

in usus futuros;

Ty blef den af alla gillad och emottagen.

Derpå beslöts, at ej allenast Hr Salvius skulle efterfråga 13.
hvilcken boktryckare hade de bästa stilar och vore billigast i priset eller tryckarelön: utan ock at kallelses bref skulle upsättas til dem, som redan äro utsedde til Ledamöter i Academien, som i synnerhet Hr Strömmer, Hr Elvius, Hr Suab och Hr Stockenström.

Slutel:n tackade Academiens Herrar Ledamöter Hr Ahl- 14.
ström för bordet, som han för Academien hade påkosta låtit.

Och på det vacktmästarens möda med Ledamöternes up- 15.
kallande hvarje gång måtte hädanefter lindras: så beslöts, at

en intimation skall slås ut uppå en tafla dagen förut, enär Ledamöterne skola ordinairt Onsdagar och Lögerdagar träda tilsamman. Hvarmed denna sammankomst slutades.

1739 d. 8 Augusti. Närvarande

Præsidenten Hr LINNÆUS.
Hr HÖPKEN.
Hr TRIWALDT.
Hr NORDENBERG.
Hr RIBBE.
Hr FAGGOT.
Hr SAHLBERG.

1. Sedan protocollet af den 5 Augusti var justerat, blef Majoren PILGREN, som nu skulle introduceras, emottagen och införd: då Hr Præsidenten lät honom förstå, huruledes Academien velat utse honom til medlem uti sit Sälskap.

2. Herr PILGREN hölt deruppå sit tal til Academien: och som han enkannerl:n af Academien blifvit til den ändan emottagen, at han skulle söka at hielpa vårt Svenska tungomål til sin forna häfd och skiärhet igen, hälst i de Acter, som framdeles under Academiens namn komma at gifvas ut igenom trycket, så gick ock nu hela hans tal ut på detta ämnet, och Hr B. HÖPKEN svarade honom derpå å Academiens vägnar, hvilcka tal jemte Hr PILGRENS försäkrings skrift lades ad acta.

3. Derpå upläste Hr B. HÖPKEN et til honom skrifvit bref från Major ROSENSTEN af d. 3 Aug., deruti han ej allenast itererade sin förra til Academien giorde begäran, utan insände jämväl ännu några flere af sina anmärckningar vid landtculturen. I följe hvaraf Hr HÖPKEN hemstälte Academiens godtfinnande, om icke Herr ROSENSTEN, som värckel. synes äga stor kundskap uti landthushåldningen, nu kunde til Ledamot bli emottagen?

4. Imedlertid uplästes några stycken af hans anmärckningar, enkannerl:n om flygsand. Hvarvid Hr Præses giorde hvarjehanda påminnelser: och änskiönt Academiens Herrar Ledamöter ej annat kunde än berömma Hr ROSENSTENS goda upsåt för det

allmenna, så pröfvade de likvist detta ärendet vara af sådan vikt, at det med synnerlig flit af Academien borde öfverläggas, innan något deruti kunde giöras allment til fäderneslandets gagn och bästa.

Hvarföre ock Hr Præses ytterligare hemstälte, om man 5.
icke skulle skrifva honom til på det sättet, at derest han vore sinnad at låta utgå sit arbete angående landthushåldningen särskildt af trycket, så vore det et mål, hvarmed Academien ej kunde hafva något at skaffa. Men derest han i något mål ville framdeles tiena Academien, så skulle hon gerna se, at han gofve up sådane observationer vid landthushåldningen, som grunda sig på accurate experimenter. Hvilcket ej allenast alment bevilja- 6.
des, utan Hr Faggot fick ock häraf tilfälle at yrcka derpå, huru oumgängelige slika experimenter vore vid alla de måls öfvervägande, som lända til landtœconomiens upbringande i riket. Academien, sade han, kan aldrig vinna någon credit igenom sina Acter, mycket mindre kan det almenna af dem vänta någon uplysning til förkofring i en god och gagnelig näring, så framt Academien vil grunda sig på lösa förslager, och intet låter det vara sit enkannerl. ögnamärcke at utröna sådane sanningar, som igenom behörige experimenter eller försök äro granneliga upletade, dem hon sedan med så mycket större visshet kan allment till menighetens efterrättelse kunnige giöra. E. g. vid åkerbruket och des upodlande synes man böra taga vara på hvarjehanda omständigheter, som

1mo väderleken före, under och efter såningstiden.

2do. Ortens eller åkerens belägenhet vid siö, elf eller morass, på slättmarck eller i skogsbygd, på hög eller låglänt ställe, på lutande backe eller kulle, och emot hvilcket väderstreck åkeren enkannerl:n vetter sig etc.

3. Jordmonens art, antingen den är svartmylla, klappur, sand, lera, eller ock huru stor blanning han kan äga af desse eller flere slags jordmoner; när åkeren blifvit giödd och med hvad giödsell, och så vidare.

4. Säden til des art och ansning, om den varit ritorr eller ej, om den blifvit stöpt förr än den såddes och på hvad sätt det skiedt, om den blifvit förd från et kallare climat eller tvert om, antingen den tilförene växt uti magrare eller fetare jord, och så ytterligare.

5. Sielfva åkerens plöjande, huru ofta och vid hvilcken tid

på året det skiedt, jemte sånings sättet, om säden blifvit glest eller tätt, grunt eller diupt i jorden sådd etc.

6. Climatets synnerl. skickelse och omskiften vid alla årsens tider. Med hvad mera, som oumgängel:n tarfvas til uplysning, förr än Academien kan yttra sig något vist uti de mål, som syfta på landthushålningens bätring och förkofring. Detta hemställandet funno samtel:e Academiens Ledamöter vara mycket skiäligt och billigt.

7. Under det Hr Præsidenten yrckade på votering om Hr Rosensten skulle til Ledamot emottagas eller ej, steg Hr Salvius up och hemstälte Academien, om icke han efter Grundreglornes tydel:e innehåll skulle tillika med andre Ledamöter i Academien få äga votum: hvarpå Hr Præsidenten bad honom stiga ut i förmaket, och efter något litet öfverläggande blef han inkallad, då Herr Præsidenten förklarade honom Academiens deröfver fäldte utslag: nembl:n

At hon så mycket mindre kan betaga honom den begärte förmon at jemte andre vid omröstningar äga votum eller stämma, som Academiens Grundreglor tydel:n stadga, at den, som förer Academiens protocoll, sådant värckel:n åtniuta bör.

8. Derpå gick omröstningen genom hoprullade sedlar för sig, och resolverades efter pluraliteten, at Herr Rosensten skulle til Ledamot intagas i Academien.

9. Hr Sahlberg framtedde sedan för Academien et af honom upfunnit påfund, hvarmedelst järnplåtar och taktegell kunde öfverstrykas til ständigare nyttiande, än alment skier. Det var i stället för olja och rödfärga, at bruka tiera och kimrök, hvarigenom efter hans mening 77 dr skulle vinnas i jemnförelse emot de nu vanliga takteglen. Detta fant Academiens Herrar Ledamöter för godt, och Hr Nordenberg bekräftade för sin del samma förslag af et exempel af Finnarne, hvilcka i stället för rödfärga skola pläga öfverstryka sina hus med tiära blandad ihop med kohl. Herr Triwaldt yttrade sig, at detta påfundet borde utrönas igenom vissa försök, innan deruti något kunde slutas; ty han mente, at den svarta färgen, som kimröken förer med sig, vore altför böjelig at taga solhetan til sig, hvarigenom, efter hans mening, skulle åstadkommas en häftig utdunstning, som snarare torde tära plåten sönder, än man kunde förmoda. Det medgaf han, at rödfärgan är en corrosif materia, och önskade at i

des ställe kunde uptänckas någon annan färg än den kimröken äger; hvilcket Hr Sahlberg tviflade kunna gies.

Ytterligare framviste Herr Sahlberg en annan invention 10. at kunna mäta mihlarne på vägen uti vagnen eller chaisen med mycken behändighet, och så fort som hästen går.

Men Hr Faggot sade, at denna invention kunde så mycket mindre anses för ny, som den tilförene med växelhiul är nogsamt bekant: hvilcket senare påfund, ehuru det i vissa mål är bättre än det förra, så har det ändock sin ofulkomlighet med sig, hvilcken kommer enkannerl:n deraf, at man intet altid kan råka at köra ända fram, utan man svinckar gierna nu til höger och nu til vänster: jämte det at marcken aldrig är så jämn, at ju icke hiulen komma at stöta emot något, hvarigenom händer, at man antingen giör för fort eller för långsamt sin uträkning, och mister eller öfverstiger så mycket på vägen, som hiulet skuttar fram eller ock stöter tilbaka.

Herr Præsidenten tilsporde Hr Pilgren, om han icke 11. ville igenomse detta första quartalets acter och deruti höfsa Svänskan, innan de gifvas ut af trycket? Hvartil Hr Pilgren svarade, at ehuru villig han vore dertil, så nödgade likväl hans angelägenheter honom til en resa nid åt Östergöln at der efterse sin lilla ägendom: men ville likvist se til, at han skulle vara tilbaka här efter 2 högst 3 veckor. Och som Acten för första quartalet intet kommer ut förr än i Septemb. månads slut, så mente han sig kunna likafult giöra Academien i detta mål nöje. Hvilcket pröfvades för godt öfveralt.

Ytterligare tilsporde Hr Præsidenten Academiens 12. Ledamöter hvad papper skulle tagas til trycket? och upviste derhos et slags Holländskt papper, som skulle kosta 18 dr riset, hvilcket giör til 500 exemplar à 8 arck exempl. 8 rijs 6 böcker och 16 arck 150 dr kmt, utan at räkna de arck, som vid corecturen komma til spillo vid hvart och et tryck, som särskildt bör bestås.

Hr Sahlberg, som lofvat förskiuta papper til trycket för 13. detta första quartalet, sade, at han allaredan dertil destinerat 120 dr. Academien tackade honom derföre och sade sig villja ersätta bristen.

Derpå kom Hr Ribbe fram och skiänckte til Academien de 14. 108, som han tilförene hade lofvat. Hvilcka p:r Hr Secreteraren

tog til sig. Utom dess gaf han til trycket . . . . 1 Duc.
äfvenså Hr Præsidenten . . . . 1 Duc.
Hr Höpken . . . . 1 Duc.
Hr Triwaldt . . . . 1 Duc.
Hr Nordenberg för sig . . . . 1 Duc.
för sin Bror . . . . 1 Duc.
Hr Sahlberg . . . . 1 Duc.
Hr Pilgren . . . . 1 Duc.
8 st.

15. Hr Höpken löste alla desse 8 ducat til sig emot $^1/_2$ dr kmts lage och gaf dem til Hr Salvius at förvaras, så at hela denne summan stiger sig til 148 dr. Hr Faggot lofvade gifva sin ducat en annan gång.

16. Hr Höpken berättade sedan, huruledes han tillika med Hr Triwaldt och Herr Faggot varit hos Hr Brelin och sedt på hans nya invention. Och som detta var något särdeles, så hemstälte han, om icke Hr Brelin kunde nästa gång intagas til Ledamot, hvilcket öfveralt biföls.

17. Slutel:n tilsade Hr Præsidenten Ledamöterne, at de ville inställa sig i rättan tid efter intimation, och at den, som intet hade tilfälle at komma tilstädes, borde i tid gifva sina förfal Academien til känna, hvartil alla gofvo deras samtycke.

18. Hr Höpken läste sedan up så väl Hr Klingenstiernas, som Hr Lieutenanten Nordenbergs svar på Academiens kallelse bref, hvarmed denna sammankomst slutades.

1739 den 11 Augusti. Närvarande

Præsidenten Hr Linnæus.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Nordenberg.
Hr Ribbe.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.

Sedan Hr Mag. BRELIN blifvit införd, lät Hr Præsidenten honom förstå, huruledes Academien samtyckt till de Ledamöters hemställande, hvilcka varit af henne utsedde at närmare röna hans nya påfund, och at hon för den skull nu ville taga honom in til medlem uti sit Sälskap, med den säkra tilförsickt, at han ej underlåta lärer i et godt förtroende söka at idka de ärender, som lända til Academiens föresatte afsickt. Derpå hölt Hr BRELIN et tal til Academien, hvartil Hr HÖPKEN å Academiens vägnar svarade, hvilcka tal, jemte Hr BRELINS försäkrings skrift, lades ad acta. 1.

Sedan läste Hr HÖPKEN up en skrift, som Hr SAHLSTEDT ingifvit til Academien, hvaruti han begärer at bli emottagen til at brukas vid afskrifningar eller ock protocollets förande. Hr Præsidenten frågade, om mannen giordt sig bekant igenom någon synnerl. vettenskap? Hvar till Hr HÖPKEN svarade, det han ej sådant hördt vidare, än at han skall vara qvicker och studerat efter det vanliga sättet. Och som Hr SALVIUS uppå tilfrågan lofvade sig vilja sörja för protocollerne, trycket och acternes förvarande, så fant Academien ej nödigt at ännu taga någon in, förr än Hr SALVIUS sielf derom giör påminnelse, i fall arbetet framdeles skulle mera ökas, än han hinner med at fulgiöra. Imedlertid samtyckte Academiens Herrar Ledamöter dertill, at Hr HÖPKEN skulle vid tilfälle läta honom förstå, uti hvad slut Academien häröfver stannat. 2.

Dernäst läste Hr HÖPKEN up et af honom sammansatt företal til Acterne, som komma at tryckas, hvilcket öfveralt blef gillat och faststält. 3.

Protocollet af d. 8 hujus justerades. Hvarefter Herr FAGGOT gaf sina 18 dr til trycket. 4.

Præses lät Academien förstå, huruledes Hr WALRAW, som sidsta gången föreslogs at blifva til Ledamot och Academiens Ritmästare intagen, nu mera giordt sin ursäckt, hvarvid blef yrkat derpå, at den, som nu vid Academiens späda början försakar des välmenta tilbod, skulle framdeles, då hon förmodel:n kommer i större credit, aldrig böra niuta den förmon. 5.

Sedan föreslogs Hr HENRICHSSON til Ritmästare och Ledamot i Academien, så vida han i perspective ritning skall enkannerl:n äga mycken färdighet: och Hr HÖPKEN påtog sig at tala med honom derom. 6.

7. Hr TRIWALDT upviste et prof af den kopparstickarens arbete, som han tänckte at betiena sig af vid detta första quartalets Acter; hvaraf Hr Præsidenten fick tilfälle at hemställa Academiens Herrar Ledamöter, om icke devisen, som kommer at stå öfver den redan faststälte sinnesbilden, kunde skie på Svenska, och heta

För Efterkommande,

hvilcket så mycket snarare fik tycke och bifall, som dermed ej allenast kunde förstås, at man med denna inrättning haft afsickt så väl på tilkommande tiders folck och deras bästa, som ock på hvarjehanda nyttiga konsters och vettenskapers upodlande och vidare utvidgande.

8. Hr Præsidenten frågade, at som Academien ej kan undgå at låta censurera de Acter, som under hennes namn komma at tryckas, och dervid torde bli någon utgift; så ville Herrar Ledamöterne nu yttra sina tanckar deröfver. Hvarvid Hr HÖPKEN för sin del mente, at det ingalunda skulle vara orådeligt, till förekommande af alla dervid befarade olägenheter, at taga in Herr Censor til medlem i Academien, hälst som det är bekant, at han dessutom är en vitter och lärd man. Hvilcket samtycktes, och Hr AHLSTRÖM påtog sig at tala med honom derom.

9. Derpå kom vacktmästaren in och berättade, at Hr Doctor CELSIUS nu vore kommen i mening at blifva inkallad och till Ledamot i Academien emottagen: hvarföre han ock straxt blef införd, då Hr Præsidenten betygade Academiens fägnad deröfver, at hon nu fick sluta in uti sit sälskap en man, som igenom så många snilleprof giordt sig i hela den lärda verlden vida bekant.

10. Hr CELSIUS hölt derpå et kort tal til Academien, deruti han först tackade henne för den synnerl:e heder, som hon behagat tilskynda honom igenom det, at hon kallat honom til en medlem uti des lofvärde Samfund, önskade at kunna i denna sin höga ålderdom och många embetes syslor giöra henne det biträde, som hon af honom sig förväntar; men försäkrade derhos at ej underlåta i all möjelig flit och åhoga söka at gå Academien till handa; hvarmed han lemnade sig uti Academiens ynnest och vänskap.

11. Hr HÖPKEN svarade härpå å Academiens vägnar, hvilcket svar tillika med Hr CELSII försäkrings skrift lades at förvaras ibland Academiens skrifter.

Sedan läste Hr HÖPKEN up et af en obekant man til Academien insändt förslag om skoglösa orters hielp: och efter något öfverläggande fant Academien för godt at följande slut derom skulle i des Acter framdeles inryckas, nembl:n: 12.

Ehuru härlig afsickten är med detta förslaget, så måste Academien väl tilstå, at några svårigheter henne i anseende til värckställigheten deraf förekommit, hvilcka lättast kunde häfvas, så framt välbemälte Auctor ville förunna Academien hedern af en närmare bekantskap och en förtroligare öfverlägning härom.

Hvilcken mening påskrefs at nästa gång föras in uti Acten.

Vid detta tilfället kom man at resonnera åtskilligt om torftagning til bränsle, då Hr AHLSTRÖM lofvade utarbeta och til Academien ingifva sina tanckar igenom rönta försök om det målet. Han berättade, at han uti Ahlingsåhs brackt detta ibland annat i värcket, som han förmodade med tiden skulle föra mycket gagn med sig. Och vid det Hr Præsidenten utlät sig, det han för sin del mente, at denna torf plägade upblandas med något, som giör henne så mycket mera eldfängig; hvaremot Hr AHLSTRÖM nekade sådant plägar skie, och til bevis deraf framdrog han kortel:n den process, som han sedt i Holland, derest et slags torf skall först tagas up utur vatnet, sedan lägges hon i pråmar med dubla botnar, af hvilcka den öfre är fulborader med små hål, hvarigenom vatnet löper ifrån jorden nid på andra botnen, och drages sedan derifrån up igenom pumpar utur pråmen. Derpå lägges denna blöta jorden ut vid stranden på lafvar at torckas uti solen, och när hon omsider blifvit så torr, at hon kan handteras, skiäres hon derifrån lös, och föres til de rum, derest hon sedan förvaras under tak til nödigt behof. 13.

Hr TRIWALD gaf Academien at förstå hvad särdeles gagn och förmån det skulle giöra i landet, om torfbränneriet blefve alment infört, och sade derhos, at han för 8 år sedan vid Wedewåg funnit, at det der giordt en besparing emot veden til 1 dr och 8 s. til et stafrum ved. 14.

Hr SAHLBERG berättade, at alträ, som talas om i omtalte förslaget, intet skal vara så godt til stängslers planterande som pijl: hvilcket han sade sig hafva försökt vid en gård i Upland Norrö kallad, hvarföre han ock låfvade at derom komma in med en beskrifning til Academien. 15.

Hr Præses tilsporde Ledamöterne, huru snart de ville 16.

komma in med sina observationer? Då Herr Triwaldt svarade, at han hade sit arbete allaredan färdigt.

17. Äntel:n kom man at tala mycket om receptet ang:de stenpassion, som förra gången blef i Academien upläst. Och Herr Præses tviflade om detta kunde vara at lita på, fast än det uti Gazetterne funnits vara infördt. Men Hr Triwaldt ville försäkra, at de Gazetter, som skrifvas från Weithall, äro aldeles tilförlitelige, och Hr Ahlström låfvade at taga dem nästa gång up med sig.

18. Hr Triwaldt framdrog utur en bok åtskillige attester, utgifne af dem, som blifvit hulpne härmed, och hemstälte om icke de kunde tillika med receptet i Academiens Acter inryckas. Men

19. Hr Sahlberg mente, at man ej borde förhasta sig dermed. Detta är et påfund, sade han, som af fremmande blifvit upfunnit, och viste för den skuld ej, huruvida Academien kunde giöra sig någon heder deraf, vidare än at hon ville gifva ut det till allmän efterrättelse för sina landsmän, hvilcket ingalunda kunde skie til Academiens credit, med mindre här icke förut blifva försök el:r prof anstälte; och som han nu bekommit de snäckor, som fordras dertil, ty kunde Hr Præsidenten förut låta giöra försök på 2 el:r 3 personer, då det sedan med så mycket större tryghet kunde gifvas ut. Detta funno Hr Ledamöterne vara så mycket rådeligare, som hvarcken Hr Præsid:en el:r Hr Ribbe sågo, huru de deruti införde species voro så solventia, at stenen dymedelst skulle gå til grus sönder.

Härmed skildes Herrar Ledamöterne från hvarannan.

1739 d. 15 Aug. Närvarande

Præsidenten Hr Linnæus.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Ribbe.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.
Hr Brelin.

Hr Baron Höpken lät Academien förstå, huruledes han fådt svar från Hr Wallerius uppå Academiens til honom afgångne kallelse bref, hvilcket svar nu uplästes, och sedan infördes hans namn ibland Ledamöterne efter ordningen. 1.

Sammaledes uplästes utaf Hr Baron Höpken en til Academien af Hr Ribbe ingifven anmärckning öfver en mansperson, som hade haft svarta starren, och derjemte varit lam uti den högra armen och handen, men endast och allenast genom upkastningsmedel återvunnit sin hälsa, jemte mästadelen af sin syn, hvilcken skrift jämväl lades ad acta. 2.

Härvid yttrade sig Hr Ribbe, det han funnit, at folcket ingen städes i hela Europa vore så mycket besvärade med ögnesiuka och blinhet som här i norden. Och ehuruväl han intet kunde säija hvaraf sådant enkannerl:n skulle komma, antingen af climatet, näringen, eller någon annan tilfällighet, så önskade han likväl för sin del, at derom vid tilfälle måtte blifva undersökt, och at tienlige hielpemedel derföre måtte bli uptäckte. 3.

Ledamöterne funno detta hemställandet vara ganska billigt, och Hr Triwaldt tog sig deraf tilfälle at berätta, huruledes han igenom en af Engelska Societeten upgifven relation en gång hulpit en person från döden. Han hade uti tungan fådt stenpassion, hvaraf hon småningom begynt så svälla up, at det började bli fara om hans lif; men efter den uplysning Hr Triwaldt sig förvärfvat af berörde Societets acter, har han låtit tilse, hvaruti siukdomen bestod, och omsider förmåt en fältskiär öpna tungan på både sidor, då derutur tagits 2:ne stenar, hvarefter den siuka småningom fick sin hälsa igen. Hvaraf kan skiönias, sade han, hvad gagn och förmon dylika rön kunna vid hvarjehanda tilfällen åstadkomma. Detta styrktes än ytterligare af Hr Brelins intygan, som talade om, huruledes han hade haft sten i tungan, som af sig sielf brutit sig ut. 4.

Härpå gaf Hr Ahlström til Academien de utlofvade 300 dr kmt, samt en ducat til tryckets omkostning. Hr Höpken tog de 300 drna til sig, och Hr Salvius, som kommer at betala å Academiens vägnar tryckare lönen, tog ducaten i förvar. 5.

Herr Præsidenten upläste sedan et bref från Hr Roberg, deruti han begiärer förteckning på Academiens Herrar Ledamöter, jemte de förskotter, som redan til Academien kunde vara giorde, på det at han ock måtte efterkomma sin lofven. 6.

Hvilcket Herr Præsidenten lofvade med nästa post honom tilsända.

7. Härvid talade Hr SAHLBERG om en berättelse, som Hr ROBERG skal äga, hvarutinnan utförl:n skal vara omrördt, huruledes et fruntimmer på et synnerligit sätt blifvit hulpen från stenpassion. Hvilcken beskrifning han önskade, at Herr ROBERG ville sända hit in til Academien.

8. Ytterligare gaf ock Hr SAHLBERG til känna, at han talt med Hr HENRICHSSON, hvilcken blifvit til Academiens Ritmästare utnämd: och när Hr SAHLBERG sagt honom Academiens behag, har han utlåtit sig at ej allenast vara nögd dermed, utan ock at han för detta första quartalet intet ville hafva någon betalning. Sedan skickades vacktmästaren efter några stycken, som han hade giordt, de der sedan blefvo upviste. Men som Academien ännu intet ville fästa sig vid någon viss, för än hon om des skickelighet blir aldeles öfvertygad; så resolverades:

at Hr HENRICHSSON skulle kallas up til nästa lögerdag, då Academien vil gie honom en el:r 2 blommor at visa prof uppå, och sedan yttra sig närmare häröfver.

9. Härefter kom åtskilligt i öfvervägande angående censuren, och som Academien vid sidsta sammanträdet hade beslutit at taga Censor in til ledamot, på det han i detta ärendet måtte vara så mycket villigare at giöra Academien biträde; men nu vid närmare skiärskådande mente, at han för sina många embetes syslor skull intet kunde hinna med at gagna Academien med några nya rön, hvilcket likväl bör vara hennes närmaste syftemål, enär någon ny Ledamot skal intagas; altså hemstälte Hr Præsidenten, om icke man kunde vedergälla hans besvär med en eller 2 ducater?

10. Härvid påminte Hr HÖPKEN, huru det kunde hända, at som detta ännu är en späd inrättning, hvilcken ännu intet fåt något publiquet fäste at trygga sig vid, och Censoris instruction innehåller, at han bör förfråga sig uti Cancellie Collegio, huru han skall förhålla sig, enär något synnerligt mål förefaller i hans sysla; ty torde det jämväl nu gifva honom tilfälle dertil, hälst om man begierte, at han under Wettenskaps Academiens namn skulle censurera den utgående Acten; hvilcket visserl:n skulle föda af sig en stor ledsamhet. Nu, at förekomma alt sådant i tid, hemstälte han Academiens godtfinnande, om icke det vore bäst, at man nu

förut i underdånighet sökte Hans Kgl. May:ts nådiga privilegium under det namn, at ingen skulle få trycka efter Academiens Acter? Hvilcket förslag behagade Herrar Ledamöterne så mycket mer, som de mente, at Academien ändå kunde framdeles kalla honom til Ledamot, der omständigheterne sådant fordra skulle. Hvarföre det ock resolverades:

at Hr Secreteraren skulle sätta up denna skrift til Hans Kongl. May:tt, på sätt som redan omordat är, och nästa gång hafva den up med sig til justerande.

Dernäst föredrog Hr Höpken, huruledes Grundreglorne ej 11.
voro nog tydelige eller tilräckelige, enkannerl:n vid det tilfället, som Præsidenten kommer at sättas af och til; ty sedan den förra Præsidenten igenom sit förda tal til Academien afträdt sin sysla, så måste ju någon å Academiens vägnar svara dertil och liksom påminna Ledamöter at skrida til et nytt Præsidents vahl, hvilcket efter hans mening borde höra Secreteraren til. Nu finnes intet uti Grundreglorne något derom; och derföre upläste han några §§, som af honom blifvit upsatte så i detta målet, som ang:de hvad mera vid samma tilfälle borde tagas vara på; hvilcka alment blefvo gillade, och beslöts, at de skola renskrifvas och i Grundreglorne inhäftas.

Hr Faggot lät Acad. förstå, at han på 8 dagar täncker 12.
vistas på landet.

Sedan lästes up så väl Polhems bref, som hans tanckar öfver 13.
Mechaniquen. Hvilcka lades ad acta. Och så skildes Ledamöterne åt.

1739 d. 18 Augusti. Närvarande

Præsidenten Hr Linnæus.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Sahlberg.
Hr Brelin.

1. Hr NORDENBERG berättade, det han hade råkat Hr RIBBE, och at han bedt honom giöra sin ursäkt uti Academien, det han i dag ej kunde vara tilstädes, emedan han blifvit befalt at före middagen vara ute vid Carlberg. Äfvenså upviste ock Hr HÖPKEN et bref från bemälte Hr RIBBE, deruti han sammaledes giorde sin ursäckt.

2. Hr AHLSTRÖM gaf sedan up til Academien några sälsame svampar, som vuxit uti et skep mellan garneringen och utsidan. Hr Præsidenten kallade detta slaget Clavaria ramosissima cornu cervi referens, och lofvade framdeles närmare giöra sig kunnig om deras art och skickelse. Desförinnan skulle de förvaras här vid Academien.

3. Härvid kom at talas om et skåp, deruti desse, jemte flere dylika til Academien inkommande naturalia kunde samlas i förvar. Då Hr NORDENBERG mente, at Academien kunde dertil taga et ledigt skåp utur det andra rummet och sättia det hit in, hvartil de öfrige Ledamöterne jämväl samtyckte, och beslöts, at vacktmästaren derom skulle tilsäijas.

4. Hr SAHLBERG gaf sina utlofvade 120 dr kmt til Academien såsom en frivillig skänck, hvarföre samtel:e Herrar Ledamöterne yttrade sin taksamhet: och beslöto, at desse 120 dr skulle slås til pappers upköpande vid trycket. Ty tog ock Herr SALVIUS dem til sig.

5. Sedan upläste Herr HÖPKEN, Hr ELVII svar til Academien på des til honom afgångne kallelse at vilja bli en medlem och ledamot uti des samfund. Och som han deruti tackade Academien för des gunstiga kallelse och utfäste sig gerna vilja gå Academien til handa, så mycket hos honom står, så blef nu hans namn infördt ibland Ledamöterne efter ordningen.

6. Derpå lät Hr HÖPKEN Academien förstå, huruledes han utgrundat en omständighet, som han tyckte böra inflyta uti förtalet til Academiens Acter. Det händer, sade han, altför ofta, at et och annat gagneligt påfund blifver i glömskone inhvefvat och således inter artes deperditas räknat, endast för den orsak skull, at des uphofsman ej haft tilfälle at så kundgöra det i sin tid, at det hade kunnat vederbörl:n förvaras tilefterkommanderne. Större delen af nya rön el:r påfund äro ock så skickade, at de i början väl synas ringa, men kunna dok med tiden igenom hvarjehanda upmärcksamhet och flit bringas up menniskomen til en

otrolig förmon, allenast de blifva räddade utur sit första förgängelighets mörcker och framhafde uti det almenna liuset. Nu kunna sådane gagneliga stycken jämväl finnas här i riket af enskylte personer uptäkte, hvilcka ofta ej komma vidare, utan liksom dö bort tillika med sin första upletare, hvarmedelst det almenna och enskylta bästa mister alt för mycket i sådane ting, som, om de vore kunnige, torde gagna och främia mycken förkofring i landet. Och som Academiens sorgfälliga omhugsan lärer ibland annat jämväl syfta derpå, at så mycket hos henne står, söka framdraga sådane gagneliga påfund i liuset; så hemstälte han Ledamöternes godtfinnande, om icke detta Academiens ögnamärcke med få ord kunde omtalas i företalet? Hvilcket öfveralt blef samtykt och faststält, at följande mening skulle deruti inryckas, nembl:n

at Academiens ändamål ibland annat går der uppå ut, *at rädda* sådane påfund, som nu omtalte äro, *från den förgängelighet, de äro underkastade, så länge de ibland få hemligt hållas och förvaras.* Hvilcket ock straxt skedde.

Än upläste Hr Höpken et af Hr Ribbe insändt prof, hvar- 7.
medelst genera substantivorum uti Svenska tungomålet bäst skulle kunna skiljas och läras. Detta var enkannerl:n grundat på det slut, hvarmed et ord ändas in sensu definito. Academien uptog denna observation med särdeles välbehag; men vid Hr Höpkens hemställande om det icke kunde införas i Academiens Acter? höllo Ledamöterne före, at detta vore et mål, som efter Grundreglornes innehåll, hvilcket ock nu uplästes, intet så enkannerl:n hörde til Academiens påsyftade ögnamärcke. Dessutan var detta et ärende, som kräfjer et granlaga öfverseende, innan det kan gifvas ut. Hvarföre det resolverades och påskrefs at förvaras, til des flere dylika observationer framdeles torde inkomma.

Hr Triwaldt berättade, at kopparstickaren, den han hade 8.
föreslagit til Academien, nu vore derute och väntade på Academiens ytterligare utslag angående kopparstickningen. Men som det nu ej var för hand några blommor, på hvilcka Academien ville at han skulle visa prof af sin skickelighet, så blef han inkallader och tilsagd at nästa Onsdag, då Academien kommer tilsamman klåckan 10 för middagen, åter infinna sig at afhöra den författning Academien härom görandes varder.

Nu blef ock vaktmästaren inkallad och tilsagd at til samma 9.

tid upkalla Hr HENRICHSSON, som blifvit utnämd til Academiens Ritmästare.

10. Sedan kom man af et tilfälle at tala åtskilligt om Potatos, då Hr SAHLBERG önskade för sin del, at denna fruckten måtte blifva mera kunnig och ymnigare i vårt land; ty, sade han, det är bekant huru mycket hvette här spilles bort årl:n til poudre och amidon el:r stärckelse, hvilcket alt väl kunde göras af potatos. Herr TRIWALDT sade, at Spanioren måtte mycket väl veta gagna sig af denna fruckten; i ty han låter hela skepslastningarne komma in tid efter annan dermed i sit rike.

11. Hr AHLSTRÖM berättade, huruledes han uti Ahlingsåhs låtit plantera denne fruckten, och at derom skal finnas en beskrifning uti en liten piece, som angår fåraskiötslen. Det är bekant, sade han, at man kan göra bröd deraf, men huruledes och på hvad vis det bäst bör tilredas har ej varit så kunnigt. Han förkastade jämväl det gamla sättet, som plägade ske igenom stampning, torkning och malning, och sade det vara långt bättre at först koka frukten, och sedan den blifvit genom blöt, skilja skalen derifrån med händerne, och omsider blanda den med något miöl, då deraf skal bli tämmel:n godt bröd.

12. Hr Præsidenten sporde Hr BRELIN til, om han ville gifva in til Academien något prof af sit nya påfund? Hvartil han svarade, det han nu väl gierna ville gifva in et helt instrument, i fal hans vilckor sådant skulle tillåta, dock låfvade han nu upgifva et par tangenter at dermed visa sielfva inventionen.

13. Af det tilfället något blef talat om potatos påminte Hr Præsidenten sig en frukt Latyrus radice tuberosa kallad, som skal med stor förmon växa uti Holland, och jämväl kunna trifvas här; ty han hade sielf sedt henne i Upsala. Denna skal vara ganska god och gagnelig, och han önskade, at hon här ock måtte bli införd och planterad.

14. Än berättade han, huruledes Hr WALLERIUS uptänkt et nyt påfund, hvarmed särskilt skal kunna utvisas hvarjehanda metaller, hvilket uti mineralogien torde kunna göra et godt gagn.

15. Härvid talte Hr AHLSTRÖM om en man nedre vid Ahlingsåhs, hvilken upfunnit et nytt och särdeles sätt på slagruta, som skulle slå på särskilte sorter af metaller; men Hr Præsidenten hölt före, at detta är bara et uppenbart svek, hvarigenom

vår nation blifvit mer än altför ofta sveken af fremmande, och ville således intet tala derom.

Men Hr HÖPKEN mente, det Academien ej borde förskiuta någon ting, utan taga emot så det, som synes ringa och mörkt, som ock det tydel:a och klara, ty af en ringa början hafva många stora och dråpeliga påfund upkommit. Ja, sade Hr TRIWALDT, de fleste ting i verlden hafva mer af en händelse än a priori blifvit uptäckte. Men det stannade sedan härvid.

Sedan yrckade Hr TRIWALDT derpå, at Academien ville 16.
förstärcka sig med skickel:e Ledamöter, som här i staden kunde vara vistande. Och som handelen är en del af Academiens syslor, så föreslog han Hr PLOMGREN til en medlem i Academien, hvilcken deruti skal äga en synnerlig insikt, och derföre kunna ej allenast förskrifva et och annat, enkannerl:n hvarjehanda frön at här göra försök med, utan ock i practiquen gifva Academien åtskilligt vid handen om handelens rörelse i särskilte orter. Härvid upläste Hr HÖPKEN något af Grundreglorne, och sedan resolverades: at detta förslaget om Hr PLOMGREN skulle lägas på bordet, at voteras om efter 14 dagar.

Och som Stykgiutaren Hr MEJER länge sedan blifvit ut- 17.
nämd til Ledamot, så påtog sig Hr TRIWALDT at kalla honom up til nästa gång; hvarpå han ock till slut påminte, om icke Herr BRELIN ville upgifva et af honom upfunnit lim, som intet af vatn skal kunna uplösas; hvilcket Hr BRELIN lofvade gifva in det, så snart han kommer i något stånd.

Hvarpå denna sammankomst slutades.

1739 den 22 Augusti. Närvarande

Præsidenten Hr LINNÆUS.
Hr AHLSTRÖM.
Hr HÖPKEN.
Hr TRIWALDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr RIBBE.
Hr SAHLBERG.
Hr BRELIN.

1. Sedan protocollet af d. 18 hujus var justerat, lät Hr RIBBE Academien förstå, huruledes en ung adelsman från Upsala Län, uti April månad innevarande år, blifvit af honom igenom vomitif hulpen til sin syn igen, och lofvade derom framdeles ingifva til Academien en utförlig berättelse.

2. Och som det nu berättades, at Ritmästaren var derute, så påtog sig Hr HÖPKEN at föreställa honom, huruvida Academien åstundade hans biträde, nembl:n på det sättet, at om han för sin egen öfning skul ville taga på sig at förfärdiga de ritningar hon framdeles vid sina Acter torde behöfva, hvilcka ej lärer bli särdeles månge eller stora, så hade han derigenom ej allenast tilfälle at göra sig vida namnkunnig, utan Academien ville ock se til, så snart hon kommer i bättre vilckor, huruledes hans möda och flit måtte med en viss belöning här vid Academien blifva ihogkommen.

3. Derpå gick Herr HÖPKEN ut och kom efter en liten stund tilbaka, då han berättade honom vara nögd med den föreställning Academien behagat göra honom, och sagt det han väl ville gie sit arbete til Academien, men at Academien behagade sielf bestå al omkostnad, som dervid torde förorsakas. Detta fants vara mycket skäligt: ty blef han inkallad, då Hr HÖPKEN lät honom förstå Academiens välbehag öfver hans utlåtande, och at hon uptog det såsom et tecken af hans välvilja emot det almenna; hvarföre hon ock nu ville taga honom til Academiens Ritmästare, med de vilkor som redan omordade äro. Hr Præsidenten viste honom sedan en blomma af Aconitum at göra prof uppå; men som den samma var något visnad, så lofvade han efter middagen skicka hem til honom en annan, den der skulle vara aldeles frisk. Blefvo ock några ritningar utur Hortu Clifortiano honom viste, och dermed tog han sit afträde.

4. Hr BRELIN gaf sedan til Academien 2:ne tangenter af sin nya invention på strängiaspel, den ena til et liggande och den andra til et uprättstående instrument, hvarjemte han berättade, at desse tangenters mechanismus var så inrättad, at ingen skulle gierna kunna imitera dem, änskiönt at han toge det ena stycket från det andra. Academien betygade häröfver sin fägnad, och tangenterne lades i förvar.

5. Hr HÖPKEN läste up et bref från Doctor BRANDT, hvaruti han giör sin ursäkt, det han ej personligen har tilfälle at komma

up i Academien och vederbörl:n tacka för den heder, Academien behagat deruti göra honom, at han får räknas för en medlem uti des Sälskap: önskar at kunna vara til någon tienst och försäkrar derjemte, at så mycket i hans förmågo står gerna bidraga til gagneliga vettenskapers upkomst. Blef således hans försäkrings skrift, som ock nu medfölgde, lagd ad acta, och hans namn bland ledamöterne efter ordningen infördt.

Hr TRIWALDT läste up et af honom upfunnit och til Acade- 6.
mien ingifvit nyt påfund af drefbänckar, som undfå sin värma af ånga: men bad derjemte, at Svenskan måtte lagas i bättre skick, emedan han dervid, som han behagade säja, ej varit så noga som vederbordt.

Academien betygade särdeles välbehag öfver et så vackert påfund; och slöt, at det nästa gång skal komma in uti des Acter.

Hr Præsidenten gorde en förfrågning vid det til- 7.
fälle detta vardt upläst: om man icke skulle kunna sluta ut ångan utur rören och ändock behålla hetan qvar; ty vid vissa tider på året, sade han, kan ångan vara god och vid andra åter skadelig; hvartil Hr TRIWALDT svarade, at i fal denna invention skulle komma at brukas i orangerier, det sådant skal kunna skie igenom 2:ne slags rör, af hvilcka det ena är med och det andra utan små och fina hål.

Derpå läste Hr Præsidenten up et bref från Hr 8.
CELSIUS, deruti han upböd til Academien et af honom giordt försök om trästängers utvidgande i kiöld; hvilcket af Hr HÖPKEN uplästes och var Academien til et synnerligt nöje, så at det jämväl fastställtes, at ock detta nästa gång skulle komma in i Acterne.

Hr Præsidenten tilsporde Hr EHRENSWERD, huru 9.
snart han ville komma in med sin observation? Så snart, sade han, som han får tilfälle at giöra behörigt rön derpå i torrväder, hvilcket oumgängeligen bör skie förut.

Likaledes förehölt Hr Præsidenten ock Hr SAHL- 10.
BERG, om han intet snart ville infinna sig med sit nya påfund at förvara trä ifrån förrutnelse? Hela staden, sade han, är nu blefven pikhogad at få se et så gagneligit påfund, hvaraf det meniga samhäldet skulle tilflyta så mycken förmon. Men Hr SAHLBERG svarade, det han intet ännu ville uppenbara det, så för vissa orsaker skul, dem han nu intet ville nämna om, som

enkannerl:n at han hölt före det vara ganska eftertänckeligt at uptäcka sådane ting, hvaraf våra grannar skulle göra sig en synnerlig förmon och förkofring. Detta mente Hr Præsidenten, at han för sin del intet kunde finna vara något skäl, hvarföre sådant skulle hållas lönt: och framdrog til exempel, at om vi skulle finna på et nytt sätt at göra bröd, hvaraf Norrlänningarne kunde hafva sin födo och uppehälle; måntro sådant borde endast för den orsaken skul nidtystas, at Ryssarne, som vistas under samma climat, torde äfven kunna gagna sig deraf? Hvilcket skulle strida emot naturen, lika som det vore, at iag intet ville göra mig sielf godt, när iag kunde, på det min granne ej eller måtte få något gagn deraf. Härvid kom jämväl at frågas, huruvida denne invention på något sätt vore så fatt, at våra grannar el:r fiender dermed kunde göra oss någon skada? i hvilcken händelse Hr Höpken hölt före, at Academien kunde uptäcka det allenast för Hans Kongl. May:tt; men Hr Præsid. svarade dertil, at utom det at det i sådant fall vore en ting, som lände til Auctorens enskylta heder, så at Academien intet borde eller kunde då befatta sig dermed, så är nu detta rön eller påfund ej så skickat, at våra fiender dermed hvarcken directe eller indirecte skulle kunna skada oss; ty, sade han, jemte några af de öfrige Herrar Ledamöterne, hvad skada hade vi deraf, om vår grannes skiep länge kunde vara emot förrottnelse, när våra egne vore äfvenså varaktige? Men imedlertid ägde vi den heder, at invention hade först kommit från oss.

11. Hr Sahlberg framdrog hvarjehanda exempel at dermed visa denna inventionens riktighet, och sade derjemte, at den ingalunda vore kostsam: item at man dermed skulle kunna öfverstryka planckorne vid skieps bygnader och böja dem med långt större lätthet och varaktighet, än efter det nu vanliga sättet.

12. Hr Ahlström frågade, om ock siömasken icke skulle dermed kunna stängas från skieppen? Hvilcket Hr Sahlberg ville på det högsta försäkra, och sade, at aldrig någon mask skulle röra vid det trä, som därmed vore öfverstrukit.

13. Uppå ytterligare tilfrågan af Hr Præsidenten, om han icke ville uppenbara denna invention? svarade Hr Sahlberg, at han ännu ville förut något betäncka sig derpå, och dessförinnan upviste han et nyt påfund at göra gärdsgårdar af plan-

terade pijlträn, hvarpå han jämväl framdrog en ritning; men han tog den sedermera åter til sig och lofvade ingifva den en annan gång, jemte en utförlig beskrifning deröfver.

Hr Ahlström frågade, om det skulle åstundas något från Marseille, så hade man nu tilfälle dertil med hans Svärfars skiep, som snart kommer at gå dit? Hr Præsidenten mente, at om någon skulle åstunda Coraller, så kunde de bäst fås på den orten, och nämde dervid om en Grefve vid namn Marselius, hvilcken på deras upfiskande gordt sig mycken möda och en stor omkostnad, samt gifvit ut deröfver en beskrifning. 14.

Hr Ahlström talade ock något om et nytt påfund af kölnor, och lofvade låta bygga en sådan vid Höjentorp, och derpå gifva in i Academien en utförlig beskrifning derom. Härmed skildes Ledamöterne för denna gången åt. 15.

1739 den 25 Augusti. Närvarande

Præsidenten Hr Linnæus.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Ribbe.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.
Hr Brelin.
Hr Brandt.

Protokollet af d. 22 hujus justerades. 1.

Herr Ehrenswerd upläste sedan en af honom til Academien ingifven jemnförelse mellan Svensk och fremmande krut, hvilcken Ledamöterne funno så gagnelig för det allmenna, at de enhälligt slöto, det denne observation skal inryckas uti des Acter. 2.

Häraf tog en och annan sig tilfälle at yttra sina tanckar om kruttilvärckning. Herr Sahlberg mente för sin del, at ju oftare saltpettret fileras, ju mera tappar det i sin styrcka, och 3.

at således det krut, som giöres af första anskiutningen i saltpetret, skulle vara aldra bäst; men af den andra sämre och så consequenter.

4. Man håller före, sade Hr Triwaldt, at luften skal endast el:r åtminstone mäst värcka til krutets hastiga utbrytning; men at han för sin del trodde, det vatnet, som finnes i saltpettret, ehuru ringa det må vara, giör dock mer dertil än luften, om icke det mästa, hvilcket han framdeles ville, emot Wolfens mening, utförligare med skäl och rön å daga lägga til Academiens vidare ompröfvande. Han lade också det dertil, at om man kunde så hastigt förvandla vatnet i ånga, som krutet bryter löst i dunster, så skulle derigenom åstadkommas 9000 resor större effect, från quantitet til quantitet, än nu skier.

5. Vid detta tilfället utlät sig ock Hr Faggot, det han funnit hvarjehanda omständigheter, som både borde och kunde bättras vid saltpettersiudandet, och lofvade derom framdeles inkomma til Academien med hvad som dervid torde vara at påminna och bättra.

6. Derpå uplästes et bref från Hr Tilas til Academien, jemte hans derhos insände tanckar om malmletande i anledning af löse gråstenar. Och som et el:r annat deruti förekom, som fants vara så skickat, at Auctoren deröfver borde närmare höras, innan hans nya påfund skulle kunna alment giöras, men han nu sielf vore vistande på landet; så fant Academien för rådeligt at skiuta up med tryckandet häraf til nästa quartal, på det Auctoren måtte desförinnan hafva tilfälle at ytterligare utföra sina tanckar, och Academien nu ej måtte vid detta quartalet giöra sig för stor kostnad med kopparstickandet, som oumbärl:n tarfvas vid detta af Hr Tilas upgifne rön och nya påfund.

7. Häraf fick man tilfälle at något tala, hvarifrån de stenar måtte vara komne, som dels ligga löse på marcken, dels ock på höga berg, dit de hvarcken af Skaparen synes från början vara lagde, ej eller sedermera med några krafter kunnat uphäfvas. Hr Ribbe mente, at de igenom Syndafloden kunnat komma i et sådant skik, hvaruti de nu finnes; ty, sade han, utom den almenna rubning, som då skiedde öfver hela jordkulan, hafver vatnet väl kunnat bortskiölja jorden undan stenarne, och således lemna dem uti en sådan stälning, lika som de med flit blifvit ditlagde. Han styrckte ytterligare sin mening med många

exempel af fiskar, kräftor och hvarjehanda insecter, som blifvit tid efter annan fundne uti bergen; enkannerl:n sade han sig med egne ögon sådant sedt utur bergen vid Ilmenau i Cassel uphämtas, hvilcket alt efter hans mening nogsamt visar, at det måtte varit en flod, som fördt sådane och flere dylika ting up i bergen.

Hvad jordens strata vidkommer, så var Hr TRIWALDT af 8.
den tanckan, at de til en stor del torde af den alsvåldiga Skaparen blifvit stälte af början i deras nuvarande skick; åtminstone mente han, at man af deras nuvarande stälning intet kan med skäl argumentera til en almän Syndaflod: ty stenkolsstrecken uti jorden, til hvilcka intet vatns störtning kunnat någonsin komma, hafva äfvenså nu sina afskilde ställen hvar ifrån annan, nu finnes de åter quasi strages super stragem uti marcken, hvaraf man nogsamt kan skönia, at sådant intet skiedt af någon slump, utan at Skaparen dervid, äfven som ock uti alt annat, haft sin synnerliga afsickt.

Hr Præsidenten ville så mycket mindre neka dertil, 9.
at vatnet tager af år från år, och at hafvet af uråldriga tider tilbaka varit större än nu, som deraf rönes dageligen många nya prof: men kunde dock för sin del ej se, huruvida deraf skulle följa, at en almen vatuflod en gång varit öfver hela jorden. Hr SAHLBERG framdrog en annan mans mening om de stenar, som ligga löse både på höga berg och vida marcken, nembl:n at en slik söndring hade skiedt under det Frälsaren led på korset. Hvarmed denna discours stannade.

Hr TRIWALDT gaf sedan up et prof af Kopparstickaren 10.
BERGQUIST. Än viste han up Lieuten. TORSELLS utkast til ritningen af den devise, Academien täncker sätta framför den tryckte Acten. Hvarpå Hr BERGQUIST blef inkallad, och sedan Hr Præses hade låtit honom förstå, huruledes Academien funnit sit nöje uti hans upgifne profstycke, så blef honom nu gifvit, ej allenast den omtalte devisen at sticka i koppar, utan ock Hr TRIWALDTS upritning til inventionen af drefbänckar genom ånga. Äfven så låfvade ock Herr Præsidenten at gie honom hela örten Acconitum, at sticka den i koppar. Derpå tog han sit afträde.

Hr Præsidenten upviste sedan några ark af RUMFI 11.
Herbarium Amboinense, hvilcket värck kommer at tryckas uti

Holland i 6 Tom. in fol., och priset derpå är 80 gyllen eller inemot 50 plåtar efter vårt mynt. Och som detta arbetet är öfvermåttan vackert, så tilsporde Hr Præsidenten Ledamöterne, om de ville prænumerera derpå? Men det höga priset brackte Academien på den tanckan, at Kongl. Bibliothequet kunde aldrabäst lösa den til sig, då Academien väl finge läna den til nödigt behof.

12. Hr TRIWALDT frågade, om icke Academien ville i sina Acter åtminstone hafva några exemplar med illuminerade kopparstycken? Men Ledamöterne höllo så före, at oilluminerade äro rätt så behagelige, när de bli väl stuckne, hvarföre ock intet vist derom blef faststält.

13. Och som Academien ej vill öka omkostnaden för första quartalet igenom altför många kopparplåtar, och fördenskuld för godt funnit at jämväl inrycka sådane påfund, som intet tarfva några kopparstycken; ty hemstälte Hr Præses, om icke Hr SAHLBERG nu ville upgie sin träbalsam, hvilcket påfund ej tarfvade något kopparstycke?

14. Men Hr SAHLBERG nekade nu som tilförene, at han ännu kunde uptäcka det: och i det stället lofvade han at nästa gång framgifva sin beskrifning så om gärdsgårdars planterande af pijlträn, som om taktegels och järnplåtars öfverstrykande på et nytt och ganska gagneligit sätt. Hvarvid Hr FAGGOT påminte, at Hr SAHLBERGS påfund om taktegels öfverstrykande var en ting, som förut bör försökas: men Hr SAHLBERG svarade, at han nogsamt derpå giordt försök, så at han aldeles intet tvekade at sätta sit namn dervid. Och på det Academien måtte aldeles vara til frids stäld, så lofvade Hr SAHLBERG ännu upgifva til detta första quartalet et af honom uptänckt påfund at fördrifva vägglös utur hus och sängar. Hvilcket Academien med särdeles välbehag uptog. Och dermed slöts denna sammankomst.

1739 d. 29 Aug. Närvarande

Præsident. Hr Linnæus.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Ribbe.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.
Hr Brelin.

Herr Höpken framviste, sedan protocollet af d. 25 hujus 1. var justerat, några petrificata, dem en man tagit med sig ifrån Constantinopel, i mening at skäncka dem åt Hans Excellence Gref Gyllenborg. Hvarjemte Hr Höpken ock berättade, at han kunde disponera något litet deraf til Academiens tienst.

Herr Præsidenten beskådade dem hvar för sig och sade, at några af dem kallas Fungi lapidei; der var ock en crusta af en Echinnus marinus med des mun, som består af 5 maxiller, stälde in formam coni: en stor agat med ändel:a dendriter uti: och en hop Conchitæ leves så stora som lins.

Academien behölt deraf en Fungus lapideus och några Conchitæ, hvilcka sattes i förvar bland andra naturalia vid Academien.

Hr Höpken berättade, at Cancellie Collegii utlåtande 2. öfver den af honom, å Academiens vägnar, upgifne skriftel:e underdåniga begäran, at få H:s Kongl. Maj:ts nådiga privilegium på de Acter, som framdeles under Academiens namn komma at tryckas, i dag kommer före i Rådet, så at han förmodade, at det med det snaraste lärer til Academiens nöje och åstundan falla ut.

Hr Triwaldt gaf sedan up en annan af Hr Torsel upritad 3. dessein til Academiens devise. Hvarvid Hr Ehrenswerd för sin del tyckte, at carthugen på denne senare var mera gammalmodig, än på den förra. Och som vi nu hafva fransoser i landet,

hvilcka i synnerhet äro berömde uti målning och ritningar, så mente han, at Academien giorde bäst, om hon ville lämpa sig efter deras tycke i detta fallet. Detta fant Academien billigt och slöt at hälst bli vid den dessein, som allaredan förut blifvit gillad och faststäld.

4. Derpå upläste Hr HÖPKEN et til Academien insändt bref från en man vid namn EURENIUS, hvaruti han tiltror sig at kunna visa, huruledes man skal med visshet kunna finna igien longitudinem loci, på hvad ställe man hälst må vistas. Begärer för den skuld af Academien bli underrättad, huru han kunde giöra sig förvissad om den recompense, som i utrikes orter blifvit utlofvad för den, hvilcken samma invention kunde utleta.

5. Härvid mente Hr FAGGOT, det Auctoren bäst kunde vara förvissad om samma recompense, i fall han behagade upgie sin invention uti Academiens Acter; men Hr HÖPKEN hemstälte, om icke innehållet af detta hans bref kunde föras in nästa gång uti Acten? Hvartil Hr Præsidenten svarade, at sådant så mycket mindre kunde el:r borde skie, som Academien ännu ej är förvissad om inventionens riktighet; hvarföre han ock nu hemstälte Ledamöternes godtfinnande huru och på hvad sätt Academien ville svara honom? Då Hr TRIWALDT trodde för sin del, at Academien, efter giord tacksäjelse för det, at han behagat communicera detta med henne, kunde försäkra honom aldra snarast om det utsatte proemium, i fal han ville uptäcka sin invention för Academien, och den pröfvas af henne vara så riktig som vederbör. Detta biföls och slöts, at Hr Secreteraren derom skulle upsätta svar til at justeras i nästa sammankomst.

6. Uti berörde bref lofvar ock bemälte Hr EURENIUS uppgie et nytt och gagneligit modell på en skiepsdocka, som här i Stockholm utan någon särdeles omkostnad skulle kunna ställas i värcket. Hr CRONSTEDT mente, at til en sådan inrätning skulle vid Hammarbysiön finnas et godt tilfälle. Men Hr TRIWALDT svarade, at han haft tilfälle [taga] den belägenheten i noga ögnasickte och funnit, at slussvärcket skulle der komma at kosta 6 gånger mer än i Carlscrona, til at förtiga, at vatnet skulle då tappas utur siön til en stor afsaknad för Danviks qvarnen.

7. Hr Præsidenten sporde Hr SAHLBERG til, huru snart han ville upkomma til Academien med sin invention at

drifva bort väglöss? Hr SAHLBERG svarade, det han allaredan börjat visa prof derpå hos Hr NORDENBERG, och så snart det gådt för sig, ville han komma in dermed; ty han önskade at äga något vitne uppå des riktighet, förr än det gifves ut.

Likaledes frågade Hr Præsidenten, huru snart Hr 8.
BRELIN ville gifva in processen om juktläders tilredning? Hvarpå Hr BRELIN muntel:n berättade Academien hela denne processen, och huruledes han hade lärdt den af en Ryss, som han råkat under sina resor och frälsat utur en fara. Hvarjemte han uppå Hr Præsidentens ytterligare tilfrågan lofvade efter 8 dagar ingifva en utförlig beskrifning deröfver.

Och som han härvid sade, at sqvackran skulle brukas der- 9.
til, så lade Hr Præsidenten det til om denna örten, såsom något synnerligt, at hon ej allenast har den aldra starckaste aromatiske lukt bland alla växter, utan växer ock aldramäst här i norden, men altför sällan uti de södra orter.

Vid det Hr SAHLBERG mente, at sqvackran adducerar luk- 10.
ten, och man något kom at tala om des olja, samt at den mister sin kraft, när hon tilredes per assensum: så frågade Hr Præsidenten, om icke Hr SAHLBERG ville deraf bereda en olja, och om den kunde efter en månad bli färdig? Hvartil Hr SAHLBERG samtyckte, så at han efter en månad ville framgie densamma.

Derpå uplästes Hr FAGGOTS tanckar om de experimenter 11.
och reglor, som oumgängel:n böra tagas vara på, enär något rön hädanefter skier vid åkerbruket och dess upodlande. Detta fant Academien vara så väl skrifvit, at det endräktel:n blef faststält at vid nästa quartalets Acter inryckas såsom et företal: och til näst derpå följande quartal skulle Hr POLHEMS yttrade tanckar om Mechaniquen på samma sätt få rum främst i Acten. Dess förinnan tog Hr FAGGOT sit tilbaka, at nogare öfverse det.

Hr Præsidenten hemstälte Ledamöterne, om icke 12.
Hr GABRIEL POLHEM, den Academien för des synnerl:a skickel:het i Mechaniquen länge sedan slutet at taga til en Ledamot, nästa sammankomst kunde introduceras, så vida han nu nyligen var kommen til staden; hvilcket öfveralt samtycktes, och fastställtes at Hr HÖPKEN skulle svara på des tal til Academien.

13. Sedan föreslog Hr Præsidenten så väl Hr Mellercreutz som Hr Tourlon til Academiens Ledamöter. Den förra för den synnerl:e skickelighet han sig i hvarjehanda, hälst mathematiska stycken förvärfvat, och den senare, at han under sina resor til Ostindien kunde hemföra många gagnel. ting och påfund med sig til Academiens förmon: dock med det förbehål, at han ock nu skulle skiänka til Academien de 2:ne böcker, som han fördt med sig från Ostindien, den ena om hela silckesväfveriet, och den andra om risplanteringen uti ritningar, hvilcka ock nu upvistes? Detta biföls och resolverades, at förslaget om Hr Mellercreutz och Hr Tourlon skulle läggas på bordet, at voteras öfver efter 14 dagar.

14. Dessförinnan påtog Hr Ahlström sig at fråga Hr Tourlon, om han icke ville skäncka de omtalte böckerne til Academien, och derom sedan inkomma med sin berättelse.

15. Hr Triwaldt föreslog sedan Hr Lenman: likaledes utnemde ock Hr Faggot Hr Görgensson til Ledamöter i Academien; men härom blef nu intet något vist slutit.

16. Utan Hr Höpken påminte allenast, det Academiens Herrar Ledamöter ville indirecte utforska hvars och ens mening förut, om den til Ledamot föreslagne personen ville el:r ej taga emot Academiens kallelse.

17. Hr Nordenberg upläste sedan et af honom til Academien ingifvit nytt påfund til kakelugnars bättrande.

Hr Præsidenten frågade 1° om detta blifvit experimenterat? Ja, svarade Hr Nordenberg, i många år. 2do om röken drager sig gierna ut? svarades: ja. 3° om någon skrifvit derom förut? Då Hr Faggot mente, at han sedt något dylikt hos en Auctor vid namn Leichman, men kunde intet vist påminna sig, om det var det samma. Hr Triwaldt sade sig hafva sedt det uti Weissenhause, fast på et annat sätt. Hvarföre det slöts, at Academien bör förut veta, om någon annan skrifvit härom, innan detta kan gifvas ut.

18. Hr Höpken berättade, huruledes han hade fådt et slags pulver från sin bror Hr Cancellie Rådet nu vistande i Constantinopel, som skal vara öfvermåttan godt emot hvarjehanda febrar, och låfvade derom gifva et recept in til Academien; men förbehölt sig, at det skulle hållas lönt.

19. Sedan kom man at tala om kopparstyckerne vid Acade-

miens Acter; och som det fants, at de ej altid kunde lämpas efter formatet, så slöts at de, enär omständigheterne så krafde, kunde giöras något större och vikas efter formatet.

Kopparstickaren Hr Bergquist upviste sedan et prof af 20.
några ritade blommor, hvilcka af Hr Præsidenten och samtel. Academiens Ledamöter gillades: och Hr Triwaldt sade, det han kunde nyttia en och samma plåt, så til blommorne, som til hans tabel.

Härmed slöts denna sammankomst.

1739 d. 1 Sept. Närvarande

Præsidenten Hr Linnæus.
Hr Triwaldt.
Hr Ehrensward.
Hr Nordenberg.
Hr Ribbe.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.
Hr Brelin.
Hr G. Polhem.

Hr Ahlström lät giöra sin ursäckt, at han för mellankom- 1.
mande hinder skul i dag intet kunde vara tilstädes. Äfvenså hade ock Hr B. Höpken gordt, emedan han på några dagar ville resa ut på landet.

Och som Hr Gabriel Polhem, hvilcken af Academien en- 2.
hälligt blifvit til en Ledamot kallad, nu var til den ändan at blifva intagen upkommen, så blef han införd och efter hållit tal til Academien, hvilcket lades ad acta, svarade Hr Ehrensward derpå. Hvarefter Hr Polhem framgaf sin försäkrings skrift, och hans namn infördes bland Ledamöterne efter ordningen.

Hr Triwaldt gaf til Academien et par ovaria utaf en Råcka, 3.
som en præsent af Hr Plomgren, hvilcka lades i förvar bland samlingen af naturalier vid Academien.

4. Och sedan protocollet af den 29 sistledne Augusti var justerat, uplästes Hr CHRIST. POLHEMS ingifne observation til Academien om Elementernes värckan uti Mechaniquen. Detta uptogs med et synnerligit välbehag af samtel. Ledamöterne. Och som et och annat deruti förekom, som äskade en närmare eftertancka, ty begärade Hr TRIWALDT at få taga det til sig til nogare öfverseende: hvilcket ock beviljades.

5. Derpå justerades svaret til Hr EURENIUS, som af Hr HÖPKEN blifvit upsatt.

6. Hr Præsidenten läste ock up sit til Academien ingifne nya rön och påfund om fremmande växters planterande här i Sveriget, grundadt på naturen; hvilcket med en synnerlig fägnad af samtel. Ledamöterne åhördes. Men Hr Præsidenten tog det tilbaka hem med sig, i mening at få skrifva litet mera dertil, och lofvade nästa gång at taga det up igen; yrckade jämväl deruppå, at Svenskan skulle ränsas och hyfsas, innan det kan gifvas ut.

7. Enär detta uplästes, fick Hr RIBBE tilfälle at yttra sin mening om våra orangerier, deruti han önskade at luften skulle kunna på något behändigt sätt ventileras, hvilcket ej ringa skulle bidraga til växternes framgång och förkofring.

8. Äfvenså läste ock Hr SAHLBERG up et af honom til Academien ingifvit nytt påfund til en varaktig och behändig gärdsgård af planterade pijlträn, at utan särdeles möda kunna nyttia til nödig hägn, innom 2 a 3 år: hvilcket gillades. Hr TRIWALDT gorde allenast dervid den påminnelsen, at som träden syntes stå något långt från hvarannan nedre vid jorden, så ville han veta, om icke svinen kunde snart smyga sig derigenom? Men Hr SAHLBERG svarade, at desse hålen snart täppes igen af telningar och qvistar utur träden: men innan de hinna fram, kan man lättel:n tilstänga holen med pinnar el:r små pålar. Härvid följde ock en i koppar stucken afritning på sielfva gärdsgården.

9. Än läste ock Hr SAHLBERG up et annat af honom til Academien ingifvit rön om järnplåtars och taktegels öfverstrykande til större varacktighet och mindre omkostnad än härtils dervid skiedt.

Academien fant deruti sit nöje: och Hr SAHLBERG tog det tilbaka hem med sig at låta skrifva det rent til nästa samman-

komst; men begierte äfvenledes, at Svenskan deruti skulle vårdas och hielpas på bästa sättet.

Derpå röstades om Hr PLOMGREN och resolverades efter 10.
pluraliteten, at han skulle nästa gång tagas in til Ledamot i Academien.

Härvid yppades en frågan om icke Præsidenten här som 11.
uti andre Collegier borde äga 2:ne vota? hvartil alla i gemen efter något litet öfverläggande samtykte; och faststältes, at sådant alt framgent vid omröstningar skal vara tillåteligit.

Sidst upviste Hr POLHEM för Academiens Herrar Leda- 12.
möter den af honom förfärdigade Baxmachinen, som han var sinnad at snart upgie til H:s K:l M:t.

Härmed slöts denna sammankomst.

1739 d. 5 Sept. Närvarande

Præsident. Hr LINNÆUS.
Hr AHLSTRÖM.
Hr HÖPKEN.
Hr TRIWALDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr RIBBE.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr BRANDT.
Hr BRELIN.
Hr G. POLHEM.
Hr TOURLON.

Först justerades protocollet af d. 1 hujus. 1.

Det hemställtes sedan, at som Hr TOURLON snart skulle 2.
resa härifrån, och han ej allenast ville skäncka til Academien de 2:ne ritade böcker, som han fördt med sig från Ostindien, om deras der brukeliga process uti silkets tilredning och risplantering, utan ock vore i stånd at än ytterligare under sina

resor taga vara på hvarjehanda gagnel:e påfund, hvarmed Academien kunde giöra det almenna mycken förmon, om icke han nu i anseende dertil kunde til Ledamot i Academien emottagas?

3. Hr Höpken sade, det han för sin del ingalunda ville vara deremot, så vida han kände honom mycket väl; men kunde dock nu ej undgå at göra den påminnelsen, at som detta nu är et mål, hvaruti Academien tyckes gå ifrån Grundreglornes tydel:e föreskrift, hvilcka förmå, at när någon ny Ledamot blir utnämd, skal förslaget läggas på bordet at deröfver omröstas efter 14 dagar, på det at en och hvar måtte dess förinnan hafva tilfälle at göra sig kunnig om den utnemde personens skickelighet och frägd; så förbehölt han sig, at detta målet såsom en extraordinair casus ej framdeles måtte tiena til efterdöme, utan at Academien med så mycket större hugsamhet och föreakt går til väga härmed, som hennes egen heder och förkofring grundar sig derpå.

4. Alla voro derom ense, och hvad Herr Tourlon nu enkannerl:n vidkommer, så hölt Academien för godt, at Ledamöterne hvar för sig kunde ingifva vissa frågor om sådane stycken, som vore nödige at få veta från Ostindien, hvaraf Hr Tourlon kunde få tilfälle at på det nogaste göra sig derom kunnig och vid återkomsten gifva sådant Academien vid handen.

5. Hr Triwaldt berömde ej allenast det af Hr Tourlon til Academien nu gifne arbetet om silckesmatkarne, och sade at det kommer honom mycket väl til pas vid sin beskrifning om silckesmaskar, utan han nemde ock nu, huru han kunde deruti efterspana och sedan til Academien ingifva en utförlig berättelse om deras thee planterande, om risplanteringen, med mera. Hr Sahlberg sade, at de uti Ostindien skola veta et särdeles behändigt sätt at rena silfret, som här intet ännu är bekant.

6. Äfvenså nemde ock Hr Triwaldt om huru nödigt det vore at få veta rätta processen, som de bruka vid sit porcelains tilvärckande.

7. I följe häraf blef nu enhälleligen slutit, at Hr Tourlon skulle tagas in til Ledamot i Academien, i fal han i dag kommer up.

8. Hr Præsidenten läste sedan up et bref från Hr Roberg, deruti han lofvar fulgöra sit til Academien gorde löfte om

en frivillig gåfva af 100 dr smt, så snart detta quartalet faller ut.

Sammaledes läste ock Hr HÖPKEN up Hr ROSENSTENS svar 9.
på Academiens til honom sände kallelse bref. Hvarpå hans namn blef efter ordningen bland ledamöterne infördt.

Här vid följde ock några af Hr ROSENSTEN til Academien 10.
insände anmärckningar om flygsandens dämpning eller förekommande, som gör mycken skada i de södra orter af riket, hvilcka ock nu uplästes.

Uppå tilfrågan af Hr Præsidenten hvad Ledamö- 11.
terne tyckte derom? svarades, at det var ej alt så påliteligt. Hr TRIWALDT tyckte, at det af honom sielf gorde rön var säkrast af alt hvad han anfördt; men förmodade derjemte, at Academien lärer bättre finna sig vid de observationer, som Hr Præsidenten täncker framdeles derom upgifva.

Hr FAGGOT mente, at flygsandens hämmande med grafvar 12.
vore et otroligt arbete, och at det på sina ställen föga skulle göra til saken: äfvenledes ville han ej eller tro, at sielfva skogen skulle kunna dämpa den, och berättade det han sielf en gång i skogen mellan Småland och Bleking varit ganska illa utsat för et slikt urväder.

Hr HÖPKEN lofvade at skaffa frö til et slags gräs, hvarmed 13.
man skal kunna dämpa flygsandens öfversvimmande.

Hr TRIWALDT ingaf sedan skriftel. hvad han funnit nödigt 14.
at påminna vid det af Hr CHRIST. POLHEM til Academien insände nya påfund at undersöka eldens grader, hvaruti han ville visa, at detta snarare tiente til [at] utforska vädrets elasticitet än eldens grader. Men när Hr GABRIEL POLHEM yttrade sig, at med detta nya påfundet syftas enkannerl:n på den åtskilnad i värman, som af särskilte kol åstadkommes, så svarade Hr TRIWALDT, at han ej annorlunda kunnat förstå, än at påsyftet härmed endast varit at utleta eldens grader til den högsta hetan: hvilcket han, andra skäl at förbigå, mente jämväl i anseende dertil ej kunna skie igenom et slikt rön, at innan elden hunnit til sin högsta grad i heta, skulle kulan deruti aldeles smälta bort; af hvilcken mening ock Hr FAGGOT var. Men, sade Hr TRIWALDT än ytterligare, om detta endast syftar på den åtskilnad i värma, som kommer af särskilte slags kol, så är detta et oförlikneligit påfund, som visserl:n har sin stora nytta med sig.

Efter något vidare öfverläggande resolverades, at Hr SALVIUS skulle skrifva til Hr POLHEM derom, med begäran [at] han ville utförligare gifva Academien härutinnan sin mening til känna.

15. Nu berättades, at Hr TOURLON var tilstädes, hvarföre Hr HÖPKEN påtog sig at stiga ut och å Academiens vägnar tala med honom; men frågade likväl förut cum reservatione ad protocollum, om icke alla Ledamöterne vore enige derom, at Hr TOURLON nu skulle tagas in til medlem i Academien? Svarades ja öfveralt.

Efter en liten stund kom han tilbaka och gaf Academien vid handen Hr TOURLONS yttrade vederkänsamhet deröfver. Hvarpå Hr TOURLON blef införd och hölt ex tempore et tal til Academien, deruti han tackade för den benägenhet Academien velat tilskynda honom, i det hon behagat kalla honom til en medlem uti des Sälskap, tvekade om sin skickelighet, men låfvade ej mindre flit än upriktig åhoga vid alt hvad han kunde til väga bringa; dertilmed berättade han, huruledes han en och annan gång talt med Hr AHLSTRÖM om det folckets idoghet, som bo uti Indien, och til bevis deraf framdrog han de tvenne böcker, som tilförene blifvit af Hr AHLSTRÖM i Academien upviste, hvilcka Hr TOURLON sade sig fördt med sig från Ostindien. Och som han förmärckt, at Academien funnit behag uti dem, så updrog han dem ock nu såsom en äre skänck til Academien.

16. Hr HÖPKEN svarade härtil och betygade Academiens fägnad öfver den heder, hon nu hade, at få intekna honom bland sina ledamöter, som lemnat synliga prof af en väl inrättad vandring til fremmande folk igenom den godhet, hvarmed han velat tilägna henne et värck, hvaruti ögonskenligen visas Chinesernes flit och idoghet. Deremot är Academiens glädie at kunna lemna honom prof igen af en fulkoml. vänskap.

17. Sedan berättade Hr TOURLON, at desse böcker voro för 5 år sedan giorde, då den nu rådande Kejsaren kom på tronen, åt hvilcken de blifvit skänckte at dermed visa för honom all den möda och myckna arbete, som den gemena hopen måste utstå, och at Kejsaren endast derigenom är stor och väldig.

Han tog sedan böckerne för sig och viste så väl processen om silkes tilredningen, som om risplanteringen för samtel:e Ledamöterne.

Vid detta tilfället begerte Hr TRIWALDT få veta hvad det 18.
vore, som maskarne spinna uppå, emedan det ser ut som mattor? Hr TOURLON svarade, at det vore bambou el:r et slags rör, som til den endan varda sammanflätade, och at han hade fördt några deraf hem med sig. Hr TRIWALDT frågade, om han intet fördt frödigt ris med sig? hvartil Hr TOURLON svarade, det han ej allenast hade ris utan ock sjelfva jorden deruti det växer, men at det altsamman ännu vore nedre i Götheborg.

Hr Præsidenten frågade Hr HÖPKEN, huru vida det 19.
hunnit med Academiens underdåniga ansökning hos H:s Kl. M:t? hvilcken svarade, at det i dag skulle komma före i Rådet.

Sedan läste Hr EHRENSWERD up en förtekning på alla af 20.
Herr POLHEM inventerade machiner. Dervid hölts en förtekning på dem, som funnos vara först nödige at få in beskrifning öfver til Academien, som följer:

1. Sånings machine.
2. Stiernsunds dam.
3. Lerbråkan.
4. Väfstolen.
5. Tvin och spin mach.
6. Nål machine.
7. Tåg machine.
8. Krut machine.
9. förbätr. på brädtag.
10. Husby bro.
11. Mynt mach. i Cassel.
12. Dykare machine.
13. förlorade dammar.
14. nyt sätt på sågqvarnar.
15. Ask machine.
16. Träpumpar.
17. Svarfmachine.
18. Hackelse machine.
19. Takt machine.

Och som man härvid kom at nemna, huruledes man skulle 21.
kunna göra tapeter af sågspån; så påminte Hr TOURLON sig, at Indianerne göra sit papper af bambou. Hvaraf Hr Præsidenten fik tilfälle at för sin del yttra sig vara af den tanckan,

at papper torde kunna giöras af våra här växande rör, och at derföre deruppå bör göras försök.

22. Slutel:n slöts, at Hr Plomgren skal nästa gång tagas in til Ledamot i Academien.

Hvarmed Ledamöterne för denna gången skildes åt.

1739 d. 8 Sept. Närvarande

Præsid. Hr Linnæus.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Ribbe.
Hr Faggot.
Hr Brelin.
Hr G. Polhem.

1. Sedan protocollet af den 5 hujus var justerat, hemstälte Hr Höpken til Academiens godtfinnande hvilcka observationer el:r nya påfund, som til Academien blifvit ingifne, nu skulle pröfvas nödige at tryckas vid detta första quartalet? Herr Triwaldt svarade, det han för sin del mente, at sådant torde kunna så mycket mer lemnas til Hr Præsidis, Hr Secreterarens och Hr Actuariens ovälduga ompröfvande, som hvar och en i annor händelse gerna plägar gynna sin egen sak.

Detta biföls af samtel:e Herrar Ledamöterne, och i följe deraf slöts, at Hr Præsidenten, Hr Höpken och Herr Salvius skulle, enär dem lägligt vore, träda tilsamman och utse de observationer til trycket, som af dem pröfvas vara hälst gagnelige och säkre at gifvas ut i det allmenna.

2. Hr Triwaldt hemstälte sedan, at som Grundreglorne innehölt, det en liten stierna skall sättas framför deras namn af Ledamöterne, som i det förflutne quartalet hade ingifvit något nyttigt påfund i Academien, hvilcket synes syfta så väl til Auctorens heder, som ock i följe deraf jämväl androm til något be-

hageligt efterdöme; så mente han för sin del, at ock de, hvilcka inkommit med flere gagneliga påfund, borde få så många stiernor, som deras observationer vore.

Härvid läste Hr Höpken up den 12, 13 och 14 §. af Grund- 3.
reglorne, som tala derom; hvarjemte han förklarade Academiens påsyfte vara dermed at tildela dem någon heder, som dymedelst visa sin sanskyldiga nit för det almenna, hälst som de härvid ingen annan belöning hafva at vänta, såsom ock at upväcka en inbördes täflan hos en hvar af Academiens Ledamöter at med fult alfvare bidraga til inrätningens ändamål. Och som Academien fant detta Hr Triwaldts hemställande vara skäligt och billigt, ty blef ock nu endräktel:n fastställt, at så många stiernor skola uti den trykte Acten sättas för hvar och en Ledamots namn, som observationer af honom i det quartalet til Academien blifvit ingifne.

Derpå föredrog Hr Præsidenten til Academiens 4.
godtfinnande, om det icke skulle synas nödigt at vid den titul, som kommer at sättas fram på Acten, til en skilnad från de i främmande länder inrättade Wettenskaps Academier, här betiena sig af den tilsatsen och kalla det Svenska Wettenskaps Academiens acter med mera. Men efter något öfvervägande slöts, at titulen på Acterne skulle simpliciter bli dervid, som det förut i protocollet fants vara fastställt och afgordt, utan denna tilsats af det ordet Svenska.

Hr Höpken läste sedan up et bref från Hr Baron Bielcke, 5.
jemte den derhos af honom insände observation om almträns planterande här i riket. Häraf fik Hr Ahlström tilfälle at yttra sig, det han hållit före, at almträden vore af 2:ne slag, neml:n röd och hvit, hvarom han likväl i den upläste observation intet fant vara något omrört. Men Hr Præsidenten mente för sin del, at det ej finnes mer än et slag, och uppå tilfrågan hvad det enkannerl:n vore, som gorde denna åtskilnad? svarade Hr Ahlström, at den röda är i sielfva trädet röd, i sin växt rak och har små löf; deremot har den hvita mera utspridda grenar och större blad. Härtil lade han ock det, at den hvita allenast finnes här i Sveriget, men ej den röda. Hr Præsidenten ville dok intet medge, at det skulle vara mer än et species, fast den på hvarjehanda sätt kan synas skicka sig, äfven som det ock skal vara bekant, at i Ostindien finnes alm, hvaruppå växer

bär, men kan derföre ej säjas vara något särskilt genus. Han frågade ytterligare, om den röda vore i trädet hårdare el:r ock blötare, än den hvita? Hvilcket Hr AHLSTRÖM sade sig ej så noga hafva pröfvat.

Hr TRIWALDT mente, at det vore en sanskyldig åtskilnad dem emellan, om den ena finnes sprida sina grenar bredare ut än den andra. Äfvenså hölt ock Hr RIBBE före, at större och mindre blad skulle kunna göra differentiam specificam: men Hr Præsidenten svarade, at majus el:r minus på bladen intet hade något i slikt mål at säja, och framdrog exempel af biörcklöf, som kunna vara större och mindre, men derföre ej säjas göra särskilte species.

6. Hr HÖPKEN tykte, at den methode, som Hr BIELCKE brukat uti denne observation, var något vidlöftig, hälst som han först upräknar många särskildte auctorer, som skrifva om almträn, och vederlägger sedan deras meningar, förr än han kommer enkannerl:n at tala om sina rön och nya påfund dervid; men de andre Ledamöterne funno en sådan methode vara så mycket bättre, som derigenom ej allenast gifves tilfälle at få veta, om någon annan skrifvit i den saken, som handlas om, något förut, utan ock på hvad sätt de deruti tilförene gorde rön haft deras grund el:r ej.

7. Hr AHLSTRÖM talade sedan något om almträns fortplantande och sade sig af egen erfarenhet funnit, at det skal bäst då ske, enär qvistarne böjas från sielfva stammen nid i jorden, hvaraf telningar sedan uprinna, som äro bäst tienlige til fortplantning. Likaledes ville ock Hr AHLSTRÖM intet gerna tro, at bladen skulle kunna tiena för silckes maskar til föda: hvartil ock Hr TRIWALDT nekade. Och som Hr AHLSTRÖM hade pröfvat åtskilligt om almträns växart och skickelse, så gaf nu Hr Præsidenten honom denna observation, at deröfver nästa gång inkomma med hvad han dervid funne nödigt at påminna.

8. Uti berörde bref föreslås ock Hr Archiater ROSÉEN af Hr BIELCKE til Ledamot i Academien: hvilcket Hr Præsidenten sade nu vara femte gången af honom skiedt. Hr TRIWALDT påminte sig härvid, det han hade hört Hr ROSÉEN säja, at han intet ville vara Ledamot med Hr ROBERG uti Upsala Societet. Men sådant oacktadt slöt likväl Academien nu, at detta förslaget om Hr ROSÉEN skulle läggas på bordet at röstas öfver efter 14

dagar, hälst som han sielf låtit förstå, at han gerna önskar detsamma, då Hr Præsidenten för några veckor sedan var i Upsala.

Hr AHLSTRÖM viste sedan up i Academien en afritning jemte beskrifning på en synnerlig plog från Engelland, hvarmed man skal kunna plöja, så och harfva nid säden på en gång. Hr TRIWALDT tog den til sig, lofvade uttolka beskrifningen på Svenska och nästa gång taga den up med sig, på det den sedan måtte kunna sändas til Hr CHRISTOPHER POLHEM, at honom måtte gifvas tilfälle at lemna Academien sin utlåtelse deröfver. 9.

Derpå läste Hr TRIWALDT up några af honom upsatte och til Academien ingifne anmärckningar om humlegårdars skötsel här i Sveriget, hvarjemte voro de frågor, som Handelsmannen HANS LENMAN gordt til humlegårdsmästarena i Brunnswik, samt deras derpå gifne svar. Academien fant deruti sit synnerl:a nöje och slöts, at de skulle tils vidare läggas ad acta. 10.

Under detta sades, at Hr PLOMGREN nu var tilstädes i mening at blifva til Ledamot i Academien intagen. Hvarföre han ock straxt vardt införd, och Hr Præses lät honom förstå, huruledes Academien endräktel:n behagat kalla honom til sin medlem, och at hon nu hade så mycket större fägnad öfver hans närvaro, som hon såg, at han med behag vedertagit hennes kallelse. Hr PLOMGREN betygade deremot, at ingalunda hans värdighet eller skickelighet varit vållande dertil, at han blifvit utnemd och nu inkallad til Ledamot i detta lofvärde Sälskapet, utan allena Academiens egit gunstiga välbehag. Hvarjemte han mente, at hans närings sätt i handel hindrat honom at göra sig kunnig i några höga och diupsinniga vettenskaper. Men tackade likväl för Academiens honom beviste ynnest och försäkrade för sin del Academien om alt möjeligt biträde, hvarmed han lemnade sig uti des ytterligare ynnest. 11.

Hr HÖPKEN svarade honom å Academiens vägnar, hvilcket svar lades ad acta. Och sedan det förnemsta af Grundreglorne blifvit upläst, gafs åt Hr PLOMGREN et formulair, hvarefter han til nästa gång skulle inrätta och til Academien sedan ingifva sin försäkrings skrift.

I följe af det som om humlan blifvit upläst, frågade Hr Præsidenten antingen man här förstod någon hvit eller röd humla? Hr AHLSTRÖM mente, at det vore alt samma och 12.

enahanda slag. Hvartil Hr Præsidenten nekade och sade, at den röda är ymnogare, mindre til växten och senare at mognas. Hr AHLSTRÖM ville veta, om uti den upläste beskrifningen något var rört om, hvad tecken humlan hade, enär han var mogen? Svarades ja, at han då hade en starck lukt, och vore liksom kådaktig.

Äfven så mente ock Hr AHLSTRÖM, at uti beskrifningen ej var så utförl:n talt om des torckning som sig borde. Men Hr TRIWALDT lofvade framdeles inrycka det, som deruti felas, jemte något mera, til så mycket större redighet i detta nödiga ärendet. Hvarmed denna sammankomst slutades.

1739 den 12 Sept. Närvarande

Præsid. Hr LINNÆUS.
Hr AHLSTRÖM.
Hr HÖPKEN.
Hr TRIWALDT.
Hr CEDERHIELM.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr RIBBE.
Hr FAGGOT.
Hr BRELIN.

1. Hr HÖPKEN läste up Hans Kongl. Ma:tts nådige privilegium, af det innehåll at ingen skal på något sätt få lof at trycka Academiens Handlingar, utan des vilja och vetenskap. Och som Hr HÖPKEN såsom Academiens Secreterare blifvit ombeden at i underdånighet söka berörde privilegium hos Hans Kongl. May:tt å Academiens vägnar, och det fördenskuld nu fants vara stält enkannerl:n på honom; så frågade Hr Præsidenten, om han icke ville ad protocollum afsäja sig samma rättighet i alla delar til Academien.

Hr HÖPKEN svarade, det han ej allenast ville i all måtto afstå den rättighet til samma privilegium, som orden deruti honom enskylt synes tilägna, til Academien, i hvilcket afseende

han ock enkannerl:n det hade utsökt, och at sådant nu skulle i protocollet inryckas; utan han lofvade jämväl vid nästa sammankomst at skriftel:n afsäja sig samma rättighet. Hvarföre Academiens Ledamöter betygade emot honom deras taksamhet.

Hr Præsidenten hemstälte ytterligare, om icke detta H:s Kl. M:tts privilegium skulle på andra bladet i Acten tryckt införas, hvilcket samtycktes. 2.

Protoc. af den 8 hujus justerades. 3.

Dernäst kom man at tala om efter hvad ordning ledamöternes namn skulle tryckas, och som Hr Præsidenten är, då Academien sitter, den förnämste och har under det förflutne quartalet haft största vård om ärendernes ordentel:a fortgång, så pröfvades af Academien ock ingen ting kunna vara skäligare, än at hans namn föres in aldra först. Dernäst hvad Secreteraren och Notarien vidkommer, så emedan Grundreglorne innehålla, at hvar och en af Ledamöterne, som i det förbigångne quartalet inkommit til Academien med någon observation, skulle uti Acten få en stierna för sit namn, dels at dermed tilskynda honom sielf någon heder, dels ock at på sådant sätt upväcka en behagelig täflan Ledamöter emellan, men som hvarcken Secreteraren el:r Notarien komma någonsin at åtniuta samma heder, så vida deras göromål ingalunda tillåter at ingifva några observationer, fast de dessutom hafva mäst vid värcket at sysla; så blef endräktel:n faststält, at deras namn skulle näst efter Præsidentens införas uti den tryckte Acten, och på nästa sidan alla Ledamöter efter ordningen. 4.

Man talte sedan ock något om titulen på Acten, då Hr HÖPKEN nemde, at den är redan fastställd at bli på följande sätt: Wettenskaps Academiens Handlingar för Julii, Aug. och Septemb. månader 1739, hvarvid Hr Præsidenten sade det göra honom ondt så länge han lefver, at det intet får heta Svenska Wetenskaps etc. 5.

Hr Præsidenten frågade Hr Baron HÖPKEN hvad han ville förstå med Correspondenter? Sådane, svarade han, som omtalas i Grundreglornes 12 §., och mente, at i anledning deraf et kort innehål af deras til Academien insände bref skulle vid slutet af Acten införas, hvarvid han nu ock upnemde et från 6.

en man, som kallar sig i förhopning, och från en annan om skoglösa orter. Detta samtycktes.

7. Hr TRIWALDT upgaf sedan den uttolckning han gordt från Engelskan til Svenskan angående en plog, som der blifvit upfunnen, at kunna plöja, så och harfva på en gång. Hr SALVIUS tog emot samma skrift at öfversändas til Hr CHRIST. POLHEM, så snart tilfälle dertil gifves, på det han deröfver måtte inkomma til Academien med sit betänckande.

8. Uppå tilfrågan af Hr Præsidenten om något mera vid trycket vore at påminna? hemstälte Hr SALVIUS, huru nödigt det vore, at hon deruti hade en redig och lika orthographie, hvarpå efter något öfverläggande Hr SALVIUS lofvade til nästa gång upsätta sina påminnelser deröfver.

9. Hr TOURLON gaf sedan in sin försäkrings skrift til Academien: hvarvid Hr TRIWALDT förbehölt sig at få öfverlägga med honom om hvarjehanda ang:de risplanteringen.

10. Slutel:n voterades om Hr MELLERCREUTZ och resolverades efter pluraliteten, at han til nästa sammankomst skulle kallas up at bli til Ledamot i Academien intagen. Och dermed skildes ledamöterne för denna gången åt.

1739 d. 15 Sept. Närvarande

Præsidenten Herr LINNÆUS.
Hr AHLSTRÖM.
Hr BIELCKE.
Hr TRIWALDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr RIBBE.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr BRELIN.
Hr BRANDT.

1. Hr HÖPKEN lät, igenom sin utskickad til Academien, ursäkta sig, at han i dag för sin opaslighet skul intet kunde vara

tilstädes: men gaf likväl nu in til Academien sin afsäjelse skrift til den rättighet, som uti Kongl. Maj:ts nådiga privilegio angående trycket honom erkannerligen syntes vara förundt. Hvilcken skrift uplästes och lades sedan ad acta at förvaras.

Nu berättades, at Hr Mellercreutz var tilstädes och vän- 2
tade at i dag blifva til medlem i Academien intagen. Hvarföre han ock straxt vardt införd, och sedan Hr Præsidenten låtit honom förstå, huruledes Academien, i anseende [til hans] berömliga skickelighet, velat utnämna och kalla honom til en medlem uti sit Sälskap, hölt han et tal til Academien, hvilcket lades ad acta. Hr Bielcke svarade honom å Academiens vägnar, och Hr Mellercreutz fik sedan et formulair til den vanliga försäkrings skriften, med tilsäjelse at til nästa gång dermed i Academien infinna sig.

Derpå justerades protocollet af den 12 hujus. I anledning 3.
hvaraf Hr Præsidenten hemstälte

1mo. Om Ledamöterne hade än ytterligare något at på- 4.
minna om den af Hr Höpken til Academien insände skrift, hvaruti han afsäjer sig al rättighet, som Kongl. Maj:ts nådiga privilegium honom enskyldt tyckes tilskynda? Svarades nej öfveralt.

Dock giorde Hr Bielcke den påminnelsen dervid, at om någon ville säja, det berörde privilegium ej skulle äga någon kraft, i fal Hr Höpken skulle afgå med döden, så kunde Academien i en så sorgelig händelse, som det vore, snart begära et annat hos Hans Kongl. Majestät.

Hr Mellercreutz mente, at det i Franckriket var brukeligt at transportera sin rättighet til et privilegium på hvem man hälst ville; men viste intet vist, huruvida sådant här vore tillåteligt och gällande eller ej.

Hvartil Hr Ahlström svarade, at det ock här sker alt för ofta, och at det efter lag är både tillåteligt och giltigt. Men Hr Brelin tvekade för sin del, om någon sine consensu Principis skulle kunna transportera sit undfångne privilegium på en annan. Derpå lästes sielfva privilegium up, och som ordasättet deruti fants ögonskenligen medge, det Hr Höpken i underdånighet å Academiens vägnar begert detta Hans Kongl. Ma:ts nådiga privilegium, så kunde ock Academien ej annat finna, än at det enkannerl:n hörde henne til, och at det således ej var nödigt om des giltighet göra något vidare tvifvelsmål.

5. Derpå utlät sig Hr Præsidenten

2do. Det han ingalunda ville rifva up et mål, som en gång blifvit slutet, men kunde dok nu ej undgå at berätta Academien, huruledes han haft skrifvelse från Doctor BREYNIUS uti Dantzig, hvaruti han jemte annat begärt veta et el:r annat angående thee böners planterande. Nu har Hr Præsidenten uti sit til honom derpå öfversände svar gerna velat låta honom veta, at denna här inrättade Wettenskaps Academien vil skaffa sig friska fröböner och göra försök dermed; men har ej vetat, huru han rätt tydeligen skulle kalla denna vår inrätning, emedan det namnet Wetenskaps Academie icke syntes göra tilfyllest at kunna vederbörl:n skilja denna från andre samhälden, som i fremmande orter under lika namn blifvit inrättade. Ty, sade han ytterligare, man bör ej allenast härvid främia de orden Wettenskaps Academie såsom et genus, utan ock lägga något dertil, som utmärcker differentiam specificam, hvarigenom denna inrättning må kunna skiljas från andra, som jämväl kallas Wetenskaps Academier. Detta sade han sig tilförene hafva yrckat uppå, enär Academien öfverlagt om titulen för des utkommande Acter, och begärt, at det ordet Svenska skulle få läggas dertil: men blifvit deruti af pluraliteten öfverröstad. Nu ville han ingalunda visa sig vara något deremot: dok kunde han ej undgå at säja, hvad olägenhet sig yppar, när man för en fremmande skal utnemna någon af Academiens Acter.

6. Detta målet togs sedan i vidare öfverläggande. Då Hr TRIWALDT väl i förstone mente, at det skulle strida emot den titul, som Academien är tillagd uti Kongl. Maj:ts nådiga privilegio; men när han sedermera närmare öfverlade detta ärendet med sig sielf och fant, at denna ändring så mycket mindre kunde uttydas Academien til någon förmätenhet, som Argus betient sig deraf för sit värck, så fant han sig, och medgaf at det väl kunde stå i titulen.

Hr BIELCKE kunde för sin del icke se, huru detta ordet skulle kunna upväcka något missförstånd emellan Wetenskaps Societeten i Upsala och denna härvarande inrättning, enär detta blef såsom et hinder omtalt, hvilcket tycktes ligga i vägen, så at det ordet Svänska ej kunde inryckas. Ty, sade han, utom det at vår Academie har särskildte göromål från Upsala Societet, och at denna låter utgå sina Handlingar på Svenska,

så äro de fläste Ledamöter i Upsala jämväl medlemmar i denna Academie. Men skulle detta ordet ändok synas föra något stöteligit med sig, det han likväl för sin del ej kunde finna, så hemstälte han til Academiens godtfinnande, om hon icke skulle behaga utnämna orten, hvaruti Academien hålles, til en differentia specifica: äfvensom det uti Franckriket finnes många dylika Societeter, som uti Paris, Lion, Montpellier, Bourdeaux med flere, men blifva alla nemde efter orten, deruti de äro inrättade. Således mente han, at man ock skulle kunna kalla denna inrätning E: g: Wetenskaps Academiens Handlingar i Stockholm.

Sedan talades derom, at i fal flere dylika inrättningar el:r 7.
samhälden torde framdeles å andre orter i riket upkomma, så skulle de med lika fog synas kunna kalla sig Svänske som denne Academien; men dertil svarades, at i fal sådant skulle i framtiden skie, så vore det äfven så nödigt för dem at söka sig något epiteton, hvarmed de kunde skilja sig från denna inrätning, som vi nu äro hugade at skilja oss från andre. Lika så skier det ock i Franckriket med dem, som i särskildte städer äro inrättade, hvilcka utom dess alla måste stå under den Societet, som i hufvudstaden är.

Nu som alla Ledamöterne voro, för de upnämde skäl och 8.
omständigheter skul, enige derom, at detta ordet skulle emottagas, jämväl ock de, som tilförene varit deremot, nu åtrade sig; så blef det endräcktel:n faststält, at titulen öfver Acten skal bli

Swänska Wettenskaps Academiens Handlingar för Julii, Augusti och Septembris Månader 1739.

Herr Salvius gorde allenast den påminnelsen härvid, at 9.
detta syntes strida emot tungomålets genie eller skickelse, som ingalunda tål in constructione substantivorum, at 2 el:r 3 substantiva genetivi casus sättas med et substantivum i nominativo. Om man nu skulle behålla qvar det Svenska målets urgamla häfd, så borde genetivus in constructione substantivorum stå efterst, hvilcket de gamle ej utan skäl tagit noga vara på: ty sielfva naturen tyckes medgie, at den, som styres af en annan, bör följa efter; men denna förmån är längesedan borttapad i vårt tungomål. At 2 el:r flere genetiva skal sättas med et nominativo, som alla äro substantiva, det strider, som han

mente, emot förnuftet, ålderdomen och alla andre tungomåls särskildte genium, men är icke des mindre igenom missbruk och vanart uti vanan hos oss nu så vedertagit, at man nästan skulle svärja på, at det är både rätt och billigt. E: g: man brukar och försvarar denna construction Stockholms stads Kiämnärs Cammares protocols extract. Detta är, sade han, ingalunda någon prydnad i et mål; derföre bör sådant igenom præpositiones visserl:n förekommas. Hvarföre ock hans mening var, at titulen på Acterne skulle således inrättas:

Handlingar af Swenska Wetenskaps Academien utgifne för Iulii, Aug. och Sept. månader 1739.

Ville man i stället för Handlingar, som är et ord i senare tider infördt, taga *nya rön och påfund*, så vore det altid prydeligare i målet, och långt mera Svenskt än det förra. Dock lemnade han alt detta under Academiens egit godtpröfvande.

10. Derpå läste Hr Triwaldt up en af honom til Academien ingifven observation om fremmande träns plantering här i riket; men tog den sedan åter hem med sig igen til nogare utarbetande.

11. Deraf fick Hr Bielcke tilfälle at utförl:n visa sin mening om tiden, på hvilcken fremmande trän bäst kunna fortplantas, nembl:n om våren, som äfven stämde öfverens med Hr Triwaldts ingifne observation. Detta beviste han så väl af trädens egen frodighet, och at de aldrig bära någon ymnig fruckt för än de börja aftaga deruti, som af exempel tagne af hvarjehanda växande ting i hela naturen, jemte egen härom pröfvad erfarenhet.

Hr Ahlström stämde med honom deruti öfverens, at et träs el:r frucks frodiga växt borttager des egenskap at kunna bära ymnig fruckt, hvilcket han sade sig sielf hafva pröfvat med potatoes; ty när den skiuter ut höga och stora stielckar, så blir roten altid mindre.

Ytterligare gaf Hr Bielcke sin mening til känna härom, då han sade, at Ledamöterne, som merendels äro vistande här i Stockholm, ingalunda hafva tilfälle at härutinnan göra sådane försök som vederbör; ty härvid inlöpa alt för många omständigheter i anseende til tiden, orten, climatet, trädets el:r fröets art med mera, som kräfver en ständig och mycket granlaga varsamhet och flitig upmärcksamhet. Här förekomma ock många

gagneliga påfund, som hos fremmande brukas, men äro här så länge omöjelige i folckets tycke, som de intet blifvit af någon påbegynte och pröfvade. E: g: at Engelländarne med en synnerlig förmon pläga göda sina åkrar med ärters utsående, hvarpå de släppa svinen, hvilcka, under det de göda sig sielfva af ärtren, så göda de åkren med deras gödsel. Detta påminte han endast i den afsikt, at Academien ville vara omtänckt på sådane utvägar, hvarigenom hon kunde vinna slika observationer, som grunda sig på bepröfvade experimenter. Hvartil Hr RIBBE svarade, at Hr FAGGOT redan derom til Academien ingifvit sina tanckar, som nästa quartal komma at tryckas.

Hr BRELIN berättade i följe af det, som nu blifvit omtalt, 12. det han funnit, at träden äro mera villige til en frodig växt, enär de små rötter, som gerna sticka sig fram på de större, skäras bort.

Hr TRIWALDT lofvade til Academien bättre fram ingifva 13. 1. en observation om jordborrar, 2. om Stenkol och deras upletande, 3. item huru metallerne genereras i jorden.

Hr SALVIUS upläste sina påminnelser vid orthographien, 14. och Academien lemnade frihet at härmed göra som han pröfvar vara aldra bäst.

Nu började man tala om censuren: då Hr Præsidenten frågade, huru vida Hr SALVIUS dertil hade gordt? 15. Hvilcken svarade, at han å Academiens vägnar varit hos Hr Secret. HELIN, som nu i Hr BENZELSTIERNAS frånvaro är Censor. Och som han sagt honom, at Academien ej behöfver underkasta sig denna olägenhet, så vida detta 1° vore en hel Societet, 2° hade endast at göra med Oeconomica, hvaremot censuren 3° endast är inrättad at förekomma hvarjehanda villosatser i den rena läran och sunda moralen: derföre ock censor 4° när något oeconomicum förefaller, gerna sänder det [at] censureras til något Collegium, hvarunder det plägar höra; så sade ock Hr SALVIUS, at han för desse omständigheter skul intet velat göra något härtil, för än han hade hemskutit detta ärendet til Academiens vidare godtpröfvande.

Hr BIELCKE mente, at Academien ej skulle gerna kunna gå Censor förbi, så länge Academien af Konungen intet är auctoricerad; ty des förinnan tyckte han, at den ej annorlunda kunde hållas före än et enskyldt värk. Derföre trodde han det

vara bäst, at Academien skulle förut häruti söka Cancellie Collegii tilstånd. [Tillägg i margen: talt HofCancelleren GIEDDA och derföre ändrat sin mening.]

Hr AHLSTRÖM mente, at Academien ei behöfde det, så vida intet vite vore satt der uppå, utan för boktryckaren. Nu står det endast deruppå, huruvida boktryckaren vil åtaga sig tryckandet utan Censoris påskrift el:r ej. Men kunde dok intet se, huru någon deruti skulle göra svårighet, hälst om Academien påtar sig at svara derföre, hvilcket hon utan ringaste fara väl kunde göra.

Hr NORDENBERG hölt före, at denna rätt för Academien kunde ledas utur Kongl. May:ts privilegio, hvilcket dock Hr Præsidenten viste ej taga lag.

Hr FAGGOT mente, at Academiens ämne aldeles är skildt från det ändamål, hvartil censurerandet blifvit inrättat. Och som ingen kan få orsak at klaga på Academiens acter, så kan hon ock intet befara någon den minsta olägenhet.

Hr BRELIN stämde med Hr FAGGOT öfverens, och lade det allenast til, at här äro sådane Ledamöter, som enskyldt äga jus censurandi. Hr MELLERCREUTZ begaf sig aldeles til Hr BIELCKES mening.

16. Men som Academien fant, at här ej allenast vore sådane män til Ledamöter intagne, som särskildt äga jus censurandi, utan här är ock et förenat samhälde: så resolverades, at Hr SALVIUS skulle följa boktryckaren til Secret. HELIN, och om han i boktryckarens närvaro förde samma tal, och boktryckaren vore nögd dermed, så hade Academien als ingen olägenhet at fruckta före.

Härmed skildes Ledamöterne för denna gången från hvarandra.

1739 den 19 Sept. Närvarande

Præsidenten Hr LINNÆUS.
Hr BIELCKE.
Hr TRIWALDT.
Hr NORDENBERG.

Hr Ribbe.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.
Hr Pilgren.
Hr Brelin.
Hr Polhem.
Hr Plomgren.
Hr Mellercreutz.

Hr Ahlström lät igenom Hr Triwaldt til Academien göra sin ursäkt, at han i dag intet kunde infinna sig. 1

Äfvenså berättade Hr Salvius, at han varit hos Hr Höpken, och at han för sin opaslighet skul intet kunde komma up.

Hr Præsidenten hemstälte derpå til Academiens godtfinnande, huruvida Præses skulle kunna lemna ut några original skrifter från Academien til de Ledamöter, som äro utom staden vistande? 2.

Academien fant, at det vore ganska äfventyrligit, så vida skrifterne på sådant sät görligen kunde komma bort. Och då intet exemplar vore deraf vid Academien qvar, hade hon aldeles ingen utväg at tilgå. Men skulle någon frånvarande Ledamot enkannerl:n åstunda at få se något til Academien ingifvit påfund, så pröfvade Academien då vara aldra bäst, om han sielf i slikt fal ville draga omsorg för afskrifvandet, då honom kunde lemnas frihet dertil.

Hr Salvius läste sedan up et til honom kommit bref från Hr Christopher Polhem, deruti han hemställer til Academiens skärskådande, huruledes han för sin del vore högel:n derom sorgfällig och öm, at alt hvad nu under Academiens namn kommer at gifvas ut, måtte i görligaste måtto vara grundel:n utarbetat. Hvarjemte han också tilböd sig at ganska gerna lemna Academien sit utlåtande öfver de ämnen, som redan blifvit insände, så framt hon behagade skicka dem honom til handa. 3.

Häraf tog Hr Salvius sig tilfälle at underställa, huru Academien behagade stadga dermed, i fal en frånvarande Ledamot ville begära ut några skrifter, som vore inkomne, endast i det afseende at igenom sina mogna dervid gorde påminnelser främia Academiens heder och det almennas förkofring; men skulle, ehuru oskyldig och gagnelig en slik afsikt vore, likafult vara skyldig at göra omkostnad på afskrifningar. Hvilcket efter hans 4.

mening skulle hindra mången at göra Academien sådant gagn, som hon kanske eljest intet kunde så lättel:n vinna. Ty hemstälte han, om Academien intet skulle behaga täncka på någon utväg at sielf sörja för den lilla omkostnad, som de til Academien ingifne nya röns afskrifter fordra skulle, på det någon frånvarande Ledamot af bepröfvad förfarenhet ej måtte med någon kostnad i dy mål tungas, enär han i et så oskyldigt upsåt vil tiena Academien.

5. Detta mål togs sedan i närmare öfvervägande, och Academien stannade i det slut, at en frånvarande Ledamot, som vil hafva någon afskrift af de inkomne handlingar, bör sielf, utan åtskilnad, betala hvad det kostar.

6. Härpå lät Hr Bielcke Academien förstå, huruledes de i Upsala vistande Ledamöter, då han nyligen var der, begärt, at han å deras vägnar vid återkomsten til Stockholm ville proponera i Academien huru omträngt det vore, at hon nu låter utgå sina Acter med latinske caracterer, hvarjemte han berättade, det han jämväl sielf så mycket mer vore af en och samma mening med dem, som han nogsamt såg hvad förmon sådant hela vår Svenska nation värckel:n tilskynda skulle. Ty kunde han för sin del intet finna hvilcka skäl förmåt leda Academien, som han sade sig fåt höra, från et så gagneligit författande, som detta är, då denna quæstion för någon tid sedan blifvit här i Academien omtald; önskade at han då kunnat vara tilstädes; men borde likvist nu ej undgå gifva Academien sina tanckar i det ärendet vid handen, med förmodan at hon ännu torde finna sig deruti, om hon allenast behagade närmare skärskåda och granneliga pröfva alla de skäl, som på båda sidor kunna derutinnan säjas och framföras. Hans ypperste skäl, hvarmed han viste, hvarföre Academien torde finna omträngt at vedertaga latinska caracterer vid Acternes tryckande, voro enkannerl:n följande:

1° Emedan det icke litet skulle hielpa til vårt tungomåls kringspridande och lärande hos fremmande nationer, om de kunde utom de öfrige svårigheterna, som ändok förefalla i början, slippa den ledsamheten at lära sig desse caracterer. Och ville han för sin del tro, om denna svårigheten blefve undanrögd, at utom andra nationer skulle enkannerl:n Holl- och Engellendarne, hvilckas tungomål med vårt äga så mycken

öfverensstämmelse, snart nog lära sig detsamma, så snart några saker på vårt mål utkommo i trycket, som kunna löna för dem mödan. Han viste jämväl igenom exempel, at Frantsoserne, som voro i sommars här, gerna velat lära sig vårt tungomål och derföre frågat efter både lexicon och grammatica i vårt tungomål, men beklagat sig, at de intet kunnat läsa våra caracterer.

2. Latinske caractererne äro redigare och tydeligare och i följe deraf läsas lättare och fortare och kosta mindre på ögonen. Hvilcket Hr Triwaldt intet kunde neka til; men ville likafult påstå, at Academiens Acter med latinske caracterer intet skulle förstås af bönder: men Hr Faggot yrckade deruppå, at de deremot ända in til bönder väl kunna förstås, de der öfver alt på sina korss öfver grafvar och märcken på hvarjehanda redskap intet annat bruka än latinske caracterer. Hr Bielcke bad, at han skulle få lof yttra än flere skäl, och sade således,

3. At denne läthet och redighet i läsandet har giordt så mycket, at andre nationer förbyt de Tyskas stäfver, dem de tilförene haft hos sig, til latinske. E: g: Engelland och Holland.

4. Man vinner ansenl:n papper vid trycket, hvarigenom det jämväl vinnes, at uppå lika många ark publiquen får flere saker och materier, hvilcket vid början af Academiens inrättning förtienar mycken reflexion.

5. Hvar och en vettenskap hafver sina terminos technicos och dem merendels uppå latin, hvilcka skulle göra en stor oreda, der de sättes med latinske caracterer ibland de Svenske, och som således, om alt trycktes med latinske bokstäfver, lättast skulle såsom egne ord i vårt språk blifva intagne. På detta sättet och genom detta medel har Engelska nationen riktat sit tungomål.

6. Uti våra tryckerier äro de vanliga caractererne genom långligit bruk förnötte, så at trycket ej är rent, jemt och tydeligit; men de latinske såsom mindre brukel:e icke så. Än hafva de ock den olägenhet vid tryckerierne, at de måste med stor omkostnad skaffa sig åtskilliga slags caracterer, hvilcket förmodel:n åtminstone efter 100 års förlop kunde til våra tryckeriers upkomst härigenom förebyggas.

7. Såsom sielfva inrätningen af Academien är ny; altså är hon också nu aldrabäst i stånd at först i början begynna med denna ytterligare nyttiga nyheten, om den skal så kallas, sedan åtskilliga piecer i Stockholm, Upsala och Åbo blifvit med latinske caracterer uplagde. Hon hade jämväl en heder häraf och et ganska godt omdöme at förvänta hos alla ovälduga män i landet.

8. Nu vore också aldrabäst at göra början därmed, så vida hela staden är upväkt til en nyfikenhet at få se Academiens utkommande skrifter, hvilcka en och hvar lofvar sig alt sådant som gagneligt och prydeligt kan uptänckas til hela vår nation. Deremot lärer man snart finna, om detta ärendet någorlunda eftersinnas, at det vore mindre anständigt nu begynna med det, som man sedan täncker ändra, neml:n med Svenska, så at man längre fram skulle byta dem til latinske.

9. Äro målen i Acterne allenast smakel:e för folcket i landet, så trodde han, at de, hvilcka vinna tycke derföre, väl skulle lära Grækiska caract., om de deruppå vore trykte; men i annor händelse skulle väl inga bokstäfver finnas til, som kunde endast för sig upväka tycke hos folcket för Academiens Acter och Handlingar.

10. Man kan ock förnuftel:n ställa sig före, at folcket i landet ända in til vårt fruentimmer kunna läsa latinske caracterer. Skulle ock någon vara så aldeles deruti okunnig, lärer han visserl:n intet göra särdeles gagn med de inventioner, som af Academien utkomma.

11. Han ville också förmoda, at flere skulle derigenom upväkas at följa Academien efter härutinnan, så at alla skrefne böcker jämväl avisorne skulle med tiden tryckas på latinske caract. Det vore för Academien en heder, at hon gordt början dertil; men aldeles intet ville det stå Wettenskaps Acad. väl at lämpa sig derefter.

12. Våra Ledamöter i Upsala, hvilckas meningar härvid intet kunna föraktas, äro jämväl af samma tanckar.

13. Om nu Academien skulle frukta för afsättning på sina Acter, som intet vore efter hans mening i någon den ringaste måtto at bära fara om, emedan hela vår nation är altid pikhogad på det som nyt är, enkannerl. sådant som kommer af en Wettenskaps Academie, så ville han taga på sig at lösa in alla

de piecer, som Academien för stilarne skul intet skulle få afsätta.

Hr Faggot lofvade participera med Hr Bielcke deruttinnan.

Academien tog sedan detta ärendet i närmare öfverväj- 7. gande. Och som en del intet ville gå från det beslut, som redan derom blifvit gordt, så tilböd sig Herr Mellercreutz och Hr Bielcke at vilja på egen bekostnad svara för deras tryckarlön, allenast Academien ville medgie, at halfparten af de 500 exemplar, som skola tryckas, kunde få komma ut på latinske caracterer. Detta biföls och resolverades, at 250 skulle på deras kostnad tryckas med latinske caract. och 250 på Academiens kostnad med Svenska, til at derigenom försöka hvilckendera hade bästa afsätningen.

Men härvid förbehölt Hr Bielcke och Hr Mellercreutz 8. at, i fal de äga lika god afsättning på bägge slagen, skulle de latinske caractererne framdeles vid Academiens tryk bli vedertagne; hvilcket öfver alt beviljades och af alla samtycktes. Men Hr Faggot ville aldeles intet samtycka til denna söndring.

Hr Plomgren gaf sedan in sin försäkrings skrift til Aca- 9. demien.

Hr Salvius påminte, huru han omöjel:n kunde hinna til 10. at sielf skrifva rent de skrifter, som af honom och Hr Pilgren blefvo öfversedde hvad tungomålets häfd och orthographiens renhet vidkommer; hemstälte för den skuld, om icke Academien ville det bestå särskildt, hvilcket biföls, och slöts at Hr Salvius kunde dertil taga af de p:r han hade under händer.

Likaledes gaf Hr Salvius Academien til förstå, at denne 11. vaktmästaren nu fåt lön, och at han intet hade nog tid at upvakta här vid Academien. Ty hemstälte han, om icke Academien behagade utse sig en annan vaktmästare, i hvilcken händelse han ville ge förslag på en sådan, som tillika kunde gagna Academien med renskrifvande.

Detta pröfvade Acad. för godt och föreslog 120 dr til årlig lön för vacktmästaren; och at han utom des skulle niuta betalning för renskrifningar, i fal någon skickelig kunde vinnas dertil.

Hr Brelin begärte, at hans observation måtte ryckas in 12. i detta quartals Handlingar. Och som det blifvit honom lofvat

för än han vardt til Ledamot kallad, och det intet var vidlöftigt, så slöts, at det vid slutet skulle inryckas.

13. Hr Bielcke påminte vid Hr Sahlbergs observation om gärdsgårdar af pijl, det han af förfarenheten funnit, at boskapen äter gerna des löf och bryter således sönder des sköra qvistar; men Herr Sahlberg mente, at det intet skulle vara någon fara dervid. 2do At pil intet trifves i sandjord, hvarjemte Hr Bielcke frågade, hvilketdera slags pil han här förstod. Hr Sahlberg svarade, at här finnes 2:ne slag: den ludna och den glatta el:r släta; och at den senare trifves bäst på fuktiga, men den förra på torra platser.

14. Hr Sahlberg gaf jämväl in til Academien et Saccharum Saturni; item et slags krut af Sulphur christallinum i stället för det vanliga svaflet.

Härmed skildes Ledamöterne för denna gången från hvarannan.

1739 den 22 Septemb. Närvarande

Præsident. Hr Linnæus.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Bielcke.
Hr Triwaldt.
Hr Nordenberg.
Hr Sandberg.
Hr Ribbe.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.
Hr Pilgren.
Hr Brelin.
Hr Brandt.
Hr Polhem.
Hr Mellercreutz.

1. Hr Bielcke var ännu icke upkommen, då protocollet af den 19 hujus började at justeras.

Så snart det var upläst, steg Hr Baron HÖPKEN up och begärte tilstånd af Academiens Herrar Ledamöter at få tala om något, som han i följe af det nu upläste protocollet hade at påminna: hvarjemte han också gorde sin ursäkt til Academiens Herrar Ledamöter, at han ännu intet årckade, för sin opaslighet skul, så tala, som han gerna ville och ärendets vikt vederbörligen fordrade.

Började sedan på följande sät:

Herr SALVIUS har ganska lyckel:n utfördt i proctocollet deras skäl, hvilcka äro för de latinske stilarne: och iag önskar, at han också vore lika lyckelig at fulfölja mina tanckar, dem iag nu i detta ärendet jämväl är sinnad Edert skärskådande hemställa. Äfvenså skulle iag också gerna se, at Hr BIELCKE, som sidsta gången enkannerl:n talt på deras vägnar, hvilcka yrcka så mycket på de latinske stilarne i Academiens tryckte Acter, nu måtte vara närvarande och åhöra, hvilcka skäl äro stridande deremot, och huru ömt et mål af sådan vigt, som detta är, bör handteras.

Denna quæstion har under mit bortovarande vid 2:ne sammankomster blifvit å nyo uprörd, sedan den redan i sommars var afgord och genom de flästa Ledamöters samtycke, som då voro närvarande, sluten, nembl:n at Academien för denna gången ville bli vid de nu brukeliga Svenska stilarne, til des omständigheterne varda så lämpelige, at hon kan lemna dem och deremot vedertaga de latinske, med mera, som af det då förde protocollet närmare är at inhämta. Men sådant oaktadt har Academien likvist vid sidsta sammankomsten slutit, at halfparten af exemplaren skulle tryckas med latinske caracterer.

Blir således nu första frågan,huru vida Academien kan med skäl gå från et beslut, hvaruti hon en gång stannat? En sådan ombytelse uti besluten hölt han före vara ej mindre ovanlig än högst skadelig. Ovanlig i anseende dertil, at protocollerne, hvilcka til hvars och ens menings rediga utförande varda hålne, pläga alt stilla och böra jämväl hållas helige, och följaktel:n hvad i dem en gång blifver stadgat och fastställt ingalunda ändras, utan högst trängande omständigheter sådant äska skulle. Härvid föl Hr TRIWALDT honom i talet och sade, at Hr SALVIUS fördt et mycket ensidigt protocoll. Men Hr HÖPKEN bad, at han utan hinder måtte få utföra sina tanckar, och sade ytterligare, at en sådan

ostadighet uti besluten skulle jämväl så mycket åstadkomma, at intet beslut, som Academien en gång gordt, kunde hållas för vist el:r någonsin blifva fastståndande, hälst om hon den ena gången skulle rifva up et mål, som den andra blifvit afgordt. Sådant, sade han, vore just et medel at så ut misshälligheter ibland Academiens lemmar och följaktel:n göra hela denna gagneliga inrättningen, som endast grundar sig på inbördes sämio, aldeles med tiden til intet.

Academien har också uti detta sit en gång fattade slut om de Svenska caractererne enkannerl:n velat fästa sit ögnamärcke deruppå, huru hon måtte framdeles förnimma hvad tycke hennes af trycket utkommande Acter kunde vinna hos folcket. Således är detta et mål, som vil hafva erfarenheten til öfvertygande skäl och grund, innan det kan ändras, som redan slutit är. Nu äger Academien ännu icke den erfarenhet i dy mål, som hon enkannerl:n här utinnan har syftat på, så vida ingen Act ännu är utgifven, hvarom man kunnat inhämta folckets utlåtande; ty är också tiden ej eller ännu för handen, på hvilcket Academien, efter sit en gång gorda beslut, kan gå ifrån de Tyska och deremot vedertaga de latinske caractererne.

Grundreglorne stadga fuller, at hennes påsyftade ögnamärcke enkannerl:n går ut på vetenskapernes upodlande: hvarjemte hon också vil vara öm om tungomålets rensning och rykt; i det sednare fallet kunna caractererne, som han sade, intet lända til målets uphielpande: ty det skulle hvarcken bli bätre el:r sämre deraf, om det tryckes med de latinske el:r också med de nu vanliga bokstäfver.

Vidare, sade han, at til de uti det nu justerade protocollet upförde skäl, och ännu flere, hvilcka tilförene til de latinske caracterernes emottagande blifvit upgifne, är förut tilfyllest svarat. Men om han, alt sådant oaktat, skulle medgie deras påstående, som så mycket strida för latinske caracterer, så skulle deraf oundvikel:n följa, at de, som utlåtit sig vilja inlösa de exemplaren, hvilcka intet för caractererne skul kunde afsättas, gorde sig sielfva igenom et slikt inlåtande större skada, än de nu förut kunde så noga se: ty om de än skulle lösa in de Acter, som i detta första quartalet blefve liggande Academien til last, så skulle de jämväl framdeles vid de följande quartalen underkasta

sig samma olägenhet, i fal Academien ville fortfara dermed, och ingen afsätning vore at vinna för caractererne skul.

Hvarjemte han också påstod, at änskönt de ville inlösa de qvarblefne exemplaren, så kunde dok Academien derigenom icke vinna sit påsyftade ändamål, hvilcket enkannerl:n är, intet at hennes arbete skal samlas på et ställe, utan spridas ut i landet til folkets efterrättelse.

Ytterligare, sade han, at om Academien nu skulle börja med latinske caracterer, som så ständigt påyrckas, och Acterne derigenom komma i sådan misscredit hos folcket, at hon intet vinner någon afsätning och för den skuld blir nödgad at framdeles gå ifrån de latinske, hvarmed hon en gång gordt början, til de Tyska igen, så vore alt hop ute at någonsin kunna komma de latinske caractererne i gång. Men om hon tvert om nu ville börja med de Svenske, och folket fattade tycke för hennes Acter, så kunde hon sedan, efter hans mening, snarare taga emot de latinske, enär Acterne förut vunnit tycke hos folcket.

Under det Hr HÖPKEN således talade, kom Hr BIELCKE in, och sedan han sat sig nid, fortsatte Hr HÖPKEN sit tal och sade, at man måste ganska ömt umgås med publicum, och at folcket äger i almänhet en simpel curiosité; om nu den i början stötes för hufvudet igenom et latinskt tryck, så lärer Academien näppel:n och ej utan mycken olägenhet kunna återkalla den förmon, hon i annor händelse kunde lofva sig förmedelst det, at hon vinner folckets tycke, hvilcket icke ringa skulle hielpa til denna inrättningens upräthållande. Men så vida folcket är ännu ovant vid de latinske caracterer, så vore det ej el:r för Academien anständigt at göra början dermed.

Men uti alt detta sade han sig gerna vilja lämpa sig efter Academiens godtpröfvande, och det så mycket häldre, som han på alt sätt ville undfly misshälligheter, hvarigenom alt det goda, man härigenom täncker åstadkomma, snart kunde göras til intet. Han betygade jämväl, at det gorde honom svåra ondt, at Ledamöterne skulle så hårdel:n yrcka på denna saken, hvilcken han mente bero på probabiliteter och ingalunda vara af så mycken vigt, at hon förtienar et så trägit påstående. Hvarföre han också nu, i följe af sin ämbetes plikt, intet kunde undgå at härutinnan göra de påminnelser, som här nu upnemde äro: jemte hemställande til Academiens ompröfvande, huruvida hon med något skäl kunde

gå från et beslut, deruti hon en gång stannat, el:r huruvida det samma skal kunna stötas tilbaka af sådane Ledamöter, som då antingen intet voro närvarande el:r ock sedermera til Academiens medlemmar blifvit emottagne.

2. Hr TRIWALDT yttrade sig ännu en gång, at Hr SALVIUS fördt et ensidigt protocol. Hvartil Hr SALVIUS svarade, det han ingalunda kunde förstå, huruvida sådant honom borde tilvitas, hälst som protocollet vederbörligen är justerat, då hvar och en äger påminna dervid hvad honom hälst behagar, och at et justerat protocol får aldrig jäfvas.

3. Under detta yttrade sig herr BIELCKE, det han väl allaredan sidsta gången gifvit sina skäl Academien vid handen, hvarföre han för sin del häldre ville hålla med de latinske än de nu brukelige Svenska caractererne, och det så utförl:n at han nu intet hade något ytterligare dervid at påminna; allenast det, at detta ärendet ingalunda beror på några probabiliteter, som Hr HÖPKEN ville säja; ty utom det, at Hans Excellence Gref GYLLENBORG redan länge sedan låtit utgå en Engelsk Tragedie på Svenska med latinske caracterer, så äro mångahanda piecer på lika sät allaredan utkomne af trycket, så här i Stockholm, som i Upsala och Åbo, hvilcka haft en stor åtgång. Dessutom, sade han, så skrifva vi intet för oss, utan för det almenna. Nu är det en ovedersäjelig sanning, at ju bättre pris en bok kan säljas före, ju större blir des afsätning, och ju större afsättningen är, ju förr kommer hon ut i flere händer uti landet. Det är ock derjemte sant, at lika många saker med latinskt tryk intet taga in så mycket papper, som det Tyska, och således fordra de förra intet så stor kostnad som de sednare, hvarföre de också i slikt fal kunna säljas för bättre köp och följaktel:n hafva större åtgång, hvarigenom Academien värkel:n kommer til sit sanskylliga ändamål.

Men hvad den andra quæstion vidkommer, som sidsta gången blef sluten, neml:n at han tillika med Hr MELLERCREUTZ påtagit sig at bestå tryckarlönen för de latinske, om halfparten af de 500 exemplaren finge läggas up med latinske och halfparten med Svenska; så fastän han uti sit sinne sade sig vara öfvertygad om den myckna förmon och heder, som hela vår nation derigenom med tiden vinna skulle, så framt de latinske caractererne en gång blefve öfver alt vedertagne, hvilcket ock varit hans endaste

afseende, hvarföre han velat föreslå dem uti Academiens tryk, så vida alt det, som länder til rikets almenna bästa, i framtiden skulle pryda henne mycket väl at göra en begynnelse til. Dock ville han nu för sin del häldre afstå med detta sit tilbod, än at derigenom skulle upväckas någon misshällighet Ledamöterne emellan, hvartil han också mente, at Herr MELLERCREUTZ på sin sida snart skulle låta lämpa sig.

Härpå utläto sig några af ledamöterne, at et sådant begifvande var ganska berömligt; ty annars kunde en dylik skilnad i trycket intet annat åstadkomma än missämio inbördes och et slät omdöme hos folcket utom Academien om hennes skiljaktighet.

Hr TRIWALDT mente, at man nu kunde gå ifrån denna quæs- 4.
tion, och påminte, at på titulbladet af Acten borde tilsättas hvilcken Volume det är, til en skilnad uti registret, som framdeles kommer at inrättas, från de följande Volumina, de der komma at bindas i samma band. Men några af de andre Ledamöterne begärade, at denna quæstion måtte förut vederbörligen afgöras, innan man skred til något annat. Hvarpå

Hr MELLERCREUTZ förfrågade sig, om det vore enligit med 5.
Academiens Grundreglor, at han som en nyligen intagen ledamot skulle få tala? svarades: ja. Ty började han på följande sät:

Den proposition, iag vid sidsta sammankomsten gorde, skedde endast för en jämkning skul til enighetens fästande Ledamöterne emellan, hvarom iag för min del är mycket öm, och til at ej behöfva rubba det förr resolverade. Dock så vida Hr HÖPKEN behagat säja, at ovanligheten strider emot tryck med latinska bokstäfver, så vil iag också underkasta Academiens ompröfvande, huru en nyttig fast ovanlig sak i begynnelsen icke kan vara enlig med anständigheten: och ehuru ovanligt det latinska trycket i början synes vara, så skulle likvist publicum hafva Academien en dubbel obligation, först för det at flere mål komma ut på lika mycket papper, och för det andra, at alt blifver tryckt på et behageligt sätt. Det kunde kanskie säjas, fast emot min förmodan, at publicum ej funne så sit nöje i det latinska, som i det nu vanliga Svenska trycket, så at Academien således skulle nödgas låta omtrycka sina Acter til svenskt tryk, i fal hon nu ville börja med latinske. Men iag finner ej, at Academien skulle deraf hafva at vänta mera skada, än af omtryckandet från Sven-

ska bokstäfver til latin, om det i framtiden blefve publico behageligare. Men oaktadt det vid sidsta sammankomsten gorde förslaget för latinska trycket til endräktighetens bibehållande, så vil iag dock för denna gången begifva mig dertil, at Academiens Acter måge tryckas med Svenska caracterer. Och efter pluraliteten af Academien varit och ännu är för trycket med latinske bokstäfver, så håller iag för min del så före, at de måge godvilleligen förut begifva sig från deras pluralitet, för samdräktigheten skul Ledamöterne emellan.

6. Hr Höpken sade, at man nu mera intet ville längre uppehålla sig vid denna quæstion, så vida den ej allenast är af mindre värde, utan också allaredan förut afgord. Hvartil Hr Mellercreutz svarade, at et mål, som redan blifvit afslutit, intet kan enkannerl:n derföre blifva fast ståndande, at det är afgordt, utan så vida det stödier sig på skäl och en förnuftig grundval.

7. Hr Salvius upviste en til honom från Hr Christopher Polhem insänd discours om de latinske och Svenska caractererne; men Hr Höpken tog den til sig at efter Grundreglorne förut igenom se, innan den kunde läsas up i Academien.

8. Härpå yttrade Hr Höpken sig, det en annan ändring jämväl skedt i Academien under des bortovarande angående det ordet Svenska, hvarom tilförene blifvit slutit, at det icke skulle sättas fram på titulen i Acten, för de då upnemde skäl skul; men är nu likvist sedermera samtyckt och beviljat. Detta sade han vara en omständighet, den han i följe af sin embetes plickt icke el:r kunde undgå at tala om: och hemstälte huru det rimar sig, at Academien är så åtskillig i sina beslut. Hr Præsidenten svarade dertil, at han för ingen annan orsak begärt, at detta ordet skulle tilläggas, än allena för citerandet skul. Jag är, sade han, ledamot uti den Keiserliga och Kongl. Franska Academien, som äfven bära namn af Wetenskaps Academier. När iag nu skal citera någon Act af denna Academien, så är intet ord, som skiljer den från de ofvan nemde. Men härom blef för denne gången intet vidare tilgordt; utan Herr Triwaldt upviste några prof af kopparsticknîngarne til Acten, hvilcka pröfvades af Academien vara väl stuckne.

9. Derpå steg Hr Mellercreutz up och yttrade sig, at churuväl han endast af estime för Herrarne velat samtycka dertil, at Academiens Acter för detta quartalet skola tryckas med Svenska

bokstäfver; dok som pluraliteten i Academien finnes mera vara för de latinske, så förbehölt han sig, cum reservatione ad protocollum, at detta mål vid nästa quartal måtte ställas in integrum, och då efter pluraliteten afslutas: hvilcket biföls.

Hr HÖPKEN berättade sedan, huruledes han sat ut de honom ombetrodde Academiens peningar på interesse. 10.

Hr HÖPKEN och Hr BIELCKE lofvade sedan upsätta project til ceremonierne vid Præsidents ombytningen och inkomma dermed til nästa onsdag i Academien. 11.

Derpå voterades om Hr ROSÉEN, och resolverades efter pluraliteten, at han skulle til Ledamot i Academien intagas, och at Hr Secreteraren skal derom skrifva honom til. 12.

Likaså samtycktes, at vaktmästaren skulle för sin möda vid Academien få af de p:r, som Hr HÖPKEN har under händer, 2 ducater, och at Hr TRIWALDTS dräng skal hädanefter förrätta vaktmästare syslan vid Academien. 13.

Hvarpå Ledamöterne för denna gången skildes åt.

1739 den 26 Sept. Närvarande

Præsid. Hr LINNÆUS.
Hr HÖPKEN.
Hr BIELCKE.
Hr TRIWALDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr RIBBE.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr PILGREN.
Hr BRELIN.
Hr POLHEM.
Hr MELLERCREUTZ.

Sedan protocollet af d:n 22 hujus var justerat, fik Hr HÖPKEN deraf tilfälle at hemställa Academiens närmare ompröfvande, om icke det ordet *Svänska* uppå titulen skulle kunna ute- 1.

lemnas, hälst som det uti Kongl. Maj:ts nådiga privilegio intet finnes tillagt, och at folcket, i fal det blefve infördt, torde deraf fälla sådant omdöme, som vi här ville kalla oss en moder för andra Academier i riket, hvilcket, som han tyckte, ingalunda skulle vid början af denna späda inrätning väl skicka sig, så vida Academien nu lärer enkannerl:n vara derom öm, huru hon med al lämpa och försiktighet må häldre vinna tycke hos folcket än at samka vidriga omdömen uppå sig.

Härtil svarade Hr Præsidenten, at han för sin del intet kunde se, huru sådant deraf följa skulle, och at Ledamöterne tagit alt sådant i närmare skärskådande, förän de faststält, at detta ordet skulle bli ståndande; men hemstälte likvist nu til Academiens ytterligare utlåtande detta målet, jemte förmodan at ingen af Ledamöterne skulle kunna nu å nyo ändra et beslut, som efter mogit öfvervägande en gång blifvit beviljat och faststält. Han sade också, at han för sin del vore lika nögd uti hvad slut Academien ville stanna; men at han likvist intet kunnat undgå at säja sin mening om den ledsamheten, som yppar sig, när någon af Academiens Acter komma at citeras för fremmande, och intet ord är som skiljer denna Academien från dem, hvilcka i utrikes orter under samma namn äro uprättade.

Härpå bad Hr Höpken, at som han i afseende på privilegium var aldramäst engagerad i detta ärendet, och kunde hafva mycken förtret derföre, i fal ordet *Svenska* skulle bli vedertagit, det de då ville taga detta i flitigare öfvervägande. Men på det intet måtte skie något emot det formulair, som i privilegio brukas, och at Academien likafult måtte kunna uti titulen skilja sig från andre slika inrätningar i främmande orter, så hemstälte han, om icke titulen kunde bli sålunda:

Wetenskaps Academiens Handlingar utgifne i Stockholm för Iulii, Aug. och Sept. Månader 1739, och at boktryckaren sedan intet borde efter vanligheten sätta det ordet i *Stockholm* til nedre på titulbladet.

2. Häröfver discurerades sedan åtskilligt, til des målet började skrida til votering, då Hr Bielcke fik tilfälle at göra til Academien den proposition, om icke hon behagade pröfva det för godt, at alla förefallande mål, som äro af någon consequence, måtte til någon viss föresat tid läggas på bordet, innan de slutel:n

varda afgorde, på det ej allenast de närvarande Herrar Ledamöter måtte hafva tid och rådrum at i bästa måtto öfverväga hvart och et ärende, utan ock at de frånvarande må kunna höras deruti, förän man skrider til et fast slut derutinnan. Derigenom, sade han, kunna många ledsamheter och hastiga öfverilningar, som annars ske, lämpeligen förekommas, och intet ärende utan mogit eftersinnande afslutas; men när också något på sådant sätt efter pluraliteten blifvit afgordt, så må det ej, utan ganska starcka skäl och omständigheter, mera åtras el:r ändras.

Hr HÖPKEN sade, at han för sin del icke allenast biföl denna proposition, utan hölt jämväl så före, at detta borde ske, fast än ej mer än en enda Ledamot hade något at påminna dervid: hvarföre det ock hemstältes, om icke jämväl denna quæstion om det ordet *Svänska* kunde upskiutas til en annan gång? Hvilcket biföls och resolverades,

at *alla viktiga mål, som framdeles kunna förekomma, intet böra afslutas, för än de legat til 2 a 3 veckor på bordet,* på det de närvarande Herrar Ledamöter må hafva tilräckelig tid at öfverlägga saken, och at de frånvarande jämväl måge höras derutinnan, i fal det så pröfvas omträngt, förän det skrides til et enteligit slut dermed.

Härpå kom at talas något om den ordning och ceremonie, 3.
som bör tagas i akt vid Præsidents ombytet, då Hr HÖPKEN hemstälte, om icke efter Grundreglornes innehåld invitations bref borde afsändas til de näst häromkring vistande Ledamöter, at antingen sielfva infinna sig, el:r ock utnämna sina fulmäktige vid Præsidents valet. Detta biföls så mycket snarare, som de funnos vara ganska få, hvilcka kunde komma tilstädes.

Sedan läste Hr HÖPKEN up et af honom tilförene upsat pro- 4.
ject til den ceremonie, som vid Præsidents valet kunde efterföljas, emedan Grundreglorne intet handla härom så utförl:n, som vederbör. Detta project blef sedan ändrat och fastställt, at denna ceremonien skulle ske på följande sät:

1° Först håller Præses en Oration.

2° Secreteraren tackar Præses genom en Compliment.

3° Præses ber Ledamöterne skrida til lotning.

4. Det lottas.

5. Secreteraren läser utur Grundreglorne up Capitlet, som handlar om Præsidenten.

6. Præses lemnar förtekningen på de ärender, som under hans tid blifvit afslutne, til den nya Præsidenten.
7. Secreteraren gratulerar sedan til slut å Academiens vägnar den nya Præsidenten.

5. Härnäst förekom den frågan, hvilcka nu för denna gången enkannerl:n borde lotta om Præsidents skapet? Då Hr Bielcke mente för sin del, at alla, som varit Ledamöter i Academien vid detta första quartalet, borde lotta tillika med Fundatores: hvaremot Hr Triwaldt hölt så före, at Grundreglornes föreskrift i detta mål, så väl som i alla andra, borde efterlefvas, hvilcka säja, at ingen ny Ledamot får lotta om Præsident skapet för än efter et år, sedan han blifvit emottagen; nu har ingen af Ledamöterne ännu varit et år i Academien: bör således des förinnan lottningen endast ske Fundatores emellan. Hvartil de öfrige gofvo deras samtycke.

6. Än frågades, om denna acten skulle ske vid öpna el:r slutna dörar? och fants godt at hälst låta det ske i tysthet, endast Academiens Ledamöter emellan.

7. Hr Gabriel Polhem läste sedan up några påminnelser, som Hr Christopher Polhem gordt om rep, när han igenomläst Hr Wallerii ingifne observation derom til Academien. Hr Mellercreutz tog detta tillika med Hr Wallerii observation efter Academiens tilstånd til sig at närmare öfverse dem och at nästa gång inkomma til Academien med hvad han dervid kunde finna at påminna.

8. Hr Triwaldt mente, at observationerne borde läsas up i Academien för än de varda tryckte; men som Ledamöterne intet viste huru de skulle så kunna passa tiden til deras sammanträden, som Acterne vid trycket oumbärl:n fordra, så blef härom intet vidare slutet, än at hvar och en Auctor, som är närvarande, må igenomse sin observation, at des mening blir tydeligen utförd, enär den kommer at tryckas.

9. Hr Bielcke gaf til Academien en Rus el:r Summach, som han sade vara växter på norra sidan om en mur. Han berättade jämväl, at han för denna gången intet trodde sig kunna vara tilstädes vid Præsidents ombytet, emedan han var sinnad at resa härifrån: dok, om möjeligit vore, skulle han söka at draga ut med resan öfver den dagen. Dessförinnan sade han sig nu

ej kunna undgå at proponera Hr Professor Browallius til en Ledamot i Academien.

Och resolverades, at detta förslaget om Hr Browallius 10.
skulle läggas på bordet, at voteras om efter 14 dagar.

Derpå slöts denna sammankomst.

Extract af Wettenskaps Academiens Handlingar, innehållandes de beslut, som af Academiens Herrar Ledamöter blefvit beslutade åhr 1739 i månaderne Julius, Augustus och September, under mitt varande Præsidio.

CARL LINNÆUS.

d. 2 Junii. Äffter Lottkastning emällan Fundatores blef ordningen 1. AHLSTRÖM, 2. HÖPKEN, 3. BIELKE, 4. LINNÆUS, 5. TRIEWALD.

Fundatores kastade lott om första Præsidentskapet, då lotten föll på LINNÆUS.

Præses fick macht vid lottning äga 2:ne vota, hvilket sedan confirmerades d. 1 September.

Membra voterade om Secreter, hvartill Baron HÖPKEN fick allas kallelse.

d. 6 Jun. Blef Secreteren befalt i Avisorne notificera våra landsmän Academiens inrättning, hvilket och straxt där på skiedde.

BERGQUIST blef eleve för kopparstickeriet.

WETTERGREN blef vachtmästare, dett han förestod dett första quartalet, sedermera tog afsked.

Beslöts enligt constitutionerne att ingen Membrum Honorarium må antagas.

Äfven att frågor måtte vid slutet af hvart quartal insättas i actis.

d. 7 Jun. Antogs Hr SALVIUS till eleve och Protocollist.

d. 9 Junii. Beslöts att Membra skulle äga sitt rum, säte och ordning äffter den dag, de ingifvet sina försäkrings skrifter.

d. 16 Junii. Att alla böra aflämna sina försäkrings skrifter

då de introduceras, och att de som dem föreslå böra därföre vara ansvarige.

Att alla som något skrifvet i quartalet, böra unfå ett exemplar gratis därföre af Academien.

d. 20 Junii. Att Præses äger macht lämna membra tahla per vices, och imponera silentium, då flere villia tala tillika.

Att en Specielle rächning bör hållas på hvad inkommit till Academien.

d. 5 Augusti. Att Acta uti stor octavo böra tryckas.

Att Hr PIHLGREN för språkets skull borde genomläsa Academiens handlingar för än de trycktes, att svenskan må blefva ren.

Att Academiens inscription borde vara den, som gamble gubben svarade Alexander (då han blef tillfrågad hvarföre han planterade dadlar, som vore nu sielf gamal) *in usus futuros* el:r *För efterkommande* på svenska, som beslöts d. 11 Aug.

d. 8 August. Att Protocollisten skulle äga vota, såsom ledamot.

d. 11 August. Att de som nu kallade af Academien till ledamöter och försaka des invitation, en annor gång ej må antagas, då Academien fastare rotat sig.

d. 22 Aug. Att Ritmästaren som nu giör sitt värk för Academien gratis, bör en annor gång, då Academien kommer i stånd, jure vara des Ritare.

d. 8 September. Att Præses, Secreteren och Actuarien skulle utvällia ordningen af observationerne för quartalet och att dett ej af Præses må endast dependera.

Att en Stierna * må sättas för hvar observation, som en ledamot ingifvet.

d. 12 Sept. Unficks Privilegium för Academiens Acter af Hans Kongl. Maj:t, att ingen dem må äftertrycka.

Att Præses (uti recensionen af Membris), Secreteren och Actuarien gå för uht.

Titulen för Academiens Acta:

Wettenskaps Academiens Handlingar för åhr 1739: månaderne Julius, Augustus, September.

d. 15 Sept. Att Academien trycker på egit bevåg sina Handlingar, utan någon Censur.

d. 19 Sept. Att inga Originaler må lämnas utom staden till någon membrum, utan endast copia.

d. 22 Sept. Confirmerades att Handlingarne borde tryckas med svänska bokstäfver.

d. 26 Sept. Att intet vichtigt måhl må afslutas förn dett liggat på bordet några sammankomster.

Till Membra af Wettenskaps Academien antagne:

Hr Salvius, Lars, till Protocollist, Extraordinarius i Justitiæ revision.

Baron Reuterholm, Nils. Landshöfding i Örebro.

Grefv. Cronstedt, Carl Joh. Hoffintendent.

Hr Ehrensuerd, August. Capten mechanicus.

Hr Nordenberg, And. Joh. Capten vid Fortificationen af gardiet.

Hr Polheim, Christ. Commercie Råd.

Mag. Celsius, And. Professor Astronomie i Upsala.

Hr Tilas, Dan. vice notarius i Bergs Collegio.

Hr Sandberg, Olof. Regerings Råd.

Doct. Ribbe, Evald. Lif Medicus.

Hr Sahlberg, Julius. Ammiralitets Apothekare.

Hr Faggot, Jacob. Inspector vid Lantmäterij contoiret.

Hr Stobé ... General major vid fortificationen.

Hr Scheldon ... Skepsbygmästare vid flottan.

Doct. Roberg, Lars. Professor Medicinæ i Upsala.

Hr Klingenstierna ... Professor Matheseos i Upsala.

Hr Nordenberg ... Leutenant vid Fortificationen.

Hr Pihlgren ... Major.

Mag. Brelin, Nicolaus. Theologus.

Doct. Celsius, Olaus. Theologiæ Professor primarius i Upsala.

Mag. Wallerius, Nicol. Adjunctus philosophiæ i Upsala.

Doct. Moræus, Johannes. Physicus vid Fahlun.

Hr Elfvius, Petrus. Auscult. i Bergscollegio.

Doct. Brant, Georg. Ricksverdie.

Hr Polheim, Gabr.

Hr Rosensten, And. Major.

Hr Tourelong, Joh. Supercargue.

Hr Plomgren, Thomas. Handelsman i Stockholm.

Hr Mællercreutz, Jonas. Conducteur.

Hr Rosén, Nicol. Adjunctus Medicinæ i Upsala.

Utgifvet till Wacktmästaren . . . . 36 dlr kpmt.

Inkommit d. 6 Jun.	Ahlström	300	
»	Höpken	150	
»	Bielke	150	
d. 20 Jun.	Ribbe	108	
d. 5 Aug.	Roberg	300	men ej incasserat.
	Sahlberg	120	till papper.
d. 8 aug.	Linnæus	18	
	Ribbe	18	
	Höpken	18	
	Ahlström	18	
	Trievaldt	18	
	Nordenberg	18	
	Nordenberg frater	18	
	Sahlberg	18	
	Faggot	18	
	Pihlgren	18	

Des utom Hr Trievaldt består kopparstycken för första åhret.

Linnæus skiänkt Hortum Cliffortianum.

Tourelong skänkt 2:ne chinesiske böcker om Oryza och Bombyx.

Höpken en Byreau och Ahlström ett bord.

Stockholm d. 3 october 1739.

Actum ut supra
Carl Linnæus.

Observationer inkomne under första quartalet:

Bielke om Almträds planterande.
Linnæus om Vexters cultur.
Trievald 1. om Drifmachin genom ånga för plantor.
2. om Humble skiötsel.
3. om träns cultur.
Ehrensuerd om Krut.
Nordenberg om Kackelugnar.
Polheim, Christ. om Elementernes värkan.
Celsius, And. om Träds förlängande i Kiöld.
Tilas om Prognosi mineralium.

RIBBE om Amausi genom vomitiv curerad.
SABLBERG om Gierdsgårdar af pihl.
om järnplåtars och taktegels öfverstrykande.
FAGGOT om Experimenter vid Åckerbruket.
BREDLIN om clavers förbättring.
MORÆUS om Aconiti gifft en casus.
WALLERIUS om Rep.
ROSENSTEN om Flygsand och annat i oeconomicis.

C. LINNÆUS
(Sigill).

WETENSKAPS ACADEMIENS PROTOCOLL

HÅLLIT UNDER

MÅRTEN TRIEWALDS

W. ACADEMIENS ANDRE PRÆSIDIS

DIRECTION

ÅHR 1739

MÅNADERNE OCTOBER, NOVEMBER, DECEMBER

AF

LARS SALVIUS

ACADEMIENS PROTOCOLLIST

1739 den 3 Oct. Närvarande

Præsidenten Hr Linnæus.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Triwaldt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Ribbe.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.
Hr Pilgren.
Hr Brelin.
Hr G. Polhem.
Hr Mellercreutz.

När protocollet af den 26 Septemb. var justerat, hölt Præsidenten Hr Linnæus et tal til Academien, hvarmed han lade från sig den härtils förde Præsidents syslan. Detta tal fants vara så sammanfattat, at det enhälleligen af Academiens Herrar Ledamöter beslöts uppå Academiens omkostnad skola tryckas med latinska bokstäfver. 1.

Hr Baron Höpken svarade derpå å Academiens vägnar, hvilcket svar lades ad acta.

Herrar Fundatores skulle väl sedan efter Grundreglornes innehåld lotta om Præsidentskapet; men som Hr Ahlström berättade, at han nu snart måste resa nid til Ahlingsåhs och således intet kunde vara tilstädes under det näst instundande quartalet: Hr Bielcke var ock nyligen bortrest til Åbo, och Hr Cederhielm låtit veta, at han ej eller för sina många enskylta ärender skul kunde infinna sig; ty var Hr Triwaldt allena qvar, hvilc- 2.

ken uppå Ledamöternes begäran framträdde och betygade, at fastän hans syslor voro ganska många, ville han dok intet undandraga sig at tiena Academien, om han ok derigenom skulle sätta nätterna til.

3. Derpå läste Hr HÖPKEN up det Capitlet utur Grundreglorna, som handlar om Præsidenten, och sedan det var förbi, började Hr TRIWALDT sit tal til Academien, hvaruti han först giorde sin ursäkt, at han intet ägde sådant pund af naturen i vältalighet, som mången vid detta tilfället kunde med skäl af honom vänta; hvarjemte han yttrade sin innerliga fägnad öfver denna inrätning och sade, at han allaredan för 20 år sedan önskat, at en sådan måtte en gång i vårt k. Fädernesland upkomma, ehuru han för sin del aldrig kunnat tro, at Præsidents hedern honom deruti någonsin skulle blifva updragen.

Och på det han i sielfva värcket måtte å daga lägga, huru högel:n han önskade detta värkets upkomst och förkofring, at i fal den Högste skulle behaga kalla honom hädan utan lifsarfvinge uti detta des ensliga tilstånd, så testamenterar och skäncker han nu til Academien sin fasta ägendom på Kongsholmen med stenhus, trägård och flere fasta tilhörigheter, at hon värkel:n skal få tilträda och utan någons klander besitta den samma, så snart han igenom döden sluter sina dagar. Han sade sig ock hafva så mycket större frihet el:r myndighet härtil, som han intet nu äger några lifsarfvingar och detta är et purt aflinge. Detta skedde alt med de vilckor, at Academien ville alt framgent uppehålla, vårda och sköta den der varande botaniska trägården samt husen, och at häröfver hvart år måtte i Academien hållas et tal Skaparen till ära, och at den som hölle det samma skulle igenom Academiens försorg få 10 plåtar för sit omak.

Han yttrade sig jämväl härvid, at han gärna ville nu straxt lemna til Academien denna sin fasta ägendom och sielf betala til henne årlig hyra 100 plåtar därföre, så länge han lefde och bodde deruti, så framt hans lön ville sådant tillåta; men lemnade likvist derhän, om icke det framdeles torde ännu kunna ske. Föröfrigit tackade han Academien för den heder honom nu i dag tillades, önskade sig kunna efterfölja sin antecessoris goda fotspår, och at Ledamöterne icke måtte igenom inbördes missämio göra denna syslan tung för honom, utan at alt måtte aflöpa

lykel:n och väl uti en god sämio och sanskyllig kärlek lemmarne emellan.

Härpå läste Hr LINNÆUS up en förteckning på alla de mål och ärender, som under des förde præsidium blifvit uptagne, gillade el:r slutel:n afgorde. 4.

Sidst gratulerades den nya Præsidenten af Hr HÖPKEN à Academiens vägnar til des nu emottagne Præsidents sysla, hvilcket tal likaledes lades ad acta at förvaras. 5.

Herr Baron HÖPKEN läste sedan up Hr ROSÉNS öfversände svar på Academiens til honom afgångne kallelse at vilja bli en Ledamot och medlem uti Academien: hvarpå hans namn infördes bland Ledamöterne efter ordningen. 6.

Herr Præsidenten lät Academien sedan förstå, at han i följe af sin nu mottagne sysla icke kunde underlåta at påminna Herrar Ledamöterne om de observationers skyndesamma ingifvande, som de voro sinnade at lemna til Academien för det nu instundande quartalet: och hemstälte om icke Hr MELLERCREUTZ och Hr FAGGOT ville påtaga sig at utleta pendelens längd här i Stockholm; 7.

item Hr BRELIN om jukters tilvärkande;

Hr POLHEM at inkomma med något nyt påfund, som han antingen sielf upfunnit el:r ok af hans Hr Fader blifvit påtänckt;

Hr SAHLBERG om träbalsam;

Hr NORDENBERG om en ganska gagnelig invention, som han ännu intet velat låta framkomma, men at han ej skulle vara missunsam emot publicum i sådane mål.

Likaledes påminte Hr Præsidenten Hr AHLSTRÖM, Hr LINNÆUS och de flere, som voro närvarande, at vilja hvar för sig i tid täncka på något nyt påfund: hvilcka alla samtyckte dertil, och lofvade med det första infinna sig dermed.

Härpå begärte Hr MELLERCREUTZ lof at få framdraga hvad han hade at påminna vid Hr WALLERII ingifne observation; men ville likvist förut veta, om icke Academien til at främia en god ordning och inbördes förtroende lemmarne emellan ville stadga något vist i följande mål: 8.

1. Huruvida sådant, som tilförene igenom trycket blifvit kunnigt, må uti Acterne införas el:r ej.

2. Huru då göras bör, när samma påfund pröfvas kunna skrifvas tydeligare och kortare.

3. Om förslag til experimenter el:r okså sielfva experimenterne måge tryckas, och om Academien täncker sielf pröfva med exper. de ingifne nya påfunden, innan de igenom trycket göres kunnige.

4. Huruledes en el:r annan af Membris yttrad tancka öfver något påfund må blifva uptagit i afseende på honom, som samma påfund framgifvit, och om en sådan dervid gord observation må kunna utan des Auctoris vetenskap tryckas.

5. Huruledes klara fel måge rättas, och om icke alla påminnelser vid et nyt påfund måge ske uti Academiens namn.

Ty hemstälte han ytterligare, om icke Academien skulle behaga i görligaste måtton så laga:

1. At den samma, som gifver in något nyt påfund, icke må utsättas för onödige critiquer.

2. At de censurerande Membra icke måge råka i oförskylt misshag hos den, som upsat samma skrift.

3. At Academiens credit må främias, i det at ingen ting kommer ut, som icke är aldeles försvarl:n utarbetat.

9. Academien tog desse målen i öfvervägande och föl uti sådant slut, at Hr Höpken, Hr Mellercreutz och Hr G. Polhem skulle träda tilsamman, när dem behagade, och häröfver uprätta några så kallade lagar, emedan Grundreglorne i slika mål intet stadga någon ting, hvilcka sedan måge til Academiens ytterligare gillande och fastställande föredragas.

10. Ritmästaren, som nu var til städes, blef slutel:n inkallad och tilsagd at om nästa Lögerdag åter komma up. Och

Hr Præses tilsade Ledamöterne at då infinna sig kläckan 9. Hvarmed de för denna gången skildes från hvarannan.

1739 den 6 Oct. Närvarande

Præsidenten Hr Triwaldt.
Hr Höpken.
Hr Linnæus.
Hr Nordenberg.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.
Hr Pilgren.

Hr Brelin.
Hr Mellercreutz.

Först justerades protocollet af den 3 Octob. 1.

Derpå frågade Hr Præsidenten, om det omtalte profvet 2. angående juktläders tilredande blifvit ännu påbegynt? Hvartil Hr Brelin svarade, at hans giorde lofven i detta mål ingalunda måtte så förstås, som han ville taga på sig at aldeles tilreda jukthudar; hvilcket han sade aldrig hafva varit hans mening, och at han så mycket mindre sådant har kunnat påtaga sig, som han aldrig lärdt garfverikonsten: utan at han allenast lofvat sätta en sådan lukt och godhet i beredde skin, som Ryssläders jukten äger, hvilcket han nu til sin menings klarare utförande ej underlåta kunde Academien vid handen gifva.

Herr Præsidenten sade, at Academien vore väl tilfrids dermed, om han allenast ville visa, huru samma lukt och godhet måtte sättas på tilredde skin, som den är, hvilcken finnes uti jukten, och frågade ytterligare, om intet ännu vore giordt dertil? Men Hr Sahlberg svarade, at han denne tiden varit med andra ärender så mycket syselsat, at han ännu intet hunnit göra prof derpå; lofvade likvist at läta värckel:n göra det innan detta quartalets slut. Och som Hr Præsidenten nämde något om en garfvare på Kungsholmen, den der gärna skulle taga på sig at förrätta detta profvet; så sade Hr Sahlberg, at han för sin del då ville vara tilstädes och lära honom, hvad dervid bör tagas vara på, med förmodan at Hr Brelin å sin sida ej eller skulle underlåta at göra detsamma.

Hr Præsidenten försäkrade, at denne garfvaren skulle vara en ganska beskedelig man, och at han med al höflighet skulle bemöta dem: hvarföre han också lofvade at tala med honom derom.

Härvid hemstälte Hr Nordenberg, huruvida Academien 3. skulle med skäl kunna göra kunnigt et sådant påfund, hvarmed Ryssarne gagnat sig otroligen mycket, enkannerligen derigenom, at de hållit det lönt hos sig. Men så snart vi hade, sade han, uppenbarat hela processen i Academiens Acter, så blefve den också snart kunnig för alt folck i hela Europa, hvilcka intet lära försumma at göra sig den vinning deraf, som vi för oss behålla kunde, i fal vi intet uppenbarade hela processen.

Härtil svarade Hr LINNÆUS, at Ledum, som oumbärligen tarfvas härtil, är en växt, den där intet finnes i andra länder än allenast här i de Nordiska, neml:n Ryssland och Sveriget; hvarföre också intet annat land kan gagna sig af et slikt påfund. Desutan, sade han, vil det ingalunda skicka sig väl för en Wetenskaps Academie at dölja sådant, som länder til almän förkofring i landet. Men då Hr NORDENBERG ytterligare ville yrcka på sin mening med det skäl, at vi på sådant sät intet kunde vinna någon styfver derigenom, svarade

Hr Præsidenten, at det å vår sida vore ganska mycket vunnit, om vi 1:o sluppe at taga något deraf från Ryssen, 2:o finge afsättning derpå uti Levanten, hvarest Hol- och Engelsmän nu sälja större delen af den jukt, som föres til dem ifrån Ryssland.

Hr FAGGOT mente för sin del, at om vårt rike dymedelst ingen annan vinning skulle tilskyndas, så vore den viktig nog att biuda oss til at uptäcka ett sådant påfund, som rönes deruti, at vi då ej mera behöfde taga jukter af Ryssen til egit behof. Desse skälen kommo Hr NORDENBERG at skrida ifrån sin härom fattade mening, hälst igenom det, som Hr LINNÆUS framfördt, nembl:n at Ledum endast finnes i desse Nordiske länder.

4. Härpå berättade Hr SALVIUS huruledes han hördt, at Hr Censor varit hos boktryckaren och begärt förut få se alla observationer innan de tryckas; hvarföre okså SALVIUS sade sig hafva tilspordt boktryckaren, om han då, i afseende häruppå, intet ville mera fortfara med tryckandet, så framt han icke hade antingen Censoris approbation eller ock Kongl. Cancellie Collegii särskilta tilstånd för Academien at utan censur låta trycka sina Acter? Men som han dertil svarat, at han väl intet ville fråga derefter, utan låta trycket gå för sig, til des Censor värckel:n förbiuder honom; men skulle likvist gärna önska, at Academien ville utvärcka sig Cancellie Collegii tilstånd dertil, på det ej honom måtte framdeles något men derigenom tilskyndas; ty hemstälte också Hr SALVIUS å boktryckarens vägnar Academiens ompröfvande, huru hon nu behagade göra härmed, och om det icke vore bäst nu i tid lägga in och söka Kongl. Cancellie Collegii enskylta tilstånd för Academien at utan censure få trycka sina Acter?

Häruppå lät Hr HÖPKEN förnimma, det han för sin del ingalunda kunde se, at Censoris approbation skulle vara så al-

deles omträngt på de Acter, som under Academiens namn komma at tryckas: hvilcket han enkannerligen ville stadfästa med följande skäl:

Först syftar ändamålet af censuren deruppå, at intet måtte gifvas ut på trycket, som antingen strider emot den rena läran, bonos mores el:r regeringsformen. Nu är, sade han, Academiens påsyftade ögnamärcke sådant, som aldeles intet går ut på någondera af desse målen, hälst som hon endast vil låta utgå nya rön och påfund uti Physiquen, Mechaniquen, Mathematiquen och flere dylika vetenskaper, som lända til Oeconomiens uphielpande i landet; ty kunna de ej eller på förnuftigt vis at tala höra under någon censure.

Det andra argumentet tog han af Kongl. Maj:ts nådiga privilegio, som för Academien blifvit utgifvit och lyder på nya rön och påfund til upodlande af hvarjehanda vetenskaper, de der lända til Oeconomiens uphielpande och förkofring i landet; derföre mente han, at Censor intet kunde äga fog på något sät hindra Academiens Acter från tryckningen, så länge hon intet ginge längre än til sådane mål, som Kongl. Mayt:s nådiga privilegium innehåller.

Omsider ville han ock tro, at Hr Censor såsom en förnuftig man ingalunda skulle åtaga sig at förbiuda sådane mål, som intet höra under hans skärskådande, hvilcket han snart lärer finna, om han allenast eftersinnar hvad sielfva ändamålet af hans sysla enkannerl:n är. Men skulle han alt sådant oaktadt vilja rent ut förbiuda boktryckaren at fara fort med tryckningen; så vore efter hans mening rätta tiden för handen, då Academien kunde updraga målet til Kongl. Cancellie Collegii afslutande.

Detta togs sedan i öfvervägande, och beslöts, at Hr SALVIUS skulle gå til Hr Censor och på et tienligit sät säija honom, hvarföre Academien velat lindra hans omak i detta mål, och derigenom närmare utröna hans tanckar och utlåtande angående censurerandet af Academiens Acter.

Hr Præsidenten frågade sedan om Hr CHRISTOPH. POL- 5.
HEMS observation kommer at föras in i det förflutne quartalet? Hvartil Hr LINNÆUS, som för samma quartal varit Præses, svarade ja.

Likaledes sporde Hr Præsidenten om Hr WALLERII 6.
observation skal tryckas i den förbigångne Acten. Då Hr MELLER-

CREUTZ mente för sin del, at deruti vore myckct godt, som värkel:n skulle [göra] stort gagn, om det komme ut ibland folcket; men som deruti var et el:r annat, hvilcket behöfver någon närmare upmärcksamhet och nagelfarande, innan det under Academiens namn gifves ut på trycket; ty hölt han före, at det til nästa quartal kunde upskiutas, på det Academien måtte des förinnan kunna communicera med Auctoren hvad dervid vore än ytterligare at påminna. Hvilcket biföls.

7. Under detta talades något om försäkrings skrifterne, då Hr Præsidenten frågade Hr SALVIUS, om alla ledamöterne gifvit sina försäkrings skrifter från sig? Och svarades af Hr SALVIUS, at det vore åtskilliga, som ännu intet gifvit deras försäkrings skrifter från sig, enkannerl:n de, som blifvit frånvarande kallade til Ledamöter i Academien. Och som Hr HÖPKEN begärade, at Grundreglornes innehåld i detta mål måtte efterkommas, och at alla, särdeles närvarande Ledamöter i Academien, måtte afgifva deras försäkrings skrifter, så begärte Hr Præsidenten, at Hr SALVIUS til nästa gång skulle göra en förtekning på dem, som ännu intet gifvit deras försäkrings skrifter från sig.

8. Häruppå proponerade Hr Baron HÖPKEN Underståthållaren DRAKE til Ledamot i Academien, så vida han vore en lärd man och kunde i många mål gå Academien väl tilhanda.

9. Likaledes proponerade Hr Præsidenten sin broder Stats Rådet i Kihl Hr SAM. TRIWALDT til en medlem i Academien, hvarjemte han utlät sig, at denna hans broder icke allenast såsom frånvarande kunde insända hvarjehanda gagneliga observationer til Academien, utan ok som han vore en ogift man och ägde et kosteligit Bibliotheque, hvilcket han skulle vara sinnad at testamentera til någon gagnelig inrättning, så ville han tro, at sådant kunde med tiden ske til denna Academien.

10. Och resolverades, at begge desse förslagen så om Hr DRAKE, som Hr TRIWALDT skulle läggas på bordet at voteras öfver efter 14 dagar.

11. Hr FAGGOT frågade, at som utletandet af pendelens längd här i Stockholm blifvit honom jämte Hr MELLERCREUTZ af Academien befalt, om icke då dertil skulle göras en kula lika som på en lamina ferrea?

Hvartil Hr Præsidenten svarade, at kulan skulle göras som et convext glas, och berättade derjemte huru tyngden byter sig om på särskilte rum och ställen öfver jorden, så at et skålpund under Æquatoren intet är så tungt som vid Polerne: hvilcket ok gifvit NEWTON tilfälle at demonstrera, det jorden är flatare vid polerne än under Æquatoren.

Härmed slöts denna sammankomst, och Hr Præsidenten tilsade Ledamöterne at intet träda tilsammans för än efter 8 dagar.

1739 den 13 Octob. Närvarande

Præsident. Hr TRIWALDT.
Hr AHLSTRÖM.
Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr PILGREN.
Hr BRELIN.
Hr MELLERCREUTZ.

Sedan protocollet af den 6 hujus var justerat; frågade Hr 1.
Præsidenten, om Hr SALVIUS varit hos Censor och inhämtat des mening angående censurerandet af Academiens Acter? Dertil svarades ja, och at han utlåtit sig, at hans instruction innehåller, det han utan någon exception bör censurera alla Acter, som här skola tryckas, hvarföre han också begärt at få igenomse Academiens Acter, innan de varda tryckte. Hvarjemte han med synnerlig höflighet uptagit den lofven Academien behagat göra honom derutinnan, at han skulle få et exemplar af alt, som under hennes namn kommer at gifvas ut igenom trycket. Detta mål togs sedan än ytterligare i öfvervägande: då Hr HÖPKEN nu som förr sade sig vara af den tanckan, at Academien intet behöfde bry sig något härom, til des Hr Censor sielf antingen ville förbiuda trycket, eller ock besvära sig deröfver hos Höga

vederbörande. Härhos yttrade sig Hr SALVIUS, at boktryckaren talt med honom och förbehållit sig at blifva friad för alt åtal, i fal Hr Censor skulle besvära sig häröfver. Hvartil Hr Baron HÖPKEN svarade, at Censor, såsom en förnuftig man, ingalunda lärer inlåta sig i sådant mål, som han väl förut ser sig ej kunna vinna något med.

2. Härpå tilsporde Hr Præsidenten, om Hr SALVIUS hade, efter Academiens sidsta befalning, giordt någon förtekning uppå de Herrar Ledamöter, som ännu intet gifvit deras försäkrings skrifter in til Academien?

Hvartil Hr SALVIUS svarade, at de vore åtskillige, som ännu intet gifvit några försäkrings skrifter, och gaf deruppå fram en förtekning. Och som Hr MELLERCREUTZ fants vara deribland, frågade Hr Præsidenten hvarföre han ännu intet gifvit den vanliga försäkrings skriften från sig? Då Hr MELLERCREUTZ svarade, at han dervid hade något at påminna, hvilcket han skriftel:n tänckt hemställa Academiens ompröfvande, men at hans dräng icke hunnit at skrifva det rent, innan tiden var inne, at han nu skulle gå up i Academien. Hr Præsidenten sade, at det vid Grundreglornes ricktighet ej vore tillåteligt göra några påminnelser, och bad således, at han nu straxt ville utlåta sig med ja eller nej, om han ärnade gifva in någon försäkrings skrift til Academien, eller ock intet.

Hr MELLERCREUTZ svarade, at han ville betäncka sig derpå til nästa sammankomst, om Herrarna täktes lemna honom tilstånd dertil.

Men Hr Præsidenten sade, at detta vore et sådant mål, som ingalunda behöfde långt betänckande; ty begärte han ännu en gång nomine Academiæ, at Hr MELLERCREUTZ skulle yttra sig antingen uti ja, eller nej.

Men Hr MELLERCREUTZ svarade, at han ville absentera sig tils vidare från deras sälskap. Gick derpå til dörren; men kom åter tilbaka igen och begärte extractum protocolli häröfver. Hr HÖPKEN lät honom förstå, at Academien ingalunda behöfver skriftel:n utlåta sig i detta mål: Academien har uprättat sig vissa Grundreglor at lefva efter, och så vida de varda hvar och en Ledamot, innan han blifver emottagen, kunnige giorde, hvarigenom honom lemnas nog tid och råderum at förut betäncka sig, om han vil vara dem undergifven el:r ock intet; så äger han seder-

mera ingen makt at draga dem i något tvifvelsmål, utan så snart det sker, så har han också sin resolution med sig. Hvarpå Hr Mellercreutz tog sit afträde.

3. Häruppå yttrade sig Hr Præsidenten, at de Herrar Ledamöter, som äro frånvarande och ännu intet gifvit sina försäkrings skrifter ifrån sig, böra, enär de komma til staden och täncka stiga up i Academien, gifva in deras försäkringar, innan de få niuta stämma och säte i Academien.

4. Herr Sahlberg påminte, at i fal Underståthållaren Drake skulle til Ledamot i Academien blifva emottagen, om icke det då skulle synas oanständigt, at han, som blifvit til RiksRåd kallader, borde här såsom den yngsta, efter Academiens Grundreglor, taga in det nedersta rummet. Men Herr Præsidenten svarade, at här ingen personel heder är gällande, och at General Stobée, som okså är en hederlig man, var nögd med det nedersta rummet, så länge han var den yngsta i Academien.

5. Herr Ehrenswerd hemstälte, om icke Herrar Fundatores behagade inlefverera sina försäkrings skrifter til Academien på samma sätt som de andre Herrar Ledamöter? Herr Præsidenten mente för sin del, at det vore försäkring nog, enär de hade underskrifvit Grundreglorne. Men på det at sådant ej måtte gifva tilfälle til någon oreda el:r missförstånd, sade han för sin del gärna vilja underskrifva den vanliga försäkrings skriften, fast hon ock ännu vore i hårdare termer upsat; hvilcket han jämväl förmodade, at de öfrige Herrar Fundatores intet el:r underlåta skulle. Hvarföre han också tilsade Hr Salvius, at han til nästa sammankomst skulle skrifva några försäkrings skrifter färdige, på det Herrar Fundatores, som nu äro närvarande, må kunna derunder skrifva sina namn och sedan afgifva dem til Academien.

Hr Höpken yttrade sig härvid, at han vore så mycket villigare dertil, som ändamålet med denna försäkrings skrift enkannerl:n syftar på enighetens bibehållande Academiens Ledamöter emellan, och at en så inviolabel ting, som Grundreglorne äro, ingalunda bör underkastas något delibererande.

6. Herr Præsidenten hemstälte, om icke alla Acter, som under Academiens namn gifvas ut, böra förut i Academien läsas up, innan de aldeles aftryckas: hvilcket han sade i alla andra Academier jämväl vara brukeligit, och at det här nu så mycket

mera bör ske, som det vore rät illa, om någons mening blefve i något mål rubbad eller förvänd, när Svänskan igenomses och omlagas.

Härtil svarade Hr Pilgren, at han altför gärna skulle se, at Academien ville låta läsa up alla observationer, innan de komma at tryckas, på det honom derigenom måtte gifvas tilfälle at i vänlighet öfverlägga med de andre Herrar Ledamöter i Academien, i fal något klarare sät at uttrycka Auctorens mening af en el:r annan torde påfinnas. Hvarjemte Hr Salvius yttrade sig vara af samma mening med Hr Pilgren hvad detta målet vidkommer.

7. Herr Præsidenten gaf ytterligare tilfälle at tala om orthographien, som Hr Salvius tagit på sig at rätta vid trycket uppå Academiens begäran, och framdrog det ordet *watten*, hvilcket Hr Salvius uti näst aftryckte arcket låtit införas med *e*. Denna orthographie hölt Hr Præsidenten före vara aldeles ovanlig och sade, at det borde skrifvas *watn;* men när Hr Salvius vist, huruledes de gamble plägat utelemna *e* utur alla sådane tvestafviga ord; emedan de hållit före, at *r*, *n*, *l*, med flere consonantes hade liksom et *e* förut framför sig, såsom uti afl, alstr, fostr, modr, eftr, men at *e* i sednare tider blifvit med det skäl tilsat, at man funnit hurusom en consonans utan vocalis aldrig kan äga något liud; så blef det faststält, at detta ordet skal framdeles skrifvas med 2 *t* och *e*.

8. Härpå upviste Hr Höpken et rum utur samma tryckta ark, som til meningen intet var nog tydeligt. Hvilcket fants vid närmare påseende vara kommit af puncteringens fel i tryckningen, så at der stod en comma der comma cum puncto hade bordt stå.

9. Nu frågade Hr Præsidenten, huru sådane ord kunde el:r borde utmönstras utur vårt tungomål, som äro komne af Tyskan?

Hr Höpken mente, at sådant vore aldeles onödigt, och at de väl kunde tålas, så vida de alment blifvit vedertagne. Men Hr Pilgren hölt deremot för sin del så före, at fremmande ord skäma bort vårt modersmål, när de således få innäsla sig, at de gamla goda inländska orden råka igenom försummelse aldeles med tiden i glömsko. Derföre var hans mening, at vi intet borde emottaga fremande ord, när vi hafva förråd på lika goda ord förut i vårt egit tungomål, och än mindre då, när egne el:r in-

hämske äro tydeligare och för alt folck i hela landet lättare at förstå, än de utländske. Vårt tungomål, mente han, blir derigenom intet rikare, at vi naturalisera så fremande ord, at vi derigenom glömma bort våra egne, och at dermed nu kommit så långt, at mången måste lära sit egit fäderneslands mål liksom å nyo: hvilcket med tiden tör hafva större påfölgder med sig, än mången nu vil tro.

Nu uplästes Hr Mellercreutz giorde observation öfver 10.
Hr Wallerii nya rön om rep, och beslöts at derom skulle afgå bref til Hr Wallerius, då Hr Christ. Polhems yttrade tanckar derutinnan jämväl skulle öfverskickas.

Hr Præsidenten sade härvid, at han för sin del ej fant 11.
det vara så aldeles omträngt, at alla observationer efter den ordning skulle tryckas, som Ledamöterna äga rum i Academien til, utan at de föras in i Acten alt som de hinna bli färdige.

Sedan lästes up et af Hr Mellercreutz uppå Academiens 12.
begäran uprättat förslag til vissa reglor, hvarefter Academien ville, sedan de förut blifvit behörigen gillade, framdeles skicka sig vid nya röns behöriga pröfvande. Men Hr B. Höpken tog dem til sig och lofvade til nästa gång sätta dem i bättre ordning, at de då måge läggas på bordet til en behagelig tid.

Hr Præsidenten lät häruppå förnimma, huru högel:n 13.
det är omträngt, at de nya rön och påfund, som i et el:r annat mål af Academien komma at gifvas ut, måtte grunda sig på otvifvelaktiga experimenter, hälst som en liten omständighet, enär den icke behörigen i akt tages, kan ofta göra hela processen til intet.

Häraf fik Hr Salberg tilfälle at berätta, huruledes Konungen 14.
i Dannemark låtit hämta från Berlin både malt och humla etc. i mening at uti Köpenhamn deraf brygga det så kallade Brejhaus drickat; men det tog intet lag, hvilcket kom af vatnet.

Likaledes talte Hr Præsidenten om hela den process, 15.
som Lenman brukat til et nyt tegelslageri; och at vår luft varit vållande dertil, at det misslyckat honom.

Hr Höpken hemstälte, om icke en bok kunde beställas, 16
hvaruti alla de målen, som böra til en viss tid läggas på bordet, måge efter hand inteknas, då man kunde slippa de många lappar? Hvilcket biföls, och at Hr Salvius skulle beställa derom för Aca-

demiens räkning. Likaledes påtog sig Hr CRONSTEDT at beställa en tafla til Academien.

17. Det voterades sedan om Hr Professor BROWALLIUS, och beslöts efter pluraliteten, at han intet skulle tagas til Ledamot i Academien.

18. Hr HÖPKEN fik emot sin revers af Academien läna hem de böcker, som af Hr TOURLON til Academien blifvit skänckte.

19. Hr CRONSTEDT låfvade inkomma til Academien med et nyt påfund af kärnor til at kärna smör. Och Hr Præsidenten tilsade Ledamöterne at til nästa onsdag åter träda tilsamman. Hvarmed denna sammankomst slutades.

1739 den 20 Octob. Närvarande

Præsident. Hr TRIWALDT.
Hr AHLSTRÖM.
Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr FAGGOT.
Hr PILGREN.
Hr BRELIN.

1. Först justerades det sidsta protocollet, som hölts den 13 Octob.

2. Hr Præsidenten lät Academien sedan förstå, huruledes han förnummit några af Ledamöterne vara i den tanckan, som skulle Hr MELLERCREUTZ aldeles vara utesluten från Academien i följe af den tilsäjelse, som til honom skedde sidsta gången. Men som detta aldrig varit hans mening, enär Hr MELLERCREUTZ tog häldre sit afträde, än at han ville gifva til Academien den vanliga försäkrings skriften, som skulle bemälte Hr MELLERCREUTZ derför aldeles uteslutas från Academiens samhälde; så ville han än ytterligare förklara sig, at hans mening då var, såsom han ock ännu sade sig ej annorlunda förstå denna saken, ehuru orden då i hastighet kunnat falla, än at Hr MELLERCREUTZ

skulle lika fult, och fast han intet gifver den vanliga försäkringen från sig, alt framgent considereras såsom en frånvarande Academiens Ledamot el:r Membre correspondant. Hvarföre han också må äga frihet at få se de scientifica eller nya rön och påfund, som vid Academien kunna förekomma, om sådant åstundas; men at han intet må komma tilstädes i Academiens sammankomster at rådgöra om oeconomica innom värcket, innan han förut gifvit samma försäkring från sig, som alla de andre Academiens Herrar Ledamöter endräcktel:n underskrifvit. Likvist må han dess förinnan niuta sit rum på listan efter ordningen bland de öfrige Herrar Ledamöter i Academien.

Härvid yttrade sig Hr Linnæus, det han för sin del fant sådant vara så mycket skäligare, som han ej eller kunnat undgå at tala med Hr Mellercreutz, och at han låtit förnimma sig vara belåten dermed.

Sedan framgaf Hr Salvius några försäkrings skrifter, dem 3.
han uppå Academiens sidsta gången yttrade åstundan hade renskrifvit. De blefvo nu hvar för sig särskildt underskrefne af Hr Triwaldt, Hr Ahlström, Hr Höpken och Hr Linnæus, och lades sedan i förvar bland de andre försäkrings skrifter, som förut af de öfrige Herrar Ledamöter til Academien blifvit inlefvererade.

Hr Cronstedt skänckte til Academien en balloterings dosa, 4.
hvilket med al taksamhet af Ledamöterne blef uptagit.

Nu lästes också up det tryckta arcket, som var det tridie 5.
i ordningen, då man kom at tala om titlarne öfver hvar och en observation, om icke jemte Auctorens namn också må utsättas af hvad caracter eller tienst han är.

Hr Præsidenten hölt så före, at sådant borde så mycket häldre ske, som han sade det vara vanligit och vedertagit i alla andra Academier.

Hr Höpken mente, at det oksa borde vara för den orsaken skul, at hvar och en, som får Academiens Act uti sina händer, måtte så mycket snarare kunna se, hvem som enkannerl:n är Auctor til samma observation, som han kommer at igenomögna. Nu, sade han, kan sådant snart skönias, så länge första quartalet räcker, hälst som deruti kommer at införas en tryckt lista på alla Ledamöter i Academien, så til deras namn, som af hvad tienst och caracter hvar och en är: men i de följande quartals

Acter sker det icke så, för än en ny årsomgång å nyo börjas: des förinnan kunde någon råka i tvifvelsmål, hvem den el:r den enkannerl:n vore, så framt hvars och ens caracter jemte namnet icke varder utsat.

Academien fant således för godt, at sådant bör, åtminstone i nästa quartals Handlingar, noga i akt tagas vid hvar och en observation, så at Auctorens namn, caracter och ämbete utföres.

6. Hr Salvius berättade sedan, huruledes ämnen til trycket nu mera började tryta. Då Hr Præsidenten svarade, at om så hända skulle, så kunde de af honom i förflutne quartalet framgifne påfund fylla hvad som brister.

7. Hr Salvius lät derjemte Academien förstå, huruledes Herr Pilgren vore sinnad för sit hushåld skuld at nu snart resa hem igen til Östergötland, i hvilcken händelse han också sade sig ingalunda allena kunna igenomlöpa och så noga nagelfara Svenskan i hvar och en observation, som härtils skedt är. Då Hr Præsidenten gaf til svar, at hvar och en må då bli, som den är.

8. Härpå läste Hr Præsidenten up en des nu til Academien ingifne observation om stenkohls grufvor: item om stenvallar; men tog dem, sedan de voro upläste, åter med sig hem igen.

9. Kopparstickaren inkallades och tilsades at ändra en liten skugga på et af honom giordt stycke, samt at han til nästa gång skulle åter gifva det från sig.

10. Hr Salvius framviste den af honom på Academiens befalning inköpte memorial boken.

11. Härpå voterades om Hr Drake och Hr Sam. Triwaldt, och beslöts endräktel:n, at de skola tagas in til Ledamöter i Academien, och at Hr Drake nästa gång skulle introduceras.

12. Hr Höpken gik sedan bort, hvarpå Hr Nordenberg föreslog Stalmästaren Hr Anrep til en Ledamot, och sade at han hade åtskilliga vackra observationer, hvarmed han kunde mycket gagna Academien.

Men Hr Cronstedt mente, at han likafult kunde communicera dem, fast han vore frånvarande.

13. Hr Præsidenten utlät sig, at detta ärendet bör tagas i närmare öfvervägande. Nu ville han ej yttra sig något, emedan Secreteraren var bortgången: desutan mente han, at det hädan-

efter skulle bli en lag, at ingen varder til Ledamot intagen, som icke förut gifvit til Academien någon observation.

Herr LINNÆUS yrckade också derpå, at man bör noga göra sig kunnig både om den föreslagne personens frägd och skickelighet.

Härmed slöts denna sammankomst.

1739 den 31. Octobr. Närvarande

Præsident. Hr TRIWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr RIBBE.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr BRELIN.

Sedan protocollet af den 20 hujus var justerat, igenomlästes 1.
det tryckta arcket, som nu var det fierde i ordningen.

Hr HÖPKEN lät Academien förnimma, huruledes han nu fåt 2.
svar från Hr EURENIUS uppå Academiens til honom afgångne skrifvelse ang:de den af honom giorde lofven at vilja inkomma och underställa Academiens ompröfvande et nyt påfund, som han utgrundat til at upfinna longitudo loci. Uti samma Hr EURENII bref, som nu intet blef upläst, sade Hr HÖPKEN, at han begärte, at detta hans påfund, antingen det approberas eller ock intet, måtte hållas lönt, hvilcket af alla samtycktes.

Dernäst lät Hr HÖPKEN Academien förstå, huruledes han 3.
längesedan varit omtänckt at sammansätta et project til de reglor, hvarefter Academien framdeles ville rätta sig vid de inkommande nya röns tilbörliga öfverseende; men at han funnit dervid inlöpa så många omständigheter, at han intet kunde se, huru några vissa reglor härutinnan stode at uprätta. Ty hemstälte han, om icke det vore bäst, at Hr Præsidenten ville, så snart något nytt påfund blefve upläst, straxt gifva det til en el:r flere af Ledamöterne, som pröfvades vara mäst hemma uti samma

ärende, til at noga nagelfara samma påfund, och sedan inkomma til Academien med hvad dervid vore at påminna. Detta fants vara godt, och derföre tog också Hr FAGGOT nu til sig Hr EUREXII, och lofvade nästa gång inkomma med sina påminnelser dervid, på det de sedan måtte kunna af Secreteraren öfversändas til Hr ANDERS CELSIUS i Upsala, som deröfver än ytterligare må förklara sin mening.

4. Hr Præsidenten började sedan at tala något om trycket och frågade, til huru många ark det förlupne quartalet skulle tryckas? Han mente för sin del, at det ej allenast drages för långt ut på tiden med trycket, om så många ark borde tryckas, som Academien redan en gång utnämt, utan som detta första quartalet bör föregå de andre följande i lika stort arktal, och trycket finnes vara nog drygt, så vore at befara, det ej så många ämnen framdeles torde inflyta, som tarfvas til at fylla lika många arck med.

Hr LINNÆUS sade, at det är väl allaredan en gång afgiort, at trycket för hvart quartal skulle bestå af 8 ark i trycket; men som 6 kunde göra tilfyllest, och ämnen dertil äro at tilgå; så tyckte han, at det hälst kunde framgent bli dervid.

Academien fant således för godt, at sielfva Acten nu kommer at bestå af 5 ark, utom det halfva hvarpå titulen, privilegium, Ledamöternes namn och contenta skal utsättas.

5. Hr Præsidenten sade ytterligare, at ehuruväl han lofvat betala för kopparplåtarne i detta första året, så skulle likvist deras aftryckning af Academien bestås; och fastän det sades, at kopparstickaren nu fåt en ny press, och at han således torde gärna önska at få äga denna vinningen; så bad likvist Hr Præsidenten, at Hr FAGGOT skulle til nästa gång låta Academien veta, om icke det kunde låta sig göra vid Landtmäteri Contoiret, och med hvad förmån för Academien sådant bäst kunde ske. Hvilcket Hr FAGGOT lofvade härnäst gifva svar om.

6. Kopparstickaren var sedan inne och fik befalning til nästa gång komma up med den utstickning, som han skulle sätta til vid Hr WALLERII observation.

7. Hr SALVIUS lofvade sammaledes til nästa gång upgie en förtekning på Ledamöterne, som kommer at tryckas. Och Hr Præsidenten tilsade Ledamöterne nästa Lögerdag til kläckan 9 träda tilsamman.

1739 den 3 Nov:b. Närvarande

Præsid. Hr Triwald.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Linnæus.
Hr Cronstedt.
Hr Nordenberg.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.
Hr Brelin.

När protocollet af den 31 sidstledne Octob. var justerat, 1.
igenomlästes och gillades den längd på Ledamöternes namn och caracterer, som främst i Acten för denna gången kommer att tryckas.

Derpå läste Hr Höpken up et bref från Hr Drake, deruti 2.
han på det höfligaste gör sin ursäkt til Academien, at han ännu i dag, för hvarjehanda mellankommande hinder skul, intet kan infinna sig at bli introducerad, utan lofvar til nästa sammankomst, som torde ske tilkommande Onsdag, at göra sig färdig dertil, i fal Academien då skulle behaga at taga honom in uti sit sälskap.

Nu kom man at tala om de stiernor, som skola utsättas 3.
framför deras namn af Ledamöterne, hvilcka ingifvit observationer til Academien; då Hr Linnæus mente för sin del, at för denna gången allenast så många stiernor i den tryckte Acten borde införas vid hvars och ens namn, som hans ingifne nya rön varit många til, innan det förflutne quartalet var til ända och en ny Præsident utkorades, så at de observationer, hvilcka sedermera blifvit i Academien upläste, skulle höra til den förtekning på Ledamöterne, som härnäst kommer at upställas.

Hr Cronstedt bejakade så mycket mera för sin del härtil, som han hölt före, at intet mera borde i detta fal föras in i första quartalets Handlingar, än hvad under samma tid enkannerl:n skedt. Om också stiernor för de observationer skulle utsättas, hvilcka sedermera blifvit ingifne, så kunde frågas hvarifrån då början borde ske med samma stiernors upteknande nästa gång? Han mente, at de sedan sidsta quartalet inkomne observationer

skäligen borde med sina stiernor utmärckas nästa gång, och at ingen observation lärer mera än en gång kunna få sin tilhöriga stierna utsat i den tryckta Acten. Detta pröfvades af Academiens Herrar Ledamöter för godt och skäligt.

4. Häruppå justerades brefvet, som Academien lät afgå til Hr ANDERS CELSIUS til at inhämta hans utlåtande öfver Hr EURENII til Academien ingifne nya rön om östra och västra längdens igenfinnande.

5. Häraf tog Hr Præsidenten sig tilfälle at proponera Hr EURENIUS til en Ledamot i Academien. Och som han efter Hr FAGGOTS intygan, hvilcken uppå Hr Præsidentens befalning igenomsedt samma Hr EURENII påfund, derutinnan vist et lyckeligt genie, så at om de grunder, dem han sätter förut, vore riktige, skulle detta hans påfund väl kunna gå för sig; altså resolverades, at detta förslaget om Hr EURENIUS skulle läggas på bordet at voteras öfver efter 14 dagar.

6. Dernäst läste Hr Secreteraren up så väl Hr STRÖMMERS svar på Academiens til honom afgångne kallelse bref, hvarefter hans namn infördes på listan, som okså et af honom nu tillika insändt rön om orsaken til träns bortfrysande af köld, samt huru fremmande trän må kunna för kölden förvaras, hvilcket vant Academiens endräktel. bifal.

7. Äfvenledes uplästes okså Hr CHRIST. POLHEMS tanckar om husbygnad, som af Hr Præsidenten remitterades til Hr CRONSTEDTS närmare öfverseende.

8. Nu frågade Hr Præsidenten af Hr FAGGOT, huru mycket vaktmästaren vid Landtmäteri Contoiret ville hafva för kopparstyckernes aftryckande? Hvartil han svarade, at han åstundar 3 dr och 16 sk. kmt för hvart hundra. Men kopparstickaren, hvilcken nu blef inkallad, lofvade at trycka dem til 3 dr för hvart 100, stora och små, detta quartalet, hvarföre Hr Præsidenten lemnade denna trykningen til honom. Til hvilcken ända Hr HÖPKEN okså gaf honom en zedel uppå Hr Handelsman SCHRÖDER, at han af honom skulle undfå 42 böcker papper dertil, hvilcket papper af Hr HÖPKEN betalas med de p:r, som han af Academien fåt under händer.

Härmed slöts denna sammankomst.

1739 den 7 Novemb. Närvarande

Præsid. Hr TRIWALD.
Hr AHLSTRÖM.
Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr SANDBERG.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr BRELIN.

Protocollet af den 3 Novemb. justerades. 1.

Sedan hemstälte Hr Præsidenten, om icke Acterne 2. skulle för större qvämlighet skul fästas in i blått papper, utan at de skulle kringskäras? Och som Academien fant sådant för godt, så frågades huru mycket papper skulle åtgå dertil? Då man hölt före, at et ris kunde göra til fyllest. Ty lofvade Hr HÖPKEN at för de penningar han har under händer uphandla et ris dertil, och sedan ytterligare beställa härom.

Præsidenten frågade, om icke Hr LINNÆUS ville låta 3. Hr Censor igenomse sin oration, så vida den intet kunde komma under namn af något rön el:r påfund, hvarpå Kongl. Maj:ts nådiga privilegium enkannerl:n var lydande? Detta fants godt, och Hr LINNÆUS tog sielf på sig at styra derom.

Likaledes pröfvades för godt, at Academiens Handlingar 4. skulle på 2:ne ställen föryttras, såsom hos Hr KIESWETTER på Stora Nygatan, och Hr BRELIN lofvade tala med krämaren KUHLBERG på Stortorget derom. När detta en gång blifvit fastgiordt och Handlingarne varda färdige, så skal kundgörelsen derom i Avisorne införas.

Hr CRONSTEDT läste sedan up hvad han hade at påminna 5. vid Hr POLHEMS tanckar om husbyggnad. Då Hr Præsidenten hemstälte, om icke desse Hr CRONSTEDTS observationer kunde införas såsom noter under sielfva texten; men som det pröfvades för godt, at de förut varda under Academiens namn communicerade med Hr POLHEM, så tog Hr CRONSTEDT dem åter til sig at ställa dem uti en bättre ordning, och lofvade nästa Lögerdag

taga dem up med sig, då de sedan med första tilfälle kunde skickas ut til Hr POLHEM, at han deröfver må inkomma med des ytterligare utlåtande.

6. Kopparstickaren inkallades och upviste de insecter, som han hade utstuckit, och komma at omtalas vid nästa quartal. Hr LINNÆUS viste honom något, som uppå dem borde omlagas, hvilcket han lofvade fulgöra til nästa gång. Derjemte påminte han, huruledes han närmare eftersinnat, at han intet kan trycka plåtarne för 3 dr hundra, utan at taga skada deraf; men då Hr Præsidenten bad, at han dok ville för detta quartal trycka plåtarne för 3 dr hundra, som han en gång lofvat, svarade han sig väl villa göra prof dermed; men begärde derjemte, at Academien ville komma honom ihog med någon vedergälning, så snart görligen ske kan: hvarom Præsidenten förvissade honom å Academiens vägnar.

7. Hr Præsidenten tilsporde Hr SAHLBERG, om han icke ville ingifva til Academien sin omtalte träbalsam? Hvartil han svarade ja; och lofvade likaledes inkomma med et nyt påfund, som skal visa, huru gålf må kunna förvaras från förrutnelse utan någon särdeles omkostnad.

8. Nu berättades, at Hr DRAKE var tilstädes, då Hr CRONSTEDT och Hr SAHLBERG uppå Præsidentens begäran gingo ut och förde honom in. Straxt förklarade Hr Præsidenten Academiens fägnad öfver des inträde, samt huru hon åstundade i honom få niuta frukten af et mogit, vänligit och förtroligt umgänge.

Hr Secreteraren läste sedan up första Capitlet utur Grundreglorna: hvarpå Hr DRAKE, sedan försäkrings skriften var til Academien ingifven, hölt sit tal til Academien; hvilcket skriftel. tal han tog med sig hem igen, och lofvade nästa gång inlefverera det.

Hr Baron HÖPKEN svarade härpå å Academiens vägnar, hvilcket svar lades ad acta.

9. Hr Præsidenten tilsporde sedan Hr FAGGOT, om han icke nu hade sin observation färdig, den han i följe af Hr Commercie Rådet POLHEMS sidsta gången upläste tancker om husbygnad lofvade uppsätta och til Academien ingifva?

Härtil svarade Hr FAGGOT ja, och läste det sielf up. Detta rön handlade enkannerl:n derom, huruledes trävärcke icke itän-

des af eld, när det tilförene sugit uti sig något Sal fixum, el:r sådant salt som af sit naturliga skik är obränligit. Detta påfund påskrefs och gillades.

Än tilspordes Hr Brelin, om han icke hade den observation 10.
färdig, som han talte om i sidsta sammankomsten? Hvarpå han nu läste up den samma och handlade om sprickors förekommande uti trä; men tog den åter hem igen at renskrifvas til nästa gång.

Hr Cronstedt påminte allenast härvid, at som alla trän intet hafva lika safgång, så skulle de okså i remningen intet vara lika: lofvade för den skuld göra prof derpå med stockar af särskilt slag. Vid det han nu kom at nämna om värma, sade Hr Sahlberg, at kölden åstadkommer rät så väl sprickor i trä som värman, och at förfarenheten sådant tilfyllest intygar.

Hr Præsidenten framtedde sedan en sin observation om 11.
stenkol och gaf honom til Hr Faggot at igenomses, med begäran [at] han ville jämväl nagelfara honom til Svenska tungomålet, i fal deruti torde finnas några Anglicismer. Hr Ahlström fick samma påfund til sig at genomläsa til aftonen, då Hr Faggot skal få honom til sig.

Än läste Hr Præsidenten up en annan om Engelska berg- 12.
borar el:r nafrar, samt ännu en annan huru man får anledning til stenkol, hvilcken emottogs at förvaras ibland acta.

Nu frågade Hr Præsidenten, om icke det ordet Svenska 13.
kunde få tilsättas främst på actens titulblad, hvarom åtskilliga gånger tilförene blifvit både pro och contra discourerat? Somliga, sade han, hafva så hållit före, at det intet med skäl kunde tilsättas, emedan det uti Kongl. Maj:ts privilegio är utelemnat. Andre hafva åter så vida ej undgå kunnat at yrcka derföre, som det märcker ut en skilnad från andra dylika samhälden utomlands af samma namn, jämväl ok de Academier, som längst för detta äro här i riket inrättade, och kunna med mycket godt fog af en utlänning tagas under samma namn, när denna Academiens Handingar varda af någon citerade.

Hr Linnæus tyckte för sin del at, utom hvad rät nu sades för detta ordets påsätning, så äro vi Svänska män, som skrifva våra Handlingar på Svenska enkannerl:n för Svenskar våra landsmän; ty må ok detta ordet med så mycket större fog kunna tilläggas.

Hr DRAKE sade, at han intet fan huru något kunde vara häremot, om icke det, at i fal några andre i riket, såsom til äfventyrs i Lund, ville uprätta et dylikt samhälde, så skulle de med lika skäl som vi nu kunna kalla sina Handlingar Svenska.

Hr HÖPKEN mente, at det i hastighet blifvit i privilegio utelemnat, och at vi fram för andre, som vilja stikta et sådant samfund, äga 2:ne förmoner, nembl:n at vi varit de första, och för det andra synes den, som är i sielfva hufvudstaden, kunna snarare nämna sig efter hela nation, än den, som framdeles torde blifva uprättad i någon annan stad i riket. Likaså sker det ok i Franckriket.

Academien fant således för godt, at detta ordet Svänska skulle sättas til främst på Acten.

Och härmed slöts denna sammankomst.

1739 den 10 Novemb. Närvarande

Præsid. Hr TRIWALD.
Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr EHRENSWERD.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr BRELIN.
Hr DRAKE.

1. Sedan protocollet af d. 7 hujus var justerat, läste Hr HÖPKEN up brefvet, som från Academien skulle afgå til Hr CHRISTOPHER POLHEM, deruti hon betygade sin taksamma vederkäntslo för des insände observation om husbygnad: hvarjemte Academien fan för godt, at Hr SALVIUS skulle särskilt skrifva honom til och underställa hans ompröfvande, om icke de vid samma observation giorde påminnelser kunde införas, antingen uti sielfva texten eller såsom noter derunder.

2. Sammaledes justerades det bref, som til följe af Hr CELSII inkomne svar uppå Academiens til honom giorde hemställande til Hr EURENIUS skulle afgå om des til Academien insände för-

slag at utröna östra och västra längden. Post scriptum begärade Academien i samma bref, at han ville ingifva sit nya påfund om en dockas inrättande på et fördelaktigt sätt. Academien behölt qvar sielfva originalet af hans insände skrift om longitudo loci, til des han sielf äskar den samma tilbaka.

Härvid kom Hr FAGGOT at tala något om uhrets riktighet, 3.
som Hr EURENIUS supponerar uti sin invention. Derföre komma, sade han, enkannerligen 3 ting at taga vara på, såsom: 1. skeppets rörelse, 2. luftens ändring til köld och värma, och 3. jordens hvälfning el:r luftens tryckning, hvilcka ledsamheter efter hans mening kunna hielpas sålunda, at man justerar uhret på landet uti en slik rörelse, som i det närmaste kan svara mot skeppets gång på hafvet: at man håller et dertil giordt rum i skeppet uti en så stadig och jämn värma, som vederbör; när det sker, så mente han, at luftens tryckning intet skulle hafva stort at säja, hälst när man räknar sin meridian efter den ort, hvarifrån man sidst utseglade.

Härvid kom man at tala om omöjeligheten at kunna åstad- 4.
komma perpetuum mobile. I det samma kom Hr LINNÆUS in, hvilcken för sin del mente, at sådant så mycket mera torde kunna göras, som hela naturen intet annat är än et perpetuum mobile. Tog också exempel af hiertat i menniskans krop, hvilcket rät så snart tager emot, som det häfver från sig bloden. Ty sade han, at perpetuum mobile är sådant hvars effectus resusciterar causam.

Men Hr TRIWALD och Hr FAGGOT svarade dertil, at lifvet väl åstadkommer blodens rörelse; men vi veta ännu intet hvaruti det enkannerl:n består.

Hr HÖPKEN läste häruppå up en af Hr CRONSTEDT ingifven 5.
observation om ler til tegelbruk, hvilcken gillades och lades ad acta. Likvist giorde Hr P r æ s i d e n t e n den påminnelsen härvid, at man plägar utom lands låta leret ligga en tid i soltorckan, på det glaseringen må så mycket bättre sedan fästas derpå, och hemstälte om icke Hr CRONSTEDT ville derom tala något i samma observation, hvilcket han lofvade sätta dertil.

Nu uplästes det 5:te tryckta arcket; men man handt ej til 6.
slut dermed; utan samtycktes, at hvar och en igenomser sin observation, så at Academien intet må uppehållas dermed.

7. Hr LINNÆUS proponerade Hr Assessor KAHLMETER til Ledamot i Academien, och resolverades, at detta förslaget skulle läggas på bordet at voteras öfver efter 14 dagar.

8. Hr CRONSTEDT gaf också en dukat til trycket. Hvarmed denna sammankomst slutades.

1739 den 14 Novemb. Närvarande

Præsid. Hr TRIWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr RIBE.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr BRELIN.

1. Protocollet af den 10 hujus justerades.

2. Derpå gaf Hr CRONSTEDT in i Academien sin tilökning, som han ytterligare giordt vid den af honom tilförene upgifne observation om ler til tegelbruk, hvilcken tillika med samma observation lades ad acta.

3. Bokbindaren kallades sedan in, då Herr Præsidenten lät honom förstå, huruledes Academien ville låta infästa sina Handlingar uti blåt papper, och at hvart quartal tryckes allenast 500 exemplar, hvaraf hvart och et kommer framgent at bestå af 6 arck; ty frågade han, huru mycket han begära ville för hvart quartals infästning? Härtil svarade han, at som de skulle planeras, så kunde han intet göra det för mindre än 3 sk. kmt för hvart fierndels års Handlingar, hvilcket för 500 exemplar steg sig til en summa af 15 dr och 20 sk. smt; men efter en närmare öfverenskommelse var han nögd at undfå 30 dr kmt för hvart quartals inhäftning. Hvarpå han emottog 6 böcker blåt papper til at fästa Acterne uti, så snart de varda färdige från trycket.

4. Hvad Hr LINNÆI oration vidkommer, så fants för godt, at den skulle särskildt tryckas och säljas.

Sedan gaf Hr LINNÆUS fram et bref, hvarjemte följde en observation utaf Hr HELAND utarbetad om sätt at finna igen hastigheten af et skeps rörelse eller lop i villa siön. 5.

Hr Præsidenten betygade sin fägnad deröfver, at Hr HELAND såsom en ung person velat lägga sig på så gagneliga tings utletande; men berättade derhos, at i Ängelland är et annat sät blifvit uptäkt, hvilcket, ehuruväl det varit i många mål bättre än detta, som nu är framtedt, så har likvist ändamålet dermed icke kunnat vinnas.

Det Ängellska, sade han, var på det sättet tillredt, at vid änden af et tåg om 6 famnars längd var en gaffel eller 2:ne speltrissor fästade, och släptes ut efter skeppet, när man ville veta des gång. Utaf den rörelse, som derigenom skedde, hade et inuti kajutan dertil giordt urvärk sin gång, så at det viste ut huru fort skeppet for. Men som desse tågen, de der hängde efter fartyget, följde efter vågornas högd och djup, så kunde man deraf intet säkert finna, huru långt skeppet lupit fram.

Hr Præsidenten lofvade kalla Hr HELAND til sig och lemna honom en närmare efterrättelse så väl om den invention, som i Ängelland blifvit upfunnen, som också om de svårigheter, hvilcka hindra, at detta af honom nu framgifne påfund intet kan ställas i värcket, så at man derigenom vinner det påsyftade ändamålet.

Nu började at tala om priset på den nu snart utkommande quartals Acten. Hr HÖPKEN påminte, at 50 exemplar, hvilcka komma at delas ut Ledamöterna mellan, och eljest efter vanligheten gifvas Kongl. bibliothequet och Academierne, måtte först tagas undan, och sedan göras en uträkning hvad hela förlaget kostat Academien, innan något vist pris kan utsättas på Acten. Detta fants billigt, och blef omkostnaden för detta quartal på följande sät uträknad: 6.

	dr kmt	
6 ris och 2 böcker papper à 18 riset	109 —	13 sk.
Infästningen	30	
Tryckarlön	126	
Plåtarna	180	
Aftryckn.	45	
2 ris skrifpapper	36	
Blåt papper	8 —	16
	534 —	29

Det blef således faststält, at detta quartals act skal kosta 24 sk. smt.

7. Sedan påmintes, at intimation härom skulle upsättas, hvilcken kommer at införas uti Avisorne, och at Acterne skulle lefvereras up från boktryckaren, så snart de varda färdige; men at titulbladet måtte til Landtmäteri Contoiret, hvarest devisen skal påtryckas.

Härmed slöts denna sammankomst.

1739 den 17 Novemb. Närvarande

Præsid. Hr Triwaldt.
Hr Höpken.
Hr Linnæus.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Ribe.
Hr Sahlberg.
Hr Faggot.
Hr Brelin.

1. Som det berättades, at boktryckaren Horn, hvilcken tils i dag var upkallad at få sin betalning af Academien för det framledne quartalets tryck, nu var tilstädes; så blef han genast inkallad, då Hr Præsidenten lät honom förnimma, huruledes Academien, då han tog uppå sig at trycka hennes Handlingar, blifvit ense med honom om 21 dr kmt för hvart arck i tryckarlön. Hvartil han svarade, at den öfverenskommelse skedde el:r slöts om et mindre tryck, med bredare marginaler, som af det upviste första profarcket lärer kunna skönligen inhämtas; men som Academien sedermera åstundat mera tryck, med smalare marginaler, hvarvid han sade sig haft större omak, så kunde han nu intet undgå begära mera för sit arbete. Han gaf deruppå fram en räckning, hvaruti han upfördt hvart arks tryckarlön til 27 dr, och äskade sin betalning derefter.

Herr Præsidenten utlät sig, at detta var alt för dyrt, och hemstälte om han icke åtminstone ville låta sig nöja med

24 dr för hvart arck? Han svarade, at han ogörligen kunde lemna det til sådant pris, hälst som han dervid måst bruka sina nya stilar. Herr Præsidenten bad, at han då ville påminna sig, at detta var en förmon, som framgent kunde komma honom til en stadig fromma och vinning, hvarföre han också borde lemna tryckarelönen til något billigare pris: men han sade, at han hvarcken nu el:r ock framdeles kunde göra det för mindre pris, så framt Academien icke skulle behaga låta honom trycka Handlingarna med sina gamla stilar, då han ville lemna det til 24 dr, och at han derunder intet kunde påtaga sig at trycka Academiens Handlingar. Deruppå tog han sit afträde.

Sedan nu protocollet af den 14 hujus var upläst och justerat, 2.
befalte Præsidenten sin dräng kalla up boktryckaren Herr Nyström, at fråga om icke han ville taga på sig at trycka Academiens Handlingar för billigare pris: hälst som Præsidenten hade upvist en bok med lika om icke finare stil, som hos Herr Nyström blifvit tryckt för 15 dahler arcket; men efter närmare efterseende fants, at i den samma var allenast 4 blad på arcket. i stället at Academiens Handlingar äro lagde i 8vo med 8 blad på hvart arck.

Nu kom at talas om notification, som skulle införasi Avisorne 3.
angående Academiens Act för detta quartal, at den vore färdig til köps, då Herr Höpken lofvade til nästa Måndag låta införa det uti Avisorne: men som Handlingarna intet kunde bli dertil färdige, så fants för godt, at denna notification kunde upskutas til nästkommande Torsdag, och at det införes i de då utkommande Avisor. Hvarvid ej allenast priset utsättes, utan ock hvarest de finnas til köps.

Hr Salvius framgaf en räkning til Academien på hvad han 4.
utgifvit af de honom ombetrodde peningar til tryck och annat smått för Academien: hvilcken räckning Herr Höpken tog til sig.

Herr Præsidenten påminte härvid, at Academien borde 5.
äga en bok, deruti så väl alla hennes räkningar kunde införas, som också all den vinst eller förlust hon får på afsätningen med sina Handlingar.

Nu hemstältes, om icke tvenne exemplar kunde, för Acade- 6.
miens räkning, bindas in i blått moir, at skänckas til deras Majestäter Konungen och Drotningen? Hvilcket samtycktes och slöts, at Hr Salvius skulle dertil uphandla en half aln moir.

7. Häruppå berättade Herr SALVIUS, huruledes han af Hr Doct. ALSTRIN fådt til läns de observationer, som Kongl. Wetenskaps Societeten i Upsala allaredan 1732 upsat och til Kongl. Cancellie Collegium insändt om en fast och stadig orthographie uti vårt Svenska tungomål. Denna skrift lästes up: hvarefter Herr SALVIUS hemstälte til Academiens godtfinnande, om icke hon skulle nu behaga bli vid de reglor, som i samma skrift voro til orthographiens redighet upgifne, hälst som de voro mycket väl grundade, och torde innan kort gifvas ut af Upsala Wetenskaps Societet på trycket til en almän efterrättelse? Hvilcket samtycktes, undantagandes hvad de accenter vidkommer, som i bemälte skrift vid et eller annat tilfälle föreslås, hälst som sådana i vårt tungomål ännu intet äro vedertagne; hvilcket ej eller lärer med lämpa kunna ske, så länge vi hafva vissa signa qvare öfver å, ä och ö, med hvilcka desse här projecterade accenter kunde confunderas både i läsning och tryck.

8. Häraf fik Herr DRAKE tilfälle at fråga, om intet här i Academien blifvit något talt om latinska stilar, enär hennes Handlingar började at tryckas? Jag har, sade han, varit ganska mycket för den saken, och önskar, at en gång måtte ske en almän begynnelse dertil.

Herr HÖPKEN svarade, at derom blifvit ganska mycket både pro och contra discourerat; men sådant har dok stannat tilsvidare dervid, at Academien vil bli vid de Tyska caractererne, så vida de äro mera vanlige för folcket i landet, och at Academien således kan förvissa sig om en större afsätning på sina Handlingar. Bättre fram, enär Academien finner hvad afsätning hennes Acter kunna få, vil hon gerna taga emot de latinske caractererne, då hon såsom et företal til en Act vil förut gifva publicum vid handen alla de skäl, hvaraf hon blifvit bevekt at således ombyta sit tryck: då jämväl kan upptagas hvad Hr CHRISTOPH. POLHEM uti en särskilt af honom til Academien derom ingifven skrift mycket grundel:n ommält, jämte annat som finnes uti Academiens protocoller öfver detta ärendet talt och uptecknat.

9. Herr HÖPKEN läste sedan up et förslag, som en man från Verona, hvilcken nu är här vistande, honom vid handen gifvit, neml. först at göra koppar af järn, och sedan at göra Steyermarcks stål. Men Academien fan intet den process, som dervid

föreslogs, kunna äga sin riktighet: ty blef ok härom intet vist slutit: utan Hr HÖPKEN tog samma skrift tilbaka til sig igen.

Nu inkom Herr NYSTRÖM: då Herr Præsidenten sporde 10. honom til, om han icke ville taga på sig at trycka Academiens Handlingar? Han svarade, at han sådant gerna göra ville, om han icke vore nu hindrad med Hr Doct. NORDBERGS värck; men så snart han kunde hinna til slut dermed, hvilcket lärer räcka et godt stycke in på nästa sommar, så ville han taga på Academiens tryckning. Herr Præsidenten viste honom et ark af Academiens Handlingar och frågade huru stor tryckarlön han mente derföre borde gifvas? Han svarade, at det intet kunde för mindre än 4 plåtar tryckas. Dermed tog han sit afträde.

Herr HÖPKEN tog sedan på sig at tala med boktryckaren 11. HORRN om det billigaste pris, som han kunde lemna det til. Han lofvade betala honom tryckarlön å Academiens vägnar för detta första quartalet, och så laga, at han nu straxt börjar på et nyt quartal.

Härmed slöts denna sammankomst.

1739 den 28 Novemb. Närvarande

Præsident. Hr TRIWALDT.
Hr NORDENBERG.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr BRELIN.

Præsidenten var nu blefven siuk; ty trädde ofvannämde 1. Ledamöter tilsamman hemma uti hans hus, efter utslaget, klåckan 3 efter middagen; då protocollet aldraförst justerades, som nästa sammankomsten förut hölts, nämligen den 17 hujus.

Hvarefter Herr Præsidenten påminte, at med trycket 2. måtte så skyndas, at detta quartalet kunde bli färdigt til Jul, så väl för julfriheten skull, som enkannerl:n derföre at Academien skulle sedan kunna begära prænumerationer vid början af näst-instundande år. Herr SALVIUS svarade, at ingenting är som hindrar, med mindre trycket kan gå fort, allenast han kunde få in Hr CHRIST. POLHEMS observation från landet igen, emedan

en stor del ingifne rön äro så fatte, at de böra följa på den samma. Herr Præsidenten yttrade sig härvid, at i fal samma observation intet i denna qväl komme tilbaka från landet, skulle Hr SALVIUS sända en exprès ut til Hr POLHEM derefter.

3. Härnäst hemstälte Hr SALVIUS, om icke det skulle hållas för godt, at notification om Academiens utkomne Handlingar flere gånger blefve införd uti Avisorne, på det sådant måtte så mycket mera bli kunnigt i landet? Hvilcket samtycktes och beviljades.

4. Nu framtedde Hr SAHLBERG en af Hr LINNÆO ingifven observation om renarnas brömskulor i Lapland; hvilcken uplästes och gillades; hvarjemte fastställtes, at Hr SALVIUS skulle igenomse Svenskan, innan den gifves til trycket.

5. När den var upläst, kom man at tala om på hvad sätt det vore görligit så laga, at inga flugor eller maskar skulle sätta sig på boskapen, hvaraf de hafva så mycken oro och plåga. Då Hr Præsidenten gaf vid handen, huruledes Skottländarena pläga värja sina får på det sättet, at de stryka tiära på dem, med litet fet upblandat til en viss proportion, ifrån öronen nid åt ryggen och på bogarna, så at det gik korsvis öfver ryggen; hvarföre han okså ville tro, at Lapparna skulle så mycket snarare kunna på samma sätt värja sina renar, som de äga der å orten förråd både på tiera och fett, allenast någon vore, som underviste dem sådant. Han lofvade inkomma med en särskildt observation häröfver. Herr BRELIN lät Academien förstå, at i Wermeland skola de bruka Libsticka dertil. Likaledes sade Hr SAHLBERG, at i Östergötland pläga de stryka bekolja på fåren för samma orsak skul. Hr Præsidenten yttrade sig, at han hördt vid Riksdagen några resonnera om samma mål, och at de sagt, at de creatur, som äro väl fodrade öfver vinteren, bli intet brömsstuckna om sommaren. Vid det man nu kom at tala om lös, som växa på boskapen, sade Hr NORDENBERG, huru det skal vara för sed i Finland at binda en trå, som blifvit dragen genom något qviksilfver, på fårens hals, och at sådant skal göra märckel. til lössens bortjagande. Men somliga mente, at sådant intet skulle vara särdeles helsosamt.

6. Hr SAHLBERG lät Academien veta, at Hr LINNÆUS icke allenast begär, at exemplaren måtte utdelas til Ledamöterna, som vid detta quartalet komma at niuta dem gratis af Academien,

utan ok at de Ledamöter, som ville, kunde få taga exemplar emot för sin til trycket förskutne ducat. Härtil svarade Hr Præsidenten, at hvad det förra vidkommer, så ha ännu inga flere exemplar hunnit bli färdige, än som det behöfts til boklådorna, men at de til nästa Lögerdag skola upsändas i Academien, som för denna gången komme at skiftas ut til Ledamöterna: det senare målet samtycktes öfver alt.

Och som det pröfvades för godt, at en redig räkning skulle 7.
hållas uppå Academiens utgifter och inkomster; så lofvade Hr SALVIUS at upköpa en bok dertil för de peningar han har under händer.

Nu sades, at Hr TOURLON vore kommen til staden igen; 8.
ty begärade Hr Præsid., at Ledamöterne ville inkomma hvar för sig med vissa frågor uti sådant, som Hr TOURLON uti Ostindien kunde til Academiens fromma och förmon i akt taga: hvilcket lofvades.

Man talte nu något derom, hur théefrön skulle bäst kunna 9.
förvaras på resan från Ostindien; då Hr SAHLBERG mente, at det skulle lättast och bäst ske uti sten.

Äntel:n kom man at tala om sådane Ledamöters intagande, 10.
som vore i stånd at med peningar hielpa Academien på fötter, då alla voro sams derom, at Hr DEGÉR, Hr OXENSTIERNA, Hr AHLLÖF och Hr MÖHLMAN skulle nästa gång proponeras, at få läggas på bordet: hvilcka, jemte det de äro förmögne och utan bröstarfvingar, okså äga vackra vettenskaper.

Likaledes föreslogs Hr ROMAN, som uti musiquen har vunnit 11.
så stort loford både utom och innom riket.

Härmed slöts denna sammankomst.

1739 den 1 Decemb. Närvarande

vice Præsident. Hr AHLSTRÖM.
Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr RIBE.
Hr SAHLBERG.

Hr Faggot.
Hr Brelin.
Hr Plomgren.

1. Först justerades protocollet af den 28 sidstledne Novemb.

2. Hr Linnæus läste sedan up et bref från Hr Roberg, deruti han begär, at något, som han nu tillika insändt angående Nosocomium Upsaliense, skulle få läggas i behåld bland Wetenskaps Academiens samlingar; hvilcket fördenskuld lades ad acta. Hr Linnæus lofvade skrifva honom til och tillika påminna honom om de 300 dr kmt, som han yttrat sig vilja skäncka til Academien.

3. Nu sade Herr Salvius, at tiden vore inne, på hvilcken voteringen borde gå för sig om Hr Eurenius och Kalmeter. Men Academien fant för godt, at skiuta up dermed til nästa sammankomst.

4. Härvid fik Hr Ahlström, som nu præsiderade, emedan Hr Triwald var siuk, tilfälle at hemställa til Academiens ompröfvande, huruvida det beslut, hon en gång stannat uti, kunde skattas skäligt och godt, at när någon til Ledamot föreslås och lägges på bordet at voteras om efter fiorton dagar, skal någon af Ledamöterne, som bäst är känd med honom, söka at inhämta des mening, och huru vida han är sinnad at emottaga Academiens tilbod eller ok intet, innan derom i Academien genom votering varder til fullo fastställt, at den föreslagne mannen skal emottagas, eller ej. Nu kan det hända, at en sådan blifver genom voteringen utesluten, så at han intet kan tagas emot til någon Ledamot: då skulle den föreställning, som honom förut blifvit giord, och igenom hvilcken han liksom til någon del är vorden kallad, visserligen lända honom til mycket misshag, enär han sedan uppenbarl:n förskiutes och utvoteras, hvilcket ej annorlunda kan än i oträngt mål sätta denna vår späda inrätning i en slätt credit hos folcket. At Academien nu måtte undvika sådant, hölt han för sin del för bäst, at ingen, som sättes på förslag til Ledamot, måtte derom sonderas förr än i Academien är aldeles afgiordt, om han skal emottagas el:r ok intet. När det är skedt, må Academien låta igenom någon Ledamot sondera honom, om han vil bli en medlem uti des sälskap, dok icke i Academiens namn. Lät vara, at han då skulle neka dertil, så kan åtminstone Academien intet säjas hafva skutit hans namn ut ifrån den heder, som han

aldrig begärt. Detta fant Academien för skäligt; hvarföre det oksä blef endräktel:n faststält, at ingen skal sonderas til Ledamot, för än derom är förut i Academien tilbörligen voterat; och så länge en eller annan til den ändan ligger på bordet efter Grundreglornas innehåld, så bör sådant hållas aldeles tyst och lönligt Ledamöterne emellan.

Nu frågade Hr SALVIUS, om icke de, som til Ledamöter vid 5.
sidsta sammankomsten blifvit upnämde, kunde efter det då fattade slut få läggas på bordet; desse voro enkannerl:n Hr DEGÉR, Hr OXENSTIERNA, Hr MÖHLMAN, Hr AHLLÖF och Hr ROMAN? Hvilcket samtycktes, och resolverades, at förslaget om desse nu upnämde Herrar skulle efter vanligheten läggas på bordet, at voteras må derom efter fiorton dagar.

Man började nu at tala om den redo och räkning, som bör 6.
göras för Academien, så hvad peningar, som exemplaren vidkommer: då det blef faststält, at hvar och en Præses, som äger lemna Academien efterrättelse om alt hvad i hans quartal är slutit och afgiordt, bör jämväl i detta mål, som icke synes vara det minsta, göra Academien redo och räkning. Och fast än det nu sig så händt, at den senare Præsidenten måst taga på sig mycket, som kommit ifrån det förbigångne quartalet; så vil det likvist synas skäligt, at hvar och en hädanefter svarar allenast för de mål, som enkannerl:n höra til hans quartal, så at han håller en redig räkning både på peningar och exemplar.

Det frågades sedan, om icke Ledamöterne nu kunde få sina 7.
tilärnade exemplar utaf det första quartalet? Hvilcket samtycktes, och deltes ut exemplar til underskrefne Ledamöter på sätt, som följer:

För ingifne observationer	Exempl.
Herr LINNÆUS	1.
Herr MORÆUS	1.
Herr RIBE	1.
Herr SAHLBERG	1.
Herr BRELIN	1.
Herr SALVIUS	1.
	Sum. 6.

Herr SALVIUS lofvade tilsäja Hr KIESWETTER, at af de exemplar, han har skickat til Upsala, låta lefverera til Hr CELSIUS och Hr WALLERIUS hvar sit exemplar å Academiens vägnar.

8. Och som det förut blifvit samtykt dertil, at de Ledamöter, som gifvit sin ducat til trycket, skulle få taga emot exemplar derföre, så framt de sielfva ville; så fingo nu följande Herrar Ledamöter 8 exemplar emot sin ducat, som de hvar för sig gifvit til omkostnaden vid trycket, på sätt som följer:

	Exempl.
Herr LINNÆUS för en ducat	8.
Herr AHLSTRÖM » »	8.
Herr CRONSTEDT » »	8.
Herr NORDENBERG för sig sielf och sin bror 2:ne ducat, hvaremot han sade sig förut fådt 3 exempl. 1. gratis för sin ingifne observation och 2:ne utom des; ty fik han nu allenast	14.
Herr FAGGOT för en ducat	8.
Herr PLOMGREN [NB PILGREN] för en ducat	8.
Sum.	54.

Således utdelades in alles denna gången allenast 60 exempl.

9. Nu började en och annan af Ledamöterne yrcka derpå, at Academien ville täncka på någon utväg at hielpa Hr SALVIUS til någon lön för des myckna omak så väl vid protocollet som trycket. Alla voro ense och villige dertil; men funno nu för godt at lemna til nästa gång at rådgöra ytterligare derom, då Hr SALVIUS bör taga sit afträde.

10. Och som Hr CHRIST. POLHEMS observation om husbygnader nu var kommen tilbaka från landet, tillika med hans svar på de af Academien dervid giorde påminnelser: desse senare uplästes nu och jämfördes, hvarpå Hr Præsidenten remitterade dem til Hr FAGGOTS och Hr SALVII ytterligare jämkande och ompröfvande, huru vida de kunde föras in vid tryckningen.

11. Sedan frågade Hr Præsidenten, om icke Hr SAHLBERG ville snart inkomma med sin utlofvade träbalsam, emedan den skulle lämpa sig rätt väl at stå näst efter POLHEMS observation om husbygnad uti den tryckta Acten, som kommer at gies ut? Hvartil Hr SAHLBERG svarade, at han gerna vil göra det, så snart han kan hinna; nu har han så mycket at styra om, at han intet viste huru snart han kunde få tid dertil.

Häraf fik Herr PLOMGREN tilfälle at hemställa, huru vida 12.
det kunde vara rådeligt för riket at uppenbara en sådan lönlighet, som framdeles skulle 1° sätta våra trästycken i vanpris hos fremmande handelen til ingen särdeles båtnad. 2do Skulle träbygnader intet kunna rutna, så komme mycket folck at mista sina arbetslöner, som nu deraf hafva sin födo. 3° Men enkannerl:n skulle Ryssen, vår slemmaste granne, veta gagna sig deraf til sin flottas conservation, som derigenom at hon måste ligga i friskt vatten altför snart rutnar bort.

Men Academien fant, at det intet altid vore skäligt eller billigt derföre qväfja et godt påfund, at grannen okså kunde gagna sig deraf. Et gagneligt fund må intet tystas nid för den orsaken skul, med mindre det icke är så fatt, at grannen kan göra sig fromma och gagn deraf til vår skada, och iag intet vice versa. De öfrige skälen hölt Academien före vara af mindre vigt.

Nu lästes up en Hr TRIWALDS observation om renkulornes 13.
förekommande i Lapmarcken, som gillades at införas detta quartalet; men som Hr LINNÆUS hade något at påminna dervid, så fants för godt, at han derom skulle förut tala med Præsident. Hr TRIWALDT.

Likaledes upläste också Hr Secreteraren et från Hr 14.
POLHEM insändt svar på Academiens til honom afgångne taksäjelse bref för des mycket vakra rön om husbygnader.

Nu lät Herr Baron HÖPKEN Academien förstå, huruledes 15.
han vore sinnad at gie 30 ducater til en Gulmedaille, at under Academiens namn låta den upsättas til proemium för den, som kan reda ut någon gagnelig fråga, hvarom Academien ville vara påtänckt, innan detta quartalet slutes. Bad derjemte, at Academien ville utsätta någon viss tid, til hvilcken hvar och en måtte komma in med sina svar derpå. Men förbehölt sig 2:ne omständigheter härvid; först at den, som vil undfå samma Medaille af Academien, måste aldeles hålla sit namn lönt: och för det andra, at alla Ledamöter derifrån skulle uteslutas.

Academien tackade honom med en synnerl. vederkäntslo för et så stort prof af kärlek för det almenna.

Hr Præsidenten bad sedan til et slut, at Academiens 16.
Herrar Ledamöter ville hvar för sig upsätta några påminnelser och frågor, hvarpå Hr TOURLOEN kunde gifva Academien efter-

rättelser, när han kommer tilbaka från Ostindien, hvilcket de lofvade göra til nästa sammankomst.

Nu skildes Ledamöterna för denna gången åt.

1739 den 5 Decemb. Närvarande

vice Præsid. Hr Alström.
Hr Höpken.
Hr Linnæus.
Hr Cederhielm.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Faggot.
Hr Brelin.
Hr Tourloen.

1. Då man hölt på at justera protocollet af den första hujus, blef Hr Strömer, som nu var kommen til staden, af Hr Nordenberg och Hr Tourloen införd i Academien, at nu bli på vanligit sätt til Ledamot intagen. Hr Præsidenten lät då aldraförst honom förnimma hvad fägnad Academien hade deröfver, at hon nu fik tilägna honom det rum och ställe, som hon redan tilförene honom för des vittra lärdom och skickelighet skul tilskynda velat. Och sedan Hr Höpken hade upläst Grundreglorna, hölt Hr Strömer et tal til Academien, hvarpå Hr Höpken svarade å Academiens vägnar. Änteligen gaf Hr Strömer sin försäkrings skrift til Academien, hvilcken lades ad acta.

2. Sedan detta var förbi, for man fort med protocollets justerande: och då man kom til det stället, som handlar om den Medaille Academien täncker för den, der bäst gitter utreda någon af de frågor Academien täncker låta upsätta; frågade Hr Cederhielm, hvarföre Academiens egna Ledamöter derifrån skulle vara uteslutne? Då Hr Höpken svarade, at sådant hade sina vigtiga skäl:

Ty 1:o kunde alt folck utom Academien deraf se hennes oväldughet, som intet vil tilägna någon af sina egna lemmar en slik förmon. 2:o Kan sådant ej gerna ske, emedan Academien bör sielf döma i detta ärendet, och urskilja hvilcken med bästa

skäl äger få det utsatte proemium. 3:o Då sådant tages före, torde missämia och tvistigheter upkomma, efter som det ej så oväldugt och utan manna-mon kunde ske Academiens egna lemmar emellan, som när samma proemium komme at tildömas någon utom Academien. 4:o Så sker okså detta på lika sätt i alla andra Academier, hvilcka pläga upsätta sådana proemier.

Af desse skäl fant Hr Cederhielm, at den förfatning, som Academien en gång behagat stadga och fastställa i detta ärendet, var både billig och skälig, och sade ytterligare, at han endast derföre nu ville framställa denna frågan, at han, för sin del, skulle få höra Academiens utlåtande häröfver, emedan han intet varit tilstädes, då Academien förra gången resonnerat ell:r rådgiordt härom.

Hr Nordenberg hemstälte, huruledes Academien då ville 3. göra, om någon af Ledamöterna aldrabäst torde pröfvas hafva utrönt och redigat den upsatte frågan? Hvartil svarades, at det i slikt fall vore nog för honom at vinna den heder, som honom med rätta af Academien tilskyndas borde; nemligen at hon ville igenom trycket och i sina Acter göra allom vitterligit, at den samma aldra mäst giordt sig värdig til det utsatte proemium.

Likaledes pröfvade också Academien nu som tilförene för 4. godt, at hvar och en, eho den okså hälst vara månde, som härom framdeles ville insända något til Academien, borde för all ting hålla sin person och namn lönt, så at ej den ringaste misstancka någonsin derom upkomma kunde, hvilcken det varit. Men at den måtte få samma utsatte proemium, som det med rätta tilbör, så kunde hvar och en, som täncker yttra sina tanckar deröfver til Academien, under et vist väl förvarat sigill dölja sit namn ell:r något annat tänckespråk; som til äfventyrs: *Non est mortale quod opto*, eller något annat dylikt. Enär nu det insände påfundet är gillat, låter Academien kundgöras, at den, som ägt et signete af sådan form och skepelse, som det då kan beskrifvas, har vunnit det utsatte proemium. Den samma, som kännes dervid, må sedan låta Academien veta, hvad som står under samma signete för namn ell:r annat tecken, innan det brytes up. Är nu samma der under förvarade märcke lika med den mannens ingifne berättelse, så pröfvas för visso deraf, at han och ingen annan varit upfinnare dertil, och bör således äga och undfå det utsatte proemium af Academien.

5. Nu hemstälte Hr HÖPKEN, om Academien icke ville vara omtänckt på en gagnelig quæstion, at sådant måtte nu i början af nästa år, el:r ok i detta nu varande quartals Act, få införas, och om terminen, på hvilcken Academien borde yttra sig häröfver, icke kunde utsättas til nästa års sidsta quartal?

Academiens Herrar Ledamöter lofvade med det snaresta afgöra detta ärendet, så snart Præsidenten kommer sielf tilstädes.

6. Vice Præsidenten Hr ALSTRÖM frågade, om Hr FAGGOT och Hr SALVIUS hade igenomsedt de påminnelser, som äro giorde vid Hr CHRIST. POLHEMS observation om husbygnader? Hvartil svarades ja, och at den samma redan är under trycket.

7. Härpå läste Hr HÖPKEN up en til Academien insänd observation från Doct. Medicinæ Hr WALLERIUS om brömskulor på boskap, jemte en annan om brudbröd, som i stället för mandlar skal kunna brukas i mat.

Hr Præsidenten remitterade dem til Hr LINNÆI närmare öfverseende, hvilcken lofvade til nästa sammankomst inkomma med hvad han dervid kunde få at påminna.

8. Sedan läste Hr FAGGOT up en sin observation om brömskulors förekommande på renarna i Lapmarcken, och hemstälte til Academiens ompröfvande, om icke den samma nu kunde införas i detta quartals Handlingar efter de vackra påminnelser, som vår nu varande Præsident i samma ärende giordt.

Academien fant sådant för godt, hälst som hon hölt så före, at det intet kunde skada, at flere utvägar gofves vid handen til detta yrfäcts utrotande, så at prof och rön derpå må kunna göras på hvarjehanda sätt. Ty resolverades:

at desse af Hr FAGGOT yttrade tanckar skulle tryckas i detta quartalets Handlingar, näst efter det som Hr TRIWALDT om samma ärende ingifvit.

9. Nu lät Hr HÖPKEN Academien förstå, at hon borde af de tryckte Acter taga 6 exempl. för sig sielf undan, at förvara ibland sina samlingar.

Academien fant sådant för godt; och samtyckte der til, at Hr SALVIUS tager af de inkomne Handlingar 10 stycken undan för Academiens egen räkning. Hon kan likafult deraf föryttra så många, hon pröfvar skäligt, när hon så behagar.

Herr HÖPKEN fik också nu et exemplar, som han lofvade ingifva til Kongl. Bibliothequet, emedan han sade, at han derom blifvit påmint. 10.

Likaledes fik Hr EHRENSWERD nu et exemplar gratis. 11.

Hr ALSTRÖM läste sedan up et pro memoria från Hr Præsidenten om de mål, han för sin del önskade at Hr TOURLOEN ville göra sig kunnig om på resan til Ost Indien. Hvilcket nu lades ad acta, til des flere sådane komma in. 12.

Sammaledes lästes också up et pro memoria, som til samma ändamål af hr ALSTRÖM blifvit upstält; men han tog det nu åter hem med sig igen at ställa det i bättre ordning til nästa sammanträde.

Hvad öfverlägningen vidkommer om lön för Hr SALVIUS, så ville Academien låta hvila dermed, til des Præsidenten sielf blir frisk. 13.

Hr CEDERHIELM fik på begäran hem med sig Hr SAHLBERGS ingifne rön om gärdsgårdar af pijl, och lofvade dervid göra sina påminnelser. 14.

Härmed slöts denna sammankomst.

1739 den 12 Decemb. Närvarande

Præsident. Hr TRIEWALD.
Hr ALSTRÖM.
Hr LINNÆUS.
Hr CEDERHIELM.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr BRELIN.
Hr STRÖMER.

Först justerades protocollet af den 5 i denna månad. 1.

Sedan hemstälte Hr Præsidenten, huruvida den förfatning kunde lända Academien til någon synnerlig förmon, at Herrar Ledamöterna behagat pröfva för godt, at ingen, som til Ledamot blifver föreslagen, skal sonderas förut, och innan om honom 2.

blifvit voterat. Ty sade han, om en sådan föreslagen Ledamot får pluraliteten, och Academien i följe deraf låter kalla honom til Ledamot och medlem uti des sälskap, men han förskiuter den heder, som honom på sådant sätt varder tilbuden, så skulle ju sådant lända Academien til mycken vanheder. Ty hölt han så före, at Academiens Ledamöter på et oförmärkt sätt [böra] lägga sig vinning om at utleta den föreslagne personens tycke och behag, innan om honom voteras i Academien. Deremot mente Hr Alström nu som tilförene, at ingen borde sonderas, om han ville bli en medlem i Academien, förr än derom blifvit ordenteligtvis voterat: sedan det är skedt, må den föreslagne personen sonderas, innan Academien låter afgå til honom sin kallelse. På sådant sätt kan hvarcken han få tilfälle at tycka illa vara, om han skulle bli i Academien utvoterad, emedan sådant bör aldeles hållas tyst och lönt ibland Academiens Ledamöter, så länge et slikt förslag ligger på bordet; ej eller behöfver Academien frukta derföre, at hon i des begäran och kallelse får afslag, så vida man sonderat honom förut, i fal samma Ledamot är här i staden vistande, innan Academiens skrifvelse eller formale kallelse derom til honom afgåt.

Academiens Herrar Ledamöter gillade detta så mycket mer, som de hvar och en sade det vara tilförene af dem för godt funnit.

3. Ytterligare sporde Hr Præsidenten Ledamöterna, om icke hvar och en bör undfå så många exemplar af hvart quartals tryckta Handlingar, som han rön i samma quartal ingifvit, hälst som sådant ej allenast kunde lända til en upmuntring och loflig täflan, utan ock vore enligit med Grundreglorna. Man svarade til det förra, at en så ringa förmon, som det är at få et slikt exemplar til mer eller mindre, skulle visserl:n lända til föga upmuntran, emedan den samma, eho den också hälst vore, ingalunda kunde sälja den. Hvad det senare vidkommer, så blefvo Grundreglorna upläste, och ehuruväl man intet derutur kunde sluta, at flere än et exemplar borde lämnas til hvar och en, som gifvit in några rön; så fant likvist Academien för godt och skäligt, at hvar och en borde undfå så många exemplar, som des tryckte rön i samma quartals act värckel:n äro många til; men intet derefter räknat, som samma mans otryckte rön och påfund kunna vara i det quartalet til Academien ingifne. Detta sades vara så mycket billigare, som Academien oundvikel:n måste efter Grundreglornes

tydeliga innehål utlemna så många exemplar, som det finnes tryckta rön i samma quartal.

Herr CEDERHIELM sade sig varit af den tanckan, at det intet 4. skulle litet sätta Academiens Handlingar i tycke och gång i landet, om hon ville rent ut skäncka bort de 3 första quartals Handlingar.

Herr ALSTRÖM svarade, at den som intet vil gie ut 4 piece för Acten, lärer minsan intet eller älska stort någon gagnelig visdom.

Nu påminte Hr Præsidenten, at när förtekningen här- 5. näst på Ledamöterne upsättes uti nästa års första quartal, böra alla de rön, som til näst förutgående årets slut varit ingifne och i Academien gillade, utmärckas vid hvars och ens namn med siffror; men de åter, som sedan nästa årets början inkommit, med stiernor.

Hr Præsidenten sade, at han hördt Hr STRÖMER veta 6. medel til at få in många observationer i Academien; bad för den skuld, at han nu ville säja ut sin mening.

Hr STRÖMER svarade dertil, at han intet viste bättre utväg, än at många membra tagas emot, och at de intagne äro flitige.

Nu hemstältes också, om icke et vist tal af observationer 7. borde gifvas in til Academien, innan någon kunde få tilstånd at lotta om Præsidentskapet.

Herr Præsidenten lät för sin del förstå, at ingen ting kunde snarare göra en ända på denna Academiens inrätning, än om en sådan blefve tagen til Præsident, som intet vore kunnig om ärenderna. Sådana rön, sade Herr CEDERHIELM, böra också vara ej allenast nya, utan ok af Academien gillade. Men det är svårt at kunna sluta et vist deruti, emedan också det kan hända, at et enda rön torde vara så godt som de flere, fast de också vore aldrig så många; utom des så är en viss tid i Grundreglorna utsatt, innom hvilcken ingen kan bli Præsident.

Academien fant för godt, at detta förslaget om et vist antal af rön, som böra til Academien gies in, förr än någon kan lotta [til] Præsident, skall till vidare läggas på bordet.

Herr FAGGOT mente, at en Præsident icke allenast bör väl 8. förstå alla de ärender, som komma under skärskådande, utan ock vid parentationer och andra slika förrättningar veta så skicka sig, som honom bäst höfves och tilkommer. Ty hemstälte han,

om icke det kunde pröfvas för godt, at ingen borde bli Præsident, som icke igenom publique föreläsningar här i Academien uti någon vetenskap kunde göra sig värdig dertil.

Men som detta syntes vara för strängt, och många Ledamöter finnas, hvilcka både i hänseende til deras heder och mogenhet i en san vitterlek och visdom väl kunde förestå Præsidents-syslan här i Academien, men skulle omöjel:n hinna, för sina många ämbetes syslor skul, at göra några publique föreläsningar; så blef detta förslaget intet hördt eller gillat.

9. Hr Præsidenten berättade, huruledes han hördt, at Hr Strömer haft något at påminna vid den observation, som Herr Faggot ingifvit om et bot emot renarnas brömskulor i Lapmarcken. Och som hans sysla honom pålägger at, så mycket görligen ske kan, så laga, at inga rön, som icke hafva sin riktighet, komma in i Academiens Handlingar, och Academien uti des frånvaro vid sidsta sammankomsten behagat fastställa, at detta Hr Faggots påfund skulle föras in i detta quartals Handlingar, så at dermed redan så långt var kommit, at samma observation redan var under prässen; ty har han intet annorlunda kunnat göra än taga den derifrån, til des ytterligare derom varder öfverlagt. Bad ok nu, at Herr Strömer ville yttra sig hvad han dervid hade at påminna.

Herr Strömer svarade, at han intet hade annat dervid at säja, än at intet något måtte gies ut för pröfvat rön, som endast är förslagsvis upsat. Men hvad han enkannerl:n hade dervid at påminna förbehölt han sig at särskildt få tala med Hr Faggot om.

Hr Faggot bekände rent ut, at han intet varit sinnad at framgifva desse sina tanckar i den mening, at de skulle i denna Acten införas: hvarföre han okså hemstälte Academiens ompröfvande, huruvida hon fant dem så fatte eller ej. Men sedan Academien en gång behagat fastställa, at de skulle tryckas, så vore det nu mera intet hans enskylta utan Academiens göromål at döma härom. Han viste intet, om han skulle kalla detta Academiens fastställande en hastighet. Dok ville han gerna sielf rådföra sig härom med en viss man up i Norrland; då det sedan med så mycket större tryghet kunde gifvas ut på trycket.

10. Hr Præsidenten påminte, at man intet här får föreslå något, som faller dem i minsta mål kostsamt. Då Hr Sahlberg svarade, at tiäran skulle vara hos dem dyr nog. Hr Præsiden-

ten mente, at flugan likafult skulle kunna sticka sig under täcket och skada renen, då Herr FAGGOT svarade, at detta täcket kan endast derföre läggas öfver renen, at flugan intet må kunna släppa nid sit ägg på honom.

Hr Præsid. sade, at han mente skälspäck vara rätt godt at 11.
stryka på renarna; hvarjemte han berättade, at han hördt af några Herredagsmän under Riksdagen, at väl fodrad boskap om vinteren aldrig skal få brömskulor om sommaren, såsom ok at renkalfvarna om första året intet få några brömskulor. Men Hr FAGGOT mente, at smörjan faller af tillika med håren. Än utlät sig Hr Præsidenten, at renen intet transspirerar, och ville bevisa det af des täta skin, som han pröfvat et stycke ludit renskin på Antlia pneumatica; men Hr LINNÆUS nekade dertil, äfven som okså Hr FAGGOT. Men om det så vore at han transspirerar, så blir dok hela öfriga kroppen fri, fast ryggen öfvertäckes.

Præsidenten sade ytterligare, at som renarna lefva i 12.
14 år, så skulle det bli dem alt för svårt at skaffa sig så många täcken, som tarfvas til deras stora myckenhet. Hr FAGGOT mente, at det väl intet kunde ske i en hast, men at sådant likvist kunde låta sig göra efter hand.

Nu lästes Hr SAHLBERGS påfund up om gärdsgårdar af 13.
pihl, tillika med hr CEDERHIELMS dervid giorde påminnelser, och Hr SAHLBERG tog dem bägge hem til ytterligare genomseende.

Likaledes läste Hr LINNÆUS up Hr WALLERII obs. om 14.
brömsar, med mera, och sina dervid giorde påminnelser, hvilcka lades ad acta.

Nu öfverslogs jämväl Academiens exemplar, som blifvit 15.
utdelte, då det saknades öfver 100, som man intet fik rät. Præs. lofvade derom tala med bokbindaren.

Hr BRELIN tog på sig at tala med en bokbindare, som vil 16.
taga med sig exemplar at sälja på marcknaden.

Hvad lönen för Hr SALVIUS vidkommer, så upsköts det 17.
målet til nästa gång. Och således skildes de åt för denna gången.

1739 den 15 Decemb. Närvarande

Præsident. Hr Triwald.
Hr Linnæus.
Hr Cederhielm.
Hr Cronstedt.
Hr Nordenberg.
Hr Brelin.
Hr Strömer.

1. Först begerte Hr Præsidenten, at ännu ytterligare skulle ses efter, om icke de exemplaren, som sidsta gången saknades, vore i behåld, emedan han sade sig hafva talt med bokbindaren, som på det aldrahögsta velat förvissa honom derom, at han riktigt gifvit de 500 exemplaren från sig, som han af boktryckaren undfåt. Ty började man ok nu göra en noga räkning på alla exemplaren, så väl dem, som til sälnings äro utgifne, som oksă de, hvilcka antingen nu äro i Academien qvare, eller ock blifvit til Ledamöterne utlefvererade, då de på följande sätt funnos vara utdelte och således riktigt ännu i behåld:

Herr Lochner emot revers fåt	98
Herr Kisewetter likaledes	121
Herr Horrn	25
I behåld i Academien	172
Utlefvererade til Ledamöt.	83
	499

2. Härpå justerades protocollet af den 12 hujus, hvarpå Hr Brelin hemstälte til Academiens ompröfvande, om hon icke skulle finna för godt at göra den förfatning, at hvar och en Ledamot, som gifver in något nyt rön eller påfund til Academien, döljer sit namn, på det hon måtte så mycket oväldugare och utan manna mon kunna döma om sielfva målet och des riktighet.

Academien tog detta hemställandet i öfvervägande och fan, at det intet kunde låta sig göra i hänseende dertil, at när en observation således af en okänd man blefve i Academien ingifven, kunde det hända, at samma observation vore i sig sielf gagnelig och vacker nog, fastän et eller annat mål deruti kunde behöfva en närmare uplysning ifrån honom, som samma observation

insändt. Om nu Academien intet viste hvem det vore, så kunde hon ogörligen undgå at låta en slik observation hvila och aldeles intet befatta sig dermed, för än uphofsmannen dertil hade gifvit sit namn til känna, hvarigenom hon kunde få tilfälle at närmare inhämta des tanckar.

Ytterligare gaf Hr Brelin Academien vid handen, huruledes 3.
han talt med en boktryckare, som lofvat taga med sig några af Academiens Handlingar at föryttra vid marcknaderna up i landet: och fants för godt, at det skulle gifvas honom 50 exemplar emot hans revers, allenast Academien kunde förut få veta, huru mycket han vil ha i procent för sit omak.

Herr Præsidenten berättade sedan, huruledes et model 4.
på et nyt sät at hugga knutar blifvit af Hr Polhem inskickat, hvilcket okså nu framvistes. Och som Academien fant, at det samma var mycket konstigt, ej eller var nu mera något rum på den tilärnade kopparplåten för detta quartalet; ty slöts, at sidst efter Hr Polhems observation om husbygnad skulle införas i Handlingarna en kundgörelse härom, nembl:n at et slikt model är i Academien ingifvit, och at den, som åstundar, kan der få se densamma.

Nu kom man af et tilfälle at tala något om husbygnad, 5.
då Hr Cederhielm för sin del mycket berömde den bygnad, som skal vara gängse uti Skaraborgs län i Wästergötland, af et särdeles slags sten, som skal finnas der nedre i orten. Och som han beskref samma stenart, så hölt Hr Præsidenten före, at der skulle tvifvelsutan finnas stenkol. Han önskade jämväl, at Academien en gång kunde komma sig så vida före, at hon kunde sända ut vissa personer omkring i hela landet at grannel:n utröna hvad deruti funnes märckeligt, enkannerl:n hvad historia naturalis vidkommer, då han förmodade, at mycket skulle bli uptäkt, som nu i mörckret är fördolt.

Hr Cederhielm mente, at Academien til den ändan kunde utse sig några vissa correspondenter i hvar och en province; men hon fant, at sådant hvarcken vore tilräckeligt eller nog påliteligt.

Nu lästes up et stycke af hvad Hr Silvius, fordom Härads- 6.
höfdinge i Upland, sammanskrifvit om landthushåldningen.

Hr Præsidenten frågade jämväl, om icke Hr Scheldons 7.
resebeskrifning blifvit hit til Academien inlefvererad? Hvartil

Hr SALVIUS svarade, at han aldrig blifvit den samma varse, sedan han kom hit: hvad förut är skedt hade han sig intet kunnigt. Hr Præsidenten yttrade sig, at han nu enkannerl:n ville veta, om icke han deruti något hade handlat om träns hugning: då Hr CRONSTEDT svarade, at derom är åtskilligt tilförene skrifvit, och nämde en Fransysk bok, *Traité des bois,* som skal här utinnan vara rät vacker.

8. Häruppå talte Hr CEDERHIELM om den Oeconomie Commission, som sat här i Stockholm 1727, och at til den blifvit ifrån alla provincier i riket insändt åtskilligt om den allmenna landthushåldningen i landet, och önskade at samma skrifter kunde vara til hands här i Academien. Hvarpå Herr SALVIUS berättade, at de nu skola förvaras på Landtmäteri Contoiret.

9. Och som man kom at nämna derom, at man af smaken skal kunna känna när en åker är sädesför, och Hr SALVIUS berättade, at han sedt det samma vara ibland andra rön omtalt uti et värck om landthushåldningen, som skal vara af en ROSENHANE sammanskrifvit; så önskade en och annan af Ledamöterne, at Academien ägde samma arbete. Hvarpå Hr CEDERHIELM lofvade skäncka det til Academien: som med en särdeles vederkänslo och taksamhet blef uptagit.

10. Nu taltes okså något om flygsand, då Hr CRONSTEDT lofvade skrifva til Hr PALMCREUTZ efter något, som han skal äga uti detta ärendet.

11. Hr CEDERHIELM tog Hr SILVII arbete om landthushåldningen med Academiens tilstånd bort med sig, och lofvade dervid göra sina påminnelser och underställa dem Academiens ytterligare ompröfvande.

12. Sammaledes remitterades til Hr CRONSTEDTS genomseende den observation, som Herr NORDENBERG nu gaf in, om sylstockars inläggande under gamla hus.

13. Hr Præsidenten frågade, om Ledamöterna icke hade ännu något tänkt efter, hvilcken fråga skal upsättas för det tilärnade proemium? och sade derjemte, at Hr HÖPKEN allaredan skrifvit til Hr BERCK i Franckriket, at finna på en vacker devise til Medaillien. Dernäst begerte han, at Hr STRÖMER, som innan kort ärnade resa härifrån, nu ville säja, hvilcken fråga han tyckte vara bäst dertil? Hvartil Hr STRÖMER svarade, at det vore en härlig ting, *om någon kunde gie fram något vist sätt at tryska säden*

utan särdeles omkostnad. Men som Hr POLHEM redan förut derom gifvit fram sina tanckar, så ville Academien nu intet bli vid den frågan.

Hr Præsidenten gaf den frågan: *om någon kunde gie fram de bästa materialier, hvarmed lärft både vinter och sommar må kunna blekas til sin största fulkomlighet?*

Hr CEDERHIELM hemstälte den frågan: *på hvad sätt man må bäst kunna conservera trä ifrån förrutnelse?* Hvartil Hr BRELIN svarade, at intet proemium kan derföre gies, så vida Hr POLHEM allaredan giordt det igenom sit rön kunnigt. Hemstälte för sin del den frågan: *om någon kunde hitta uppå någon röd färg här hemma i landet, som i godhet i pris skulle gå up emot brisille färgen?*

Ledamöterna lofvade ytterligare täncka på hvarjehanda frågor til nästa sammankomst, dem de sedan ville underställa Academiens val och ompröfvande.

Här uppå lästes Hr SAHLBERGS pro memoria för Hr TOUR- 14.
LOEN up, och lades sedan tils vidare ad acta.

Hr CEDERHIELM önskade, at Hr TOURLOEN ville föra hem med sig från Ostindien något sådant ler, hvaraf de der göra sina porcellainer, och mente at sådant väl torde finnas här i Sveriget, allenast det gofves tilfälle at utröna det.

Betienten kom nu tilbaka från krydkrämaren AMNÆI äncka 15.
och berättade, at hon ville afstå til Academien utom de 4 ris, som dagen förut för Academiens räkning blifvit afhämtade, ännu 10 ris papper; men ville ändtel:n hafva 19 dr för riset.

Academien kunde nu intet undgå at bli dervid; men ville likvist se til, på hvad sät hon skulle kunna sielf förskrifva papper från Holland til nästa öpet vatten.

Nu kom också kopparstickaren in och begerte 14 böcker 16.
papper til de plåtar, som i detta quartal skola följa vid Handlingarna. Academien fant godt, at et helt ris skulle tagas ut dertil.

Häruppå läste Hr CEDERHIELM up en sin til Academien 17.
ingifne observation om göken.

Och som Academien nu ville rådgöra om lön för Hr SAL- 18.
VIUS, som satt vid protocollet, så bad Hr Præsidenten, at han skulle stiga ut: hvilcket också skedde. Hvad sedermera förelupit lärer vara i et särskildt protocoll upfördt, in til des Ledamöterna för denna gången skildes åt.

1739 den 19 Decem. Närvarande

Præsid. Hr Triwaldt.
Hr Höpken.
Hr Alström.
Hr Linnæus.
Hr Cronstedt.
Hr Nordenberg.
Hr Ribe.
Hr Salberg.
Hr Faggot.

1. Hr Höpken lät Academien förstå, huruledes Hr Iustitiæ Cancelleren Cederholm utlåtit sig, at han gerna ville bli en Ledamot uti denna Wetenskaps Academie.

Academien kunde intet afslå detta hans giorde tilbud, utan resolverade, at samma förslag skulle läggas på bordet at efter vanligheten voteras öfver efter 14 dagar.

2. Nu kom at talas om det tilförene giorde hemställandet angående et vist antal af rön, som hvar och en borde gifva in til Academien, innan han kan lotta til Præsidentskapet. Då Herr Höpken hemstälte til Academiens godtpröfvande, om icke detta förslaget kunde hvila tils vidare, i hänseende til följande omständigheter: 1:o Är intet den just altid så lyckelig til Præsident syslan, som kan gifva in många rön til Academien. 2:do Vi äga okså nu samt kunna ännu framdeles få sådane til Ledamöter, som väl kunna vara det almenna til gagn och fromma, utan at de, för sina många ämbetes syslor skull, kunna så just ha tid at gifva några rön til Academien, men vore icke des mindre skickelige til Præsidenter, som til äfventyrs General Stobée och Underståthållaren Drake.

Academien lofvade yrcka härpå, när detta målet tages för händer.

3. Hr Sahlberg hölt före, at Hr Drake intet torde äga tid at förestå denna syslan. Då Hr Præsidenten svarade, at han kunde välja en annan i sit ställe. Hvarjämte Hr Præsidenten påminte, at som här tages in icke allenast sådane Ledamöter, de der med testamenter förmodel:n torde vela hielpa denna inrättning på fötter, utan okså skickeliga handtvärks-

män; altså mente han för sin del, at Academien skulle kunna utnämna några vissa Ledamöter, när Præsidentsvalet skal företagas, de der sedan kunde derom låtta sins emellan. Men som sådant syntes kunna åstadkomma någon osämia och afvund Ledamöterne emellan, och stridde utom des emot den författning, som Grundreglorna föreskrifva, var han sielf deremot, och kunde härom intet vist fastställas.

Præsidenten berättade, huruledes han ville taga exemplar af de utkomne quartals Handlingar för sin ducat; och som han allaredan fåt 1. för sin observation, och utom des 2:ne exemplar, så lofvade han at nu taga de återstående 6 st. 4.

Hr Ribe föreslog Handelsmannen Clas Grill til Ledamot; hvilcket förslag skal läggas på bordet. 5.

Nu berättade Hr Cronstedt, at han varit ute hos Hr Christ. Polhem, och at han nemt om följande til framsättning för Medaillen: 6.

1. *At bringa säden til 40:de kornet.*

2. *At kunna bäst akta säden i många år, utan at den skämes bort;* men bör intet vara ritor råg.

Nu voterades om Hr Deger, Oxenstierna, Ahllöf och Roman, hvilcka fingo pluraliteten, så at de böra tilspörjas, om de vela bli Ledamöter uti Wetenskaps Academien; men Hr Mölman blef genom votering utesluten. 7.

Hr Faggot frågade hvad Academien tyckte derom, at som nu 2:ne slags frågor komma at gifvas ut, så kunde sålunda de skiljas åt, den som gifves up för Medaillen kallas Framsättning; men de, som eljest sättas under den tryckte acten, kallas Spörsmål. Hvilcket pröfvades för godt. Han läste nu også up några spörsmål, som han för sin del sat up. 8.

Och som ärendet om lön för Hr Salvius denna gången ytterligare hades före, hvarutinnan han genom et tal til Academien förklarat sig, hvilcket tal, tillika med hvad mera, som här utinnan förelupit, i et särskildt protocoll är på hans begäran utfördt; så läste nu Hr Höpken up et extract deraf. 9.

Likaledes läste også Hr Höpken up et concept til den kundgörelse, som skal tryckas om Medaillen. Hvarpå Ledamöterna för denna gången skildes åt. 10.

Extract utur Protocollet hållit uti Wettenskaps Academien d. 19 December 1739.

I anledning af Protocollet af d. 15 sidstl. beträffande det måhlet, som rörer H. Salvii till åthniutande löhn eller belöhning, och hvarvid den frågan förekom: Huru vida en ledamot, som förer Protocollet, kan åthniuta löhn derföre eller eij? företogs detta ährendet och fant Academien rådeligit att dervid fastställa som föllier: Academien skulle gierna önska, att uti detta måhlet kunna föllia sin egen böijelse och den tacksamhet hon hyser för H. Salvii nijtfulla upförande; men som detta jemvähl kommer at röra framtiden; så har Academien förnemligast fäst sin afsickt derpå och funnit betänckel:t samt af en farlig följd att lemna någon ständig löhn åth en Protocollist, så vida han derjempte ock är ledamot, och som H. Salvius eij vehlat afsäija sig de förmohner, som en ledamot tillkommer; altså kan Academien i anseende till desse åfvannembde omständigheter eij förunna honom H. Salvius någon ständig löhn. Men hvad belöhningen vidkommer för den förflutne tiden och för des under densamma hafde besvär med correcturet och öfverseendet af språket med mehra; så förblifver dermed vid beslutet af d. 15 December och har, hvad den tillkommande tiden angår, Academien dragit på annat sätt försorg derföre. Actum ut Supra.

A. J. v. Höpken.

Uthdrag utur Protocollet hållit uti Academien d. 19 December 1739.

Academien företog den frågan: om icke det vore nödigt at af de medel, som åhrligen eller quartaliter inflyta utaf försälgningen af Academiens Handlingar, tills vidare anslå en summa af dr sexhundrade kopp:mt till belöhning för den eller de af betieningen vid värcket, som bäst fullgiöra och upfylla sin skyldighet, af hvilcken summa hvarje Præsident måtte lemnas ethundrade fembtio dr kopp:mt till enskylt disposition at få utan klandran uthdehla vid slutet af sitt quartal så stor dehl deraf,

som han det åstundar och han pröfvat en eller annan af betieningen giordt sig värdig till; och fant Academien detta så mycket nyttigare, som dermedelst de underhafvande i syslorne så mycket mehra förbindas kunna at gå Præsidenterne till handa såsom dem, hvilckom Academien anförtrodt hela värckets behöriga drift och hvilcka stå derföre till ansvar. Academien förmodar fördenskuld, at betieningen vid värcket lärer utan gensäijelse efterkomma Præsidenternes befallningar, såsom hvarigenom den påsyftade ordningen lättast kan bibehållas, hvarpå ock inrättningens behöriga skiötsel och vidmachthållande endast sig grunda. Actum ut supra

M. TRIEWALD.

A. J. v. HÖPKEN.

1739 den 22 Decemb. Närvarande

Præsid. Hr TRIWALD.
Hr HÖPKEN.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr TILAS.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOT.
Hr DRAKE.

Sedan protocollen af den 15 och 19 i denna månad voro justerade, lät Hr Præsidenten Academien förstå, huruledes Hr CEDERHIELM behagat skäncka til Academien Hr ROSENHANES arbete öfver landthushåldningen, hvarjemte et från bemälte Hr CEDERHIELM til Academien insändt bref blef upläst. Detta Hr ROSENHANES värck togs nu emot at förvaras ibland Academiens handlingar, då man okså mente, at Hr CEDERHIELM framdeles torde draga omsorg derom, at samma arbete blefve inbundit. 1.

Här uppå gaf Hr DRAKE en sedel om 149 dr kmt såsom en frivillig skänck til Academien; hvarföre samtel:e Ledamöterna yttrade deras taksamhet. 2.

Nu började rådslaget om den framsätning, som skulle ske för den tilärnade Medaillen: då Hr Præsidenten yttrade 3.

sig, at den samma ej mindre borde i sig sielf vara gagnelig, än ock så fatt, at alla kunde genast finna des förmon til en almän förkofring. Häruppå lästes åtskilliga frågor up, som af några Ledamöter blifvit til Academiens pröfvande och utkorande hemstälte: då det efter en trägen öfverlägning fants godt, at följande framsätning skulle stå för Medaillen, nembl:n

Om någon kunde finna up de bästa materialier (ämnen) och sätt, som härtils intet varit kunnige, at bleka lärft både vinter och sommar til största fulkomlighet i hvithet, och utan at det något mister i sin styrcka?

4. Hr HÖPKEN läste okså nu up til justering hvad han upsat til kundgörelse i samma ärende, som sedan gafs åt Hr SALVIUS at föras til trycket.

5. Dernäst blefvo ok vissa spörsmål utvalde, at efter vanligheten föras sidst in efter Handlingarna för detta nu varande fierndels året.

6. Sedan lästes up et af Hr AND. CELSIUS til Academien insändt rön eller jämförande mellan Svenskt och fremmande mått: hvilcket remitterades til Hr FAGGOT, at gifva Academien vid handen om dervid skulle vara något at påminna.

7. Hr TILAS lät Academien förstå, huruledes han intet kunnat gifva in några rön, förän han fåt förnimma huru Academien behagade taga up det, som han redan längesedan ingifvit om Malms igenletande i anledning af lösa stenar. Hr Præsid. svarade, at det längesedan hade blifvit infördt i Acten, så framt Hr LINNÆUS, som nu är bortrest, icke sagt sig dervid hafva något at påminna, och som Academien altid väntat Hr TILAS til staden, så har härmed kommit at hvila; men at Hr TILAS sielf nu såsom närvarande lärer kunna ge uplysning i alt hvad som åstundas, så at denna observation kan föras in i nästa quartal.

8. Derpå lästes up et bref til Academien från en okänd man, som kallar sig Inländsk om skrifvesättet i *den* och *thet* etc. Hvilcket bref lades ad acta.

9. Hr Præsidenten tilsporde Ledamöterna, om ingen viste, om Hr TOURLOEN vore ännu rest til Götheborg, och som ingen kunde något vist säja derom, så bad Hr Præsidenten at Hr Secreteraren Baron HÖPKEN skulle skrifva honom til på Götheborg, i fal han redan vore hädanrest, då okså tillika de framsät-

ningar kunde til honom öfversändas, om hvad Academien åstundar af honom få veta vid des återkomst från Ostindien.

Academien skildes för denna gången åt.

1739 den 24 Decemb. Närvarande

Præsid. Hr Triwald.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr Nordenberg.
Hr Tilas.
Hr Brandt.
Hr Sahlberg.

Protocollet af d. 22 i denna månad justerades. 1.

Hvarpå Præsidenten lät Academien förstå, huruledes han väl lofvat at bestå omkostnaden för de kopparstycken, som i detta första året skulle behöfvas vid Academiens Handlingar, och derföre lagt af 100 dr smt, dem han ärnat härtil; men som det allaredan och allenast til det första quartalet gåt åt 229 dr kmt, så kunde han nu ej undgå at gifva Academien vid handen, at han ogörl:n kunde betala denna omkostnad för hela året, hälst som han nu sade sig finna, at den samma steg sig mycket högre, än han i begynnelsen hade kunnat täncka. 2.

Herr Tilas lofvade sielf bestå all den omkostnad, som kunde tarfvas til de kopparstyckens fullgörande, hvilcka torde omträngas vid de rön, som han för sin del täncker gifva fram til Academien. 3.

Nu blef Herr Carl Deger införd at emottagas til Academiens Ledamot: då Hr Præsidenten betygade sin fägnad, at sådant råkade ske under des præsidio, hälst som Academien kunde härigenom visserl:n vinna et synnerligit biträde til sin upkomst och förkofring. 4.

Herr Secreteraren Baron Höpken läste sedan up de första Capitlen utur Grundreglorne: hvarpå Herr Deger gaf sin försäkrings skrift från sig, hvilcken lades ad acta: hölt sedermera et tal til Academien, hvarpå Hr Höpken svarade å Academiens vägnar efter vanligheten.

5. Här uppå läste Hr TILAS up en sin observation om malmstrecks igenfinnande i anledning af lösa stenar, til at deröfver inhämta, hvad Academien hade at påminna; emedan samma rön allaredan i första quartalet blifvit insändt, men ännu intet til trycket kommit. Och som Academien nu ingen ting hade at påminna dervid; så hemstälte Hr TILAS, om icke detta i nästa quartal kunde få tryckas aldraförst, så vida han ej allenast ingifvit detta rön ibland de första til Academien, utan ock i hänseende dertil at många rön äro redan tryckte, hvilcka af dem blifvit ingifne, som mycket senare äro vordne Ledamöter i Academien än han. Detta hemställandet samtycktes.

Men som Hr SALVIUS påminte, huruledes Academien redan vid början af des inrätning gillat de tanckar, som Hr CHRISTOPHER POLHEM insändt om Mechaniquen, och fastställt at de såsom et företal skulle tryckas främst i det 3:die quartalet, hvarjemte Hr TILAS utlät sig, at han gerna ville lemna rum åt den mannen; så blef det slutet, at denna Hr TILASES observation skal komma at tryckas näst efter samma Hr POLHEMS tanckar om Mechaniquen i nästkommande quartals Handlingar. Desförinnan tog Hr TILAS samma sin observation hem med sig.

6. Han lät också Academien förstå, huruledes han funnit på et rön om petroleum eller valklera: samt huru han genom bref för någon tid sedan sändt et rön til Hr BIELCKE om trän, som så förvandlat sig til jord, at qvistar, grenar och sielfva safranden deruti kunnat skönias.

7. Nu lästes up Hr FAGGOTS påminnelser vid Hr CELSII observation om främmande och inhämska mått. Herr TILAS tog det til sig och lofvade sända det öfver til Hr CELSIUS.

8. Hr Præsidenten frågade, om Herr CRONSTEDT hade något at påminna vid Hr NORDENBERGS ingifne rön om syllens insättiande under gamla hus? Herr CRONSTEDT svarade, at det var i alla delar godt, allenast at en ritning borde, som han mente, följa derhos, som kunde göra denna saken så mycket klarare.

9. Häraf fick Herr CRONSTEDT tilfälle at påminna, om icke plåtarna borde hädanefter göras lägre än de voro i första quartalet, hvilcka nödvändigt måste afstympas, när Acten en gång skall rättel:n bindas in. Detta fants vara väl påmint: och skal tagas vara på.

Således slöts denna sammankomst.

1740 den 2 Ianuar. Närvarande:

Præsident. Hr TRIWALD.
Hr HÖPKEN.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr BRELIN.

Som boktryckare gesällerne nu hade upsändt några exemplar, med begäran at Academien ville låta deruppå sätta sin devise; så samtycktes nu dertil, at de skulle få 6 exemplar, emedan det fants vara en sådan sedvänio, at gesällerne altid få några exemplar af alt hvad som tryckes i tryckeriet. 1.

Häruppå justerades protocollet, som hölts den 24 Decemb. näst förlupne året 1739. 2.

Herr EHRENSWERD frågade, om Academien ville taga emot någon observation om et sätt at göra ostar så goda som i Holland: hvarjemte han berättade, det han viste en man, som giordt prof derpå, hvilcken sagt, at han ville gifva in sit rön derom til Academien? Hvilcket Academien pröfvade för godt och lofvade med taksamhet uptaga det. 3.

Nu hemstälte Præsidenten til Academiens ompröfvande, om den act, som nu snart kommer at skie vid Præsidents ombytet, skal hållas offentel:n eller ock vid slutna dörar? Academien tog detta i närmare öfvervägande, då hon fant, at det bör skie vid slutna dörar; ty annars skulle dertil tarfvas mycket större tilredning, än hon ännu kan åstadkomma. 4.

Häruppå frågades, hvem som nästa gång kommer at taga emot Præsidents syslan? Efter Grundreglornes föreskrift kan ingen låtta til Præsident, som icke varit et år i Academien Ledamot, och som detta nu är en ny inrätning, hvars Ledamöter intet ännu varit dervid et år, så skulle detta synas stanna vid Fundatores. Nu äro minsta delen af dem tilstädes, så at Hr CEDERHIELM skulle synas vara sielftagen, om han allenast vil komma til staden och taga emot denna syslan för detta fierndels året. 5.

Herr HÖPKEN berättade, at han allaredan skrifvit honom til derom, och väntade svar med det snaraste. Men i fal han intet skulle vela finna sig deruti, så hemstältes om icke Hr Baron

Höpken, som nu är Academiens Secreterare, skulle kunna taga denna syslan på sig? Herr Höpken mente, at han för sina många syslor skul intet skulle få tid dertil, med mindre han icke kunde få någon frihet från sit trägna arbete i Cancelliet, hvarom han lofvade tala med Hans Excellence Gref Gyllenborg. Derjemte sade han, at den största ledsamheten dervid är, at han då ej allenast skulle förut formaliter lägga från sig Secreterare embetet, emedan Grundreglorne säja, at Secreteraren intet kan lotta til Præsident; utan derigenom skulle också addressen på brefven til Academien från alla orter i riket, som nu är stäld på honom såsom Academiens Secreterare, alldeles ändras och igenom notification ställas på en annan, som då i hans ställe komme at förrätta Secreterare syslan. Academien fant detta hafva sin olägenhet; ty blef ock för denna gången intet vist här utinnan slutit.

6. Och som man nu kom at tala om kundgörelsen igenom Avisorne angående prænumerationers emottagande på Academiens Handlingar för hela detta året 1740, och det blef faststält, at hela prænumerations summan skulle utsättas til 8 dr kmt, samt at tryckte quittencer skulle dertil lagas färdige; så påtog sig Herr Salvius at styra derom, så at kundgörelsen til nästa Måndag kommer in i Avisorne.

7. Herr Brelin fick nu af Academien första quartals Handlingar 30 exempl., hvarföre han kommer at göra sin räkning til Academien. Dessförinnan lofvade han at laga så många prænumeranter åt Academiens Handlingar. De öfrige af samma quartal blefvo nu sände til Hr Lochner och Hr Kiesewetter, at säljas för Academiens räkning.

8. Imedlertid kom betienten tilbaka från Landtmäteri Contoiret och berättade, at de der lofvat trycka devisen på sista quartals Handlingar, nembl:n för Oct., Nov. och Decemb. månader 1739, och at det skal bli färdigt i denna vecka.

Härmed slöts denna sammankomst.

Utdrag af Wettenskaps Academiens Handlingar innehållandes de mål och beslut, som af Academien blifvit faststälte år 1739 i månaderne October, November och December, under mit Præsidio.

D. 3 October. Vid mit tillträde af Præsidentskapet yttrade jag mig, att om det skulle vara den Högstes vilja det jag i mit änklinge stånd framhärda skulle, och således lämna denna usla verlden utan lifsarfvingar, det jag i slikt fall tänckte testamentera Academien mit stenhuus och trädgård på Kongsholmen, med alla thes tillhörigheter, till en evärdelig ägendomb, och det med vissa vilkor, som uti min sidsta vilja skulle finnas specificerade.

S. d. beslöts at den afträdande Præsidenten H. Doctor Linnæi Tal til Academien skulle på Academiens kostnad tryckas med latinska bokstäfver.

S. d. updrog jag till H. Mellercreutz och H. Fagot at utleta pendelens lengd här i Stockholm, item H. Brelin at anställa rönet till Ryska juckters tillvärkande.

Sammaledes påmintes de öfrige H:rar Ledamöterne att inkomma forderligast med sina observationer.

D. 6. Octob. yrkade jag igien på försöket angående Ryska juckters beredande.

S. d. frågades efter, om alla Ledamöterne ingifvit sina försäkrings skrifter, och at till nästa sammankomst en förtekning skulle giöras på de som detsamma inte efterkommit.

S. d. proponerades Ståthållaren H. Drake och EstatsRådet Sam:l Triewald til Ledamöter, och beslöts at de skulle ligga på bordet.

D. 13 october beslöts, at om Censor skulle förbiuda trycket, at då vore tid nog at giöra någon föreställning i Kongl. Cancellie Collegio.

Hr MELLERCREUTZ tog sitt afträde, emedan han inte ville lemna Academien sin försäkrings skrift.

S. d. beslöts, at alla frånvarande Ledamöter intet kunna äga stämma och säte i Academien förän de inlefvererad sina försäkrings skrifter likmätigt Grundreglorna.

S. d. hemstälte H. EHRENSWÄRD om icke Herrar Fundatores behagade inlefverera sina försäkrings skrifter? Hvilket de närvarande straxt lofvade giöra, oacktad de altid ment sig hafva underskrifvit försäkrings skriften tillika med GrundReglorna, emedan densamma är ju en deel deraf.

S. d. påminte jag huru angelägit det vore, at alla observationer skulle noga skiärskådas, förän de i Academiens Handlingar inryckas.

S. d. voterades om Professor BROWALLIUS och beslöts efter pluraliteten, at han intet skulle tagas til Ledamot.

Hr HÖPKEN fick emot sin revers af Academien läna hem de böcker, som af Hr TOURLON till Academien blifvit skiänckte.

H. CRONSTEDT lofvade inkomma till Academien med et nytt påfund af kärnor, till at kärna smör.

Beslöts at H. MELLERCREUTZ skulle hedanefter anses som Member Correspondant.

D. 20 Octob. underskref H. AHLSTRÖM, H. HÖPKEN, H. LINNÆUS och jag särskilte försäkrings skrifter, som lades ad acta.

S. d. skiänkte Hr CRONSTEDT Academien en balloterings dosa.

Beslöts, at vid hvar och en observation, som i Handlingarna tryckes, ey allena Auctorens namn, utan jämväl caracter och ämbete utsättes.

S. d. blef Ståthållaren H. DRAKE och EstatsRådet SAMUEL TRIEWALD endräcktel:n till Ledamöter valde.

D. 31 October beslöts, at första quartals Hadlingarna skulle bestå af 5 ark utan det hvarpå titulen, privilegium etc. skall utsättas.

D. 3. November beslöts, at inga flera stiernor skulle sättas efter namnen af Ledamöterne i första quartals Handlingar, än som de i samma quartal inlefvererad observationer.

D. 7 Novemb. beslöts, at Academiens Acter skulle inhäftas i blåt papper utan at skiäras i kanterne.

Hr SAHLBERG lofvade meddela Academien sin träbalsam, sammaledes at inkomma med et nyt påfund, huru golf må kunna förvaras från förrutnelse, utan någon särdeles kostnad.

S. d. introducerades Ståthållaren H. DRAKE.

Beslöts, at ordet Svenska skulle sättas fram för Wettenskaps Academiens Handlingar på titulen.

D. 10 Novemb. afgick bref til Commercie Rådet H. POLHEIM at tacka honom på Academiens vägnar för thes vakra obser. om huusbygnad.

D. 14 Novemb. calculerades ·kostnaden af Academiens Acters tryckande med mera och priset utsattes till 24 s. smt exemplaret inhäftad.

S. d. accorderades med bookbindaren för inhäftning af 500 ex. hvart quartal à 30 dr kmt.

D. 17 Novemb. jemte andre Oeconomica beslöts, at tvenne ex. skulle inbindas i blått moir och præsenteras theras Majesteter Konungen och Drottningen.

Uplästes Kongl. Wetenskaps Societetens i Upsala år 1732 till Kongl. Cancellie Collegium insändte betänkande om en fast och stadig Orthography uti vårt Svenska tungomål.

S. d. boktryckaren NYSTRÖM erböd sig trycka Academiens Handlingar för 4 plåtar, som HORRN inte vill lämna under 27 dr arket.

D. 28 Novemb. beslöts, at hvar gong et quartals Handlingar bli färdiga at utlefvereras, at notification flere än en gong i Avisorne blir infördt.

Ledamöterne anmodades at hvar för sig täncka på materia till Hr TOURLONS instruction, som han uti Ost Indien till Academiens fromma och förmån kunde i akt taga.

D. 1 Decemb. beslöts, at för än någon sonderas till at bli Ledamot, derom måste voteras, och sedan kan någon af Ledamöterne sondera honom liksom af sig sielf, om han vill bli, i fall Academien skulle kalla honom.

S. d. beslöts, at hvar och en Præsident för sitt quartal bör giöra redo och räkning, så hvad Academiens capital som exemplar vidkommer.

Exemplar utdeltes för ingifne observationer till Authorerne, och 54 ex. till de närvarande för sine giorde förskott af en ducat till trycket.

Hr SAHLBERG åter lofvade at inkomma med sin träbalsam, så snart han kunde få tid dertil.

S. d. giorde H. Baron HÖPKEN Academien den ädelmodiga skiäncken af 30 ducater till en guld medail, som et premium för den, som kan reda ut någon gagnelig fråga nästkommande år, jemte öfvermåttan vähl öfverlagde vilkor.

D. 5 Decemb. introducerades Hr Mag. STRÖMNER och öfverlefvererade sin försäkrings skrift, som lades ad acta.

D. 12 Decemb. beslöts, at den som utj några af Akademiens quartals Handlingar har mer än en observation, bör ock få mer än et exemplar.

S. d. beslöts sammaledes, at utj nästkommande års första quartal böra alla rön och observationer, detta halfva året äro af Ledamöterne ingifne och gillade, sättas och utmärkas vid hvar och ens namn med en sifra; men de åter, som sedan nyårets början inkommit, med stiernor.

D. 15 Decemb. Hr CRONSTEDT lofvade skrifva till Hr PALMCREUTZ om flygsand.

Hr CEDERHIELM tog Häradshöfdingen SILVII rön om Uplands landtbruuk med sig på landet och lofvade återställa desamma med sina påminnelser.

Hr Capitain NORDENBERGS observation om nya syllstockars inleggande blef communicerad med Hr CRONSTEDT.

S. d. rådgiordes om lön för Hr SALVIUS.

D. 19 Decemb. proponerades Justitiæ Cancelleren CEDERHOLM till Ledamot efter thes åstundan.

Sammaledes proponerades H. CLAS GRILL till Ledamot. Hr DEGEER voterades enhälligt till Ledamot.

S. d. resolverades, at H. SALVIUS skulle för det besvär han detta året haft med trycket o. s. v. niuta en discretion af 100 dr smt, som H. Baron HÖPKEN lofvade tilställa honom af Akademiens medell.

D. 22 Decemb. lefvererades till Academien Hr Baron CEDERHIELMS præsent af Hr ROSENHANES Manuscript öfver landthushåldningen, sedan jag opläst thes bref till mig, utj hvilket han mycket ädelmodigt utlåter sig vela skiäncka Academien 20 ducater till en medaille.

S. d. præsenterade Ståthållaren Hr DRAKE Academien en Banco sedel på 149 dr kmt till theras utgijfter.

Beslöts, at frågan som iag framstält, skulle för nästkommande år bli den som skulle vinna medaillien.

Hvad som af Academien blifvit beslutit angående någon belöning för Hr SALVIUS's besvär vid trycket med mera, finnes vid Acterne af mig underskrifvit och af Hr Baron HÖPKEN contrasignerad, hvaraf et exemplar blifvit Hr SALVIUS tillstält.

D. 24 Decemb. introducerades Hr CARL DEGEER.

Beslöts, at Hr TILAS's observation om malmstrecks igienfinnande skulle tryckas i nästa quartals Handlingar näst efter Hr POLHEMS Tanckar om Mechaniquen.

S. d. Hr TILAS lofvade bestå all den omkostnad, som kunde tarfvas till de kopparstyckens fullgörande, som han för sin del täncker gifva fram til Academien.

M. TRIEWALD.

Til Ledamöter äro följande antagne under mit Præsidio neml:n

Ståthållaren Hr DRAKE.
Hr CARL DEGEER.

Observationer detta quartal inkomne:

1. TRIEWALD: om Historia naturalis af stenkol.
2. item om stenvallar som afskiära stenkols floen.
3. item beskrifning af berg nafvrar och theras handlag.
4. item Huru stenkol i obrutne felt opletas.
5. item angående bot för renarnes siuka Curhma.
6. EURENIUS: at opfinna Longitudo Loci.
7. STRÖMNER: angående träns bortfrysande.
8. CHRIST. POLHEIMS Tanckar om huusbygnad.
9. FAGGOT bestyrker at alun preserverar trä för eld.
10. BRELIN: om bygnings timmers sprickande.
11. CRONSTEDT: om leer till tegelbruuk.
12. HELAND: at mäta hastigheten af et skeps fart i hafvet.
13. LINNÆUS: om renarnes fluga Oestrum Rangiferinum.
14. Doct. WALLERIUS: om brömskuulor på boskap.
15. item angående brudbröd.
16. FAGGOT: förslag till at bota siukan Curhma.
17. SAHLBERG: giärdsgårdar af pijhl.
18. SILVII rön angående åkerbruket i Upland.

19. CEDERHIELM: om giöken.
20. AND. CELSII jämnförelse af Svenska foter med utländska.
21. Bref ifrån en som kallar sig Inländsk angående orthographien.

M. TRIEWALD.
(Sigill).

WETENSKAPS ACADEMIENS PROTOCOLL

ÅR 1740

År 1740 den 9 Ianuarii. Närvarande

Præsid. Hr Triewaldt.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Cederhielm.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Tilas.
Hr Ribe.
Hr Sahlberg.
Hr Brelin.
Hr Brandt.
Hr Pohlheim.
Hr Drake.
Hr Degeer.

Protocollet af den 2:dra hujus justerades, och som tiden nu 1.
var inne, på hvilcken Præsidis ombyte skulle skie, så giorde den nu varande Præsid. Hr Triewaldt aldraförst sin räkning öfver alla de utgifter och inkomster, som under hans tid vid Academien blifvit giorde, medelst en så kallad hufvudbok och räkenskaper, bestående 1:o af Capital Conto, som i en följd beständigt skrifves; 2:do hvardera Handlingens särskilte Conto, som hvar gång afsluts; 3:o Särskilt Conto för hvarje Handling med de personer, som sådane utsälja, hvilcka för de förflutne 2:ne fierdedels åren voro Bokförarne Kiesewetter och Lochner, Boktryckaren Horn, Magister Brelin och Hr Salvius, hvilcken bok Hr Præsid. Triewaldt til Academien skiänckte. Lijkaledes läste han också upp en förteckning, genom utdrag af Protocollerne, uppå

alla de mål och ärender, som under samma tid i Academien blifvit gillade och fullel:n fastställte.

2. Hvaruppå hölt han efter vanligheten sitt tal til Academien, då det också blef fastställt, att samma tal skulle tryckas, såsom det skiedde förut vid förra Præsidentombytet, och det med Latinske caracterer. Herr Secreteraren Baron VON HÖPKEN svarade häruppå å Academiens vägnar.

3. Nu skulle man skrida til lottning om en ny Præsident, och som det efter Grundreglornes föreskrift ännu i detta mål stadnade emellan Fundatores, af hvilcka eij flere voro nu tilstädes änn Hr AHLSTRÖM, men Hr AHLSTRÖM giorde sin ursächt, emedan han på någon tid kommer att resa härifrån, så trädde Hr CEDERHIELM fram och emottog Præsidents sysslan för nästinstundande fierndels år, hvarvid han också hölt ett vackert tal til Academien, däruti han vederkände sin ovärdughet, försäkrade att med all redlig hug och nit sökia Academiens upkomst och förkofring, önskade att sämja och endrägtighet måtte vara Ledamöternes dageliga nöije, och lämnade sig å lycktone uti allas vänskap och förtroende.

4. Häruppå lästes det Capittlet upp utur Grundreglorne, som handlar om Præsidentens syssla och ämbete; hvarpå Præses Hr CEDERHIELM äskade, att han måtte få Academiens härtills håldne protocoller til sig, på det han därutur måtte kunna inhämta hvad härtills i Academien blifvit slutit och afgiordt.

5. Herr HÖPKEN upvijste ett sölfveruhr, som en smed vid Garpenberg giordt, hvaröfver Ledamöterne sig högeligen förundrade.

6. Nu skiftades uth 11 stycken af det sidsta fierndels års Handlingar til de Herrar Ledamöter, hvilckas rön i samma quartal finnas tryckte, jämte et til Hr Censor och Kongl. Bibliothequet, hvilcka senare Hr SALVIUS emottog att aflefverera.

7. Häruppå började man att votera om Hrr BERNDT CEDERHOLM och CLAES GRILL skulle tagas in til Ledamöter i Academien, emedan förslaget om dem hade allaredan legat öfver sin tid i Academien på bordet. Och som de per pluralitatem votorum blefvo emottagne, så fants godt, att Hr RIBE skulle tala med Hr GRILL, och Hr HÖPKEN med Hr CEDERHOLM härom.

8. Sedan lästes upp Hr CELLSII rön, som en gång förut i Academien blifvit föredragit och til Hr FAGOTTS utlåtande hemstält, och handlar om en jämnförelse emellan främmande och Svenskt

mått. Nu fastställtes, att det i nästa quartal skulle tryckas. Hr Ahlström lofvade gifva Academien vid handen en jämnförelse emellan hvarjehanda alnmått, på det Hr Fagott måtte i anledning däraf kunna sättia upp en någorlunda jämn uträkning dem emellan.

Hr Tilas gaf nu fram til Academien sin förut ingifne obser- 9.
vation om malmers igenfinnande i anledning af löse stenar, den han hade haft hemma hos sig någon liten tid och giordt däruti någon liten ändring och tilökning. Academien fastställte änn ytterligare, att denne Hr Tilases observation skulle uti nästa quartal införas uti Handlingarne, näst efter Hr Polheims observation om Mechaniquen.

Och Hr Præsid. lofvade draga försorg om Grundreg- 10.
lornes afskrifning. Hvarpå han tilsade Ledamöterne att i nästa Onsdag komma tilsamman. Och således slöts sammankomsten för denna gången.

År 1740 den 16 Ianuarii. Närvarande

Præsid. Hr Cederhielm.
Hr Höpken.
Hr Triewaldt.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Tilas.
Hr Ribe.
Hr Sahlberg.
Hr Brelin.
Hr Strömer.
Hr Drake.
Hr Degeer.

Man kom att tala om i hvad band de böcker skola inbindas, 1.
som Academien täncker under sitt namn låta utgå, eller ock såsom uti sitt Bibliotheque förvara, då det pröfvades för godt, att de skulle bindas i sådant pergamentsband, som vid Upsala Bibliotheque är brukeligit. Och hvad stämpelen på böckerne vidkommer, så lofvade Hr Præsidenten att laga en sådan

för Academien, som hon därtill utväljandes varder. Hr RIBE mente, att han skulle kunna skaffa bästa pris på den samma.

2. Och som Hr STIERNELDS beskrifning och afritning på kalckugnar blifvit til Hr CRONSTEDT remitterad, och Hr CRONSTEDT den samma nu i Academien upvijste, så tog Hr P r e s i d e n t e n den til sig och lofvade vid första tilfälle sända den öfver til Hr POLHEIM att därom inhämta des utlåtande. Des förinnan bad Hr P r e s i d e n t e n , att Hr TILAS ville lägga någodt därtill, som han hade därvid att påminna.

3. Nu hemstälte Hr Baron HÖPKEN til Academiens godtfinnande, om icke han, så framt han funne, att et lämpeligit tilfälle sig yppa torde, kunde få tilstånd att å Academiens vägnar begära Kongl. Maij:tts nådiga confirmation på hennes Grundreglor? Til att vijsa huru nödigt sådant vore, framdrog han ibland andre skiähl jämväl det, att i fall någon torde finnas, som hade i sinnet att giöra någodt testamente til denne inrättnings upkomst och förkofring i framtiden, så kunde han til äfventyrs afhållas därifrån, enär han tänckte efter, att denna Academie rätt så snart kunde falla, som den tagit sin början, så länge den ännu intet af någon publique myndighet blifvit stadfästad och faststäld. Academiens Herrar Ledamöter funno detta hemställandet för vara ganska godt; ty slöts, att Hr Baron HÖPKEN såsom Academiens Secreterare må passa lägligit tilfälle, då han i underdånighet kan begära Hans Kongl. Maij:tts nådiga confirmation på Academiens Grundreglor, men att han då intet äskar någre förmåner, med mindre han icke finner omständigheterne vara på ett synnerligit sätt lämpelige.

4. Nu kom att talas om, huruvijda det kunde pröfvas godt, att Academiens Herrar Ledamöter skulle begära frijhet, att få bära någodt synnerligit hederstecken vid deras publique sammankomster; det lämnades til Hr S e c r e t e r a r e n s godtfinnande.

5. Hr P r æ s i d e n t e n påminte, att alt hvad nu blifvit talt om Kongl. Maij:tts confirmation på Grundreglorne måtte hållas så tyst Academiens lemmar emellan, att ingen nämner någodt därom för någon utom Academien.

6. Och som man nu kom att tala någodt om censuren, så berättade P r e s i d e n t e n , att han hade sedt ett bref af Konung Carl den XI utgifvit vid det tilfället, som attantioan skrefs, däruti högstbemälte Konung frikallar alla sådane män från att under-

kasta sine skrifter någodt censure, som äro kunnoge att äga någon synnerlig vijsdom och framsteg uti det ärendet, som de tagit sig före att låta utgå någodt arbete uti.

Häruppå lästes det brefvet upp andra gången, som en okänd man under namn af Inländsk skickat in til Academien, däruti han vill styrcka därtill, att Academien hade större fog att skrifva *then* och intet *den* uti sine Handlingar. 7.

Academien tog nu detta målet uti närmare öfvervägande och föll omsider ut på det slut, att svar härå skal införas uti slutet af detta fierndels års Handlingar på följande sätt: 8.

Academien önskar, att flere dylike påminnelser kunde komma inn til hennes skiärskådande, på det hon kunde rätta sig efter det, som bäst vore.

Nu påminte Hr Triewaldt, att Academien borde i tid försee sig med nödigt papper, så at trycket för den orsaken skull framdeles icke måtte komma att stadna. Nu äro, sade han, vid Academien 10 rijs, som näst för hiul blefvo upkiöpte; men de kunna intet förslå til trycket längre änn til nästa öpet vattn. Ty hemstälte han, om icke Academien nu i tid ville draga den omsorg, att papper blefve utifrån efterskrifvit, så att det kunde komma inn til nästa öpet vattn. Detta pröfvades vara godt, och Hr Cronstedt påtog sig att tala med Hr Grill därom, att han på Wettenskaps Academiens vägnar skrifver efter 50 ris papper. 9.

Herr Præsidenten utlät sig, att han för detta fierndels året ville påtaga sig att genomsee correcturerna vid trycket, emedan han sade sig finna, att Hr Salvius intet hinner med så mycket, och att han i förra quartalen märckt åtskillige tryckfel. Hr Salvius yttrade sig, att som han ingalunda ville undandraga sig ifrån denna sysslan, så bad han, att hvad Hr Presidenten nu således velat påtaga sig intet måtte tydas honom Salvius til någon efterlåtenhet i framtiden. 10.

Det frågades, om förteckningen på Ledamöterne nu i detta fierndels års Handlingar, såsom vid början på året, skall tryckas? Men som det pröfvades för godt, att de tvänne quartalen, som redan äro utgångne, böra komma in i den första volumen, så syntes sådant eij behöfvas, så vijda förteckning på Ledamöterne redan i första quartalet är införd: utan skulle allenast en lista på dem och deras namn sättias inn, som sedermera blifvit kallade til Ledamöter i Academien. 11.

12. Hr TILAS mente för sin del, att de utkomne quartalen kunde giöra en särskilt volumen, och att man nu vid årets början borde begynna en ny volume, men det hölts före, att den förste då skulle blifva alt för liten.

13. Herr Præsidenten sade sig hafva af protocollerne inhämtad, att Hr EURENIUS blifvit voterad til Ledamot. Ty frågade han, hvarföre bemälte Hr EURENIUS intet allaredan blifvit introducerad? Hvartill Hr HÖPKEN svarade, att han ännu intet kommit inn med sitt svar på Academiens skrifvelse angående hvad som blifvit påmint vid hans insände påfund, om huru Longitudo loci skulle igenfinnas, och des förinnan har intet Academien velat kalla honom.

14. Hr Præsidenten proponerade Hr KIERMAN, likasom Hr TRIEWALDT proponerade Hr BROMAN och Hr TISSELIUS til Ledamöter i Academien; och resolverades, att desse förslager skulle läggas på bordet att voteras öfver efter 14 dagar.

15. Nu taltes något, om icke Hr Presidenten och Hr Secreteraren kunde äga frijhet att correspondera med någre i landsorterne om sådant, som de pröfva nödigt att inhämta någon uplysning uti, då Hr DRAKE hölt så före, att hvar och en Ledamot kunde för sig utleta vissa correspondenter uti landsorterne.

16. Hr TRIEWALDT frågade, huru det var med Hr NORDENBERGS observation, som Hr CRONSTEDT tagit til sig att igenomsee? Hvartill Hr CRONSTEDT svarade, att Hr NORDENBERG allaredan fådt den tilbaka.

17. Hr Presidenten tilsporde Academien om kopparstickningen eller ock tryckningen borde gå förut, då Ledamöterne höllo för bäst, att det så lämpas, att kopparstyckerne bli förut färdige, på det att trycket må så mycket bättre rättas därefter.

18. Nu hemstälte Hr EHRENSWERD, att efter Academien är sinnad att begära Hans Kongl. Maij:tts confirmation på Grundreglorne, om icke de då förut borde så rättas och lagas, som Academien finner det vara aldrabäst för framtiden.

Detta hemställandet fants godt, och efter någodt öfverläggande beslöts, att Hr DRAKE, CRONSTEDT och EHRENSWERD tillika med de närvarande Fundatores och i stället för de frånvarande skulle träda tilsamman klockan 8 nästkommande Lördag att öfverläggia härom och sedan ingifva til Academien hvad

i detta ärendet pröfvas vara aldrabäst och gagneligast för Academiens bästa i framtiden.

Herr TRIEWALDT fick til låns det manuscript om åkerbruk, 19.
som Hr BRAUNER gifvit in til Academien. Hr STRÖMMER fick sitt exemplar af sidsta quartalet.

Härmed slöts denna sammankomst.

År 1740 d. 19 Ianuarii. Närvarande

President. Hr CEDERHIELM.
Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr TILAS.
Hr RIBE.
Hr SAHLBERG.
Hr BRELLIN.
Hr PLOMGREN.
Hr STRÖMMER.
Hr DRAKE.
Hr DEGEER.

Under det att protocollet af d. 9 hujus justerades, påmintes 1.
Hr SALVIUS att gå til Hr AHLSTRÖM och tala med honom å Academiens vägnar, att han ville ge ifrån sig til Hr FAGOTT den utlofvade förteckningen på hvarjehanda alnmått, innan han reser härifrån.

Nu berättades, att Hr CEDERHOLM var tilstädes, som nu 2.
skulle bli introducerad. Hr PLOMGREN och Hr TRIEWALDT togo honom emot och förde honom inn i Academien. Och sedan han hade tagit in sitt ställe, förklarade Presid. Academiens fägnad däröfver, att hon nu fick taga honom emot uti sitt sällskap. Och sedan Hr HÖPKEN läst upp det första Capittlet af Grundreglorne, hölt Hr CEDERHOLM ett tal til Academien, hvilcket lades tillika med hans försäkrings skrift ad acta. Herr Presid.

svarade därpå å Academiens vägnar, hvilcket svar också lades i förvar bland Academiens handlingar.

3. Protocollet af d. 9 hujus justerades.

4. Nu hemstälte Hr Presidenten, om icke Academien skulle pröfva för godt att taga emot en Archivarius, hvars syssla skulle vara att förvara Academiens skrifter och handlingar? Och i fall Academien skulle falla på den tanckan, så lofvade jemväl Hr Presidenten att skaffa en skickelig man därtill.

5. Hr Triewaldt yttrade sig härvid, att sådant vore så mycket nödigare, som Academiens handlingar nu varda under Hr Salvii inseende alt för illa vårdade. Til bevijs däraf framdrog han en sin redan uti Septemb. månad förledit år til Academien ingifne observation, om främmande träns plantering här i riket, hvilcken han sade sig funnit på gålfvet. Hr Salvius svarade häruppå, huruledes han för sin del ingalunda vijste på hvad sätt Hr Triewaldt sådant kunde förebära, enär han väl sielf hade sig kunnigt, att han tog samme observation uppå Academiens tilstånd tilbaka igen, så snart som den var upläst. Men då Herr Triewaldt sade, att hvad Herr Salvius i dy måhl föregaf intet var sant, samt yrckade änn ytterligare därpå, att ackterne varda alldeles försummeligen acktade, som således blifva på gålfvet efterlämnade, utlät sig Hr Presidenten, att Herr Salvius härutinnan vijst en stor nacklässighet. Hvarpå Hr Salvius yttrade sig ännu en gång i den mening, att Hr Triewaldt värckeligen sielf tagit samma sin observation tilbaka.

6. Herr Presidenten tilsporde Hr Salvius, om icke han hade någon särskilt förteckning på Academiens handlingar och rön? Hvartill Herr Salvius svarade, att han intet härtills sådant behöfft, så vijda de intet varit flere, änn att han lijkafult kunnat hålla dem i förvar och ordning, hälst som det altid varit vanligit att föra det til protocolls, så väl när någon observation kommit inn, som när han blifvit utgifven.

7. Härvid påminte Hr Triewaldt om en observation, som Hr Nordenberg ingifvit, hvilcken af Academien blifvit remitterad til Hr Cronstedts igenomseende, och då han nu frågar Hr Salvius, så vet han intet annat svara, änn at Hr Cronstedt måtte ha honom qvar, fast änn Hr Cronstedt länge sedan gifvit samma observation tilbaka igen til Hr Nordenberg.

8. Herr Salvius utlät sig häröfver, att Hr Cronstedt måtte

då visserligen gifvit til Hr Nordenberg bemälte observation extra protocollum, hvarföre han för sin del intet kunde vara ansvarig. Häruppå intygade Hr Tilas, att han sedt Hr Cronstedt gifva samma observation til Auctoren igen extra protocollum. Och som Herr Presidenten utlät sig, att här i Academien förut varit på tal, om icke en Archivarius skulle tagas emot, och Hr Salvius hindrat det samma; så borde han ock nu med större achtsamhet taga vara på Academiens handlingar. Hr Salvius svarade, att han intet viste hvaruti han då varit så försummelig: han sade sig hafva följt den författning, som Academien behagat giöra, och om något skulle fela, så kunde det framdeles hielpas til rätta igen; men Hr Presid. utlät sig, att han dock intet kunde undgå att proponera en Archivarius til Academien, med förmodan att Ledamöterne ville til nästa eller andra sammankomsten utlåta sig däröfver. Dessförinnan fant Academien för godt, att Hr Salvius uprättar en särskilt lista eller förteckning på Academiens inkomne rön och handlingar, så att hvar och en, som tager uth någon observation, måge därvid straxt quittera den samma med egen hand.

Herr Presidenten berättade, att Herrar deputerade 9. til Grundreglornes igenomseende varit tilhopa, men hade ännu intet hunnit til slut därmed, utan förmodade til nästa sammankomst hinna så vijda, att de kunde til Academiens fastställande föredragas.

Ytterligare hemstälte Herr Presid. til Academiens om- 10. pröfvande, huru nödigt och angelägit det vore, att en viss Classification til följe af Grundreglorne blefve faststäld, så att Ledamöterne delte sig til visse skiften eller flockar efter särskildte vetenskaper, däruti hvar och en kunde finna sig äga den bästa böijelsen och förfarenheten, så att han kunde igenomsee de rön och förslag, som i den vettenskapen inkomma. Ty sade han, såsom det är nästan ogörligit, att en President altid skal kunna veta, i hvilcken vettenskap hvar och en Ledamot enkannerligen kan vara hemma, så kan det hända, att han intet altid finner sig, til hvilcken han med rätta bör remittera en observation, som skal igenomses; ty hemstälte han nu, om icke Herrar Ledamöterne skulle behaga til nästa gång inkomma til Academien med deras utlåtande, hvar för sig, uti hvilcken vetenskap som de enkannerligen tänckia att arbeta, på det de sedermera måge kunna tilbör-

ligen classificeras i vissa flockar, hvarigenom dock ingen betages tilfälle att jämväl arbeta i något annat, i fall han någon gång sådant behaga skulle. Hr Triewaldt hölt detta förslaget vara så mycket billigare, som han fant för sin del, att en Ledamot således kunde vara viss och säker om sitt rön, att det blifvit behörigen pröfvat och undersökt, enär det til en sådan Classe varder remitteradt, hvars Ledamöter äga bästa insicht och förfarenhet i samma vetenskap. Och som samtelige Ledamöterne samtyckte härtill, så bad Hr Presid., att Hr Tilas ville taga en lista af Hr Salvius på alla Ledamöterne och däraf inhämta, hvilcka äro frånvarande, och således correspondera med dem öfver detta ärendet.

11. Då detta hades för händer, berättades, att Hr Grill var upkommen i mening att nu bli introducerad. Hvarföre Hr Linnæus och Hr Ribe gingo ut att följa honom in i Academien. Hr Præsidenten yttrade å Academiens vägnar en fägnad öfver des tilkomst. Och sedan Hr Grill gifvit sin försäkrings skrift från sig til Academien, hölt han ett tal, som tillika med försäkrings skriften lades i förvar. Häruppå läste Hr Strömmer upp det första Capittlet utur Grundreglorne, och sidst svarade Herr Presidenten å Academiens vägnar på det talet, som Hr Grill hållit, hvilcket svar jämväl lades ad acta.

12. Nu upvijste Hr Presidenten Hr Pohlheims så kallade tanckar om Mechaniquen, som aldrafrämst komma, efter Academiens länge sedan giorde fastställning, att tryckas uti detta fierndels års Handlingar; och som detta nu var til Svenskan genomsedt af Hr Salvius, så lofvade Hr Presidenten att taga det til trycket med det aldraförsta.

13. Hr Triewaldt upläste nu ett af honom författadt nytt rön och påfund om Rijugnar, jämte en ritning därpå, och begärade att det samma måtte bli remitterat til Hr Pohlheims igenomseende. Men som Herr Strömmer nu snart skulle komma att resa til Upsala, så bad Hr Presidenten, att han ville taga det med sig och förut däröfver inhämta Hr Klingenstiernas tanckar och utlåtande.

14. Likaledes remitterade Herr Presidenten nu til Hr Drake att genomsee Svenskan uti Hr Triewaldts rön om utländske träns plantering i Sveriget.

15. Hr Sahlberg påmintes att inkomma med sin utlofvade trä-

balsam, hvilcket han lofvade, så snart de redan af honom ingifne rön varda förut i Handlingarne tryckte. Dessförinnan sade han sig hafva utrönt, att det träd, som efter Hr POLHEIMS förslag reddes til att kunna stå emot eld, jämväl kan påstrykas med färg, hvilcket intet finnes omordat i Hr POLHEIMS observation om husbygnad.

Härmed slöts denna sammankomst.

År 1740 d. 26 Ianuarii. Närvarande

Presid. Hr CEDERHIELM.
Hr LINNÆUS.
Hr HÖPKEN.
Hr TRIEWALDT.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr EHRENSWERD.
Hr TILAS.
Hr FAGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr GRILL.

Sedan Hr SALVIUS upläst det förra protocollet, steg han upp, 1. tackade Academien för var dag han haft den äran att betiena henne; och som Academien fådt orsak att vara missnögd med hans upförande, hvilcket han igenom Hr Capitain TRIEWALDT förra gången hördt, så sade han sig taga afsked ifrån det stället i Academien, som han innehaft, hvarpå han lefvererade ifrån sig en bunt försäkrings skrifter, en bunt med correspondencer och en bunt med ingifne rön, hvilcka tilförene voro framlagde på bordet. Hr SALVIUS gaf äfven nyckeln ifrån sig til Academiens pulpet och lofvade villja lefverera de öfrige handlingarne til Hr BRELLIN och giöra räkning för det han haft under händer. Hr Presidenten frågade, om han jämväl toge afskied såsom Ledamot, hvartill han sade, att Academien intet lärer hålla honom värdig därtill, utan därföre tog sitt afträde: recommenderandes sig uti alla oväldugas goda åtancka, hvartill Hr Presidenten

svarade, att Academien jämväl recommenderade sig uti hans goda minne.

2. Herr Presid. tog protocollet til sig och började föra det samma, då Secreteraren HÖPKEN inkom, hvilcken Præsidenten anmodade att föra protocollet. Hr Secreteraren HÖPKEN emottog det samma, men bad Hr EHRENSWERD i dag föra det, efter han var någodt sysslosatt.

3. Hr HÖPKEN berättade Academien, att han nu väl bordt ha med sig det project til Grundreglornes förbättring, som utaf Academiens Deputerade redan är utarbetadt, men som han varit öfverhopad med embetes sysslor, har han ännu icke hunnit därmed. Försäkrandes därjämte, att ingen lyckelig tid ännu vore försummad, och att han til nästa sammankomst skulle ha dem färdige.

4. Hr TILAS ingaf några påminnelser vid den beskrifning öfver kalckugnar, som Conducteuren Hr STIERNELD ingifvit, och föllo Academiens Ledamöter på det slut, att Hr TILAS skulle giöra beskrifning öfver kalckstenen, såsom en tilökning til Hr STIERNELDS inskickade beskrifning, jämte ett företal på hvad sätt Academien täncker att handtera denne saken, hvilcket Hr TILAS utlofvade, och tog anmärckningen tilbaka.

5. Beslöts, att Capellmästaren ROMAN nästa sammankomst skulle introduceras i Academien.

6. Herr TILAS gaf in en mineral historie öfver Osmunds berget i Rättvijks sochn, hvilcket uplästes och blef allmänt gillat. Academien ville låta sticka plåten på sin egen omkostnad; men som Hr TILAS redan tilförene utlofvat sielf villja giöra omkostnad på de kopparstycken, som nu i början följa hans försök, så tackade han Academien för den gunst hon behagade giöra honom, men utbad sig denna gången få vara ordhållen. Academien utfäste sig deremot villja låta med färgor illuminera detta kopparstycke, på det ett så nyttigt och berömligit försök skulle blifva dess mer smakeligit för publiquen. Hr Presid. sade sig gierna hafva velat giöra denna omkostnad, i fall Academien icke redan samtyckt här till.

7. Hr LINNÆUS, som af Academien fick in commissis att taga til sig och öfversee Hr TILAS försök, bad att Hr TILAS ville til Academien skiäncka alla de stenar, som omröres uti detta rön; hvilcket Herr TILAS lofvade, med försäkran att han skulle ge sin

egen samling utur sitt malmcabinett, om han i alt fall emedlertid intet skulle hinna samla en ny suite af desse bergarter.

Hr HÖPKEN proponerade för Academien om en ny Notaries 8.
antagande i stället för Hr SALVIUS, som nu tagit afsked, hvarvid granneligen vore att ackta, det ingen, som åtoge sig någon syssla til Academiens oeconomiske betiening, skulle få bli Ledamot, hvarigenom all den subordination, som bör vara emellan befallande och lydande, gemenligen kommer att lida. I synnerhet borde Notarien få en apart instruction, i kraft hvaraf han hvar månad skulle vara skyldig inlefverera protocollerne, då han skulle få sin lön, men i vidrig händelse skulle han intet niuta sin lön til godo.

Hr Præsid. tyckte skiäligt, att han intet straxt borde få sin lön, utan att det vore tienligast antaga någon ung person på recommendation. Academien hemstälte detta ärendet til de Deputerade af Academien, som öfversee Grundreglorne, att häröfver inkomma med deras betänckiande, tillika med de öfrige oeconomiske mål.

Herr Presidenten mente ock vara rådeligast, att bee Herr CEDERHOLM eller DRAKE, som känna folck af detta slag, att skaffa någon.

Herr Presidenten frågade, hvad Academien beslutit 9.
om Doctor WALLERII redan förledne quartal inskickade försök; hvarpå Hr LINNÆUS svarade, att det första af Academien intet blifvit gilladt, och att det senare vore honom anbefalt att försöka nästkommande sommar. Hr HÖPKEN mente, att man emedlertid borde svara honom härpå.

Hr CRONSTEDT gaf ett project til Classification. Hr Presid. 10.
berättade, att Hr TILAS jämväl hade ett dylikt project, och understälte Academiens ompröfvande, om icke bägge desse project kunde remitteras til de 8 Herrar Deputerade, och om icke Hr TILAS finge lof att sielf bivijsta rådslagen. Hvilcket bifölts.

År 1740 den 30 Ianuarii. Närvarande

Presid. Hr Cederhielm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Tilas.
Hr Nordenberg.
Hr Fagott.
Hr Sahlberg.
Hr Brelin.
Hr von Drake.
Hr Degeer.
Hr Cederholm.

1. Sedan Herr Ehrenmalm blifvit inkallad, förestälte Herr Presid. honom, om han ville besörja protocollet här i Wettenskaps Academien, hvarpå, och som han därmed förklarade sig nögd, blef han i förstone en månad på prof antagen att föra protocollet härstädes.

2. Herr Linnæus gaf Academien tilkänna, hurusom Herr Degeer med mycken berömmelig flit giordt åtskillige anmärckningar öfver insecterne, hvaruti han isynnerhet vid handen gifver och theruti nämner en slächt af insecter, som skal vid stierten hafva lijka som en spänstig fiäder, hvaruppå det hoppar, hvilcket nya rön skall vara så mycket sällsyntare, som ingen af dem, hvilcka om insecter skrifvit, eij en gång den lärda Reaumur, jemte flere någon dylik nämnt, förmodandes han att bemälte Hr Degeer af kärlek för thet allmänna samma dess prijsvärda berättelse jemte flere lärer låta i dagsliuset komma och genom trycket i Academiens Handlingar utgå; hvartill Hr Degeer äfven uppå Hr Presidentens anmodan försäkrade sig både vara förbunden och villig, och lofvade samma sitt rön med det första til Academien ingifva, så att det i detta fierndels års Handlingar kunde inflyta.

3. Häruppå gaf Hr Brellin tilkänna, det Hr Salvius ingifvit 2:ne st. räkningar, den ena på de tryckte exemplaren af Wetten-

skaps Academiens Handlingar, hvilcka han haft under händer, och återlefvererat af de samma 61 exemplar, den andra för 35 dr koppmt, med hvilcka han äfven låtit följa det, som hos honom innestådt, och bestiger sig til 25 dr 10 s. kmt. Räkningarne så väl som medlen emottogos af Hr Presidenten. Och blef Ehrenmalm vid detta tilfälle antydd att noga genomgå protocollerne och därvid i acht taga de rön, som äro inkomne, med mera.

Sedan Hr Drake var inkommen, uplästes af Hr Höpken ett til honom ankommit bref på Fransöska af Öfversten och Ministre vid Kl. Danska Håfvet Hr Palmstierna, hvarutinnan han nämner om ett slags Chinesiske fiskar, som äro genomskinande och äga färg, en del röda med guld och en del svarta med sölfver, den de förlora och blifva hvita, så snart de i spiritu vini inläggas, som bemälte berättelse, den där ad acta lagd blef, vidlyftigare förmäler. Uppå Hr Höpkens påminnelse beslöts, det han skulle medelst skrifvelse betyga Academiens fägnad däröfver, att Hr Öfversten och Ministren velat med Academien communicera denna nya fiskart, med begäran att Hr Palmstierna eij allenast måtte insända ritning på de lefvandes fiskarne med sina naturliga färgor, utan ock, om giörligit vore, til Academien försända tvänne stycken af dem uti spiritu vini förvarade. 4.

Uplästes ytterligare ett af Capitain Ehrenklo inkommit bref, hvaruti han berättar, att uppå Mallstanäs gård har sig tildragit, vid det att huden skulle afdragas en slachtad oxe, har man blifvit varse en fisk lijk en giedda liggia emellan köttet och skinnet. Men som vid denna berättelsen inflyta sådane sanningar, hvilcka i sig sielf tyckes vara opålitelige, sielfva corpus, som var i oxen, eij heller mera finnes; ty kan Academien eij emottaga ett phænomenon, om hvilckets visshet Academien eij äger så tilförlåtelige bevijs, som behöfves, isynnerhet som vidrigt sinte kunde därigenom få anledning att lämna om Academien det omdömme, som skulle hon någon inkommen berättelse utan vijdare skiärskådande för sann emottaga. 5.

Uplästes tvänne bref ifrån Hr Polheim, ett til Hr Cronstedt och Hr Ehrenswerd, jämte ett til Hr Presid., hvilcka sedan de voro upläste, lofvade Herr Presidenten uppå Herr Cederholms erhindran, sedan conceptet förut i Academien 6.

är justerat, att besvara Hr POLHEIM och tacka honom för den omsorg, han betygar för Academiens välgång.

7. Hr NORDENBERG föredrog Academien ett rön och påfund att inlägga nya syllar och stockar i väggar, enär de förre äro skämbde, hvilcket, som det med Hr POLHEIM och Hr CRONSTEDT redan varit communicerat samt ändrat efter det som den sednare erhindrat, hvarefter Hr POLHEIM ingen ting haft att påminna, så blef thet ock nu gillat och således åt Hr FAGOTT lämnat att öfverse Svenskan och de däruti förefallande terminos artis.

8. Hr HÖPKEN gaf tilkänna, det Hans Excellence Rijks Rådet Gref GYLLENBORG befalt honom att sig uti Cancelliet änn förmiddagen infinna, hvarföre han nödgades taga afträde.

9. Vijdare föredrog Hr NORDENBERG Academien ett nytt rön, hvarutinnan medell gifves vid handen att förbättra ofruchtsam ängs- och skogsmarck, hvilcket med Hr Doctor LINNÆUS communicerades att inkomma med sine anmärckningar däröfver, hvarmed Hr NORDENBERG förklarade sig så mycket mer nögd, som en sak aldrig kan blifva tydeligare, änn när den af flere öfverses.

10. Herr P r e s i d. tog sig anledning af thet upläste rönet att berätta, thet uti södra delen af Ryssland och Ukraine förbättras svaga ängiar på thet sättet, att man låter en del af dem hvarje år stå oslagne ett år, och andra våren därpå afbrännes then upvuxne förnan, medan tiälen ännu är i jorden, hvarefter sedan frodigt gräs växa skall.

11. Häruppå gafs vid handen, att Hr SALVIUS vore närvarande, hvilcken, sedan honom var inträde lämnat, frågade Hr P r e s i d. honom om han hade 1:o Baron BIELCKES rön om almträds planterande, 2:o den utaf Wettenskaps Academien i Upsala utgångne tractaten om Svenska ortographien, 3:o om några Academiens Handlingar ännu vore hos honom, samt 4:o om Hr POLHEIM uti bref til honom med några nye rön inkommit.

Hr SALVIUS svarade härå, det Hr BIELCKE samma dess ingifne rön återtagit att ändra och lärer hafva det med sig til Finland; men hvad Svenska ortographien angår, så emedan samma var honom af en dess vänner lämnad, så har han den ock til någon utlånt, hvilckens namn han sig eij kan erhindra; dock låfvade Hr SALVIUS vid dess igenfående den samma til Academien ingifva. Men han sade sig eij hafva några Academiens Handlingar

vijdare om händer, eij heller har Hr POLHEIM lämnat honom del af någre nye rön.

Hr TILAS förestälte, att emedan Academien är försedd med 12.
ganska få Ledamöter, som äro inkomne uti den vettenskapen, som handlar om malmers uptagan- och igenfinnande, som isynnerhet bidrager til Academiens påsyftade ändamåls ernående, så hemstälte han til Academiens godtfinnande, om icke Herr Assessoren BENZELLSTIERNA, som uti bergsväsendet mycket är inkommen, kunde til Ledamot antagas.

Hr DRAKE föreslog äfven til Ledamot uti Academien Ca- 13.
pitain LEIJONANCKAR, som uti siöfarten, handeln och träplantagier skall äga god kundskap.

Academien förklarade sig med ofvannämnde Herrar mycket 14.
nögd, och antecknades deras namn uppå ett papper, hvilcket lämnades att 14 dagar liggia på bordet, och skal därefter om deras antagande voteras.

Ytterligare förestältes, om eij prænumerations tiden på Aca- 15.
demiens Handlingar, som uti innevarande år komma att utgå, kunde förlängas i anseende därtill, att tilräckelige prænumeranter ännu sig eij anmält, hvartill Hr Presidenten eij kunde lämna sitt bifall, emedan det eij vore för Academien fördehlachtigt att låta andra märckia, det hon om prænumeranter är angelägen, utan vill Hr Presidenten häldre eij allenast använda de ducater, hvilcka han låfvat till en Medaille, utan ock af egne medel til Academien ingifva hvad som betarfvas til fylnad af den til prænumerationerne hörande summan, som Academien sig eljest af prænumeranter förväntar, med hvilcket samtelige Academiens Ledamöter förklarade sig nögde.

Och blef äfven fastställt, att det tal Hr TRIEWALDT hölt vid 16.
det han President sysslan sig afsade skulle försäljas emot 3 s. smt.

Hr Presidenten skiänckte vid detta tilfälle til Aca- 17.
demien en bok af IV tomer och tvenne band under titul af *Secrets concernant les Arts et les Métiers.*

Hr DEGEER lofvade med egen bekostnad låta utsticka kop- 18.
parplåten, hvilcken Hr Presidentens gåfva, så väl som Hr DEGEERS giorde löfte Academien med tacksamhet emottog.

Slutel:n gaf Hr Presidenten tilkänna, det ingen sam- 19.
mankomst skier förr änn nästkommande Onsdag, som är d. 6 Febr.

(emedan Kyndersmäss dagen innefaller på Lögerdagen), då Academiens Ledamöter efter utfärdat anslag lofvade sig infinna.

At denna månads Protocoll äro med de i Academien justerade Concept Protocoller lijka sådant bevittnas

Carl Wilh. Cederhielm
p. t. Præsident.
(Sigill)
Arwed Ehrenmalm
Notarius.

År 1740 den 6 Febr. Närvarande

Presid. Hr Cederhielm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrensward.
Hr Tilas.
Hr Faggot.
Hr Brellin.
Hr Sahlberg.
Hr Cederholm.

1. Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll.

2. Sedan uplästes ett af Hr Linnæus ingifvit rön angående en nyl:n bekandt blefven fogel, som har namn utaf Picus pedibus tridactylis, hvilcket så väl som Hr Nordenbergs rön om sättet att förbättra ofruchtsam marck, hvilcket af Hr Fagott nu återgafs, lämnades til Svenska Classen till att öfversee Svenskan.

3. Ytterligare uplästes ett af Hr Brellin fattadt rön att giöra ett stenlim, som eij uplöses af vattn, sedan något ämne af träd eller sten därmed blifvit sammanliminat, hvilcket blef gillat och lämnat att af Svenska Classen öfverses.

4. Hr Linnæus påminte härvid, det Lapparne skola tilreda af fiskar en sorte lim, som eij skal uplösas af vattn. Dessutom

skal bernsten och det limm därutaf tilredes vara ouplöseligit i vattn, hvarom Hr Linnæus lofvade vid slutet af Hr Brellins rön giöra en tilsats, som äfven jämte det förra på trycket kommer att utgå.

Vijdare uplästes Hr Tilas förtal til den berättelse, Hr 5. Conducteuren Stierneld utifrån införsändt om calckbrännerie vid Bruchsals grufva i Tyskland, hvarvid Hr Fagott berättade, att vid ahlun bruket i Calmar användes och brännes thet, som öfverst ligger och är eij annat änn en svag svafvel kies, til kalck.

Herr Tilas återgaf thet af Hr Triewaldt ingifne rön om 6. stenkåhl, som med honom blifvit communicerat, och har därvid eij varit det ringaste att påminna, och blef thet nu lämnat til Hr Cederholm att öfverse Svenskan.

Vid detta tilfälle berättades, att Hr Capellmästaren Roman 7. nu vore tilstädes, och som han i dag til Ledamot skulle antagas och introduceras, emottogs och infördes han af Hr Cronstedt och Hr Fagott, och sedan bemälte Herr Capellmästare dess försäkrings skrift afgifvit samt yttrat dess tacksamma sinnelag öfver den hedern honom härmedelst blifvit vederfaren, intog han dess säte. Samma Hr Romans tal och Hr Presidentens däremot hållne svar finnes ad acta.

Uplästes ett af Hr Assessoren Borgström skrifvit bref, 8. hvarutinnan han så väl anhåller att få inkomma med förfrågningar till Academien uti de mål han åstundar underrättelse, som ock att lämna Academien del af några rön, hvilcka han nyl:n upfunnit, och menar att genom dem kunna tiena det allmänna, hvaröfver beslöts enhälligt, att bref kommer att afgå til bemälte Hr Assessor, uti hvilcket Academien bör betyga dess tacksamhet för Herr Assessorens goda löfte; och i fall Academien eij skulle besvara alla de frågor, som af Hr Assessoren kunna föredragas, så skola de allmänt i Academiens Handlingar kunnoge giöras, på det att hvar och en må stå öpet med sine svar öfver dem att inkomma.

Enär Herr Presidenten upläste conceptet til det vid 9. förra session anbefalte svar uppå Hr Polheims bref, berättade Herr Ehrensward, det han tillika med Hr Cronstedt samma svar til Hr Polheim affört, hvilcket han med mycken tacksamhet emottagit, samt försäkrat att städse, så mycket hos honom står, bidraga til Academiens fördel samt aldrig undandraga sig att

som Ledamot låta Academiens välgång vara sig om hiertat. Och vill til prof däruppå ingifva til Academien åtskillige nyl:n af honom upfundne machiner, hvilcka under Academiens namn kunna försäljas, och Hr POLHEIM sielf behålla af värdet tvänne trediedelar och Academien en.

10. Uplästes Herr SAHLBERGS rön att conservera taktegel för måssa och röta, och skal teglet blifva af samma godhet som thet glasserade; uppå Hr TRIEWALDTS föreställning lofvade Hr SAHLBERG äfven doppa teglet först uti bekolja och sedan uti lervattn, att därigenom äfven pröfva teglets styrckia.

11. Ytterst framgafs den af Hr TILAS författade classification uppå de vettenskaper, som här uti Academien mäst komma att förehafvas, så att hvar och en Ledamot tecknar sitt namn under den vettenskaps class, hvaruti han äger största kundskap; och beslöts äfven, att bref skulle afgå til de frånvarande Ledamöterne och inhämtas under hvad Class de sielfva vilja att deras namn skola upföras, hvarefter deras namn härstädes kunna undertecknas. Hr HÖPKEN förestälte äfven om icke en hufvudman för hvar class kunde antagas, hvartill äfven de öfrige Academiens ledamöter biföllo. Hr Presidenten lofvade härom sondera Hr Professoren KLINGENSTIERNA.

12. Slutel:n tilsade Hr Presidenten, att Academien eij förr änn nästkommande Lögerdag kommer tilsammans.

År 1740 den 9 Febr. Närvarande

Presid. Hr CEDERHIELM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr TILAS.
Hr FAGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr GRILL.

Hr Drake.
Hr Roman.

Sedan det vid förra sammankomsten håldne protocoll blifvit justerat och ändrat hvad därvid var att påminna, gaf Hr Presidenten tilkänna, att the rön och försök, som vid sidsta sammankomsten blifvit remitterade til den Classen, som har att öfversee hvad som vid Svenska språket kan vara att erhindra, voro nu redan färdige, och emottog Hr Presid. dem att til trycket befordra. 1.

Uplästes Hr Linnæi observation öfver thet af Hr Brellin vid sidsta sammankomsten ingifne rön om stenlim, jämte utförlig berättelse om Lapplim, hvilcket bilades sielfva rönet och kommer att tryckas. 2.

Berättades, att Ryttmästaren Svedenstierna uti Academien ingifvit en lera af sådan finhet, att contrefäijaren Arenius skall utaf den samma tilreda umbra. Herr Linnæus, Hr Tilas och Hr Brandt emottogo en del af samma lera til att bepröfva dess beskaffenhet, och ett stycke lades ad acta. 3.

Hr Höpken upläste ett af Hr Sahlberg tilförene inkommit rön om sättet att innom 2 à 3 års förlopp kunna få en gärdesgård så starck, att den sedermera uti ganska lång tid utan understödiande kan bestå. Och som nuvarande Hr Presid. efter undfången del däraf med des anmärckningar inkommit, samt Hr Sahlberg sig däröfver förklarat, och så väl den förras som den sednares skiljachtige tanckar redan äro förenade på et särskilt papper, lämnades samma rön att öfverses utaf Classen om åkerbruk och plantager, och som Bothaniquen äfven kommer däruti att röras, lofvade Herr Linnæus samma rön äfven skiärskåda. 4.

Nu företog sig Academien att på det vanliga sättet omrösta om Kyrkioherden Tisselius, Kyrkioherden Broman, Assessoren Benzellstierna och Capitain Leijonanckar skulle til Ledamöter antagas, och sedan lottningen var för sig gången, befants att the öfrige voro antagne undantagandes Kyrkioherden Broman, som eij mer änn ett votum undfådt. 5.

Häruppå berättade Hr Presid., det han varit hos Hr Assessoren Löfgren, som betygat ett särdeles nöije öfver denna hälsosamma och nyttiga inrättning, med försäkran att på alt uptänckeligit sätt söka Academiens välstånd att befordra, hvar- 6.

före Hr NORDENBERG och Hr TRIEWALDT honom til Ledamot föreslogo. Vid samma tilfälle föreslog Hr TRIEWALDT äfven til Ledamot Biskopen Hr ERIC BENZELIUS, Hr CRONSTEDT Hr Cammarherren EHRENCREUTZ och Herr TILAS Hr Archiatern STOBÉUS och Stipendiaten SAM. SOHLBERG, Hr NORDENBERG Stads Ingenieuren TILÆUS; Hr LINNÆUS föreslog Medicinæ Doctoren och Lectoren vid Wexiö gymnasium Hr ROTMAN. Och som ganska få af Academiens Ledamöter underskrifvit Classen om Svenska språket, föreslog Hr HÖPKEN Cabinett CammarHerren Gref STRÖMBORG. Ofvanstående Herrars namn blefvo antecknade på ett papper, som 14 dagar skal liggia på bordet, hvarefter om deras antagande kommer att voteras.

7. Hr SAHLBERG gaf nu vid handen en observation om en mask, som med urin kommit ifrån ett qvinfolck; denna observation remitterades til Zoologien.

8. Hr SAHLBERG ingaf ett salt, som är tagit och kokat utur ett slags jord när in til Uhmeå, hvilcken jord skal vara utaf sådan sälta, att utaf ett ℔: jord skall ett skolp:d salt kunna kokas; hvaröfver Hr SAHLBERG lofvade framdeles med beskrifning inkomma.

9. Och som ett sådant saltberg uti nödfall och krigstider vore mycket nödigt, men uti närvarande tid, i fall det til det allmännas tienst straxt öfverlämnades, skulle handeln ganska mycket dymedelst aftaga och försvagas, ty hölt Hr TRIEWALDT före, att om detta saltberg vore utaf någon halt och styrcka i längden, det samma då medelst Öfverhetens tilstånd och allmänna medell kunde omkringmuras, så att en sådan saltjord endast kunde tiena til förråd i nödfall.

10. Hr HÖPKEN berättade, att uti de på Tyska kallade Gelehrte Zeitungen skall vara infört, det en Wettenskaps Academie uti Stockholm skal vara inrättad, hvarutinnan berättas, det Hr HÖPKEN eij allenast varit en utaf de första uphofsmänn til samma inrättnings början, utan ock genom honom den samma til största delen skall underhållas. Häremot anförde han, det Academien aldrig må föreställa sig, att ett sådant rychte genom honom vore utspridt, utan som alla lemmarne böra använda sina krafter til kroppens underhållande, så vill han eij som en utaf Academiens Ledamöter tilskrifva sig större heder, änn den Academien gemensamt tilkommer, hvarföre han ock genom bref til Franck-

rijket vil foga den anstalt, att denne berättelsen genom de Fransöska aviserne må blifva til intet giord.

Vid det Hr Presidenten anmodade Academiens Ledamöter att vara omtänckte om ett förtal til det andra quartals Handlingar, som uti innevarande år komma att utgå, gaf Hr Höpken tilkänna, att han redan är uti begrep att författa ett uti Medecine. Eljest gaf Hr Presid. vid handen, det han äfven anmodat Hr Plomgren at villa til samma ändamåhl utarbeta någodt, hvarföre Hr Grill blef anmodad att honom theruti biträda. 11.

Hr Triewaldt inkom med sin V:te anmärckning och tilökning uti dess ingifne rön om stenkåhl. 12.

Utaf de i Wettenskaps Academien af Hr Presid. upvijste 2:ne project til stämplar, bägge med divise af Svenska Wettenskaps Academien uti 3 rader; den ena utaf dem, som var med mindre styl, blef gillad, dock så att Cronorne uteslutes. 13.

Slutel. blef faststält, att vid nästa sammankomst, som skier nästkommande Onsdag, som är d. 13 Febr., skall endast om Academiens Grundreglor och invärtes hushåldning öfverläggas och fastställas. 14.

År 1740 den 13 Febr. Närvarande

Presid. Hr Cederhielm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Nordenberg.
Hr Tilas.
Hr Fagott.
Hr Brellin.
Hr Drake.
Hr Grill.
Hr Cederholm.
Hr Roman.

Til följe af den Academiens Herrar Ledamöter emellan tilförene skiedde öfverenskommelse, att utom Academien några skulle sammanträda och sig företaga så väl Academiens Grund- 1.

reglor, som ock dess Oeconomiske författningar, och hvad som tilförene vore fastställt antingen gilla eller ock efter närvarande omständigheter uphäfva och förändra, samt sedermera deras gioromål Academiens ompröfvande underställa, gaf Hr Presidenten tilkänna, det sådant redan skal vara värckstält, i anseende hvartill Grundreglorne först uplästes, då det, som Herrar Deputerade vid de samma tilgiordt, til alla delar blef gilladt.

2. Sedan företogs Academiens Oeconomiske reglor, hvilcka äfven efter Herrar Deputerades vid dem giorde anmärckningar blefvo fastställte.

3. Vid den puncten, som innehåller, thet Hr Presidenten bör jämte Archivarien öfversee och jämnföra thet sidsta correcturet vid tryckandet med sielfva originalet, giorde Hr Höpken den påminnelse, att sådant vore onödigt i anseende därtill, att samma gioromål enskylt Archivarien tilkommer, och äfven tyckes strida emot Presidentens heder att befatta sig med betientens egenteliga syssla. Efter pluralitatem votorum lämnades det vid det, som § förmår.

4. Den § som förmår, att the öfrige Academiens Ledamöter böra vijsa Hr Presidenten all lydna och heder, blef uppå Hr Höpkens erhindran utsluten i anseende därtill, att hvar och en utaf Ledamöterne lära sielfva finna sig vara förbundne att vijsa Hr Presidenten den respect, som honom tilkommer, hvilcken kan både tiltaga och förminskas genom hans egit förhållande i Academien.

5. Det Capittlet, som rörer om huru med Academiens Handlingar bör förhållas, blef eij upläst, emedan därvid ännu något felas, som bör tilsättias.

6. Sedan en liten stund blifvit talt om Ledamöter endast för Svenska språkets uparbetande kunde antagas, utan att de äga särdeles kundskap i någon vettenskap, blef denna fråga af Hr Presid. Academien föreställd, då Herrar Ledamöterne enhälligt stadnade i följande

Slut.

Ehuru Academien är ganska angelägen om Svenska språkets förbättrande, dock som thet samma eij kan komma under namn af någon vettenskap, hvilckas upodlande är Academiens hufvudändamål vid alla dess gierningar; altså kan eij Academien antaga

någon hädanefter til Ledamot endast för Svenska språkets skull, som eij uti andra vettenskaper, slögder och konster äger någon kundskap; blifvandes således den § uti Grundreglorne, som förmår, att ingen må bibehållas vid den förmon att längre vara Ledamot uti Academien, som eij med nya rön innom 2:ne år inkommer, äfven vid denne förefallne omständighet gillad och stadfästad.

Herr CRONSTEDT skiänckte til Academien tvänne st. böcker, 7.
den ena in folio med titul *Paralelle de l'architecture antique et de la moderne*, den andra uti octavo uppå Italienska, under namn af *Trattato del taglio degl' alberi fruttiferi del fu Mons. J. de la Quintinye.*

Herr LINNÆUS anhölt, att Herr DEGEERS rön och anmärck- 8.
ning öfver insecter kunde vid detta tilfälle föredragas, men som denne dagen endast är utsedd til de uti Academien antagne lagars skiärskådande, så kunde Hr LINNÆI begäran denne gång eij villfaras.

Eljest anmodade Hr P r e s i d e n t e n Hr LINNÆUS med 9.
första inkomma med en berättelse de genere plantarum vid Caput bonæ spei, hvilcket Hr P r e s i d. förmenar bör meddelas med Wettenskaps Academien i Frankrijket, på thet en nära förbindelse desse Academier emellan kunde åstadkommas.

Hr TRIEWALDT berättade, att uti ett ifrån Pettersburg kom- 10.
mit Engelskt skiepp, som när in til Calmar förolyckats, skal vara uptagen och til Dykerie Compagniet lefvererad ett Planetarium, som genom uhrvärck vijsar Satellites corporum cœlestium, hvilcka skola vara mycket noga afsatte i anledning af Systema Copernicanum, hvaraf han äfven ett kopparstycke upvijste. Denne machine har uti Pettersburg blifvit emot en ansenlig summa utbuden, men som priset har varit ganska högt, så har den därstädes eij blifvit inlöst, och önskar Hr TRIEWALDT, att samme dyrbare machine här uti Sverigiet kunde qvarhållas; och beslöts, att bref kommer att afgå til Hr Professoren CELLSIUS i Upsala, med förfrågan huru mycket denne machine ohngefährl:n kan vara värd, i fall Academien den behagade.

Protocollet af d. 13 hujus blef äfven i dag justerat. 11.

År 1740 den 16 Febr. Närvarande

Presid. Hr CEDERHIELM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr TILAS.
Hr FAGOTT.
Hr SAHLBERG.
Hr BRELLIN.
Hr CEDERHOLM.
Hr ROMAN.

1. Först justerades det vid sista sammankomsten hållne protocoll.

2. Hvarefter Hr Presidenten gaf tilkänna, det de rön, som tilförene til den Classen, som har att öfverse Svenska språket, blifvit remitterade, redan voro öfversedde; och pröfvade Academien nödigt att änn en gång de samma genomläsa och anmärckia hvad änn ytterligare vid dem kan vara att påminna.

3. I följe hvaraf uplästes Hr LINNÆI rön om en nyl:n bekandt fogel, som har namn af Picus pedibus tridactylis.

4. Vid det att Hr BRELINS rön om stenlim uplästes, anmärckte Hr TRIEWALDT vid rubriquen, att innehållet af rönet bör stå förut, och den sammas namn, som thet ingifvit, bör stå efter. Orsakerne, som beveka Herr TRIEWALDT därtill, äro isynnerhet 1:o emedan Academien vid sine förre Handlingar brukat denne ordning, 2:o den samma äfven är brukelig vid Wettenskaps Academierne i Engeland och Franckrijket, och til det tredie tyckes förnuftigtvijs det essentiellaste, som är innehållet af sielfva rönet, gå förut och namnet följa efter.

Hr LINNÆUS anförde häremot, att enär man talar vid en annan, så tyckes den naturliga ordningen fordra. att man först känner person, förränn man är angelägen om att inhämta dess tanckar uti det mål, som åstundas.

De öfrige Herrar Ledamöterne höllo för lijka myckel antingen namnet går förut eller följer efter, och beslöts:

Emedan deras namn, som ingifva rön uti Academien, ibland skicka sig bättre för, understundom åter bättre efter innehållet af sielfva rönet; altså achtar Academien godt, thet thetta som mindre angelägit må hädanefter brukas blandvijs. Dock varder Herr BRELINS namn vid detta tilfället satt efter sielfva rubriquen.

Under det samma Hr BRELINS rön uplästes, anförde Hr 5.
TRIEWALDT, att ehuruväl thet i sig sielf är ganska godt och nyttigt, vill eij heller för sin del tvifla, att icke Herr BRELIN så väl är uphofsman som ock sitt påfund värckstält, så håller han dock för sin del före, att thet vore ganska nödigt, att alla rön måtte uti Academien värckställas, innan de genom trycket allmänt kunnoge giöras. Eljest berättade Hr TRIEWALDT, thet honom utaf andre blifvit sagt, att thetta rön om stenlims förfärdigande äfven skall finnas uti ROLAMBS adelige öfningar, hvilcken bok han sielf väl eij sedt, men som många påfund kunna finnas i böcker, om hvilckas richtighet aldrig blifvit undersökt, så håller han ock före, att then som med ett oförsökt rön, sedan det blifvit pröfvat, inkommer, må kunna thet samma sig såsom egit tilägna.

Hr Presidenten sade å Hr BRELINS vägnar, att Hr 6.
BRELIN väl hade uti Academiens närvaro samma thess röns richtighet vijsat, så framt han icke uti dess upsåt af kölden blifvit hindrad. Tilläggandes Hr BRELLIN, att honom skall thet vara lijka mycket, om thetta rön blifver tryckt eller eij. Dock vill han änn framdeles, och så snart väderleken blifver någodt fogligare, sielf vijsa prof af limmets richtighet, men aldrig har han hvarcken sedt eller hördt denna sorte lim uti böcker omrördt eller af androm omtalt; och beslöts, att som Hr BRELIN uti Hr FAGOTTS närvaro uppå dess här i Academien giorde intygan värckstält dess rön och åtskilligit sammanlimmat, så dristar Academien sig att låta det samma tryckias samt vid slutet tilläggia, att detta rön uti Academiens närvaro vore pröfvat och richtigt befunnit. Hvilcket ock Hr BRELIN åtog sig att giöra.

Nu berättades, att Hr Assessoren BENZELLSTIERNA var up- 7.
kommen, som i dag kommer til Ledamot att antagas, och sedan han utaf Hr CEDERHOLM och Hr TILAS blifvit införd, aflefvererade han dess försäkrings skrift samt tackade Academien för den ynnest honom härmedelst blifvit vederfaren. Hr Presid. hölt däremot ett tal tilbakas, hvilcket så väl som Hr Assessorens finnes ad acta.

Classification lämnades äfven til Hr Assessoren att teckna sitt namn under classerne af de vettenskaper, uti hvilcka han äger största kundskap.

8. Hr TRIEWALDTS 4:de rön om stenkåhl, som til den Mineralogiske Classen varit remitterad, öfverlämnades att öfverses af Svenska Classen.

9. Upvijstes den af Hr LINNÆUS ingifne *Hortus Cliffortianus*. som kommer att inbindas i sådant band, som Rosenhanes hushålds bok.

10. Hr Presid. uptedde några reglor uti Svenska språket, hvilcka han af Rijks Rådet EHRENPREUS undfådt. De emottogs af Hr HÖPKEN, som lofvade tillika med Svenska Classen dem genomse.

11. Herr Presid. upvijste en af Hr SAHLBERG ingifven beskrifning uppå ett slags salt, som finnes $^1/_2$ mihl när Uhmeå. Saltet är tilförene i Academien framtedt, och beskrifningen lämnades til Classen om Mineralogien.

12. Slutel:n berättade Herr Presidenten, det han för några dess angelägenheter skull nödgas blifva ute på landet til nästkommande Lögerdag, men önskar dock högeligen, att Academien ville nästkommande Onsdag, ehuru han vore frånvarande, sig infinna och de oafgiorde ärender företaga.

År 1740 den 20 Febr. Närvarande

Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr FAGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr SAHLBERG.
Hr GRILL.
Hr ROMAN.

1. I förstone justerades det vid sidsta sammankomsten håldne protocoll, hvarvid Hr TRIEWALDT änn ytterligare giorde an-

märckning uppå det af Hr Brellin ingifne rön om stenlim, upteendes en Academien tilhörig bok, under namn af *Secrets concernant les arts et les métiers*, hvarutinnan nästan ett dylijkt sätt att förfärdiga stenlim förmäles. Hvilcket Hr Brellin lofvade igenomse, skiärskåda och jämnföra det med dess egit, samt i fall därvid någodt märckvärdigt kunde observeras, det Academien vid handen gifva, och emedan oftanämnde Herr Brelins rön är på trycket, så lofvade han, i fall några anmärckningar skulle giöras, att låta dem framdeles i Academiens Handlingar inflyta.

Inlefvererades Rosenhanes hushåldsbok jämte Hortus Clif- 2.
fortianus inbundne uti lijka band, til följe af det som vid sidsta session blef förordnat.

Uplästes Hr Triewaldts Fortsättning om stenkåhl, som 3.
varit under genomseende hos Svenska Classen och nu til trycket kommer att befordras.

Sedan Hr Tilas inkommit, gaf han tilkänna, att Hr Benzell- 4.
stierna är i dag af andra sysslor så förhindrad, att han eij uti Academien kan vara närvarande.

Ingafs uti Academien 3 rijs papper, hvaraf 2:ne meddeltes 5.
til kopparplåtarnes aftryckande.

Hr Triewaldt inlefvererade 2:ne af Hr Sahlberg ingifne 6.
tabeller på de utländske tryck styler.

År 1740 den 23 Febr. Närvarande

Presid. Hr Cederhielm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Cronstedt.
Hr Tilas.
Hr Fagott.
Hr Polheim.
Hr Brellin.
Hr Sahlberg.
Hr Benzellstierna.

1. Sedan det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll var justerat, förestälte Hr Presidenten, huru dyrt tryckeriet är här i Sverigiet, så att Academien, hvad henne enskylt angår, måst se den vinst, hon utaf dess Handlingar borde hafva, til största delen gå bort til tryckare lön, hvarföre han ock varit omtänckt om medell att skaffa Academien ett särskilt tryck, hvilcket Hr Presidenten äfven öfverlagt med några öfrige af Academiens Ledamöter.

Tvänne medell, sade han, har Academien til detta ändamåls ernående, antingen att förskrifva utifrån styler, eller ock för Academiens egen räkning vara omtänckt att få en Schrifftgiesser, som kunde förfärdiga de styler, som til trycket kunde erfordras.

Det senare vore så mycket fördehlachtigare, som det allmänna äfven därigenom kunde betienas. Hr Presidenten gaf vid handen, att han talt med en vid namn Holmwall, som sagt sig äga god kundskap uti schrifftgiuterie, men tviflar därjämte om man med honom kan komma öfverens, emedan han först vill hafva förlag af Academien, och sedan utläta sig om priset, hvilcken hans begäran Academien så mycket mindre är i stånd att villfara, som denne inrättning är så ung och begynd af så ringa fond, att dess nu varande vilckor eij kunna tillåta någon sådan osäker försträckning. Hr Presid. har äfven förestält honom, om han ville på Hr Presidentens gård ute på landet begynna samma arbete, då Hr Presid. jämte någon annan ville försträckia honom alla materialier och endast betala honom arbets lön, hvarvid han eij heller kunnat finna sig. Hr Cronstedt nämnde en annan vid namn Holmerus, som äfven uti schrifftgiuterie skal vara inkommen, hvilcken han väl förmodade lärer kunna vara Academien til nöijes och utan något förlag begynna thetta arbete. Uppå Hr Presidentens begäran lofvade Hr Cronstedt skaffa denne Holmerus med sig til tals.

2. Hr Triewaldt tycker, att i fall Academien kunde vinna sitt syftemål, så borde man hos Hans Maij:t anhålla om privilegium på ett sådant tryckerie, hvilcket vore ett medell det samma att uphielpa.

3. Eljest berättade Herr Presidenten, att han varit omtänckt om ett annat sätt til att erhålla en sådan inrättning, nembl:n i fall Academien eij kunde få någon schrifftgiesser, man

i sådant fall kunde accordera med en pitschers stickare att allenast gräfva uth stämplarne, och hon sielf besöria om giutningen.

Uplästes ett af Hr NORDENBERG fattadt rön om sättet att giöra lutsalt, hvilcket Hr LINNÆUS hölt före i sig sielf väl vara mycket godt, men som thet öfver hela Sverigiet, isynnerhet i Skåne, är bekandt, så förmente han ock, att thet vore onödigt att låta thetta rön på trycket utgå. Eljest berättade Hr SAHLBERG, att lutsalt äfven finnes på apothequen til köps, både fijnare och gröfre, och ju mer saltet clarificeras, ju fijnare och vijtare blir thet; men aldrabäst när thet med blod clarificeras. 4.

Hr NORDENBERG sade däremot, att salt utaf pottaska väl tillagas öfver hela Sverigiet, men tviflar om detta sätt lutsalt att förfärdiga någonsin förut är bekandt.

Hr P r e s i d. tyckte, att förtalet til detta rön kunde fattas kortare, hvilcket Hr NORDENBERG äfven lofvade giöra. Det blef remitterat til Chymien. 5.

Hr P r e s i d. berättade, att en fru på landet skall låta tvätta linnkläder utan tvål med ganska liten lut, hvilcket sätt, som det skulle giöra en stor nytta i det allmänna, i fall det blefve kunnogt, så har han ock förmådt henne att framdeles under obekandt namn gifva beskrifning på det sätt, som vid sådant tvättande brukas. 6.

Vid slutet af det rön, som Hr NORDENBERG utgifvit om sättet att bota bristfällige hus, därmedelst att man inlägger nya syllar och stockar, blef efterföljande uppå Hr TILAS och Hr P r e s i d e n t e n s erhindran ord ifrån ord tilsatt: 7.

Slutel:n kan Academien eij undgå att föreslå ett medell til goda syllars erhållande, och att hielpa omogne furur samt annars gode och friske tallar til bättre mognad och duglighet, hälst sådant på en och annan ort redan med nytta försökt är. Vårtiden och när safvan begynner, skalar eller flår man barken af det träd man täncker betiena sig af, så långt man kan, åtminstone til 6 à 8 alnars längd under ifrån stubben upåt, dock så att barcken eij rundt omkring alldeles borttages, förutan en smal rimsa af tverhands bredd, som på endera sidan qvarlämnas. Af sommarhetan förvandlas den mästa saften, som eljest orsakar trädets växt, til kåda, som på alla sidor arbetar och slår sig uth genom trädet, då emedlertid den qvarlämnade rimsan förvarar trädet til ännu någon vijdare växt, så att det således ingen skada taga kan.

Har trädet i sig sielf mycken fetma och är af god art, så kan man låta blifva att qvarlämna någon rimsa, utan då skalas trädet af rundt omkring. Nästa vinter däruppå fälles trädet i vederbörlig tid, då det genom denne barckskalning ofelbart vunnit långt mera fetma, änn det annars kunnat hafva.

8. Sedermera voterades öfver dem, som tilförene til Ledamöter här uti Academien blifvit föreslagne, och äro Hr Assessoren Löfgren, Hr Archiatern Stobeus, Hr Stads Ingenieuren Tilæus, Hr Stipendiarien Solberg, Hr Biskopen Eric Benzelius, Hr Cammarherren Ehrencreutz, Cabinetts Cammarherren Gref Strömborg, och Hr Assessoren Rotman, af hvilcka per pluralitatem votorum til Ledamöter blefvo antagne Hr Archiatern Stobeus och Hr Biskopen Eric Benzelius; den förre lofvade Hr Linnæus sondera, och utaf den senare lofvade Hr Assessoren Benzellstierna, som vid voteringen sig undandragit, emedan han är Hr Biskopens broder, giöra sig underrättad, om han denne hedern vill emottaga.

9. Föredrogs Hr Triewaldts anmärckning öfver valcklers grufvorne vid Bedforschire i Engeland, som blef til Svenska Classen remitterat.

10. Uplästes Hr Degers rön och anmärckningar öfver åtskillige slags insecter, hvilcket med ritning jämte bref til Hr Höpken inkommit. Det blef äfven til Svenska Classens öfverseende lämnat på Hr Linnæi intygan om dess richtighet.

11. Hr Höpken ingaf en räkning uppå prænumerationerne til innevarande års Handlingar, jämte 55 dr 16 s. koppmt, hvilcka jämte räkningen af Hr P r e s i d. emottogs.

År 1740 d. 27 Febr. Närvarande

Presid. Hr Cederhielm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Cronstedt.
Hr Sandberg.
Hr Fagott.
Hr Brandt.

Hr Tilas.
Hr Polheim.
Hr Ahlström.
Hr Brellin.

I förstone justerades protocollet af d. 23 innevarande 1.

Hr Presid. ingaf uti Academien de protocoller rentskrefne och förseglade, som uti Ianuarii månad blifvit hållne; concepterne brändes upp uti samtelige Herrar Ledamöternes närvaro. 2.

Häruppå uplästes ett af Hr Polheim inkommit bref, hvarutinnan förmäles om ett särdeles sätt att så och bruka åkrar, som eij allenast skall hafva den förmon med sig, att jorden blifver mycket brukeligare, utan ock vid sielfva såendet besparas mycken säd, i anseende til hvilcken nytta bemälte Hr Polheim eij vill denna machine låta allmänt kunnog giöra, innan någon vedergällning därföre skulle erläggas. I anledning af Hr Presidentens giorde föreställning beslöts, det bref kommer att afgå til Herr Polheim, hvarutinnan Academien bör betyga dess tacksamhet öfvèr det ömma sinnelag, bemälte Herr Polheim äfven härigenom vill betyga för Academiens heder, och lämnar honom fritt att sielf utvälja hvad steg Academien bör taga att bäst kunna giöra Hr Polheim vid machinens inlösande til nöijes, om icke rådeligast vore att låta ett avertissement härom vid slutet af Academiens Handlingar inflyta, på thet hvar och en så mycket mer må blifva uptänd att förskaffa sig en så nyttig machine. 3.

Uppå det bref Hr Presidenten i följe af Academiens begäran til Hr Klingenstierna låtit afgå, med förfrågan under hvilcken vettenskaps Class han vill blifva undertecknad, är nu svar inkommit, hvaruti han sielf tilkännagifver, att hans största kundskap består uti Arithmetiquen, Geometrien, Mechaniquen och Physiquen; bemälte Herr Klingenstierna berättar äfven i samma bref, att Hr Cellsius vill hålla sig til Classen uti Astronomien. Eljest vill han af Academien veta, om tilförene varit bekandt, hvilcken krop rullar fortare på segmentum af en circkel, antingen en cylinder eller en kula. Och kunde Academiens Ledamöter eij erhindra sig, att thenne observation hvarcken inneller utomlands til förene är kunnig. 4.

5. Sedan collationerades Hr TRIEWALDTS anmärckning öfver valckleers grufvorne vid Bedforchire i Engeland, som tilförene varit hos Svenska Classen och nu til trycket kommer att lämnas.

6. Det af Hr SAHLBERG ingifne rön och beskrifning på ett när in til Uhmeå befinteligit jordsalt af så stor halt, att utaf ett ℔ jord kokas 1 skolp:d salt, hvilcket med Hr BRANDT varit communiceradt, lämnades nu til Hr LINNÆI och Hr SAHLBERGS ytterligare genomseende.

7. Uplästes Hr RIBES, Hr LINNÆI och Hr BRANDTS observation öfver den berättelse, som Hr SAHLBERG ingifvit angående en matk, som genom urin gången kommit ifrån ett qvinfolck, hvilcka blefvo lagde ad acta.

8. Hr SAHLBERGS rön om sättet att conservera taktegel för måssa och röta, som tilförene varit remitterat til dem, som öfverse det som til rudi materiers uparbetande hörer, communicerades åter med honom, emedan det uti ordningen allenast blifvit ändradt och fattadt kortare.

9. Emedan Hr SCHELDONS uti Academien ingifne resebeskrifning uppå efterfrågan eij kunde igenfås, samt några utaf Academiens Ledamöter förmente, att Hr BIELCKE skulle hafva densamma, ty beslöts, att bref härom til Hr BIELCKE kommer att afgå.

10. Den af Hr AHLSTRÖM ingifne jämnförelse emellan Svenskt och utländskt mått lades ad acta.

11. Hr ROMAN emottog til Svenska Classen Hr RIBES berättelse de generibus substantivorum.

Att denna månads protocoller äro med de i Academien justerade concepter lijka lydande, sådant bevittna

CARL WILH. CEDERHIELM
p. t. Præsident.
(Sigill)

ARWID EHRENMALM
Notarius.

År 1740 den 1 Martii. Närvarande

Presid. Hr Cederhielm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Sahlberg.
Hr Fagott.
Hr Drake.
Hr Plomgren.
Hr Cederholm.
Hr Roman.
Hr Benzellstierna.

Protocollet justerades af d. 27 Febr. sidstl. 1.

Hr Presidenten gaf häruppå tilkänna, det Hr Baron 2. Åkerhielm för honom upvijst en växt, som til många delar skal vara lik bomull; och emedan bemälte Herr Baron nu var närvarande, blef han inkallad, hvilcken då han var inkommen, samt satt sig på ena sidan ett stycke ifrån bordet, framtedde han denne af Hr Presidenten omnämde bomulls art och berättade, at den skal växa på Kägelholms gård uti Närcke i en trägård, på buskar; den tager til och växer om våren, men förvissnar om hösten. Men som bemälte Hr Baron samma bomulls art ej sielf uti dess växt sedt, så anmodade Herr Presidenten honom än vidare om dess egenskaper göra sig underrättad samt sedan lämna Academien del af det, som kan vara märkvärdigt at observeras, hvilket Herr Baron ock låfvade samt däruppå afträdde.

Herr Höpken upläste därpå tvänne inkomne bref, ett ifrån 3. Hr And. Celsius, hvarutinnan han först meddelar Academien svar uppå det bref, Academien nyl:n til honom låtit afgå om den af Hr Triewaldt för någon tid sedan uti Academien omnämnde machine, som genom urvärk visar satellites corporum coelestium, vore värd at inlösa eller ej, hvartil han svarar, det den samma vore tienlig at conserveras uti et Observatorio, men vil ej styrka Academien at på den göra någon omkostnad.

Dessutom har bemälte Herr Professor äfven insändt dess 4.

meteorologiske observationer, hållne uti Upsala förledit år, och komma de framdeles uti Academien at föredragas. Äljest lofvar han innan kort gifva Academien vid handen storleken af Ålands haf, inhämtad genom astronomiske observationer.

5. Uppå det bref Academien nyl:n til Herr Öfversten och Minister vid Kongl. Danska Håfvet Herr PALMSTIERNA låtit afgå, med anmodan det behagade bemälte Herre lämna Academien några nödige underrättelser om de af honom tilförene Academien vid handen gifne Chinesiske fiskar, som en del skola vara röda med sölfver och en del svarta med guld, har Herr PALMSTIERNA nu med svar inkommit, hvaruti han berättar, det Geheime Rådet RABE, som med honom denne observation communicerat, har försäkrat at ej allenast uppå begäran lämna Academien del af de omständigheter, Academien til dess egen uplysning erfordrat, utan ock än framdeles ingifva några rön ifrån Norige, skattandes altid för et särdeles nöije att vara Academien til tienst.

6. Hr HÖPKEN gaf tilkänna, det han af andra sysslor är så hindrad, att han i dag ej kan längre vara närvarande.

7. Hr Presidenten berättade härå, at et rön inkommit ifrån Hr CARLMANN om åkerbruket i Gestrikeland, och Hannunge sochn; det lades til de öfrige rönen om åkerbruk och kommer framdeles at föredragas.

8. Det tilförene inkomne rönet at utan tvål och såpa med ganska liten lut tvätta lindkläder blef nu upläst. Herr Presidenten gaf ock tilkänna, at Häradshöfdingen FUNCHS Fru LÅTTA FRÖLICH vore den samma, som detta rön ingifvit, men hon vil ej, at hennes namn skal blifva kunnogt uti det almänna, isynnerhet som bemälte Fru är then första utaf fruentimber, som någodt rön til Academien ingifvit. Och emedan samma sät at tvätta linkläder mäst öfver hela Sveriget skal vara bekant, så kommer thetta rön ej på trycket at utgå, utan blef det lagdt ad acta.

9. Sedan företog sig Academien til öfverseende de Oeconomiske Reglorne, hvilcka redan varit til Herrar Deputerades skiärskådande lämnade och nu åter til Academien ingifne, och blefvo til alla delar gillade efter det, som bemälte Herrar Deputerade redan vid dem tilgort.

10. Vid det at den § uplästes, som förmår, at uti de trykte Handlingarne böra deras namn, som ingifvit några rön, behedras med så stor siffra, som de med rön in alles uti Academien inkommit,

blef discurrerat, om icke äfven så nyttigt vore, at storleken af siffran skulle jämkas efter det, som de rön allenast uti det quartalet ingifvit; hvilcken omständighet Hr Presidenten proponerade til omröstning, hvarefter per pluralitatem votorum blef fastställt, at detta vid §:s tydeliga innehåll skulle förblifva, blifvandes således Herrar Deputerades göromål äfven härutinnan gilladt.

Den § som innehåller, at ingen utaf Academiens Ledamöter, 11.
som ej ifrån början öfver någon sak suttit, må vid dess afgiörande skrida til någon omröstning, blef utsluten i anseende därtil, at ehuru en Ledamot vid börian [af] sakens föredragande ej är närvarande, så [kan] han dock sedermera efter inhämtad kunskap äfven så väl utlåta sig om dess beskaffenhet, som de hvilka vid målets första förehafvande varit tilstädes.

Vidare var ej vid Oeconomiske Reglorne at påminna, utan 12
lämnades de til Svenska Classens genomseende, som äfven har at författa definitioner uppå de af Academien brukelige ordatermer, såsom rön, försök, förslag med mera.

Sedermera uplästes Hr Polheims svar uppå följande af 13.
Academien utgifne frågor: såsom 1:o om medel at röna et skieps skyndesamma fart i hafvet; 2:o Huru man skal kunna veta rätta sånings timan, hvilcket blef remitterat til Classen som skärskådar alt det, som til åkerbruk hörer; 3:o medell at locka fiskar i bragder, lämnat til Experimental Physiquen; 4:o Huru mullvadar bäst kunna utdrifvas ifrån trägårdar; 5:o på hvad sät loppmasken skal försvinna ifrån kohl; desse bägge senare lämnades til Oeconomiske Classen.

Eljest berättar Herr Polheim om sättet at plantera tall och 14.
gran, äfven i anledning af en uti Academiens Handlingar utgifven fråga, och som Academiens tanka vid samma fråga endast var, huru tallar och granar genom frö kunna til växt updrifvas, så beslöts, at Hr Polheim om Academiens mening härutinnan skulle blifva underrättad genom Hr Ehrenswerd.

Vid detta tilfälle blef äfven fastställt, at alla de svar uppå 15.
Academiens utgifne frågor, som i detta quartal inkomma, skola i innevarande års tredie quartal på trycket utgå.

Herr Presidenten gaf tilkänna, det boktryckaren 16.
upsändt 28 st. böcker med papper, som skola i hörnen vara söndrige och til tryckande otienlige. Och på thet samma papper til

något må kunna användas, ty beslöts, at Academiens anslag, hvarmedelst Herrar Ledamöterne om sammankomsterne blifva underrättade, på samma papper hädanefter skola blifva tryckte.

17. Slutel:n berättade Hr Presidenten, at Gref CRONSTEDT til Academien skiänkt 3 st. böcker, den ena under namn af *Compendio dell' Architettura generale di Vitruvio, opera di Mons. Perrault*, 2:o *Trattato dell' Antimonio opera del Signor Niccolo Lemery*, 3:o *Abraham Bosses Regelmässige Zeichnungen und vortheilhafte Handschrifte, wornach man die Steine richtig bauen, und damit fast und zierlich bauen kann.*

År 1740 den 5 Martii. Närvarande

Presid. Hr CEDERHIELM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr AHLSTRÖM.
Hr FAGOTT.
Hr BRELIN.
Hr ROMAN.

1. Sedan det vid sidsta sammankomsten hållne proctocoll blifvit justerat, ingaf Hr Presid. Februarii månads protocoller rentskrefne, collationerade och förseglade. Concepterne blefvo upbrände i Herrar Ledamöternes närvaro.

2. Hr HÖPKEN såsom hufvudman för Svenska Classen berättade, det den samma förehaft de uti Academiens förra session upläste Oeconomiske Reglor samt i följe af Academiens då gifne befallning varit omtänkt at fatta definitioner uppå de i Handlingarne förekomne ordarter, såsom Rön, Försök, Förslag, med mera. Men som vid beskrifningar åtskillige svårigheter inlöpa, emedan man ej kan skilja det ena ordet så ifrån det andra, at icke någon likhet dem emellan skulle finnas, såsom Förslag och Försök, så hemstälte han til Academiens godtfinnande, om icke detta såsom et onödigt kunde uteslutas och förblifva i det stånd, som thet til-

förene varit, hvilken Hr Höpkens tanka Academiens Ledamöter biföllo.

Hr Linnæus upläste häruppå et ifrån Hr Assessoren Ahllöf til sig ankommit bref, med svar uppå den kallelse Hr Linnæus uppå Academiens begäran til honom gordt at blifva Ledamot, hvilket han med myken tacksamhet erkänner, och önskar at medelst flit och arbete kunna göra Academien den nytta hon åstundar, och kommer Hr Assessorens namn uppå Ledamots listan ibland Correspondenternes at införas. 3.

Vidare berättade Hr Linnæus, at en gammal adelsman vid namn Winblad gifvit honom 2:ne st. flaskor, den ena med en vätska af vijt och den andra af rödachtig färg, som han sagt skulle vara det så kallade aurum potabile, men vid närmare bepröfvande har befunnits, at uti den ena flaskan har varit ett slag insecter, som uti et rent auro potabile aldrig kan finnas, hvaraf Hr Linnæus sluter, at uti samma flaskor ej annat är än rent vatn och thet röda allenast med någon färg blandat. 4.

Häruppå gafs tilkänna, at kopparstickaren Bergquist vore upkommen, och sedan honom inträde var lämnat, tilsade Herr Presidenten uppå Academiens vägnar honom den förmon at uti Academien vid öfverläggningar få vara tilstädes, dock utan at någodt blanda sig med Academiens enskylta göromål, så framt han ej blifver anmodad eller tilspord. Han emottog denna hedern med tacksamhet. 5.

Hr Triewaldt förestälte, om icke det af Hr Polheim ingifne project til en machine, som är tienlig at locka fiskar i bragder, kunde på Academiens omkostnad förfärdigas, hälst medelst den samma åtskillig nytta skal kunna åstadkommas, och i fal Academien til hans förestälning ville lämna sit bifal, åtager han sig at sielf om thes förfärdigande draga försorg. 6.

Hvaröfver beslöts:

At ehuru Academiens vilkor äro ganska svaga, så vil hon dock i anseende til den nytta medelst samma machine såsom et model det almänna kan tilskyndas, för denna gången bifalla Hr Triewaldts förestälning.

Hr Höpken skiänkte til Academien de förr utfäste 30 ducater eller 540 dr til en Guldmedailles förfärdigande, hvilken Hr Höpkens skiänk Academien med mycken tacksamhet emottog. 7.

Uplästes Hr Ehrenswerds rön om böss smiederiets förbätt- 8.

rande här i Sverige, fattat i anledning af de observationer, som han vid dess resor utomlands giort, hvilket emedan det til dess stora nytta blef gilladt, så lofvade Hr EHRENSWERD låta thet afskrifva och til Svenska Classens öfverseende remittera, på det at et så nyttigt rön med första må kunna til trycket befordras.

9. Uplästes Hr AND. CELLSII meteorologiske observationer för innevarande år, hvilka han i Upsala hållit, som äfven af Svenska Classen först kommer at öfverses och sedan på trycket at utgifvas.

10. Det af Hr POLHEIM ingifne bref, hvarutinnan nämnes om en härtil obekant machine at på beqvämligit sät upbruka åkrar, begärtes nu tilbaka. Hr EHRENSWERD åtog sig det samma til Herr POLHEIM at återlefverera.

11. Ytterligare uplästes et af Kyrkioherden BROMAN til Hr LINNÆUS ankommit bref, upfyldt med åtskillige observationer, såsom om en ört Aconitum kallad, om tufvor på ängar, om sädens förvandling ifrån korn til hafra, Guds Rikes Fatabur, med mera.

12. Sedan den af Hr SALBERG ingifne berättelsen om et när in til Uhmeå befinteligit Sal Natron undergådt så väl Hr SALBERGS egit, som Hr LINNÆI ytterligare genomseende, blef den nu åter uti Academien upläst och til alla delar gillad, undantagandes d. 32 §, som blef utesluten, och kommer i anledning af den samma at göras Hans May:tt en särskilt proposition angående denna angelägenheten. Och på thet Academien än nogare kunskap måtte ernå om denne saltart, blef Hr Lagman MALMER, som i sommar kommer därå orten at vistas, til Ledamot föreslagen, på thet han om alla därvid förefallande omständigheter må göra sig underrättad och sedermera thet, som märkvärdigt kan pröfvas, Academien vid handen gifva.

13. Hr AHLSTRÖM upteddc härå en ritning uppå en af honom uptänkt kölna och åstundar at blifva af Academien underrättad, om en på thet sättet gord kölna tilförene vore kunnog, i annat fal vil han begynna at arbeta på dess beskrifning med det mera, som til uplysning kan tiena, och sedermera dess göromål Academiens ompröfvande hemställa. Och som Academien ej kunde erhindra sig, at en sådan kölna tilförene vore bekandt, så blef Hr ALSTRÖM anmodad at med dess försök härvid framdeles inkomma.

14. Hr HÖPKEN berättade, at han til Hr Presidenten betalt Academiens hos honom innestående penningar, sig bestigande til 839 dr koppmt, de 30 ducater inberäknade, och anhölt där-

jämte at framdeles blifva entledigad ifrån besväret at hafva Academiens räkenskaper och medel om händer.

Hr TRIEWALDT proponerade Hr ADLERHEIM uti Academien 15. til Eleve, och kommer öfver dess antagande efter 14 dagar at voteras.

Hr HÖPKEN föredrog Academien, huru nödigt det vore at 16. en Archivarius uti Academien skulle antagas, samt likmätigt constitutionerne en af Herrar Ledamöterne ville allenast åtaga sig upseendet öfver Archivum. I anledning hvaraf Hr Presidenten anmodade Hr BRELIN samma besvär å sig taga samt sielf draga försorg at förskaffa en Eleve, som under dess inseende kunde förrätta de sysslor, som en Archivarius tilkommer. Hvilket ock Hr BRELIN lofvade göra.

Hr Presidenten gaf tilkänna, thet Hans Excellence 17. Riksrådet EHRENPREUS skiänkt til Academien et träd, under namn af Ramus plicatus abietis.

År 1740 d. 8 Martii. Närvarande

Presid. Hr CEDERHIELM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr TILAS.
Hr FAGOTT.
Hr BRELIN.

Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne pro- 1. tocoll.

Sedan berättade Herr Presidenten, at vid det han varit 2. hos Hans Excellence Riks Rådet EHRENPREUS och betygat Academiens tacksamhet däröfver, at han skiänkt til Academien det vid sidsta session upviste trädet, har Hans Excellence än ytterligare lämnat til Academien en kruka tagen uti en ättebacka, hvarest döda ben blifvit förvarade, en brynsten äfven uti en sådan ättebacka funnen, jämte en sten som gemene man kalla Thorsvigg.

3. Dess utom berättade äfven Herr Presid., at han talt vid Hr Lagman Malmer, som til Ledamot uti Academien blifvit föreslagen, angående det vid Uhmeå befintelige och oftanämnde Sal Natron, som tämmeligen noga skal hafva sig bekandt belägenheten utaf den ort, hvarest detta saltet finnes, hvilka byar närmast därintil liggia, och skal marken vara Krono. Och i fal Academien skulle åstunda samma kronohemman under sig lägga, så har han en frälse ränta at fordra til 40 dr smt, hvarföre tillåtit är begära vederlag, hvarest hälst åstundas, hvilken han til Academien emot betalning uplåta vil, i fal Academien det skulle åstunda och finna nyttigt sig de samma hemman underlägga och til någon inkomst för sig drifva tilvärkningen af detta Sal Natron, samt inrätta varma bad. Hvilket Hr Presidenten förmente kunna blifva för et ringa förlag en Academiens rikeliga och säkra inkomst med tiden.

4. I anledning af Hr Polheims försök at röna et skieps hastiga fart i hafvet blef beslutit, at bref därom til Hr Scheldon kommer at afgå, med förfrågan om han nyttiat de medel Hr Polheim tilförene dess Herr Far vid handen gifvit, samt i fal samme sät vore honom okunnoge, vil Academien lämna honom en afskrift af samma Hr Polheims försök, på det han framdeles må kunna detsamma försöka och sedan med dess berättelse däröfver til Academien inkomma.

5. Hr Ehrenswerd ingaf rentskrifvit dess underrättelse om böss smiederiets förbättrande här i Sverige, inrättat efter utländske observationer, hvilket blef til Svenska Classen remitterat.

6. Hr Cronstedt upviste en machine at valsa sölfver til sölfvermynt samt hemstälte til Academiens ompröfvande, om vid den vore någodt at påminna, och lofvade framdeles ritning af samma machine til Academien ingifva.

7. Häruppå uplästes följande svar, ingifne af Hr Polheim uppå de af Academien utgifne frågor, näml:n

1:o Huru tiära skal kunna brännas utan skogarnes så ansenliga aftagande, som härtils skedt, hvarvid Hr Presidenten tyckte äfven borde vara anhängigt, på hvad sät beck samt bekolja förfärdigas här i Stockholm, hvaraf tiärebrännarne på landsbygden synes med större fördel sig betiena kunna.

2:o Medel at läka kylsår.

3:o Huru en oriad säd må äfven så väl kunna conserveras som den riade.

4:o Huru säden på åkern må ständigt kunna ökas til 40:de kornet; hvilka bägge senare remitterades til Oeconomiske Classen.

5:o Om sättet at härda stål, så at man därmedelst må kunna tälja järn och rista glas, hvilket remitterades til Experimental Physiquen.

Uplästes et ifrån Herr Bergmästaren STOCKENSTRÖM ankom- 8.
mit bref, hvarutinnan han betygar dess tacksamhet öfver den förmon Academien honom tilbudit at blifva Ledamot. Dess försäkrings skrift följde sielfva brefvet.

Uplästes Hr WALLERII bref jämte et försök om dunsternas 9.
upstigande i lufttoma rum.

Äljest berättade Herr P r e s i d e n t e n, at et vist säl- 10.
skap sig här i staden sammansatt, under namn af S p r å k g i l l e, at vertera böcker ifrån utländska språk til Svänskan, hvaröfver Academien så mycket mer bör fägna sig, som vetenskaperne därigenom upodlas, och thet äfven tyckes vara et hederligit foster af denna inrätning.

Sedan något blifvit discurerat, huru många ark och kop- 11.
parstycken må kunna gifvas ut på trycket uti hvart fierdedels års afhandling, samt til hvad pris Academiens Handlingar utom præ-numerationerne för thetta quartalet kunna försäljas, blef beslutit, at vederbörande hafva at ställa sig thet til efterrättelse, som tilförene blifvit därom faststält. Hvarvid Hr EHRENSWERD utfäste sig at bestå kopparstickningen af egna medel, som kommer at följa dess rön om böss smiederiet, så framt det vid detta quartal blifver infört.

År 1740 d. 12 Martii. Närvarande

Presid. Hr CEDERHIELM.
Hr TRIEWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr AHLSTRÖM.
Hr EHRENSWERD.
Hr FAGOTT.

Hr Brelin.
5. Hr Roman.
Hr Benzelstierna.

1. Sedan det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll blifvit justerat, upläste Hr Höpken et ifrån Hr Biskopen Erich Benzelius til Hr Benzelstierna ankommit svar uppå det bref, bemälte Herre nyl:n til honom låtit afgå med begäran at han ville blifva Ledamot här uti Academien. Hvarföre Herr Biskopen betygar myken tacksamhet och högachtning för denna nyttiga inrätning samt försäkrar, at så mycket hos honom står, biträda Academien uti dess förrätningar; men anhåller, at han måtte få del af Academiens Grundreglor; och beslöts, det et kallelse bref kommer til Hr Biskopen at afgå. I öfrigit lämnar Academien uppå Herr Benzelstiernas omsorg at lämna Hr Biskopen del af de begärte Grundreglorne.

2. Herr Presidenten gaf härå tilkänna, at som han i dag varit plågad af en ganska svår hufvudvärk, så är han ock ej i stånd at längre vara uti Academien närvarande, utan nödgades taga afträde.

3. Hr Ahlström lefvererade til Academien ett på särdeles sät fattat pris courant.

4. Sedan uplästes en skrift underskrefven af en vid namn Salander, hvarutinnan han andrager, at som Academiens syftemål vid alla dess gärningar är Fäderneslandets bästa, som egentel:n består theruti, at alla invånarne uti et samhälde äro välmående, och at ingen lider men, hvarken til dess kropp eller til dess utvärtes goda, så förmenar han ock, at en utaf Academiens ömaste skyldigheter är at vara omtänkt på utvägar, medelst hvilka the fattiga uti riket bättre kunna underhållas.

Hvilken Hr Salanders föreställning Hr Alström för sin del tykte vara ganska angelägen för Academien at efterkommas, och är han äfven i samma afsicht sinnad at vertera en bok ifrån Engelskan på Svenskan om Hospitaler, hvilken först på Italienskan är utkommen, samt sedermera låta den på trycket utgå.

5. Hr Höpken förmente rådeligast, at de Herrar Ledamöter, som vid deras utländske resor giordt sig underrättade om andra rikens anstalter til de fattigas underhållande, kunde allenast låta som en kort berättelse utgå hvad de i sådant fal erfarit, ty be-

tänkeligit vore för Academien at blanda sig med thet, som hushåldningen uti riket i gemen angår.

Slutel:n blef någodt discurerat, hvad Herr Presidentens egenteliga tanka varit, då han för någon tid sedan, enär om prænumerations tidens förlängande blifvit talt, sig utlåtit, som ville Hr Presidenten ej allenast använda de ducater, han velat til Academien ingifva til en medailles förfärdigande, til fylnad af det capital, Academien sig äljest af prænumeranter förväntar, utan ock, i fal de ej vore tilräckelige, af egna medel upfylla det, som i prænumerations summan skulle fattas. 6.

Och härmed slöts denna sammankomsten.

År 1740 d. 19 Martii. Närvarande

Presid. Hr Cederhielm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Ehrenswerd.
Hr Fagott.
Hr Tilas.
Hr Sahlberg.
Hr Grill.

Under thet at protocollet justerades af d. 12 innevarande, 1. berättade Hr Presidenten, at han utaf det samma förmärker, huru som en discurs vid sidsta sammankomsten varit Herrar Ledamöterne emellan, hvad Hr Presidentens egenteliga tanka varit, då han för någon tid sedan uti Academien sig utlåtit, vid det at uti Academien blifvit talt om prænumerations tidens förlängande, at han ej allenast vil använda de ducater, han eljest är sinnad at ingifva til en Medailles förfärdigande, til fylnad af den summa, Academien sig äljest af prænumeranter förväntar, utan ock, i fal de ej vore tilräckelige, af egna medel upfylla det, som i prænumerations summan skulle fattas. Herr Presidenten anförde härå, at han, ehuru protocollet ej ger honom anledning til, likväl af andre förmärkt, at under samma samtal

sådane utlåtelser hade influtit, som skulle han af egennytta bevekt gordt Academien detta tilbud, hvaröfver Hr Presid. förklarar sig så mycket mera missnögd, som dess tanka aldrig varit annan än så tilförene som under dess varande Presidentskap på alt mögeligit sät söka at befordra Academiens tilväxt och befordran; tilläggandes at dess tiltagande är med Hr Presidentens egen fördel så nära förenad, at han häldre ville eftersätta sin särskilta nytta än se Academien på någodt sät lida, hvilket hvar och en rätsint äfven af dess under detta Presidentskap gorde räkningar lärer inhämta.

Och som hvar och en Ledamot ger in sin försäkring på heder och ära och uti den samma utfäster sig at understödia Academiens bästa samt afvärja alt det, som henne på någodt sät kan skada, så håller Hr Presidenten sielf hvar och en Ledamot för ovärdig at sittia uti Academien, som på någodt sät för sin nytta vil afböija Academiens fördel eller rygga de löften, som han til henne gordt. Hr Presidenten gör sig i öfrigit försäkrad, at som dess tanka hvad prænumerationerne angår likmätigt protocollet endast varit at genom deras inlösande låta det almänna förstå, som vore Academien om prænumeranter ej angelägen, så lärer den ej annorlunda, än den i sig siälf är, af Academien uttydas, i synnerhet som de ingifne 20 ducater ingen gemenskap med prænumerations summan hafver. Anhållandes det Academien ville genom resolution fastställa, antingen Hr Presidenten skulle behålla prænumerationerne eller ej, hvarefter Hr Presidenten afträdde, då Academien tog detta mål i behörigt öfvervägande och stadnade, i synnerhet i anledning af Hr Capitain Ehrenswerds föreställning, i följande slut:

Emedan Hr Presidenten likmätigt protocollet och Academiens förra resolution af d. 30 Febr. sielf åtagit sig besväret och omkostnaden vid prænumerations sedlarnes inlösande för Academiens uti innevarande år utkommande Handlingar, så lämnar ock Academien det samma än vidare uppå Hr Presidentens benägna omsorg och behag.

2. Här uppå gafs vid handen, at Hr Elvius vore närvarande och åstundar sit säte uti Academien såsom sittande Ledamot intaga, och ehuru han är en af Herrar Correspondenterne, så blef han dock utaf Hr Drake och Hr Fagott införd, samt däruppå ingaf sin försäkrings skrift. Det tal, som Hr Elvius hölt,

jämte Hr Presidentens svar därpå, lades ad acta. Dess namn blef uppå ledamots listan antecknadt uti de sittande Ledamöternes column under samma datum, som svaret uppå Academiens kallelse bref inkommit.

Uplästes et ifrån Hr Kyrkioherden TISSELIUS til Academien ankommit bref, hvaruti han förklarar sig nögd at emottaga den hedern at blifva Ledamot uti Academien, hvilken honom blifvit tilbuden, och kommer Academiens kallelse bref til Hr Kyrkioherden at afgå. 3.

Uppå Hr Presidentens föreställning voterades nu öfver Hr Lagman MALMERS antagande til Ledamot, och Hr ADLERHEIMS såsom ämnesvän, hvilka bägge efter skiedd omröstning på det vanliga sättet befunnos vara, den förre til Ledamot och den senare til ämnesvän antagen. Hr Presidenten lofvade sondera Hr Lagman MALMER härom. 4.

Äljest berättade Hr Presidenten, thet han i dag 14 dagar til kommer at afsäga sig dess Presidentskap, hvarföre Herr Presidenten likmätigt Oeconomiske reglorne velat sådant förut tilkänna gifva, på thet at samtelige här i staden vistande Herrar Ledamöter måge sig infinna. 5.

Fortificati-ons Classen proponerade til Eleve Hr JESPER BENZELSTIERNA, emedan han uti krigsväsendet skal äga god kundskap. Mineralogiske Classen föreslog äfven til Eleve Hr Baron ALEXANDER FUNCH; deras namn upteknades, och kommer öfver deras antagande framdeles at voteras. 6.

Hr Presidenten berättade, at kopparplåtarne för första och andra quartalet äro til Archivet inlefvererade, och komma de uti Academiens inventario at införas. 7.

Herr AHLSTRÖM uptedde börrian af en bok, som han verterat ifrån Engelskan til Svenskan om Hospitaler. 8.

År 1740 den 23 Martii. Närvarande

Presidenten Hr CEDERHIELM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr CRONSTEDT.

Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Fagott.
Hr Tilas.
Hr Elvius.
Hr Grill.
Hr Brandt.
Hr Roman.
Hr Benzelstierna.

1. Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll.

2. Sedermera uplästes et ifrån vice Bibliothecarien i Lund Hr Laurell inkommit rön om tufvors orsak och utrotande i ängar, samt på hvad sät mullvadar bäst kunna utdrifvas, hvarvid Hr Grill berättade, att möss, ehuru the gemenligen äro uppå fartyg, så kunna the dock ej trifvas uppå de fartyg, hvilka byggas uppå skiepsvarfvet här i Stockholm, som därutaf förmodeligen skal härröra, at varfvet är fylt med sådan sand, som til barlast är tagen ifrån Irland. Äljest skal man i Holland bruka til mullvadars fördrifvande, så väl at man upgräfver dem, när man kommer på deras nyss upkastade högar, som ock en sorte hundar, hvilka, enär de komma uppå det stället, hvarest mullvadar finnes, genom nosande gifva deras tilhåld tilkänna.

3. Hr Triewaldt upviste en Engelsk Brös plog at uptaga åkrar, som uti Engeland skal göra stor nytta.

4. Sedermera berättades, at Hr Adlerheim, som medelst votering utaf Academien til ämnesvän uti Oeconomiske Classen blifvit antagen, vore närvarande, hvarefter, sedan honom inträde lämnades, berättade Herr Presidenten, at Academien om dess skickelighet blifvit underrättad, samt i anseende til den nytta, hon sig i framtiden af honom förväntar, har Academien antagit honom til Ämne svän, önskandes honom al lycka och välsignelse, samt at detta steg måtte vara honom et tilfälle til vidare befordran.

5. Hr Adlerheim betygade häremot dess vördnad och högachtning för den förmon Academien behagat honom lämna, försäkrandes at genom dygd och arbetsamhet söka göra sig Academiens ynnest och öma åtanka värdig. Sedermera blef Classification

honom lämnad at genomse och utvälja til hvilken vetenskaps Class han sielf vil begifva sig, hvarefter han betygade sig nögd at blifva vid den Classen, til hvilken Academien honom antagit. Ofvannämnde af Herr Bibliothecarien LAURELL ingifne rön lämnade Herr Presidenten til bemälte Herr ADLERHEIM at genomläsa, som en stund därefter berättade, at han ingen ting hade därvid at andraga, men anförde allenast, at mullvadar äfven på thet sättet ifrån träscholar kunna fördrifvas, at man strör glas ikring och uti dem. Samma rön lämnades til Oeconomiske Classens genomseende.

Häruppå uplästes et ifrån Herr Baron ADAM JOSIAS CEDERHIELM inkommit rön, hvarutinnan et medel förmäles at röna rätta sånings timman, samt sättet at bibehålla podolsk råg vid sin godhet, som remitterades til Oeconomiska Classen. 6.

Sedan uti Academien blifvit anmält, at Hr Lagman MALMER, som i dag kommer at introduceras, vore upkommen, blefvo Hr EHRENSWERD och Hr CRONSTEDT anmodade at honom införa, hvilket sedan det var värkstält, ingaf Hr Lagman dess försäkrings skrift samt hölt däruppå sit tal, hvilket så väl som Hr Presidentens svar däremot finnes ad acta. 7.

Hr Presidenten berättade, at Hr EHRENSWERD bracht uti bättre ordning Herr POLHEIMS beskrifning och rön om sättet at med en lychta under vatnet inlocka fiskar i bragder. Den blef upläsen och af Hr TRIEWALDT emottagen. 8.

Uplästes et ifrån Regements Fäldtschären WULF til Hr LINNÆUS ankommit svar på Academiens fråga, huru tiära på bästa sättet skal kunna brännas. Och som bemälte Hr Regements Fäldtscher däruti nämner om en särdeles ungn, som därtil skal isynnerhet vara tienlig, så hemstälte Hr TRIEWALDT, om icke Academien skulle pröfva en sådan ungn vara ganska nyttig och i anseende därtil en dylik med egna omkostningar låta upbygga, isynnerhet som därigenom bäst lärer skönjas, om detta af Hr Regements Feldtschären vid handen gifne försök äger någon tilförlåtelig visshet eller ej. Hvartil Hr Presidenten svarade, det han ute på sin gård på landet en sådan ungn vil låta upsättia, samt hvad han medelst den samma försöker Academien vid handen gifva, på det Academiens svaga medel ej nu i början måtte användas til försöks anställande. Detta upläste svar lämnades först til Chymiska Classen at inkomma, i fal vid brän- 9.

ningen några anmärkningar skulle göras, och sedan hvad murens construction angår, kommer thet med Mechaniska Classen at communiceras.

10. Vidare uplästes Hr HÖPKENS til Academien inkomne skrifvelse, hvarutinnan han berättar, huru som han för åtskillige omständigheter är föranlåten dess här vid Academien förvaltade Secreterare syssla at aflägga, men försäkrar dock, at dess ifver och nit för Academiens välgång aldrig skal uphöra. Öfver hvilken Hr HÖPKENS inkomne skrifvelse Academien väl i förstone förklarade sig mycket missnögd, isynnerhet i anseende til den nytta han Academien vid correspondencens förande och öfriga bearbetande tilskyndat. Men Hr Presidenten förestälte, om icke detta på bästa sättet således kunde hielpas, at Academien väl nu vil befrija Hr HÖPKEN til en tid ifrån Secreterare sysslan, men däremot anmoda honom at icke draga sig undan, i fal Academien skulle vilja för näst instundande quartal tilbiuda honom Presidents ämbetet, i synnerhet som han jämte Commercie Rådet AHLSTRÖM äro de endaste af Herrar Fundatores, som icke varit Presidenter, och Hr LINNÆUS jämte Hr TRIEWALDT under discurserne utlåtit sig, at de vilja gärna samma heder för denna gången undgå, och Hr AHLSTRÖM samma vigtiga syssla så mycket mindre lärer emottaga, som han om dess ständiga vistande här i staden lärer vara oviss.

11. Hvilken Hr Presidentens förestälning de öfrige Herrar Ledamöterne så mycket mera förklarade sig nögde at bifalla, som hvar och en utaf dem gör sig försäkrad, at Hr HÖPKEN, i anseende til den kärlek och öma omsorg han vist för denna inrätning och dess upräthållande, ej lärer afslå Academien dess begäran, i fal hon, sedan det följande quartalet är til ända, skulle anmoda honom Secreterare sysslan åter uppå sig taga. Och på thet Academien nu måtte kunna stanna uti säkert slut uppå Hr HÖPKENS til Academien ankomne skrifvelse, förestälte Herr Presidenten, om icke Academien ville välja en Interims Secreterare. I anledning hvaraf Hr EHRENSWERD til Secreterare föreslogs, och blef genom omröstning samma syssla honom tillagd. Hr EHRENSWERD betygade emot detta tilbud dess tacksamma sinnelag och önskade at vid samma sysslas förvaltande kunna vara Academien til nöjes, hvaruppå Hr Presidenten svarade, at Academien så mycket mindre därom tviflar, som hans

egit berömmeliga upförande i Academien och nitefulla omsorg för dess välgång berättigar honom det säkraste vitnesbörd därom.

Sedan detta var för sig gådt, stadnade Academien angående 12.
Hr HÖPKENS begäran uti följande slut:

Enär thet är för Academien ganska okärt at förnimma, thet Hr Secreteraren Baron HÖPKEN afsagt sig Secreterare syslan uti Academien, i anseende til den margfalliga nytta han henne medelst dess oförtrutna arbete vid correspondencens förande tilskyndat; dock som Academien tänker betiena sig af detta tilfälle såsom et medel och anledning til at anmoda bemälte Hr HÖPKEN at åtaga sig Presidents hedern och värdigheten för nästinstundande quartal, så pröfvar väl Academien nyttigt Hr HÖPKENS ofvan anförde begäran at bifalla, men med det säkra förbehåll at, i fal hon framdeles och sedan det andra quartalet går til ända, skulle anmoda honom samma dess Secreterare syssla at återtaga, det Academien då uti dess begäran ej måtte blifva afslagen.

I anledning af Hr TILAS påminnelse pröfvade Herrar Leda- 13.
möterne skäligt at fastställa, at ehuru Academien endast i betrachtan af Hr HÖPKENS person behagat entlediga honom ifrån Secreterare sysslan, såsom et medel at behedra honom med Presidents värdigheten, det detta tilfälle ej måtte anses som et præjudicat, at någon Secreterare, så snart han afsagt sig dess syssla, må blifva til President utsedd. Och lärer detta steg, som Academien nu tagit, så mycket mindre vid et annat tilfälle behöfvas, som Academien har tilfälle at välja ibland flere, än hon vid Fundatores nu är i stånd til at göra.

Slutel:n anmodade Hr Presidenten Herrar Leda- 14.
möterne at infinna sig här uti Academien nästkommande Lögerdag endast för protocollets justering, på det at det samma i dag åtta dagar til för Martii månad måtte vara rentskrifvit och färdigt vid Presidents valet at ingifvas.

År 1740 d. 28 Martii. Närvarande

Presid. Hr CEDERHIELM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr CRONSTEDT.
Hr FAGOTT.
Hr BRELIN.

1. Ehuru Academien vid förra sammankomsten faststält, at intet annat i dag skulle företagas än det protocollets justering, som vid förra session blifvit hållit, dock blef, sedan det var justerat, på Hr BRELINS begäran nu i protocollet uptagit, at han ingifvit til Hr Presidenten en Banco transport zedel, stor 100 dr kopmt, i afräkning på de trykte Handlingar, som han til försäljande emottagit.

At denna månads protocoller äro med de i Academien justerade concept protocoller lijka lydande sådant bevittna

CARL WILH. CEDERHIELM
p. t. Præsident.
(Sigill)

ARWID EHRENMALM
Notarius.

År 1740 den 2 April. Närvarande

Presid. Hr Cederhielm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Ahlström.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Tilas.
Hr Sandberg.
Hr Ribe.
Hr Fagott.
Hr Elvius.
Hr Sahlberg.
Hr Grill.
Hr Benzellstierna.

Först inlefvererades Martii månads protocoller renskrefne; 1.
concepterne blefvo efter vanligheten upbrände.

Sedan voterades öfver Hr Jesper Benzellstierna, som 2.
til Eleve af Fortifications Classen blifvit anslagen, jämte Hr Baron Alexander Funch, som af Mineralogiske Classen äfven til ämnesvän blifvit proponerad. Vid det balloterings lådan öpnades, befants thet ofvannämnde Herrar voro antagne.

Och som Hr Benzelstierna skal vara i staden, blef vachtmästaren tilsagd at honom upkalla.

Som nu i dag den tiden var inne, på hvilken Presidents om- 3.
bytet skulle skie, så anförde Hr Presidenten Cederhielm följande til protocols:

Nu är den dagen inne, mine Herrar, på hvilken jag får afträda den sysslan, hvartil I behagat kalla mig, åt någon annan, som til rikets båtnad och Ert nöje bättre den samma skiöta kan än jag, och hvartil jag ej allenast önskar, utan ock spår Eder välsignelse och nytta.

En man, som vid anträdet til denna stolen afsäger sig al den menniskeliga naturen eljest vidlådande egennyttan, falska inbildningen om egen förtienst, kundskap och värde.

En man, som tror at intet embete kan förbyta embetsmannens fel och svagheter til dygder, at det kan gifva honom större invärtes värde än han sielf hafver, utan tror sig vara plichtig at hedra embetet.

Tror sin plicht vara at hedra, at älska hvarje Ledamot af detta prisvärda samfundet, at fortplanta, skiöta och befrämja endrächtig kärlek och vänskap, afvärjandes alt hvad ty emot strida kan.

En man, som intet allenast vet sin plicht fordra at vara Eder trogna ordningshållare, utan ock har nogsamt begrep och eftertanka.

At nyttia och til godo spara Eder ädla tid, at see förut och hindra al skada, at se förut och främja al båtnad, at upmuntra ej allenast Academiens Ledamöter, utan ock, om görligit vore, hela rikets inbyggare at ingifva nyttige och bepröfvade rön.

En man, som är fulkomlig vän af denne inrätning, det är, som ej allenast vil och åtrår des bästa, utan ock grundeligen förstår hvad egentel:n des sanna bästa och fromma är, samt har hufvud, hierta och krafter at därtil arbeta.

En man, som med giärningarna bevisar sig icke vara Eder öfverman, Eder förmyndare, Eder befallare, utan Eder taleman, Eder ordningshållare, Eder ledesvän.

Jag tilstår gärna, mina Herrar, mig ej varit prydd med desse gåfvor. Men min kärlek för inrätningen föder önskan, at sådane män måge bekläda denna. Ja, mine Herrar, samma kärlek aftvingar mig den önskan, at aldrig mera Edra tankar måge säncka sig så lågdt som til mig, och jag skal se min ärelystnad mättad, om denne min trogna förmaning efterlefves, ja ock emot mig sielf.

I hafven nu, mine Herrar, tilfälle ibland denna Academiens Fundatores at finna sådan man. Slika tilfällen lära hädanefter

vid tilkommande vahl aldrig tryta Eder. Jag skattar Academien säll, som nu får kalla Eder Herr HÖPKEN til sin President för det nu instundande fierndels året. Hela Academien har redan förklarat sin åstundan, och mina närvarande Herrar medfundatores hafva anmodat mig at frambära deras önskan, at se Eder träda til detta embete utan låttning.

I ären, min Herre, för Academien nu så nödig, at hon nu utbeder sig igenom et så enhälligt, aldrig mera timande vahl få å daga lägga sit förtroende, sin erkäntsla för det myckna, I min Herre til hennes varelse och bestånd bidragit; träden fördenskul härtil såsom tilträdande President.

Min fägnad, då jag dig min vän och efterträdare öfverantvardar detta vigtiga embetet, är för stor at kunna utbrista, men förlåt om den fägnaden ej flyter utur vår rena vänskap, utan utur ömhet för Academien.

Här äro de protocoller, som under förledne fierndels år blifvit hållne, hvars förnämste innehåld är vid slutet antecknat. Ach at Academiens protocoller städse må bevaras ifrån tvetydighet och onödigt innehåld.

Här är längden på Academiens Ledamöter med deras Classification, hvaraf kan ses, at 9 Ledamöter uti detta sidsta qvartal blifvit inskrefne, 3 til brefväxlande, 6 til sittiande Ledamöter, varandes de sittandes under min tid inkomne försäkrings zedlar här igenom dragne och förseglade. Ach at Academien ansenligt måtte ökas med värdiga Ledamöter, och at aldrig någon måtte komma innom Academiens gemenskap, som icke är förståndig och idog Svensk man.

Desses inkomne bref, hållne tahl och undfångne svar finnes ad acta.

Min önskan är, at hädanefter ej allenast inga tal och svar måge innom denna gemenskap föras, som icke innehålla någon ren sanning och medföra någon nytta; utan ock at de redan inkomne måge vid tilfälle af deras upsättare öfverses, til at ren- och sammanskrifvas, och til äfventyrs Academien til båtnad och heder, det almänna til upmuntran tryckas.

Här är listan, den Præses altid sielf håller på de inkomne saker, af hvilken ses kan, ej allenast hvilka under desse förflutne 3 månader nådt sin fulla mognad och äro tryckte, at desse äro

aldeles färdige at tryckas, desse äro nästan färdige, och desse helt nyss inkomne.

Mine Gunstige Herrar, den Eder älskar beder vid slutet af sit Presidentskap, at I icke i Edra Handlingar framgifven något, som icke är fulleligen utrönt och bepröfvat. Och som det til äfventyrs torde hända, at någon af denna Academiens Ledamöter kunde hafva samma tanka, gordt samma rön som vid andra visdoms gillen, hvilket torde sedan anses såsom lärdoms stöld, så råder jag, at Academien eftersinnar medel til at kunna inkiöpa Philosophical Transactions, Mémoires de l'Académie des Sciences, Acta Curiosorum Naturæ och flere slike visdoms gillens arbeten. Jag beder om detta på mit yttersta, och en aflidande mans bön plägar ju ej vägras.

Här är det Inventarium på Academiens Archive, hvilket under min tid blifvit sammanletat, i ordning lagt och under sina behöriga classer infört alt hvad der funnits, varandes innom desse 3 månader inkommit etc.

Edert Archiv, mine Herrar, är ibland Eder egendom nästan det angelägnaste, ty där äro Edra vitra ämnen förvarade. Jag glädes fördenskull at se en af Academiens Ledamöter enkannerl:n åtaga sig dess vård och önskar at snart få se, huru en under honom arbetande Ämnesvän fullföljer hvad som är begynt, och fulföljer denna ringa början.

Här äro de af Academien författade Oeconomiske Lagar, hvars noga efterlefnad jag råder, om eljest vårt samfund skal hafva bestånd, vår frihet lagbunden.

Här äro räkenskaperne med cassæ contos förseglade verificationer. Jag beder, at Academien i gemen och hvar och en isynnerhet behagade igenomse såsom jag det upteknadt och noga ransaka efter dag och datum, om jag haft tid at nyttia någon fyrk, och om jag icke gordt Academiens inkomst fruchtbar ofta innan den inkommit. Den lärer finna, at under desse 3 månader ingen renskrifvare, ingen bärare lön kommit i den räkning, och jag af de til mit behag ordnade 150 dr bespardt en trediedel.

Finnes alt sådant, så utbeder jag mig därå Academiens decharge.

Som jämväl 317 prænumerations zedlar blifvit otagne, så ligga de här förseglade.

Al Academiens contante ägandom är efter hosföljande quartals förslag. Gud gifve rikare inkomst med tiden.

Vid räkningarnes igenomseende behagade I mine gunstige Herrar ej uttyda såsom en olydnad, at jag ej til mig inlöst de prænumerationer, som hos bokföraren ej med 4 pc:s förlust kunnat afsättias. Jag vördar Academien och des befalningar, men nödgas befria mit ärliga namn ifrån tilmäle af lastefull egennytta, fast jag tiltror mig äga mäst hvar mans sanna vitnesbörd, at jag aldrig setat bakom den kakelugnen.

Uti räkningarne lärer ej finnas de 360 dr jag utfäst mig til en medaille el:r til äroskänk för den, som skulle kunna upfinna den behändigaste machinen til at aftappa små insiöar, hvilka hvarken igenom utgräfning el:r ziphon kunna tömas.

Jag fruchtar at göra Academien skada, om jag ingifver dem, innan framstälningen synes trykt uti Academiens Handlingar, ty jag nödgas emot min egen öfvertygelse tro, at fattigdom är nyttig för vår Wetenskaps Academie.

Här är Academiens stämpel.

I testamente til min efterträdares förståndiga eftertanka och nitefulla bearbetande lämnar jag den nytta, vår värda Ledamot Hr Sahlberg gifvit igenom sin beskrifning om vårt Norrländske Sal Natron.

Sedan jag således afgifvit alt hvad i mina händer blifvit betrodt, vil jag efter vår vanliga och lofliga plägsed taga et formält afskied ifrån detta heders ställe.

Häruppå gafs tilkänna, at Hr Jesper Benzelstierna var 4.
upkommen och blef såsom ämnesvän uti Academien intagen.

Hvarefter Hr Presid. Cederhielm hölt sit tal, som uppå sam- 5.
telige Herrar Ledamöternes begäran kommer at tryckas. Hvilket sedan det var ändat, afträdde Hr Cederhielm Presidentsstolen.

Hr Presid. Höpken upläste sedermera et ifrån Hr Öf- 6.
versten och Sveriges Rikes minister vid Kongl. Danska Håfvet inkommit bref med et rön, som Hr Geheime Rådet Rab författat om medel och sätt til skogarnas besparing.

Des utom föreställer bemälte Hr Rab Academien uti samma des skrifvelse, huru nödigt det vore at äga kundskap om jämnlikheten af mynterne i Europa.

Vidare maplästes Hr Scheldons svar uppå Academiens 7.

til honom afgångne skrifvelse, om honom vore bekant det försök, Hr POLHEIM dess sahl. Fader meddelt om sättet at röna et skieps hastiga fart i hafvet. Och som Hr SCHELDON berättar, at samma försök skal vara honom okunnogt, så beslöts, at en afskrift af samma kommer med honom at communiceras.

8. Föredrogs en af Hr SCHÖNHEIDER til Academien ingifven casus chirurgicus och anatomicus; den emottogs til genomseende af Hr RIBE.

9. Hr Presidenten HÖPKEN proponerade häruppå Academien följande:

1:o At som Hr P r e s i d. af andra sysslor är så hindrad, at han näppel:n efter vanligheten hvar Onsdag och Lögerdag lärer kunna vara uti Academien tilstädes, och skulle ganska ogärna se, at någon sammankomst utom dess närvaro skulle skie, så vil Hr P r e s i d., i fal Academien så behagar, remittera de inkommande rön til sina Classer, utan at Academien skal besväras at altid komma tilsammans, hvilken förestälning Herrar Ledamöterne pröfvade skiäligt at bifalla, allenast sedan vid sammankomsterne blifver anmält, hvilka rön inkommit och til hvilka Classer de blifvit remitterade.

2:o At ingen förestälning uti Academien må skie utan antingen igenom honom sielf eller Hr EHRENSWERD, som Secreterare sysslan under detta quartalet sig åtagit.

10. I anledning af Hr TRIEWALDTS förestälning, at en Oeconomisk Class skulle inrättas, åtogo sig Hr P r e s i d., Hr LINNÆUS, Hr CRONSTEDT, Hr EHRENSWERD, Hr NORDENBERG och Hr BENZELLSTIERNA at vara uti samma Class Deputerade.

År 1740 d. 12 April. Närvarande

Presidenten Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr FAGOTT.
Hr BRELIN.
Hr CEDERHOLM.

Hr SAHLBERG.
Hr ELVIUS.
Hr ROMAN.
Hr BENZELSTIERNA.

Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll. 1.

Herr Presidenten understälte Academien, om icke Classernes sammankomster kunde ske under namn af en Mathematisk, en Oeconomisk och en Chymisk Class, hvilka på Academiens vanliga ställe kunde komma tilhopa, på det de inkomne rön snarare och med större beqvämlighet af flere måtte examineras på vissa därtil förordnade dagar. Detta samtycktes af Academien. 2.

Därpå remitterades följande rön til följande Classer: 3.

Hr SAHLBERGS om gärdesgårdar, til Oeconomien,
Hr CHRIST. POLHEIMS om ståls härdning, til Mathematiquen.
—— om tiära, til Mathematiquen.
—— om oritår säd, til Oeconomien.
—— om säds plantering til at få 40 kornet, til Oeconomien.
—— at röna et skieps fart i seglande; lagt ad acta til des Hr SCHELDON kommer in med sina observationer.
—— om låpmaskens utödande, til Oeconomien.
—— om mullvadar, til Oeconomien.
Hr Baron AD. JOS. CEDERHIELMS om rätta sånings timan, til Oeconomien.
Hr Mag. LAURELLS om tufvor, til Oeconomien.
Hr GERINGII om en tufmachine, til Mathematiquen.
En okänds, Ne Simulabit, at förvara oritår säd, til Mathematiquen.

Hr Presidenten föreslog följande Herrar til Ledamöter: 4.

Hr Öfverste PALMSTIERNA,
Hr Krigsrådet SETH,
Hr Cammarherren Gref STRÖMBORG,
Hr Cammarherren EHRENCREUTZ,
Hr Assessor BORGSTRÖM, och
Hr Secret. STANDERHIELM.

Hr Presidenten påminte ock, at Hr DRAKE föreslagit Capitaine LEYONANKAR.

Hr Ehrenswerd föreslog General Cronstedt och Professor Brovallius.

Hr Nordenberg föreslog Capitaine Carlberg.

Academien biföll, at desses namn skulle antecknas på et papper och läggas på bordet at voteras öfver efter 14 dagar.

5. Hr Linnæus frågade, huruvida de, som redan en gång voro utvoterade, skulle å nyo kunna komma på förslag til Ledamöter: hvaruppå Hr Presidenten understälte Academien, om icke hvar och en kunde anses för värdig at komma på förslaget å nyo, så snart han til Academien inkomme med någodt rön, som blefve gillat, fast det vore dagen efter den förra voteringen, då en ny omröstning efter vanligheten kommer at för sig gå. Hvilket af Academien blef gillat.

6. Ämnesvän Hr Adlerheim ingaf sina tankar om rätta såningstiman och sättet til at få veta den samma, hvilket blef remitterat til Oeconomien.

7. Hr Presidenten berättade Academien, at här icke vore tilräckeligit papper för handen til detta quartals tryckande, och understälte om icke papper här måtte upköpas, efter man ännu intet kan för den osäkra siöfarten vara säker at få papper utifrån. Hvilket bifölts.

År 1740 d. 16 April. Närvarande

Presid. Hr Höpken.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Brellin.
Hr Elvius.
Hr Fagott.
Hr Degeer.
Hr Sahlberg.

1. Det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll blef först justerat.

2. Den af en okänd under namn af Ne Simulabit inkomne beskrifning jämte ritning, huru oriad råg må kunna torkas och förvaras, blef remitterat til Hr Polheim at så väl däröfver inkomma med sine anmärkningar, som ock öfver Hr Geringii

methode at afskiära tufvor, hvilka bägge Hr EHRENSWERD lofvade til Hr Commercie rådet at afsända.

Hr CRONSTEDTS ritning öfver kalkugnar, som han nu uti 3.
Academien upviste, lämnades til honom sielf at däröfver inkomma med beskrifning.

Hr POLHEIMS påminnelse om stålhärdande, såsom et svar 4.
på en uti Academiens Handlingar utkommen fråga, blef til alla delar gillad och kommer på trycket at utgå.

Slutel:n anmälte Hr CRONSTEDT, at Kongl. Cammar Colle- 5
gium til honom afsändt en vachtmästare med begäran at få prænumerera uppå Academiens trykte Handlingar och efter prænumerations priset betala ej allenast de, som redan utkommit, utan ock de, som för innevarande år på trycket skola utgifvas, hvaröfver beslöts:

At som prænumerations tiden redan är tilända, och Academien tilförene fastställt, at inga prænumerationer skola för innevarande år hädanefter emottagas, altså kan Academien ej til Kongl. Cammar Collegii begäran bifalla.

År 1740 d. 19 April. Närvarande

Presid. Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr AHLSTRÖM.
Hr EHRENSWERD.
Hr RIBE.
Hr FAGOTT.
Hr BRELIN.
Hr ELVIUS.
Hr SAHLBERG.
Hr DEGEER.

Protocollet justerades af d. 16 innevarande. 1.

Det af Hr SAHLBERG tilförene ingifne rön om åker stängsel 2.
blef nu upläst, jämte de anmärkningar Hr CEDERHIELM däröfver inkommit, hvilka så väl som sielfva rönet komma på trycket at utgifvas, sedan allenast den tilsats förut blifver tillagd, at Hr SAHLBERG detta sit rön sielf försökt.

3. Hr RIBE berättade häruppå, at han genomläst den af Hr Öfversten och Sveriges rikes Minister vid Kongl. Danska Håfvet Hr PALMSTIERNA införsända casus chirurgicus, och skal vid den samma ej vara någodt särdeles at påminna eller anmärkia, emedan samma siukdom, som i denna berättelsen omnämnes, är allmänn, och kommer fördenskul denna berättelse at läggas ad acta.

4. Vidare uplästes et ifrån Bar. AD. JOS. CEDERHIELM inkommit rön at erfara rätta sånings timan samt huru man må kunna förvara podolsk råg.

5. I anledning af samma rön har Hr ADLERHEIM författat några anmärkningar jämte tilsatser, hvilka äfven blefvo upläste. Och blef Hr ADLERHEIM anmodad at ändra Bar. CEDERHIELMS på några ställen, jämte dess egit allenast i rubriquen, så at i ställe för samma Hr ADLERHEIMS rön nu har namn utaf anmärkningar öfver Bar. CEDERHIELMS, så kommer thet at rubriceras såsom svar öfver en utaf Academien utgifven fråga. Hvarefter så väl det förra som det senare på trycket kommer at utgå.

6. Ytterligare uplästes Hr POLHEIMS tankar äfven angående rätta såningstimans utrönande.

7. Äfvenväl dess utlåtande öfver olika årsväxt, hvilket blef gillat, allenast några små omständigheter kommer däruti at ändras.

8. Änn uplästes et af Hr SAHLBERG tilförene ingifvit och Academien föredragit rön om medel och sätt at förvara taktegel för röta och måssa, hvilket til alla delar blef bifallit samt kommer på trycket at utgifvas.

9. Slutel:n berättade Hr P r e s i d e n t e n, det han denna tiden varit ganska angelägen om at kunna förskaffa Academien papper til Handlingarnes tryckande för detta quartalet, men som ej uti hela staden skal finnas någodt tryckpapper, i synnerhet af den godhet och jämnlikhet, Academien tilförene til sine Handlingar brukat, så har Hr P r e s i d e n t e n sådant nu coram protocollo velat anmäla, på det Academien ej må tilräkna Hr P r e s i d., i fal de trykte Handlingarne vid dess Presidentskaps afträdande ej voro färdige.

Och därmed slöts denna sammankomsten.

År 1740 den 22 Aprill. Närvarande

Hr LINNÆUS.
Hr EHRENSWERD.
Hr ELVIUS.
Hr FAGOTT.
Hr BRELIN.
Hr ROMAN.

Först justerades protocollet af d. 12 och 19 hujus. 1.

Sedan uplästes Hr POLHEIMS rön i anledning af 2:dra frågan 2. i andra quartalet om sättet at bringa säden til 40:de kornet, hvilket tilförene är inkommit och varit under öfverseende uti Oeconomiske Classen. Thet blef lämnat til Hr FAGOTT at författa någre förfrågningar, som til Hr POLHEIM komma at afgå, sedan de förut uti Academien blifvit justerade.

Vidare uplästes Hr POLHEIMS svar uppå en utkommen fråga 3. at conservera en oriad råg, så väl som den riade, hvilket blef lagdt i förvar tils vidare.

 Änn uplästes Hr POLHEIMS fortsättning om husbygnad, 4. och om et särdeles sätt att förfärdiga dörlås, som äfven kommer at tryckas.

Eljest berättade Hr MALMER, at uti Wessmanland, i Mora 5. sochn, tages den lättaste säden til utsäde, hvilket han förmenar härröra därutaf, at jorden därstädes är ganska svag, hvilken orsak likväl ej utaf de andre Herrar Ledamöterne kunde gillas.

Slutel:n föredrogs et utaf en obekant inkommit förslag til 6. skogarnes besparing och conservation, som isynnerhet däruppå beror, at skogar väl achtas, planteras, och de härtils varande almänningar emellan deras delägare skiftas. Hvaröfver Hr CEDERHIELM med dess anmärkningar inkommit, som jämte förslaget kommer at läggas ad acta.

År 1740 den 26 Aprill. Närvarande

Presid. Hr Höpken.
Hr Linnæus.
Hr Fagott.
Hr Brelin.
Hr Elvius.
Hr Plomgren.
Hr Degér.
Hr Benzellstierna.

1. Protocollet af d. 22 sidstl:e uplästes och justerades.

2. Hr Presid. berättade häruppå, at Hr Brandt inkommit med sine påminnelser öfver Fäldtschären Christian Wullfs svar uppå den uti Academiens Handlingar utkomne frågan, huru tiäran på bästa sättet skal kunna brännas, hvilket tilförene uti Academien blifvit upläst samt til Chymiska Classen remitterat, och blef samma svar jämte anmärkningarne däröfver til Hr Cederhielm remitterade at efter sit uti Academien gorde löfte Hr Wullfs tankar til värkställighet och försök befordra.

3. Uplästes Herr Fagotts anmärkningar angående Commercie Rådet Polheims tankar, huru säden må ständigt kunna ökas til 40:de kornet, som lades i förvar til vidare.

4. Sedan Hr Ehrenswerd upvist fulmacht af Hr Cronstedt, Hr Tilas och Hr Cederhielm, samt Hr Presid. berättat, at Hr Cederholm äfven anmodat honom för sig at omrösta til nya Ledamöters antagande, skred man til votering öfver de Herrar, som til Ledamöter blefvo d. 12 innevarande föreslagne, utaf hvilka vid balloterings lådans öpnande befunnos vara antagne: Hr Krigs Rådet Seth, Cammarherren Gref Strömborg, Cammarherren Ehrencreutz, Hr Secret. Standerhielm, hvilka förenämnde Hr Presidenten lofvade sondera. Til Hr Assessoren Borgström, Hr Öfversten Palmstierna, Hr Generalen Cronstedt och Hr Professoren Browallius kommer kallelsebref at afgå.

År 1740 den 30 Aprill. Närvarande

Presid. Hr Höpken.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Ahlström.
Hr Nordenberg.
Hr Ehrenswerd.
Hr Brelin.
Hr Fagott.
Hr Sahlberg.
Hr Drake.
Hr Roman.
Hr Benzelstierna.
Hr Malmer.

1. Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll.

2. Sedan anmälte Hr Linnæus, det Hr Cellsius uti bref til honom ingifvit en förtekning jämte namn uppå någre härtils obekante örter, som växa i Upland.

3. Häruppå upläste Hr Ehrenswerd ett ifrån Hr Polheim inkommit bref angående en plog, som skal vara tienlig at uptaga tufvor, af hvilken han vil ingifva en ritning och låta den sedan uti Academiens Handlingar utkomma, thet almänna til nytta. I öfrigit råder han Academien at ingen ting oförsökt emottaga eller någodt på trycket utgifva, innan Academien är försäkrad, at thet låter värkställa sig.

4. Vidare uplästes et utaf Hr Polheim inkommit svar på en uti Academiens Handlingar utgifven fråga, huru tiära på bästa sättet skal kunna brännas, samt sättet at fördrifva loppmasken ifrån kohl. Hvarvid Hr Triewaldt berättade, thet masken ifrån kohl uti hans trägård genom kräftvattn förgåtts.

5. Häruppå föredrog Hr Brelin et rön at förvara dricka ifrån surna och underkastade samma sit rön samtelige Herrarnes bepröfvande och försök, förr änn han vil låta thet på trycket utgifva.

6. Härvid berättade Hr Sahlberg, det han sedt hos en köpman i Hamburg mitt uti sommaren så klart och friskt som om vintern, som därutaf skal härrört, at han altid tilspädt färskt

dricka, så snart thet blifvit klart, til thet gambla, hvarutaf thet ifrån sin röta blifvit förvaradt.

7. Eljest berättade Hr SAHLBERG äfven om en särdeles art tunnor, uti hvilka dricka i de heta länderne för surna väl blifver förvaradt. Hvaröfver Hr SAHLBERG lofvade så väl ritning som berättelse til Academien ingifva.

8. Häruppå föredrog Hr P r e s i d e n t e n Academien, hurusom han den lilla tiden, han Presidentsysslan uti Academien företrädt, funnit, at den i Grundreglorne utsatte tiden vore alt för kort för en President at alla inkommande saker skiärskåda och uti behörig ordning bringa. I anseende hvartil Hr P r e s i d e n t e n hemstälte til Academiens ompröfvande, om icke tiden uti de nyare Grundreglorne kunde förändras från $^1/_4$ til $^1/_2$ år. Hvilket Hr P r e s i d e n t e n sade sig nu så mycket mera varit förbunden Academien at föredraga, som de förenämnde nyare Grundreglorne ännu kunna ändras, innan de af Hans Kongl. Maij:tt blifva confirmerade, men däremot, i fal Academien i framtiden vore förbunden at göra någon ändring, sådant då ej lärer kunna skie, utan at Academien tillika underkastar sig vidrigas omdömen. Denne proposition förmodar Hr P r e s i d e n t e n så mycket mer lärer vinna samtelige Herrar Ledamöternes bifal, som Academiens värde ej därigenom någodt försvagas, hälst Handlingarne äfvensom tilförene efter Academiens behag, och när rön äro tilräckelige, kunna hvart quartal på trycket utgå. Och är altid en större heder at gifva det almänna mera, änn som Academien förbundit sig til, änn om den samma i framtiden någodt uti dess skyldighet skulle brista, börandes dock Handlingarne i år hvart quartal utkomma för prænumerationernes skull.

Häremot anfördes af Hr TRIEWALDT, at som Presidenten är sielfva lifvet och siälen af denna inrätning, bör altså Academien vara omtänckt at utsöka en sådan, som är i stånd at skiöta dess angelägenheter, och den, som af andre sysslor är förhindrad, kan snarare slita sig lös ifrån dem $^1/_4$ änn et halft år. Af förfarenheten lärer ock vara bekant, at ju längre tid, man har til et arbetes förfärdigande, ju mera drager man ock tiden uth på långbäncken. Och hvad Handlingarne vidkommer, så hölt han före, at de samma med skiäl kunna räknas för Academiens ögnastenar och grundpelare. Ett hus, som äger 4 hörnstenar, kan ej bestå, när man tager tvänne bort, utan at det snart måste luta til undergång.

Academiens quartals Handlingar äro de, som förorsaka henne heder utom sig och förbättra dess tilstånd innom sig sielf. Om nu tvänne sådane pelare skulle borttagas, så tyckes däraf följa nödvändigt, at Academien skulle underkastas et omdöme, som skulle alla dess gärningar grunda sig på et utan betänkande fattat slut, efter de så ofta blifva förändrade. Dess utom följer nödvändigt, at i fal 2:ne Handlingar hädanefter om året skulle utkomma, at Academien mister sin halfva årliga inkomst.

Tilläggandes bemälte Herr Triewaldt, at et dylikt steg har nästan varit orsaken til Engelska Wetenskaps Societetens mindre anseende nu för tiden, och i fal Academien denna dess förestälning ej ville låta gälla, så kan han ej annorlunda anse denna inrätning änn för en krop, som är plågad af lungsoten, uti hvilken han ej åstundar at vara Ledamot. Dock påstår han i anledning af Grundreglorne, at denne af Hr Presidenten gorde proposition med de frånvarande Herrar Ledamöterne måtte communiceras och deras utlåtande däröfver inhämtas, innan någodt ändteligit slut blifver fattat.

Hr Ehrensward androg häremot, at i fal Academien skulle pröfva skiäligt at uti ofvannämnde omständighet ändra Grundreglorne, skulle Academiens fördel därmedelst snarare befordras änn aftaga, emedan i fal tiden at vara President skulle förlängas, och Handlingarne äfvenväl hvart halft år utkomma, så kunde de inkommande rönen bättre skiärskådas och Academiens arbete vinna större mognad. Dess inkomster skulle ej heller därigenom förringas, emedan thet uti Academiens egit behag är, antingen at låta Handlingarne för hvart quartal änn hvart halft år utgå, och i den senare händelsen kan priset så mycket högre ökas, så at Academiens inkomst därigenom ej thet ringaste tyckes försvagas. Hvad thet angår at the öfrige Ledamöterne borde höras häröfver, så emedan de nyare Grundreglorne ej ännu efterlefves, så lärer ej heller Academien pröfva de frånvarande Ledamöternes utlåtande häröfver nödigt.

Slutel:n blef fastställt, at som detta är en ganska öm sak, så kommer med dess afslutande någon tid at hvila.

Ytterst upläste Hr Pres. Höpken dess tankar angående 9.
Medicine, som blef lämnat til Hr Linnæi genomseende.

A. J. v. Höpken.

A. Ehrenmalm.

År 1740 den 7 Maij. Närvarande

Presid. Hr Höpken.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Ahlström.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Elvius.
Hr Sahlberg.
Hr Brelin.
Hr Degeer.

1. Det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll blef justerat.

2. Sedan uplästes et ifrån Hr Polheim inkommit svar uppå Hr Geringii med honom communicerade machine at borttaga tufvor, uti hvilket Hr Polheim äfven underkastar Academiens egit försök och bepröfvande den af honom förr omrörde tufplog med mera.

3. Änn et ifrån Hr Polheim ankommit svar uppå det med honom communicerade rön, ingifvit under obekandt namn Ne Simulabit, angående en spannemåhls boda isynnerhet tienlig at förvara oriad råg uti. Och som samma spannemåhls boda ej allenast skal vara mycket kostsam, så at den nytta genom den samma tilskyndas, ej svarar emot den kostnad man vid dess upbyggande skulle hafva, så kommer thetta förslag at läggas ad acta, och dess utom kan ej annan änn et års gammal råg uti den förvaras. Dock bör Hr Ne Simulabit uti Academiens tacksägelseskrift nämnas, med den tilsats at Academien så mycket mindre är i stånd uppå Hr Ne Simulabit begäran at tilbiuda Kongl: Maij:tt och Cronan en sådan boda at inlösa, som Kongl. Maij:tt ej annan änn riad råg upköper.

4. Sedermera uplästes Hr Triewaldts 6:te observation om stenkåhl, som blef gillat och kommer til trycket at befordras, allenast Svenskan förut blir öfversedd.

5. Hr Triewaldt upläste dess berättelse om en machine, som uti Italien skal brukas och kallas Arcuccio, uti hvilken små barn

kunna ligga, utan at the kunna blifva af dess ammor ihiälqvafde, som eljest esomoftast spörjes.

Nu anmältes, at Cammarherren Hr Gref STRÖMBORG vore 6.
upkommen och ville sit säte som Ledamot uti Academien intaga, hvarföre, och sedan han af Hr LINNÆUS och Hr Gref CRONSTEDT blifvit införd, aflefvererade Hr STRÖMBORG dess försäkrings skrift, hvilken, så väl som dess tal och Hr Presidentens däruppå hållne svar, finnes ad acta.

Hr Presidenten berättade, det han utaf Hans Ex- 7.
cellence Riksrådet Gref GYLLENBORG blifvit efterskickad at komma up i Cancellie Collegio, hvarföre han nödgades taga afträde.

Hr LINNÆUS återgaf häruppå Hr Presidentens vid förra 8.
session upläste tankar om Medicine, hvarvid ej varit något at påminna, utan lämnades til Hr BRELIN at öfverse Svenskan, och därmed slöts denna sammankomsten.

År 1740 den 14 Maij. Närvarande

Presid. Hr HÖPKEN.
Hr TRIEWALDT.
Hr AHLSTRÖM.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr ELVIUS.
Hr BRELIN.
Hr POLHEIM.
Hr TILAS.
Hr ROMAN.
Hr BENZELLSTIERNA.

Först justerades protocollet af d. 7 Maij. 1.

Sedan skiänkte Hr Presidenten til Academien en 2.
bok på Engelska uti 2:ne tomer, hvarutinnan förmäles om åtskillige observationer angående hushåld.

Sedermera uplästes en ingifven underrättelse om rätta or- 3.
saken til tufvor på sancka ängar, jämte et beqvämligit sät at kunna förekomma och undanrödia dem, framgifven i anledning af Academiens första fråga uti dess Handlingar för första quar-

talet. Den blef gillad och lämnad til Hr BRELIN at först öfverse Svenskan och sedan til trycket befordra.

4. I anledning af samma rön upläste Herr ROMAN et til sig ankommit bref äfven angående tufvornes art och mångfaldiga beskaffenhet, af hvilket han lofvade framdeles en copia til Academien ingifva. Eljest berättade Hr TRIEWALDT, at vid det han rest uti Engeland, har han sedt barn en morgon, medan daggen ännu var på marken, kratta ut dyngan på en äng, som redan varit slagen och hvarest boskapen nyligen förut gådt i bete, och då han kallat en utaf desse barnen til sig samt frågat orsaken til deras göromål, har han bekommit til svars, at sådant ej allenast vore nyttigt at ständigt bibehålla ängen vid dess jämnhet, utan ock vore dyngans utbredande tienlig, så väl til gödning, som ock at förvara ängen för tufvors tiltagan- och växande.

5. Uplästes Hr ANDERS CELLSII anmärkningar om Magnet nålens stundeliga förändringar uti dess missvisning, som blef lämnat til Hr BRELIN, och kommer på trycket at befordras.

6. Vidare uplästes en af Manufact. AND. HOLMBERG ingifven berättelse om den särdeles nytta, de utaf Hr BRELIN uti dess bandfabriquer inrättade skottspolsfiädrar förorsakat, hvarutinnan et särdeles beröm Hr BRELIN för detta sit påfund tillägges, och på thet äfven andre utom Stockholm vistande, som ej hafva tilfälle at se huru de nyttias, må äfven af så nyttige värktyg kunna betienas, blef Hr BRELIN anmodad at härom en underrättelse til Academien ingifva och den samma sedan på trycket låta utgå.

7. Til följe utaf Academiens til Hr Öfversten PALMSTIERNA afgångne bref angående de fiskar, om hvilka han tilförene uti Academien anmält, har Hr Öfversten en utaf dem införsändt uti spiritu vini förvarad, hvilken nu jämte en bifogad beskrifning på Fransöska upvistes, hvilken Hr Presidenten lofvade på Svenska öfversättia och sedan til Hr LINNÆI genomseende öfverlämna.

8. Hr ELVIUS upläste et påfund, hvilket han författat angående väderqvarnar med horizontala vingar eller segel, hvilket han sielf lofvade med Hr KLINGENSTIERNA communicera.

9. Slutel:n proponerade Hr Presidenten, om icke Academien skulle pröfva nödigt at antaga en Archivarius, som så väl borde draga försorg om archivet, som ock om correcturet vid Handlingarnes tryckande. Och som Hr BRELIN samma

syssla lofvat sig åtaga, så hemstälte Hr Presidenten, om icke Hr Brelin för sit omak thervid kunde bestås Etthundrade plåtar årligen, hvartil Herrar Ledamöterne väl vil lämna dess bifal, allenast Hr Cronstedt, som Academiens cassæ medel om händer hafver, med sit utlåtande inkommer, huruvida Academiens inkomster en sådan utgift kan tåla eller ej.

Eljest berättade Herr Presidenten, thet han nu är i 10.
stånd at skaffa Academien til låns tryckpapper utaf det, som til Upsala Academie är förskrifvit och nu ligger uti Packhuset, allenast Academien för det samma vil bestå tull. Hvartil Herrar Ledamöterne biföllo.

År 1740 den 17 Maij. Närvarande

Presid. Hr Höpken.
Hr Triewaldt.
Hr Cronstedt.
Hr Nordenberg.
Hr Brelin.
Hr Elvius.
Hr Sahlberg.
Hr Benzelstierna.

Protokollet justerades af den 14 innevarande. 1.

Sedan upläste Hr Brelin den berättelse, han i följe af Aca- 2.
demiens honom vid sidsta sammankomsten lämnade befalning författat angående de skottspolsfiädrar, han inrättat uti Manufact. Holmbergs bandfabriquer här i Stockholm, och den nytta genom dem kan ernås. Samma berättelse kommer i anledning af Academiens resol:n af d. 14 hujus at tryckas.

Hr Triewaldt föredrog häruppå, at som han uti dess Hand- 3.
lingar om stenkåhlsgrufvorne i Engeland låtit inflyta om den dödeliga luften, som esomoftast mycken skada förorsakar, och är utaf tväggehanda beskaffenhet, antingen sådan at den tager eld, eller ock at ingen eld uti den samma sig itänder. Och som Academien tilförene faststält, at inga försök skola gillas, mindre uti de trykte Handlingarne utkomma, förr änn, så vida mögeligheten medgifver, Academien om deras richtighet undersökt:

anhållandes fördenskull Hr Triewaldt at i anseende därtil nu uti samtelige Herrar Ledamöternes närvaro få visa, huru med den luften är beskaffat, som tager eld.

4. Försöket anstältes på det sättet: man tager 2 quintin järnfilspån, 2 quint. victriololja, och inlåter det uti en stor bouteille, därtil inhälles 8 quintin vatn; sedan fästes en hinna eller oxblåsa, som är väl våt, ofvan vid bouteille halsen. Vid hinnan bör en pipa vara fäst, så lång at then räcker uti sielfva bouteillen.

När nu detta är skedt, skakas bouteillen väl, så at then osunda luften stiger up i blåsan, hvarefter man klämmer blåsan til emot et lius, då klarligen skal skönjas, huru luften af eld blifver itänd; rummet, hvaruti detta försök anställes, bör vara någodt mörkt.

5. Sedan detta var värkstält och dess richtighet befunnit, gaf Hr Brelin tilkänna, at han tillika med Hr Elvius besedt thet papper, som Academien af Upsala Academie skal taga til låns, hvarvid befunnits 8 ris aldeles skiämbde, 6 ris äfven skiämbde i ryggen, 14 ris hvaruti några böcker i hvart ris äro onyttige, 20 goda och brukelige, dock någodt fläckade i kanten på somblige; hemställandes fördenskul til Academiens bepröfvande, om icke bäst och nyttigast vore at behålla the dugelige 20 ris och låta Upsala Academie återtaga det öfrige, hvartil samtelige Herrarne biföllo, allenast tullen blifver erlagd.

Hr Presidenten lofvade gå til Hr Grill och omständel:n berätta honom huru härmed förvetter, samt anmoda honom at lämna Upsala Academie del utaf altsammans.

Höpken

A. Ehrenmalm.

År 1740 den 4 Iunii. Närvarande

Hr Triewaldt.
Hr Linnæus.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Cronstedt.
Hr Brellin.
Hr Elvius.
Hr Degeer.

Protocollet justerades af d. 17 sidstl:e Maij. 1.

Sedan uplästes följande bref: 2.

1:o Svar uppå Academiens kallelse bref ifrån Hr General CRONSTEDT, hvarutinnan han betygar mycken tacksamhet emot det förtroende Academien behagat betyga för honom, och försäkrar så ofta dess tid tillåter hafva al möda och flit ospard at tiena Academien.

2:do Svar ifrån Hr BIELKE, hvaruti han berättar, det han aldrig sedt, mindre til sig tagit SCHELDONS resebeskrifning, men rörande den berättelsen om almträds plantering, som han förledne höst til Academien ingifvit, så emedan han sedermera vid närmare eftersinnande påmint sig en och annan omständighet, hvilken bordt tilläggas, har han samma berättelse återtagit, i mening at den framdeles fulkomligare ingifva; men som bemälte Hr BIELKE vid dess försökande af den starka ovanliga kölden blifvit hindrad uti dess upsåt, så har han ock achtat rådeligare med dess ingifvande någodt at dröja. Eljest lofvar han innan kort til Academiens bepröfvande lämna 2 à 3 rön, ibland hvilka är jämväl et svar på en uti Handlingarne utkommen fråga om sättet til tall- och granskogars anläggande. At Professor SPÖRING, som uti Academien til Ledamot är antagen, ej ännu med svar uppå Academiens kallelse bref inkommit, berättar Hr BIELKE därutaf skal härröra, at han det ej förr til Academien vil insända, förr änn han blir färdig med någodt rön. Sluteligen proponerar Hr BIELKE til Ledamöter Probstarne LAURÆUS och KROK, hvilka jämte mycken kunskap i Physiquen skola jämväl äga en långsam och med mycket flit vunnen grundelig erfarenhet i landshushåldningen. I anledning af Grundreglorne bifölls, at desses namn skulle skrifvas på et papper, som kommer 14 dagar at ligga på bordet, hvarefter om deras antagande skal omröstas.

3:o Tacksägelse bref ifrån BROWALLIUS, för det Academien behedrat honom med Ledamots värdigheten.

Hr EHRENSWERD föredrog häruppå Academien, at Hr CEDERHIELM tilbaka sändt Hr WULLFS tankar om tiärbränneri, som med honom blifvit communicerade, at efter sit gorde löfte upsättia en ugn samt medelst den samma försöka, huruvida bemälte Hr WULLFS rön kan hafva sin riktighet eller ej. Nu som Academien ej lämnat Hr CEDERHIELM ritning, huru samma ugn skal vara construerad, så anhåller han, det täcktes Academien 3.

allenast lämna honom med första den samma, då han straxt vil låta Academiens befalning skrida til värkställighet. I följe härutaf tog Hr NORDENBERG Hr WULLFS tankar til sig och lofvade dem genomse samt om Lögerdag lämna Academien om ritningens förfärdigande svar.

4. Vidare uplästes et ifrån Herr CEDERHIELM införsändt bref, skrifvit utaf en Magister vid namn ÄLF, som stadfäster den af den förra ingifna berättelsen angående göken, som blef lagdt ad acta.

5. Hr LINNÆUS upläste häruppå en af honom sielf författad berättelse och anmärkning angående de diuren, som säges komma ned utur skyarne i Norige. Samma berättelse blef til alla delar gillad och kommer på trycket at utgå.

6. Ytterligare föredrogs och uplästes et inkommit bref af en vid namn EHRENBILL, som communicerar Academien dess tankar angående en träbild, någodt mer änn en fierndels aln uti längden, af skapnad som en flygande ängel, hvilken han sedt hos Capitaine vid Kongl. Amiralitetet i Carlscrona Hr PAUL STOLTZ, och varit af besynnerlig egenskap således nämbl:n, at samma träängel vände sig skiftes vis emot alla väderstrek, som dag från annan blåste hela året igenom. Samma berättelse blef lagd ad acta.

År 1740 den 7 Iunii. Närvarande

Presid. Hr HÖPKEN.
Hr TRIEWALDT.
Hr LINNÆUS.
Hr CEDERHIELM.
Hr AHLSTRÖM.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr FAGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr CEDERHOLM.

1. Det protocoll blef först justerat, som hölts vid sidsta sammankomsten.

2. Häruppå uplästes en af Hr DEGEER ingifven observation

om en insect kallad Acarus avium [pedibus] tertii paris mole monstrosis, hvilken til alla delar blef gillad.

Uplästes änn en af Hr LINNÆUS författad beskrifning an- 3.
gående Snösparfven, som äfven blef gillad.

Hr MALMER berättade häruppå, at han är sinnad efter 8 dagar 4.
resa härifrån til Wästerbottn.

I anledning hvaraf Hr CEDERHIELM förestälte, at närprof på det vid Uhmeå befintelige Sal Natron ingafs, Academien då redan anmodade Hr MALMER at på det nogaste alla inlöpande omständigheter vid saltets skiärskådande Academien vid handen gifva. Och som Hr MALMER nu reser til den ort, hvarest detta saltet finnes, så är för honom så mycket lägligare därom tilräckelig kundskap inhämta. Hvilket Hr MALMER nu närvarande lofvade låta vara sig så mycket mer angelägit, som Academiens fördel med dess nöje och fägnad är ganska nära förknippad.

Hr SAHLBERG sade, at han författat et litet memorial, som 5.
vid saltets närmare betrachtande torde vara nödigt, hvilket han ännu ytterligare med Hr LINNÆUS lofvade genomse samt Hr MALMER til efterrättelse lämna.

Hr AHLSTRÖM proponerade til Ledamot Riddarehus Secre- 6.
teraren Baron VON OTTER; Hr CEDERHOLM föreslog äfven til Ledamot Öfverstelieutnanten Hr Gref DAVID FRÖLICH. Til ämnesvän proponerades af Hr ELVIUS Hr ÖRENSCHIÖLD.

Det gafs tilkänna, at Hr Öfversten och Ministern vid Kongl. 7.
Danska Håfvet Hr PALMSTIERNA vore upkommen och ville sit säte såsom ledamot uti Academien intaga. Hvarefter sedan han utaf Hr CEDERHIELM och Hr CRONSTEDT blifvit införd, ingaf dess försäkrings skrift, hvilken så väl som Hr Presidentens däruppå hållne svar finnes ad acta.

Häruppå frågade Hr Presidenten Hr PALMSTIERNA 8.
i anledning af Hr LINNÆI påminnelse, om icke de af honom jämte berättelse tilförene ingifne fiskar kunde annatomiceras, på det man om deras invärtes structur kunde ernå någon tilräckeligare uplysning. Hvartil Hr PALMSTIERNA var så mycket mer benägen at bifalla, som han förmente at af Hr Geheime Rådet RAB, som desse fiskar til honom lämnat, ännu kunna få andra och dem uti spiritu vini förvarade ingifva.

Vid detta tilfälle upviste Hr PALMSTIERNA äfven en ritning uppå desse fiskar, hvilken han til Academien skiänkte.

9. Slutelɪn uplästes et af Hr EHRENSWERD författat förslag at i det längsta försvara breschen och facilitera retraiten. Hvilket af Hr PALMSTIERNA emottogs, som lofvade med sine tankar skrifteligen däröfver inkomma.

År 1740 den 21 Iunii. Närvarande

Presid. Hr HÖPKEN.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr BRELLIN.
Hr FAGOTT.

1. Protocollet justerades först, som hölts vid sidsta sammankomsten.

2. Hr P r e s i d. föredrog häruppå, at ehuru Academien sig föresatt at parentera öfver alla de ledamöter, som genom döden skulle afgå; dock tyckes detta upsåt ej beqvämligen kunna värkställas utan förut erhållen kundskap om hvars och ens lefnad. Nu på thet Academien ock thet senare måtte erhålla, hemställer Hr P r e s i d., om icke ganska nödigt vore at låta et circulair bref afgå til samtelige frånvarande Ledamöterne, jämte anmodan at inkomma med deras lefvernes beskrifning, antingen öpen eller förseglad, alt som hvar och en behagar, hvilket af Academien bifölts.

3. Upl. Hr TISSELII svar uppå Academiens til honom afgångne kallelse bref, hvaruti han försäkrar at efter sina krafter och förmågo vara Academien til tienst.

4. Dessutom insänder Hr TISSELIUS en berättelse om en gåsse a 13 eller 14 år, som genom en olykshändelse blifvit ganska illa skadd i sidan, så at tarmarne utföllo, jämte hvad medel til sårets skyndosamma läkande blifvit brukat; men som uti det upläste receptet finnes infört fint stött venedianiskt glas, som uti sår aldrig kan hafva någon god värkan, så blef thetta ingifne recept såsom odugeligit ansedt, förmenandes Hr LINNÆUS, at vid det

tilfället har naturen mer arbetat änn det nu vid handen gifne medicament.

Änn några anmärkningar angående qvarn- och hammar-dammars byggande, hvarest grunden är lös, antingen af flåttlera eller qvällesand, eller ock i fal dammarna hafva obeständig grund och vatnet skiärer under grund och örstockarna. 5.

Upvistes et af Hr AND. RUDOLPH DURIETZ ingifvit memorial, hvaruti han anhåller at blifva antagen til Eleve uti Academien, isynnerhet som han ifrån barndomen haft mycken lust och böjelse til Mathematiquen, Physiquen samt Oeconomien och önskar sig däruti änn vidare förkofra, hvartil Academien lämnade dess bifal. 6.

Nu voterades öfver de Herrar, som d. [4] och 7 innevarande til Ledamöter blifvit proponerade, af hvilka vid balloterings lådans öpnande ingen utan Riddarehus Secreteraren Bar. VON OTTER [fants] vara antagen, som vid nästa sammankomst kommer at intagas. 7.

Hr ELVIUS upviste en ritning och invention at på beqvämligit sätt torka kläden, som blef gillad. 8.

Uplästes Hr PLOMGRENS ingifne betänckande angående Handel, hvarmed ej hants til ända, utan skal thet öfriga i Hr PLOMGRENS egen närvaro företagas. 9.

Slutel:n berättade Hr President. at de trykte Handlingarne för detta quartal äro helt färdige, hvaraf skal lämnas 100:de exemp. til Bokföraren KIESEWETTER och thet öfriga til Hr BRELIN at utlefvereras och försäljas. 10.

År 1740 den 28 Iunii. Närvarande

Presid. Hr HÖPKEN.
Hr TRIEWALDT.
Hr AHLSTRÖM.
Hr EHRENSWERD.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr FAGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr SAHLBERG.

1. Det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll justerades.

2. Hr DURIETZ intogs som Eleve uti Academien och försäkrade at genom flit och arbete gå Academien tilhanda.

3. Hr Presidenten frågade, antingen Ledamöterne uti Academien komma at anses efter quartalet eller det datum, de uti Academien inkommit, tyckandes Hr Presidenten för sin del at bäst vore, om theras ålder efter quartal skulle räknas, hvilket af Academien bifölls.

4. Ingafs genom vachtmästaren ett specimen academicum de Husarby, hållen af en Magister vid namn FRONDIN, men hvilken det samma skiänkt til Academien var obekant, emedan den, som samma tractat til vachtmästaren lefvererat, var redan bortgången, när den förra blef anbefalt honom at inkalla.

5. Häruppå gafs tilkänna, att Riddarehus Secreteraren Baron VON OTTER vore upkommen och ville sit säte uti Academien som sittande Ledamot intaga. Han infördes af Hr NORDENBERG och Hr CRONSTEDT samt ingaf dess försäkrings skrift, hvilken jämte dess hållne tal och Hr Presidentens svar däruppå finnes ad acta.

6. Hr CRONSTEDT berättade häruppå, at Boktryckaren HORN varit hos honom och fordrat 6 exemplar af de trykte quartals Handlingarne, utom de 6 exemplar som til dess gesäller blifvit lefvererat. Och som Boktryckaren HORN nu var upkommen, blef han inkallad, som berättade, att enär han första gången talt med Hr Presidenten och accorderat huru mycket han borde hafva arket för de trykte Handlingar, har dess påstående varit at antingen erhålla 27 dr för upläggningen och aftryckandet för hvart ark, eller ock 24 dr kmt jämte 6 exemplar af quartals Handlingarne, til hvilket senare så väl han som Hr Presidenten bifallit. Anhållandes fördenskull at blifva bibehållen vid det, som tilförene är afslutit.

Hr Presid. sade häremot, at Hr HORN lofvat endast för 24 dr koppmt arket trycka Academiens Handlingar. Och hvad de 6 exemplar angår, så har Hr Presid. så mycket mindre kunnat göra honom ett dylikt löfte, som ej uti Hr Presidentens enskylta macht stod at härmed efter behag disponera; hvarefter, sedan Hr HORN tagit afträde, beslöts:

At som Academien finner snarare sin räkning vid at gifva Boktryckaren HORN 27 dr koppmt för de första arken vid tryc-

kande, änn 24 dr och 6 exemplar af de trykte quartals Handlingarne, så achtade ock Academien för godt at thet förra härmed stadfästa. Dock med det förbehåll, at Hr HORN brukar hädanefter större vahrsamhet med Handlingarnes aftryckande, eljest och i vidrigt fal blir Academien föranlåten at antaga en annan boktryckare. Och hvad betalningen angår för dess använde arbete vid Handlingarnes tryckande för detta quartal, lofvade Hr CRONSTEDT med honom tilbörl:n därom liquidera.

Slutel:n upviste Hr ELVIUS en ritning jämte berättelse angående hvalf och takresningar, som blef gillad. 7.

A. J. v. HÖPKEN

p. t. Præses.

ARWID EHRENMALM.

År 1740 den 9 Iulii. Närvarande

Presid. Hr Höpken.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Ahlström.
Hr Ehrensverd.
Hr Nordenberg.
Hr Drake.
Hr Grill.
Hr Sahlberg.
Hr Brellin.
Hr Elvius.
Hr Benzellstierna.
Hr von Otter.

1. Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll.

2. Däruppå gafs tilkänna, att Styckgiutaren Hr Meijer, som tilförene til Ledamot varit antagen, vore nu sinnad at uti Academien upkomma och sit säte intaga, hvarföre han blef inkallad, och sedan han utaf Hr Nordenberg och Hr Elvius blifvit införd, hölt dess tal, hvilket så väl som Hr Presidentens svar finnes ad acta.

3. Hr Presidenten föredrog här uppå, at som redan det quartalet var til ända, under hvilket Academiens angelägenheter varit honom anförtrodde at besörja, så har ock Hr Presidenten utsedt denne dagen at detta sitt kall aflägga och sin efterträdare det öfverlefverera. I anseende hvartil först uplästes de Capitel af Grundreglorne och Oeconomiske Lagarne, som handla om Præsidenten, dess göromåhl och syssla.

Hr Presid. upläste en författad förtekning uppå alla de Ledamöter, som voro i stånd vid detta tilfälle at sättas på förslag til Candidater. Och som Hr AHLSTRÖM så väl som Hr CRONSTEDT på samma lista blifvit nämnde, så anmälte de deras ursächt, at de ingendera kunna öfver detta instundande quartal i staden ständigt fördröja. 4.

Sedan lefvererades färdigt klipte zedlar til Herrar Ledamöterne at anteknas 4 ledamöters namn af dem, som vid detta tilfälle kunna til Candidater föreslås, hvilka sedan de uti en låda voro samblade och om hvarannan blandade, befants vid deras upläsande 7 röster fallit på Hr LINNÆUS, 12 på Hr DRAKE, Hr RIBE 9, Hr SAHLBERG 7, Hr TRIEWALDT 2, Hr AHLSTRÖM 5, Hr CRONSTEDT 3, Hr NORDENBERG 4, och 2 på Hr ELVIUS. Och emedan de fläste vota fallit på Hr LINNÆUS, Hr DRAKE, Hr RIBE och Hr SAHLBERG, blefvo de vid detta tilfälle Candidater. Ytterst skreds til lottning hvilken utaf desse 4 Candidater skulle blifva President, som skedde på det sättet, at 4 st. zedlar voro uti en hattkull blandade, hvarutaf på en af dem var skrifvit President med fina bokstäfver, och den utaf Herrar Candidaterne, som den sidst nämnde zedeln skulle emottaga, skulle behedras med Presidents värdigheten. Emedan Hr RIBE vid detta tilfälle var frånvarande, emottogs en zedel på dess vägnar af Hr TRIEWALDT, vid hvilkens öpnande befants, at Hr RIBE Presidentssysslan blifvit tildelt för detta quartal. Hr EHRENSWERD hölt äfven vid detta vahl protocollet, som til alla delar vid dess jämnförande var lika med det, som nu uti Herrarnes närvaro justeras. 5.

Sedermera hölt Hr Presidenten sitt tal angående Öfverflöd. Aflefvererandes däruppå Academiens protocoller för detta quartal jämte en förtekning uppå the märkvärdigaste ärender, som under dess tid varit förehafde och afgorde; en lista uppå inkomne ledamöters antal; de rön som äro utarbetade och de som vidare öfverseende förtiena; samt ett quartals förslag uppå Academiens cassæ tilstånd. Hvilket alt nästa sammankomst skal Hr Presidenten RIBE öfverlämnas. 6.

Hr EHRENSWERD hölt ett tal til Hr HÖPKEN tilbakas, hvilket finnes ad acta. Och kommer thet tal, som til Hr RIBE bör hållas, då at fulföljas, när bemälte Herre President sysslan tilträder. 7.

Hr AHLSTRÖM proponerade häruppå, om icke Herrar Leda- 8.

möterne ville låta trycka thet tal, Hr Höpken i dag hållit, hvartil Hr Höpken i anseende til åtskillige anförde omständigheter ej ville sig begifva, men vil thet framdeles änn nogare genomse och Academiens närmare skiärskådande innom Academien underkasta.

9. Vid detta tilfälle blef fastställt, at de tal, som af Herrar Presidenter hålles och ej uti det allmänna utgifves, böra noga uti Archivet förvaras.

År 1740 d. 16 Iulii. Närvarande

Presid. Hr Ribe.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Nordenberg.
Hr Ehrensverd.
Hr Grill.
Hr von Otter.

1. Det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll justerades.

2. Hr Presid. Ribe tackade häruppå Academien, som behagat hysa til honom det förtroende och vid sidsta sammankomsten uti dess frånvaro föreslagit honom til President; anhållandes at Academien ej ville ogunstigt uptaga, i fal han efter dess åstundan ej vore i stånd at uti alt upfylla det, som dess kall och embete under detta quartal skulle erfordra, emedan Hr Presidenten utom andre mångfaldige sysslor äfven är anförtrodt at skiöta Höga Öfverhetens dyra och oskattbara hälsa, och är således aldrig säker at kunna efter egit behag disponera någon tid: dock lofvade Hr Presidenten at så mycket hos honom står ej underlåta at uti alt, som denne dess syssla erfordrar, gå Academien til handa. Men skulle Hr Presidenten någon gång blifva så hindrad, at han ej sammankomsten kan bivista, så vil han så tidigt sådant tilkänna gifva, at en vice Præses skal kunna ärenderne i des behörige ordning föredraga. Hr Ehrenswerds däremot hållne tal finnes ad acta.

Häruppå upl. Hr PLOMGRENS ingifne och tilförene förehafde betänkande angående Handel, som blef gillat och kommer uti detta quartals Handlingar under namn af förtal at tryckas, allenast med den tilsats, i anledning af Herr HÖPKENS gorde påminnelse, at Academien skulle ganska gärna se, i fal någon angående handeln ville inkomma med rön och försök, i anseende til den nära gemenskap den samma med andre vetenskaper äger. 3.

Hr LINNÆUS upläste häruppå dess beskrifning öfver de fiskar, som utaf Hr Geheime Rådet RABE genom Hr PALMSTIERNA blifvit ingifne, hvilken blef gillad och kommer på trycket at utgifvas. 4.

Hr EHRENSWERD berättade häruppå, at han utaf andre sysslor denna tiden blifvit så öfverhopad, at han ej kan hinna med at förrätta den honom under förra quartalet anförtrodde Secreterare sysslan. Och som Academien samma syssla behagat honom updraga, likmätigt protocollet af d. 23 Martii sistl., så länge Hr HÖPKEN President embetet skulle företräda, så vil han det förtroende, Academien honom härutinnan behagat betyga, Hr HÖPKEN härmedelst tilbakas öfverlämna. 5.

Hr HÖPKEN svarade häremot, det han väl är så sysslosatt, at knapt någon tid är öfrig at kunna Secreterare sysslan å sig taga och göra Academien den ständiga upvachtning, som samma fordrar, och önskade väl, at Hr EHRENSVERD härutinnan ville änn framdeles vara Academien til tienst. Och ehuru thetta likmätigt Grundreglorne borde skrida til votering, så vil Hr HÖPKEN dock ej undandraga sig at, så mycket dess tid tillåter, vara Academien medelst Secreterare sysslans förvaltande til tienst och behag.

Hr Presid. betygade emot bägge desse Herrar Academiens välvilja och erkäntsla: emot Hr EHRENSWERD, för det han under förra quartalet utom dess öfriga bearbetande varit Academien vid Secreterare sysslans förvaltande til fulkomligit nöje och behag, och emot Hr HÖPKEN, för det han nu, så väl som tilförene, ej undandragit sig at göra Academien al mögelig handräkning.

Hr LINNÆUS föreslog til Ledamot Hr Ammiralen ANCKARCRONA. Hr EHRENSWERD föreslog äfven til Ledamöter Majoren vid Artilleriet Hr VON FICKEN och Hr Capitaine ROCKSENDORF, berättandes därjämte, at Hr Capitaine ROCKSENDORF skal vara 6.

den samma, om hvilken Hr EHRENSWERD tilförene berättat, och skal veta et tienligit medel at fördrifva maskar ifrån träd, som däruti skal bestå, at man tager ett lakan, hvaruppå en menniskia dödt, och skakar det öfver trädet, hvarefter de straxt skola försvinna.

7. Hr HÖPKEN berättade, at en vid namn MOCCLAIRE, som skrifver *Histoire des Bibliothèques d'Allemagne*, genom skrifvelse anmodat Hr HÖPKEN at gifva honom en underrättelse om denna Academie, dess beskaffenhet och göromåhl, hvilken Hr HÖPKEN lofvade förfärdiga och den sedan uti Academien justera.

8. Gafs tilkänna, at denna Academie vachtmästare anhållit at ernå et utdrag af protocollet såsom en försäkran af den ynnest, Academien honom vid dess antagande ertedt, isynnerhet som sådant honom ej ännu blifvit lämnat; och emedan vid protocollernes genomseende befants, at han vid Academiens början, eller under första quartalet år 1739, til vachtmästare uti denna Academie blifvit antagen, samt har emot Academiens och isynnerhet Hr Presidentens ständiga upvachtande att niuta Etthundrade tiugu dr koppmts årlig lön, så varder honom detta utdrag af protocollet uppå dess begäran såsom ett bevis däraf meddelt.

9. Slutel:n gaf Hr Presidenten tilkänna, at ingen sammankomst nu vidare under rötmånen lärer skie, isynnerhet som några af Herrar Ledamöterne lära komma at resa ut på landet, anhållandes at de Herrar Ledamöter, som äro sinnade at utresa, ville sådant Hr Presid. tilkänna gifva, på thet Hr Presidenten må hafva sig bekandt vid deras sammankallande, hvilka äro i staden eller ej.

Och därmed slöts denna sammankomsten.

År 1740 den 20 Augusti. Närvarande

Presid. Hr RIBE.
Hr TRIEWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr AHLSTRÖM.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.

Hr Brelin.
Hr Elvius.
Hr Fagott.
Hr von Otter.

Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll. 1.

Hr Presid. berättade häruppå, hurusom rön ej til Handlingarnes tryckande för detta quartal äro tilräckelige, utan har Hr Brelin, som trycket nu om händer hafver, gifvit Hr Presid. tilkänna, det allenast 2:ne ark äro färdige af de rön, som varit at tilgå. 2.

Hr Ehrenswerd gaf tilkänna, at han har 2:ne rön om händer och vil dem med första til Academiens skiärskådande föredraga. 3.

Upl. et tilförene förehaft rön angående göken, hvilket, ehuru af Hr Triewaldt föregafs at Hr Linnæus vid dess upläsande ej haft någodt at erhindra, dock kommer ännu någon tid at hvila. 4.

Upl:s et af Hr Presidenten ingifvit rön angående den nytta åderlåtning och laxerande medell förskaffa uti kåppor och mässling, hvilket blef gillat och kommer på trycket at utgå. 5.

En vid namn Dahlman har til Hr Höpken införsändt ett bref, jämte rön om rätta såningstiman, hvilket nu uplästes. Och som däruti påstås, at då är tienligast at så, när jorden smakar och luchtar saltpetterachtig, hvilket som det är stridande emot det rön Hr Adlerheim tilförene uti Academien ingifvit, så kommer detta af Hr Dahlman ingifne försök framdeles at tagas uti närmare öfvervägande, innan Academien kan det samma det allmänna på trycket lämna. 6.

Hr Brellin berättade Academien, det de trykte Handlingarne af första quartalet äro så noga försålde, at ej mer änn 10 exemplar af dem är at tilgå, så at åtskillige, som på dem præenumererat och sine prænumerations zedlar ej förr änn nu uptedt, gå i mistning af sina exemplar, så väl som andre, hvilka åstunda dem emot betalning erhålla, hemställandes fördenskull til Academiens ompröfvande, om ej första quartals Handlingarne kunna å nyo upläggas och tryckas. Hvilken Hr Brellins gorde föreställning Academien väl ville bifalla, allenast det skulle blifva utredt, när och huru stor samma upläggning skulle blifva; ty om 100:de exemplar nu skulle upläggas, kunde sådant ej ske utan 7.

Academiens skada. Herrar Ledamöterne stadnade efter någon öfverläggning uti följande slut:

At när detta quartals Handlingar blifva färdige, och om deras uttagande uti Avisorne på ett särskilt löst blad kundgiöres, då äfven bör averteras, at de, som åstunda emot betalning sig tilägna Handlingarne af första quartalet, böra sådant förut tilkänna gifva och sina namn tidigt antekna låta, på thet at Academien, emedan inga trykte exemplar nu mera däraf är at tilgå, må blifva til sin säkerhet förut underrättad, huru stort antal af samma Handlingar å nyo skal upläggas, hvarefter och sedan detta är för sig gådt, Academien vid nästkommande eller 1741 års början vil til och med 1000:de exemplar låta aftrycka.

8. Hr Brelin hemstälte i anledning häraf, om icke the få exemplar, som ännu äro i behåld, kunna försäljas. Hvartil Hr von Otter så mycket mindre för sin del kan bifalla, som riksdagen innan kort infaller, och Academien kunde til sin fördel gifva hvart stånd ett band af de trykte Handlingar; hvilket af samtel:e Herrar Ledamöterne samtyktes.

9. Hr Ahlström proponerade til Ledamot Hr Liungquist, hvilkens namn anteknades på ett papper och kommer 14 dagar i anledning af Grundreglorne at ligga på bordet, hvarefter om dess antagande kommer at omröstas.

10. Nu skreds til votering öfver Hr Ammiralen Anckarcrona, som til Ledamot d. 16 Iulii blifvit föreslagen, och befants vid balloterings lådans öpnande vara antagen.

11. Och emedan tiden redan var förliden, upskiöts med omröstningen öfver Hr Majoren von Ficken och Hr Capitaine Rocksendorf til nästa sammankomst, eller då flere ledamöter komma tilsammans.

År 1740 den 23 Aug. Närvarande

Presid. Hr Ribe.
Hr Ahlström.
Hr Triewaldt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Faggott.

Hr BRELLIN.
Hr ELVIUS.
Hr SAHLBERG.
Hr VON OTTER.

Sedan protocollet var justerat, upviste Hr AHLSTRÖM uti Academien en qvist utaf et dadelträ med dess vidhängande dadlar, hitsänd af den i Tunis vistande Svenska Consuln. 1.

Hr EHRENSVERD upläste häruppå ett ifrån Herr CELLSIUS inkommit rön angående Magnetens missvisning och afvikande från norrstrecket, hvilket blef gilladt och kommer på trycket at utgå. 2.

Vid hvilket tilfälle Hr AHLSTRÖM berättade, att en compassmakare för honom sig utlåtit, at den Svenska ståltråden til compassers förfärdigande ej skal vara så god som den Engelska, hemställandes til Academiens ompröfvande, om icke samma compassmakare kunde upkallas, då Academien af honom kunde göra sig underrättad, hvad ett sådant föregifvande kunde hafva til grund eller ej. Hvilket Herrar Ledamöterne tykte vara mindre nödigt, isynnerhet som samma compassmakare aldrig lärer vara i stånd sitt påstående att kunna bevisa, ty emedan den Engelska ståltråden förfärdigas af Svenskt järn, tyckes naturligtvis den ståltråd, som uti Engeland blifver tilvärkad, ej hafva någon större förmon eller annan egenskap änn den Svenska; dock lofvade Hr EHRENSWERD härom lämna Hr CELLSIUS del. 3.

Änn ytterligare upläste Hr EHRENSWERD et ifrån Hr POLHEIM ankommit bref, hvarutinnan han berättar, hurusom uti dess sidsta observation angående husbygnad influtit åtskillige frie ordasätt, hvilka Academien jämte rönet resolverat at trycka. Nu som Hr POLHEIM uti samma dess bref vid handen gifver, at de utlåtelser, som uti föromrörde observation blifvit inrykte, haft sitt afseende uppå thet förtroende han hyser för Academien, utan at någon tanka varit at lämna det almänna däraf någon del; så, til undvikande af alla påfölgder i framtiden, anhåller han, det Academien ville hädanefter alla de rön, som af honom framdeles ingifvas, sedan de uti Academien först blifvit skiärskådade, åter til dess egit genomseende tilbaka lämna, samt sedermera uti Academiens egit namn dem uti Handlingarne låta utgå; hvaröfver beslöts, det Academien väl vil bifalla til Hr POLHEIMS begäran 4.

hvad den förra omständigheten angår, och beträffande den senare kommer härom bref til Hr POLHEIM at afgå, jämte anmodan att änn framdeles låta dess namn uti Handlingarne tilsättias vid de rön, som han sielf ingifver.

5. Upl:s äfven Hr POLHEIMS rön om järn och stångjärns beredande, hvilket kommer rentskrifvit til Hr POLHEIM at återsändas.

6. Nu skreds til votering öfver Hr Majoren VON FICKEN och Hr Capitaine ROCKSENDORF, hvilka vid balloterings lådans öpnande befunnos vara uteslutne.

7. Hr VON OTTER lofvade sondera Hr ANCKARCRONA om dess intagan, och kommer en försäkrings skrift jämte en afskrift af Grundreglorne med Hr ANCKARCRONA at communiceras.

8. Hr AHLSTRÖM upviste ett ifrån Engeland kommit recept för stensiukan, hvilket han lofvade på Svenskan öfversätta och det sedan til Academien ingifva.

År 1740 den 30 Augusti. Närvarande

Presid. Hr RIBE.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr BIELKE.
Hr NORDENBERG.
Hr FAGGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr ELVIUS.
Hr VON OTTER.

1. Det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll blef först justerat.

2. Hr BIELKE berättade häruppå, det den nu förordnade Commissions Secreteraren uti Spanien Hr RUDENSCHIÖLD hade förfärdigat et rön, som han framdeles tänker til Academien ingifva, hvilken omständighet så väl som dess vistande i Spanien, hvarest han genom nya röns införskaffande kan göra Academien mycken nytta, gör at Hr BIELKE vid detta tilfälle föreslår honom til ledamot. Men som bemälte Hr Commissions Secreterare innan någre

dagar kommer at resa här ifrån, så hemställer Hr BIELKE, om icke Academien uti denna synnerliga omständighet kunde någodt skrida ifrån Grundreglorne och nu straxt om dess antagande votera, hvilket väl utaf Academien bifölls, men med thet förbehåll at sådant ej skal tiena til någodt præjudicat i framtiden.

Häruppå skreds til omröstning, och vid balloterings lådans 3.
öpnande befants, at alla rösterne til Hr RUDENSCHIÖLDS antagande enhälligt bifallit. Hr BIELKE lofvade honom härom sondera, då han vid nästa sammankomst kan blifva intagen och Academien vid samma tilfälle vid handen gifva det, som Academien isynnerhet åstundar af Hr Commis. Secret. genom dess resa at inhämta.

Hr TRIEWALDT upläste ett ifrån dess broder til sig ankommit 4.
bref, hvarutinnan han betygar mycken ärkänsamhet, för det Academien behagat kalla honom til ledamot. Uti samma bref har äfven varit ett til Hr HÖPKEN, med svar uppå det til honom ankomne kallelse bref, hvilket väl upvistes, men kunde ej upbrytas, emedan Hr HÖPKEN ej var närvarande. Eljest lofvar bemälte Hr TRIEWALDT äfven hafva inseende uppå Handlingarnes öfversättning utom lands, som nu skal vara under händer, at meningarne ej skola blifva förändrade.

Hr ELVIUS upläste ett rön angående Pendlar, som emottogs 5.
af Hr TRIEWALDT til genomseende.

I anledning af Hr Presidentens påminnelse lofvade 6.
Hr LINNÆUS med första inkomma med en förtekning på de örter, som äro nyttige til mat, och på hvad sätt de skola tilredas.

Hr BIELKE lofvade äfven 3:ne rön til Academien ingifva. 7.

Hr Presidenten upviste och lofvade til Academien 8.
ingifva dess observationer angående pleuresier och andre hitziga febrer, hvilka han i förl:n våhr uppå Sundhets Commissionens befallning sammanfattat och sedermera på trycket låtit utgå. Hr BIELKE berättade härvid, at isynnerhet de, som varit mycket begifne på brändvins supande, hafva i Finland ej stådt at hielpa.

Slutel:n upviste Hr BIELKE ett salt, som skal vara tagit 9.
uti en källa i Österbottn. Christallerne äro af en särdeles beskaffenhet och sluta sig i pyramidiske figurer. Hr BIELKE lofvade på saltet ingifva beskrifning samt hitskaffa någre bouteiller af källvatnet, hvarest samma salt är tagit.

Och dermed slöts denna sammankomsten.

År 1740 d. 3 September. Närvarande

Presid. Hr Ribe.
Hr Triewaldt.
Hr Bielke.
Hr Höpken.
Hr Nordenberg.
Hr Elvius.
Hr Faggott.
Hr Sahlberg.
Hr Brellin.
Hr von Otter.
Hr Meijer.

1. Sedan protocollet var justerat, upläste Hr Höpken et uti dess egit namn författat bref til Hr Polheim af enahanda innehåld med det, som uppå Academiens för detta utfärdade befallning kommer at afgå.

2. Äfven upl. följande svar uppå Academiens afgångne kallelse bref: 1:o ifrån Hr Assessoren Borgström, 2:o ifrån Hr Biskopen Benzelius, samt 3:o ifrån Hr Håfrådet Triewaldt, som för tiden är vistande i Kiel, hvilka som de emottagit Academiens tilbud at vara Ledamöter, så blefvo ock deras namn uti ledamots längden införde.

3. Nu gafs tilkänna, at Ammiralen Anckarcrona vore upkommen och åstundade at sit säte som sittande ledamot at intaga, til hvilken ända, sedan han af Hr Nordenberg och Hr von Otter blifvit införd, ingaf dess försäkrings skrift samt gaf Academien muntel:n tilkänna dess nit och åhuga at befordra inrättningens tilväxt och förkofran. Hr Höpkens däremot hållne tal finnes ad acta.

4. Hr Höpken framtedde häruppå en bok författad på Engelska af en vid namn Weston, jämte tabell och uträkning på Longitudine loci, hvilken först blifvit lämnat til Wetenskaps Societetens ompröfvande i London, som väl funnit samma uträkning vara den nogaste ibland dem, som ännu äro bekante, men däremot så svår och vidlyftig, at knapt någon skeppare skal finnas, åtminstone ej många, som af samma uträknings sätt kunna sig betiena; dock som Societeten pröfvat nödigt at häröfver inhämta

andre Wetenskaps Academiers utlåtande, så har den samma anmodat Hr Commissions Secreteraren WASENBERG vid dess hitresa denna uträkning med Academien härstädes communicera. Och emedan Hr CELLSIUS nu skal vara i staden, så kommer honom häraf at lämnas del, jämte anmodan at sine tankar häröfver med första Academien meddela.

Hr TRIEWALDT återgaf Hr ELVII rön om pendlar, hvarvid ej varit något at påminna. 5.

Hr BIELKE berättade, at Hr Commiss. Secret. RUDENSCHIÖLD 6.
d. 1 innevarande bortrest och således ej kunnat närvarande betyga dess tacksamma sinnelag för den heder, Academien honom vid sidsta sammankomsten ertedt, men försäkrar dock att hafva all möda ospard at med dess vistande utomlands vara Academien til nöjes.

Vid Ministern Hr Gref EKEBLAD har Hr BIELKE äfven i för- 7.
troende talt, om han skulle emottaga ledamots värdigheten, i fall den blefve honom anbuden, hvartil han vist sig mycket nögd och åstundar ej högre än at kunna vara samma heder värdig.

År 1740 d. 6 September. Närvarande

Presid. Hr RIBE.
Hr LINNÆUS.
Hr NORDENBERG.
Hr BIELKE.
Hr CELLSIUS.
Hr CEDERHOLM.
Hr ELLVIUS.
Hr FAGOTT.
Hr POLHEIM.
Hr BRELLIN.
Hr MEIJER.
Hr VON OTTER.

Sedan protocollet var justerat, ingaf Hr CEDERHOLM ett 1.
ifrån en präst vid namn BORNEVILL honom lämnat försök angående månans af- och tiltagande, hvilket blef lämnat til Hr

Cellsius, som lofvade lämna en kort berättelse om bemälte prästs tanka, jämte hvad han sielf därvid kan hafva at påminna.

2. Upvistes 2:ne prof af olika beskaffenhet at göra trätak, ingifne af en vid namn Liungquist, som til ledamot varit föreslagen, öfver hvilkens antagande nu blef voterat och vid balloterings lådans öpnande befants vara utesluten.

3. Hr Linnæus berättade, det han i sommars ute på landet blifvit varse 2:ne slags insecter, af hvilka den ena gordt ansenlig skada på ängar och den andra på kornet, och så snart Hr Bergquist förfärdigat ritning på dem, vill Hr Linnæus sedermera beskrifning ingifva, hvarefter man äfven kan finna på utväg at sådane skadediur fördrifva. Och som denna gången ej vidare var at föredraga, så slöts härmed denna sammankomsten.

År 1740 d. 13 September. Närvarande

Presid. Hr Ribe.
Hr Linnæus.
Hr Cederhielm.
Hr Höpken.
Hr Nordenberg.
Hr Cellsius.
Hr Brellin.
Hr Faggott.
Hr Meijer.
Hr von Otter.

1. Det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll blef först justerat.

2. Hr Faggott berättade, hurusom en pastor i Padesjärfvi sochn i Finland ingifvit til Kongl. Cammar Collegium ett förslag til riors förbättrande, hvaraf Cammar Collegium tagit sig anledning at efterfråga af hvad egenskaper samme man vore. Och som bemälte pastor skal äga mycken förfarenhet i naturen, så föreslog Hr Faggott honom til Ledamot.

3. Hr Presidenten föredrog Academien, om icke ganska nödigt vore, emedan inga rön nu äro at tilgå, at et circulair bref borde til alla Ledamöter afgå, med påminnelser at med nya rön

och försök inkomma, hvartil constitutionerne så mycken större anledning gifva, som the förmå, at en ledamot, som ej innom 2:ne år något nyttigt til Academien ingifver, bör uteslutas; hvaröfver beslöts, at emedan Grundreglorne ej ännu äro af Hans Maj:tt confirmerade och således ej heller på trycket utkomne, så bör utur dem ledamöternes skyldigheter extraderas och sedan hvar och en del til deras efterlefnad lämnas.

Hr Brellin frågade, om betalning för det af Upsala Academie lånte papper bör skie af det, som af samma papper är öfrigit och nästan obrukeligit, eller af Academiens egit, som är godt. Och ehuru Academien hade skiälig orsak til fylnad af lånte pappers betalning återgifva det, som af samma papper ännu är öfrigt, dock som Upsala Academie gordt denna Academie undsättning, då ej något var at tilgå, ty beslöts, at godt papper af Academiens egit bör återgifvas. 4.

Hr Cederhielm begärte sitt vid Presidents ombytet d. 2 Aprill hållne tal tilbaka, emedan det ej ännu blifvit trykt efter Academiens resol:n, och vill sielf trycka det. Hr Höpken berättade däremot, at samma tal väl blifvit trykt under dess quartal, om allenast Hr Cederhielm uppå dess begäran velat ändra några omständigheter uti det samma. Hr Cederhielm invände häremot, at om något fel vid realiteten vore begångit, så hade han väl velat tillåtit, at det tilförene af Academien blifvit ändrat, men som det ej härtils på så lång tid skedt, så anhåller han at få det tilbaka och vil på sin egen omkostnad låta det trycka, hvaruppå Hr Cederhielm afträdde, och beslöts: emedan Hr Cederhielm ej vil uppå Academiens föreställning ändra det tal, han vid Presidents ombytet den 2 Aprill hållit, så varder det honom ock uppå begäran återlämnat. 5.

Hr Cederhielm berättade, at han talt vid Hr Cammarherren Ehrencreutz, som med all tacksamhet emottagit Academiens kallelse bref at blifva ledamot och vill vid sin inkomst til staden uti Academien betyga sin fägnad däröfver. 6.

Hr Cederhielm proponerade äfven til Ledamot Hr Commissions Secreteraren Wasenberg. 7.

Nu skreds til votering öfver Hr Ministern vid Spanska Håfvet Hr Gref Ekeblad, til hvilkens antagande til Ledamot alla rösterne vid balloterings lådans öpnande enhälligt bifallit. Hr Höpken lofvade honom om dess intagande sondera. 8.

9. Den med Hr CELLSIUS communicerade bok, författad på Engelska af en vid namn WESTON de Longitudine loci, lefvererade han nu tilbaka jämte dess betänckande däröfver, som kommer uti nästa quartals Handlingar att utgifvas.

10. Hr CELLSIUS återgaf äfven prästen BORNEWILLS tankar om månans af- och tiltagande, och emedan de på osunda principier äro grundade, så kunde han dem ej annorlunda änn onyttige anse.

11. Herr Presidenten föredrog Academien, om icke de trykte Handlingarnes utgifvande kunde förändras ifrån $^1/_4$ år til $^1/_2$, emedan förfarenheten nu gifver vid handen, at Academien väl kan få brist uppå rön, föredragandes i öfrigit Academien samma skiähl, som Hr HÖPKEN under sitt Presidentskap Academien å daga lagt vid prot. fol. 136 [d. 30 April 1740].

Hr CEDERHIELM anförde häremot, at brist utaf rön, vid detta tilfälle är, lärer mäst därutaf härröra, at de fläste varit nu i sommar sysselsatte med deras försökande, och således Academien materia ej altid lärer kunna fattas, anförandes åter emot Hr Presidentens påstående de skiähl, som af Hr TRIEWALDT tilförene äro andragna vid fol. 136.

Hr NORDENBERG tillade, at om Grundreglorne allenast således skulle ändras, at Academien vil låta sina Handlingar, så länge mögeligit är, på lika sätt som härtils är skedt, hvart quartal eller åtminstone hvart halft år utkomma. Hvilket af Hr CEDERHIELM bifölls, och kommer denna omständighet änn ytterligare til sluteligit afgiörande at företagas.

12. Slutel:n blef discurrerat om ceremonierne, som bör hållas vid Hr ROSENSTENS äreminne, om icke Hans Excellence Riksrådet NORDENSTRÅHLE borde uti Academien som den afl:nes halfbror inviteras, hvilket bifölls. samt at Herrar Ledamöterne böra vara svartklädde.

År 1740 den 24 September. Närvarande

President. Hr RIBE.
Hr AHLSTRÖM.
Hr HÖPKEN.
Hr TRIEWALDT.

Hr Nordenberg.
Hr Faggott.
Hr Sahlberg.
Hr Brellin.
Hr von Otter.

Sedan protocollet var justerat, intogs Ministern Hr Gref Ekeblad til sittande Ledamot, hvilkens försäkrings skrift, tal och Hr Höpkens däruppå följde svar finnes ad acta. 1.

Hr Presidenten föredrog häruppå åter Academien angående Handlingarnes ändrande ifrån 1/4 til 1/2 år, hvaröfver the närvarande Herrar Ledamöterne stadnade i det slut, det hvar och en väl vil bifalla därtil, at tryckandet af Academiens Handlingar kunde förändras ifrån ett fierdedels år til ett halft, men med det förbehåld, at Academien aldrig tager detta steg, innan högsta nöden fordrar och rön alldeles komma at fattas, hvarefter Grundreglorne ock inrättas böra: således näml:n at Academien utfäster sig at låta sina trykte Handlingar hvart 1/4 år på trycket utgifvas, eller åtminstone hvart halft år. 2.

Af lika tankar är äfven Hr Linnæus, som skriftel:n sitt omdöme härom å daga lagt, ehuru han på annat sätt til någon ändring ej vil samtycka. Och kommer the öfrige Herrar Ledamöternes utlåtande, som i staden äro vistande, äfven uti denna omständighet at inhämtas.

Upl:s Hr Fagotts tankar om hvarjehanda metallers och träslags ändring uti storlek af luftens köld och värma, lämpade til åtskilligt gagn i hushåldning, vetenskaper och slögder. 3.

Och härmed slöts denna sammankomsten.

At de rentskrefne protocoller för Julii, Augusti och Septemb. månader äro lika lydande med de i Academien justerade concepter betyga

Evald Ribe
p. t. Præses.

Arwid Ehrenmalm.

År 1740 d. 2 October. Närvarande

Presid. Hr RIBE.
Hr AHLSTRÖM.
Hr TRIEWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr STOBÉE.
Hr SAHLBERG.
Hr FAGGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr DEGEER.
Hr CEDERHOLM.
Hr VON OTTER.
Hr EKEBLAD.

1. Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll.

2. Sedan upl. ett ifrån Hr CRONSTEDT ingifvit memorial angående Handlingarnes förändrande ifrån $^1/_4$ år til $^1/_2$, hvartil bemälte Herre ej allenast bifaller, utan ock är nögd för sin del, at Presidenter ej oftare änn hvart halft år må ombytas.

3. Häruppå berättade Hr Presidenten, hurusåsom det quartalet är til ända, under hvilket Academiens angelägenheter varit Hr Presid. anförtrodde at besörja, och påminte Herrar Ledamöterne at vid det nya Presidents vahl, som i dag skal skie, endast hafva sitt afseende på Academiens fördel, hvarefter upl. utur Grundreglorne det Cap., som handlar om Presidenten.

4. I anledning af en författad förtekning uppå de Herrar Ledamöter, som äro i stånd vid detta tilfälle til Candidater at föreslås, anteknades följande Herrars namn uppå zedlar, vid hvilkas upläsande befants, at 7 röster fallit på Hr BIELKE, på Hr CRONSTEDT 8, Hr EHRENSWERD 6, Hr NORDENBERG 4, Hr DRAKE 12, Hr

Ahlström 5, Hr Stobée 13, Hr Faggott 3, Hr Triewaldt 1, och på Hr Sandberg äfven ett votum. Och emedan de fläste rösterne fallit på Hr Stobée, Hr Drake, Hr Cronstedt och Hr Bielke, lottades emellan desse 4 Herrar Candidater hvilken af dem skulle blifva President, på samma sätt som vid förra Presidents vahlet skiedde. Enär Hr Ehrenswerd öpnat den zedell Hr Cronstedt bort taga, befants, at President sysslan Hr Cronstedt var tildelt. Vid detta tilfälle hölt äfven Hr Höpken protocollet, som til alla delar är likt med det, som nu uti Herrarnes närvaro justeras.

Slutel:n hölt Hr Presidenten Ribbe sitt tal angående den nytta Physiquen förorsakar uti Medicine, hvilket han uppå Hr Cederholms och the öfrige Herrar Ledamöternes begäran lofvade låta trycka; aflefvererandes de under dess tid hållne protocoller, en lista uppå inkomne Ledamöters antal, de rön, som äro utarbetade, och de, som vidare öfverseende förtiäna, jämte inkomne försäkrings skrifter. Emedan Hr Cronstedt ej var i staden, kunde ej heller någodt nytt uprättat cassæ förslag ingifvas. 5.

Hvarefter Hr Ribe Presidentstolen afträdde. Hr Höpkens til honom hållne tal finnes ad acta. Emedan Hr Cronstedt ej är närvarande, ej heller i staden, kommer det tal, som til honom bör hållas, då at fullföljas, när bemälte Herre President sysslan tilträder. Och därmed slöts denna sammankomsten. 6.

År 1740 den 8 Octob. Närvarande

President. Hr Cronstedt.
Hr Linnæus.
Hr Höpken.
Hr Ribe.
Hr Brellin.
Hr Sahlberg.
Hr von Otter.
Hr Ekeblad.

Sedan protocollet var justerat, betygade Hr Presidenten skrifteligen sin tacksamhet för det förtroende, Academien honom 1.

vid sidsta Presidents vahl betygat, hvilket tal, så väl som Hr Höpkens svar, finnes ad acta.

2. Ytterligare föredrogs Hr Cellsii tilförene upläste betänckande angående en i Engeland utgifven och af Hr Weston författad bok de longitudine loci, som blef gillat och kommer på trycket at utgifvas.

3. Emedan Academien vid sidsta Presidents ombytet resolverat, at det tal, som vid samma tilfälle af Hr Ribe, vid det han Presidentstolen afträdde, blef hållit, skulle på trycket utgifvas, ingaf han nu det samma rentskrifvit, hvilket af Hr Sahlberg uppå dess begäran til genomläsande blef lämnat.

4. Upl:s ett af Hr Gabriel Polheim ingifvit påfund at slipa och justera stålvalssar til största fullkomlighet efter hårdningen, hvilket kommer på trycket at utgifvas, allenast Hr Ehrenswerd efter dess gorde löfte författat ritningen där uppå, i anseende hvartil det ock honom blef lämnat.

5. Magistern och Extraordinarien vid Kongl. Archivet Hr Eric Tunelius har författat en inledning til geographien öfver Sverigie. Och som han redan ärhållit Upsala Wetenskaps Societetens vitnesbörd, at samma inledning til geographien vore den nogaste, som härtills ännu är bekant, så har han ock anhållit, at denna Academie äfven ville sitt bevis öfver detta dess gorde arbete meddela, och beslöts:

Att ehuru Academien skulle gärna bifalla til denne Hr Tunelii gorde och ofvanföre införde anhållan, men det förefaller Academien så mycket svårare att lämna sitt omdöme om detta arbete, som det ej hörer til dess göromåhl dylika saker at uptaga och afgöra, Hr Tunelius äfvenväl uti samma dess geographie ej allenast infört alla städer utan ock lähn, sochnar och äfven til en del gårdar uti Sverigie, om hvilkas belägenhet med mera Academien ej kan äga någon tilräckelig kundskap, altså kan ej Academien denna Hr Tunelii begäran bifalla eller värkställa.

År 1740 d. 22 Octob. Närvarande

Presid. Hr Cronstedt.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Brellin.
Hr Faggott.
Hr Sahlberg.
Hr von Otter.
Hr Ankarcrona.

Först justerades det protocoll, som sidsta sammankomsten blef hållit. 1.

Sedermera ingaf Hr Sahlberg det tal, som Hr Ribe vid sidsta presidents ombytet hölt och til dess genomseende varit lämnat. Uppå Hr Ribes begäran blef uppå titulbladet utstrukit, at det samma är trykt uppå Academiens befallning, utan allenast på dess omkostnad. 2.

Hr Ankarcrona inlefvererade en beskrifning på Femfingers fisken kallad, hvilken blef gillad och kommer på trycket at utgifvas. Prof uppå sielfva fisken upvistes och finnes uti Archivet i spiritu vini förvarad. Änn ytterligare ingaf Hr Ankarcrona trenne glas af guld- och sölfverfiskar, äfven uti spiritu vini förvarade. Hr Presidenten betygade Academiens erkäntsla emot den af Hr Ankarcrona viste nit för Academiens välgång och dess trykte Handlingars förkofran och tilväxt. 3.

Hr Höpken ingaf det tal rentskrifvit och inbundit, som han hölt, då han Presidents sysslan til Hr Ribe öfverlämnade. 4.

Det af Hr Cederhielm ingifne rön angående Göken emottogs af Hr Linnæus, som lofvade det samma allenast uti skrifarten och ordningen ändra och förbättra. 5.

Hr Brellin ingaf til Hr Presidenten en räkning uppå den fordran, som han hos Academien skall äga, som isynnerhet angår dess löhn för de 2 quartaler, som han trycket och Archivet under händer haft. Och som utaf Academiens protocoller befinnes, at en summa af etthundrade plåtar Hr Brellin til årlig löhn blifvit lofvat, altså kommer ofvannämnde räkning af Academiens medell att utbetalas. 6.

Hr LINNÆUS påminte härvid, at ehuru han finner, det Hr BRELLIN för sitt vid Academiens Handlingars tryckande använde arbete väl så stor lön förtiänar, dock vil han ej, at detta skal lända til ett præjudicat, och en annan Archivarius efter Hr BRELLIN så stor årlig lön skal bestås.

7. Hr ANKARCRONA föredrog, at på thet Academiens Handlingar framdeles måtte vinna större afgång, det så snart en quartals Handling blir färdig, äfven bör uti Avisorne införas et kort innehåld af alla de rön, som uti den samma utkomma, på det at de, som uti landsorterne vistas, måtte blifva underrättade om det, som uti Handlingen almänt blifver kundgordt, och därmedelst få större hug at dem til sig lösa. Hvilket af Academien bifölls och kommer framdeles at värkställas.

8. Hr ELVII rön om uhrpendlar emottogs af Hr Presidenten.

9. Ehuru nu borde skridas til votering öfver de Herrar, som d. 13 Sept. til medlemmar uti Academien blifvit föreslagne, dock som ganska få af Academiens i staden vistande medlemmar voro tilstädes, upskiöts därmed denna gången.

År 1740 d. 29 Octob. Närvarande

Presid. Hr CRONSTEDT.
Hr TRIEWALDT.
Hr NORDENBERG.
Hr BRELLIN.
Hr CEDERHOLM.
Hr VON OTTER.
Hr MEIJER.

1. Sedan protocollet var justerat, uplästes ett bref inkommit af en okänd, som teknat sitt namn med bokstäfverne C. L. C. angående några reglor til Svenska språkets förbättrande, hvilket emottogs af Hr CEDERHOLM til genomläsande.

2. Upl:s Hr DEGERS beskrifning på en märkvärdig fluga, kallad Ichneumon ater antennis ramosis, som communicerades med Hr LINNÆUS.

3. Hr TRIEWALDT upl. siunde fortsättningen om stenkåhls

vetenskapen rörande en beskrifning om alla de medell, som lända til at stadigt kunna äga en god och tilräckelig väderväxling, hvilket blef gillat och kommer på trycket at utgifvas.

Och som ej vidare denna gången var at föredragas, slöts härmed denna sammankomsten.

Denne månads rentskrefne protocoller äro lika lydande med concepterne, sådant bevittna

Carl J. Cronstedt
p. t. p.

Arwid Ehrenmalm.

—

År 1740 d. 5 Novemb. Närvarande

Presid. Hr Cronstedt.
Hr Linnæus.
Hr Ribbe.
Hr Nordenberg.
Hr Faggott.
Hr Brellin.

Sedan protocollet var justerat, gaf Hr Linnæus vid handen, 1.
hurusom han utaf andre förnummit, det rychte skal vara utspridt, at han fält några vidrige omdömen om det tal, Hr Ribbe vid sidsta Presidents ombytet hölt angående Medecinen, isynnerhet hvad den puncten i samma tal rörer, hvaruti påstås, at ädla stenar äro onyttige i medicamenter, i anseende hvartil Hr Linnæus sig nu uti Academien i Hr Ribes närvaro velat förklara. Det en sådan om honom gord berättelse vore falsk och ogrundad bestyrktes med följande skiähl, til det första at hvar och en kan lätt finna, at ädla stenar uti medicamenter ej kunna hafva någon annan värkan, änn om man ville gifva en siuk sönderstödt fin sand, til det andra Hr Linnæus vid samma tals upläsande ej någodt däremot invändt, och ändteligen til det tredie, at han var den första, som begärte at det samma måtte genom trycket blifva det allmänna communicerat, hvilket han ej gordt, om någodt varit däremot at påminna.

Häruppå föredrogs kopparstickaren Hr Bergquists an- 2.

hållan, at som han är sinnad at söka den vid Fortifications Contoiret ledig varande och sedan 1726 ej af någon innehafde kopparstickare sysslan, det Academien ville til dess Ledamot Hr General Majoren och Öfver Directeuren STOBÉE lämna sin föreskrift för honom, på det at denne dess ansökning därigenom måtte blifva befordrad.

Och som Hr BERGQUIST ej allenast efter mycken använd möda förvärfvat sig tämmelig noga kundskap i de stycken, som en kopparstickare bör vara underrättad om, utan ock vid det arbete, han vid Academiens Handlingar anlagt, varit mycket flitig och arbetsam samt på alt mögeligit sätt sökt göra Academien til nöjes; altså kan ej heller Academien Hr BERGQUISTS gorde anhållan honom förvägra, utan önskade högel:n, at Hr General Majoren och Öfver Directeuren såsom dess värda Ledamot, så väl i anseende til Hr BERGQUISTS egen skickelighet, som ock i anledning af detta vitnesbörd, ville vid ofvannämnde beställnings besättiande låta honom i benägen åtancka komma.

3. Den til Hr LINNÆI öfverseende vid förra sammankomsten lämnade och af Hr DEGEER ingifne beskrifning uppå en nyl:n bekant och namngifven fluga blef nu återlefvererad, och har därvid ej varit något at påminna.

4. Emedan vid de förra quartals Handlingarne varit vanligit, at et förtal blifvit brukat, men för detta fierndels års Handling ej något är at tilgå: fördenskull lofvade Hr LINNÆUS därom försorg draga och til nästa sammankomst ett förtal förfärdiga samt det då uti Academien justera.

5. Nu skreds til votering öfver Hr Kyrkioherden STENIUS och Hr Commissions Secreteraren WASENBERG, hvilka för någon tid sedan til Ledamöter blifvit föreslagne, och vid balloterings lådans öpnande befants, at alla röster til deras antagande enhälligt bifallit.

6. Hr BRELLIN blef anmodad at författa register öfver hela detta års volume jämte en förtekning på de största befintelige tryckfel, sedan de Herrar, som rönen ingifvit, sielfve vid handen gifvit, hvaruti de bestå, som kommer vid slutet af detta quartals Handling at tryckas.

7. Slutel:n blef discurrerat om flygsands hämmande, som isynnerhet uti Skåne gordt mycken skada. Hvarvid Hr Presidenten berättade, at Hr Cammarherren PALMCREUTZ redan

under första quartalet därom vore tilskrefven, emedan honom skal vara bekant medell, på hvad sätt denna sand kan förekommas, men ännu ej med något svar därpå inkommit; och därmed slöts denna sammankomsten.

År 1740 d. 12 Novemb. Närvarande

Presid. Hr Cronstedt.
Hr Linnæus.
Hr Sandberg.
Hr Höpken.
Hr Stobée.
Hr Nordenberg.
Hr Brellin.
Hr Faggott.
Hr Sahlberg.
Hr Malmer.

Först justerades protocollet af d. 5 sidstl:e. 1.

Sedan upl. det förtal Hr Linnæus vid sidsta sammankomsten 2. lofvade ingifva, hvilket blef gillat och kommer uti detta quartals Handling först at införas.

Äfven Hr Linnæi anmärkning öfver viesen hos myrorne, 3. som ock blef gillad.

Hr Sahlberg upviste en släda, hvilken man så väl kunde 4. bruka om vintern med medar, som ock med hiul uti bara marken, och med den beqvämlighet at man, när godt åkeföre är, på långa resor isynnerhet på isar kan bruka medarne och likafult kunna hafva hiulen med sig i förvar, i fal föret skulle slå utaf.

Hr Presid. berättade, att han af ett ledsamt tilfälle uti mehnföre förl:e vintras varit omtänkt at skaffa sig sådane åkeredskap och lofvade sitt påfund til Academien ingifva.

Hr Brellin berättade, at han äfven hade sig bekant ett åkeredskap att uti mehnföre hielpa sig fort med, och låfvade sin berättelse därom framdeles Academien lämna, hvartil Hr Sahlbergs rön kommer at hvila.

Hr Sandberg upläste ett försök att med sparsamhet kunna 5.

föda hästar och boskap uti knappa foder år med granris, hvilket blef gillat och kommer på trycket at utgifvas.

6. Hr SAHLBERG upl. et bref ifrån Bohus lähn, uti hvilket berättas, at där i landet i detta år ganska liten säd fallit, och den som blifvit har varit så skadelig, at de, som af den ätit, hafva straxt därefter begynt at rasa och varit likasom ifrån förståndet. Och på thet at Academien måtte få inhämta rätta beskaffenheten af denna säd, blef Hr SAHLBERG anmodad at skaffa prof utaf den samma, hvilket han ock lofvade.

7. Upl. ett inkommit bref af en okänd, som i ställe för sitt namn kallat sig och underskrifvit Litet Mogen, jämte en machine, uppå hvilken ritning upvistes, at hindra en pustbälg i sitt fallande, som blef remitterat til Hr TRIEWALDT at med sitt utlåtande däröfver inkomma.

8. Hr Presid. påminte, att ett bref til Hr Commercie rådet POLHEIM bör afgå, med påminnelse at det rön, som bemälte Herre til Academien tilförene ingifvit, men til dess ytterligare genomseende blifvit återlämnat, om järn och stångjärns beredande, måtte med första Academien återgifvas.

År 1740 d. 19 Novemb. Närvarande

Presid. Hr CRONSTEDT.
Hr LINNÆUS.
Hr HÖPKEN.
Hr NORDENBERG.
Hr FAGGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr VON OTTER.

1. Sedan protocollet var upläst och justerat, föredrogs et af Hr BERGQUIST ingifvit rön at förhindra honungsdaggen i humblegårdar, och sedan en stund härom blifvit discurrerat, faststältes, at följande frågor böra vid sielfva rönets tryckande uti Handlingen införas: 1:o om genom säkra rön är befunnit, at honungsdaggen faller vist 3 dagar förr och 3 dagar efter solståndet, 2:o om honungsdaggen är altid skadelig eller allenast vid någon viss

tid och vid vissa omständigheter, 3:o om orsakerne til den samma och af huru många slag den är. Ytterst blef Hr BRELLIN äfven anbefalt at under sielfva rönet såsom anmärkning allegera svaret uppå d. 36 frågan, uti Academiens Handlingar för år 1739 pag. 180.

Hr Presid. CRONSTEDT upl. ett af honom författat rön om takstolars förbättrande och upsättiande uti träbygnader, som blef gillat och kommer på trycket at utgifvas. 2.

Och härmed slöts denna sammankomsten.

År 1740 d. 26 Novemb. Närvarande

Presid. Hr CRONSTEDT.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr BRELLIN.
Hr POLHEIM.
Hr SAHLBERG.
Hr MEIJER.
Hr BENZELLSTIERNA.
Hr VON OTTER.

Protocollet justerades, som hölts den 19 sidstl. 1.

Häruppå upl:e Hr FAGGOTT ett til sig ankommit bref ifrån en kyrkioherde vid namn WESTBECK, hvaruti förmäles, at som gödningen uppå åkern ganska mycket befordrar sädens växt, så har bemälte kyrkioherde varit ganska mycket omtänkt at finna på någodt tiänligit värktyg at kunna blanda och så säden tillika med gödslen, på thet at ej någon gödsell efter vanligheten måtte förspillas. Och som kyrkioherden funnit på ett sådant tienligit och nyttigt redskap, så rådfrågar han sig hos Hr FAGGOTT, om icke det samma vore värt Academiens ompröfvande at underställa samt uti Handlingarne lämna det allmänna del därutaf, hälst som det samma är så litet kostsamt, så at dess förfärdigande ej fordrar större utgift änn til det högsta 6 dr koppmt, och är redan så färdigt, at det vid påfordran kan Academien öfverlämnas och uti detta quartals Handling införas. 2.

Sedan detta bref var upläst, lofvade Herr Faggott uppå Academiens begäran anmoda bemälte Hr Kyrkioherde ofvannämnde machine jämte nogare beskrifning på hvad sätt den skal brukas til Academien at öfverlämna.

3. Upl:s någre af en Okänd ingifne föreställningar öfver åtskillige puncter och svar angående någre i Cicilien brukelige jordkulor, uti hvilka säd därstädes plägar förvaras. Hvilket kommer at hvila, til Hr Presid. med dess berättelse uppå dylike jordkulor til Academien inkommit.

4. Hr Triewaldt återgaf det med honom communicerade rön angående en machine, medelst hvilken man kan hindra en pustbälg i sitt fallande. Ändamålet därvid, ehuru det ej rätt är utfört, skal egentel:n vara at bespara kåhl, isynnerhet uti klensmedior, därigenom at pusten ej så ofta behöfver falla, som järnet utur smedian tages. Men vid närmare eftersinnande förmenar Hr Triewaldt, at kåhl ej därigenom särdeles kunna besparas, emedan enär pustbälgen hindras uti dess fallande, fordras däremot så myeket mer arbete, innan kålen åter blifva nog upeldade. I anseende hvartil rönet väl kommer at läggas ad acta, men dock bör Auctoren tackas uti detta 1/4 års Handling.

5. Hr Triewaldt upl:te dess sidsta fortsättning om stenkåhls vetenskapen, som isynnerhet angår en beskrifning af ett påfund, hvarigenom den dödeliga luften utur ett schakt blef dragen, hvilket blef gillat.

6. Hr Assessoren Svedenborg blef af Hr Linnæus föreslagen til Ledamot, och Hr Kyrkioherd. Westbeck af Hr Faggott.

7. Hr Doctor Hannæus i Hamburg har i anledning af en uti Handlingarne utkommen fråga til Hr Höpken skrifvit ett bref jämte rön, huru en lychta må kunna lysa i vattnet. Hvilket nu af Hr Höpken upl:s, men kommer at hvila, til dess Hr Triewaldt efter dess nu gorde löfte vid nästa sammankomst försökt, huruvida den af Hr Revisions rådet Lagerstolpe påtänkte lychta kan göra samma nytta eller ej.

Denna månads rentskrefne protocoller äro lika lydande med concepterne, sådant bevitna

Carl J. Cronstedt
P. T. P.

Arwid Ehrenmalm.

År 1740 den 3 Decemb. Närvarande

Presid. Hr Cronstedt.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Cederhielm.
Hr Höpken.
Hr Ehrenswerd.
Hr Polheim.
Hr Elvius.
Hr Brellin.
Hr Meijer.
Hr von Otter.
Hr Ekeblad.

Sedan det protocoll var upläst och gillat, som hölts vid sidsta 1. sammankomsten, berättade Hr Presidenten, det Hr Polheim förbättrat och återsändt rönet om järn och stångjärns beredande, hvilket, sedan det var upläst, resolverades, at det samma skal uti Handlingarne inflyta.

Upl:s beskrifningen uppå den machine Hr Kyrkioherden 2. Westbeck lofvat til Academien insända, och medelst hvilken man skal kunna så säden tillika med gödningen samt därigenom ansenl:n befordra sädens växt, hvilken blef gillad och kommer uti Handlingen för detta quartal at tryckas, allenast förut blifver tillagt, det hvar och en, som åstundar se sielfva machinen, kan få tilfälle därtil uti Academien, vid slutet af Januarii månad: och dessutom skal ritningen uti nästa quartals Handling blifva införd.

Upl:s bref jämte tvänne försök inkomne af Hr Kyrkioherden 3. Tisselius, det ena at fördrifva masken ifrån åkrar på det sätt, att man rycker upp en ung gran ifrån marken med rötterne, sedan qvistar man den samma ifrån ofvan til nedan, dock så att någodt qvistar blifva qvar vid roten, hvilket sedan det är skedt, sticker man granen med toppen i marken på det stället, hvarest masken gör skada, hvarutaf den straxt skal försvinna. Detta försöks visshet bestyrktes af Hr Cederhielm, som berättade, det han hört samma sätt att fördrifva rågmasken af Hr Soldan, som därom af Hr Presid. Hierta blifvit underrättad, hvilken senare sielf

sedt det med förmon uti Turkiet försökas. At det äfven går ann här i Sverigie bekräftade Hr CEDERHIELM, som det försökt. Desse omständigheter lofvade Hr CEDERHIELM tilsättia och dem tillika med rönet återlefverera, då Academien sedermera vill låta det samma på trycket utgifvas.

4. Det andra försöket, som bemälte Hr Kyrkioherde ingifvit, om maskens fördrifvande ifrån kåhl, kommer at hvila tils vidare.

5. Hr Kyrkioherden föreslår äfven uti bref dess broder Hr Bruks Patronen TISELL til ledamot.

6. Hr CEDERHIELM ingaf 8 trykte exemplar af det tal, som han hölt vid det han Presidentsysslan sig afsade d. 2 sistl:ne April.

7. Hr HÖPKEN upl:te Hr ROSENSTENS minne, som kommer uti denna quartals Handling att införas.

8. Slutel:n anstälte Hr TRIEWALDT ett försök, huruvida den af Hr Revisions rådet LAGERSTOLPE påtänkte lychta kan lysa under vattnet eller ej. Och emedan liuset åtskillige gånger, sedan luften blifvit tiltäpt, utslocknade, slöts därutaf, at den utaf Hr Doctor HANNÆUS insände beskrifning på en dylik lychta fordrar närmare öfverläggande, innan den på trycket kan utgifvas.

År 1740 d. 10 Decemb. Närvarande

Presid. Hr CRONSTEDT.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr CEDERHIELM.
Hr NORDENBERG.
Hr BRELLIN.
Hr FAGGOTT.
Hr ELVIUS.
Hr DEGEER.
Hr MEIJER.

1. Sedan protocollet var justerat, föredrogs ett inkommit rön om rätta orsaken, hvarföre krut uti bombkastning, så väl som andra tyngders häfvande, intet värkar i samma proportion som dess myckenhet, när det är altsammans af lika godhet, hvilket remitterades til Hr EHRENSWERDS genomseende.

Upl:s en vid namn Carl Hörstadii til Academien insände 2.
åtskillige försök uti hushåldningen, hvilka väl komma att hvila tils vidare, men dock vill Academien uti detta quartals Handling emot auctoren betyga sin erkännsamhet.

Hr Wullfs tankar om tiärbränneri, som med Hr Nordenberg 3.
varit communicerade, blefvo nu återlefvererade samt uti bättre ordning brachte. Och bör detta förslag jämte den af Hr Nordenberg författade ritning Hr Cederhielm meddelas, som i anledning af sitt gorde löfte har at försöka, huruvida ofvanbemälte ugn kan befordra tiärbrännandet eller ej.

Vid det at til omröstning skulle skridas öfver Hr Assessoren 4.
Svedenborg och Hr Kyrkioherden Westbeck, biföllo alla rösterne enhälligt til deras antagande.

Och därmed slöts denna sammankomsten.

År 1740 d. 24 Decemb. Närvarande

Presid. Hr Cronstedt.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Faggott.
Hr Brellin.
Hr Palmstierna.

Efter vanligheten blef det protocoll först justerat, som hölts 1.
vid sidsta sammankomsten.

Upl:s ett ifrån Hr Kyrkioherden Westbeck inkommit svar 2.
på Academiens til honom afgångne kallelse bref, hvaruti han betygar mycken ärkännsamhet för den heder, honom blifvit vederfaren, och försäkrar at uppå alt mögeligit sätt fullgiöra den skyldighet, honom som ledamot åligger.

Gafs tilkänna, at Hr Biskopen Eric Benzelius vore up- 3
kommen och ville sitt säte såsom sittiande Ledamot intaga; och ehuruväl bemälte Herre är en utaf Herrar Correspondenterne, så blef han dock af Hr Linnæus emottagen, samt sedan han dess säte intagit och muntel:n talt, svarade Hr Höpken, hvilkens svar finnes ad acta.

4. En Gesworen vid namn SCHUTZ i Sahlberg har jämte bref til Hr LINNÆUS öfversändt ett rön att genom kåhlstybbe conservera gålf uti våningshus, så att the icke skola förrutna, utan i mans ålder durera, dem särdeles gagneligit och nyttigt, som i de orter vistas, hvarest svårt är at få vircke, hvilket kommer at hvila tils vidare.

5. Hr BENZELIUS berättade, det en Assessor, som man förmodar vid namn BILDENSCHIÖLD, har författat en liten bok ang:de hushåldningen, hvilken i anseende til de månge vackra och nyttige försök, som därutinnan vid handen gifves, Hr BENZELIUS nu til Academien skiänkte. Den emottogs på Academiens vägnar af Hr Presidenten, som däremot betygade Academiens tacksamhet.

6. En utaf deras Excellentier Riksens Råd har vid ett tilfälle berättat Hr LINNÆUS, det när in til Landshöfdingen ODELSTRÖMS gård efter dess egen berättelse i denne sommar vuxit hafverkorn uti ärter. Och på det Hr LINNÆUS härom måtte blifva så mycket närmare underrättad, har utaf samma ärter honom prof blifvit lämnat, hvilket nu upvistes, och vid närmare skiärskådande befants, at hafverkornen uti ärterne voro med flit insatte.

7. Hr BENZELIUS berättade, att i våhras, då han af guhlsoten så hårt varit ansatt, har han blifvit undervist at taga en lefvande gädda och andas någre gånger i dess mun, hvilket han ock gordt, och haft den lyckeliga värkan, at siukdomen straxt försvunnit. Hvilket han så mycket säkrare kan Academien vid handen gifva, som han äfven i förledit [års] sommar efter ärhållit recidive på samma sätt ifrån denna siukdom blifvit hulpen.

8. Det rön, som Hr CEDERHOLM til Academien ingifvit om runstenar, blef väl nu upläst, men lägges ad acta, emedan til Academiens göromåhl ej egentel:n hörer at någodt, som Antiquiteten angår, uptaga och i dess Handlingar utgå låta. Det lämnades til Hr BENZELIUS at genomläsa.

9. Hr SAHLBERGS rön och egna försök, at ej allenast förvara dricka ifrån syra, jämte någre observationer hämtade af en lång förfarenhet, hvad det är, som sådan syra förorsakar, utan ock at tilreda källare, hvaruti dricka utan syra förvaras skal, blefvo nu upläste, men kunde ej af Hr SAHLBERG ingifvas, innan desse rön förut blifvit rentskrefne.

10. Hr Presid. berättade, det quartals Handlingarne för

detta fierndels år voro helt färdige, hvaraf 10 exempl. upvistes.

Slutel:n påminte Hr P r e s i d., det han i dag 14 dagar til 11.
är sinnad dess nu innehafde syssla at återlämna. Hvarföre anmodades Hrr Ledamöterne at då enhälligt sig infinna.

Det denne månads rentskrefne protocoller äro lika lydande med de i Academien justerade concepter intyga

CARL J. CRONSTEDT
P. T. P.

ARWID EHRENMALM
Wett. Acad. Notarius.

WETENSKAPS ACADEMIENS
PROTOCOLL

ÅR 1741

År 1741 d. 8 Ianuarii. Närvarande

Presid. Hr Cronstedt.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Ahlström.
Hr Cederhielm.
Hr Höpken.
Hr Nordenberg.
Hr Stobbée.
Hr Faggott.
Hr Sahlberg.
Hr Brellin.
Hr Brandt.
Hr Benzelius.
Hr Benzellstierna.
Hr Meijer.

Sedan protocollet var justerat, berättade Hr Presidenten, det han til den ändan i dag Academien sammankallat, at detta af honom nu ett fierndels år innehafde embete sin efterträdare öfverlefverera, och påminte Herrar Ledamöterne at vid detta nya Presidents vahl endast hafva sitt afseende på Academiens nytta och fördel. 1.

Hvarefter upl:s det Capittel uti Grundreglorne, som handlar om Presidents vahl, och lämnades til gemensamt genomseende en lista på dem, som vid detta tilfälle til Candidater kunna föreslås; och som Hr Ahlström äfven på samma zedel blifvit nämnd, anhölt han at ej til Candidat blifva föreslagen, i anseende til de många så väl Riksdags som andre sysslor, hvarmed han denne tiden är öfverhopad. Sedan zedlarne blifvit samblade och om 2.

hvarannan blandade, befants vid deras upläsande 10 röster fallit på Hr DRAKE, Hr STOBÉ 13, Hr CEDERHOLM 12, Hr DEGEER 11, Hr FAGGOTT 2, Hr NORDENBERG 2, Hr AHLSTRÖM 3, Hr LINNÆUS 3, Hr TRIEWALDT 1, Hr BIELKE 2 och på Hr CEDERHIELM 1 votum. Och som de fläste rösterne fallit på Hr DRAKE, Hr STOBÉ, Hr CEDERHOLM och Hr DEGEER, lottades emellan desse 4 Hrr Candidater, och vid den zedelns öpnande, som Hr BENZELIUS tog för Hr CEDERHOLM, befants att lotten att blifva President för detta fierndels år bemälte Herre tilfallit. Hr CEDERHIELM och Hr STOBÉE höllo äfven vid detta tilfälle protocollet, som til alla delar är likt med det, som nu uti Herrarnes närvaro justeras.

3. Häruppå hölt Hr CRONSTEDT sitt tal om husbygnad, hvilket, sedan några af Hrr Ledamöterne det genomsedt, kommer at på trycket utgifvas.

4. Aflefvererandes til Hr Secreteraren HÖPKEN, som följande uppå Hr CEDERHOLMS vägnar emottog:

En förtekning uppå de märkvärdigaste ärenderne, som under dess tid blifvit förehafde och afgorde.

En lista uppå inkomne Ledamöters antal.

De rön, som äro utarbetade, och de, som vidare genomseende förtiäna.

Förslaget uppå Cassans tilstånd har Hr Presidenten så mycket mindre kunnat författa, som bokföraren KIESEWETTER har varit på landet, men lofvade det til nästa sammankomst ingifva. Hvarefter Hr CRONSTEDT Presidentstolen afträdde.

Hr CEDERHIELMS emot bemälte Herre hållne tal finnes ad acta.

5. Gafs tilkänna, at Hr Assessoren SVEDENBORG vore upkommen och ville sitt säte som sittiande Ledamot intaga. Hvarefter och sedan han blifvit införd, hölt dess tal, hvilket af Hr HÖPKEN muntel:n besvarades.

6. Hr AHLSTRÖM inlefvererade de af Hr Assessoren HOLMETTER til Academien skiänkte tvänne fiällmöss skinn, hvaraf det ena emottogs til närmare påseende af Hr LINNÆUS.

7. Hr AHLSTRÖMS ingifne rön om mält- och torkhus emottogs af Hr CRONSTEDT.

8. Slutel:n anmodade Hr HÖPKEN, at Hr TRIEWALDT, Hr LINNÆUS och Hr FAGGOTT ville på någodt ställe sig infinna

och öfverläggia om någre Academiens oeconomiske ärender, samt sedermera deras göromåhl til Academiens ompröfvande hemställa.

År 1741 den 14 Ianuarii. Närvarande

Presid. Hr Cederholm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Ahlström.
Hr Faggott.
Hr Nordenberg.
Hr Tilas.
Hr Brellin.
Hr Benzelius.
Hr Strömmer.

Sedan protocollet var justerat, emottog Hr Presid. den 1. honom vid sidsta sammankomsten tildelte sysslan samt de papper, som å dess vägnar vid samma tilfälle lefvererades til Hr Höpken.

Och som utaf de redan utarbetade rön befants ett angående 2. honungs daggen, upkom ibland Herrar Ledamöterne den fråga, huruvida det samma nu kan på trycket utgifvas, emedan det sätt, som däruti förmäles att fördrifva honungs daggen, ej allenast skal uppå åtskillige orter i Sverigie vara bekant, utan ock har Hr Höpken uti en tysk bok sedt anfört, at honungs daggen säkrast genom rökande kan fördrifvas. På det nu Academien ej må utgifva sådant, som af androm tilförene vore i dagsliuset bragt, så anmodades Hr Strömmer at uti Dictionairer efterleta, om detta sätt at fördrifva honungs daggen af någon tilförene vore vid handen gifvit, och sedan berätta hvad han därom igen funnit.

Hr Linnæus berättade, det honom blifvit hitsändt ett 3. slags gräs, hvaraf hästar i Södermanland i denna sommar ganska mycket dödt. Och som det samma ej skal ännu af någon Botanicus vara hvarken til namnet eller til dess värkan beskrifvit, så hemställer Hr Linnæus, om icke Academien ville af sina medell låta kiöpa en häst, hälst som de denna tiden ej äro sär-

deles dyre, och sedermera försöka, om detta gräs är så skadeligit, som föregifves. Hvarefter och sedan detta försök för sig gådt, lofvade Hr LINNÆUS det samma namngifva, och efter ärhållen noga kundskap om dess värkan kan man större flit använda at förekomma den skada, som samma gräs hos creaturen förorsakar.

Hr BENZELIUS berättade, att uti Wästergöthland skal äfven ett sådant skadeligit gräs finnas och kallas därstädes räfrumpa, men creaturen achta sig så noga för det samma, at de det aldrig äta.

4. Hr BENZELIUS upviste en förtekning uppå en stor del siöfogel, som isynnerhet uti Wästergöthland finnes, en del til namnet bekante, en del åter mindre kunnoge, af hvilka Hr BENZELIUS lofvade Academien del, allenast de med beqvämlighet och utan att blifva skadde af mahl kunde hitföras. Hvilket Hr SAHLBERG förmente ganska lätt kunna skie, och lofvade lämna Hr BENZELIUS skriftelig underrättelse på hvad sätt de kunna förvaras. Och på det Academien måtte blifva underrättad, hvilka af dem äro förr bekante eller ej, lofvade Hr LINNÆUS författa ett utdrag utaf den af Hr BENZELIUS ingifne förtekning, til hvilken ända han ock den samma emottog.

5. Upl:s Hr SVEDENBORGS ingifne påminnelser öfver Hr ANDERS CELLSII uti Academiens förledit år utkomne Handlingar införde rön angående Magnetnålens stundeliga förändringar uti dess missvisning, hvaruti Hr CELLSIUS söker at förlägga de tvifvelsmåhl, Hr SVEDENBORG uti sitt philosophiska värk om Magneten skall infört, förmenandes at de gorde observationer om magnetens missvisning ej kan äga någon annan grund, änn bestå uti ett fel vid observerande. Och emedan Academien uti denna omständighet ej kan ärnå någon närmare underrättelse, änn då Hr CELLSIUS häröfver höres: altså blefvo desse påminnelser lämnade til Hr HÖPKEN, at häröfver anmoda Hr CELLSIUS med sine utlåtelser inkomma.

Och därmed slöts denna sammankomst.

År 1741 d. 17 Ianuarii. Närvarande

Presid. Hr CEDERHOLM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr CRONSTEDT.
Hr HÖPKEN.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr BRANDT.
Hr BRELLIN.
Hr SAHLBERG.
Hr STRÖMMER.

Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll. 1.

Däruppå berättade Hr HÖPKEN, at han talt vid Hr SVEDENBORG och låtit honom veta, det Academien vid sidsta sammankomsten faststält at höra Hr CELLSIUS öfver de påminnelser, Hr SVEDENBORG ingifvit öfver dess i Handlingarne utgifne rön ang:de magnetnålens missvisning. Hvarmed Hr SVEDENBORG förklarat sig helt nögd, men anhåller at få igenomläsa Hr CELLSII svar, så snart det inkommer. Eljest har bemälte Hr SVEDENBORG författat en bok de Cerebri motu et de anima humana, hvilken nu upvistes och blef til Academien skiänkt. Den emottogs af Hr BRELLIN, som har den uti Archivet att förvara. 2.

Emedan Hr CRONSTEDT vid sidsta Presidents ombytet, för de då anförde orsaker, ej cassæ tilståndet kunde vid handen gifva, blef nu ett författat förslag upvist, hvaraf om Academiens medell Hrr Ledamöterne kunde inhämta en noga underrättelse. 3.

Häruppå berättade Hr Presidenten, det han tillika med Hr CRONSTEDT, Hr LINNÆUS, Hr TRIEWALDT, Hr HÖPKEN och Hr FAGGOTT sammanträdt och öfverlagt angående någre ärender, som röra Academiens enskylta hushåldning, isynnerhet hvad de trykte Handlingarnes format, caracterer med mera angår, på det at, i fal någon ändring pröfvades nödig, sådant nu i början af detta året kunde skie, och Academien ej blifva föranlåten att framdeles giöra den ena quartals Handlingen på någodt sätt den andra olik; til hvilken ända ett författat betänkande 4.

blef upläst, innehållande det som vid samma tilfälle blifvit öfverlagt, och hemstältes til Herrar Ledamöternes gemensamma bepröfvande at sig nu däröfver utlåta.

5. Hvad först det brukte formatet vidkommer, så är Academien utaf enahanda tanka med Herrar Deputerade at det samma utan någon ändring hädanefter på lika sätt som härtils nyttia, emedan det både til arkens storlek, kopparplåtarnes beskaffenhet och inbindningen tyckes vara nog beqvämligit.

6. Men hvad caracterernes ombytande angår vid Handlingarnes tryckande, att i stället för de Svenske hädanefter bruka de latinske; så finner väl Academien utaf det upläste betänckiande, at det starkaste skiälet, som hindrat Hrr Deputerade at styrcka Academien til de senares antagande, är, at ej någon god latinsk styl vid tryckerierne här i Stockholm skal finnas, änn mindre någon gesäll, som äger rätta handlaget at med dem tryckia. Hvilken orsak, emedan den är den svåraste, som möter Academien vid denna förändring, så vill Academien med sitt sluteliga utlåtande til någon tid stadna. Och blef Hr Brellin anmodad at göra sig underrättad hos boktryckarne om desse ofvanföre anförde omständigheter och sedan lämna Academien svar.

7. På det ej heller, i fal Academien med caractererne kunde göra någon ändring, det må falla det allmänna främmande at läsa Svenska med Latinske bokstäfver, lofvade Hr Presid. tala med Hans Excellence Gref Gyllenborg, om icke boktryckaren Grefing kunde befallas at trycka Påsttidningarne med Latinske bokstäfver, hvarigenom man lätt kunde vinna den förmon, at Academiens Handlingar för caracterernes ombytning ej vore oangenäme at läsa.

8. Herrar Deputerades godtfinnande beträffande en ny upläggning af första volumen pröfvar Academien skiäligt at fastställa, emedan osäkert är at å nyo låta upläggia en myckenhet af exempl:r, isynnerhet då man ej vist vet, om de kunna blifva åter försålde, och derigenom at första quartals Handlingarne tryta, ökas hogen at de öfrige så mycket tidigare til sig lösa.

9. Academiens ompröfvande hafva Hrr Deputerade äfven underkastadt, om icke hädanefter 1000:de exempl:r kunde upläggas af hvar quartals Handling, hvilket Academien ej kan bifalla, emedan cassæ tilståndet, som är nog svagt, ej kan tåla ett så ansenligit förskott på papper med mera, isynnerhet då man

ej är försäkrad, om Academien någonsin kan få sina utlagde medell, mindre någon vinst utaf det förlag, som skulle göras, i fall hvar quartals Handling til 1000:de exempl:r skulle tryckas. Och den förmon, som genom tryckare löhnens besparing Academien skulle tilflyta, i fall alla exempl:r småningom kunde försäljas, svarar ej emot skadan, i den händelse de blefvo liggande, och Academien då antingen vore i brist uppå pg:r til nödige utgifter, eller ock nödtvungen at låna. At uppå de första quartals Handlingarne ej någon tilgång mera finnes kan så mycket mindre styrka Academien til så stor upläggning af 1000 exempl:r, som vid Academiens början en stor del af exempl:r bortskiänktes, en del emot betalning emottogs af Ledamöterne sielfve, och en stor del åter, som förfarenheten vist, råkat uti sådanes händer, hvilka ej fråga efter de öfriga at til sig handla. Detta är orsaken, hvarföre Academien vil hädanefter som hitintils fortfara med 500 exempl:rs uppläggning för hvart fierndels år.

Slutel:n fastställte Academien Herrar Deputerades godtfinnande at ej för detta års Handlingar emottaga några prænumerationer, isynnerhet som Academiens förmon tyckes mera därunder bero at sälja hvart exempl:r til 9 eller 10 mrk, alt som de äro större eller mindre, änn at låta hvar och en prænumerera särskilt, eller prænumerationerne til någon bokförare borthandla. 10.

Sedan Academien på sätt, som ofvanföre omrört är, öfverlagt och afslutit de omständigheter, som uti dess enskylta hushåldning varit nödige at omröras, anmodades Hr Strömmer utaf Hr Presidenten at emottaga Hr Elvii rön om uhrpändlar och det samma til Upsala med sig föra, samt tillika med Hr Cellsius och Hr Klingenstierna genomgå, och sedan åter til Academien det öfversända, hvilket han ock lofvade. 11.

Hr Strömmers ingifne rön hvarföre krut uti bombkastning så väl som andre tyngders häfvande ej värkar i samma proportion som dess myckenhet, enär det är altsammans af lika godhet, emottogs af Hr Ehrenswerd, som lofvade det samma genomse och til Academiens ytterligare bepröfvande meddela. 12.

Hr Strömmer återlefvererade Hr Bergquists rön om honungsdaggen. De frågor, som bemälte Herre författat, så väl i anledning af sielfva rönet, som ock de tvifvelsmåhl, som om dess värkställande i Academien upkommit, fastställtes skulle på trycket utgifvas. Men rönet kommer at hvila, til dess Academien 13.

blir närmare öfvertygad, huruvida det medel, som uti det samma föreskrifves til honungs daggens hämman- och fördrifvande, är tilfyllest giörande eller ej. Hvilket Academien förmenar bäst kunna skie genom svaren, som uppå förenämnde frågor inkomma.

14. En vid namn HÖRSTADIUS har införsändt en liten repstump, som stadfäster Hr WALLERII tilförene ingifne rön om ett beqvämligit sätt att förfärdiga rep, hvilken blef lämnad til Hr BRELLIN at den samma til Hr FAGGOTT lefverera.

År 1741 d. 25 Ianuarii. Närvarande

Presid. Hr CEDERHOLM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr HÖPKEN.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr EHRENSWERD.
Hr POLHEIM.
Hr ELVIUS.
Hr BRELLIN.
Hr FAGGOTT.

1. Sedan det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll var justerat, berättade Hr Presidenten, at då han af ett tilfälle kom att upgå uti Ständernes Cammar och Oeconomie Deputation, har han utaf ett oeconomie utskott blifvit anmodad att såsom Præses uti Wetenskaps Academien framdeles låta utskottet veta, hvad Academien uti landthushåldningens uphielpande redan tilgiordt, och på hvad sätt den bättre hädanefter kunde skiötas och förbättras. Hvilket Hr Presidenten härmedelst Academien föredraga velat, samt hemställer, om icke Academien en gång kunde sammanträda och detta ärende sig särskilt företaga; hvarefter fastställt blef, at nästa sammankomst skulle skie nästkommande Onsdag, då Academien isynnerhet vil genomgå Hr FAGGOTTS betänckiande om landthushåldningens uphielpande, samt tilse om icke det samma kan lända til ett svar

uppå den underrättelse, Oeconomie Deputations Utskottet af Academien äskar.

Hr EHRENSWERD berättade, att ehuru Academien genom ett utlofvat præmium velat förbinda det allmänna at til sig lämna den nogaste underrättelse, på hvad sätt man bäst skal kunna bleka linnkläden, så har dock ej någon ännu därmed inkommit; och som han i dag tänker til Hr Commercie Rådet POLHEIM utresa, så vill han äfven anmoda honom dess uti denna omständighet inhämtade kundskap och giorde försök Academien meddela. 2.

Uppå Hr LINNÆI föreställning lofvade Hr POLHEIM och Hr EHRENSWERD anmoda Hr CommercieRådet sitt Contrefait til Academien lefverera. 3.

Hr HÖPKEN berättade, det han uti Cancelliet blifvit upkallad, til hvilken ända han ej längre denna sammankomst kan bivista, men aflefvererade likväl förut de af Hr BIELKE utlofvade och i går til honom lämnade 150 dr koppmt. De emottogs af Hr CRONSTEDT, som Academiens medell om händer hafver. 4.

Vid detta tilfälle påminte Hr LINNÆUS, om icke bref til Hr ROBERG bör afgå, med påminnelse at betala de af honom vid Academiens början utlofvade 300 dr koppmt, då äfvenväl dess Contrefait kunde begäras, hvilken påminnelse Hrr Ledamöterne funno mycket nödig at värkställas, til hvilken ända bref härom til Hr ROBERG kommer at upsättias, samt af Hr Presid. at underskrifvas. 5.

Hr Presid. berättade, det han hos Hr Landshöfdingen CEDERBIELKE sedt en machine, som föregifves skal vara mycket beqvämlig at tröska med. Och som Hr POLHEIM äfven en sådan machine skall gordt, så lofvade Hrr Ledamöterne den förra bese och således jämnföra, hvilken af dem til det föresatte ändamålet är nyttigast. 6.

Upl:s Hr CELLSII svar uppå Hr SVEDENBORGS ingifne påminnelser öfver den förres trykte rön om Magnetnålens missvisning, hvilket med Hr SVEDENBORG, uppå dess tilförene gorde begäran, kommer at communiceras. 7.

Hr Presid. berättade, det han blifvit i Rådet upkallad, och var således nödsakad at bortgå, samt updrog præsidium til Hr LINNÆUS. 8.

Hvarefter upl:s ett af en obekant ingifvit betänckande, som teknat sitt namn med M: O: N:, huru mullbete skall skiötas och 9.

förmeras, där onyttig eller skoglupen mark är, jämte underrättelse om skogar och huru de böra vårdas, hvilket til Hr CEDERHIELMS genomseende blef lämnat.

10. Til följe af Academiens vid sidsta sammankomst gifne befallning inlefvererade Hr CRONSTEDT en utförlig räkning, utvisandes så väl huru stor Academiens utgifter och inkombster förledit år varit, som ock hufvud capitalet, hvilken kommer i Archivet at förvaras.

11. Hr LINNÆUS föredrog at, ehuru efter Grundreglorne redan den tiden är til ända, på hvilken Academien borde skrida til votering öfver Hr Bruks Patronen TISELL, som til Ledamot af dess broder Hr Kyrkioherden TISSELIUS varit föreslagen: dock som Academien redan äger ett så tilräckeligit antal af Ledamöter, så hemställer han til Academiens godtfinnande, om icke Academien hädanefter ej borde någon ny ledamot antaga, som icke förut någodt nyttigt rön ingifvit, eller af hvilken Academien någon besynnerlig tiänst och nytta sig kan förvänta. Hvilken föreställning emedan den af Herrar Ledamöterne blef gillad, beslöts enhälligt, det Academien med voteringen om Hr Bruks Patronen TISELLS antagande ännu en tid vill hafva anstånd, och til dess han förut vist någodt prof af det arbete, han til Academien vill ingifva.

År 1741 den 29 Ianuarii. Kl:n 4 eftermiddagen.

Närvarande:

Presid. Hr CEDERHOLM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr NORDENBERG.
Hr EHRENSWERD.
Hr FAGGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr POLHEIM.
Hr TILAS.
Hr BENZELIUS.
Hr SVEDENBORG.

Til följe af den vid sidsta sammankomsten gorde öfverens- 1.
kommelse blef ej annat denna gången företagit, utan upl:s allenast Hr FAGGOTTS ingifne tankar, uti frågor författade, huru och på hvad sätt hvar och en må blifva underrättad om den allmänna hushåldningen samt handledas at sielf kunna finna hvilka de orsaker äro, som den försvaga, och därigenom äga tilfälle at tänka på utvägar den samma at förbättra.

Uppå Academiens begäran emottogs detta betänckande af Hr CRONSTEDT, som lofvade låta det samma, så snart Hr CEDERHIELM det förut genomsedt, uti Riksens Ständers Cammar och Oeconomie Deputations Cammar Utskott upläsa, och tillika berätta, uppå Hr FAGGOTTS gorde förbehåld, at det utaf en Obekant blifvit til Academien insändt, och väl upläst men ej ännu skiärskådat.

Och så snart detta för sig gådt, vill Academien låta några af sine Ledamöter träda tilsammans och det ytterligare genomläsa, samt tillika anmärka de ställen, som på något sätt kunna för nära röra den allmänna hushåldningen i riket. Hvartil nu i början föreslogs Hr BENZELIUS, Hr BENZELLSTIERNA och Hr EHRENSWERD, hvarvid Hr FAGGOTT såsom Auctor sielf lofvade vara tilstädes.

Hr Presid. berättade, det han talt med Hans Excel- 2.
lence Gref GYLLENBORG om icke Påsttidningarne hädanefter kunde tryckas med Latinske caracterer, hvartil Hans Excellence väl vist sig mycket benägen, men önskat dock, at denna förändring vid årets början kunnat skie.

Hr Presidenten betygade emot Hr SVEDENBORG 3.
Academiens ärkäntsla för dess til Academien skiänkte trykte sidsta arbete, och lämnade honom tillika del af Hr CELLSII aflefvererade förklaring uppå de påminnelser, han ingifvit ang:de det i Handlingarne utkomne rön om Magnetnålens missvisning.

Och därmed slöts denna sammankomsten.

År 1741 d. 31 Ianuarii. Närvarande

Presid. Hr Cederholm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Nordenberg.
Hr Ehrenswerd.
Hr Faggott.
Hr Strömmer.
Hr Brellin.
Hr Elvius.

1. Sedan protocollet var justerat, förestälte Hr Triewaldt, om icke alle af Herrar Ledamöterne, som någodt arbete på trycket utgifvit, borde det samma til Academien ingifva; och lofvade Hr Triewaldt sielf göra en begynnelse at värkställa det, han åstundar skulle nu blifva öfverenskommit, och vil til Archivum lämna ett exempl:r af alt det arbete, han skrifvit och på trycket utgå låtit.

2. Hr Svedenborg återgaf Hr Cellsii svar uppå anmärkningarne öfver den senares utgifne rön om Magnetnålens missvisning, hvilket varit med Hr Svedenborg communicerat; det remitterades til Mathematiske Classens genomseende, som med sitt utlåtande däröfver til Academien har at inkomma.

3. En okänd under namn af Bergvillig har til Academien införsändt sina tankar, huru den machine må kunna förbättras, hvilken Hr Triewaldt vid Reddarhytte kopparvärk inrättat, och hvarmedelst vattnet genom särdeles inrättningar gör samma nytta, som eljest skulle skie genom bäljor; de blefvo nu upläste och communicerades med Mechaniska Classen, samt emottogs af Hr Triewaldt.

4. Hr Elvius berättade, at han tillika med Hr Ehrenswerd och Hr Faggott besedt de tröskmachiner, om hvilka vid förra sammankomsten taltes och uti rådsförmaket blifvit dem viste: gifvandes sitt omdömme därom til protocollet således som följer:

Den första modellen, där slagorna slå emot hvarandra til skiftes, kan man ej annat finna, än at invention til sielfva effecten kan blifva brukelig, emedan jag håller före, at det intet fordras annat därtil, änn at slagen skie lika starkt öfver alt på halmen,

och så starkt man finner nödigt. Det förra ärhålles som nogast uti denna machine igenom slagorne, som slå emot hvarandra, allenast at axlarne, där slagträden äro fästade uti, icke blifva fästade så när til logan eller golfvet, där säden ligger, som det är vist uti modellet. Det andra at moderera slagorne til starkare eller svagare slag är beqvämt inrättat igenom en spänning. Den andra modellen, där slagorna slå efter hvarandra och åt en led, hafver ingendera af dessa förmåner, hvarken låta de beqvämligen spänna sig til starkare eller svagare slag, eller slå de lika starkt öfveralt. Skulle til exempel slagträden vara lika långa utanför logen som innanföre, eller om skaftet vore lika långt med bulten, som giör slaget, så är slaget fyra gånger starkare vid den yttre kanten af logen änn vid den inre, som är närmast till slagornes axel. Däremot uti den förra machinen vore det svagaste af slag, som här skier mitt på logan, allenast $^{1}/_{10}$ svagare änn det starkaste, som skier vid kanterne. Dock hvad modellerne vidkommer, så tiänar det förra intet mer at bygga efter uti stort änn det senare, emedan regieringarne där äro opereuse och illa inrättade, hvaraf en stark brytning och en ojämn drift förorsakas, äfven som at den andra modellen är inrättad med en onödig dubbel utväxling af dref och kughiul.

Hr P r e s i d. lofvade anmoda några af deras Excellentier, 5.
at när desse machiner komma i Rådet at skiärskådas, Academien då må blifva anbefalt att med sitt utlåtande inkomma, om och huruvida samme machiner äro de beqvämligaste at tröska med utaf dem, som härtils äro bekante, eller ock om Academien är i stånd någodt bättre sätt til samma ändamåhls ärnående at vid handen [gifva]. Hvarmed Hrr Ledamöterne förklarade sig ganska nögde och betygade sin tacksamhet emot detta Hr P r e s i d e n t e n s gorde löfte.

At denne månads renskrefne protocoller äro lika lydande med de i Academien justerade concepter intyga

Bernhard Cederholm.

Arwid Ehrenmalm.

År 1741 d. 7 Febr. Närvarande

Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Elvius.
Hr Faggott.
Hr Brellin.

1. Emedan Hr Presidenten utaf andre sysslor är så hindrad, at han ej uti Academien kan upkomma, anmodades Hr Linnæus utaf de närvarande Herrar Ledamöterne at i dag Presidentsysslan förrätta. Hvilket han ock gorde, hvarefter det protocoll, som hölts vid sidsta sammankomsten, blef först justerat.

2. Häruppå berättade Hr Linnæus, det Hr Ankarcrona nu uti några år anteknat hvar dag, hurudan väderleken varit, hvad väder blåst och huru ofta den omskiftat. Hvilka observationer han innan kort är sinnad til Academien ingifva, och vore väl mödan värt, at flere och på skiljachtige orter ville sådane dageliga anmärkningar göra.

3. Det rön, som Hr Polheim författat och til Academien ingifvit om järnberedningen, emottogs af Hr Brandt, som det lofvade genomläsa och nästa sammankomst det til Academien återlämna.

4. Upvistes den sånings machine, som Hr Westbeck upfunnit och til Academien lefvererat, uppå hvilken äfven beskrifning uti den förflutne quartals Handlingen är införd. Hr Cronstedt tog [denna] machine til sig och lofvade ritningen uppå den samma förfärdiga, hvilken, efter Academiens gorde löfte, jämte beskrifning kommer uti denna quartals Handling at införas.

5. Upl:s Hr Nordenberg om saltpetter af salt tilvärkat, som chrystalliserar sig til en rombisk eller rutiger kropp, tvärt emot den vanliga skapnaden med sexkantiga stänglar. Detta rön remitterades til Hr Brandts genomseende.

6. Hr Strömmers rön om bombkastning blef nu återlefvererat, och hafva de Herrar af Mathematiska Classen, som det skiärskådat, ej någodt därvid at påminna, i anseende hvartil det nu gillades.

7. Hr Linnæus gaf vid handen, hurusom Assessor Biörner

honom berättat, at en man uti Hannover i Hamburgischen Nachrichtungen besvarat alla Academiens under Hr TRIEWALDTS quartal utgifne frågor. Och blef Hr EHRENMALM anbefalt at anmoda Secreteraren Hr HÖPKEN at härom göra sig underrättad, samt sedermera låta Academien veta, på hvad sätt desse frågor blifvit besvarade.

År 1741 den 14 Febr. Närvarande

Presid. Hr CEDERHOLM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr CEDERHIELM.
Hr HÖPKEN.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr TILAS.
Hr POLHEIM.
Hr FAGGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr ELVIUS.
Hr MALMER.
Hr SVEDENBORG.

Sedan protocollet var justerat, uplästes nu åter Hr FAGGOTTS 1.
betänckande, huru och på hvad sätt hvar och en må lära at känna Sverigie, samt huru man vid alla tilfällen må kunna göra observationer uti Oeconomien, hvilket, emedan alt det blifvit ändrat och til en del uteslutit, som kan för nära röra Collegierne och deras inrättningar, kommer det samma som ett förtal uti denna quartals Handling i Academiens egit namn at tryckas.

Hr LINNÆUS upläste ett ifrån Hr REUTERHOLM til en af 2.
Academiens Ledamöter skrifvit bref, hvaruti han anhåller, at Hr FAGGOTTS ofvannämnde betänckande måtte sådant som det är, och utan någon ändring, det allmänna meddelas, på det at

så väl embetsmänn som andra uti riket måtte få öpna ögon och kunna se, hvaruti deras skyldigheter bestå, och huru okunnoge de om sitt egit fädernesland äro.

3. Hr Höpken ingaf ett ifrån Hr Wasenberg ankommit bref, hvaruti han betygar mycken högachtning och ärkäntsla för den heder, Academien honom vid dess antagande til Ledamot ertedt. Och befaltes, at Hr Wasenbergs namn uti Ledamots längden i Correspondenternes column skulle anteknas.

4. Hr Polheims rön om järnberedningen, hvilket med Hr Brandt varit communicerat, blef nu återlefvererat, jämte ett ounderskrifvit memorial, som en utaf Academiens medlemmar skal bifogat, hvarutinnan några puncter anföres, medelst hvilka den, som samma memorial författat, vill styrka Academien ofvannämnde Hr Polheims rön på några ställen at ändra: men som de därutinnan anförde skiähl ej pröfvades vara af någon särdeles vicht, så blef ofvannämnde rön til alla delar gillat, och är nu helt färdigt at til trycket lefvereras.

5. Hr Nordenbergs rön om en särdeles saltart, som visar sig i rombisk figur, vardt nu, sedan det förut blifvit af Physicaliska Classen genomsedt och den samma ej haft någodt därvid at påminna, til alla delar gillat.

6. Hr Cederhielm återgaf Hr Tisselii för detta ingifne rön om rotemaskens fördrifvande ifrån rågbrådden, jämte sin egen därvid bifogade anmärkning. Hvarvid Hr Linnæus anförde, det han ej vill styrka Academien at låta denna observation, såsom stridande emot physiquen och förnuftet, på en enda mans försök det allmänna meddela, på det at, i fal detta rön vid dess ytterligare försökande af publiquen skulle misslyckas, Academien ej må underkasta sig det äfventyr at blifva af publiquen förachtad, i anseende hvartil ofvannämnde försök lades ad acta.

7. Uplästes tvänne af Hr Cederhielm ingifne försök, det ena at fördrifva mullvadar utur trägårdar genom St. Britas lök, och det andra at fördrifva råttor utur vånings rum genom igelkåttar. Hvilka väl blefvo gillade, dock kommer det förra at hvila, til dess Academien kan få prof utaf St. Britæ lök, emedan samma ört til namnet härtils varit obekant.

8. Häruppå remitterades följande rön til följande Classer:

Hr Cellsii om Barometrens stigande i Fahlun grufva, til Mathematiska Classen.

Om trädrötter förvandlade til en fin jordart eller ockra af Hr TILAS, remitterades til Physicaliska Classen.

Hr CEDERHIELM föredrog häruppå, hurusom ett utskott af 9.
Riksens Ständers Occonomie Deputation anmodat Academien at ingifva ett förslag til hushåldningens uphielpande i Sverigie, som är på ganska svaga fötter. Och på det Academien åtminstone ville visa sin beredvillighet at efterkomma Ständernes befallning, så hemstälte han til Academiens ompröfvande, om icke nu snart ett svar borde afgå af det innehåld, at ehuru Academien varit omtänkt på alla medell och utvägar at gifva det allmänna tilkänna, på hvad sätt hushåldningen i riket kunde förbättras, men så är hon så mycket mindre i stånd denna sin åstundan at värkställa på annat sätt, änn redan uti de utgångne Handlingar är skedt, som hon ej äger en tilräckelig kundskap om alla de i Sverigie liggande provincier, deras belägenhet med mera, denna inrättning äfvenväl vid dess början ej haft något annat förlag, änn det enskylta personer til dess nödvändiga utgifter sammanskutit, och således i anseende til dess ringa medell ej kunnat kosta uppå någon privat person at resa landet igenom och insambla de nödige underrättelser, Academien utaf hvart lähn skulle önska at kunna inhämta. Vid slutet af detta svar kunde en påminnelse göras, om icke Riksens Ständer ville pålägga embetsmännerne i riket at gifva noga achtning uppå det, som uti hvar quartals Handling utkommer och til hushåldningens uphielpande kan lända, samt låta det samma i hvarje landsort värkställas. Detta svar lofvade Hr FAGGOTT upsättia och det sedan i Academien justera.

Hr Presid. hemstälte, om icke Academien pröfvade 10.
nyttigt at genom en Deputation skiänka til alla Stånden ett exempl:r af Handlingarne, hvartil af Ledamöterne blef samtykt Och lofvade Hr Presid. så achta uppå tiden, at när ofvannämnde svar blifver til Riksens Ständers plena öfverlämnat, Hr Presid. straxt vil draga försorg om volumernes ingifvande.

Inlefvererades Acta Laboratorii Chymici af Hr BRANDT, 11.
hvilka uti denna quartals Handling komma at tryckas.

År 1741 d. 16 Febr. Närvarande

Presid. Hr Cederholm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr Nordenberg.
Hr Sahlberg.
Hr Faggott.
Hr Brellin.
Hr Tilas.
Hr Malmer.
Hr Svedenborg.

1. Det protocoll, som hölts vid sidsta sammankomsten, blef först justerat.

2. Däruppå upläste Hr Linnæus den af Hr Conducteuren Nordenberg ingifne underrättelsen om mullbete och dess förbättrande, hvaraf emedan en del är nog nyttigt at det allmänna communicera, en del åter af sådan beskaffenhet, at ej Academien utan någon förut skedd ändring kan den på trycket utgifva, altså gafs desse tanckar til Hr Nordenberg at dem med dess broders lof och samtycke ändra och sammandraga, och sedan den til Academien återlefverera.

3. Hr Nordenbergs rön om en särdeles saltart, som visar sig i rombisk figur, blef nu af Physicaliska Classen återlefvererat; och som den samma ej haft någodt därvid at påminna, så blef detta rön aldeles gillat.

4. De försök, som en vid namn Hörstadius ingifvit, blefvo äfven vid detta tilfälle gillade och komma til trycket at befordras, sedan det blifver uteslutit, som egentel:n angår at förvara matvahror.

5. Det rön, som Hr Tilas ingifvit och med Physicaliska Classen varit communicerat om trädrötters förvandlande til fin jordart eller ockra, blef nu återlefvererat och gillat. Och lofvade Hr Tilas prof utaf trädrötterne införsända.

6. Upl:s Hr Sahlbergs rön och försök at ej allenast förvara dricka, vin och andre liqucurer ifrån syra, jämte några observa-

tioner af lång förfarenhet hämtade, hvad det är, som syra förorsakar, samt huru och på hvad sätt man fucktige och illa luktande källare kan förbättra, och hvad vid en brygd är at i acht taga, hvilket änn ytterligare vid nästa sammankomst kommer at upläsas och skiärskådas.

År 1741 d. 23 Febr. Närvarande

Presid. Hr Cederholm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Cederhielm.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Sandberg.
Hr Sahlberg.
Hr Brellin.
Hr Elvius.
Hr Benzellstierna.

Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll. 1.

Däruppå berättade Hr Höpken, hurusom den tiden redan var til ända, innom hvilken Academien har lämnat hvar och en frihet at inkomma med svar uppå den fråga, Academien uti den andra quartals Handlingen utsatt, huru och på hvad sätt man bäst må bleka linne. Och emedan Academien ej haft at hugna sig af någodt svar uppå denna fråga, ehuru en guld medaille varit lofvad åt den, som bästa medell til ofvannämnde ändamåhls ärnående kunnat vid handen gifva, altså hemställer Hr Höpken, om icke Academien ville sådant låta det allmänna veta, samt tillika utsättia en annan fråga för samma medaille. Hvartil Academien så mycket häldre samtykte, som Hr Höpken de ducater, hvaraf samma medaille skulle slås, til Academien skiänkt. 2.

3. Hvarefter upl:s det betänckande, som Hr FAGGOTT författat och til Cammar och Oeconomie Deputation kommer at afgå, såsom svar uppå Deputationens af Academien äskade underrättelse, huru och på hvad sätt den invärtes hushåldningen uti riket kunde förbättras och uphielpas. Under hvilkets upläsande Hr TRIEWALDT berättade, det han läsit uti en bok, at Kejsaren uti China skal sielf plöja uti sin åker och det endast för den orsaken, at därigenom så mycket mer upmuntra sina undersåtare til åkerbrukets idkande. Och det som ännu är märkvärdigare, at bem:te Kejsare vid hvart års slut låter infordra en berättelse, hvilka som uti hvarje ort mäst vinlagt sig om at skiöta deras åkrar, och den, som då befinnes vara den bästa landtman, blifver med någon besynnerlig belöning ihogkommen. Hvilket senare Hr FAGGOTT uppå begäran i ofvannämnde svar til Deputationen lofvade införa.

4. Hr LINNÆUS frågade, om Academien ej skulle pröfva nödigt, att 100 exempl:r af Hr FAGGOTTS författade förtal til denna quartals Handling kunde särskilt tryckas, isynnerhet som sådane lösa exempl. äro beqvämlige att föra med sig för dem, som resa landet igenom, och hvarigenom man vid sådant tilfälle äger lättare tilgång at efterse, hvad och huru man skal observera. Hvartil af samtel:e Herrar Ledamöterne samtyktes.

5. Hr TRIEWALDT upl:te ett extract af ett bref, skrifvit ifrån Fredrichshall, hvaruti berättas, at någre Tyskar vid pass 16 mihl ifrån förberörde ort hafva inrättat någre ugnar, hvarutinnan de bränna tiära med så stor förmon, att ej allenast tillika vinnes kimrök och hvit harts, utan ock mycken kåhl och ved vid bränningen besparas. Hitintils har ej annan bränsle därtil blifvit brukad änn gambla stubbar och rötter af träd, hvarigenom landet kan blifva småningom rögt til åker och äng. Tiäran, som blifvit tilvärkad, har uti dockan i Köpenhamn och til repslageri blifvit försökt, samt ganska god befunnen. Öfverman til detta påfund, jämte andre därstädes nyl:n inrättade manufacturer, skal vara en Baron vid namn BREUTZ jämte åtskillige andre Tyskar, hvaraf tvänne skola vara bröder och kalla sig VON LANGEN, hvilka undfå af Konungen i Dannemark, såsom öfvermästare 1200 rdr i löhn.

6. Hr TRIEWALDT förestälte, huru nödigt och nyttigt det för Academien vore at äga tilräckelig kundskap om desse ugnar,

och på hvad sätt tiäran uti dem tilvärkas, samt gaf äfven tilkänna, det han för sin del ej vet någon at tilgå, som kunde härutinnan lämna Academien nogare uplysning änn Ämnesvännen Hr Funch, som til samma ort nästkommande sommar kommer at resa. Hr Funch nu närvarande försäkrade väl at uppå Academiens begäran vilja giöra sig underrättad om de nödige omständigheter, som böra inhämtas och egentel:n fordras til kunskapen om denna ugnen och på hvad sätt tiäran uti den samma arbetas, men anhölt därjämte, at Academien ej ville ogunstigt uptaga, i fall han af någodt tilfälle blefve hindrad at fortsättia resan til ofvannämnde ort, eller ock i fall han därstädes ej kunde blifva om alla omständigheter tilräckel:n underrättad.

Upl:s af Hr Sahlberg författat rön om ett slags cœment 7.
eller kitt at nyttia på källarhvalf, som murade äro under bar himmel, såsom under gårdsrum och gator, at intet vattn sihlar och tränger sig inn til sielfva hvalfvet, hvarigenom de varda möhra och källarne däraf fuchtige samt förderfvas. Utaf detta kitt upvistes prof, hvilket, jämte sielfva beskrifningen, kommer til Physicaliska Classen at remitteras.

Upvistes en ritning på den sånings machine, Hr Westbeck 8.
til Academien insändt, hvilken uti denna quartals Handling kommer at införas, jämte en därvid bifogad beskrifning huru sielfva machine är construerad.

Uti samma beskrifning bör äfven införas, at Academien 9.
lämnar detta sätt at utså säden, som i sig sielf synes vara mycket fördehlachtigt, til det almänna at vidare försöka och bepröfva.

Upl:s ett ifrån Hr Cellsius inkommit bref, hvarjämte 10.
han äfven insänder några metheorologiske observationer, hållne uti Upsala för förledit år, hvilka uti denna quartals Handling komma at införas; och skal däremot dess observationer om Barometrens stigande uti Iunii månad samma år til det andra quartalet förvaras.

Upl:s af Hr Meldercreutz ingifvit rön om längders mät- 11.
ning genom dåns tilhjelp, hvilket til Mathematiska Classens genomseende öfverlämnades.

Upvistes 4 volumer af Academiens Handlingar inbundne, 12.
hvaraf en emottogs af Hr Presid., som lofvade den samma uppå rådsbordet lägga, jämte andre dit lefvererade böcker.

Hr HÖPKEN lofvade lämna til Academien ett exempl:r af Handlingarne för år 1739, som ej nu mera äro at tilgå, til fylnad af den volum som til Stånden bör lämnas.

At denne månads rentskrefne protocoller äro lika lydande med de i Academien justerade concepter intyga

BERNHARD CEDERHOLM.

ARVID EHRENMALM.

År 1741 den 2 Martii. Närvarande

Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.
Hr BIELKE.
Hr CEDERHIELM.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr BRELLIN.
Hr FAGGOTT.
Hr ELVIUS.

1. Hr EHRENMALM gaf tilkänna, at Hr Presidenten anbefallt honom Academien berätta, at Hr Presid. är i dag uti Secrete Utskottet så hindrad, at han ej denna sammankomsten kan bivista, utan anmodat, likmätigt Oeconomiske lagarne, den äldsta af de närvarande Hrr Ledamöter uti dess frånvaro præsidium föra.

2. Däruppå justerades protocollet af d. 23 Februarii.

3. Upl. Hr BIELKES ingifne tankar om Botaniquens nödvändighet och nytta uti hushåldningen, hvarmed dock ej denna gången hants til ända, utan kommer därmed ytterligare nästa sammankomst at fortfaras.

År 1741 d. 9 Martii. Närvarande

Hr Linnæus.
Hr Höpken.
Hr Ribe.
Hr Cronstedt.
Hr Bielke.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Faggott.
Hr Brellin.
Hr Polheim.
Hr Elvius.

Sedan Hr Ehrenmalm berättat, at Hr Presidenten 1.
honom anbefalt uti Academien anmäla, at Hr Presidenten ej denna sammankomst kan bivista, tilträdde Hr Höpken presidentstolen, hvarefter det förledne måndags hållne protocoll blef justerat.

Hr Ribe upviste en del af en annatomicerad menniskias 2.
inelfvor, som i lifstiden dragits med svår och långsam siukdom. Efter dess död har man vid dess öpnande blifvit varse ett flytande och tärande slem ifrån strupen til magmun, lefvern ej uppå sitt rätta ställe, gallblåsan sprängd med mera, om hvilket alt Hr Ribe lofvade ett rön til Academien ingifva, jämte ritning uppå det som han nu upvist.

Föredrogs ett ifrån Riksens Höglofl. Ständers Cammar 3.
Oeconomie och Commercie Deputations Cammar och Oeconomie Utskott inkommit extractum protocolli af d. 20 sidstl:e Februarii, hvarutinnan utskottet vid förehafvande af det til dess utlåtande remitterade ärände angående tullfriheterne i riket för Apothequen haft tilfälle at blifva underrättad, at Academien genom vissa af sina Ledamöter skall kunna låta upsättia en förtekning på de örter och medicinalier, som här i riket finnes, men eljest pläga dagel:n ifrån utrikes orter förskrifvas, och hvarföre Apothequen niuta vissa friheter i tullen. Och på det utskottet må blifva underrättat, huru många slags örter och medicinalier här i riket kan finnas, har utskottet funnit nödigt at begära, det Academien ville en förtekning på sådane örter och medicinalier til utskottet

ingifva; til följe hvaraf och at efterkomma denna utskottets begäran berättade Hr LINNÆUS, det han hade en sådan förtekning färdig, men vil den förut med Hr SAHLBERG genomse, samt sedan til Academiens skiärskådande ingifva.

4. Hr CRONSTEDT inlefvererade det med honom communicerade och af Hr SAHLBERG ingifne rön om ett slags cœment eller kitt at nyttia på källarhvalf eller andra tak, som murade äro under bar himmel, at intet vattn sihlar eller tränger sig in til hvalfvet, hvarvid Hr CRONSTEDT ej någodt vidare har att påminna, änn om icke Hr SAHLBERG skulle visa prof af detta kitt, enär det redan uppå tak blifvit brukat, om det ej til äfventyrs uti en stark sommarheta så hårt torkas, at det spricker eller ock låssnar ifrån sielfva taket. Hvilket Hr SAHLBERG uppå begäran lofvade värkställa.

5. Hr ANKARCRONA har til Academien ingifvit dess författade observationer om väderlekens omväxlingar ifrån 1733 til 1740 inclusive, hvilka lefvererades til Hr BRELLIN at uti Archivet förvaras. De observationer, som äro gorde för 1740, emottogs af Hr ELVIUS, som lofvade göra ett utdrag af dem och försättia i den ordning, at de i Handlingarne kunna tryckas.

6. Hr SAHLBERG föreslog Hr Majoren Baron HENDRICH WREDE til Ledamot. Hr FAGGOTT proponerade til Ämnesvänn en vid namn ABRAHAM ELD.

7. Hr EHRENSWERD jämte Hr ELVIUS återlefvererade det af Hr MELDERCREUTZ ingifne rön om längders mätning genom dåns tilhielp, som med dem varit communicerat. Och som de ej hafva någodt därvid at påminna, utan förklarade nu muntel:n det samma til alla delar vara både väl skrifvit och nyttigt, så kommer det ock gilladt uti denna quartals Handling at tryckas.

8. Sedermera fortsattes at upläsa Hr BIELKES tankar om Botaniquens nytta i landthushåldningen, hvarmed ej denna gången hants til ända.

År 1741 d. 16 Martii. Närvarande

Presid. Hr CEDERHOLM.
Hr HÖPKEN.
Hr CRONSTEDT.
Hr EHRENSWERD.
Hr NORDENBERG.
Hr SAHLBERG.
Hr BRELLIN.
Hr POLHEIM.
Hr FAGGOTT.
Hr ELVIUS.

Efter vanligheten blef det protocoll, som hölts vid sidsta sammankomsten, först justerat. 1.

Däruppå upl:s ett af Hr GABRIEL POLHEIM ingifvit rön om tunnsvickor, hvilka så äro inrättade, at de ej allenast öpna sig då dricka tappas, utan ock sluta sig sielfva igen, så snart man tappat ut så mycket som behagas. Hr EHRENSWERD och Hr CRONSTEDT gofvo härvid tilkänna, at de detta rön genomläsit, och tycka för deras del det samma vara så nyttigt, at det ju förr ju häldre borde det allmänna meddelas. I anseende hvartil detta rön blef gillat och kommer uti denna quartals Handling at tryckas. 2.

Hr NORDENBERG berättade, det han uppå Academiens befallning sammandragit den utaf dess broder Hr Conducteuren NORDENBERG ingifne underrättelse om godt mulbetes åstadkommande å de orter, där ringa eller skoglupen utmark är, hvilken väl nu blef upläst och gillad, men med det vilkor, att Auctoren inrättar detta uti forme af ett rön, näml:n på det sättet, at på ett st. land af en determinerad storlek han ej kunnat föda mer änn ett vist antal af boskap, men när han delat det determinerade st. i 4 delar, har en större quantitet boskap kunnat födas på längre tid, hvarvid jordmånen efter de uti Handlingarne pag. 85 utgifne reglor bör beskrifvas. Sedan detta uppå rönet af Hr HÖPKEN var påskrifvit, lefvererades det til Hr NORDENBERG, som lofvade det til sin broder öfversända. 3.

Hr HÖPKEN förestälte, at emedan efter Oeconomiska lagarne vid hvart års början bör uti första quartals Handlingen 4.

införas alla ledamöternes namn och en stierna för dem, som någodt rön ingifvit, om icke det nu äfven i denna Handling bör skie på det sättet, som det förra året varit vanligit, men med den åtskillnad, at Notariens namn på titulbladet uteslutes, efter han ej är publiquen för någodt ansvarig. Hr Presid. mente, at denna förändring bäst kunde skie, om uppå titulbladet först sättes Presidentens namn och sedan alla Ledamöternes efter hvar annan, samt Notariens namn sidst.

5. Hr EHRENMALM gaf tilkänna uppå efterfrågan, at han uti protocollerne igenfunnit, det Hr Capitaine LEYONANKAR vid första quartalets början af år 1740 blifvit til ledamot antagen, då Hr HÖPKEN frågade, om han icke nästa sammankomst kunde intagas uti Academien, hvilket blef bifallit.

6. Upl:s ett af Hr NORDENBERG ingifvit rön och anledning til rågens utsående hela sommaren, utom den vanliga tiden om hösten, hvilket blef lämnat til vidare försök; och fastställtes, at sedan detta rön af Oeconomiska Classen blifvit genomsedt, ett rentskrifvit exempl:r skulle öfversändas til Hr HÖRSTADIUS med anmodan at detta försök värkställa och sedan lämna Academien underrättelse, huruvida det kunde lyckas eller ej.

Och därmed slöts denna sammankomsten.

År 1741 d. 21 Martii. Närvarande

Presid. Hr CEDERHOLM.
Hr LINNÆUS.
Hr NORDENBERG.
Hr FAGGOTT.
Hr BRELLIN.
Hr SAHLBERG.
Hr ELVIUS.

1. Sedan protocollet var justerat, discurerades åter på hvad sätt titulbladet uti denna quartals Handling bör tryckas, hvarvid til grund togs Oeconomiska lagarnes Cap. § . Och som därutinnan tydel:n föreskrifves, at uppå titulbladet först bör stå Presidentens namn med stora bokstäfver, sedan Secreterarens

med smärre, och sidst Archivariens och Notariens namn med så stor styl, som Ledamöternes namn tryckas; altså finner Academien inga sådane skiähl, som kunna förbinda henne at gå ifrån det, som lagarne i detta fall tydel:n föreskrifva och härtils varit vanligit, utan bör titulbladet i denna quartals Handling på samma sätt tryckas, som uti de förra Handlingarne skedt.

Hr LINNÆUS frågade, om icke Academien skulle finna för 2. godt at uppå det bladet, där ledamöternes namn tryckas, göra en skillnad på Brefväxlande och Sittande Ledamöter, hvilket bifölls, och kommer vid de Brefväxlandes namn at sättias ett kors, til skillnad ifrån de Sittande Ledamöter.

Gafs tilkänna, at Capitaine LEYONANKAR vore upkom- 3. men och ville sit säte uti Academien [intaga], til hvilken ända Hr SAHLBERG och Hr LINNÆUS honom emottog, samt sedan han inkommit betygade muntel:n sin erkäntsla emot Academiens kallelse och beredvillighet at tiäna denna inrättning. Hr Presid. talte äfven muntel:n. Emedan ingen försäkrings skrift var Hr LEIJONANKAR lämnad, så kommer en afskrift däraf til nästa sammankomst honom at meddelas.

At efterkomma den befallning, Riksens Högloflːe Ständers 4. Cammar Oeconomie och Commercie Deputations Utskott genom extractum protocolli til Academien lämnat, at Academien ville gifva Utskottet en förtekning uppå de i riket befintelige samt til medicamenter tiänlige örter, hvilka eljest dagel:n ifrån utrikes orter förskrifvas, och hvarföre Apothequen niuta vissa friheter i tullen, har Hr LINNÆUS uppå Academiens begäran en sådan förtekning förfärdigat, hvilken nu blef upläst, och hvaruti alla de örter upteknas, som i Apothequen brukas och efter Apothequare taxan af år 1699 påbudne äro at försäljas. Alla desse medicinal växter fördelas uti 4 delar: 1:o De växter, som i Apothequen brukas och i Sverige vildt växa, 2:o Växter, som i Apothequen brukas, allmänt sås och hos oss fortkomma kunna, 3:o Växter, som hos oss kunna sås, men ej med någon förmon, 4:o Växter, som nödvändigt utifrån hämtas måste.

Sedan denne förtekning blef gillad, anhölt Hr LINNÆUS, at 5. Academien ville låta den samma förvara ibland sina handlingar, men ej på trycket utgifvas eller af någon utom Academien genomses, emedan han i annor händelse fruchtar, at dess välmente upsåt kunde blifva illa bemött, och han på oförmärkt sätt och

emot sin vilja förlora deras förtroende och ynnest, hvilkas gunst Hr Linnæus så väl härtils förmärkt, som ock är angelägen at framdeles bibehålla. Oacktadt denne Hr Linnæi gorde begäran fant dock Academien nödigt at ofvannämnde förtekning til Utskottet uppå begäran ingifva; och blef Hr Ehrenmalm anbefalt ett memorial til Utskottet upsättia, hvarutinnan denne Hr Linnæi gorde begäran bör införas, samt at Academien anhåller, at Utskottet ville vara omtänkt, at Hr Linnæus för detta sitt gorde arbete ej måtte underkastas någon förtretlig påfölgd; hvarmed Hr Linnæus förklarade sig nögd, och kommer en afskrift af ofvannämnde förtekning til Utskottet jämte memorialet, sedan det uti Academien blifvit justerat, at afgifvas.

6. Til följe af Academiens för detta gorde löfte lämnades til Hr Linnæus 10 exempl:r löse af Hr Faggotts författade och uti detta quartal trykte förtal.

7. Upl:s och remitterades Hr Funchs rön om dagsliuset til de Herrar Ledamöters genomseende, som äro uti Classen af Physica experimentali, til hvilken Class, jämte den Oeconomiska, lämnades äfven Lectorens i Westeråhs, Hr And. Wahlströms påfund om spisar, på samma sätt inrättade som de af Hr Triewaldt upgifne kakelugnar.

8. Hr Ahlströms rön om mält- och torkhus remitterades til Oeconomiska Classen, jämte den af Architectura civili.

9. Hr Linnæus ingaf en Bondepractica, författad af en vid namn Döbeln, som åstundar uti Academien til Ledamot blifva intagen. Den remitterades til Oeconomiska Classens genomseende.

År 1741 den 30 Martii. Närvarande

Presid. Hr Cederholm.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Ehrenswerd.

Hr Nordenberg.
Hr Sahlberg.
Hr Brandt.
Hr Faggott.
Hr Brellin.
Hr Leijonankar.

Sedan protocollet var justerat jämte det memorial, som til Cammar och Oeconomie Deputations Utskott kommer at afgå, med förtekningen uppå de begärte örter och medicinalier, berättade Hr Presid., at Riksens Ständers Manufactur Deputation utsedt en vid namn Bonde, jämte Hr Funch, at bese de tiärugnar någre Tyskar inrättat vid Fredrichshall, och hvarom Hr Funch tilförene af Academien är anmodad under sin resa i sommar til bergvärken göra sig underrättad, samt tildelt dem hvardera i resepg:r 500 dr smt. 1.

Uppå Hr Funchs begäran lofvade Hr Triewaldt författa en instruction, hvad Hr Funch vid ofvannämnde ugnars beseende bör i acht taga. 2.

Hr Triewaldt ingaf en disputation, de vera notione corporis, hållen uti Lund af en Magister docens därstädes vid namn Hielm, hvilken disputation han til Academien dedicerat. Den emottogs af Hr Brellin, och kommer ett bref til Hr Hielm at afgå, hvaruti Academien vil betyga sin tacksamhet. 3.

Upl:s ett af Hr Scheldon jämte bref inkommit rön om skeppens hastiga fart i hafvet, hvilket remitterades til Hr Triewaldts, Hr Faggotts och Hr Elvii genomseende. 4.

Hr Presid. föreslog Hr vice Ammiralen Rajelin til Ledamot. 5.

Emedan Hr Leijonankar vid sidsta sammankomsten, då han intogs til Ledamot, ej hade någon försäkrings skrift färdig, blef en sådan af honom nu lämnad. 6.

Voterades öfver Hr Majoren Baron Hend. Wrede, som til Ledamot varit föreslagen, och hvilkens namn redan legat öfver 14 dagar på bordet. Vid balloterings lådans öpnande befants, at 10 röster til dess antagande bifallit. 7.

Hr Presid. anmodade Hrr Ledamöterne at i morgon kl:n $^1/_2$ tolf upkomma at genomse det sidsta correcturet af den nu utkommande Handling. 8.

9. Äfvenväl gaf Hr Presid. tilkänna, at Hr Presid. är sinnad i dag 14 dagar til sin nu 1/4 år innehafde syssla aflägga.

At denne månads rentskrefne protocoller äro lika lydande med concepterne betyga

BERNHARD CEDERHOLM.

ARWID EHRENMALM.

År 1741 den 6 April. Närvarande

Presid. Hr Cederholm.
Hr Linnæus.
Hr Cederhielm.
Hr Cronstedt.
Hr Höpken.
Hr Brandt.
Hr Nordenberg.
Hr Faggott.
Hr Brellin.
Hr Sahlberg.
Hr Elvius.
Hr Grill.
Hr Leijonankar.

Efter vanligheten blef det protocoll först justerat, som hölts vid sidsta sammankomsten. 1.

Däruppå berättade Hr Presid., at Grundreglorne blifvit af Hans Maj:st confirmerade, och at Hr Presid. låtit taga en volume af quartals Handlingarne för år 1740 och gifvit til Etats Secreteraren Boneauschiöld, som haft besväret vid Grundreglornes föredragande i Rådet, och frågade, om äfven en sådan volume borde Hr Secreteraren Heland gifvas, hvarmed samtelige Herrar Ledamöterne förklarade sig nögde. 2.

Upvistes några exempl:r färdige och inbundne af denna quartals Handling, och som därutinnan åtskillige tryckfel funnos, såsom at greftituln var utelämnad på det bladet, där Ledamöternes namn blifvit trykte, för Hr Ekeblad och Hr Strömborg; altså befaltes, at ej ännu uti Avisorne skulle tilkänna gifvas, at Handlingarne äro färdige, utan skal därmed anstå, til dess ofvannämnde tryckfel blifvit ändrade. 3.

4. Hr Cronstedt berättade, at utom det inga Handlingar för år 1739 mera är at tilgå, är äfven den första quartals Handlingen för 1740 aldeles bortsåld, och således ej mera någodt exempl:r af Handlingarne för de tre första quartalerne öfrigt at försäljas.

5. Sedan i anledning härutaf en stund blifvit talt om en ny uplaga, och at den skulle skie med latinska bokstäfver, fastställtes at uti Avisorne bör tilkänna gifvas, at de, som vilja försälja Wett. Academiens Handlingar för de 2:ne första quartalen, behagade dem til boktryckaren Kiesevetter lefverera för samma pris, som de sielfve gifvit.

6. Hr Cronstedt anhölt uti Academien, at så snart en quartals Handling är färdig, det alla exempl:r utaf den samma må til honom lefvereras, då han sedermera vil tildela så väl Hr Brellin som bokföraren Kiesevetter så mycket, som dem hvardera tilkommer at försälja, emedan Hr Cronstedt därigenom ej har så mycket besvär vid räkningarnes förfärdigande och slipper uti den händelsen at transportera det, som den ena är anförtrodt at försälja, uppå den andras räkning, och så vidare.

Hvilket af samtel:e Herrar Ledamöterne bifölls.

7. Änn ytterligare anmälte Hr Cronstedt, at bokföraren Kiesewetter ej vil emottaga flere exempl:r at försälja, ehuru han därom blifvit anmodad. Och som Academien om egenteliga orsaken därtil ej var underrättad; altså anbefaltes vachtmästaren at upkalla bokföraren Kiesewetter.

8. Under det at discurrerades om någon fond för Academien, berättade Hr Benzelius, at han tänkt uppå utvägar, hvarigenom Academien skulle kunna bekomma någre medel til sina utgifter, och ibland annat äfven fallit uppå den tankan, om Öfverheten skulle kunna förmås at förbiuda, det inga Almanachor af flere änn en i riket skulle skrifvas, och sedan den vore betald för sitt omak och alla omkostningar vid deras upläggande blifvit afräknade, så skulle vinsten Academien tilfalla, hvarmedelst Academien kunde räkna sin årliga inkombst til 6000 dr koppmt. Sedan Hr Presidenten emot detta förslag betygat Academiens tacksamhet, lofvade Hr Benzelius upvisa en richtig uträkning uppå det samma och sedermera jämte Academien vinläggia sig om dess värkställande.

9. Nu gafs tilkänna, at bokföraren Kiesewetter vore upkommen, och sedan honom företräde blifvit lämnat, frågade Hr Pre-

s i d. honom, hvarföre han nu ej framdeles ville åtaga sig besväret at försälja Academiens Handlingar, hvaruppå Hr KIESEWETTER svarade, at orsaken därtil egentel:n vore: emedan honom ej blifvit lämnat uppå Handlingarne utaf första quartalet för år 1740, så kunde han ej de öfrige emottaga, emedan de, som kiöpa Academiens Acter, vilja gemenligen på en gång hafva alla Handlingarne för hela det förflutne året. Däremot tilsade Hr P r e s i d. bokföraren KIESEWETTER, at ej några exempl:r af Academiens Handlingar för första quartalet af år 1740 äro at tilgå, hvarefter Hr KIESEWETTER förklarade sig nögd at de öfrige Handlingarne framdeles försälja, och däruppå tog han afträde.

Sedan genom vachtmästaren blifvit anmält, at Hr Majoren 10.
Baron HINDRICH WREDE var upkommen och vil sitt säte såsom sittiande Ledamot intaga, emottogs han och blef införd af Hr NORDENBERG och Hr LINNÆUS, samt sedan han ingifvit sin försäkrings skrift och hållit sitt tal, besvartes det samma af Hr P r e s i d e n t e n.

Hr CEDERHIELM föreslog Hr Capitaine ROCKSENDORF til 11.
Ledamot. I följe af Grundreglorne kommer dess namn at anteknas på ett papper, hvilket skal liggia på bordet, til dess fiorton dagar äro förflutne, då om dess antagande kommer at voteras.

Hr CEDERHIELM upviste en liten blyplåt, hvaruppå åtskillige 12.
sorter af Latinske bokstäfver voro präglade med sådane stämplar, som Hr CEDERHIELM til et tryckeri för Academien ämnat. Den remitterades til den Classen, som har at giöra med Svenska språkets förbättrande.

Slutel:n uplästes ett af Häradshöfdingen VON DÖBELN in- 13.
gifvit rön om tufvor, hvilket remitterades til Oeconomiska Classen, och emottogs af Hr CEDERHIELM.

År 1741 den 13 April. Närvarande

Presid. Hr CEDERHOLM.
Hr LINNÆUS.
Hr TRIEWALDT.

Hr Cederhielm.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Brellin.
Hr Faggott.
Hr Sahlberg.
Hr Elvius.
Hr Ribe.
Hr Benzelius.
Hr Brandt.
Hr Palmstierna.
Hr Strömborg.
Hr von Otter.
Hr Svedenborg.
Hr Wrede.

1. Sedan protocollet var justerat, förestälte Hr Presid., hurusom den tiden redan är til ända, under hvilken Academiens angelägenheter varit honom anförtrodde att besörja, och har Hr Presid. til den ändan i dag Hrr Ledamöterne sammankallat, at denne syssla efter föregångit vahl sin efterträdare öfverlefverera, påminnandes Hrr Ledamöterne att vid detta vahl hafva endast sitt afseende på Academiens nytta och fördel.

2. Hr Cederhielm frågade, om de vid detta tilfälle til Candidater kunna föreslås, som väl i anseende til quartalet, men ej efter det datum, då de til Ledamöter blifvit antagne, varit ett år Ledamöter. Hvaröfver beslöts, at som lagarne uttryckel:n föreskrifva, at ingen må til Candidat föreslås vid något Presidents vahl, som ej varit ett år Ledamot; altså bör ej heller någon vid detta tilfälle til Candidat utnämnas, som ej varit ett år Ledamot, ifrån den dagen räknat, då han sin försäkrings skrift til Academien ingaf.

3. Häruppå lefvererades färdigt klipte zedlar til Hrr Ledamöterne at antekna fyra namn uppå af dem, som hvar och en til Candidat kan föreslå. Sedan desse zedlar påskrifne voro återgifne och om hvarannan blandade, blefvo de af Hr Presidenten upläste, och befants, at 19 röster fallit på Hr Ben-

zelius, på Hr Ehrenswerd 12, Hr Drake 22, Hr Stobé 16, Hr Benzellstierna 7, Hr Nordenberg 1, Hr Faggott 4, Hr Sandberg 1, Hr Ahlström 2 och på Hr Linnæus 1 votum. Och som de flästc röster fallit på Hr Benzelius, Hr Ehrenswerd, Hr Drake och Hr Stobé, altså skulle emellan desse 4 Herrar lottas, hvilken af dem skulle blifva President. Ehuru Hr Benzelius och Hr Ehrenswerd anhöllo at denna gången lottningen undangå, togo de dock uppå Academiens begäran hvar sin lottzedel. Emedan Hr Drake ej var närvarande, tog Hr Höpken en zedel, och Hr Triewaldt för Hr Stobé. Enär zedlarne öpnades, befants, at Presidentsysslan Hr Drake tilfallit, då vachtmästaren blef anbefalt at honom upkalla. Vid detta tilfälle hölt äfven Hr Höpken, Hr Cronstedt och Hr Ehrenswerd protocollet, som til alla delar är likt med det, som nu justeras.

Däruppå hölt Hr Cederholm sitt tal om Egennytta, aflefve- 4.
rerandes de under dess tid hållne protocoller, ett kort författat utdrag af de märkvärdigaste äränder, som blifvit förehafde och afgorde, en upsats på de redan färdige och under arbete varande rön, ett författat förslag uppå cassans tilstånd, och sedan Hr Höpken med ett tal tilbaka Hr Cederholm besvarat, afträdde han Presidentstolen.

Genom vachtmästaren anmältes, at Hr Eld, som til Äm- 5.
nesvänn blifvit antagen, vore upkommen och begärte tilträde uti Academien, hvilket emedan det blef honom lämnat, intog han sitt rum ibland de öfrige Ämnesvännerne.

Sedan Hr Drake upkommit, berättade Hr Höpken, at 6.
lotten uppå honom ibland de til detta nya Presidents vahl utsedde Candidater fallit at blifva President.

Hr Drake betygade emot en sådan Academiens ynnest och vid detta tilfälle ärtedde förtroende sin ärkäntsla, samt försäkrade att hafva all möda och flit ospard att under detta $^1/_4$ år visa huru stor dess ömhet och nit är at tiäna Academien och gå henne tillhanda. Men som Hr P r e s i d. af många andra sysslor under nu påstående Riksdag dagelıı är öfverhopad, så anhåller han, at Herrar Ledamöterne genom deras oförtrutna medarbetande ville lätta dess besvär, och i fal han ej uti alt skulle kunna sin skyldighet til fyllest giöra, de då benägit sådant ville ursächta. Hr Höpkens däremot hållne tal tog han väl sielf tilbaka, men lofvade dock framdeles återgifva.

7. Sedan Hr Presid. emottagit de af dess företrädare aflefvererade papper, blef discurrerat om priset uppå Handlingarne, och om Academien ej hädanefter kunde sälja hvart exempl:r til 2 dr och 16 sk. koppmt, hvartil alla Herrar Ledamöterne så mycket häldre samtykte, som en sådan tilökning bidrager til Academiens inkombster, de kiöpande ej heller för 8 sk. koppmts högre pris kunna afhållas ofvannämnde Handlingar til sig lösa; Herr CRONSTEDT jämvähl, då summan för hvart. exemplar är altid lika stor, undgår mycket besvär vid räkningarnes författande.

8. Sedermera skreds til votering öfver Hr vice Ammiralen RAJELIN, som til Ledamot blifvit föreslagen. Vid balloterings lådans öpnande befants, at alla rösterne til dess antagande enhälligt bifallit.

9. Hr CEDERHIELM hemstälte, om icke det af Hr CEDERHOLM hållne tal borde tryckas, och lofvade Hr CEDERHOLM sielf det änn vidare genomse och sedan til Academien återlämna, men anhåller, at det på trycket ej måtte utgifvas.

10. Hr SAHLBERG upviste prof af en vid Westeråhs befintelig lera, som föregifves vara så fin, at den til sockerformar är tiänlig, hvaruppå han framdeles lofvade beskrifning ingifva.

11. Slutel:n föreslog Hr TRIEWALDT ÖfverHåfIntendenten Hr Gref TESSIN til Ledamot.

År 1741 d. 22 April. Närvarande

Presid. Hr VON DRAKE.
Hr LINNÆUS.
Hr BIELKE.
Hr CRONSTEDT.
Hr HÖPKEN.
Hr BRELLIN.
Hr PALMSTIERNA.

1. Sedan protocollet var justerat, berättade Hr BRELLIN, at boktryckaren HORN blifvit död, som Academiens Handlingar altid tilförene trykt, och frågade, om Academien ville låta be-

tiäna sig änn framdeles af samma tryckeri, som likafult af enckan skal underhållas, eller om en ny boktryckare bör antagas. Hr Presid. gaf tilkänna i anledning härutaf, at boktryckaren Momma anmodat Hr Presidenten at hädanefer få trycka Academiens Handlingar, emedan han ej allenast skal äga goda stylar, utan ock sielf vara Svenska språket mächtig. Och som bemälte boktryckare ej ännu haft något arbete utaf Academien, altså befaltes at honom skulle lämnas något til prof at trycka, hvaraf Academien ej allenast kunde dömma om stylarnes godhet, utan ock huru skyndosam han vid sielfva arbetet är.

Nu inkom Hr Höpken och upviste Hans Kongl: Maj:ts 2. stadfästelse uppå Academiens Grundreglor, skrifvit uppå pergament och inbundit uti blott sammeth, hvilket, sedan en afskrift däraf blifvit tagen, kommer utaf boktryckaren Momma til prof at tryckas, med Latinska bokstäfver, uti sådant format som Handlingarne och til 1000:de exempl.

Hr Brellin hemstälte, om icke hvar och en, som til Leda- 3. mot hädanefter blifver intagen, borde gifva en ducat, hvilket biföls.

Sedan en stund blifvit discurrerat om tiänlige rum för Aca- 4. demien, lofvade Hr Cronstedt därom draga försorg och sedan gifva vid handen, om han kunde finna på någre nyttige utvägar til detta ändamåhls ärnående.

Hr Höpken ingaf Hamburgische Gelehrte Zeitungen ifrån 5. N:o 11 til N:o 23 och ifrån N:o 29 til N:o 32 inclusive.

Hr Linnæus berättade, at Auctoren återtagit den uti Aca- 6. demien ingifne Bondepractican.

Hr Brellin gaf vid handen, at Hr Ehrensverd lånt ett 7. ris af Academiens tryckpapper och lofvat det samma med första återställa.

Under det at de rön genomsågs, som äro färdige at til trycket 8. lefvereras, tykte Hr Presid., at Hr Ankarcronas anmärkningar öfver väderskiften för år 1740 ej behöfde tryckas, emedan sådane af Hr Cellsius författade anmärkningar för samma år äro redan i Handlingarne införde, hvilka senare äfven äro långt nogare änn de förre och utvisa vid hvart väderskifte, så väl barometrens som thermometrens högd och fallande. Detta samtycktes af Herrar Ledamöterne.

Slutel:n fastställtes, at Hr Linnæi til Academien lämnade 9.

och til Cammar och Oeconomie Deputation afgifne förtekning på medicinalväxterne kommer på trycket at utgifvas. Uppå Hr Presid. begäran lofvade Hr LINNÆUS tillsättia Svenska namn uppå alla de örter, som kunna på Svenska nämnas.

År 1741 d. 30 April. Närvarande

Presid. Hr VON DRAKE.
Hr BIELKE.
Hr LINNÆUS.
Hr CRONSTEDT.
Hr NORDENBERG.
Hr BRELLIN.
Hr STRÖMBORG.

1. Sedan det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll var justerat, berättade Hr Presid., at til Riksens Ständers Manufactur Deputation är inkommen en beskrifning på några tiärugnar, inrättade vid Neustadt 10 mihl ifrån Stettin, hvilken beskrifning, jämte en liten ugn, nu blef uti Academien upvist och remitterades til Mechaniska Classen, samt emottogs af Hr NORDENBERG.

2. Hr NORDENBERG upläste ett af dess broder Hr Capit. NORDENBERG til Academien ingifvit nytt påfund at med ett instrument, som ej behöfver ställas i vattupass, ganska beqvämt och helt noga kunna afväga jordens eller markens slutande belägenhet til högder och dälder, och at äfvenväl rätt mäta en horizontal längd på en ojämn plan. Detta rön remitterades til Mathematiska Classens genomseende, och emottogs af Hr ELVIUS.

3. Hr ELVIUS återgaf det af en okänd under namn af Bergvillig ingifne påfund om den machins förbättrande, som Hr TRIEWALDT vid Reddarhytte kopparvärk inrättat, hvilket med Classen varit communicerat, och hvaröfver Hr ELVIUS sina skriftel:n författade anmärkningar nu bifogat, hvilka ord ifrån ord härhos följa:

Påfundet består däruti, at i stället för det att vattnet faller uppå en hård bottn uti vattublästern vid Tivoli uti Italien, och

som Auctor sedt vara practicerad af Hr Capitaine TRIEWALDT vid Reddarhyttan, så vil han här låta det falla uppå tvänne små hiul, gorde och stälte äfvensom spalthiul, som genom sina kringsvängningar skulle också förorsaka någon bläster, til at förstärka den förra, på det at en sådan vattubläst måtte också blifva brukelig, där man intet hafver så höga vattufall, som det fordras til den Italienska.

Men man vet, at blästern uti denna Italienska består endast uti vädret, som följt in med vattnet, och kommer at separeras genom den starka stöten emot bottnen, däremot blifver stöten här så mycket försvagad, som hiulen kunna löpa hastigt undan, så at om vädret eller luften stode svårligen at separeras ifrån vattnet vid de låga fallen, när vattnet fådt stöta uppå ett hårdt stilla stående bottn, så mycket svårare lärer det änn skie, när det faller uppå desse hiulen.

Dess utan tviflar jag på, at det skulle följa så mycket väder in med vattnet i sådane öpne och stora rännor, och isynnerhet där vattnet intet löper undan med någon särdeles hastighet, som det eljest fordras til en ordinair bläst. Ty med vattn, som blifver drifvit af vattnhiul igenom smala rör eller pipstockar, finner man altid väderbubblor, som vattnet supit til sig, när det löper i röret, det man aldrig finner vid rännor, där det får löpa fritt på ren bottn. Äfven som at man hafver svårt före at akta sig för väderbubblor, när man vill fylla smala thermometrer, men intet när man fyller vida rör.

Och emedan Hr TRIEWALDT inrättat den machine vid Reddarhytte kopparvärk, om hvilkens förbättrande Auctoren uti ofvannämnde rön varit omtänkt; altså vil Academien med sitt sluteliga utlåtande däröfver hafva anstånd, til dess Hr TRIEWALDTS tankar härutinnan inhämtas.

Upl:s en af Auctoren ounderskrifven beskrifning på tvänne st. rågax af besynnerlig skapnad, som uti Finland blifvit tagne. Hvilken kommer ibland Academiens handlingar at förvaras, emedan det allmänna genom dess utgifvande på trycket ej kan tilflyta någon fördel. 4.

Uplästes någre af ett obekant fruentimber, under namn af LÅTTA TRIEWEN, til Academien ingifne anmärkningar öfver Kyrkioherden WESTBECKS utgifne rön om åkerbrukets nyttiga befrämjande, uti hvilka anmärkningar ej allenast vid handen 5.

gifves, huru genom stöpning säden kan drifvas til god växt uppå de orter, där brist är uppå gödning och jorden är mager, utan ock förmäles om medell och sätt, huru Kyrkioherden WESTBECKS sånings machine kan förbättras, så at i det ställe bemälte Kyrkioherdes machine är inrättad at skiutas af en karl, skulle den efter det föregifne sättet kunna af ett par dragare föras, hvilket både skulle gå fortare och hafva mindre möda med sig. Och som bemälte fruentimber i samme anmärkningar berättar, at hon nu i våhr är sinnad en sådan machine på det sidstnämnde sättet at bruka til våhrsädes utsående, så befaltes, at et bref til henne kommer at afgå, uti hvilket ej allenast Academien vil betyga sin erkäntsla emot bemälte dess ingifne anmärkningar, utan ock anmoda henne med sin berättelse inkomma, om hon vid oftanämnde machins brukande gordt någon annan förändring änn den, som nu blifvit upläst, och om genom gödslens blandande och detta nya sånings sätt säden til någon bättre växt kunnat bringas.

6. Under det at ett rentskrifvet exempl:r upvistes af Hans Maj:ts för Academien stadfästade Grundreglor, efter hvilket de komma at tryckas, discurrerades hurudant titulblad til dem skulle brukas, och sedan åtskillige utkast därtil blifvit framgifne, faststältes, at titulbladet skulle blifva på det sättet: *Kongl: Maj:ts Nådigste Stadfästelse på Svenska Wettenskaps Academiens Grundreglor*, gifne Stockholm i Råd Cammaren d. 31 Martii 1741.

7. Emedan Academien vid sidsta sammankomst faststält, at boktryckaren MOMMA skulle til prof trycka Academiens Grundreglor, hvartil Hr BRELIN nu berättade, at han ej skal hafva sådane caracterer, som Academien därtil ville hafva; altså och på thet Academien skulle blifva härom närmare underrättad, blef bemälte boktryckare efterskickad, samt sedan han upkommit och tilträde blifvit lämnat, anhölt det Academien hädanefter ville anförtro honom sina Handlingars tryckande, hvarvid han försäkrade sig hafva så väl möda som flit ospard vid arbetets skyndsamhet och väl tryckan, och om dess stylar nu ej skulle vara så gode, som Academien åstundar, så vil han draga försorg om andra caracterers förskaffande, upvisandes några prof af stylar, hvaraf som ingen til Grundreglornes tryckande pröfvades mer tiänlig änn en med små caracterer; altså fants för godt, at Grundreglorne med den skulle tryckas, och lofvade Academien äfven antaga

honom at trycka sina Handlingar med de vilkor, som Academien framdeles därtil föreskrifvandes varder.

Denne månads rentskrefne protocoller äro lika lydande med concepterne betyga

A. v. Drake.

Arwid Ehrenmalm.

År 1741 den 6 Maij. Närvarande

Presid. Hr von Drake.
Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Cronstedt.
Hr Nordenberg.
Hr Brelin.
Hr Faggott.
Hr Polheim.
Hr Elvius.

Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll. 1.

Därefter återgaf Hr Linnæus dess författade förtekning uppå de i Sverigie befintelige medicinal växter, vid hvilkas nämnande Hr Linnæus jämte de Latinske äfven tilsatt Svenske namn, så vida mögeligit varit. Den emottogs af Hr Brellin at til trycket lefvereras. 2.

Upl:s Låtta Triewens förslag huru lintilvärkningen här i Sverigie med bättre förmon skal kunna drifvas, änn hit in til skiedt, hvilket remitterades til Oeconomiska Classen, och fastställtes at et bref til Låtta Triewen bör upsättias, hvaruti Academien emot detta rön, jämte dess tilförene ingifne anmärkningar öfver Hr Westbecks sånings machine, vill betyga sin tacksamhet. 3.

Hr Triewaldt berättade, det han nu igenomläsit de anmärkningar, som Hr Elvius författat öfver Bergvilligs ingifne tankar om den machins förbättrande, som Hr Triewaldt vid Reddarhytte kopparvärk inrättat. Och som Hr Triewaldt 4.

förmärker, at genom desse anmärkningar vil visas påfundets orichtighet, så anhåller han, at i fal det samma af Academien ej skulle gillas, at honom då måtte lämnas frihet, ehuru han ej Auctoren känner, det med Engelska Wettenskaps Societeten communicera. Detta rön blef änn ytterligare lämnat til Hr Commercierådet POLHEIMS genomseende, samt emottogs nu af Hr GABRIEL POLHEM.

5. Hr NORDENBERG upläste en af honom för Hr FUNCH upsatt instruction, hvad den vid tiärugnarnes beseende i Norigie bör i acht taga; den emottogs af Hr Presid., och lofvade Hr FUNCH taga en afskrift af den samma.

6. Hr TRIEWALDT upviste en öfversättning på Tyska af Academiens Handlingar för första quartalet 1739, som af Hr Etatsrådet TRIEWALDT blifvit hitsänd, och uplästes det på tyska skrefne förtalet, hvaruti denna inrättning mycket beröm tillägges. Och som uti denna öfversättning många tryckfel skola finnas, så hemstälte Hr TRIEWALDT, om icke Academien borde vara omtänkt at låta sina Handlingar af någon öfversättias, då Academien vore säker, at dess arbete genom tryckfel vid öfversättningen ej blefvo för utländningen otydeligit, och kunde äfven inkombsterne därigenom märkel:n ökas. Detta exempl:r emottogs af Hr BRELLIN.

7. Hr EKEBLAD föreslog Hr Professoren HASSELBOM til Ledamot.

8. Hr POLHEIM upviste en af dess Hr Far uptänkt tröskmachine, som blifvit uti många år med mycken fördel brukad, uppå hvilken han lofvade beskrifning ingifva, men anhåller, at den ej uti Handlingarne måtte införas, för änn efter Riksdagens slut.

9. Slutel:n anmodade Hr Presid. at några af Herrar Ledamöterne ville sammanträda och af de gillade rön utse hvilka i denna Handling böra tryckas, samt uti hvad ordning de skola införas. I anledning hvaraf Hr HÖPKEN, Hr LINNÆUS, Hr TRIEWALDT, Hr FAGGOTT och Hr NORDENBERG detta å sig togo at besörja.

År 1741 d. 21 Maij. Närvarande

Hr Triewaldt.
Hr Cronstedt.
Hr Nordenberg.
Hr Ehrenswerd.
Hr Faggott.
Hr Polhem.
Hr Leijonankar.
Hr Brelin.

Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll. 1.

Däruppå berättade Hr Triewaldt, det han kort för änn han uti Academien upkommit råkat Hr Höpken, som gifvit tilkänna, at Hr Presid. utaf andre sysslor blifvit hindrad, och kan således ej denna sammankomsten bivista, utan anmodat honom at i dag præsidium uti Academien föra: hvilken begäran Hr Höpken väl velat efterkomma, om han ej nu på stunden fådt befallning att uti Cancelliet upgå, samt bedt Hr Triewaldt dess ursächt uti Academien anmäla. Och som Hr Triewaldt var den äldsta utaf de närvarande Herrar Ledamöterne, altså blef han anmodad att Presidentstolen tilträda, hvilket han ock giorde: återgifvandes först Häradshöfdingen Döbelns rön om tufvor, deras orsak samt huru de må förekommas, som til Oeconomiska Classen varit remitterat, och hvaröfver Hr Linnæus, Hr Triewaldt och Hr Cederhielm med sine skriftelige utlåtelser inkommit; och som de åtskilligt därvid haft at påminna, Academien äfven nu vid rönets handterande finner, at ej ännu är tilräckel:n bevist, om de medell, som uti detta rön föregifves, äro tiänlige til ändamålets ärnående; altså kommer detta rön tils vidare uti Archivet at förvaras. 2.

Utaf Mechaniska Classen inlefvererades Hr Wahlströms ingifne påfund at genom rökrör bringa spisar at gifva äfven så god värma som sådane på samma sätt inrättade kakelugnar. Och som Hr Elvius med sina påminnelser däröfver inkommit, hvilka nu blefvo gillade; altså faststältes, at ett bref i anledning af desse påminnelser kommer at upsättias, då tillika bör vid handen gifvas, at Academien önskade, det Auctoren måtte med 3.

första, så vida görligit är, detta påfund i värket ställa, samt sedan låta Academien veta huru dess försökande tagit lag, samt om därvid någon annan nyttig ändring blifvit gord änn den, dess ingifne arbete utvisar.

4. Hr TRIEWALDT återgaf det med honom communicerade och af Hr AHLSTRÖM ingifne rön om mält- och torkhus, och tycker Hr TRIEWALDT för sin del, at dessa mälthus äro ej allenast kostsammare änn de, som hit in tils varit brukelige, utan ock at man genom dem ingen besynnerlig förmon kan vinna. Det emottogs til genomseende af Hr FAGGOTT.

5. Änn ytterligare inlefvererade Hr TRIEWALDT Hr SCHELDONS försök om skeppens hastiga fart i siön, hvarvid han för sin del ej har någodt särdeles at påminna, utan hemställer til Academiens ompröfvande, om icke Hr SCHELDON borde med ett höfligt bref besvaras för sin giorde möda vid detta röns förfärdigande, och tillika anmoda honom at lämna Academien del af dess giorde försök, om hvilka han nämner uti dess senare del af detta rön, de centro gravitatis. Hvilket Academien samtykte borde värkställas, så snart Hr LEIJONANKAR detta rön återlämnat, som det nu til genomseende emottog.

6. Hr FUNCHS rön om dagsliuset vid Sahlbergs silfvergrufva blef nu af Mechaniska Classen återgifvit och gillat, samt emottogs af Hr BRELLIN.

7. Hr TRIEWALDT skiänkte til Academien en af honom författad och nu andra gången uplagd bok om konsten at lefva under vattn.

8. Hr CRONSTEDT upviste en låda utaf ek, hvilken han låtit förfärdiga at förvara Hans Kongl. Maj:ts gifne Stadfästelse bref uppå Academiens Grundreglor.

9. Vid detta tilfälle berättade Hr BRELLIN, att Grundreglorne äro nu helt färdige at til trycket lefvereras, samt frågar til hvad pris de kunna säljas. Academien fant för godt at sälja hvart exempl:r til 6 sk. srmt.

10. Hr BENZELIUS ingaf några meteorologiske observationer hållne i Lindkiöping för år 1740 af en Lector Matheseos därstädes vid namn WIMMERMARK, hvilka til Hr ELVII genomseende lämnades.

11. Upl:s tvänne af Hr ELVIUS ingifne rön, det ena om vattnets hastighet, som remitterades til Mathematiska Classen och emottogs af Hr FAGGOTT.

Det andra består uti följande theorem: hvar och en uti en circkel inskrefven rättlinig figur hafver den största area, som kan inneslutas innom samma sidor och ställas sins emellan uti samma ordning. Hvilket remitterades til Mathemat. Classen och emottogs af Hr EHRENSWERD.

Hr LEIJONANKAR berättade, att han sonderat vice Ammiralen 12.
RAJELIN om han ville emottaga ledamotsvärdigheten, hvarmed Hr vice Ammiralen väl förklarat sig nögd, om honom den hedern skulle vederfaras, ehuru han sielf finner, at han i anseende til sin höga ålder och andra sysslor ej kan giöra Academien all den tiänst, han skulle önska.

Hr LEYONANKAR hemstälte, om icke Academien borde vara 13.
omtänkt at skaffa sig ett litet landtbruk att ställa försök uppå och til sin nytta använda. Och som Hr LEYONANKAR för sin del finner, at det samma vore Academien ganska fördelachtigt, så vill han til dess inlösen af egna medell gifva 300 dr koppmt.

År 1741 d. 30 Maj. Närvarande

Hr Capitaine TRIEWALD såsom V. Præses.
Secreteraren Hr Baron ANDERS VON HÖPKEN.
Hr Gref CRONSTEDT.
Hr Gref CLAES EKEBLAD.
Hr Baron CARL VILHELM CEDERHIELM.
Hr Capitain AUGUST EHRENSWERD.
Hr Capitaine NORDENBERG.
Hr Assessor BENZELSTIERNA.
Hr Capit. LEYONANKAR.
Hr Baron STEEN BIELKE.
Herr POLHEM.
Hr Inspector FAGGOT.
Hr Styck Giutaren MEYER.
Archivarien Hr Magister BRELIN.
Hr PEHR ELVIUS.
Hr Apot. SAHLBERG.

§ 1.

Uplästes Herr Commercie Rådet POLHEMS beskrifning öfver des upfundne nya qvarn machine, hvaraf han model inlefvererat, som af Academien togs i skjärskådande.

Hr Baron CEDERHIELM påminte härvid, at angelägit vore, det mölnaren skulle hålla som et espece af protocoll öfver tiden, som under åtskillig slags säds malning kunde tilgå, emedan åtskillig säd på olika tid males, hvilket af Academien biföls, så väl som at denna skriften skulle i Academiens Handlingar införas, hvarföre hon til Archivarien lemnades, som äfven emottog sielfva qvarnmodelen at förvara.

§ 2.

Hr Capitaine EHRENSWERD anförde, huruledes åtskillige fel uti de kopparstycken, som Academiens Handlingar medfölja, skola finnas, anhållandes fördenskull, at kopparstickaren måtte anbefallas honom upvisa sielfva kopparplåtarna, hvaruti stickningen giord är, innan de til boktryckaren måga lemnas.

Res. Bifalles, börandes kopparstickaren härom tilsäijas.

§ 3.

Herr Baron CEDERHIELM berättade Academien, at Professor IHRE i Upsala af sorgfällighet för Svenska språkets upbrukande nu 2:ne terminer upmuntradt och öfvertalt den derstädes studerande ungdomen at en gång i vickan hålla tal på vårt modersmål, hvartil han sielf gifvit dem eftersyn medelst et vackert tal, som han vid denna inrättnings början hållit, hvilket Hr Baron med nöje sielf afhört. Och som ungdomen härutinnan redan åstadkommit mer och större framsteg giort, än man af honom vid högre ålder kunnat förvänta, så förmente Herr Baron, at nyttan af sådane tal til vårt modersmåls upodlande skulle blifva större, om de genom trycket gjordes allmänna, och hemstälte fördenskull Academiens ompröfvande, om icke Professor IHRE kunde genom bref anmodas at ber:de tal låta trycka.

Res. Hr Baron CEDERHIELMS föreställning blifver samtyckt.

§ 4.

Archivarien emottog af Hr Capitain EHRENSWERD Hr ELVII Theorema Geometricum til at befordra det til trycket.

§ 5.

Genom enhällig votering antogs Herr Grefven och Öfver Håf Intendenten Tessin til Academiens ledamot.

§ 6.

Hr Professor Hasselboms intagande uti Academien proponerades, men blef medelst voteringen afslagit.

§ 7.

Hr Bergvilligs rön ang:de en vattublästs inrättande uplästes. Jämväl Hr Commercie-Rådet Polhems betänckande deröfver, hvarföre Academien fant nödigt at upsätta et bref til benämde Bergvillig, hvaruti han anmodas om någon uplysnings meddelande uti åtskilligt deri af Academien genom Hr Commercie Rådet Polhem anmärkt, hvilket bref åt Archivarien lemnades til at låta trycka det.

§ 8.

Af Hr Polhem ingafs 2:ne modeller til svickor, som af Archivarien emottogos.

§ 9.

Hr Capitaine Triewalds försök at göda melonbänkar med bark, som garfvare redan betient sig af, inlefvererades skriftel:n, uplästes och lemnades til Archivarien at låta trycka det.

§ 10.

Hr Elvii försök at mäta vatnets hastighet, som Mathematiska Classen godkänt, togs af Archivarien emot til at tryckas.

§ 11.

Herr Commercie Rådet Alströms skrift, som beskrifver en i Flandern brukelig torkugn, uplästes. Academien fant allenast den påminnelsen nödig dervid, at henne tilläggas skulle den clauseln, at mycken varsamhet med elden bör vid en sådan torkugn iakttagas. Hon gafs sedan åt Archivarien, som kommer at låta införa henne uti Academiens Handlingar.

§ 12.

Upvistes en invention til arbetssläde med juhl, som uti et elakt och bart åkföre, då isarne ännu ligga, skall låta bruka sig med beqvämlighet.

Res. Remitteras til Styckgiutaren MEYER til öfverseende.

§ 13.

Apothec. SAHLBERGS rön at giöra cæment uplästes samt remitterades genom Hr Baron HÖPKEN til Hr Gref CRONSTEDT at derå anställa prof.

År 1741 den 6 Iunii. Närvarande

Hr TRIEWALDT.
Hr BIELKE.
Hr RIBE.
Hr NORDENBERG.
Hr FAGGOTT.
Hr CEDERHOLM.

1. Hr Presid. har utaf andre sysslor i dag varit så hindrad, at han ej i Academien kunnat upkomma.

2. Emedan Hr ÖRENSCHIÖLD, som sidsta sammankomsten förde protocollet, ej var tilstädes, blef ej någodt protocoll justerat.

3. Sedan Hr RIBE upläst en af honom författad beskrifning uppå ett annatomiskt försök, som blifvit giordt d. 13 Martii sidstl:e uppå en död menniskia, och den samma gillad, skildes Herrar Ledamöterne åth, emedan de ville se uppå den nu utgående Galere Esquader.

År 1741 d. 11 Iunii. Närvarande

Hr Triewaldt.
Hr Nordenberg.
Hr Sahlberg.
Hr Elvius.
Hr Faggott.
Hr Brellin.

Sedan Hrr Ledamöterne voro samblade, skickades ett bud 1.
af Hr Presid. med berättelse, at han ej i dag uti Academien kunde upkomma.

Däruppå blef det vid sidsta sammankomsten hållne proto- 2.
coll justerat.

Hr Brellin gaf tilkänna, at honom ännu fattas rön til Hand- 3.
lingarnes tryckande för detta quartal, och bad at Herrar Ledamöterne ville ju förr ju häldre lämna honom någodt til trycket; ty i annor händelse kunna ej Handlingarne til denna månads slut blifva färdige.

Vid detta tilfälle frågade Hr Nordenberg, om icke dess til 4.
Academien gifne rön och anledning til sädens utsående hela sommaren kunde nu til trycket befordras. Sedan detta rön blifvit framtagit och å nyo uti Academien upläst, öfverlade Herrar Ledamöterne, antingen de det samma nu straxt på trycket kunde utgifva, eller om därmed borde skie anstånd, til dess flere försök uti en så granlaga sak, som denne är, blifvit anstälte. Å ena sidan tycktes, at Academien ej skulle våga någodt, om hon detta rön nu skulle det allmänna meddela, emedan Hr Nordenberg så väl uti Finland uti många års tid, som ock här i Stockholm i sin trägård dess richtighet medelst åtskillige anstälte försök bepröfvat och befunnit, at säden, då den sås uti Junii, Julii och Augusti månader, växer bättre och frodigare, änn då den utsås den vanliga tiden om hösten, och efter Hr Nordenbergs tilsats utan at löpa i lägg, allenast säden sås glist; Hr Nordenberg äfven så väl som Academien detta rön underskrifver, så at det ej allena för Academiens enskylta, utan ock Auctorens räkning för det allmänna utkommer. Å den andra sidan åter kom hos Herrar Ledamöterne i betänckiande, at ej allenast en del utaf dem sielfve, utan ock månge utom Academien ärfarit, at den säd, som sås uti

Junii och Julii månader. i synnerhet uti Skåne, löper i lägg om hösten til största delen, så att landtmannen genom en sådan tidig såning lider otrolig skada uppå årsväxten.

Öfver detta ärände stadnade Hrr Ledamöterne ej ännu uti någodt vist slut, utan tog Hr NORDENBERG detta rön til sig tilbaka och lofvade det samma til skrifarten någodt ändra, hvarefter Academien slutel:n vill utlåta sig, om det uti denna quartals Handling skal införas eller ej.

5. I anledning af det, som ang:de sädens utsåning både mot och med blifvit talt, frågade Hr SAHLBERG, om man med visshet kan säga, at månans gång bidrager til plantors växt, hvartil Hr SAHLBERG ibland annat framförde det skiähl, som han sielf dels försökt, dels af trägårdsmästare inhämtat, at alt det, som sås uti nedan, rotar sig mera änn det, som sås uti ny, och är detta orsaken, hvarföre alla trägårdsmästare så och plantera träd uti ny. Herrar Ledamöterne kunde ej häröfver med visshet utlåta sig, emedan ärfarenhet vist, at stundom de växter, som blifvit sådde uti ny, hafva mer tiltagit änn de, som blifvit sådde uti nedan, så at uhrskiljandet af denna sak endast på en viss och tilförlåtelig ärfarenhet ankommer.

6. Hr SAHLBERGS ingifne rön at förvara dricka och andre liqueurer ifrån syra, blef nu af Hr TRIEWALDT föredragit, sedan det förut med Classen varit communicerat, och hade Hr TRIEWALDT därvid ej annat at påminna, änn allenast at de ställen uti sielfva rönet blifva utstrukne, hvarest egentel:n handlas om luftens tryckande kraft, äfvenväl at Hr SAHLBERG ändrar beskrifningen uppå tunnan och utesluter det, som angår dess nya påfund at genom en luftpipa kunna tillika uttappa en viss quantitet af dricka, och at ej mera luft skal kunna komma uti tunnan änn så mycket, som svarar emot det uttappade dricka, och i det [må]let åberopa sig Hr POLHEIMS uti Handlingarne utgifne beskrifning om en tunnsvicka, medelst hvilken samma ändamåhl ärnås, som Hr SAHLBERG genom den omnämnde luftpipan söker.

I öfrigt blef detta rön gillat. Uppå Academiens begäran tog Hr SAHLBERG det til sig tilbaka och lofvade det samma i följe af desse giorde påminnelser ändra, samt sedan til Hr BRELLIN lefverera, at uti denne quartals Handling införas.

Och därmed slöts denna sammankomst.

———

År 1741 d. 20 Iunii. Närvarande

Presid. Hr von Drake.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr Ehrenswerd.
Hr Nordenberg.
Hr Commer:R. Polheim.
Hr Faggott.
Hr Gabr. Polheim.
Hr Cederholm.
Hr Benzelius.
Hr Palmstierna.
Hr von Otter.

Hr Presid. berättade, at han i dag isynnerhet Academien til den ändan sammankallat, emedan Hr Commercierådet Polheim var inkommen i staden och Academien ej ännu någon gång af dess närvaro haft at fägna sig, som så mycket til Academiens välgång bidragit. 1.

Däruppå justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll. 2.

Hr Benzelius upviste en förtekning uppå födde och döde uti Lindkiöpings stift ifrån början til slutet af år 1740. Enär de förres antal jämnfördes emot de senares, befants, at 459 menniskior blifvit mer födde til verlden änn de som dödt. Hr Benzelius hemstälte, om icke Academien ville låta denna förtekning på trycket utgifvas, hvartil Hrr Ledamöterne ej ännu biföllo, emedan en sådan mortalitets lista bör vara på annat sätt inrättad. Uppå föreställning huru nödigt vore at hafva ett vist formulair, hvarefter mortalitets listor böra inrättas, lofvade Hr Höpken ett sådant formulair upsättia och det sedan til Academien ingifva. 3.

I anledning härutaf berättade Hr Benzelius, huru ofta händer, at gemene man uppå landet til ganska stor myckenhet dö, dels i brist af läkedomar, dels ock i mangel af goda läkare, isynnerhet då gångbara siukdomar äro gängse. Hos en del af allmogen är medellöshet därtil orsaken; hos en annan del åter en stor okunnoghet om de siukas nödige skiöttsell. Til at förekomma 4.

sådane skadelige tilfällen för riket, vore ganska väl, om under Hrr Landshöfdingarnes händer vissa medell voro lämnade, som endast borde användas til medicamenters upkiöpande och läkares betalande, när smittosamme siukdomar begynna uti ett lähn att inritas; ty när ett ondt i början förekommes, förhindras dess tiltagande och den skadeliga påfölgd, som det i längden med sig förer.

5. Hr HÖPKEN upläste Hr AND. CELLSII til Academien inkomne svar och utlåtande öfver det afvägnings instrument, uppå hvilket Hr Capitaine NORDENBERG beskrifning til Academien ingifvit.

Och ehuruväl Hr CELLSIUS finner, at detta sätt til at nivelera bordt vara det första, som blifvit påtänkt, så äro dock tiänligare medell upfundne til at nivelera, isynnerhet uppå långa distancer, änn det som nu omtalas. Men man kan af detta afvägnings instrument väl betiäna sig uppå korta platser och där skoglupen mark är, äfvenväl vid fästningar. Hr KLINGENSTIERNA, som detta rön genomsedt, skal vara utaf enahanda tanka med Hr CELLSIUS. Denna beskrifning jämte ritningen uppå instrumentet lämnades til Hr Commercie Rådet POLHEIMS skiärskådande, som det nu emottog.

6. Hr CRONSTEDT berättade, at Professoren HASSELBOM i Åbo inkommit til Cammar och Oeconomie Deputationens Oeconomie Utskott med en beskrifning, huru åtskillige i Finland belägne strömmar och fårssar må kunna giöras segelbara, och har Utskottet bedt, at Hr CRONSTEDT ville denna beskrifning med sig up til Academien föra, med begäran at Academien ville sitt utlåtande däröfver Utskottet meddela.

Denna beskrifning lämnades jämte den därvid bifogade ritning til Hr Commercierådet POLHEIMS genomseende.

7. Hr PALMSTIERNA frågade, om icke Hr Professoren HASSELBOM, som tilförene til Ledamot varit föreslagen, kunde åter å nyo föreslås, emedan Academien nu har säkert prof utaf dess skickelighet, och i fal nödigt skulle pröfvas at inhämta dess utlåtande öfver någon omständighet uti dess beskrifning uppå durchfarten i Finland, sådant då lätt kunde skie, enär han uti Academien til medlem vore intagen.

Hvarvid Herrar Ledamöterne tykte, at man så mycket mindre borde hafva någodt tvifvelsmåhl, som lagarne uttryc-

kel:n föreskrifva, at i fal någon, som til Ledamot blifver föreslagen, skulle vid omröstningen utvoteras, så kan en sådan å nyo föreslås, sedan han förut antingen någodt rön til Academien ingifvit, eller ock på annat sätt öfvertygat Academien om sin skickelighet.

Hr Höpken förestälte, at sedan Academien nu för godt funnit, at Professoren Hasselbom bör å nyo til Ledamot blifva föreslagen, om icke Academien äfven om dess antagande nu straxt kunde votera, emedan bemälte Professor, som uti åtskillige saker skal äga en god kundskap, ej lärer mera länge uppå denna orten vistas, och Academien således ej kan hafva så beqvämlig tilgång til rådplägningar med honom, som då han är närvarande, Academien ej heller dess beskrifning om durchfarten i Finland kan längre få hos sig hafva änn allenast någre dagar, så at om Academien åstundade någon uplysning af honom uti den samma, sådant då kunde skie lättare, om han vore Ledamot, änn om han uti Academiens gemenskap ej vore intagen. Och det Grundreglorne föreskrifva, at hvart Ledamots förslag bör liggia 14 dagar på bordet, förmenar Hr Höpken ej vid detta tilfälle finna rum, emedan lagen i den händelsen sådant föreskrifver, enär någon första gången föreslås, men ej då han andra gången blifver upnämd.

Denne Hr Höpkens föreställning blef af samtelige Herrar Ledamöterne gillad, och skreds nu til votering öfver Hr Professoren Hasselboms antagande. Vid balloterings [lådans] öpnande befants, at alla rösterne, en undantagandes, til dess inlåtande uti Academien bifallit. Hr Faggott lofvade uppå Hr Presidentens begäran honom härom sondera. 8.

Nu blef äfven voterat öfver Hr Capitaine Rocksendorf, som d. 10 Maij sidstl:e til Ledamot blifvit föreslagen. Enär balloterings lådan öpnades, befants at allenast 2:ne vota honom excluderat, men alle de andre til dess antagande bifallit. Hr Ehrenswerd lofvade tala vid honom, om han til medlem vil blifva intagen, samt sedan dess utlåtande låta Academien veta. 9.

Herr Nordenbergs rön och anledning til sädens utsående hela sommaren, utom den vanliga tiden om hösten, blef nu åter företagit, och tykte Hr Commercierådet Polheim för sin del, at Academien väl kunde det samma på trycket komma låta, och 10.

tviflade Hr Commercierådet, om den säd, som sås uti Junii, Julii och Augusti månader, löper i lägg, när tofråg sällan går uti aks, som sås först om våhren; om det någon gång händer, at denna säd löper i lägg, så skiäres alla axen utaf och släppes boskapen om hösten, när jorden är frussen, at beta uppå brådden, hvarefter säden växer äfven så frodigt, som den blifvit utsådd den vanliga såningstiden.

I anledning af Hr Commercierådets påminnelse, jämte de skiähl, som uti det vid sidste sammankomsten hållne protocoll äro införde, blef Hr Nordenbergs rön gillat, och kommer uti denna quartals Handling såsom ett Försök at införas, til at uppfylla det bladet uti Handlingarne, som ännu är ledigt. Uppå Academiens föreställning lofvade Hr Nordenberg änn ytterligare utesluta någre uti detta rön införde omdömen, och det sedan til Hr Brellin lefverera.

11. Eljest berättade Hr Commercierådet, at en bonde för någon tid sedan uptäkt för honom ett sätt at få veta när rätta såningstiden är för handen, som skier således, at man tager en näfva säd och kastar uti åkerjord, hvilken sedan omröres med en kiäpp; synes ej säden under jorden, är det ej rådeligit att så.

12. Slutel:n discurrerades, huruvida Academien kan tillåta, at uti sina på trycket utkommande rön införes någre raisonements eller omdömen. Uti Mathematiska saker kunna sådane omdömen väl tålas, emedan de ej annorlunda änn som bevis och nödvändiga påfölgder kunna anses, isynnerhet då de stödia sig uppå så oemotsägeliga grundsanningar, at ej om deras visshet någodt tvifvelsmåhl kan dragas. Men uti Physicaliska saker tykte Herrar Ledamöterne, at Academien borde hafva betänckiande at låta någre omdömen inflyta, emedan då en sak med alla dess tillöpande omständigheter tydel:n berättas, kan läsaren sielf hafva anledning at tänka uppå orsaken och bevisen til den samma, hvilket för Academien är så mycket säkrare, som sådane bevis ej altid innehålla någon ovedersägelig sanning, utan ofta allenast grunda sig på en sanningelikhet, och det som den ena tycker vara tilräckel:n bevist, hålles af en annan til största delen oafgiordt, hvaruppå ärfarenheten nog säkra prof gifver, ty det som uti naturkunnogheten hölts för 100 år tilbaka för ovedersägeligit, anses nu uti denna tiden och af våre naturkunnoge nästan för lögeligit.

Slutet häraf blef det, at Academien hädanefter, så mycket görligit är, vil achta sig at ej låta någre raisonements och omdömen uti sina utkommande saker införa.

År 1741 d. 22 Iunii. Närvarande

Presid. Hr von Drake.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr CommercieR. Polheim.
Hr Nordenberg.
Hr Faggott.
Hr Sahlberg.
Hr Brellin.
Hr Elvius.
Hr Cederholm.

Det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll blef först justerat. 1.

Sedan upl:s conceptet til det bref, som til Hr Lectoren i Westeråhs Hr And. Wahlström kommer at afgå, med anmärkningar öfver dess til Academien gifne rön, huru spisar genom rökrör kunna bringas at värma så väl, som sådane på samma sätt inrättade kakelugnar. 2.

Hr Cederholm tog til sig Gelehrte Zeitungen ifrån N:o 1 til N:o 47 inclusive, hvilket således uti protocollet blef anteknat. 3.

Upl:s ett ifrån Hr Linnæus ankommit bref, hvaruti han berättar, at han uppå Öland funnit åtskillige örter, af hvilka han en del ej ärhindrar sig någon sin hafva sedt för änn på den orten, en del trifvas endast utomlands, och en del ej annorstädes här i Sverigie änn i trägårdar. 4.

Hr Commercierådet Polheim återgaf Hr Hasselboms vid sidsta sammankomst til dess genomseende lämnade påfund at giöra åtskillige strömmar och fårssar uti Finland segelbara, och har Hr Commercierådet ej annat därvid at påminna änn allenast at noga tilses, af hvad beskaffenhet jordmånen är på de stäl- 5.

len, där de uti detta påfund omnämnde damar skola byggas: där sten finnes, är bäst at de utaf sten giöras, men i annor händelse kunna de ock upbyggas af träd; för det andra at markens belägenhet noga i acht tages, at ej vattnet, där marken ligger lågt, flödar öfver och därigenom mycken skada förorsakar. Eljest lofvade Hr POLHEIM til Academien ingifva en upsats på det, som bör i acht tagas vid dammars construction och grunden där de skola byggas.

Hr CRONSTEDT tog detta påfund nu tilbaka och lofvade uti Cammar och Oeconomie Deputationen berätta hvad Academien i anledning af Hr Commercierådets påminnelser funnit nödigt at därvid i acht taga.

6. Upl:s Hr Commercierådets ingifne tankar om Theoriens och Practiquens sammanfogning uti Mechaniquen och särdeles uti strömvärk, som remitterades til Mechaniska Classens genomseende, och emottogs af Hr CRONSTEDT.

7. Hr POLHEIM återlefvererade Hr Capit. NORDENBERGS beskrifning om dess påtänkte afvägnings instrument, och är Hr Commercierådet, hvad detta sätt att nivelera angår, til alla delar ense med Hr CELLSIUS, hvilkens omdöme uti protocollet af d. 20 Iunii sidstl:e är infört.

Hr NORDENBERG berättade, at om Academien vid detta nu upgifne sättet at nivelera hade någodt at påminna, så lärer dess broder, som detta rön til Academien gifvit, i sommar öfverkomma, då Academien har tilfälle dess egit utlåtande at inhämta.

Detta rön togs tilbaka af Hr NORDENBERG.

At denna månads protocoller rentskrefne äro lika lydande med de i Academien justerade concepter betyga

ARWID EHRENMALM.

År 1741 den 14 Iulii. Närvarande

Præses Hr von Drake.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Cronstedt.
Hr Faggott.
Hr Brellin.
Hr Polheim.
Hr Cederholm.
Hr Nordenberg.
Hr Bentzelius.
Hr Ribe.
Hr Bentzellstierna.
Hr Palmstierna.

Sedan protocollet af den 22 Iunii var upläst och justerat, 1. återlefvererade Hr Cronstedt til Academien Hr Commercie rådet Polheims ingifne observation angående Theoriens och Practiquens sammanfogning i Mechaniquen, hvarvid ingen ting var at påminna, utan lefvererades den til Hr Brellin, at uti innevarande quartals Handlingar tryckas.

Justerades ett til Hr Scheldon upstält bref, som med 2. nästa påst kommer at afgå.

Hr Cronstedt ingaf ett slags jord, som kallas Pozzolana, 3. hvilken beblandad med kalk och vattn brukas i Italien til murning under vattn; äfven ett slags sten, hvaraf Phosphorus giöres i Bologne, hvilket emottogs af Hr Brellin at förvaras i Archivo.

Upl:s en upsats på alla de memorialer, rön och försök, som 4. blivit ingifne til Academien under det quartal, som Hr Drake fört Præsidium; hvarefter begyntes Præsidis ombytet, då Hr Drake lämnade ifrån sig en upsats på Academiens medell af

Hr Cronstedt ingifven, och befants bestiga sig til 2973 dr koppmt, dock af det förflutne quartalets utgifter oafkortad. Efter skiedd votering fingo följande fyra Hrr Ledamöter de flästa vota, och sedan dem emellan på det vanliga sättet blifvit lottat, föll lotten på Hr Benzellstierna, som således blef antagen til innevarande quartals Præses.

5. Sedan höll Hr Drake till ett slut af sitt Præsidium ett afskieds tahl, i hvilket han isynnerhet handlade om den Mathesins dehls stora nytta och nödvändighet, som af krokota lineers bruk och nyttiande härflyter, hvilket han åter tog til sig at änn vidare öfverse och låta rentskrifva, tå sedan det efter Academiens åstundan kommer at tryckas.

Därefter höll Hr Höpken tilbaka ett tacksägelse tahl, i hvilket han på hela Academiens vägnar tackade Hr Drake för den ömhet, omvårdnad och nijt han haft ospard för Academiens bästa under hela sitt Præsidium.

6. Hr Palmstierna ingaf til Academien [en skrift], hvarutinnan han berättar om en sorte maskeväf, som blifvit i åhr spunnen i Södermanland af ett där på orten främmande och besynnerligit slags insecter; och ingafs äfven tillika ett stycke af sådan väfnad vid pass stort som ett ark papper, hvilket förvarades, och skriften lades ad acta.

7. Hr Secreteraren Höpken tog til sig Cellsii observation om östra och västra längden.

År 1741 d. 25 Iulii. Närvarande

Præses Hr Benzellstierna.
Hr Triewaldt.
Hr Nordenberg.
Hr Faggott.
Hr Sahlberg.
Hr Brellin.
Hr Svedenborg.

1. Academien tog den saken i öfvervägande, som angår dess Handlingars tryckande, och til följe af hvarjehanda skiähl och

omständigheter fant nödigt låta upkalla boktryckaren Grefing, tå med honom följande Contract blef uprättat:

I anledning af Kongl. Maj:ts nådigste meddelte Privilegium på Academiens Handlingars tryckande, dat. d. 5 Septemb. 1739, gifves härigenom Boktryckaren Grefing frihet och tillstånd at icke allenast å nyo uplägga de Handlingar, som härtils i tu års tid af trycket utkommit, bestigande til 8 quartaler, utan ock fortfara med berörde Handlingars tryckande til 8 quartal, alldeles efter det accord, som Grefing förbundit sig oryggeligen att efterlefva och fullgiöra, hvilket här nedanföre tydel:n finnes vara anfördt.

Emot förenämnde frihets ärhållande på Kongl. Wettenskaps Academiens Handlingars tryckande, förbinder jag Laur. Ludvig Grefing mig härmed och i förmågo af detta frivilliga contract at oryggeligen hålla och efterlefva följande puncter:

1:o At låta trycka Handlingarne på papper af samma godhet och samma format, som härtils tryckte äro, dock med nya och rena stylar, antingen Svenska eller Latinske caracterer.

2:o Af de härtils utkomne Handlingar betalar och lefvererar jag til Kongl. Academien fyratio exemplar af hvart quartal, tillika med behörige kopparstycken, så snart en ny uplaga däraf från trycket utkomma kan. Dock skal af desse förut tryckte Handlingar ingen ny uplaga skie, förr änn alla hos Kongl. Academien befintelige exemplar finnes vara försålde, så at nu giöres begynnelse med de tvänne quartalen för år 1739 och det första af 1740, hvaraf ingen tilgång är, och sedan fortfares med de öfrige, så snart de tilfullo utgångit och Academien gifver därtil vidare sitt samtycke.

3:o Af de hädanefter i tu års tid utkommande Handlingar betalar jag äfven fyratio exemp. til Kongl. Academien med tilhörande kopparstycken, så snart de af trycket för hvart fiärdedehls år kunna utkomma, samt därhos och vid samma tid richtigt vid anfordran fyrahundrade och fembtio dahler kopparmynt för hvart quartal.

4:o Skall priset af mig icke högre upsättias änn til 2 dr 16 öre kopparmynt exemplaret. Då alla exemplaren på samma sätt, som härtils skiedt, uti blott papper af mig inhäftas, förr änn de försäljas, jämväl ock de, som til Academien lefvereras.

5:o De kopparplåtar, som af Academien förfärdigas och vid Handlingarnes tryckande brukade blifvit, skola, sedan de med min omkostnad äro aftrykte, til Academien igen återställas.

6:o Skola exemplaren vid hvart quartals slut vara färdige och tilreds at försäljas och aflefvereras.

När detta contract efter tu års förlopp skrider til ända, åligger Grefing at 3 månader förut anmäla sig hos Kongl. Academien om contractets förlängning eller upsägande.

At alt hvad således nu slutit och contraherat blifvit å ömse sidor obrottsligen skal hållas och efterlefvas, varder ett lika lydande exemplar så väl af Academiens Præside och Secreterare som Grefing underskrifvit, af hvardera emottagit och förvarat; som skiedde Stockholm den 25 Iulii 1741.

2. Hr Brellin lämnade på Hr Cederholms vägnar tilbaka til Academien Hamburger Berichte von gelehrte Sachen ifrån N:o 1 til N:o 55.

3. Hr Nordenberg ingaf til Academien en skrift angående någon anledning til åtskillige nährings och hielpmedell uti hushåldningen på landet.

År 1741 den 7 Augusti. Närvarande

Præses Hr Benzellstierna.
Hr Nordenberg.
Hr Faggott.
Hr Höpken.
Hr Hasselbom.

1. Hr Hasselbom skiänkte til Academien 1 ducat, hvilken Hr Præses emottog at öfverlämna Herr Cronstedt.

2. Hr Brellin framviste ett af Hr Præses, Hr Höpken och Grefing underskrifvit exemplar af det contract, som vid sidsta sammankomsten blef slutit emellan Academien och Hr Grefing, som sedan lades ad acta.

År 1741 den 9 Sept. Närvarande

Hr Linnæus.
Hr Triewaldt.
Hr Höpken.
Hr Drake.
Hr Ribe.
Hr Brellin.

Sedan Hrr Ledamöterne voro samblade, anmältes, at Hr 1.
Presidenten utrest på landet och lärer ej förr änn i andra veckan framkomma.

Hr Linnæus inlefvererade följande observationer: 2.

Hr Assessor Rottmans beskrifning om en svamp, hvilken blef gillad och lämnades til Hr Brellin.

Hr Assessor Pihls i Gothland ingifne beskrifning jämte ritning uppå en lefvande groda, som blifvit funnen uppå ett berg, hvilken remitterades til Hr Ribes genomseende.

Hr Linnæus upviste en författad beskrifning uppå dess 3.
i Gothland, Öland och Smoland nu i sommar giorde resa, och upläste en förtekning uppå 100 st. örter, som af honom därstädes blifvit upfundne och växa vildt, af hvilka en del ej finnas annorstädes här i Sverigie änn i trägårdar, en del åter förskrifvas ifrån främmande orter, hvilken förtekning samtyktes af Herrar Ledamöterne skulle på trycket utgifvas, och lefvererades til Hr Brellin.

Hr von Drake ingaf ett af en vid namn Kiellstedt in- 4.
gifvit rön om sättet at bränna påttaska, hvilket lämnades til Hr Linnæi genomseende.

Hr Hasselboms sätt att bringa fårssar och strömmar tien- 5.
lige til durchfart i Finland lades tils vidare ad acta.

Hr Triewaldt upviste modell til en machine, medelst 6.
hvilken man beqvämligen och med ringa möda skal kunna bråka lera, uppå hvilken han lofvade framdeles beskrifning ingifva.

År 1741 d. 23 Sept. Närvarande

Hr Benzelstierna.
Hr Triewaldt.
Hr Nordenberg.
Hr Cederholm.
Hr Faggott.
Hr Brellin.

1. Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll.

2. Hr Brellin berättade, at boktryckaren Grefing anmodat honom fråga uti Academien, om ej titulbladet uti Handlingarne på det sättet kunde ändras, at det införes, at de på Grefings egen bekostnad äro trykte; hvilket blef bifallit.

3. Hr Presid. upläste af ett fruntimber under namn af Therine inkommit rön att tvätta kläder utan såpa och tvål, så at de lika fult skola blifva hvite och så gode, om ej bättre, som när de på det vanliga sättet tvättas.

Hr Triewaldt berättade, at uti Engeland tvättas äfven kläder utan tvål och såpa; men i det stället tages ormbunkar och brännes til aska, hvilken fuchtas, til dess den blir så brukelig som en våt lera, hvarefter den våta askan giöres til bållar, och sedan de äro torre, strykes därmed uppå linkläderne vid tvättningen i stället för tvål och såpa. Detta sättet skal därutaf vara upfunnit, at accisen uppå tvål uti Engeland skal vara mycket dyr.

Uppå Academiens begäran lofvade Hr Triewaldt häruppå ingifva en beskrifning, och uti den samma inrycka om Therines ingifne rön, och tillika betyga Academiens ärkäntsla emot Auctoren, emedan Academien sielfva rönet, såsom allmänt bekant och mästadelen af bönder på landet brukeligit, ej kan på trycket utgifva.

4. Hr Brellin upläste en författad beskrifning uppå dess nya påfund af en uprättstående dubbel Clavesin, inrättad med forte och piano til 8 graders förändring, som vid innevarande års riksdag för Riksens Ständer blifvit upvist. Beskrifningen, jämte den därvid bifogade ritning, blef gillad.

5. Upvistes beskrifning på ett af Hr Drake inlefvererat rön

om sättet at förfärdiga påttaska af ett slags siögräs, som kallas hötter. Det emottogs af Hr NORDENBERG, som lofvade förändra ordningen uti det samma och det sedan til Academien återgifva.

Hr BRELLIN upviste ritning uppå en kakelugn med åtskillige 6. drag och rökgånger, hvilken han låtit på Söder upsättia i Köpman KRUSES malmgård. Ritningen uppå denna kakelugn kommer i denna quartals Handling at införas, emedan det är rum på samma blad, som clavesin är upritad: men beskrifningen blifver til nästa quartals Handling.

Hr LINNÆUS upkom och berättade, at som han nu är sin- 7. nad at resa til Upsála och tänker därstädes förblifva, så anhåller han, at Academien ville lämna honom [del] af alla hädanefter inkommande Bothaniska rön samt låta i tid veta, när Academien vill at han med någon observation skal inkomma, inneslutandes sig för öfrigit i Academiens gunstiga åtanka.

Hr Præsid. försäkrade Hr LINNÆUS däremot tilbaka å Academiens vägnar, at så säkert efterkomma dess begäran, som hon är angelägen om dess beständiga vänskap, och önskade honom slutel:n en lyckelig resa.

År 1741 den 30 Septemb. Närvarande

Præses Hr BENTZELLSTIERNA.
Hr FAGGOTT.
Hr CEDERHOLM.

Protocollet af d. 21 sidstl:e blef först justerat. 1.

Däruppå uplästes ett af Lect. i Westeråhs Hr AND. WAHL- 2. STRÖM inkommit svar uppå Academiens til honom afgångne bref af d. 20 Julii innevarande år, angående dess ingifne påfund at bringa spisar genom rökrör gifva så stark värma, som sådane på samma sätt inrättade kakelugnar. Uti detta svar lofvar han allenast i anledning utaf Academiens giorde påminnelser ändra rönet och försöka det samma, samt sedan låta Academien veta, huru försöket tagit lag.

Sedan Hr EHRENMALM berättat, at Hr BRELLIN anmodat 3. honom uti Academien anmäla dess ursächt, at han ej i dag kan

upkomma, emedan han med sina sakers flyttande är sysslosatt, upvistes 10 exempl. af Academiens Handlingar för detta quartal färdige och inbundne.

4. Slutel:n berättade Hr Præses, at han i andra veckan är sinnad sin nu ett fierndehls år innehafde syssla at aflägga.

Att protocollerne, som uti thetta fierdedels åhr äro håldne, finnas enlige med thet som uti Academien är förefallit, betyga

Lars Benzelstierna.

A. Ehrenmalm.

Åhr 1741 d. 17 Octobr. Närvarande

Præses Hr Benzelstierna.
Hr Ahlström.
Hr Triewald.
Hr Cronstedt.
Hr Höpken.
Hr Drake.
Hr Nordenberg.
Hr Polheim.
Hr Faggot.
Hr Brelin.
Hr Sahlberg.
Hr Degeer.
Hr Cederholm.
Hr von Otter.

Först justerades det vid sidsta sammankomsten hållne protocoll. 1.

Herr Cronstedt anmälte deruppå, at bokföraren Kiesewetter berättat honom, at han ej hädanefter kan försälja de hos honom ännu qvarliggande exemplar af Academiens Handlingar, emedan honom skal felas exemplar för många quartal, och bemälte bokförare äfven des utom ser, at Academiens hädanefter utkommande Handlingar ej blifva honom til försälgning lemnade, hemställandes Hr Cronstedt til Academiens godtfinnande, om ej desse hos bokföraren Kiesewetter qvarliggande exemplar kunde ifrån honom tagas och til bokföraren Grefing lefvereras. Hvaröfver resolverades: 2.

At som til boktryckaren Grefing, emot 450 dr koppmts erläggande och 40 exemplars lefvererande för hvart quartal af de utkommande quartals Handlingar, blifvit lemnadt al omsorg

för Academiens hvart quartal utkommande Handlingar, så i anseende til tryckande som inbindning och försälgning med mera; altså komma de hos bokföraren KIESEWETTER öfverblefne exemplar at ifrån honom tagas och antingen til boktryckaren GREFING eller ock til någon annan lemnas, som Academien dertil utseendes varder.

3. Hr BRELLIN frågade deruppå, om ej Academien ville anförtro honom desse omnämnde exemplar at försälja; hvartil Academien samtyckte, emedan Hr BRELLIN åtog sig detta, utan at taga något i procent, hvilket vilkor ingen bokförare vil ingå.

4. Hr Præses gaf deruppå vid handen, at han nu är sinnad at skrida til det sidsta af alt det, som honom under dess i Academien förde Præsidio ålegat, och denna sin uti Academien härtils innehafde syssla aflefverera. Anmodandes Herrar Ledamöterne at begynna med voteringen.

5. Hr CRONSTEDT upviste en af Hr LINNÆUS honom gifven fullmakt at å dess vägnar vid detta ombytet til en ny Præsidis antagande votera.

6. Sedan hvar och en af de närvarande Hrr Ledamöterne på det vanliga sättet genom sedlars ingifvande utnämdt 4 til Candidater, blefvo desse sedlar, sedan de om hvarannan blifvit blandade, af Hr Præside upläste, hvarvid befants, at 11 röster fallit på Hr FAGGOT, på Hr ANKARCRONA 4, Hr POLHEIM 5, Hr VON OTTER 6, Hr DEGEER 5, Hr AHLSTRÖM 5, Hr NORDENBERG 5, Hr BRANDT 4, på Hr SANDBERG 1 och på Hr CRONSTEDT äfven ett votum. Och som på Hr FAGGOT och Hr VON OTTER de fläste röster fallit, blefvo de först til Candidater utnämde. Innan til Præsidis lottning kunde skridas, blef förut lottat emellan Hr NORDENBERG, Hr AHLSTRÖM, Hr POLHEIM och Hr DEGEER, som hade 5 och således lika vota hvardera, hvilken af dem skulle blifva Candidater, som skiedde på det sättet, at 4 sedlar lemnades til desse 4 herrar, 2:ne voro blanke, och uppå 2:ne var Candidat skrifvit. Hvilka senare sedlar tilföllo Hr NORDENBERG och Hr POLHEIM, så at således vid detta tilfället blefvo Hr FAGGOT, Hr VON OTTER, Hr POLHEIM och Hr NORDENBERG til Candidater utsedde. Efter skiedd lottning emellan desse 4 Herrar befants, at Presidents sysslan Hr NORDENBERG för detta quartal tilfallit.

7. Sedermera hölt Hr BENZELSTIERNA sit tal, rörande i syn-

nerhet huru stor del det almänna bör taga af bergvärken och dess upodlande och det i anledning af de rara fynder, som uti bergsväsendet nu uppå några år blifvit bekante, om hvilka han med mera uti sit tal förmäler. Aflefvererades de under dess tid hållne protocoller jämte et af Hr CRONSTEDT för detta quartal uprättat Cassæ förslag, hvarutinnan finnes upfördt, at Academiens contante medel bestiga sig til 3445 dr kmt.

Hr Secreteraren HÖPKEN betygade munteligen Academiens 8
tacksamhet och erkäntsla emot Hr Præses för den möda och flit han haft ospard för Academiens välgång under det förflutne quartalet, och försäkrade honom om Academiens beständiga vänskap tilbaka.

Hvarefter Hr BENZELSTIERNA steg ifrån Presidents stolen, då Hr NORDENBERG den samma tilträdde.

Hr HÖPKEN anmodade Hr BENZELSTIERNA at lemna sit i 9.
dag hålne tal til Academien och hemstälte, om det icke kunde på trycket utgifvas. Hvartil Hr BENZELSTIERNA väl uppå Hrr Ledamöternes enhälliga begiäran biföll, men tog det nu först til sig at än nogare genomse, då han sedermera vil det til Academien gifva.

Sluteligen discurrerades hvad dagar hädanefter bör tagas 10.
til Academiens sammankomster, och om det skal skie antingen förr eller eftermiddagar, hvilket dock lemnades til Hr Præsidis omsorg, som uti denna omständighet lärer lämpa sig efter Academiens nytta och, så vida giörlighet är, efter Hrr Ledamöternes beqvämlighet.

1741 d. 31 Octobris. Närvarande

Hr Presidenten NORDENBERG.
Hr BENZELSTIERNA.
Hr MALLMER.
Hr TRIEWALD.
Hr FAGGOT.
Hr BRELLIN.
Hr MELDERCREUTZ.
Hr ROMAN.

1. Bergmästaren ANTHON SWAB blef på vanligit vis til Ledamot antagen, hvarpå han hölt et litet tal, som af Præside likaledes besvarades: och lofvade Bergmästaren uppå Præsidis anmodan at vid nästa sammankomst til Kongl. Academien afgifva sin försäkrings skrift.

2. Den observation, som Hr TILAS ingifvit angående trärötter til fin jordart förvandlade, aflefvererades til Hrr SWABS och MALMERS öfverseende.

3. Hr BENZELLSTIERNA upviste ett utdrag af et från Kyrkoherden OLOF BRING bekommit bref angående et slags matkar Fetepölsor kallade; hvilket han lofvade efter Academiens anmodan at genom bref communicera med Hr LINNÆUS, efter ingen nu närvarande hade sig samma matkar bekante.

4. Baron CEDERHIELMS rön om fördrifvande af mullvadar och möss kommer at öfversändas til Hr LINNÆI vidare öfverseende.

5. Hr DEGEERS nyligen gifne observationer öfver några insecter, Cicadæ in spuma viventes, blefvo upläste, och resolverades, at äfven öfversändas til Hr LINNÆI, så ock Hr ROSEENS öfverseende meddelas.

6. Hr Præses föreslog en ung person under Fortification vid namn KEDER til Kongl. Academiens Emnesven, efter som nu, sedan hvarken Actuarius eller Notarius kan hållas för lön, ganska få äro, som kunna uträtta hvad Academien behöfver.

Hr MELDERCREUTZ gaf denne KEDER, så väl som Præses, godt loford i anseende til des framsteg i mathematiska vettenskaper; hvarpå Kongl. Academien gaf bifall til propositionen; och det denne gång utan votering, så vida ingen var deremot.

7. Hr TRIEWALD ingaf och upläste en beskrifning öfver dess nya påfund til en bakugn, som han med nytta länge redan skal brukat.

8. Hr Præses förestälte at samma tycktes böra gå til Oeconomiske Classen at communiceras med Commercie Rådet POLHEM; men Hr TRIEWALD påstod deremot, at det behöfde ej communiceras, såsom et rön hvaremot ingen skulle något kunna invända, sedan han det uti 7 år försökt: han hade ofta tilförene ingifvit rön, men aldrig befunnit dem blifvit ändrade eller förbättrade i någon måtto, ehuru de altid varit remitterade til sine Classer: och sade Hr TRIEWALD sig nu heldre återtaga förberörde beskrifning, än han skulle se den samma onödigtvis remitterad;

tyckande Kongl. Academien hade orsak at snarare tacka honom för så nyttigt och försökt påfund, än låta det blifva uppehållit genom remitterande, hvarigenom det ock kunde förkomma, såsom det med et annat tilförene sig skal tildragit.

Kongl. Academien betygade sit nöije och goda omdöme öfver Hr TRIEWALDS nyttige och väl försökte invention, men ville at ej mindre den ena Ledamotens än någor annors inkomne rön och försök måtte gå sina faststälte vägar, och följachteligen remitteras.

I anledning härutaf discourerades åtskilligt, huru vida en 9.
simple beskrifning (på någon rar machin til exempel) eller någon simple observation, utan någon inmängd serie af argumentationer, kunde behöfva något skärskådande, så vida den sådant ingifver, præsumeras och bör för ricktigheten vara ansvarig, och ingen annan torde hafva tilfälle at se den beskrefne machinen eller at kunna observera det samma; men befants: at som andre snarare kunna finna, om något är mörkt, eller någon nyttig omständighet vore glömd uti en beskrifning eller observation, än den som den giordt, så bör remitterande altid gå förut, förrän något kan resolveras at tryckas; hvarigenom ingifvaren altid torde få tilfälle at giöra sin beskrifning fulkomligare och nyttigare för det almänna, än den eljest kunnat vara; hvilket är så väl Academiens göromåhl at söka på alt sätt, som ock ingifvarens förmon, hvilken har desto större heder, ju mera dess arbete är fulkomligt.

Hr TRIEWALD behölt sin beskrifning hos sig och berättade, det hans tanka icke varit at låta den ännu komma til trycket.

Hr TRIEWALD ingaf til Kongl. Academien och upläste 1:mo 10.
en beskrifning öfver en uti Engeland brukad machine, förmedelst hvilken en karl kan hugga ut flere sågblad på en dag, än tio karlar kunna fila; 2:o Et rön om 40 års gamla melonkärnor, som hos honom upvuxit, och 3:o En berättelse om nyttan, som i Engeland giöres af ormbunke gräsets aska til tvättning, hvilka alla Hr FAGGOT nu til öfverseende emottog, sedan allenast det blifvit påmint, at väl flere vegetabiliers aska torde giöra lika nytta med ormbunkens.

Hr ROMAN upviste 2:ne berättelser, som han öfverkommit, 11.
nemligen huru lerftblekning skier uti Holland, och huru en omogen säd befunnits tienlig til såning, hvilka han lofvade at

med första sättia uti bättre ordning och sedan til Kongl. Academien afgifva.

12. Kyrkoherden OLOF STRANDS ingifne 2:ne försök: at fördrifva mullvadar och at ränsa hvete ifrån kohl, emottogos af Hr FAGGOT til öfverseende.

13. Hr SWAB gaf til Academiens cassa en specie ducat, hvilken Præses emottog at lefverera til Gref CRONSTEDT.

At denne månads rentskrefne protocoller äro lika lydande med de i Kongl. Academien justerade concepter, sådant intyga

ARWID EHRENMALM.

D. 7 Novembris. Närvarande

Præses Hr NORDENBERG.
Hr BENZELSTIERNA.
Hr MALLMER.
Hr FAGGOTT.
Hr SWAB.
Hr MELDERCREUTZ.
Hr BRELIN.
Hr TRIEWALD.
Hr VON OTTER.

1. Ämnesvennen TIÄDER infant sig, tackade Kongl. Academien för den förmon honom blifvit lemnad at vara vid Academiens sammankomster närvarande, och lofvade uppå Præsidis antydan at vara Academien til tienst i hvad som kan erfordras.

2. Hr SWAB ingaf til Academien vanlig försäkrings skrift och återstälte den observation af TILAS, som vid sidste Academiens sammanvaro til honom blifvit lemnad: förmälandes uppå tilfrågan derom, det äfven han uti Finland observerat, så väl som mångastäds i utländske orter, åtskilligt dylikt, som TILAS beskrifver; men befunnit det alt varit idel incrustationer och icke petrificationer. Dock kunde han öfver dem, som TILAS nämner för petrificationer, sig icke utlåta, såsom hvilka han ej sedt.

Præses berättade, at observationen redan blifvit gillad, men at Academien förväntar berörde petrificater til skärskådande utaf Tilas efter dess lofven; och åtog sig Hr Meldercreutz at genom bref giöra påminnelse derom.

Protocollet af d. 31 Octobr., då Academien senast var til- 3.
samman, justerades.

Det discourerades: at ehuru Kongl. Academien hädanefter 4.
kan utnämna de Ledamöter, som komma at öfverse de här inkommande saker, och derigenom undvika at nämna ordet Class, som härtils varit brukligt, men nu redan misshagat; dock likväl förblifver Classificationen inom Academien ganska nödig, igenom hvilken Academien bäst kan känna sine Ledamöter, at veta i hvilka stycker de äro hemma; på det at, som alla saker nödvändigt böra öfverses och skärskådas, Academien månde veta, hvilka af sine Ledamöter hon äger at om visse sakers öfverseende anmoda, utan at de sig det undandraga kunna, enär så nödigt acktas.

Assessor Pihls insände berättelser om en groda lefvande 5.
funnen uti Gotlands sandstenen vid Bursvik uplästes; hvarunder Herrar Benzelstierna, Swab och Triewald instämde: at så vida efter berättelsen et ricktigt bergvärk (contre poire) funnits uti och emellan lerflötserne, som med sandstenen omväxla, är det en ofelbar anvisning til stenkohl derinunder, ehuru de kunde vara något på diupet; och skulle här vara godt tilfälle at med bergbohr dem efterleta.

Assessor Pihls anmärkningar vid förberörde berättelser 6.
voro för vidlyftige at upläsa: Hr Faggot, som dem genomsedt, berättade åtskilligt vara uti dem, som kunde förtiena sammandragas och komma uti Handlingarna, men ville icke åtaga sig det at giöra. Hrr Triewaldt, Swab, Meldercreutz, Benzelstierna och Malmer lofvade til näste Academiens sammankomst dem genomläsa och då deröfver sig yttra.

Præses berättade, det sedan Adjuncten i Upsala M:r 7.
Wallerius gifvit anledning til reps och linors förbättrande i anseende til deras styrka, och det blifvit bekant, at de genom starkt vridande efter repslagarvis blifva mäckta svaga; har en vid namn Hörstadius insändt prof på tåg, som han på nytt sätt förfärdigat. Sedermera skal samma påfund vara förbättrat och med nytta försökt i Lund af Magister Hielm. Fördenskul under-

ställer Kongl. Academien, om icke för sakens nytta och angelägenhet, samt til Academiens heder, närmare något härom kunde utforskas och i Handlingarne utgifvas.

Hr Brelin, som hafver hos sig det omrörde profvet, lofvade vid nästa sammankomsten hafva det up med sig; och vil då Kongl. Academien tilse hvad tilgiöras kan.

8. Hr Triewald påminte Kongl. Academien, at den invention til Soffio d'Acqua, hvilken en under namn af B e r g v i l l i g til Kongl. Academien för et år sedan ingifvit, har väl först med honom och sedan med Elvius varit communicerad, men deruppå blifvit lagd ad acta och liksom improberad; men som han för des del ännu icke annat skal kunna afse, än at samma påfund är väl grundat och nyttigt, så begiärer han, at Kongl. Academien ville lemna det samma til honom, och han sedermera kunde få communicera det med Engelska Wetenskaps Societeten; tviflande han ingalunda, at icke det derstädes skal vinna beröm och straxt blifva försökt.

Hr Brelin påstod berörde påfund ej vara ogillat, fast det kommit afsides: och Kongl. Academien kunde ej erindra sig huru dermed egenteligen förevetter. Fördenskul kommer det en annan gång at efterses, när tilgång blifver til Acterne.

9. Assessor Rothmans berättelse och utläggning öfver en svamp, Phallus Volvatus, som i Småland vuxit, uplästes.

Hr Meldercreutz tog den samma til sig at communicera med Professor Olof Celsius såsom väl kunnig om de växter, som hos oss äro sällsynte.

10. Hr Malmer insinuerade Magister Johan Holms berättelse om 9 st. jordarter tagne vid Orån, af hvilka alla han ock hade prof med sig.

Hr Swab berättade, det han sedt jordarterne hos Hr Mallmer och funnit några af dem vara jernhaltige och et slags myrmalm: at en annan åter, som är hvit, ganska len och lätt, liknar det man kallar Agaricus, som tilförene brukats i Apothequen, men är understundom ganska arsenicalisk och farlig, så at ej vore rådligt denne at försöka. Elliest skal dylikt ock vara brukeligit i Engeland til poleringar så af jern och messing som ädle stenar.

11. Uppå P r æ s i d i s anmodan tog Hr Swab berättelsen om berörde jordarterne til sig, och lofvade at vid nästa sammankomst

närmare sig deröfver utlåta, och dessförrinnan äfven lemna Ledamoten Hr BRANDT deraf communication.

Hr BENZELSTIERNA tog Hr TRIEWALDS beskrifning på Engelska machinen at hugga ut sågblad, hvilken Hr FAGGOT återställdt, til vidare öfverseende. 12.

D. 14 Novembr. Närvarande

Præses Hr NORDENBERG.
Hr TRIEWALD.
Hr CRONSTEDT.
Hr FAGGOT.
Hr MELDERCREUTZ.
Hr MALMER.
Hr POLHEM.
Hr BRELIN.
Hr SWAB.

Kyrkoherden OLOF STRANDS ingifne rön til förekommande af kohl uti hvete, som med Professor LINNÆO varit communiceradt, approberades til trycket. 1.

Samma Kyrkoherdes sätt at fördrifva mullvadar, hvilket Professor LINNÆUS hållit för magert, lades til vidare ad acta. 2.

Kyrkoherden BRINGS beskrifning på matkarne fetepölsor vil Kongl. Academien i anledning af Dr LINNÆI yttrande vidare låta correspondera om med Auctorn, til at få veta antalet af deras fötter med mera, hvarförinnan man kan ej veta af hvad slag de månde vara. Och åtog sig Hr BENZELSTIERNA det samma at giöra. 3.

Hr TRIEWALDS ingifne förslag til præservatif och bot för hästar uplästes; och discourerades: at ehuru han den samma alredan til Kongl. Utrednings Commissionen ingifvit, och det deruppå af trycket utkommit, kunde likväl vara nyttigt at det i Academiens Handlingar införes, såsom hvarigenom det blifver mera kunnigt, efter som Kongl. Utrednings Commission endast låter det komma til Arméen och Cavalleriets tienst i Finland. 4.

Det remitterades fördenskul til trycket, allenast at några

ord och utlåtelser komma deruti at ändras, när Hr TRIEWALD en annan gång kommer up, som nu blifvit förhindrad och gått bort.

Hr SWAB förmente detta præservatif vara nästan et Sal Polychreston, eller ock af ungefär samma beskaffenhet som Engelskt salt, hvilket så mycket mindre skulle kunna tyckas skadeligit för hästar, som det ganska mycket brukas til Medicine äfven för menniskjor.

Uppå Præsidis anmodan tog Hr SWAB berörde förslag til närmare skärskådan och öfverseende, samt lofvade äfven at communicera det samma med Dr BRANDT.

5. Hr TRIEWALDS berättelse om nyttan af ormbunke gräsets aska til tvettning gillades nu til trycket, men kommer äfven i något at jämkas, när Autorn kan vara tilstädes.

6. Hr DEGEERS beskrifning öfver insecter, som han kallar Cicadæ in spuma viventes, approberadt til trycket, sedan Hr LINNÆUS den samma på det högsta berömt. Figurerne lemnades straxt åt Hr BERGQUIST at i koppar utstickas.

7. Assessor ROTHMANS beskrifning på svampar, Phallus Volvatus, återstäldes af Hr MELDERCREUTZ och blef deruppå gillad at tryckas.

8. Hr MELDERCREUTZ giorde en noga relation om de af Assessor PIHL insände berättelser öfver en i Gottlands sandstenen lefvande funnen groda, med anmärkningarna deröfver.

Berättelserne, hvilka Conducteuren GRÅBERG giordt och med flere underskrifvit, hade han funnit väl och omständeligen författade samt väl förtiena at komma i Handlingarna; hvarföre ock Kongl. Academien det samma resolverade låta skie.

Men hvad anmärkningarna vidkom, hade Hr MELDERCREUTZ funnit dem innehålla en hop saker och raisonementer, som han intet kunde finna Academien kunna giöra något med, som stödia sig mäst på Autorer hvilka dock icke äro melioris notæ, såsom HAPPELIUS, BERKENMEYER och GISNERUS, och som endast gå derpå ut, at et frö eller et romm til en groda måtte varit, som den uti stenen skal tilvuxit utaf. Kongl. Academien kunde ej eller finna någon nytta af sådant; resolverade fördenskul, at låta berörde anmärkningar förblifva tils vidare ad acta.

9. Elliest gaf Hr MELDERCREUTZ tilkänna, at bemälte Assessor PIHL i nyssomrörde anmärkningar af et tilfälle kommit at om-

röra, det en mossa skal finnas på Gottland, som är vorden til sten, och at Gottlands tiäran skal vara den bästa af alla tiäruslag, också om några särdeles insecter. Och som det vore nyttigt at veta något omständeligen om samma petrificerade mossa och få något stycke deraf se, samt veta huru tiärubränningen derstädes egenteligen sker; så underställes Kongl. Academiens godtfinnande, om icke en närmare bekantskap med bemälte Assessor kunde sökas, eller han genom bref anmodas at i samma mål meddela Academien dess utförliga underrättelse; hvartil Kongl. Academien gaf sit bifall.

Kongl. Academien skildes åt.

D. 21 Novembr. Närvarande

Præses Hr Nordenberg.
Hr Triewald.
Hr Cronstedt.
Hr Faggot.
Hr Malmer.
Hr Meldercreutz.
Hr Brelin.
Hr Polheim.
Hr Cederholm.
Hr Swab.

Protocollerne af d. 7 och 14 Novembr. blefvo först justerade. 1.

Deruppå blef något discourerat om den af Hr Triewald 2. ingifne beskrifning angående et præservatif för hästar, samt i synnerhet om hästar kunna vomera, hvarom uti beskrifningen förmäles.

Hr Triewald åberopade sig til bestyrkande af det, som han deruti vid handen gifvit, ej allenast åtskillige sine egne anstälte försök, utan ock i synnerhet Lemmeries arbete, hvaruti det äfven finnes anfördt: och som Lemmerie til en del handlar om samma häste cur, lofvade Hr Triewald, då des försök kommer at tryckas, dess utgifne bok nedanföre uti noterne citera.

Hr Polheim inlefvererade en af dess fader Hr Commercie- 3.

Rådet ingifven fortsättning om Theoriens och Practiquens nytta i Mechaniquen.

4. Hr CRONSTEDT påminte, at emedan deruti förmäles om åtskillige dammar och vattuvärk, så tycker han för sin del, at det vore ganska nödigt för Academien at hafva ritningar eller modeller uppå sådane värk, hvarigenom beskrifningen kunde, i synnerhet för dem som uti mechaniquen ej voro särdeles öfvade, lättare begripas och förstås.

Detta funno Hrr Ledamöterne vara ganska nyttigt, och lofvade Hr POLHEIM uppå begiäran skaffa Academien desse ritningar.

5. Uplästes et ifrån LÅTTA TRIEWEN ankommit bref, jemte beskrifning och ritning uppå den ändring hon giordt vid Hr Kyrkoherden WESTBECKS sånings machine, så at i det stället han uti sin beskrifning säger, at den bör skiutas af en karl, berättas uti denna, at machinen äfven kan kiöras med häst. Denna beskrifning blef med Hr FAGGOT communicerad, och kommer et bref til LÅTTA TRIEWEN at afgå, hvaruti Academien vil häremot betyga sin tacksamhet.

6. Hr BENZELSTIERNA har låtit til Academien ingifva et utdrag af dess vid sidsta Præsidis ombyte hållne tal, och funno Herrar Ledamöterne nödigt at förändra tituln, och i stället för Utdrag bruka det ordet Berättelse om några nya påfund i bergsväsendet.

Detta tal blef til Hr SWABS genomseende lemnat.

At denne månads rentskrefne protocoller äro lika lydande med de i Academien justerade, sådant intyga

ARWID EHRENMALM.

D. 5 Decembr. Närvarande

Præses Hr NORDENBERG.
Hr TRIEWALD.
Hr BENZELSTIERNA.
Hr SWAB.
Hr SAHLBERG.
Hr MELDERCREUTZ.

Det protocoll, som hölts vid förra sammankomsten, blef först justerat. 1.

Af det tilfället at något blef discourerat om tufvor, deras orsak och förekommande, berättade Hr SWAB om en stamp, den der på åtskillige ställen här i Sverige med stor nytta brukas, med hvilken de uti ängar varande tufvor nedstötas, hvilket tyckes skie med så mycket större nytta, som dem derigenom all kraft betagas at vidare upkomma. 2.

Uplästes å nyo Hr TRIEWALDS ingifne beskrifning uppå et præservatif för hästar, och blef tituln allenast något litet ändrad, samt faststältes, at vid slutet skulle införas, at den beskrifning, om hvilken uti detta recept förmäles, är af Hr TRIEWALD til Kongl. Utrednings Commission ingifven, som den samma til Armeens tienst i Finland lärer använda. 3.

Hr TRIEWALD berättade, at Conducteuren GRÅBERG hos honom sedt et modell at utdraga vatn af vattusiuka grufvor i Gottland, hvaruppå Hr TRIEWALD upviste ritning och lofvade en beskrifning deröfver förfärdiga samt den samma sedermera til Academien under Hr GRÅBERGS namn ingifva, hvilket Hrr Ledamöterne med mycken tacksamhet uptogo. 4.

Justerades tituln uppå den beskrifning Hr Assessoren PIHL ingifvit om en lefvande groda; och som uti denna beskrifning om åtskillige saker förmäles, altså faststältes at tituln skulle blifva på detta sättet: Slotts Conducteuren GRÅBERGS berättelse om en lefvande groda, funnen på Gottland vid Bursvik uti fasta och täta stenar inemot 8 al:r i stenbrottet: om sten och jordlägen derstädes: och om der funnit jordbeck, samt om Gottlands stenens generation, inskickat til Kongl. Wettenskaps Academien af JOH. PIHL, Med. Doctor och Assessor samt Provincial Medicus i Gottland. Den dervid giorde ritning har af Hr BERGQUIST blifvit efter mindre schala aftagen, och blef äfven nu vid detta tilfället skiärskådad. 5.

D. 12 Decembris. Närvarande

Præses Hr Nordenberg.
Hr Faggot.
Hr Polheim.
Hr Meldercreutz.
Hr Brellin.
Hr von Otter.
Hr Elvius.
Hr von Höpken.
Hr Roman.

1. Hr Brelins beskrifning på en särdeles kakelugns inrättning uplästes och resolverades til trycket, såsom tilförene gillad, varandes de dertil hörige ritningar i senaste quartalet redan utgifne, och inventionen i 7 år af Hr Brelin med nytta brukad.

2. Auscultanten i Kongl. Bergs Collegio Swen Rinman anhölt genom supplique at af Kongl. Academien blifva til Eleve antagen; och resolverades, at som ingen då tilstädes varande Ledamot kände bemälte Rinman, skulle hans supplique blifva liggande på bordet til vidare.

3. Hr Celsii inkomne anmärkning om nyttan at veta jordenes rätta storlek och figur, blef efter upläsandet såsom ganska artig resolverad til trycket.

4. Hr Roman ingaf dess för kort tid sedan utlofvade beskrifning på et särdeles och fördelacktigt sätt at bleka linne, hvilken uplästes och fants nyttig at göras allmän; men resolverades förut at med Hrr Swab och Triewald communiceras, hvilket Hr Præses lofvade draga försorg om.

5. Herr Roman hemstälte til Kongl. Academien, om icke det, som i senaste svenske Avisorne är förmält om en ros från Jericho, som för penningar (9, 6, à 3 dr personen) vil visas blomstra juhle aftonen instundande, endast måtte vara et uptåg at bedraga publicum igenom; och om icke, til förekommande af samma påsyftade ändamål, Kongl. Academien skulle finna nyttigt at vid näste Avisor låta följa någon underrättelse om samma växt, hvilken han funnit aftecknad och beskrifven af åtskillige Botanicis, äfven uti Roberti Dodonæi Cruydt Boeck, tryckt uti Antwerpen 1644 in folio, hvilken nu upvistes.

Hr von Höpken berättade, det han ock äger samma torra växt ute på landet, och at des allmänt bekanta beskaffenhet är: det den samma, då den sättes i vatn, super något deraf i sig, och efter några timar något öpnar sig, men icke så, at liknelse til någon blomma synes; äfven torkar samma växt återigen tilsamman, där den ej står längre i vatn, och kan således förvaras hela 100:de år, samt när man vil förmås at öpna sig på berörde sätt.

Kongl. Academien fant ej för sig anständigt at inlåta sig i sådana vidskeppelser, som utur Avisor kunna vanka, såsom sådant ej eller af någon annan Academie skal vara funnit: tviflade äfven, at någon lärer låta deraf bedraga sig; men skulle i al händelse för sin del ej tycka illa, om någon privat utgåfve en kort underrättelse om denna blommas egenteliga beskaffenhet.

Hr Præses föredrog en af Assessor Gestrin undfången 6.
berättelse, huru stål i præparerat vatn kan härdas så, at det må bita på glas; hvarom Kongl. Academien giordt efterfrågan igenom 10:de spörsmålet i 1739 års senare quartal.

Hr Polhem berättade härvid, det han på Stiernsund befunnit, huru stål, på vanligit sätt i rent vatn härdat, undertiden varit så hårdt, at man dermed såsom med diamant kunnat rista i glas.

Kongl. Academien fant nödigt at efterses skulle, huruvida denne præparation af vatnet kunde komma öfverens med de uti tryckte böcker (Reaumur och flere) föreskrefne sätt til samma ändamål; äfven at det borde communiceras med Hr Swab, samt at stålsmeden Engberg kunde härom tilfrågas, som torde gifva god uplysning. Hr Præses lofvade sielf tala med Engberg, och at vidare förnimma af Assessor Gestrin, om hans upgifne sätt är nytt, eller utur någon bok tagit och försökt.

Det discourerades, at nödigt vore hafva til hands andre Aca- 7.
demiers Acter och Handlingar, så väl som åtskillige flere böcker och skrifter, til at vid förefallande behof straxt efterse, hvad nödigt achtas, men at cassan ännu intet tillåter giöra någon början deraf: och at imedlertid man kunde begära få låna dem af Kongl. Bibliothequet, eller åtminstone få tilgång til dem.

Hr Romans ingifne berättelse om et försök med omogen rågs 8.
utsående uplästes: och erindrade Hr von Höpken härvid, at sådana observationer böra vara särdeles accurata, emedan hvad som lyckas en gång kan misslyckas en annan, af orsak at så väl väder-

lek och års tid, som ock jordmonen ganska mycket dertil bidrager. Hr Præses lofvade gifva Hr BRANDT communication deraf.

9. Hr VON HÖPKEN anmälte, at ehuru hans åstundan varit at vid Academiens sammankomster kunnat vara tilstädes, hafva dock många angelägna sysslor varit honom på en tid aldeles hinderlige, och at han i desse dagar är sinnad begifva sig härifrån til Finland, men vet icke huru snart han kan komma tilbaka; hvarföre han nu kommer at på någon tid taga afskied af Kongl. Academien och nedlägga Secreterare sysslan, til hvilken han bad Kongl. Academien ville ju förr ju hällre utse någon annan, på det derom i Handlingarna måtte kundgiöras, så at Academiens correspondenter måge veta til hvem de hafva at addressera sig.

Kongl. Academien betygade sin ömhet öfver den afsaknad, som således blifver af en angelägen Ledamot, hvilken ganska mycket bidragit til dess första inrättning; men fant sig nödsakad at vara omtänkt om någon annan til secreterare, och resolverade fördenskul, at för sama ärende med första komma tilsamman och efter Grundreglorne dertil utvälja någon skickelig Ledamot, hvilken Hr VON HÖPKEN, efter Kongl. Academiens anmodan, lofvade då vilja föreslå.

10. Hr Præses berättade, at han under detta quartal haft ganska mycket omak och besvär för Academien, hafvande ensam måst sörja för alt som giöras skolat; och icke en gång haft någon tienst af vaktmästaren, den der likväl niuter lön, men bor så afsides och ute på Kongsholmen, at man aldrig kan hafva honom til hands eller i hast få rätt på honom; hvarföre Hr Præses varit nödsakad så väl at sielf löpa på trycket esomoftast, som ock för egen kostnad skaffa sig betiente dertil, sedan han sielf tröttnat.

Kongl. Academien tyckte illa vara, at vaktmästaren ej altid är til hands, finnandes angelägit det borde han vara vid Riddarhustorget boende, hvarest han altid lätt kunde anträffas at emottaga befallningar: och emedan Kongl. Academien ej bundit sig vid den nu varande, 20 plåtar ej eller äro så stor summa, at någon derföre lärer flyttia til torget, men mången torde finnas redan dervid boende, som gärna skulle åtaga sig samma syssla för den bestådde lönen; så resolverades, at någon sådan skulle efterfrågas, hvilken derjemte af andre tienster ej alt för mycket borde vara sysslosatt.

Hr Præses förmente, at vaktmästaren vid detta Fortifications Contoiret skal gärna emottaga sysslan; varande han både villig och tienstaktig, äfven här nedre vid torget boende, och icke mera af sina upvaktningar hindrad, än han ganska väl kan hinna med den tienst här erfordras: och lofvade Hr Præses at vidare fråga honom härom. 11.

D. 16 Decembr. Närvarande

Præses Hr Nordenberg.
Hr Ahlström.
Hr Cronstedt.
Hr Höpken.
Hr Ribbe.
Hr Drake.
Hr Polheim.
Hr Benzelstierna.
Hr Faggot.
Hr Brelin.
Hr von Otter.
Hr Elvius.
Hr Grill.
Hr Roman.
Hr Swab.

Protocollerne af d. 5 och 12 sidstledne blefvo först justerade. 1.

Deruppå anmältes, at Hr Bergmästaren Stockenström vore upkommen och vil sit säte uti Academien intaga, ehuru han tilförene ibland de Brefväxlande Ledamöterne blifvit räknad. Han blef införd af Hr Swab och Hr Elvius och betygade ej allenast sin erkäntsla emot Academiens kallelse til Ledamot, utan ock sin tacksamhet emot den heder, honom nu vederfares, at få närmare tilträde til det förtroende Academien hyser til sina Ledamöter. 2.

Hr Præses betygade Academiens fägnad öfver Hr Stockenströms ankomst uti hennes gemenskap, försäkrandes om des tilgifvenhet och beständiga vänskap.

Den försäkrings skrift Hr Stockenström nu borde lemna har han tilförene genom Hr Tilas låtit ingifva.

3. Emedan Auscultanten i Kongl. Bergs Collegio SWEN RINMAN genom supplique vid förra sammankomsten anhållit at blifva til Eleve uti Academien intagen och Hr BENZELSTIERNA nu intygat om dess skickelighet och beskedeliga upförande; altså bifölls hans ansökning och lemnades honom tilträde at vara närvarande vid Academiens sammankomster.

4. Sedan i anledning af det vid sidsta sammankomsten hållne och i dag justerade protocoll något blifvit talt om den olägenhet, som så väl Academiens Præsides som betiäningar deraf skal tilflyta, at vaktmästaren bor så långt afsides, at man ej kan hafva honom til hands, då han behöfves, utan måste man antingen sielf eller genom egen betient förrätta de ärender, som för Academien böra beställas, blef vaktmästaren inkallad och förestäld, om han ej kunde flytta til staden, då de, hvilka han bör gå tilhanda, kunde med större beqvämlighet niuta den tienst, han är skyldig at giöra; i annor händelse måste Academien vara omtänkt at skaffa sig en annan, som vore i Staden boende, och af hvilken Academien kunde förvänta sig större nytta.

Vaktmästaren förklarade sig härå, det han gärna vil alt det, som honom anbefalles, med al möijelig flit förrätta; men som lönen är så ganska ringa, at han knapt för den samma kan få hyra sig en kammare i Staden, han ej eller har någon annan näring, så kan han ej utan sin största olägenhet flytta ifrån Kongsholmen, hvarest han nu bor uppå en Hr TRIEWALD tilhörig gård, och flyttningstiden dessutom ej för än uti instundande April månad infaller; anhållandes fördenskul at få på samma ställe blifva qvarboendes, hälst som han der bättre kan se sin utkomst än uti Staden. Hvaröfver i anledning af Hr MELDERCREUTZ giorde påminnelse resolverades:

At som Academien ej kan se sitt nu påsyftade ändamål straxt vunnit, som är at vaktmästaren kunde förmås at hädanefter giöra Academien större tienst, än härtils skiedt, derigenom at han uppå sin begäran finge lof at bo til flyttningstiden uppå Kongsholmen; altså blef han antydd at til nästa sammankomst låta Academien veta, om han nu med första kan flytta til Staden eller ej.

5 Af Hr BENZELSTIERNA föreslogs Bergmästaren vid nya Kopparvärket Hr DITTLOW HEIKE, af Hr NORDENBERG Hr Assessoren WALLERIUS, och af Hr HÖPKEN Hr ADLERHEIM til

Ledamöter; deras namn antecknades uppå et papper, hvilket efter Grundreglorne kommer at ligga 14 dagar på bordet, innan öfver deras antagande til någon omröstning kan skridas.

Hr Præses berättade deruppå, at han nu i dag Kongl. 6.
Academien sammankallat til nytt Secreterare vahl, och bad, at Hrr Ledamöterne ville dertil utse en sådan, som til samma embete är tienlig och den der äger de egenskaper, som det Cap. i Grundreglorne, hvilket handlar om Secreteraren och des syssla, fordrar. Samma Cap. blef nu upläst.

Hr Höpken förestälte, at detta vahl tyckes bäst kunna skie 7.
på det sättet, at hvar och en anteknar 1 namn uppå et papper, och när sedlarne upläses, antages den til Secreterare, som de fläste vota faller uppå. Hvilken föreställning nu blef gillad, och sedan sedlarne voro samlade, uplästes de af Hr Presidenten, hvarvid befants, at 8 röster fallit på Hr von Otter, på Hr Faggot 7, på Hr Cronstedt 3, på Hr Grill 1, på Hr Meldercreutz 1, och på Hr Ehrenmalm 1 votum.

Och som de fläste röster fallit på Hr von Otter, så anmodades han ej allenast utaf Hr Präside, utan ock af Hrr Ledamöterne denne syssla at emottaga. Hr von Otter tackade Academien för det förtroende, emot honom vid detta tilfälle blifvit betygadt, och skulle ej högre önska, än at han i anseende til de många sysslor, hvarmed han dageligen öfverhopas, kunde hafva tid at skiöta den nu honom tildelte, anhållandes at Academien ej ville obenägit uptaga, det han är nödsakad at samma syssla sig afsäga.

Emedan Hr von Otter ej kunde förmås at behålla det genom 8.
lottning nu honom tilfalne ämbetet, skreds til en ny votering, som skiedde på samma sätt som den förra, och enär sedlarne uplästes, hafva 10 röster fallit på Hr Faggot, 2 på Hr Meldercreutz, och på Hr Grill 1 votum.

Och som de fläste röster fallit på Hr Faggot; altså blef han til Academiens Secreterare vid detta tilfälle förklarad.

Hr Faggot betygade sin erkäntsla och tacksamhet häremot, och ehuru han har nog kort om tid, vil han dock biuda til at kunna svara emot det förtroende Academien honom vid detta tilfälle visat.

Hr Præses framtog Kyrkoherden Tisselii rön at genom 9.
granträd kunna fördrifva mask ifrån rågbrädden, och ehuru det

synes ovanligit at genom et träds up och nervändande kunna förgiöra maskar; dock som Kyrkoherden TISSELIUS ej allenast sielf detta sit rön försökt, utan ock Hr CEDERHIELM och Hr ROMAN des ricktighet bepröfvat; altså fan Academien för godt at detta rön til trycket befordra, allenast det uppå Hr HÖPKENS föreställning til skrifarten blifver något ändrat. Hvilket Hr FAGGOT åtog sig at giöra.

10. Hr Præses anmodade Hr DRAKE at til Academien ingifva et utdrag af det tal, bemälte Herre hållit vid det tilfälle, då han President sysslan uti Academien aflade. Hr DRAKE låfvade härutinnan efterkomma Hr Præsidis begäran, och vid nästa sammankomst det begärte utdraget ingifva.

11. Hr HÖPKEN tog nu afskied och tackade för al den gunst Academien för honom förvarad, försäkrandes at så hädanefter som hit intils hafva all möda ospard at tiena Kongl. Academien. Hr Præses önskade Hr HÖPKEN en lyckelig resa, en beständig framgång uti alt hvad han tager sig före, och en skyndesam återkomst, hvilket vore för Academien så mycket angenämare, som hon ständigt lärer sakna det öma biträde hon af en så nyttig Ledamot härtils haft at fägna sig.

12. Hr SWEDENBORG har låtit til Academien i dag upsända och skänkt 2:ne små piecer, den ena om jordens och planeternes gång och stånd, den andra angår et förslag til mynt och måtts indelning, hvilka emottogs af Hr DRAKE til genomseende.

13. Sluteligen discourerades om titulbladet och om Archivariens och Notariens namn ännu böra stå uppå det samma, ehuru lönen för dem är indragen, hvilket uppå deras egit behag lemnades.

År 1741 den 19 Decemb. Närvarande

Præses Hr NORDENBERG.
Hr FAGGOTT.
Hr BRELIN.
Hr ELVIUS.
Hr MELDERCREUTZ.

1. Det protocoll, som hölts vid sidsta sammankomsten, blef först justerat.

Däruppå berättade Hr FAGGOTT, at han uppå Academiens befallning förändrat i anseende til ordningen Hr TISSELII rön om maskars fördrifvande genom granträd, hvilket nu åter blef upläst och til trycket remitterat. 2.

Upl:s Hr LIUNGQUISTS ingifne rön ang:de några nya påfund af delnings circlar och instrumenter, hvilka med de dertil hörande ritningar blefvo til Hr ELVII genomseende lämnade. 3.

En okänd har til Academien låtit ingifva ett rön ang:de medell och sätt att förvara sig för köld, hvilket nu blef upläst och gillat samt kommer uti detta quartal på trycket at utgifvas, sedan Hrr MEIJER och BRANDT de underrättelser vid handen gifvit, som dem uti samma sak kunna vara bekante. 4.

Det af Hr DRAKE vid förra Præsidis ombyte hållne tal blef nu gillat, samt kommer på trycket at utgifvas, sedan det förut af Hr ELVIUS och Hr MELDERCREUTZ til ordningen blifvit ändrat. 5.

Ehuru Academien vid förra sammankomsten fastställt, at vachtmästaren i dag skulle utlåta sig, om han kunde flyttia in til staden eller ej, på det at sedermera de svårigheter kunde hielpas, som så väl Hrr Præsides som betieningen därigenom tilflyter, at han nu är på Kongsholmen och långt ifrån Staden boende, blef honom dock, i anseende dertil at ganska få af Hrr Ledamöterne i dag voro upkomne, längre tid lämnad at til nästa sammankomst sig däröfver betäncka. 6.

Hr Præses föreslog Hr LIUNGQUIST och Instrumentmakaren EKSTRÖM til Ledamöter. 7.

Slutel:n gaf Hr Præses tilkiänna, at ej någon sammankomst lärer skie, förr änn til ett nytt Præsidis vahl kommer att skridas. 8.

At denna månads rentskrefne protocoller äro lika lydande med de i Academien justerade concepter, sådant intyga

ARWID EHRENMALM.

WETTENSKAPS ACADEMIENS GRUND REGLOR

Sedan Menniskiorna för åtskillige der til bewekande orsaker blifwit liksom drefne til en Borgelig sammanlefnad, så ligga de under den förbindelsen, att med samnad hand fram för alt annat, arbeta på det allmänna bästa, hwarigenom de sedan til deras enskylte wälgång med så mycket större säkerhet hafwa att förwänta någon stadga och förbättring. Så wida Wettenskaper och Konster tjena til detta hälsosamma ändamålets ernående, så wida äro de jemwäl nödige och nyttige, samt deras utspridande i det allmänna, en nödwändighet, til att befordra et Lands Lycka och Wältrefnad. Fördenskuld synes en til dessa Wettenskapers och Konsters förkofran och kringspridande ämnad inrättning angelägen, enär den innefattar ingen annan afsicht än det allmänna, inga andra medel, än sådana som till detta lofliga ändamålets winnande tjena, samt inga andra Lemmar, än Förnuftige, Åhrlige och sitt Fädernesland älskande medborgare, utan att binda sig hwarken til någon föreskrefwen ålder, tjenst och Embetes wärdighet, eller til ett wist inskränkt antal af Personer.

I sådant afseende äro följande Reglor författade, hwilka wäl i anseende til tidernas skick och omskiften kunna förökas, men aldrig til deras hufvud ändamål och Grundsatzer förändras eller förswagas.

Cap. I.

Om Academien

I Gemen

§ 1.

Alla de Wettenskaper och Konster som äga någon wärckelig nytta i det Allmänna Wäsendet, blifwa ämnen til A c a d e m i e n s upmärksamma och ömma bemödande, och äro besynnerl:n följande Stycker, neml.

Physica experimentalis.
Historia Naturalis, Mineralogie, Botanique, Zoologie.
Chymie.
Medicine, Anatomie, Chirurgie.
Mathematiske Wettenskaper.
Oeconomie.
Commerce.
Konster och *Manufacturer.*

§ 2.

Uti denna Academien äger hwar och en af Ledamöterne frihet och tillfälle att efter egit behag och bepröfwad böijelse utwälja de Wettenskaper och Konster uti hwilka han förmenar sig kunna giöra de lyckeligaste och hastigaste framsteg, eller eljest meddela de nyttigaste underrättelser.

§ 3.

Och såsom Academien altid bör hafwa för ögonen att denna inrättning har endast sitt afseende på det Almänna, altså bör ock dess omsorg därhän beständigt gå, att så snart något arbete wunnit en fullkomlig mognad, låta det ofördröijeligen genom trycket på moders målet utkomma, så att det almänna må straxt njuta Fruchten deraf.

§ 4.

Att giöra en sanning smakelig och behagelig, är rätta wäsendet af wältaligheten, och i den mening, men eij i någon annan, kommer den att upbrukas, i synnerhet på god och ren Swenska, hwarföre ock inga andra tal tillåtas, än hwilka hafwa sin afsicht på någon sannings bestyrkjande, och innehålla rena och sunda tankar, emedan annorledes en sådan öfning blifwer högst skadelig.

§ 5.

Ehuruwäl i föregående § Swenska språkets upbrukande besynnerligen blifwit tilstyrkt, såsom hvilket allena måste brukas uti Skrifter, Tryck, och wid alla offenteliga samman-

komster, så uteslutas likwäl intet wid Nya Ledamöters antagande Latin, Fransyska, Tyska, Engelska och Italienska Språken, som på wist sätt wunnit Burskap i Swerige, och äro oumgängelige både i anseende dertil, att de almänt äro wedertagne, som ock att dageligen många lärda skrifter på dessa Språken utkomma.

§ 6.

Då som för en Ordnings skull åtskillige Embeten blifwa inrättade (om hwilka nedanföre omröras skall) och hela wärkets wäl eller undergång uppå deras behörige förwaltning ankommer, så åligger Academiens Ledamöter å ena sidan, att lemna Personerne som dessa Embeten förwalta, alt det dem tilhörige förtroende, men å den andra sidan, utan afsicht på wänskap, hålla en sträng hand deröfwer att dem eij måtte tilstädjas att rubba eller ändra författningarne och GrundReglorne, eller igenom deras Embetens wårdslösa skiötande gifwa anledning åt Ledamöterne, att småningom förlora hog och lust, enär de förmärka ingen drift hos dem, hwilkom det tillhörer att besörja inrättningens behöriga framgång.

§ 7.

Deremot låfwa Academiens Ledamöter i gemen, samt hwar och en i synnerhet, så framt eij dess större och oundwikelige hinder emellan komma, att eij undandraga sig den ordning af Sysslorne, som Presidenten, likmätigt desse grund författningar giöra skulle, samt med all åhåga och skyndesamhet utarbeta de ärender, hwilka Han till Academiens heder och det allmännas tjenst wil hafwa förrättade.

§ 8.

Till hwilken ända wid någon Ledamots antagande en underskrefwen försäkring tages och ibland handlingarne förwaras af följande innehåll.

Jag underteknad låfwar och försäkrar härmed på heder och ähra, och så wist jag om mitt goda namn och rykte är öm och angelägen, att jag wil heligt och obråtzligen hålla de Reglor och författningar som redan äro giorda, eller hädanefter af

Academien skulle komma att gióras, samt att mitt upförande skall swara emot inrättningens ändamål, neml. Guds ähra, Konungens och Fäderneslandets wälgång, jemte de til Academiens föresatta giöremål hörande nyttige och lofwärde Wettenskapers och Konsters upkomst och tilltagande, eij underlåtandes, att som en nyttig Landets inbyggare, och en ärlig Swensk Man, dertil för min del bidraga så mycket giörligit är, hwarföre iag ock will winlägga mig derom, att jemte Academiens Reglors skyldiga efterlefnad, med all flit och åhoga sökja att befordra inrättningens uprätthållande och förkofring, samt att afwärja alt hwad den samma rubba, förswaga eller omkullkasta kan. Hwilket alt iag medelst mitt egit Namns underskrift och Sigills widtryckande bestyrker. Datum.

§ 9.

När någon af Academiens Ledamöter med döden afgår, åligger det Præsidenten sedan han deraf fådt del, at utsee någon till att parentera öfver den afledne, då jemwäl wid årets slut uti de trykte handlingarne på ett blad införes den dödas Födelses ort och tid, de tjenster han beklädt, samt hwad eljest hans förnämsta Wettenskaper warit, jemte de lärde skrifter som han uti Academien ingifwit eller eljest utgå låtit. Denna Sed will Academien med så mycket större ömhet hafwa fastställd, som dermedelst tillfälle gifwes att yttra dess erkjännsamhet för alt det goda, som den döda i lifstiden uträttat, och sådant eij annars kan, än lända de lefwande til upmuntran.

§ 10.

Ledamöterne behålla den ordning sin emellan efter som de blifwit antagne, och anses eij någon hög tjenst eller Embetes wärdighet (såsom oftast af Lyckan härrörande) uti en Academie, derest Wetenskap, Förnuft och Flit äro endast nödige egenskaper och Förmåner.

§ 11.

Skulle desse Grundreglor synas mörke och twetydige, så omröstas der öfwer och giöres klarare efter de fläste rösternas Utslag.

§ 12.

Uti Academiens genom trycket utkommande Handlingar införas deras Namn som utarbetat någre skrifter, och med nya rön, försök och påfund inkommit, hwarjemte deras Namn äfwenwäl anmärkas hwilka utom Academien medelst bref til Secreteraren eller någon af Ledamöterne gifwit et och annat nyttigt eller märkwärdigt wid handen.

§ 13.

Och på det arbetsamheten, utom den heder som den samma nu hos det almänna, och i framtiden hos efterkommande förtjenar, måtte på något besynnerligit sätt bemötas och ihogkommas, så blifwa årligen wid de första Tre Månaders handlingar alla Ledamöter anteknade, och bemärkas deras Namn med en Stjerna eller annat Tekn, hwilka det förflutna året öfwer med något arbete inkommit, samt åtniuta dessutom fritt ett Exemplar af det fierdedels årets Handlingar, uti hwilket något af deras arbete influtit, hwaruppå til ett Tekn Academiens Stämpel tryckes.

§ 14.

Men skulle någon af Ledamöterne emot förmodan uti twenne års tid eij ingifwit något arbete, eller på annat besynnerligit sätt bemödat sig för Academiens Wälgång, en sådan Ledamot såsom warande onödig förlore sitt säte och stämma, sedan dess 2. åren äro förflutne.

Cap. II.

Om Academiens Sammankomster och Öfverläggningar jemte den Ordning, som Derwid bör i Akt Tagas.

§ 1.

Sammankomsterna hållas en gång i weckan eller flere efter nödwändigheten hälst Förmiddagen, hwilket öfwerlemnas Presidentens egit bepröfwande och föranstaltande, alle-

nast att han, hwad dagarne anbelangar, utnemner sådana hwilka eij äro til andra nödwändiga Sysslor utsedde, såsom Postdagar p. p.

§ 2.

Alla til Academien inkommande bref, jemte de Utrikes ifrån förskaffade lärda Tidningar och efterrättelser rörande de til denna Academies giöromål hörande Wettenskaper, böra altid wid nästa Sammankomst upläsas, och sedermera hwar och ens närmare eftersinnande öfwerlåtas, dock med det förbehåll, att intet papper som Academien tilhörer må utan Presidentens tilstädjelse och behörig handskrift få hemtagas, hwilka sedermera Archivarien wid sitt answar måste återfordra.

§ 3.

Så snart en Skrift innehållande någon anmärkning, försök, eller annat dylikt är upläsen, så lägges den opåmint på bordet til hwar och ens närmare skärskådande; finnes då någon, som oaktadt de deröfwer hållna samtal och öfwerlägningar är af annan tanka och mening, han ingifwe sådant skrifteligen utan Namn, och om möijeligit är på det wijs att ingen må kunna märka hwilken det skrifwit: Hwilket sätt, såsom tjenande att leda öfwerläggningarna ifrån Personen endast uppå saken wil Academien wid alla tilfällen, så ofta giörligit wara må hafwa fastställt.

§ 4.

När det under öfwerlägningarna skulle hända att 2:ne af skiljaktige meningar blifwa för mycket upeldade, då åligger Presidenten att afbryta det twistiga samtalet dem emellan, med tillsäijande att skrifteligen andraga deras skiäl, hwarwid allenast saken måste anses, men inga anstöteliga utlåtelser emot Personen få inflyta.

§ 5.

I fall någon eij skulle detta wid skrifwandet i akt taga, så bör Secreteraren hwilkens syssla det är att förut igenomse alla skrifter, eij upläsa den samma, men wore saken af någon wikt och wäl utarbetad, kunna de anförde skiälen utdragas och den ingifne skriften sedermera aldeles dödas.

§ 6.

Enär sedan begges anförde skiäl upläsas och under skärskådande komma, måga de eij få låf att sielfwa widare med ifwer förfäkta deras meningar, men äro dock tilstädes att gifwa uplysning i hwad mening de ett och annat förstådt, hwarwid oftast tilfälle är til jemkning och förening, emedan af förfarenheten är kunnigt att många twistigheter deraf upkomma, det 2:ne eij hafwa lika begrep och förstånd om en sak, och det derwid brukade ordasättet.

§ 7.

Såsom förtroende, inbördes höflighet och wänskap är Siälen af denna inrättning, så är Presidentens ömmaste syssla, att bibehålla den samma, til hwilken ända Academien honom all nödig myndighet lemnar til afwärjande af alt hwad som deremot strida kunde.

§ 8.

Ingen må äga lof att sielf föredraga något förr än igenom Secreterarens påskrift intygat är, att skriften eij innehåller något anstöteligit emot någon af Ledamöterne.

§ 9.

Alla Skrifter föredragas efter den ordning, som de inkommit.

Cap. III.

Om Presidenten

Des Wal och Syssla.

§ 1.

När en President wäljes sker det igenom låttande.

§ 2.

Hindras någon Ledamot af siukdom eller annat oförmodeligit förfall att wid lottningen wara tilstädes, då må en annan,

som med den frånwarandes Fullmakt dertil försedd är, i dess ställe lotta.

§ 3.

Presidentens syssla är att handhafwa Academiens Reglor, att tala i Academiens Namn wid de tillfällen det erfordras, eller att dertil förordna någon annan, samt att tilse det inwärtes Hushållningen af wärket är i sin behöriga ordning; med ett ord, han bör medelst dess flit, åhuga, samt dessa reglors och författningars noga efterlefnad, gifwa lif och anda åt alla förrättningar.

§ 4.

Till nytt Presidents wal skrides hwart fierdedels år, då den afgående Presidenten för den gången icke får lätta, eij heller någon Ledamot, som intet förmenar sig kunna de följande 3 månader i Stockholm förblifwa, i den händelsen att lotten på honom falla skulle.

§ 5.

Wid hwart fierdedels års slut bör den afgående Presidenten til sin efterträdare afgifwa en Förtekning, som för Academien upläses, innehållandes de mål och ärender, som under dess tid inkommit och blifwit antingen skärskådade, gillade och afslutne, eller äro ännu under arbete och uppå närmare bepröfwande ankomma. Ifrån detta räkenskaps giörande får sig wid sådant tillfälle ingen undandraga.

§ 6.

Deremot försäkrar honom så Academien i gemen, som hwar och en af des Ledamöter i synnerhet om all lydno och wördnad då han förrättar sitt Embete, samt lofwa alla för en och en för alla att bibehålla honom wid den myndighet som han bör äga till dessa Grundförfattningars och ordningens handhafwande.

§ 7.

När Presidenten är siuk eller nödgad att förresa på någon kort tid, förwalte då den äldsta i ordningen af de i

Stockholm närwarande, des Embete, emedan inga Sammankomster böra hållas utan Presidentens närwarande, eller densammas af Ledamöterne, som i ordningen följer, och af Presidenten derom tilsagd blifwit; men om han skulle begifwa sig på någon långwarig resa eller blefwe död, då skrides ofördröijeligen til ett annat wal medelst lottande.

§ 8.

Eij må Presidenten giöra någon ny inrättning uti Academiens hushålning med mindre han dertil inhämtar Ledamöternas samtycke, men deremot blifwer den en gång giorde och antagne bibehållen, så länge inga gällande skiäl och omständigheter til ändring sig yppa skulle, hwilket Presidenten i sådan händelse äger Academien att tilkänna gifwa.

Cap. IV.

Om Secreteraren

Des Wal och Syssla.

§ 1.

Till Secreterare sysslan utnämnes en dertil skickelig Ledamot, som förstår åtskillige Språk, och äger den gåfwan att tala och skrifwa wäl; Han blifwer beständigt wid Embetet och utwäljes dertil medelst omröstande.

§ 2.

Han går Presidenten i alt tilhanda, förer bref wäxlingen, och biträdes af Archivarien eller någon annan Ledamot, som honom til hielp förordnas.

§ 3.

Honom åligger, som ofwanförmält är, att igenomläsa alla inkommande skrifter förr än de föredragas, på det att intet måtte framkomma, hwaruti något anstöteligit emot en eller annan af Academiens Ledamöter kunde finnas.

§ 4.

Secreteraren äger Votum såsom Ledamot, men så länge han innehafwer samma syssla kan han ej blifwa President.

§ 5.

På de Bref som til Academien försändas, ställes Utanskriften til Secreteraren, hwilken dem ock i Academiens Namn beswarar.

§ 6.

Enär nödigt är att föra något tal i Academiens Namn, så hörer det wäl Presidenten til som ofwanföre är omrördt; Men som icke alla Personer dertil hafwa en erfordrad gåfwa och lätthet, och i den händelsen att Presidenten sig det beswäret eij åtaga wille, så förträder Secreteraren dess ställe eller den äldsta af Ledamöterne, som dertil äger skickelighet. Hwilken då ställer sig wid Presidentens stohl.

Cap. V.

Om Archivarien.

§ 1.

Academien utnämner Archivarien medelst omröstande.

§ 2.

Han håller alla Handlingar uti en behörig ordning, besörjer trycket, samt hjelper Secreteraren uti brefwäxlingen.

§ 3.

Han äger Votum, men kan eij lotta om Presidentskapet, så länge han wid sysslan förblifwer.

Cap. VI.

Om Protocollisten.

§ 1.

Han utnemnes på samma sätt, som Archivarien och anses så länge han wid sysslan förblifwer lika som tilförene om Archivarien förmält är.

§ 2.

Protocollet som han förer är allenast ett kort sammandrag och samling af hwad som under samtalen och öfwerläggningarne märkwärdigt andrages, och anses som ämne hwilket förtjenar ett närmare eftersinnande.

Cap. VII.

Hwad som bör i Akt tagas wid en Ledamots Antagande.

§ 1.

Eij må någon til Ledamot i denna Academie antagas, som icke hyser kiärlek för nyttige Wettenskaper och Konster, och som icke äger insikt i någon wiss del af dem.

§ 2.

När ett sådant ämne af Presidenten eller någon utaf Ledamöterne til antagande föreslås, så anteknas den sammas Namn på en Tafla. Fiorton dagar derefter omröstas af Academien antingen han däruti skall inlåtas eller eij. Omröstningen skier sålunda att Archivarien går omkring och utdelar en hwit och en swart boll. Sedan samlar han desse bollar

i en låda uti hwilken Ledamöterne hwar för sig efter egit bepröfwande lägga en boll af någondera färgen. Finnas då en fierdedel swarta emot trefierdedelar hwita bollar, då kan den som blifwit föreslagen eij till Ledamot antagas, men stiger antalet af de swarta eij til fierdedelen, då är walet riktigt och gillat.

§ 3.

Sedan låter Presidenten honom få del til igenomläsande af Academiens GrundReglor, samt tilspörjer huru snart han förmenar sig kunna wara färdig med det tal, som han wid dess offendteliga intagande kommer att hålla, hwilket förut Presidenten meddelas på det han eller någon annan må kunna behörigen deruppå swara.

§ 4.

Nu är dagen utsatt, då förhålles sålunda: Twenne Ledamöter förordnas att emottaga honom, hwilka föra honom til sitt ställe, som är det understa. Presidenten berättar honom huruledes Academien pröfwat godt och nyttigt, att intaga honom i dess Sälskap. Då upläsas af Secreteraren de förnämsta delar af desse GrundReglor, hwarefter den nya Ledamoten öfwerlefwererar sin skrifteliga Försäkring. Sedan talar han först och ställer sitt tal til Academien i gemen, betienandes sig af det ordasättet, Mine Herrar, samt tager in sitt ställe, så snart honom blifwit swarat, hwarefter det straxt fortfares med öfwerlägningarne.

§ 5.

Om någon frånwarande skulle af Academien til Ledamot blifwa wald, som icke kunde wara tilstädes och på sätt, som sagdt är offenteligen blifwa intagen, så niute han sitt ställe ifrån den dagen som dess swar uppå Academiens kallelsebref ankommit.

§ 6.

Eij må någon ny Ledamot äga Votum förr än efter 3 Månader, eij heller få lotta til P r e s i d e n t s Sysslan förr än efter ett års tid.

Stockholm d. 2 Junii 1739.

JONAS ALSTRÖM
Commercie Råd

A. I. V. HÖPKEN L. B.
ledamot utaf Academien i Marseille

S. C. BIELKE L. B.
Cammarherre och Assessor

CARL LINNÆUS Med. D.
Ammiralitets Medicus i Stockh. Ledamot af Keijserliga, Kl. Franske och Societ. Lit. Ups. Societeter

M. TRIEWALD
Capitain Mechanicus vid Kongl. Fortificationen och Kongl. Engelska samt Societ. Lit. Upsal. Ledamot

CARL WILH. CEDERHIELM

SVENSKA VETENSKAPSAKADEMIENS PROTOKOLL

FÖR ÅREN 1739, 1740 OCH 1741

MED ANMÄRKNINGAR UTGIFNA

AF

E. W. DAHLGREN

2.

ANMÄRKNINGAR OCH REGISTER

STOCKHOLM
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

UPPSALA 1918
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

Förteckning

öfver bref, handlingar m. m. meddelade in extenso såsom bilagor till Anmärkningarna.

ANMÄRKNINGAR

Anmärkningar.

Titelbladet till första bandet af akademiens protokoll är egenhändigt skrifvet af Carl Linnæus.

Angående akademiens uppkomst har Linné lämnat en berättelse i bref till akademiens sekreterare P. W. Wargentin (odateradt, men med säkerhet skrifvet 1761), hvilket enligt akademiens beslut af d. 14 sept. 1838 förvaras »bredvid de handlingar, som röra Academiens instiftande». Detta bref är tryckt i *Bref och skrifvelser af och till Carl von Linné utg. af Upsala universitet*, Afd. I: Del. II, Sthlm 1908, s. 243—245. Äfven Höpken har gifvit en liknande redogörelse i bref, likaledes till Wargentin, af d. 7 aug. 1768; tryckt i *Riksrådet Grefve A. J. von Höpkens skrifter*, utg. af Carl Silfverstolpe, Bd 1, Sthlm 1890, s. 382—384. I fråga om åt hvem största andelen i akademiens tillkomst bör tillmätas äro dessa framställningar ej fullt öfverensstämmande. Samuel Sandel kringgår frågan i sitt *Tal om Kongl. Svenska Vetenskaps Academiens inrättning* (d. 6 nov. 1771), där han säger: »Om jag tilägnade den ena eller andra af våre älskade och vördade Stamfäder någon större förtjenst af denne inrättning, skulle jag öfverträda den första af deras egna författningar . . . Äkta vänner känna icke några företrädes tvister» — af stiftarne voro Höpken och Linné då ännu i lifvet.

Den 2 juni 1739.

Att stiftarne haft för afsikt att redan före denna dag sammanträda för att bestämma ordningen sins emellan och utse president framgår af följande biljett, utan utsatt datum, från Höpken till Bielke (Upps. Univ.-bibl. Mskr. C 25):

Monsieur mon très cher frère,

Je parts dans ce moment pour la Campagne. Je vous recommande l'incluse et vous autorise par celluy, mon cher frère, de tirer au sort pour moy et en mon nom, et de balloter pour

la charge de Président. Je seray en peu de jours de retour et suis très parfaitement

Votre très humble et très obéissant serviteur
A. J. v. Höpken.

Dimanche au soir le de May 1739.

§ 1. Redan före akademiens instiftelse hade på Riddarhuset hållits föreläsningar öfver vetenskapliga ämnen. D. 3 juni 1721 fick auskultanten i bergskollegium Andreas Gabriel Duhre tillstånd att »läsa publice Geometrien samt Algebra uti Conference Rummen på Riddarhuset» — han hade dess förinnan hållit liknande föreläsningar vid fortifikationskontoret, i tryck utgifna 1718 af Georg Brandt — och d. 22 mars 1725 beviljade riddarhusdirektörerna en supplik af löjtnanten vid fortifikationen A. J. Nordenberg (sedan akademiens ledamot) »at få hålla lectioner på Riddarhuset uti thet, som hörer til Navigation». En liknande ansökan förevar inför riddarhusdeputationen d. 18 okt. 1727, då Mårten Triewald »begiärt at få hålla lectioner här på Riddarhuset uti Naturkunnigheten». Man erbjöd honom för ändamålet »Conference Cammaren bredevid Secrete Utskotts Salen» jämte det till denna lokal hörande förmaket, men Triewald förklarade sig icke kunna bruka dessa båda rum, utan ville hafva självfva sekreta-utskottssalen, hvilket deputationen icke kunde bevilja, emedan »det rummet vore destinerat till sina visse usus för Ständerne, samt des utom plägar brukas när Collegierne efter Kongl. May:ts befallningar sammanträda». Att Triewald emellertid fått sin vilja igenom framgår af hvad han yttrar i förordet till sina tryckta *Föreläsningar* (D. 1, Sthlm 1735), att han »började 1728 den 8 Januarii och följande dagar, jämväl 1729 den 15 Octobris uti Riksens Ständers *Secrete Utskots Salen* på Modersmålet hålla Föreläsningar öfver Mequaniquen, Hydrostatiquen, Aërometrien och Optiquen». Den flerstädes förekommande uppgiften, att Triewald härigenom blef den förste läraren vid kommersrådet Thams Collegium illustre (se anm. vid d. 6 juni § 3), är emellertid oriktig; hans föreläsningar bekostades helt säkert med det anslag af 600 dr smt, som år 1726 beviljats honom på bergskollegii stat, och möjligen äfven med åhörarnes inträdesafgifter; för en hel kurs betalades af hvarje deltagare 20 daler silfvermynt (se Triewalds *Notification om Trettijo Publique Föreläsningar öfver Nya Naturkunnigheten . . . som på Riddare-Huset i Stockholm komma at taga sin början den 15:de Octobris innevarande åhr 1728*).

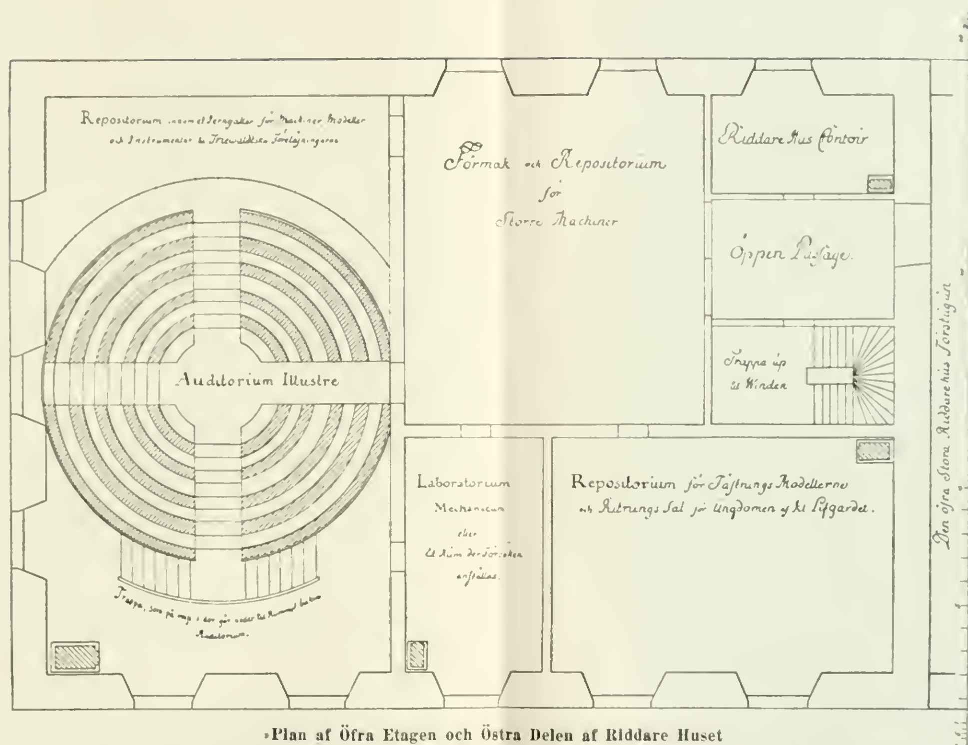
Den för dessa föreläsningar upplåtna lokalen har gifvit upphof till det likaledes oriktiga antagandet, att äfven vetenskapsakademiens instiftelse ägde rum i sekreta-utskottssalen, det största af de nu s. k. Landtmarskalksrummen i Riddarhusets nedre våning (till vänster om stora vestibulen); »Auditorium illustre» ägde ej mer än till namnet gemenskap med det af S. Tham tillärnade »Collegium illustre». Den 16 dec. 1734 hade Triewald insinuerat ett

»memorial, derutinnan han sig tilbinder, i fall Högl. Ridderskapet och Adeln den stora Sahlen med sin bekostnad till en evärdelig Schola illustris ville inreda låta, som icke allenast med föreläsningar uti den nya naturkunnigheten ville tiena den upvexande ungdomen, utan ock innom någre åhrs förlopp anskaffa en långt ansenligare apparatum af åtskillige till bem:e vetenskap nödige instrumenter och machiner, än den han tilförende haft, samt samma apparatum till en evärdelig egendom för Högl. R. och A. lämna och öfverlåta, m. m.» Den ifrågavarande salen upptog hela östra delen af Riddarhusets öfre våning, motsvarade alltså till storlek plenisalen i den västra, men var ännu fullkomligt oinredd; den saknade t. o. m. golf och innertak. TRIEWALDS memorial, som vid tillfället ej synes ha ledt till någon åtgärd, föredrogs först d. 18 okt. 1735 vid ett gemensamt sammanträde af riddarhusdirektörerna och riddarhusdeputationen, sammankalladt med anledning af en hemställan från generalmajoren och generalkvartermästaren baron AXEL LÖWEN, däri denne förklarat, att han ville »anskaffa medel till den store oinredde salens på Riddarhuset inredande, så framt han finge tillstånd densamma efter den af Capitain TRIEWALD inlefvererade ritningen at indela och sedan nyttia rummen, så at det ena blefve ett auditorium, hvarutinnan Capitain TRIEWALD komme at hålla publique föreläsningar uti Mechaniquen och andra mathematiske vetenskaper, och at uti det andra fästnings modeller kommo at förvaras samt ingenieur Capitainen NORDENBERG at publice informera uti fortificationen, och at det tredie måtte brukas till ett laboratorium Mechanicum, samt det öfriga som ett Förmak blefve tillika ett repositorium för store machiner och modeller.» Förslaget väckte visserligen betänkligheter, bl. a. därför att den stora salens indelning i flere rum skulle hindra dess ifrågasatta användning som plenisal för bondeståndet, men antogs slutligen d. 25 okt. 1735, sedan LÖWEN förklarat sig vilja lämna den erforderliga summan, 7996 dr 16 sk. kopp:t, såsom ett räntefritt lån från fortifikationskontorets medel; kontrakt om arbetets utförande uppgjordes d. 28 okt. med handelsmannen JOHAN RYCKER. TRIEWALDS förhoppning, att arbetet skulle vara färdigt »till Juhl» och att han strax därefter skulle kunna börja sina föreläsningar, gick dock ej i uppfyllelse. Penningarna räckte icke till, och TRIEWALDS ansökan om ett anslag af Riddarhusets egna medel för fullbordandet blef d. 26 mars 1736 af direktörerna afslagen. Han fick nu en ny förespråkare i LÖWENS efterträdare öfversten STOBÉE, som d. 28 okt. 1737 erbjöd ännu ett förskott från fortifikationens kassa af 694 dr smt för återstående snickararbete och målning af de i auditoriet »en amphithéâtre» anordnade bänkarna samt för uppsättande af »ett järngaller samt nödige repositorier till de med mycken omkostnad förfärdigade experimental Machiners säkra förvar och i ordning sättiande» m. m. Äfven detta anbud funno direktörerna »betänkeligit» att antaga, »vid Riddarhus Cassans nuvarande tilstånd».

och emedan de föreslagna anordningarna »för sielfva Riddarhuset egenteligen icke kunde anses hvarken för nödige eller nyttige», men ehuru deras protokoll ej angifva annat än att ärendet d. 22 dec. 1737 blef uppskjutet, är det antagligt, att TRIEWALD också denna gång lyckades drifva sin vilja igenom: den här meddelade planritningen (Tilas' saml. i K. Bibl.), som angifves vara en »något rättad» kopia af originalet (Protocoll vid Riddarhuset 1731—37, Allegat N:o 129), visar, att åtminstone det ifrågasatta järngallret i Auditorium illustre blifvit utfördt.

Riddarhusets handlingar lämna ingen upplysning om när och på hvilka villkor akademien fick dispositionsrätt öfver detta Auditorium illustre och de angränsande rummen, hvilka, såsom af det föregående framgår, motsvaras af de lokaler, som nu begagnas till sessionssal för riddarhusdirektionen, ämbetsrum för riddarhussekreteraren och riddarhuskamreraren m. m. Möjligen var det en helt och hållet själftagen upplåtelse vare sig af HÖPKEN, som redan då var en inflytelserik ledamot af ridderskapet och adeln, eller af TRIEWALD, hvilken synes ha betraktat dessa rum såsom sina egna — först efter förnyade anmaningar kunde han förmås att i juli 1737 afhysa sin instrumentmakare, hvilken »utan direktörernas vetskap eller tillstånd inflyttat uti de i Riddarhusets öfre våning til publique föreläsningar inredde rummen». Äfven efter det akademien här tagit sin bostad, fortgingo föreläsningarna i Auditorium illustre, dels af TRIEWALD, som enligt annons i Stockholms Post-Tidningar d. 17 sept. 1739 där började sina »allmänna föreläsningar öfver den nya naturkunnigheten illustrerad igenom rön och försök förmedelst en hel ny samling af instrumenter och machiner», och hvarmed skulle fortsättas en gång i veckan eller hvarje onsdag precis kl. 5 e. m., dels af LINNÆUS, som likaledes genom annons d. 2 juni 1740 inbjöd till »föreläsningar uti Botaniquen», hvarvid han skulle »framvisa de Planter omkring Stockholm vildt eller i Trägårdar växa, med deras egenskaper». Ehuru den senare som lokal för sina »Publique föreläsningar öfver Sten-kieningen til Bergarter, Malmer och Fossilier» annonserat (d. 14 febr. 1740) »Kongl. Bergs Collegii Archivum», blefvo äfven dessa föreläsningar öfverflyttade till Auditorium illustre på grund af det starka tilloppet af »300 åhörare eller så många, som TRIEWALDS rum på Riddarhuset kan knappast emottaga».

Snart torde emellertid akademien ha funnit själfva auditoriet för stort som samlingsrum för sina i början fåtaliga ledamöter: redan d. 16 juni 1739 (§ 15) flyttade akademien »in uti ett annat rum», antagligen det som enligt planen skulle användas till Laboratorium mechanicum (nu riddarhuskamrerarens kontor). Huruvida man återigen fann detta för trångt angifves visserligen icke, men d. 22 april 1741 (§ 4) förekom fråga om anskaffande af en tjänligare lokal, hvilket då icke föranledde någon åtgärd. Ånyo, d. 26 sept. 1744, då akademien sammanträdde »uti Auditorio illustri på Riddarhuset»,

»Plan af Öfra Etagen och Östra Delen af Riddare Huset

eller den fordom kallade Stora Salen, som år 1735 inrättades til et Auditorium Illustre, der fordom Mechanices Capitainen Mårten Triewald en tid höll sine föreläsningar i Physiquen och der äfven Fortifications Contoiret hade sitt Informationsrum in til på 1740-talet. Hvarefter Kl. Sv. Wetenskaps Academien fick ifrån år 1739 nyttia desse rum in til 1765 års Riksdag, då det beslöts at hela Östra Delen af Riddarehuset skulle inrättas och indelas på det sätt, som til och med år 1768 beslutadt och fullbordadt blef.» (Tilas Saml. T. I, s. 102, i Kungl. Biblioteket.)

säger protokollet, att det »taltes om rum för Academiens sammankomster. Hr Baron Höpken tilböd Academien at nyttia en sahl uti Falkenbergiska huset på Drottninggatan, där han nu kommer at bo, hvarföre K. Academien tackade; men det blef beslutit, at man först skulle skrifva til Riddarhus Direction af få hädanefter så väl som tilförene nyttia det rummet, som var bredevid Auditorio illustri.» Den 27 okt. s. å. anmäldes, »at Riddarhusdirection lämnat Kongl. Academien det begiärta rummet emellan Auditorio illustri och fortifications informations salen til at stadigt betiäna sig af för sina sammankomster». Förklaringen hvarför man kunde nöja sig med ett så litet rum torde ligga däri, att talrikare besökta sammankomster, såsom vid presidentsombyten och parentationer, höllos i Auditorium illustre, de senare t. o. m. i stora Riddarhussalen. Först d. 24 jan. 1747 heter det, att »Herrar Ledamöterna besvärade sig öfver den trängsel, som var i det lilla rummet, hvaruti Academien nu hade sina sammankomster, hvarföre man kom öfverens at hålla dem uti det stora eller Auditorio illustri, och at det derföre tilreda, så at det må kunna upvärmas», men de med anledning häraf vidtagna åtgärderna visade sig föga effektiva, ty under vintrarna på 1750-talet inträffade ofta, att sammankomsterna »för den starka köldens skull» måste afbrytas eller helt och hållet inställas.

I Riddarhuset förblef akademien till d. 25 jan. 1764, då hon på grund af två år tidigare skedd uppsägning måste därifrån afflytta, och vid 1765 års riksdag »beslöts att hela östra delen af Riddarhuset skulle inrättas och indelas på det sätt, som til och med år 1768 beslutadt och fullbordat blef» (anteckning på den här meddelade planritningen). — En historik af akademiens senare lokalfråga meddelas i *Handlingar ang. K. Vetenskapsakademiens . . . byggnadsfråga*, Sthlm 1902, s. 8 ff.

§ 3. Anders Celsii här refererade bref till Bielke finnes i original bland den senares brefväxling i Uppsala universitetsbibliotek (C. 25) och är af följande lydelse:

Min gunstige Hr Baron,

Det är mig rätt kiärt at höra at en så nyttig societet komme at uprättas; jag har länge arbetat at kunna vinna samma ändamål med vår här i Upsala; men pedanterie, som blir contraband i denna nya, har altid legat mig i vägen. Jag har altid påstådt tvänne ting, det ena at flytta vår societet til Stockholm, och det andra at gifva våra Acter ut på svänska; men jag har aldrig kunnat reussera hvarken i det ena eller det andra. Derföre är jag aldeles på den tankan, at man kan giöra här som i Paris, och låta denna societeten i Upsala svara emot deras Académie des inscriptions et des belles lettres, och den andra i Stockholm vara just som l'Académie des sciences: och kunna således våra Acter, som då komma at innehålla mäst Antiquiteter, Critiquer, Philologiska dissertationer, Poesier etc. längo

nog skrifvas på latin; sedan kunna ock de latinska Acta tjena för at recensera några nya böcker och inventioner til at giöra kunnigt utom lands. Jag skulle tro at denna societeten i Stockholm borde heta *Wetenskaps Academie* generelt utan at lägga Oeconomiska titulen der til; ty i Frankrike är en serdeles distinction på Académie des sciences och Société des sciences. Den gamlaste och förnämsta i Paris heter Académie, men den andra, som sedermera tilkommit, heter Société, såsom i Montpellier, Lion, Bourdeaux. Första ursprunget hos de Gräkers Academie var ej annat än et compagni af Philosopher. Dessutom tycker jag at societets namnet näst i Stockholm förstås med Tullarrende societeten. Men där studenter informeras heter rättare Schola och Universitet än Academie.

Hr Baron behagar försäkra respective Hrr af detta nyttige och illustre compagniet, at jag skal altid hålla för en heder och förmån, at få räknas ibland dem, och skulle önska, at jag kunde fullgiöra den goda tankan Hr Baron altid betygar för den ringa kunskap jag kan äga.

Jag torde få vidare veta denna societetens desseiner, och kan jag giöra dem någon nyttig acquisition här på orten, skal det vara mig kiärt. Men laga för all ting, M. Hr Baron, at där antages ej nogon Ledamot, som icke har kiärlek för nyttiga vetenskaper, och jämväl insikt i nogon viss del af dem. Ty somliga villa allenast vara med för namnet skull, och andra politiska afsikter. Och hoppas jag at i denna societeten ett RiksRåd skal intet holla sig för god at sitta til bords med en handtvärkare, som ofta kan giöra riket mycket mera nytta, än den som gådt och trampat på Parnassi högder i 40 åhr etc.

Jag har den äran at vara
Min gunstige Hr Barons
hörsamste tjenare
Upsala d. 29 Maji 1739. AND. CELSIUS.

§ 4. Jfr Grundreglernas inledning samt Cap. I § 10 och VII § 1. Att inga hedersledamöter skulle antagas beslöts d. 6 juni § 9.

§ 5. Att såsom ROSENHANE uppgifver (*Anteckningar till K. Vet. Ak:s historia*, s. 88) protokollisten LARS SALVIUS föreslagit namnet Oeconomiskt Vetenskapsgille kan icke vara riktigt, då SALVIUS först d. 7 juni 1739 intog sin plats i akademien såsom dess notarie.

Med »Académie de musique» torde, enligt meddelande af dr HOLGER NYBLOM, förstås det företag, som på 1730-talet igångsattes af koncertmästaren, sedermera hofkapellmästaren PETER BRANT: han bildade en större orkester och gaf i sammanhang därmed undervisning i musik. I en supplik till öfverstemarskalken frih. SAMUEL ÅKERHIELM af 1743 berättar BRANT, att han »icke velat tillåta sig att lämna oförsökt, om icke en Musicalisk Academie

härstädes kunde inrättas». Verket hade underhållits medelst subskription och abonnementer samt hade burit sig, »ehuruväl utan någon min egen profit», till år 1741, hvarefter Brant råkat i ekonomiskt bryderi, som föranledde hans hänvändelse till sin chef öfverstemarskalken (K. Bibl., Eichhorns saml.).

I *Stockholms Post-Tidningar* d. 5 nov. 1741 kungöres, »at den *Musicaliska Academiens Concerter*, som blefvo förledit År håldne uppå den stora Rådstugu Salen vid Riddare Hus Torget, komma at åter taga sin början på samma rum nästkommande Onsdag som är den 11. November, om eftermiddagen ifrån kl. præcise 5. til 7. hvarmed sedan continueras alla Onsdagar tils Påsken tilkommande åhr». — Kungl. Musikaliska Akademien instiftades först 1771.

»Académie de peinture»: Kongl. Ritareakademien, inrättad af de till nya slottets utsmyckning inkallade franska konstnärerna. Se: L. Looström, *Den svenska konstakademien under första århundradet af hennes tillvaro 1735—1835*, Sthlm 1887.

Frågan om Handlingarnas titel var sedermera föremål för öfverläggning d. 5 aug. § 12, d. 8 sept. § 4, d. 12 sept. § 5, d. 15 sept. § 5, 6, d. 22 sept. § 8, d. 26 sept. § 1, samt afgjordes definitivt d. 7 nov. § 13. Rosenhane säger (*Anteckn.* s. 88), att »ehuru Akademiens grundreglor icke blefvo förr än år 1741 af Konungen stadfästade, antog hon likväl titel af Konglig på sina Handlingar, emedan Konungen till deras utgifvande lämnat sitt Nådiga tillstånd». Detta är endast i så måtto riktigt, som den *andra* (efter stadfästelsen utgifna) upplagan af de första Handlingarna har titeln *Kongl. Svenska Wetenskaps Academiens Handlingar*.

§ 6. Huruvida Cederhielms plats bestämdes genom lottning torde vara osäkert; jfr Linnæi redogörelse för förrättningen ofvan s. 94. Antagligen deltogo endast de fem närvarande stiftarne i lottningen, och det sjätte rummet tilldelades därefter den frånvarande Cederhielm.

§ 7. Grundreglerna voro författade af Höpken. Deras underskrift omtalas ej i de följande protokollen och skedde antagligen först efter d. 9 jan. 1740, då enligt anteckning till dagens protokoll (§ 10) Cederhielm lofvade draga försorg om deras afskrifning.

§ 8. De äldsta grundreglernas stadgande om presidentval återfinnes i Cap. III § 1. Denna § erhöll i Grundreglerna af d. 31 mars 1741 följande förändrade lydelse:

»Vid Præsidis val förhålles sålunda. Alla de Ledamöter, som ingifvit deras Försäkrings skrifter och i följe af den 15. § i 1:sta Cap. varit tre Månader Academiens medlemmar, antekna hvar för sig på sedlar fyra sådane Personers namn, hvilka varit et år Ledamöter och äro närvarande. Sedan de fläste rösterne hafva således utmärkt Candidater, skrida de samma til Lottning, och är den Præses som lotten faller på.»

Det första presidentvalet enligt denna förändrade bestämmelse ägde rum d. 9 juli 1740, således redan före de nya grundreglernas fastställelse.

§ 9. Beslutet att presidenten skulle äga två röster förnyades d. 1 sept. § 11.

§ 10. Anders Celsius och Samuel Klingenstierna voro alltså akademiens först invalda ledamöter; om kallelsebrefven till dem se vidare prot. d. 6 juni § 2, 7 juni § 7, 9 juni § 4. Att de i ledamotslängden fingo numren 12 och 21 berodde på beslutet d. 9 juni § 9, att ledamöterna skulle intaga sitt säte efter den tid, som svar på kallelsen inkommit (jfr Grundregl. Cap. I § 10). Beslut om formulär till kallelsebref, »som bör vara särskilt upsatt för dem, som redan någon tid varit ledamöter, och för dem, som nyl:n til ledamöter blifvit antagne», fattades först d. 10 febr. 1742; men d. 9 mars 1745 berättade Hr Faggot, »at sådana formella kallelsebref ei blifvit utfärdade på 3 års tid, utan man har därmed med flit innehållit», hvilket gillades af Höpken, som »hölt också före, at därmed ei borde fortfaras, emedan det vore ett steg giort med sådana kallelsebref, som vore emot Academiens inrättning, i anseende til den frihet man borde hafva med ledamöternas uteslutande efter Grundreglorne».

Den 6 juni 1739.

§ 1. Tillkännagifvandet infördes i *Stockholms Post-Tidningar* redan dagen därpå, d. 7 juni, och är af följande lydelse:

»Såsom under namn af Wettenskaps Academie åtskillige Personer hvarje vecka sammanträda til den ändan at upbruka de Wettenskaper hvilcka kunna vara det allmänna til någon nytta hvarföre ock hvart fjerndels åhr Handlingar af allehanda rön och observationer igenom trycket utkomma skola; Altså varder sådant härmed kundgiordt med begiäran det täcktes hvar ock en af Hushållarne i Lands-Orterne eller elljest de som idka andre nyttige Konster och Wettenskaper, samt giordt några nya Anmärckningar och försök, deraf gifva Academien gunstig del på det de uti handlingarne kunna uptagas och inryckas hvarjemte deras namn med all skyldig erkiänsamhet skole antecknade blifva hvilcka således til det hälsosamma ändemålet bidraga velat, hvarpå inrättningen af denna Wettenskaps Academie endast syftar neml. Fäderneslandets och des inbyggares upkomst välgång och förkofring. Fördenskull täcktes de Herrar som i sådan afsickt med Academien behaga Correspondera, addressera sina Bref til Academiens secreterare

Baron ANDERS HÖPKEN hvilcken uti Academiens namn lärer hafva den åhran dem ofördröyel. at besvara.»

§ 3. Kommersrådet SEBASTIAN THAMS gåfvobref till upprättande af ett Collegium illustre vid Riddarhuset af d. 8 mars 1727 är aftryckt i *Handlingar rörande donationer till Kongl. Vetenskaps-Akademien eller under dess förvaltning*, utgifna år 1880, s. 1—3. Donators änka, ELISABETH CRONSTRÖM, afled 1771 utan att ha gjort någon disposition till akademiens förmån. Upplysningar om den Thamiska institutionens historia ses i: *K. Svenska Vetenskapsakademien. Personförteckningar 1739—1915*, s. 227; och för den äldre tiden utförligare i: *Samling af stiftelse-urkunder för Riddarhusets kassor och fonder m. m.*, Sthlm 1871, s. 5—10.

§ 5. Om TRIEWALDS löfte att bekosta kopparsticken se d. 24 dec. 1739 § 2. — ERIK CARL BERGQVISTS antagande till akademiens kopparstickare synes vid detta tillfälle ej ha varit definitivt; jfr prot. d. 20 juni § 8, d. 25 aug. § 10, d. 29 aug. § 20. Rätt att närvara vid akademiens sammankomster erhöll han först d. 5 mars 1740 § 5.

§ 8. Den af HÖPKEN skänkta byrån (se vidare d. 16 juni § 1) finnes tyvärr ej numera i akademiens ägo.

§ 9. Antagligen har man i det här gifna förbudet mot hedersledamöters antagande att se anledningen till, att då från år 1810 medlemmar af svenska konungahuset därtill kallades, dessa till en början benämndes »förste ledamöter». I trots af paragrafens ordalydelse blef arffursten ADOLF FREDRIK år 1747 akademiens »protector».

§ 10. Handlingarnas första kvartal utkom ej förr än i slutet af november 1739.

§ 11. LINNÆI utlofvade observation upplästes i akademien d. 1 sept. § 6 och publicerades främst i första kvartalet af Handlingarna under titel: »Rön om växters plantering, grundat på naturen».

Om HÖPKENS företal se vidare prot. d. 16 juni § 9, d. 11 aug. § 3, d. 18 aug. § 6. Det finnes i sin helhet intaget här nedan vid sistnämnda datum.

BIELKES memoire om almträd föredrogs d. 8 sept. och föranledde då en öfverläggning i akademien (§§ 5, 6), men återtogs sedermera af författaren (se 1740 d. 30 jan. § 11 och d. 4 juni § 2) och blef ej offentliggjord i Handlingarna.

TRIEWALDS »Nyt påfund af Drif-bänkar som undfå sin värma af ånga» upplästes d. 22 aug. §§ 6, 7 och utgafs i Handlingarnas första kvartal, s. 25—35.

JONAS ALSTRÖM (ALSTRÖMER) infriade ej sitt löfte förr än

då han d. 26 sept. 1759 nedlade presidiet i akademien med ett tal »om Schäfferiernes nytta».

§ 12. I slutet af första kvartalet infördes sex frågor, hvilka inleddes med följande tillkännagifvande: »Den som behagar lämna til Wetenskaps Academien en närmare uplysning uti följande stycken, tilskyndar henne derigenom en sådan ynnest, som Hon åstundar med all skyldig vederkänslo uptaga och bemöta». Liknande »Spörsmål» framställdes äfven i andra kvartalet för 1739 och i första kvartalet för 1741 (om honungsdaggen).

§ 14. Att en förslagslista på blifvande ledamöter redan förut blifvit meddelad CELSIUS framgår af följande bref från denne till BIELKE (Upps. univ.-bibl. C. 25):

Monsieur,

Comme vous me faites espérer que nous aurons bientôt l'honneur de vous voir ici; nous pourrons plus amplement causer ensemble sur les affaires de l'Académie. La liste des membres destinés est si bien choisie, que j'ai une grande difficulté d'en choisir les plus utiles. Mais il est plus aisé d'y ajouter quelqu'uns, par exemple Mr le Comte de Tessin, Mr Möller Chirurgien, Mr Stobæus Archiater et Professeur à Lund, et Mr Polhem. Il me semble, que ceux, qui demeurent fixement à Stockholm, sont les plus nécessaires au premier établissement de l'Académie.

Je vous prie de complimenter de ma part le nouveau président et le secrétaire, dont le choix ne peut être que fort approuvé de tout le monde.

J'ai l'honneur d'être, Monsieur,
Votre très humble et très obéissant serviteur
CELSIUS.

à Upsal le 5 Juin 1739.

Den 7 juni 1739.

§ 1. Om protokollistens lön se 1739 d. 1 dec. § 9, d. 5 dec. § 13, d. 12 dec. § 17, d. 15 dec. § 18, d. 19 dec. § 9; 1740 d. 26 jan. § 8; 1741 d. 31 okt. § 6, d. 16 dec. § 13.

§ 2. Uttrycket att BIELKE justerade protokollet för d. 6 juni torde innebära, att detta affattats af honom; antagligen är detsamma förhållandet äfven med protokollet för stiftelsedagen d. 2 juni.

§ 3. Frih. NILS REUTERHOLM fick såsom den först introducerade

af de invalda ledamöterna sin plats i matrikeln närmast efter stiftarne. Att han af LINNÆUS i första rummet föreslogs till ledamot kan betraktas såsom en gärd af tacksamhet för det han bekostat dennes resa i Dalarna och för den välvilja, som LINNÆUS åtnjöt i det Reuterholmska huset under sin vistelse i Falun, där REUTERHOLM då var landshöfding. Jfr TH. M. FRIES, *Linné*, I: s. 141 ff., och C. FORSSTRAND, *Linné i Stockholm*, s. 38 ff. Efter introduktionen var REUTERHOLM ej närvarande vid någon sammankomst, och något deltagande från hans sida i akademiens verksamhet antydes ej af protokollen, utom det bref som omförmäles d. 14 febr. 1741 § 2. Han var således förfallen under det stadgande, som föreskref att den, som på två års tid ej ingifvit något arbete eller på annat besynnerligit sätt bemödat sig för akademiens välgång, skulle uteslutas, och frågan härom blef aktuell, då LINNÆUS d. 23 febr. 1745 erinrade om grundreglernas efterlefnad i detta hänseende. Men vid samma sammankomst föreställde Hr SALANDER, »i anledning af en discours at man borde gifva Ledamöterna anledningar at inkomma med sådant, som man viste rörde deras kundskaper, innan man giorde något steg til deras uteslutande, om icke det borde skrifvas til Landshöfd. Hr REUTERHOLM och begiära hvad han kan hafva sig kunnogt angående de inrättningar och medel här i Sverige kan vara at tilgå til de fattigas föda, hvarom Hr SALANDER sade sig talt med Hr REUTERHOLM, och skulle äga deruti en besynnerlig kundskap. Äfven påminte Hr LINNÆUS, det Hr REUTERHOLM skulle hafva en fullkomlig kundskap om sädes magaziner, huru mycket säden evaporerar, hvilket också skulle ställas til dess utlåtande, och kunde detta ske igenom Hr HESSELIUS, som kunde inhämta Hr REUTERHOLMS kundskap härom och därmed inkomma til Academien: hvarom skulle skrifvas til Hr HESSELIUS.» LINNÆUS har således själf hyst betänkligheter mot att tillämpa grundreglerna i hela deras stränghet på sin gamle vän och gynnare, och ehuru protokollen ej förmäla att något svar ingått på förfrågningarna angående REUTERHOLM, så blef denne ej inbegripen under den uteslutningsdom, som år 1748 drabbade andra försumliga ledamöter.

§ 4. I akademiens arkiv finnes en påbörjad afskrift af de tal, som hållits vid introduktioner och presidentombyten; den är afbruten med utgången af 1740. I de flesta fall innehålla dessa tal endast ömsesidiga artighetsbetygelser; såsom prof må de båda äldsta meddelas. HÖPKENS svar till REUTERHOLM lyder:

»Min Herre! Till at befrämja den hälsosamma afsicht, i hvilken Academien blifvit inrättad, har ingen ting tykts vara nödvändigare änn at utse Ledamöter af besynnerlig lärdom, skickelighet och nijt för Fäderneslandets upkomst. Academien, som har thetta städse för ögonen, har ifrån första början sig önskat den ähran, hon nu i dag äger, at se Eder, min Herre, en af sine Ledamöter.

Där förnuftige öfningar jämte kärlek för det allmänna förena åtskillige snillegåfvor uti ett upsåt och til ett ändamål, där är en man af Eder förtienst och Edra egenskaper intet främmande, där tycks han träda til sit säte, såsom til en ägendom hvilken honom med rätta tilkommer.

Academien har fördenskull orsak at fägna sig öfver ett vahl, hvilket lärer otvifvelachteligen förvärfva henne allas bifall och det goda omdömme i det allmänna, hvarom hon är så mycket mera öm, som det ger lif och anda åt hennes förrättningar.

Emot desse och flere förmåner, hvilka med Eder person I, min Herre, henne skiänckt och tilskyndat, öfverlemnar Academien Eder thet endaste och säkraste hon förmår gifva: en fullkommelig, upricktig och evig erkiänsamhet.»

Cronstedt yttrade följande (Bielkes svar saknas):

»Mine Herrar! Under mitt vistande utrikes hafva de på åtskillige orter med nytta inrättade Academier och Societeter uptändt hos mig en besynnerlig längtan at slike inrättningar til vårt lands heder och gagn äfven här hos oss skulle vinna rum. Nu har jag med glädje ärlefvat den dagen at finna min önskan fullbordad genom en Wettenskaps Academies början, som jag försäkrar mig med tiden lärer täfla om anseende och vitterhet med [de] yppersta i Europa.

Huru högt detta gläder mig kan iag med orden icke utföra, men ännu mindre uttrycka den ogemena fägnad upväckes hos mig öfver den ähran mine Herrar behagat giöra mig, i det de hållit mig värdig at blifva räknad ibland denna Academiens första Ledamöter. Mine Herrars ädelmodighet och min oöfvade tunga tillåter icke at gå inn uti deras mer änn välförtienta beröm, hvilka til denna Societeten varit första uphofsmän, närvarande tider skola tala derom, Riket däraf känna fruckten, och eftervärlden vörda deras mull, som en så nyttigfull inrättning kommit på bahnen.

Jag sluter altså med den visa försäkran, at som den heder mig skiedt i dag altid hos mig i et ganska ömt och tacksamt sinne skall förvaras, så skall ock min högsta åtrå och eftersträfvande därhän gå, at i mine göromål åtminstone kunna upfylla någon del af den goda tanka mine Herrar behagat fatta om mig, uti hvilkas ynnest och benägenhet iag mig nu och framgent innesluter.»

§ 6. Att det »lottades om deras säte och stämma» kan ej innebära annat än att genom lottning afgjordes, huruvida Ehrensvärd eller Nordenberg skulle först introduceras.

Den 9 juni 1739.

§ 3. Ehuru akademien enligt denna paragraf förklarade sig beredd att till pröfning upptaga äfven utomlands gjorda uppfinningar och meddela deras resultat åt den svenska allmänheten, så innebar detta icke att åt blotta öfversättningar skulle beredas rum i akademiens Handlingar, såsom framgår af yttranden d. 5 aug. § 7 och d. 11 aug. § 19.

§ 6. Carl Gustaf Cederhielm, kusin till stiftaren Carl Wilhelm Cederhielm, blef icke antagen till ledamot; se d. 16 juni § 4. Anledningen härtill var nog icke den som där angifves, utan de särskilda »raisons» som Bielke i sitt nedan införda bref antyder. C. G. Cederhielm var nämligen känd för sitt excentriska lefnadssätt, som bl. a. bragt honom i bysättningshäkte i Paris, där han tillbragte de sista sexton åren af sitt lif, till sin död 1740. Hans bekanta handgripliga sammanstötning med Olof Dalin inträffade dock först i mars 1740, således efter det han blifvit föreslagen till ledamot i akademien; se K. Warburg, *Från förra seklets svenska pariserkoloni: Dalin och Cederhjelm* (*Svea*, årg. 44, 1888, s. 152—161) och H. Schück, *Minne af Carl Reinhold Berch* (*Sv. Ak:s Handl. ifrån år 1886*, D. 28, 1916, s. 184—192).

§ 7. Den angelägenhet, som föranledde Linnæi frånvaro, var hans resa till Falun för att där fira sitt bröllop. Han kan ej, såsom Fries uppgifver (*Linné*, I: s. 261), ha lämnat Stockholm d. 17 juni, emedan han var närvarande vid sammankomsten d. 20. Bröllopet stod d. 26 juni, och han var åter i Stockholm före d. 5 aug., då han ånyo förde presidiet i akademien. Hans af akademien godkända förbehåll, att inga nya ledamöter skulle intagas under hans frånvaro (se vidare d. 16 juni § 14), iakttogs ej fullständigt, såsom framgår af prot. för d. 25 juli.

§ 8. Paul Möller, född i Stockholm, blef såsom regementsfältskär tillfångatagen vid Poltava, återkom 1722 från Sibirien, blef 1725 hofrättsläkare i Åbo och regementsfältskär vid Åbo läns infanteri, död i Åbo 1754, 76 år gammal. Han afböjde det honom erbjudna ledamotskapet, se d. 5 aug. § 1.

Den 16 juni 1739.

§ 4. Bielke hade fått i uppdrag att under sitt besök i Uppsala öfverbringa kallelserna till därvarande nyvalda ledamöter, såsom synes af följande bref från Höpken (Upps. univ.-bibl. C. 25):

Monsieur,

Cy joint j'ay l'h[r] de vous envoyer les lettres pour Mrs Celsius et Klingenstierna. J'aurois pu encore aujourd'huy dépêcher celles pour Roberg, Vallerius et Strömner sans les ordres de S. E. le Comte Gyllenborg que je viens de recevoir de l'accompagner à Carlberg, à mon retour de là je me rendray à l'enterrement de Mme Stenhagen, et si je reviens chés moy à tems, j'ouvriray encore le paquet pour y joindre du moins la lettre à Roberg.

Priés ces Messieurs de préparer leurs observations, afin que nous ne soyons point à sec et hors d'état de remplir l'engagement où nous sommes à l'égard du Public. Instruisés les en même tems du cérémoniel, afin que quand ils voyent à la tête de nos lettres *Min Herre*, ils n'en soient pas choqués.

Adieu Monsieur. Je vous recommande les intérêts de l'Académie et suis avec une estime toute particulière,

Monsieur,

V[e] très hl. et très obéissan serviteur
HÖPKEN.

J'embrasse du meilleur cœur Celsius. J'ouvre ma lettre pour y joindre celle à Mr Roberg.

Madame STENHAGEN: EVA CHARLOTTA EHRENSTRAHL, död 1739, g. m. sedermera statssekreteraren FREDRIK VON STENHAGEN i hans första gifte. — Med det i brefvet omtalade »ceremonielet» torde åsyftas innehållet af Grundreglernas Cap. VII § 4. I öfverensstämmelse därmed begagnas i protokollen under den första tiden endast titeln Herre, äfven för grefvar och friherrar.

BIELKES svar på ofvanstående bref finnes i akademiens arkiv i en volym med titel: »Till Kongl. Wetenskaps-Academien inkomne bref åhren 1739, 1740, 1741», och är af följande lydelse:

Monsieur,

Je vous remercie très humblement, Monsieur, de l'honneur de votre très chère lettre. J'ay rendu les incluses à Messieurs Celsius, Klingenstierna et Roberg, qui m'ont fort prié de faire leurs compliments à vous Monsieur, à notre Président et à notre Académie. Ils auront l'honneur de vous envoyer leurs réponses au premier possible. Je me réserve à vous dire de bouche la burlesque réception que me fit Monsr Roberg quand je luy rendois votre lettre, et je suis persuadé que vous en serez bien diverti, de même que notre Président qui connoit particulièrement ce personnage.

Je ne scay pas pour certain si je pourray venir cette semaine à Stockholm pour avoir l'honneur d'assister à l'assemblée de l'Académie samedi prochain, c'est pourquoi je me donneray la liberté, mon cher frère, de vous supplier de différer, du moins pour quelque tems, la proposition de recevoir le Baron Cederhielm pour membre correspondant de l'Académie. Je n'ay pas besoin de vous en dire

les raisons, mais ce que je puis dire, c'est que Mr Celsius est aussi du même avis qu'il nous seroit peut-être plus utile, aux premiers commencements et établissements de notre compagnie, de n'admettre comme membres que des personnes qui sont actuellement dans le païs.

Encore ay-je l'honneur de vous prier, Monsieur, de vouloir proposer à l'Académie le Docteur Celsius pour membre. C'est un très digne homme, et dont l'acquisition nous fera honneur. A l'occasion de ce que Mr Triewald croyait que Mr Rosén ne voudrait pas être d'une société où seroit Roberg, j'ay sondé Rosén, qui m'a répondu que la réception de l'autre ne l'empêchera jamais de recevoir, avec une reconnoissance très sensible, l'honneur d'être de l'Académie, si elle le lui vouloit faire. C'est pourquoi, mon cher frère, ayez la bonté de faire mes compliments à notre Président et à M. Triewald, et de les supplier de ma part de consentir que Mr Rosén soit accepté, qui ne manquera pas de nous être utile.

Mrs Celsius et Klingenstierna sont charmés de nos règles et n'y trouvent rien à redire. Ils trouvent seulement deux circonstances à dire, que j'auray le plaisir de vous conter de bouche. Surtout ils sont charmés de ce que vous ayez voulu, Monsieur, vous charger de la préface. Et comme l'objet de notre Académie embrasse tant de différentes sciences, ils seroient bien aises, si vous vouliez par rapport aux leurs, qui sont les Mathématiques, leur en faire part avant l'impression.

Mes respects à l'Académie. Adieu Monsieur, je vous embrasse de tout mon cœur et suis avec une estime toute particulière, Monsieur,

votre très humble et très obéissant serviteur

S. C. Bielke.

§ 5. Af de inkomna svaren på akademiens kallelsebref äro en stor del bevarade i akademiens arkiv (i ofvannämnda volym). I allmänhet innehålla de blott artighets- och tacksamhetsbetygelser och äro således af föga intresse. Såsom de först afgifna, och äfven för personernas skull, må brefven från Chr. Polhem och Anders Celsius, liksom nedan (s. 36) det från S. Klingenstierna, här meddelas.

Högvälborne H. Baron,

Utaf min Herres gunstiga skrifvelse af d. 9 hujus har iag med serdeles fägnad förnummit, att en Accademie i Stockholm blifvit inrättad med förenad håg och flijt alla sådane vettenskaper komma att utarbetas som lenda til oeconomiens bettring och föradlande i rijket. En slijk prijsvärdig afsicht må högel. glädia hvar och en som ähr hugat och öm för det allmenna bästa. Jag kan för min del så mycket mera der öfver betyga min hugnad som der igenom förmodel. gifves den Svenska nationen tilfälle att vijsa det den eij mindre ähr till hvariehanda vettenskaper och nyttiga konster

skickelig än nogon annan, hvilket man likväl in till denna tijden most höra framkastas af främmande.

Och som min Herre på Accademiens vägnar tächts tillbiuda mig den hedren att blifva en medlem och ledamot i detta upbyggeliga Sälskapet, så uptager iag sådant med all skyldig tacksamhet, och gör mig der af en besynnerl. ähra, om iag i något mål kan bidraga till ett så berömeligit ändamål som går endast ut på vårt k. fädernes-lands heder och förkofring. Jag önskar att mina ålderdoms bräckeligheter eij hade nu så förringat mina krafter att iag eij effter önskan förmår gå Accademien till handa; dock vill iag biuda till att igenom några försök i mechaniske vetenskapen, som förmodel. skola hafva deras nytta med sig vijd åtskilliga rörelser i det almäna lefvernet, gijfva min tienstvilighet til kienna, med förmodan att Accademien lärer benäget sådant uptaga, och endast tillräkna min höga ålderdom hvad deruti torde synas böra förbättras och rättas.

I öfrigt recommenderar iag mig uti Accademiens ynnest och med serdeles tillgifvenhet förblifver

Högvälborne H. Baronens
hörsamste tienare
Kärsö d. 15 Junii 1739. C. Polhem.

Min Herre,

Jag har nu, så väl som tilförende genom skrifvelse til Friherren Bielke, den äran at betyga en särdeles fägnad öfver Academiens mycket lofvärda upsåt, och därjämte med all skyldig taksamhet erkiänna den heder och vänskap, som mig derigenom vederfares, at få vara ledamot af en Academie, som af idel nit och kiärlek söker at upodla alla nyttiga vetenskaper och konster, serdeles i vårt fädernesland, därest okunnigheten mästadels under namn af lärda språk blifvit befrämjad.

Jag har för min ringa del stor orsak at önska, det min lilla kunskap och skickelighet kunde svara emot det hopp och tanka Min Herre derom behagar förklara, som ock emot det ändamål, hvaruppå Academiens inrättning sig grundar. Det beder jag allenast Min Herre täktes försäkra Academien, at hos mig skal aldrig felas håg och villighet at meddela Academien til nogare skiärskådande det jag tid effter annan kan hafva tilfälle at utarbeta. Och det så mycket hellre, som jag dermed jämväl får nytt tilfälle at stadfästa det gamla förtroende och besynnerliga tilgifvenhet, hvarmed jag beständigt framhärdar,

Min Herres
hörsammaste och trognaste tjenare
And. Celsius.

Upsala d. 15 Junii 1739.

Försäkringsskrifternas lydelse ses i grundreglernas Cap. I § 8. Om den vikt man lade vid deras afgifvande vittnar ej blott den

förevarande protokollsparagrafen, utan äfven den tilldragelse som omförmäles i prot. för d. 13 okt. § 2. I akademiens arkiv finnes en volym med titel: »Till Kongl. Wettenskaps-Academien gifne Försäkringsskrifter för 1739, 1740, 1741», i hvilken dylika skrifter för den följande tiden t. o. m. 1819 äro löst inlagda. Från det stadgade formuläret afviker POLHEMS försäkran så lydande:

Jag Christopher Pohlheim lofvar och svär vid Gud och Hans Heliga Evangelium, at iag vill och skall then rena Christeliga Tro och Lära i vördning hålla, vara minom Konung och Rike Hans huld och trogen, samt Hans och Rikets bästa vårda, stå emot orätt och styrcka frid och rätt; Jag skall och öfva Ridderskap efter mitt bästa vett och the Stadgar, som mig föreskrifne äro; Så sant mig Gud hielpe. C. POLHEM
(Sigill)

§ 6. Såsom synes af nästföljande paragraf, invaldes de här nämnda personerna omedelbart, utan iakttagande af den i Grundreglerna Cap. VII § 2 föreskrifna och vid föregående sammankomst § 6 åberopade bordläggningstiden af 14 dagar.

Myntmaskinen i Cassel utfördes enligt CHR. POLHEMS anvisningar i modell af hans son GABRIEL POLHEM samt byggdes efter denna modell på ort och ställe år 1738. Se: *Christopher Polhem, minnesskrift utg. af Svenska teknologföreningen*, Sthlm 1911, s. 140.

§ 8. Professor H. D. SPÖRING i Åbo invaldes d. 20 juni § 17, men intogs bland ledamöterna först d. 11 sept. 1742; om anledningen till dröjsmålet se prot. d. 4 juni 1740 § 2.

§ 11. A. EHRENSVÄRD synes ha stått i nära personlig beröring med CHR. POLHEM och förmedlade ofta bud mellan honom och akademien; han ingaf d. 5 sept. 1739 (§ 20) en förteckning på POLHEMS uppfinningar, men hans utlofvade ritningar och beskrifningar till dessa uteblefvo.

§ 12. Handlingarna utgåfvos på akademiens eget förlag t. o. m. juni månad 1741. De tycktes t. o. m. mars månad samma år (de 7 första kvartalen) hos JOH. LAUR. HORRN, Kongl. Antiquitets Archivets boktryckare, och därefter för ett kvartal i Kongl. tryckeriet hos Directeuren P. MOMMA. Om öfverenskommelsen med den förre finnes ingen anteckning i protokollen; den senare antogs d. 30 april 1741 (§ 7), men ersattes redan den 25 juli s. å. af LORENTZ LUDEWIG GREFING, hvilken såväl tryckte som förlade Handlingarna t. o. m. år 1747.

Om gratisexemplar till ledamöter och författare se vidare d. 28 nov. § 6, d. 1 dec. § 7, d. 12 dec. § 3.

§ 13. Frågan om akademiens åtgärder för trycktypernas förändring har utgifvaren gjort till föremål för en särskild uppsats:

»Om antikvastilens införande i svenskt boktryck» af E. W. Dahlgren (*Nord. tidskr. för bok- och biblioteksväsen*, årg. IV, 1917, s. 172—190). Om akademiens fortsatta behandling af ärendet se 1739 d. 5 aug. § 12 4), d. 19 sept. § 6, d. 22 sept. § 1—7 och 9, d. 17 nov. § 8; 1741 d. 17 jan. § 6 o. 7, d. 29 jan. § 2. Handlingarna trycktes med frakturstil t. o. m. 1742, därefter allt framgent med antikva.

Den 20 juni 1739.

§ 2. Med Hr Polhem menas här Gabriel Polhem.

§ 3. Brandts bref finnes i volymen »Inkomne bref 1739—41».

§ 4. Den skrifvelse, som ingafs af pseudonymen I Förhoppning, »den förste som på detta sättet hedrat Academien», är af följande lydelse:

Hög Wälborne Hr Baron och Secreterare.

Ibland de flere Swea Rikes trogne ledamöter, har äfven Jag den ähran, att betyga en hiertelig fägnad öfver then grundnyttiga inrättning af en vitterhets- el:r vettenskaps academie, som nu lyckeligen tagit sin början här uti hufvudstaden: Jag ser en mild himmel hafva styrt värket så vida, och är ther viss om, att vår efterverld genom Himblens Nåd, får tillfälle att kyssa fiäten efter them, som bahnat vägen till all den lycksalig, som ädla vettenskapers ymnoga fortplantning med sig fördt: Om Jag såsom en ringa medlem af vårt Rike, skulle till denna byggnad kunna bära en endaste sten, el:r och afrödia något hinder som ty i vägen ligger, så räknar Jag mig och mine efterkommande för sälle.

Men Hr Baron och Secreteraren lärer som en rättsinnig patriot, igenom ärfarenhet om vårt lands närvarande tillstånd, vara nog försäkrad, att Swea Rike, uti långan tid legat så nedre, tomt af goda inrättningar, att dess uppkomst snart vore omöijelig, der man icke viste, att mogna författningar uti allehanda ämnen, äro mächtige att hielpa thet åter upp. Det är sant, att goda påfund som blifvit uppbrukade och genom förfarenhet nyttbare, så vänsälla ett land som ändamålen varit begriplige och sanbare, det är och lika vist att den bästa konst varder onyttig, då den anten stadnar innom uppfinnarens hierna, eller och innom så svåra reglor, skrankor och språk, att den af ingen annan kan nyttias, än en rik, förmögen och språkkunnig, men landet eller fäderneslandet har hvarken nytta, vett el:r sällhet theraf.

Jbland de flere digre ämnen, som uti thenne vitterhets academie lärer under betrachtelse komma, torde äfven och thet förtiena en

sorgfällig eftertanka, huru vårt svänska språk och modersmål kunde blifva bättre uppbrukadt och förädladt: Jag torde väl kunna med skiäl påstå, att vårt svänska nu varande tal- och skrifsätt innehåller intet ²/₃ delar rent mål, utan är theruti redan så många gallicismi och särdeles germanismi genom en obotad vahne inkomne att de behålla en rågad trediedel. Jag tror nödvändigheten kräfja att vårt hurtiga språk bör ränsas, häfdas och med den ömhet handteras, som Fransöskan i sitt land, hvilken redan otalige Secula räknadt, utan att vara turberadt med främmande termer, vårt modersmål förtienar ju samma ömhet, nyttan är så liuslig, att then icke tarfvar mång bevis; vij hafva hittils måst lära vitterhet sent, långt, och kåstsamt, genom latin, instrumentets blåtta vettenskap' har kåstadt mången så lång tid, att han blifvit sedan för gammal att lära sielfva vettenskapen: Hvad giäller att Svänskan då den sättes i mera bruk, värde och odödlighet, skall långt snarare skaffa oss vett, snille, ärfarenhet och mogenhet, landet lärer sålunda ett rent språk, scribenterna förstå hvarannan, professoren och en förnuftig bonde kunna föra tal om nyttig ting, och framdeles i bondens och dess husfolks giömmor sådant finnas, som nu bland de lärda ligger innom thess språk fördålt, derföre så angeläget språkets förbättring och ränselse är, så angeläget är thet och at allehanda vettenskaper, slögder, konster och bruk varda utur sine språk på vårt svenska tungomål öfversatte och genom trycket allmänne giorde. Jag har detta uti bästa välmening bordt ärhindra, och är therom viss att Hr Baron och Secreteraren torde finna nyttigt att låta thenna min påminnelse hos Herrar ledamöterne under tal komma. Då Jag och förhoppas att flere med mig läre anse språkets förbättring, bevaring och stadfästelse för ett hufvudmedel, till landets uppkomst, trefnad och sällhet. Jag lefver städse

Hög Wälborne Herr Baron och Secreterarens
Tillgifne Tienare
J: Förhoppning.

Stockholm d. 12 Junij 1739.

Det verkliga namnet på författaren till denna skrifvelse synes aldrig ha blifvit bekant för akademien; jfr d. 12 sept. § 6. Dock torde det vara ganska sannolikt, att signaturen »J: Förhoppning» betecknar Jacob Faggot. Detta antydes af initialerna *J. F.* och bestyrkes däraf, att Faggot efter skrifvelsens föredragning yttrade sig i dess syfte, samt däraf att han äfven sedermera ådagalade varmt intresse för svenska språkets »rykt och uppodling»; han var en af upphofsmännen till det nedan (anm. vid d. 8 mars 1740 § 10) omtalade »Svenska tungomålsgillet», hvars ändamål att bl. a. »vertera böcker ifrån utländska språk till svenskan» redan antydes i den förevarande skrifvelsen. Denna föranledde följande i slutet af Handlingarnas första kvartal intagna svar:

»En sit fädernesland älskande Svänsk man har under namn af

Förhoppning, tilskrifvit Secreteraren Baron Höpken et bref hvaruti han önskar och begär, at Academien ej ville försumma at draga försorg för Svänska Språkets förbättring. Til svars lämnas, at academien fägnar sig deröfver at hon i sina Grundreglor inrykt om det Svenska Tungomålets upodlande, och således förekommit Herr Förhoppning uti sin nit härutinnan.»

§ 5. Frågor om svenska språkets rensning, rättskrifning m. m. voro sedermera flera gånger föremål för öfverläggning inom akademien, som fastställde sin ståndpunkt till dessa frågor genom beslut d. 13 febr. 1740 § 6.

§ 6. »Societeten i Engelland»: Royal Society i London, af hvilken TRIEWALD sedan d. 1 juli 1731 var ledamot.
Den beslutade föreskriften, som ej fick plats i grundreglerna, ger en antydan om att förhandlingarna dittills skett mera i form af samtal än såsom ordnade öfverläggningar.

§ 7. FAGGOTS här omtalade »invention på vagnar och kärror» blef ej akademien meddelad; däremot vann han 1764 genom »Beskrifning på en arbetskärra af ny inrättning» akademiens pris i täflingen om en därom framställd fråga.

§ 8. En ANDREAS BROVALLIUS, »L. A. Studios. vid Kongl. Academien i Upsala», omtalas 1735 såsom yngre broder till professorn i Åbo JOHAN BROWALLIUS, hvilken 1740 blef akademiens ledamot (J. B. LOHMAN, *Arboga Känning*, s. 212).

§ 9. JAN WANDELAAR, född i Amsterdam 1690, död i Leyden 1759, har tecknat och graverat den rikt utsirade frontespisen till LINNÆI Hortus Cliffortianus äfvensom de vetenskapliga planscherna till detta och andra botaniska och anatomiska verk. I sin mening om kopparstickets teknik torde nog LINNÆUS ha misstagit sig.

§ 11. Frivilliga penningegåfvor förekommo ofta; beslut om en obligatorisk afgift af en dukat af hvarje nyintagen ledamot fattades d. 22 april 1741 § 3, men torde snart ha fallit i glömska.

§ 12. Genom LINNÆI gåfva af sitt år 1737 i Amsterdam tryckta verk *Hortus Cliffortianus* lades grunden till akademiens nu så rika bibliotek. Om bokens inbindning se 1740 d. 16 febr. § 9 och d. 20 febr. § 2. Öfriga gåfvor af böcker återfinnas med hjälp af det alfabetiska registret. WARGENTIN utgaf år 1768 en *Förteckning på K. Vetensk. Academiens bok-samling*, hvaraf framgår, att det då på Observatorium förvarade biblioteket bestod af 2006 volymer, »af hvilka åtminstone 1299 blifvit skänkte». En lista på donatorerna meddelas i denna Förteckning.

§ 13. Den i akademiens arkiv befintliga donationsboken är upplagd först år 1800; den innehåller utdrag ur protokollen angående inkomna skänker under tiden 1739—1806, föregångna af en kort berättelse om Academiens Naturalie-Cabinets upkomst och tillväxt af CONRAD QUENSEL.

§ 15. CRONSTEDT fullständigade sin gåfva genom öfverlämnande af en balloteringslåda, d. 20 okt. § 4. Den senare finnes ännu bevarad; bollarna äro däremot förkomna. Stadgarna för balloteringen ses i grundreglerna Cap. VII § 2.

Den 25 juli 1739.

§ 1. Att STOBÉE, innan han denna dag introducerades, blifvit föreslagen och invald omtalas ej i protokollen. Akademien fick verkligen »tillfälle att ångra sitt val», enär STOBÉE d. 16 april 1748 uteslöts på grund af grundreglernas bestämmelse om sådan påföljd för den som ej ingifvit något arbete; »de chemiska rön, han ernat inlemna till Akademien, förhindrade ålderdomen honom att nedskrifva», berättar P. WIESELGREN i *Biogr. Lex.* XVI, s. 66.

§ 2. ANDERS ROSENSTENS bref är dateradt Laholm d. 21 juni 1739; om hans vidare brefväxling med akademien se d. 8 aug. § 3 och d. 5 sept. § 10; samtliga hans skrifvelser finnas bland »Inkomne bref 1739—41». Titeln på det arbete han ämnade utgifva lydde: »Om Åkerbruk och Äng uti Sverje, huru alt sådant på bästa sätt bör handteras och till största fördel drifvas efter Provinciernes åtskildnat sampt Jordmånens och Sädens rätta egenskaper». Till det första brefvet är fogad en innehållsförteckning samt såsom prof på innehållet dess Cap. 40 »om alt utsädes behöriga beskaffenhet», båda befintliga i en volym med titel »Kongl. Wetenskaps-Academiens Original-Handlingar, otryckte, för 1739, 1740, 1741». Akademien vägrade att taga befattning med ROSENSTENS arbete d. 8 aug. § 5, och detta blef aldrig tryckt, antagligen ej ens fullbordadt till följd af den sjukdom, som drabbade författaren i oktober 1739 och som d. 14 febr. 1740 lade honom i grafven. Redan 1737 hade han i Lund utgifvit *Undervisning om Skogars skötsel*, af hvilken nya upplagor, besörjda af C. B. TROZELIUS, utkommo i Stockholm 1752 och 1771; och efter hans död publicerades i Handlingarna 1744, s. 233—243, »Framledne Hr Major Rosenstens Anmärkningar om kummins aflande och tilväxande».

§ 3. Den i denna och följande paragrafer refererade öfverläggningen var den första, som i akademien förekom om något annat

ämne än organisationsfrågor; den kan sägas hafva utgjort inledningen till akademiens verksamhet för jordbrukets förbättring, som länge var en af hennes hufvudsakligaste sysselsättningar.

§ 5. Öfverläggningen om »stöpt säd» framkallades af följande yttrande i det af ROSENSTEN insända profkapitlet: »Det är ej heller godt att blöta åckersäd, hvarken på ett el. annat sätt, ty om rägn strax faller efter utsåningen, så drifs säden för hastigt, hvilcket aldrig lyckas, men om torkan infaller, så skinter den blötta säden väl ut små rötter af sig sielf, men de förtorkas snart och så är alt förlorat, därföre är bäst att låta Gud råda, då säden bäst trifs efter sin naturliga drift. Säden svulnar ock af blötningen, så at man därmed aldrig kan jämbt beså een åcker, hvilcket likväl högst angeläget är.»

§ 6. Gudhems härad i Skaraborgs län är visserligen kändt för bördighet, men att jorden där skulle vara »svafvelfull» är naturligtvis ett missförstånd.

§ 8. Om akademiens boktryckare se ofvan anm. vid d. 16 juni § 12. LORENTZ LUDEWIG GREFING, en tysk (död 1769), gifte sig 1739 med BENJAMIN GOTTLIEB SCHNEIDERS änka och öfvertog därmed det tryckeri, som hon drifvit efter mannens föregående år inträffade död.

§ 11. Åt STOBÉE hade år 1739 uppdragits att besiktiga Karlskronas landtförsvar, och i kungl. bref af d. 3 juli s. å. säges, att han skulle efter fulländad förrättning vid den honom i nåder uppdragna kommissionen i Karlskrona få öfver instundande vinter och till våren uppehålla sig i Skåne (Meddel. af generallöjtnant L. W:SON MUNTHE).

§ 13. CHRISTOPHER POLHEM bodde vid denna tid hos sin måg öfverjägmästaren CARL GRIPENSTIERNA på dennes egendom Kersö på Ekerön i Mälaren. Han infann sig ej i akademien förr än d. 20 juni 1741.

Den 5 augusti 1739.

§ 2. N. BRELINS bref af d. 3 aug. i »Ink. bref 1739—41». De kommitterade, som skulle undersöka hans uppfinning, redogjorde för sitt uppdrag d. 8 aug. § 16. Om densamma se vidare d. 18 aug. § 12, d. 19 sept. § 12.

§ 3. G. SHELDON's bref, dat. Carlscrona d. 29 juli 1739, i »Ink. bref 1739—41».

§ 5. L. ROBERGS bref, dat. Upsala d. 29 juli, därsammastädes.

§ 6. *Le spectacle de la nature, ou entretiens sur les particularités de l'histoire naturelle* [par l'abbé NOËL PLUCHE] utkom i Paris i 8 tomer 1732—50. ROBERGS därur gjorda öfversättning, åtföljd af 4 träsnittsfigurer, enligt ofvannämnda bref skurna af honom själf, är tryckt med titel: *Om tilvärkade Betes-Hagar utur Spectacle de la Nature. de Prairies artificielles.* Texten (4 sidor i liten 8°) är undertecknad L. R. Upsala åhr 1739, Julii 15. »Mine Högtährade Herrar», till hvilka skriften offereras, äro gifvetvis ledamöterna i vetenskapsakademien; det mindre gynnsamma mottagandet från deras sida torde ha föranledt, att den aldrig blef utgifven; de bevarade exemplaren (i akademien, i K. biblioteket och i Uppsala univ.-bibl.) äro snarast att betrakta som korrekturafdrag.

§ 7. »Centoine» är protokollistens misskrifning för ROBERGS Saint-foin, »Onobrychis kallad af våra örtekunnige, af ὄνος, Asinus, & βρύχω, rudo, efter kreaturen råma af glädje, när de komme över detta fodret, som ville man säija Åsnefägnad».

§ 8. Om ROBERGS utlofvade penningegåfva se 1739 d. 15 aug. § 6, d. 5 sept. § 8, d. 1 dec. § 2; 1741 d. 25 jan. § 5. Att ROBERG med sin ytterliga sparsamhet ej kunde förmås att i lifstiden infria sitt löfte var måhända ej mer än man hade att vänta, men ej heller efter hans död kom akademien i åtnjutande af det utfästa beloppet. I protokollet för d. 24 april 1742 heter det:

»Hr P r æ s e s [VON OTTER] berättade, at som Grundreglorne innehålla, det en parentation bör hållas, när någon ledamot dör, och Hr ROBERG, som var en af Kongl. Academiens medlemmar, nu genom döden afgången är, så förestälte Hr P r æ s e s, om man ej nu borde vara omtänkt at författa en sådan parentation och dermedelst så väl hedra den döda såsom Academiens ledamot, som ock ställa sig Grundreglorne til efterlefnad. Efter någon öfverläggning stannade Academien uti det slut:

Ehuruväl Grundreglorne påbiuda, at när någon ledamot dör, bör öfver den samma parenteras, och Academien nu borde efter Hr ROBERGS timade dödsfal draga försorg, at sådant af någon ledamot borde värkställas; dock som Hr ROBERG i lifstiden uppå Academiens til honom afgångne bref ej inskickat sin lefvernes beskrifning, ej med något gillat rön inkommit, der likväl han mera än tvänne år varit ledamot, ej heller upfylt sitt vid Academiens början giorde löfte at vilja skiänka henne 300 dr koppmt, så pröfvade Kongl. Academien skiäligt ej ännu något visst slut fatta, antingen öfver Hr ROBERG skal parenteras eller ej, innan Academien fått göra sig

underrättad, om bemälte Hr ROBERG giordt någon disposition, hvarmedelst de utlofvade 300 dr kunna blifva betalte. Och beslöts at härom bref til Hr LINNÆUS kommer at afgå.»

Vid nästa sammankomst, d. 8 maj, upplästes »et ifrån Hr LINNÆUS ankommit bref», hvaruti han berättar, »det honom ej vitterligit är, det Hr ROBERG uti lifstiden giordt någon disposition til de 300 dr koppmt betalande, hvilka han Academien lofvat, och önskar högel:n at Kongl. Academien ville utse någon annan at denna summa utaf arfvingarne infordra, hälst som dess giorde löfte genom egne bref och Kongl. Academiens protocoller nogsamt lärer kunna bevisas».

Denna hemställan synes ej ha ledt till någon åtgärd, och parentation öfver ROBERG blef icke hållen. Ofvan anförda protokollsdata bevisa, att den vanliga uppgiften att ROBERG aflidit d. 21 maj 1742 icke kan vara riktig. Utg. har därför ansett sig kunna i akademiens *Personförteckningar* ändra detta datum till d. 21 april, ehuru någon full bekräftelse därå ej stått att vinna; kyrkboken upplyser blott om begrafningsdagen, d. 30 maj.

§ 9. »En händelse igenom en giftig ört, blå stormhatten kallad, af JOH. MORÆO. M. D. vid handen gifven», i Handl. 1739, s. 41—44. Den där meddelade beskrifningen på fallet är, i omredigerad form, hämtad från ett »Transumt utaf Hr Befallningsman W. GAHNS bref till Räntmästaren HINRIC GAHN, dat. Norbercke den 18 Jul. 1739» (Ink. bref 1739—41). Ännu ett liknande förgiftningsfall meddelas af JOHAN MORÆUS d. y. i Handl. 1745, s. 117—121. När JOHAN MORÆUS d. ä., LINNÆI svärfar, invaldes i akademien, uppgifves ej i protokollen.

§ 10. Uppfinnarinnan af det af engelska parlamentet belönade medlet mot stenpassion hette JOANNA STEPHENS, hvilken därom utgifvit en liten skrift med titel: *Receipt for the stone and gravel, with proper observations and explanations thereon, together with some hints concerning the preamble to the act of Parliament on that subject; to which are added some few thoughts how most properly to encourage valuable discoveries or real improvements in physicks or surgery* (London 1739, 31 sid. in 8°). Uppfinningen synes på sin tid ha väckt stor uppmärksamhet, och åtskilliga skrifter utkommo därom såväl i England som i andra länder. Äfven på svenska publicerades receptet i en liten skrift med titel: *En fullkomlig uptäckelse af den Medicine, som blifvit gifven af mig, Johanna Stephens, til at curera Sten Passion, och en besynnerlig berättelse af min methode at preparera och gifva den samma* (4 sid. in 4°, utan tryckort och år, men enligt annons i Post-Tidningarna d. 20 aug. 1739 tryckt af L. L. GREFING i Stockholm; pris 2 öre silfvermynt). Häraf framgår, att medicinen bestod af »et Pulfver, en Decoction och Piller». »Pulfret består af Ägg-skal och snäckor, bägge calcinerade; Decoction är giordt genom

kokande af några Örter (tillika med en bolus som består af Såpa, Nasturtium sylvestre (Våg-Krasse) brändt til des at den blifvit svart och Honung) i vatn; Pillerne bestå af calcinerade Snäckor», samt åtskilliga växtämnen, »alla brände til de äro svarta, Såpa och Honung.» Äggskalen och snäckorna preparerades på ungefär liknande sätt; om de senare heter det: »Likaledes tag Trägårds-snäckor med deras skal, ränsade från deras orenlighet, fyll en degel ... helt full med dem, täck den väl til och sätt honom uti elden såsom tilförene, til des snäckorne vändt igen at röka, som vil blifva ungefär efter en timmas tid, tagandes noga i akt, at de sedan ey längre continueras uti elden: de måste då tagas utur degeln och strax stötas uti en Mortare til ett fint Pulfver, som bör se helt mörckgråt ut.» Sedan skulle »Äggskals Pulfver af sex deglar och Snäcke-Pulfver af en» blandas, stötas och siktas samt förvaras i väl tillslutna flaskor för att ingifvas enligt följande föreskrift: »När där är en Sten i Blåsan eller Niurorne, bör Pulfret tagas tre gånger om dagen, nemligen om Morgonen efter frukost, efter middagen klåckan 5. eller 6. och när man går til sängs. Docis är en Dram, eller 56. Gran, som bör blandas uti en stor The-Kåpp full af hvitt Vin, Cider eller svagdt Punch, och ett halfstop af Decoction bör drickas, antingen kalt eller liumt efter hvar docis.»

Att en af läkemedlets hufvudsakliga beståndsdelar utgjordes af snäckskal gaf uppenbarligen anledning till talet om snäckor i den nästföljande paragrafen. Emellertid ställde sig akademiens medicinska auktoriteter, läkarne LINNÆUS och RIBE samt apotekaren SALBERG, ganska skeptiskt till receptets effektivitet, såsom synes af öfverläggningen den 11 aug. §§ 17 ff. Till en annan åsikt kom akademiens ledamot arkiatern ROSÉN VON ROSENSTEIN, hvilken i dec. 1749 yttrade sig fördelaktigt om de försök med Madem. STEPHENS medikamenter, som gjorts af akademiens ämnessven, fältskären GERHARD BOLTENHAGEN; och i 1755 års almanacka (för Göteborgs horisont) meddelade han såsom en »Tilsats» till sina »Curer emot barnsjukdomar», att »de ängelske Boli, som brukas för Sten uti Blåsan, tilredas nu mera äfven så väl här i Sverige som i Ängelland, och finnas uti Stockholm på Apotheket Cronan». Han yttrar vidare: »Jag hafver sedt så många prof af deras goda verkan i denna pinsamma Sjukdomen, at jag ej bordt underlåta, at lemna det allmänna denna underrättelsen»; och i 1758 års almanacka (för samma horisont) är intagen »Herr Archiater Roséns Berättelse om rätta sättet att bruka Boli för Sten-Passion, sådana som de nu tilredas på Apotheket Kronan i Stockholm», hvilka »Boli» sägas vara »et tilförlåteligt medel både emot Grus, emot Njure- och Blåse-sten». Slutligen har innehafvaren af det nämnda apoteket, tydligen i reklamsyfte, låtit trycka ett kvartblad med följande öfverskrift: »Herr Archiatern och Ridaren Roséns Berättelse om rätta sättet at bruka Madame Stephens Boli för Sten-Passion, sådane som de nu tilredas i England och hos mig Joh. Christ. Georgii på Apotheket

Cronan i Stockholm, hvilken Beskrifning är til Allmänhetens tjenst utdragen utur Giötheborgs Almanach, för dem som vilja nyttja denna Cur.»

PETER JONAS BERGIUS yttrar i sina »Anmärkningar om Blåsestenen» (Handl. 1777 s. 304) följande: »Alt ifrån det Mad. STEPHENS upgaf sina stenlösande Boli och särdeles sedan Herrar ALSTON och WHYTT m. fl. genom anstälde Rön visade kalkens stenlösande egenskap i förening med tvål, hafva kalk samt tvål hos läkarne vunnit förtroende såsom pålitelige stenlösande medel», men han tillägger: »Jag har, hvad kalkvatten i förening med tvål vidkommer, nyligen fått alt för stor anledning at minska mit förtroende för detsamma», hvilket ådagalägges genom en utförlig redogörelse för ett fall i hans praktik.

§ 12. 2:do. Om priset på Handlingarna se ytterligare 1739 d. 14 nov. § 6; 1740 d. 2 jan. § 6; 1741 d. 17 jan. § 10; d. 13 april § 7, d. 25 juli § 1, 4°.

Om SALBERGS gåfva af tryckpapper jfr d. 8 aug. § 13, d. 18 aug. § 4.

§ 12. 4:o. De båda af »okända personer» ingifna skrifterna finnas i akademiens arkiv och återgifvas här nedan. Det torde kunna tagas för gifvet, att de latinska stilarnas försvarare var FAGGOT, och att HÖPKEN författat den skrift, hvari den motsatta åsikten förfäktas. Den förres inlaga lyder:

Menniskiorna hade aldeles varit oböijelige eller olämpelige at kunna stifta menigheter och manna samhälden sin emellan, der Skaparen icke hade af naturen giordt dem måhlföre, eller gifvit dem den makalösa gåfvan at kunna tala och dymedelst uptäcka sina fördålda tanckar och siäls invertes rörelser til en inbördes hägn, styrcka och förkåfring. Uti et slickt syftemål kan man väl säja, at tungan ej allenast giordt början til menniskiornas sammanträden, utan ock i alla tider varit et sanskylligt medel til deras upväxt, så länge hon så fördt sit tal, som vederbordt: Då har hon varit et starckt enighets band, styrckt samhälden och främjat et folcks heder och vältrefnad. Men så snart et land, fålck eller menighet vanvördat sit tungomål och vårdslöst upblandat det med fremmande talesätt, så har det altid så mycket förlorat och mist utaf sin inbördes sämjo och styrcka, som det tagit til uti et vrångt och fremmande tycke. Är altså det et fast skiäl, som sielfva förfarenheten visar vara välgrundat, at ju skiärare et folck håller sit tungomåhl, ju närmare skrider det och nalkas til sin sälhet och ju högre stiger det uti sit välde.

Nu som vårt tungomåhl, igenom tidernes många skiften och håpp, råkat uti en ganska stor vanrykt, hvilcket ingalunda kan låfva oss någon ständig välgång i framtiden: så lärer Academien tilskynda sig et odödeligt loford både hoos dem, som nu lefva och dem som

efter oss komma, igenom den sorgfälliga ömhet hon låter röna för vårt förfalne modersmåhls någorlunda uphielpande igen til des forna häfd och prydnad. Detta är det upsåt, som sannerligen lärer upväcka glädje hoos alt oväldigt folck i landet, de der hvarcken behöfva skämmas för sine förfäders seder eller apa i oträngt mål efter fremmande.

Academien lärer ock sielf finna, huru mycket des heder främjas derigenom, at hon upodlar landsens tungomål, fast det intet skulle skie såsom någon vettenskap, eller at hon låter utgå några skrifter derom: utan at hon uti de acter, som framdeles komma at gifvas ut igenom trycket under hennes namn, visar med hvad hug och ömhet hon söker at behålla en skiär och tydelig Svenska så mycket, som möjeligit är. Hvilket ock har gifvit mig tilfälle at underställa Academiens omdömme de ringa tankar iag hyser uti detta ärendet.

Vid tungomålets ränsning och upodlande lärer

1. Caractererne komma at först talas om, antingen Academien skal bruka Tyskarnes eller Latinernes Caracterer uti sine tryckte skrifter. Då tyckes de senare vara bättre för följande skiäl skull: 1:mo Så spares der med vid trycket väl 1/4 del papper, hvaraf Academien har en vacker vinning. 2:do Är detta trycket långt täckare och behageligare för ögonen, än det nu hoos oss brukeliga. 3:tio är ock det mera universelt eller mera almänt i bruk ibland de yppersta Nationer i Europa. 4:to således mera tienligit at kringsprida vårt tungomål, visdom och seder bland fremmande folck. 5:to Hvarföre Holländare och Engelsmän jämväl hoos sig lagt bort Tyskarnes och i det stället tagit emot Latinernes Caracterer. 6:to Skulle vår ungdom, som först börjar läsa, då slippa mycket fåfängt hufvudbråk; ty nu måste de föras på fyrahanda ideer om Caractererne, såsom först tryckt Svänska, sedan skrefven Svänska, dernäst tryckt Latin och omsider skrefven Latin; men då kunde sådant lindras til et sätt. 7:mo De Latiners Caracterer äro ock mera lämpelige til hvarjehanda minnesmärcken på grifter, kyrckor, skådehus, med mera. 8:vo Kunde den oreda och smittan jämväl på sådant vis mycket hämmas eller hindras, som af fremmande sig insmygt i vårt tungomål, lefverne, skick och seder. 9:no Och då skulle utlenningarne få mycket större hug at vinlägga sig om vårt tungomåhl; vi kunne hoppas at med tiden få sälja våra böcker i utrijkes orter, och fremmande få tilfälle at så väl söka oss, som vj härtils varit omträngde at lita til dem i alt för många mål.

Desse med flere skiäl synes yrka derpå, at Latinske Caractererne vore mäst lämpelige och gagnelige at bruka: Men här emot torde någon giöra inkast, och säja, at det intet vore aldeles rådeligt nu i början af denne späda inrättning, hälst som Academien då torde mista för mycket i afsättningen på sine Acter. Hvartil svaras, at man så mycket mindre har skiäl at fruckta derföre, som at någorlunda boksynt folck i landet väl kunna läsa Latinskt tryck: De som ej

komma til rätta dermed, lära ock aldrig kunna giöra sig något gagn af Academiens acter. Utom dess bör et almänt bästa altid vinna vits-ord för et enskylt.

2:do. Dernäst lärer ock Academiens lofvärde sorgfällighet syfta derpå, at den orthographie, som kommer at brukas uti des tryckte skrifter, blifver nu i början ställd på en viss, redig och varaktig fot, at man framdeles må hafva någon tryghet at stödja sig vid. E: g: Om *det* skal skrifvas med *D* eller *Th.* Om *ägendom* skal skrifvas med *Ä* eller *E.* *igenom*, *igen*, *gärna* med *i* näst efter *g* eller ej, och så bårdt åt med många flera.

3:tio. Äfven så skulle ock det lända Academien til en synnerlig heder, om den så mycket görligt är, uti sine skrifter flyr fremmande ord, hälst när vi äge ymnoghet af gode hemfödde ord. Det är kunnigt, huruledes Tyskarne alt ifrån Kung Albrects tid och längre tilbaka, kommit hit in i rjket, och således upblandat vårt tungomål med alt för månge fremmande ord: hvilcka för den likhet skull vj äge med dem i skrifning och tryck snart inrotat sig uti vårt tungomål och synes med all flit böra kastas bort, så at et 1:mo fremmande ord ingalunda bör brukas, när man äger et lika gått hemländskt ord förut. 2:do Dock behöfver man ej upkalla så gamle urqvädes ord, som nu ej mera förstås, med mindre sådant icke skier med någon uttålkning. 3:tio I öfrigt vil man gärna vara nögd med sådane ord, som finnes i våra skrifter allenast för 2 eller 300 år sedan varit i bruk. 4:to Termini technici må nu i början brukas til des man efter hand tör hända kan finna up sådane, som kunna träda i deras ställe. 5:to Tungomålets genie eller skick är ock et mål, som tarfvar en flitig och hugsam eftertancka, och synes böra sökas så mycket görligen skie kan.

Alla desse upgifne stycken äro så fatte, at de intet alla kunna finnas hos en man, utan kräfva hvar för sig et särskilt naturligit snille. Men som Academiens skrifter härutinnan jämväl kunna i framtiden lända androm til efterdöme; så lärer hon ock här om vara ganska öm; och derföre synes rådeligt, at Academiens Herrar Ledamöter behagade här öfver til nästa sammankomst särskildt ingifva deras skrifteliga tanckar til ytterligare öfvervägande.

Den antagligen af HÖPKEN författade skriften lyder sålunda:

I anledning af den förr uti Academien förehafde frågan, antingen vid Handlingarnes tryckande Latinske eller Svenske Caracterer brukas skulle, har iag följande skiäl emot de förra anföra och Academiens mognare ompröfvande bordt underställa.

Vore här frågan i gemen, antingen det vore bättre at följa vår gamble sed at trycka med Svenske Caracterer, eller antaga de La-

tinske, skulle iag utan uppehåll sälla mig til deras mening, hvilka äro för de Latinske, som nu mera den större delen af Europa antagit och gillat.

Men här är frågan i synnerhet om Academien nu i början giör bättre och försicktigare at bruka Latinske Caracterer? Därtil svarar jag ney. Ty

1:mo. Gifver förfarenheten vid handen,at Svenska med Latinske bokstäfver är ej så läsligit; vanan är därtill skuld. Ögat är plågat med läsningen af en ny och främmande skrift och sinnet kan fördenskull ej med lätthet fatta och begripa dess innehåll.

2:o. Denne på sielfva förfarenheten sig grundande omständigheten föder af sig hos folket en mindre begiärelse at läsa; men där en menighet skall låckas til det, som godt och nyttigt är, måste man giöra alt smakeligit för den samma.

3:o. Man kan supponera Contrarium, näml:n at där gifves folk, som älska vetenskaper och äro begiärlige at uppöfva dem, hvilka ock denne ändring af caracterer lärer behaga; men den supposition, ehuru san den ock är, begriper likväl uti sig ett mindre antal af personer, än den förra supposition.

4:o. Afsikten af Academiens inrättning är stäld på ett stort antal, ja alla Sveriges inbyggare. Den större delen måste fördenskull mera gynnas, än den mindre.

5:o. Språkets uppodlande är ett af Academiens hufvud ändamål. Jag tilstår det giärna; men de öfrige vetenskaperne formera, i anseende til deras stora nytta, ett ej mindre hufvud ändamål. Latinske Caracterers brukande befordrar kanskie det förra ändamålet, neml:n hvad språket angår; men samma bruk hindrar utspridandet af de öfrige vetenskaperne, som giöra ett annat hufvud ändamål; huru skall detta förenas? Eller hvilket skall vika för det andra?

6:o. Men en förening kan åstadkommas så framt man först söker at utsprida vetenskaperne och därmedelst giöra folket ifrige och liksom snåle effter Academiens Handlingar.

7:o. Då är Academien i det tillståndet at folket måste underkasta sig hennes behag, och tycka då är först tid at antaga de Latinske Caracterer och at lägga detta tvånget på en läsare, som lättel:n glömmer sådant besvär, enär han vet at han vinner en säker nytta och ett vist nöije uti läsandet.

Detta har iag i hastighet författat. Jag döljer mitt namn, såsom en ringa omständighet vid denne öfverläggning.

Vinna mina skiäl bifall, är det mig kiärt, men i annor händelse, är iag beredd at rätta mina tankar efter Edert, mine Herrar, mogne och oväldnge omdöme.

§ 12. 5:o. Om förlag på Handlingarna jfr anm. vid d. 16 juni § 12. Om ledamöternas bidrag därtill se d. 8 aug. § 14, d. 11 aug.

§ 4, d. 15 aug. § 5, d. 10 nov. § 8; om penningarnas förräntning d. 22 sept. § 10.

§ 12. 6:o. Frågan om upplagans storlek var ånyo föremål för öfverläggning d. 17 jan. 1741 § 9.

De äldsta grundreglerna äro för första gången tryckta här ofvan s. 367—381; om tryckningen af 1741 års grundregler se d. 22 april detta år § 2.

§ 12. 7:o. Om LINNÆI förbindelse med ELIAS PILGREN är ingenting bekant. Enligt J. H. MÖRKS åminnelsetal (1750), hvars uppgifter kompletterats efter benägna meddelanden af riksheraldikern grefve ADAM LEWENHAUPT, voro PILGRENS lefnadsdata följande. Han föddes i Stockholm 1680 eller 1684, blef såsom gosse page hos hertigen af Braunschweig-Lüneburg, återvände till Sverige 1699 och blef underofficer vid lifgardet 1702. Löjtnant vid Dückers dragonregemente 1704, blef han kapten därstädes 1706 d. 3 dec. Med detta regemente gjorde han fälttåget i Polen och blef tillfångatagen vid Dnjeperströmmen d. 1 juli 1709. Efter hemkomsten ur fångenskapen 1722 fick han d. 26 juni s. å. majors karaktär med placering som kapten vid Östgöta infanteriregemente, från hvilken beställning han erhöll afsked d. 1 juli 1731. Han afled d. 28 mars 1749 under en resa från Stockholm till sin egendom i Östergötland.

I någon tryckt skrift har PILGREN icke ådagalagt den förfarenhet i svenska språkets behandling, som föranledde hans inval i vetenskapsakademien. Däremot har han i handskrift efterlämnat ett arbete med titel: »Det til sit Nederfall lutande Sverige eller åm Sveriges närvarande tijdz afvuga och smittade seeder». Handskriften, hvilken nu tillhör Uppsala universitets bibliotek (Nordinska saml. Qu. 1321), är försedd med följande, Stockholm d. 1 juli 1741 daterade anteckning af LARS SALVIUS: »Desse äro Herr Major PILGRENS första tanckar uti fångenskapen i Rysland om denne tidsens seder och skickelse i Sveriget: hvilcket arbete han sedan återkomsten til fäderneslandet ärnat gifva fram i dagsliuset, men communicerat det med mig, för den vänskap skul, som iag hade den hedern at äga med honom. Och som iag deruti funnit mycken sanning, så har iag icke allenast deraf haft en stor upbyggelse, utan velat också honom til en kär åminnelse göma det ibland mina yppersta skrifter.» Måhända ger detta omdöme en antydan om, att det varit genom sin dåvarande notarie, som akademien fått uppmärksamheten riktad på arbetets författare, hvilken i sin stränga straff- och botpredikan särskildt framhåller det förakt och den vanvård, hvari han förmenar att modersmålet råkat hos hans landsmän. Han går så långt, att han vill försvåra införandet af utländska böcker och förhindra svenskar att resa i främmande land.

Den del af arbetet, som skulle innehålla »en Ordalängd, hvaruti något utaf de Tyska och Frantzoiska orden, som vij uti vårt Tungomåhl inblandat, opföres och uti ren Svenska förklaras», består blott af en inledning, och för sjäfva Ordalängdens införande äro några blad lämnade oskrifna; vi sakna således tillfälle att bedöma författarens positiva förslag till tungomålets förbättrande.

Pilgrens verksamhet såsom granskare af akademiens Handlingar blef af kort varaktighet; den omnämnes i prot. d. 8 aug. § 11 och d. 13 okt. § 6. Efter 1739 är han ej antecknad såsom närvarande vid någon sammankomst, och uppdraget att redigera Handlingarna öfvertogs af Brelin, sedan denne d. 5 mars 1740 (§ 16) utsetts till akademiens »archivarius». Ehuru Pilgren d. 28 mars 1747 utsetts till medlem i en deputation, hvilken skulle »stadga et vist stafnings sätt, som i Academiens skrifter sedan kommer at i akt tagas», deltog han ej i denna deputations för öfrigt resultatlösa arbete, och något intyg om, att han under sin återstående lifstid stått i beröring med akademien, finnes ej, utom en anteckning till protokollet d. 29 okt. 1748 af innehåll, att sekreteraren »föredrog H. Major Pilgrens tractat, som innehåller et jämförande af Svenska climatet med Ryska eller det Siberiska, visandes igenom observationer hållne under des fångenskap huru mycket kallare detta senare är, fast det ligger under samma polhöjd, hvartill H. Pilgren söker gifva Physicaliske skälen». Huruvida dessa skäl höllo streck inför granskningen af herrar Faggot och Strömer är icke bekant, då de underläto att fullgöra uppdraget att däröfver yttra sig.

Då Pilgrens död notificerades för akademien d. 18 april 1749, tillkännagafs också, att han på sin dödsbädd gjort ett muntligt testamente i närvaro af en präst på orten, hvarigenom han förklarat sig vilja gifva akademien 3000 dr koppm:t jämte sina handlingar angående svenska språket. Akademiens åtgärder för att komma i besittning häraf, blefvo dock resultatlösa, enär Pilgrens svåger och enda arfvinge, en perukmakare i Kristinehamn vid namn Gundelack, vägrade att erkänna testamentet, och ehuru han sade sig vilja »upgifva hans efterlämnade skrifter», blefvo ej heller dessa till akademien öfverlämnade. — Utg. har framlagt en utförligare teckning af Pilgrens lif (utkommen som festskrift till öfverbibliotekarien Aksel Anderssons 67-årsdag) med titel: *Elias Pilgren, en Karolin, språkman, bokvän och patriot,* tecknad af E. W. Dahlgren, Ups. 1918.

§ 12. 8:o. Konduktören, sedermera löjtnanten vid fortifikationen Peter Wallrave (död 1756) var den förste som erhöll (1735) Kongl. Ritareakademiens prismedalj i guld; om honom se: L. Looström, *Den svenska konstakademien under första århundradet af hennes tillvaro,* Sthlm 1887, s. 46. Om hans afsägelse af det honom erbjudna ledamotskapet se d. 11 aug. § 5.

§ 12. 9:o. I Robergs ofvan citerade bref till Linnæus af d.

29 juni 1739 säger han: »Behagade Academien någon devise til sine trykte saker i quarto, och iag kunde vara til tjenst, til exempel som iag til Collegium Medicum gjord uti nylige här promoverade Doctor Vogtländers disputatio gradualis, så beder iag H. Præses täkkes mig låta veta sit behag och emblemen därtil; eller där iag der uppå förslag at gifva torde.» Här afses Gust. Fried. Voigtländers d. 18 dec. 1738 under Robergs presidium ventilerade dissertation *De erroribus in curandis febribus inflammatoriis*. Denna disputation är dedicerad till »Regii Collegii medici præsidi atque assessoribus», hvilken dedikation åtföljes af ett träsnitt framställande »Symbolum Emblematicum R. Collegii Medici»: en solros som vänder sig mot solen, inom en barockram, och därunder på en bandslinga orden: »Carminis instar erit». Ett liknande men gröfre utfördt träsnitt förekommer i Petrus Hamnerins *Diss. gr. vires medicas plantarum quarundam indigenarum sistens* (d. 4 maj 1737), men här ersättas de sist anförda orden af en latinsk vers om sex rader.

Linnæi förslag till devis och sinnebild härleder sig från en berättelse om »Alexander Magnus, som prisade den gambla utlefvade Gubben, som planterade Dadlar til Palmträd, hvilka ej hunne bära fruckt i hans tid, utan endast *För efterkommande»;* se slutorden i Linnæi *Tal om märkvärdigheter uti insecterne* och hans »Extract» af akademiens protokoll, ofvan s. 95. Denna berättelse förekommer emellertid icke hos någon klassisk författare; då Linnæus tyckes förutsätta den såsom allmänt bekant, var den måhända hämtad från någon på hans tid bruklig läro- eller läsebok, som utg. dock icke lyckats upptäcka. Den latinska devisens öfversättning till svenska föreslogs af Linnæus (ej af Höpken, såsom Rosenhane säger, s. 89) d. 11 aug. § 7.

§ 13. Om akademiens boktryckare se anm. vid d. 16 juni § 12.

Den 8 augusti 1739.

§ 3. Rosenstens anmärkningar vid landtculturen (i »Original-Handl. otryckte 1739—41») innehålla ytterligare några utdrag ur hans ofvan (s. 23) omtalade arbete. För dämpande af flygsand föreslår han sådd af »syrefrö» eller annat gräsfrö, häggbär, ene- och slånbär m. m., hvarefter hela platsen betäckes med tång, gran- eller tallris, ljung och all annan träbråte; sättet vore dock kostsamt, hvarför man borde begynna därmed småningom.

§ 6. Faggots här uppgifna grunder för jordbrukets rationella bedrifvande utvecklas närmare i hans »Tankar om landtbruk, och huruledes Wetenskaps Academien ärnar främja dess upodlande»,

i Handl. 1739, s. 85—94. Jfr d. 29 aug. § 11. Angelägenheten af att genom experimenter utröna riktigheten af de »nya rön och påfund», som akademien ville framlägga för allmänheten, betonas vid upprepade tillfällen; så 1739 d. 13 okt. § 13, 1740 d. 16 febr. § 5, d. 30 april § 3.

§ 7. Salvius' anspråk på rätten att äga votum såsom ledamot grundade sig på jämförelse mellan grundreglernas Cap. VI § 1 och Cap. V § 3. Att ledamotskapet ansågs innebära förlust af anspråket på ständig lön framgår af protokollsutdraget d. 19 dec. 1739 (sid. 152). Denna princip frångick man sedermera, då akademien d. 2 mars 1745 beslöt, att »Secreteraren Elvius bör undfå Notarie lönen (200 dr koppmt i kvartalet) för de tvänne sist förflutne quartalen som han har förrättat Notariesysslan, och sedan framgent så länge han den jämte Secreterare sysslan förrättar». Dess förinnan hade, d. 2 juli 1743, åt den föregående sekreteraren Faggot tillerkänts en »doceur och hugnad» genom frivilligt sammanskott af akademiens ledamöter, hvari den eventuella bristen skulle fyllas af akademiens egna medel, »så långt at en förgyld silfver-skåhl om 100:de lod, til förenemde behof och at tymedelst uppmuntra Hr Faggot til vidare fortfarande uti thess för Academien altid betygade uppricktiga ömhet, må kunna med någon tiänlig inscription förfärdigad blifva».

Att notarien icke skulle få vara ledamot föreslogs d. 26 jan. 1740 § 8, och beslöts antagligen i sammanhang med de ekonomiska reglernas fastställelse d. 13 febr. s. å. I grundreglerna af 1741 äro de ofvan anförda paragraferna i de äldsta grundreglerna uteslutna.

§ 9. Salbergs påfund behandlades ånyo 1739 d. 25 aug. § 14, d. 1 sept. § 9, 1740 d. 6 febr. § 10, d. 27 febr. § 8, d. 19 april § 8, och föranledde intagande i Handlingarna af: »Påfund at med liten kostnad förvara järnbleks tak ifrån råst» (1739 s. 78—81) och »Påfund at göra oglaserat taktegel så godt ock varaktigt som det glaserade» (1740 s. 360—362).

§ 10. En af Adam Friedrich Zürner, k. Polnischer und churfürstl. Sächsischer Land- und Gräntz-Commissarius, uppfunnen »geometrischer Wagen und daran befindliches Weg-Messers-Instrument», som skall ha vida öfverträffat äldre instrument af liknande slag, omtalas i J. H. Zedler's *Universal-Lexicon*, Bd 20, Halle & Lpz. 1739, sp. 310. Uppfinningen att medelst vagnar med växelhjul mäta väglängder var, såsom Faggot antyder, af gammalt datum: kurfursten August af Sachsen (1553—86), som lifligt intresserade sig för sitt lands kartläggning, begagnade en dylik vagn under sina resor, och Danmarks förste sjökortsdirektör Jens Sörensen (utn. 1689) konstruerade en »Milevogn», medelst hvilken han uppmätte vägar i Danmark och äfven i svenska gränstrakter.

§ 18. KLINGENSTIERNAS till HÖPKEN adresserade svar meddelas här:

Min Herre.

Jag finner mig högel. hedrad af den fördelachtiga tancka, som Svänska Wettenskaps Academien för mig behagat betyga, i det hon hållit mig skickelig at jämte så många lärde och förfarne män något bidraga till dess låfliga och högst berömliga ändamåhl, bestående uti hvarjehanda för Fäderneslandet nyttiga vettenskapers vidare upbrukande. Och oansedt de torra Geometriske Speculationer, som jag endast kan lofva något nytt uti, sällan äro af en direct nytta för det almänna, utan måste af tiden, ja ofta af en slump vänta en lyckelig til-lämpning, så förmodar jag likväl att Wettenskaps Academien ey derföre räknar dem utom sitt ändamåhl, utan gillar att jämväl sådane saker henne stundom företes, som för närvarande tid ej hafva annat värde, än någon spitzfundig invention och en oomstötelig sanning. I anseende dertill emottager jag Wettenskaps Academiens hedersamma kallelse med den ärevördning som jag bör, och skall låta vara mig högst angelägit, at effter min ringa förmåga till dess ädla ändamåls erhållande något bidraga.

Min Herre täckes försäkra Wettenskaps-Academiens samtel. Herrar Ledamöter om min ödmiuka vördnad, samt siälf vara försäkrad, at jag med all skyldig högachtning städse lefver

Min Herres

Hörsamste Tjenare

S. KLINGENSTIERNA.

Upsala d. 3 Aug. 1739.

Den 11 augusti 1739.

§ 2. ABRAHAM SAHLSTEDTS bref, dat. d. 7 aug. 1739, i »Ink. bref 1739—41». HÖPKEN gjorde sedermera närmare bekantskap med honom, såsom synes af hans talrika bref till SAHLSTEDT från tiden 1768—73; *Höpkens Skrifter*, utg. af C. SILFVERSTOLPE, I, 1890, s. 409—431. Om den senares på akademiens uppdrag utarbetade grammatika och ordbok se: R. ALVIN, *Abraham Sahlstedt, en litterär mångfrestare*, Lund 1914, s. 175 ff.

§ 6. Hvem denne HENRICHSSON varit har utg. icke lyckats utreda. Om hans antagande se d. 15 aug. § 8, d. 18 aug. § 9, d. 22 aug. § 2, 3. Emellertid omnämnes han därefter icke vidare i protokollen; möjligen utföll hans ritprof otillfredsställande, ty af prot. d. 25 aug. § 10 och d. 29 aug. § 20 synes framgå, att kopparstickaren BERGQUIST såväl tecknat som graverat örten Aconitum; den senare

har ensam signerat Tab. II till Handl. 1739, där denna växt är afbildad.

§ 7. Om devisen jfr anm. vid d. 5 aug. § 12, 9:o.

§ 8. Censor librorum var från 1737 GUSTAF BENZELSTIERNA (f. 1687, d. 1746); förslaget om hans inväljande återtogs d. 15 aug. § 10. Utom sistnämnda dag var censuren af Handlingarna på tal 1739 d. 15 sept. §§ 15 och 16, d. 6 okt. § 4, d. 13 okt. § 1; 1740 d. 16 jan. § 6. Oaktadt, såsom LINNÆUS säger (»Extract», s. 95 ofvan), akademien beslutat att trycka sina Handlingar »på eget bevåg, utan någon censur», hemställde akademien i den skrifvelse af mars 1740, hvari kungl. stadfästelse å grundreglerna begärdes, om jus censuræ för sina arbeten, »hvilket så mycket mindre lärer kunna förorsaka någon svårighet, som ibland des ledamöter åtskillige äga i kraft af deras embeten denna förmånen, och desutan egenskapen af de mål, som Academien sig företager at skiärskåda, utarbeta och i trycket låta utgå, är af den beskaffenheten, at de hvarken directe eller indirecte kunna röra bonos mores eller religion med mera». Detta bifölls också af Kungl. Maj:t, och i stadfästelseurkunden af d. 31 mars 1741 heter det: »Viljande Vi ock äfven härigenom hafva lemnat Academien Vårt Nådiga tilstånd, at sielf censurera des genom Trycket utkommande Handlingar, hälst de samma finnes af den beskaffenhet, at de icke egenteligen höra til någon annans öfverseende».

§ 9. Doctor CELSIUS: domprosten OLOF CELSIUS d. ä. Om dagen för hans inval lämna protokollen ingen upplysning.

§ 12. Det beslutade meddelandet till den okände författaren är intaget bland »Svar til Correspondenter» i Handl. 1739 s. 84. Jfr d. 12 sept. 1739 § 6.

§ 14. I A. J. NORDENBERGS »Anledning til åtskillige ofelbara närings- och hielpemedel uti hushållningen på landet» säges (Handl. 1741 s. 215), att af torf kan brännas »kol til bränsle och smide, som är nyligen i Wesmanland med nytta påfunnit», hvilket torde hänföra sig till TRIEWALDS försök vid Vedevågs bruk i Lindes bergslag. Utförligare behandlas ämnet i FAGGOTS »Jämförelse mellan veds och brän-torfs verkan vid kokning» (Handl. 1748 s. 279—286). Uppmaningen till allmänheten att göra ytterligare försök med bränntorf beledsagas här af orden: »Torde hända, at et så nyttigt bränsle komme därigenom i mera bruk, de skogslösa orter til hielp och skogarne til en önskelig sparning».

§ 15. SALBERGS rön »Huruledes en stark, varaktig ock lefvande gärdes-gård, med liten möda ock kåstnad, inom 2 a 3 år, at nytia

til nödig hägn, kan erhållas», publicerades först i Handlingarnas 2:a kvartal för 1740, s. 332—334, efter förnyade remisser, granskningar och ändringar: se 1739 d. 22 aug. § 13, d. 25 aug. § 14, d. 1 sept. § 8, d. 19 sept. § 13, d. 5 dec. § 14, d. 12 dec. § 13; 1740 d. 9 febr. § 4, d. 12 april § 3, d. 19 april § 2.

§§ 17—19. Jfr anm. vid d. 5 aug. § 10. Med »Gazetterna, som skrifvas från Weithall» menas *The London Gazette*, Storbritanniens ännu bestående officiella tidning; i närheten af Whitehall äro flera af ministerierna och andra ämbetsverk belägna.

Den af TRIEWALD åberopade boken var antagligen endera af följande af DAVID HARTLEY författade skrifter: *Ten cases af persons who have taken Mrs. Stephens's medicines for the stone* (Lond. 1738, 38 sid.), eller: *A view of the present evidence for and against Mrs. Stephens's medicines, as a solvent for the stone, containing a hundred and fifty-five cases* (Lond. 1739, 204 sid.).

Den 15 augusti 1739.

§ 1. Skrifvelse af NILS WALLERIUS ERICSSON, dat. Upsala d. 10 aug. 1739, i »Ink. bref 1739—41».

§ 2. EVALD RIBE: »Anmärkning öfver en mans-person, som hade svarta staren, och derjemte var lam i den högra armen och handen; men endast och allenast genom upkastnings-medel återvant sin hälsa, jämte mästadelen af sin syn», i Handl. 1739 s. 68—70. Jfr d. 22 aug. § 1.

§ 4. Med den af TRIEWALD åberopade relationen i Engelska Societetens acter torde menas: »An account of a Stone cut out from under the tongue of a Man, lately sent in a Letter of Mr. Listers to his Grace the Lord Arch-Bishop of York» (*Philosophical Transactions*, Vol. VII, 1672, s. 4062).

§ 6. ROBERGS bref till LINNÆUS, dat. Upsala d. 10 aug. 1739, i »Ink. bref 1739—41».

§ 10. Kanslikollegiets instruktion för censor librorum d. 7 juli 1688; redogörelse för dess innehåll i *G. Benzelstjernas censorsjournal 1737—46*, utg. af L. BYGDÉN och E. LEWENHAUPT, Ups. 1884, s. XI ff.

Om privilegiet på akademiens Handlingar se vidare d. 29 aug. § 2, d. 12 sept. § 1, d. 15 sept. §§ 1 o. 4. Privilegiet, innebärande »at ingen må understå sig vid Et Tusende Daler Silfvermyntz vite och

alle exemplarens confiscation samma Handlingar här at eftertrycka eller eftertryckte utifrån införa låta», är utfärdadt Stockholm i Råd-Cammaren den 5 sept. 1739 och trycktes främst i 1:a kvartalet af akademiens Handlingar. Jfr d. 12 sept. § 2.

§ 11. Frågan om grundreglernas komplettering med föreskrifter om ordningen vid presidentbyte förekom ånyo d. 22 sept. § 11 och afgjordes definitivt d. 26 sept. § 4. Dessa föreskrifter blefvo emellertid icke intagna vare sig i grundreglerna af 1739 eller 1741.

§ 13. POLHEMS »Tankar om Mechaniquen» i Handl. 1740 s. 185—198; jfr 1739 d. 24 dec. § 5; 1740 d. 19 jan. § 12.

Den 18 augusti 1739.

§ 1. EVALD RIBE var lifmedikus hos konung Fredrik I, hvilken då merendels bodde på Karlbergs slott; jfr hans yttrande d. 16 juli 1740 § 2. RIBES bref, med hvilket han insände den i efterföljande § 7 omförmälda afhandlingen, finnes i »Ink. bref 1739—41».

§ 2. Med ALSTRÖMS gåfva lades grunden till akademiens naturhistoriska samlingar, hvilka sedermera införlifvades med naturhistoriska riksmuseet. Se: *Naturhistoriska riksmuseets historia, dess uppkomst och utveckling, utg. af K. Vetenskapsakademien,* Sthlm 1916.

§ 5. PEHR ELVIUS' svar, dat. Gotsunda d. 14 aug. 1739, i »Ink. bref 1739—41».

§ 6. Den af HÖPKEN föreslagna meningen återfinnes i »Förberedelsen» till akademiens Handlingar, hvilken i sin helhet lyder sålunda:

Min Läsare.

En ren kärlek för det almänna, och en förnuftig ömhet för enskylt Välgång, hafva bägge gifvit anledning til en Inrättning, hvars första foster härmed öfverlämnas dit obundna omdöme och bepröfvande.

Den förra har förenat åtskillige Personer uti et upsåt, at med samlade Krafter beflita sig fulgiöra den skyldighet, hvarmed de äro förbundne sitt Fädernesland och sine Landsmän.

Den senare har påmint dem hvad de i anseende til dem sielfve äro pliktige i akt taga, nemligen, at i giörligaste måtton upbruka de af Gud dem förlänte Snilles gåfvor, och använda dertil al den tid, som hvars och ens omständigheter kunna tillåta, på det de icke

uti et vårdslöst, fåfängt och obekymrat lefverne måge förnöta deras dagar, hvarmedelst deras vandring skulle blifva onyttig för andra, tung, ledsam och ömkelig, för dem sielfva.

Desse Personer, Min Läsare, hafva sålunda börjat sine Samqväm, och sit Arbete, under den Högstas bistånd och välsignelse, uti den rena afsikt at tiena dig och Fäderneslandet samt at blifva sielfve nyttige lemmar och värdige Svenske Män.

Ämnen dertil hafva de endast sökt uti de Wetenskaper och Konster, som tiena til en almän nytta och således hafva de skiäligen utmönstrat alle sådane, som dels äro foster af en öfvergäsande qvick inbillning, dels hafva sin Grund uti en Sagolik Ålderdom, dels uti det fåfänga nöjet, at se en osäker samling af Anor och Skiöldemärcken genom otalige målade grenar sig utsprida.

I stället hafva de utvaldt och tagit sig före, at undersöka och utforska Naturens hemligaste Gömmor: At känna des mångfaldiga foster, deras ymniga fortplantande och särskilta skiötzel, jemte hvart och ets invärtes Krafter och egenteliga värckan. Wetenskaper, Min Läsare, som tiena til lifvets uppehälle och näring, til des förlängande och räddande ifrån tilstötande fara och otidig undergång.

At frambringa behändige Konstige påfund, til hvarjehanda Arbetes lättande: At til den ändan utforska kroppars Tyngd, Längd och Bred, samt deras jämkning emot hvarandra: At hitta på medel til at kunna vara säker i storm och oväder: At icke irra eller förlora sig uti villaste Hafvet, bland rusande böljor och farliga Klippor: At utaf Stiernornes skik finna sit hemvist och sin rätta Hamn: At innom fasta Murar veta afhålla en ostyrig Fiende: At pryda Land och Städer med beqvämlige och varaktige Slott och Hus: At upodla och förbätra til egit och andras behof, alla de gåfvor Naturen oss skänckt i ymnoghet. Wetenskaper, Min Läsare, som befordra flit och idughet i et Land, som sätta det i förmögenhet, anseende, tryggoch säkerhet både in- och utvärtes.

At ränsa våra Fäders Språk, ifrån alla främmande tilsatzer och återkalla det til sin första renhet, är en anständig omsorg, för et frit Folck, som under de mångfaldiga svåra öden det undergådt, likväl aldrig förlorat sig sielft, och tyckes fördenskull böra i tal och skriffter vara äfven så Svenskt, som det varit, är och bör vara, i Dygd, Vett och Mandom.

Utaf den nytta, som desse opräknade Wetenskaper och Konster med sig föra, kunna vi hoppas och vara försäkrade, at vår möda intet blifver fåfäng: Utaf sielfva Vetenskapernes ymnoghet, at vår Inrättning i brist af ämnen ei kan afstana; och änteligen af vår Nit och Åhåga, at vi hvart fierdedels År, lära kunna framte nya Prof, huru vi oupphörligen täncka,som Svenske, på Svenskas Välfärd.

Dertil upmuntrar oss den Lag, hvilken uti vårt Samfund är et Band til Sämjo, Förtrolighet och Flit, såsom hvarigenom Ordningen må bibehållas, Arbetet lättas och Inrättningen vinna tilväxt och välsignelse.

Vi hafva antagit namnet af Wetenskaps Academie uti den mening ordet Academie brukas i Franckriket, hvaräst det ei betyder et Samfund af Lärde Män, til at undervisa Ungdomen på sät, som vid våra Skolar, Gymnasier och Universiteter brukeligit är, utan et sådant Sälskap, hvars afsikt är, at igenom nya rön och påfund upodla Vetenskaperne; At rädda dem ifrån den förgängelighet de äro underkastade, så länge de ibland några få undangömma sig och förvaras: At sammanleta de Personer, hvilka äga besynnerliga gåfvor och besynnerlig skiklighet, jemte vakra samlingar och sedermera at igenom Tryket på Moders-Målet utgifva, alt hvad til almän nytta, almän undervisning och tienst lända kan. I detta afseende hafva ock sådane Academier blifvit började och kunna ei annars anses, än såsom högst nyttige och nödvändige, så länge de arbeta för det allmänna, och ei afvika ifrån et sådant hälsosamt ändamål, hvarpå Inrättningen endast bör syfta.

Ingen sådan Academie, ingen Lärd Societet är nu för tiden i Europa, hvilken ei äger Försvars-Bref och stora Förmåner. Vi begäre intet sådant. Under en Nådig Öfverhet och ibland ett Folck, som älskar Lärdom är vår Inrättning säker nog. Oss lärer fördenskuld aldrig tryta beskyd och upmuntring, enär vi sådant förtiene eller behöfve; Men Fäderneslandets välgång är vår bästa Säkerhet och vår största Vinning.

AND. JOH. VON HÖPKEN.
Wettenskaps Acad. Secr.

§ 7. RIBES afhandling med titel: »Tydelig föreställning huru man på ett mycket kort och lätt sätt kan föra alla Substantiva el. Sielfständiga Ord uti det Svänska Språket under sina rätta Genera», finnes i ak:s arkiv; den föredrogs ånyo d. 27 febr. 1740 § 11.

§ 8. Kopparstickaren: E. C. BERGQUIST.

§ 10. Akademiens första publikationer om potatis framkallades af en uppmaning från ständernas kammar-, ekonomi- och kommersedeputation d. 6 mars 1747; med anledning häraf utgåfvos i Handl. 1747 dels en »Berättelse angående potatoes eller jordpärons plantering och nyttiande» af PATRIK ALSTRÖM, dels en »Underrättelse huru jordpäron planteras och nyttias uti Elsas, Lotthringen, Phaltz etc.» af generalmajor LANTINGSHAUSEN. Sedermera gjorde akademien talrika inlägg i saken; så t. ex. en »Beskrifning om jordpäron» af akademiens ämnessven L. TUNEN i 1749 års almanacka (Lunds horisont) och »Försök at tilverka bröd, brännvin, stärkelse och puder af potatos» af grefvinnan EVA EKEBLAD, född DE LA GARDIE, i Handl. 1748, ett arbete som belönades med hennes inval i akademien såsom dess enda inländska kvinnliga ledamot. — Såsom ett bidrag till historien om potatisens användning i Sverige kan för-

tjäna påpekas följande tillkännagifvande i *Stockholms Post-Tidningar* d. 23 april 1741:

»För den fattiga Landtmannen, som bygger och bor på de Orter der Fråsten ofta förderfvar Sädesväxten, och hafver litet Åkerbruk, varder härmed tilkiänna gifvit, at af Kålrötter och Rofvor kan bakas godt Bröd lika som af *Potatoes*, hvilket låter sig giöra, då desse Fruchter skalas, skiäras sönder och förvällas så at de kunna stampas til Mos, hvaruti sedan lägges nödig Jäst med Miöl och knådas, at Degen hänger väl tilhopa och kan bakas til Bröd; Och som dessa Fruchter aldrig skadas af Fråst, så förtiänar detta så mycket mera til upmärksamhet, som det kan vara en merkelig hielp i dyrtid ock Missväxt på Säd. Prof af sådant Bröd är här på Riksdagen upvist, i synnerhet för dem som sådant bäst kan tiäna til efterrättelse.»

§ 11. Det åsyftade arbetet af JONAS ALSTRÖM är: *Den Svenska vårdande Fåra-herdens trogna Väg-visare til en god Fåra-skiötzel, jemte et Bihang om Potatoes eller Jord-päron*, Sthlm 1727; med tillägg därtill i: *Fåra-herdans hemliga konster uptäkte samt thet Gyllene Fåraskinnetz oskattbara värkan och säkra genväg til Sveriges Rikes och thes inbyggares velferd kortteligen föresteldt . . . hvartil och är bifogadt något angående Potatoes planterande* . . . Skara [1733].

§ 12. BRELINS löfte om gåfva af tangenter infriades vid nästa sammankomst d. 22 aug. § 4.

§ 17. När GERHARD MEIJER invaldes uppgifves ej i protokollen; han introducerades först d. 9 juli 1740 § 2.

Om BRELINS »stenlim» se 1740 d. 6 febr. § 3, d. 9 febr. § 2, d. 16 febr. § 4—6, d. 20 febr. § 1.

Den 22 augusti 1739.

§ 1. RIBES berättelse blef blott i korthet intagen såsom ett tillägg (Handl. 1739 s. 70) till hans ofvan (vid d. 15 aug. § 2) citerade afhandling.

§§ 2, 3. Ritmästaren HENRICHSSON; jfr anm. vid d. 11 aug. § 6.

§ 5. G. BRANDTS bref (odat.) i »Ink. bref 1739—41».

§ 7. LINNÆI anmärkning synes ej hafva föranledt någon ändring i TRIEWALDS konstruktion af drifbänkar, ty den därtill hörande planschen i Handl. 1739 visar blott *ett* slags rör, nämligen sådana med små hål. TRIEWALDS uppsats åtföljes af en från engelska

öfversatt »Berättelse huru kycklingar uti ugnar i staden Cairo utkläckes».

§ 8. And. Celsii »Nya rön om trästängers utvidgande i köld» i Handl. 1739 s. 36—38.

§ 9. Ehrensvärds observation gällde hans »Jämförelse emellan Svenskt och främmande krut» (Handl. 1739 s. 38—40); jfr d. 25 aug. § 2.

§ 10. Salbergs påfund att förvara trä från förruttnelse genom hans s. k. »träbalsam» hörde till de frågor, som oftast behandlades under akademiens första år: se 1739 d. 25 aug. §§ 13 o. 14, d. 3 okt. § 7, d. 7 nov. § 7, d. 1 dec. § 11; 1740 d. 19 jan. § 15. Oaktadt förnyade uppmaningar att yppa hemligheten, hvilket Salberg först vägrade men sedan biföll, blef det slutliga resultatet blott meddelandet af ett »Sätt at förvara hvarjehanda trä-byggnader från röta» (Handl. 1742 s. 243—249), som egentligen ej innehåller annat än anvisningar att tillreda och använda vanlig rödfärg.

Liknande öfverläggningar om nya upptäckters hemlighållande förekommo d. 6. okt. § 3 (ang. juftläder) och d. 1 dec. § 12 (ånyo om träbalsam), hvarvid den mera frisinnade åsikten, som företrädesvis förfäktades af Linnæus, vann öfverhand.

§ 12. I det handskrifna protokollet står, att det var Hr Præsidenten som svarade på frågan om sjömasken, hvilket uppenbarligen är oriktigt och därför här blifvit ändradt till Hr Sahlberg.

§ 14. Alströms svärfar var handelsmannen i Stockholm Johan Clason. — Den bok, till hvilken Linnæus hänvisade, är Marsigli, *Histoire physique de la mer* [traduite par Leclerc, publ. par Boerhaave], Amst. 1725, in-fol.

§ 15. Ritning på Alströms kölna uppvisades d. 5 mars 1740 § 13; beskrifningen föredrogs 1741 d. 8 jan. § 7, d. 21 mars § 8, d. 21 maj § 4, antogs till utgifvande d. 30 maj § 11, samt infördes i Handl. 1741, s. 121—129, med titel »Beskrifning på de Brabandiske Mält- och Tork-husen».

Den 25 augusti 1739.

§ 4. Triewald synes ha föreställt sig, att det i salpeter bundna vattnet vid sin öfvergång i gasform framkallar den explosiva kraften. Häremot strider hans yttrande i de tryckta *Föreläsningarna* (D.

1, s. 135) att, »när Krut uti et Stycke itändes, så förtynnas den uti krutet varande Luften, och förmedelst des kraft verkar äfven så mycket på Stycket som på Kulan, den der skal drifvas ut igenom mynningen». Denna nu af honom öfvergifna åsikten stämmer närmare med CHRISTIAN WOLFFS mening, att krutets kraft är beroende af luften, som genom den vid itändningen sig hastigt utbredande lågan icke allenast uppvärmes, utan äfven sammantryckes, och genom båda dessa omständigheter ej ringa ökar sin utdrifvande verkan (*Allerhand nützliche Versuche*, Th. 2, Halle 1722, s. 383).

§ 5. FAGGOT behandlade ett hithörande ämne i »Sätt att utröna huru mycket salpeter finnes i ett färdigt gjordt krut; samt anmärkningar om krut-tillverkningen i allmänhet» (Handl. 1755 s. 96—117).

§ 6. TILAS' »Tanckar om malmletande i anledning af löse gråstenar» intogos i Handl. 1740 s. 198—201, efter att ha varit föremål för behandling 1739 d. 22 dec. § 7, d. 24 dec. § 5 och 1740 d. 9 jan. § 9. Hans bref, dat. Ekeby d. 10 aug. 1739, i »Ink. bref 1739—41».

§ 7. Diskussionen med anledning af TILAS' tankar var den första om ett rent vetenskapligt ämne, som förekom inom akademien. — Kopparskiffern vid Ilmenau i Sachsen-Weimar är en rik fyndighet för fossila fiskar.

§ 9. I LINNÆI här refererade yttrande återfinnas några af de tankar, som han sedan utvecklade i sitt d. 12 april 1743 hållna tal *de telluris habitabilis incremento;* öfvers. af TH. M. FRIES: »Om den beboeliga jordens tillväxt» (*Skrifter af Carl von Linné, utg. af K. Svenska Vetenskapsakademien*, II, Ups. 1906, s. 89—124). Jfr A. G. NATHORST, *Carl von Linné såsom geolog*, Ups. 1907, s. 3 ff. (*Carl von Linnés betydelse såsom naturforskare och läkare.* IV).

§ 10. Af denna paragraf jämförd med prot. d. 29 aug. § 3 framgår, att löjtnanten vid fortifikationen GUSTAF TORSHELL (miniatyrmålare, död 1744) gjort två utkast till akademiens devis, den gamle mannen som planterar ett palmträd, och att det först afgifna af dessa ligger till grund för den af C. BERGQUIST graverade vignetten på Handlingarnas titelblad. Denna teckning, flere gånger omgraverad och år 1745 klumpigt återgifven i träsnitt, användes till dess den i Handl. för 1746 ersattes af en helt ny teckning, äfven den graverad af BERGQUIST efter utkast af JEAN REHN; d. 8 febr. 1746 uppvistes dennes dessein, »som mycket behagades». Med bibehållande af den ursprungliga idén har vignetten sedermera flerfaldiga gånger växlat utseende.

§ 11. GEORGII EVERHARDI RUMPHII *Herbarium Amboinense*, 6 vol. i fol., utgafs af J. BURMANNUS i Amsterdam 1741—50. Den förestående publikationen annonserades i Stockholms Post-Tidningar

d. 6 sept. 1739, antagligen på föranstaltande af LINNÆUS, men Kungl. biblioteket inköpte icke det dyrbara verket, hvilket först med den Bergianska donationen kom i vetenskapsakademiens ägo.

§ 14. SALBERGS påfund att fördrifva vägglöss, hvarom vidare d. 29. aug. § 7, och om hvars framläggande han gaf förnyadt löfte i Handl. 1744 s. 287, publicerades först 1745 genom två uppsatser i detta års Handl. (s. 10 och 179). I prot. d. 3 nov. 1744 säges härom: »Af denna spiritus, hvarmed detta sker, lämnade Hr SALBERG en flaska, hvilken blef lämnad til Herr Gref CRONSTEDT at försöka, men beskrifningen til Hr BRANDT at utlåta sig om därvid vore något at påminna»; och d. 17 nov. »berättade Hr Grefve EKEBLAD, at vid profvet, som Gref CRONSTEDT anstält med den gifna spiritus, har väl lyckats»; BRANDTS betänkande angående beskrifningen utföll också gynnsamt.

Den 29 augusti 1739.

§ 1. HÖPKEN stod i förbindelse med Konstantinopel därigenom att hans bror frih. CARL FREDRIK VON HÖPKEN vid denna tid var svensk minister därstädes.

§ 3. »Fransoserna i landet» voro de för slottsbyggnaden inkallade konstnärerna, med hvilka man synes ha rådgjort beträffande ritningen till devisen.

§ 4. JÖNS EURENIUS, prost och kyrkoherde i Torsåker i Ångermanland (f. 1688, d. 1751), förnämligast känd såsom författare till *Atlantica Orientalis, eller Atlands-Näs, til des rätta belägenhet beskrifvet* (tr. 1751) och *En prest i sin prydning* (tr. 1770). Hans bref till HÖPKEN, dat. Torsåker d. 11 aug. 1739, i »Ink. bref 1739—41». Om den fortsatta korrespondensen angående hans uppfinningar se 1739 d. 1 sept § 5, d. 31 okt. § 2, d. 3 nov. § 4, d. 10 nov. § 2.

År 1714 hade engelska parlamentet utsatt ett pris af 20,000 pund sterling och 1716 franska regeringen ett å 100,000 francs för uppfinningen af en metod att om skeppsbord bestämma longituden inom en felgräns af en half grad. År 1770 tillerkändes delar af det engelska prisbeloppet åt LEONHARD EULER och astronomen TOBIAS MAYERS änka, och 1765 erhöll JOHN HARRISON hälften af ett lika stort, äfvenledes 1714 utfäst pris för kronometerns uppfinning.

I »Original-Handl. otryckte 1739—41» finnes: »Välment Förslag at få igen Östra och Västra Längden; upstält och till Wettenskaps Academien i Stockholm inlemnat af JÖNS EURENIUS», äfvensom CELSII däröfver afgifna utlåtande af följande lydelse:

Min Herre,

Jag har den äran at tilbaka sända det förslag, som Academien gunstigt behagat lämna under mit ringa skiärskådande; och skulle önska, at det jag dervid i hast anmärkt kunde svara emot det förtroende, som Academien dymedelst mig betygat.

Academien har orsak at taga up för et godt märke, at hon vid sin början blir strax anfäktad af dem, som påstå sig hafva funnit Longituden, perpetuum mobile och quadratura circuli, ty samma öde hafva altid hafft och ännu hafva de högtberömda Academier och Societeter utomlands. Man kan nogsamt sluta deraf, at vår nation begynner omsider sielf at tänka nogot och intet altid vil se med lånta ögon. Det är allenast skada, at de begynna hvarmed kanskie aldrig i vår tid vi få lyckta.

Vår närvarande Auctor tager sig före at grunda på uppfinnandet af östra och vestra längden, förr än han skaffat sig principierne i Astronomien och giordt sig kunnig om de methoder, som härtils äro publicerade. Grunden til hans method eller *Postulatum possibile* består ju deruti, at man bör vara försedd på hafvet med et uhr, eller en så kallad *meridianvisare*, som oaktadt skieppets skakande har en jämn och oföränderlig gång, hvilken en gång ställd effter första meridian, jämföres på siön med solen och stiernorna, då man får veta skieppets rum i anseende til öster och vester. Detta maneret är väl riktigt och längesedan bekant; men det har altid varit och ännu är en stor svårighet och kanske omöjlighet at giöra et uhr, som vid alla lufftens förändringar och skieppets skakningar i alla directioner har en jämn rörelse; fast än vår Auctor menar det vara en lätt och redan i England upfunnen sak. Ty den som et sådant uhr upfinner, han får säkert det utsatta præmium af Parlamentet. Så mycket vet jag, at hos Mr. Graham i London stod om våren 1736 et uhr til prof, som hade tvänne pendlar, och hiulen deruti voro af trä med messingstaggar, med mera; hvilket efter Kungens befalning skulle också på siön i stark bläst försökas; men utgången viste, at det aldeles stannade af skieppets skakning; fast än Graham tilstod at ingen ännu funnit construction af et uhr, til Longituden, så probabelt, som den Auctoren, som var en Skåttländare. Dock hafva Säckuhren, särdeles Grahams, redan den fullkomlighet, at vid små resor, på kortare tid, man kan dermed betjena sig på siön, hvilket jag sielf försökt på Norrsiön emellan England och Danmark, hvarest mina och Captaines bestick gingo tämmeligen tilhopa, fast än han betjente sig af den ordinaira methoden.

Hvad eljest vår Auctors maner angår at få veta tiden af solen och stiernorna, så äro hans mappæ coelestes och solares aldeles onödiga och des utan ej nog accurata, utan är nog at man vet de förnämsta fixstiernors och solens ascensiones rectæ och declinationer uträknade, som är altid bättre än de skola stå på en Mappa, som aldrig kan vara beständig, effter rätta ascensiones och declinationes hvart åhr förändras. Sedan är onödigt at ställa uhret effter första meridian, utan

är bätre at ställa det effter den meridian, som jag reser ifrån, som altid kan supponeras bekant. Icke heller behöfver man veta hvilka stiernor just kl. 6 culminera i första meridian; utan det är nog at veta allenast en viss stiernas högd til den orten, därest skieppet går, som låter sig lätt värkställas, serdeles genom Mr. Hadleys reflexions instrument, hvarmed man innom en minut kan taga solens eller en stiernas högd, fast än det är aldrig så stark storm, som jag om våren 1736 hade tilfälle at försöka. Då behöfver man ej heller vår Auctors grofva maner at observera stiernornas culminationer med compassen, som dessutom måtte vara oriktigt, så vida man ej altid vet magnetnålens missvisning. Och går ej heller an, som Auctoren förmenar, at ställa uhret ongefehr effter solen och stiernorna, ty som 4 minuters skilnad på hvart dygn giör et ansenligt fel på nogon tid, så är nödigt at et sådant uhr ställes accurat endera effter Solens jämna gång, eller ock effter fixstiernornas rörelse.

Om man allenast har et uhr, som går jämt på siön, så är det andra mycket lätt och simpelt; ty man behöfver ej mer än ställa uhret effter solen til den ortens meridian man reser i från, til ex. från London, och sedan på hafvet effter de vanliga methoder, när latituden är bekant, söker man igen med tjänliga instrumenter af sol och stiernor hvad klockan är; visar då observation, at klockan bör vara til ex. 9, när uhret står på klockan 8, så är klart, at klockan i London då är 8, och derutaf sluter man, at skieppets meridian är en timma eller 15 grader öster om London, hvilket är allt jag borde veta.

Kunde altså vår Auctor upmuntras at perfectionera vägguhr af träd, som jag sielf sedt i Pitheå honom kunna förfärdiga; så giorde han kanskie det, som han nogorlunda kunde gå ut med, til hans heder och publici nytta.

Jag har den äran at vara med en fullkomlig tilgifvenhet, Min Herres hörsamste tjenare

And. Celsius.

Upsala d. 6 Nov. 1739.

§ 6. I brefvet säger Eurenius, att han »förtrodt åt en min vän och slächtinge här i Hernösands stad benämd Andreas Hellström, mitt förslag till en Dockas inrättande i Stockholm, med den förmån, at man skal kunna bringa fahrtygen in och uth, samt afföra vatnet och hålla henne ländz, så länge man behagar, uthan at påkosta et enda dagvärke eller någon den ringaste machin, sedan hon en gång är färdig giord, så at om Hr Grill eller någon annan förmögen funne sitt nöje här vid, lärer bemälte Hellström jämte mig söka vara til tienst». Såsom ett hinder mot att anlägga en docka vid Danviken hade kunnat anföras, att ej blott den därvarande kvarnen måst utrifvas, utan äfven hela Danviks hospital måst bortflyttas, hvilket först i våra dagar skett för Hammarbysjöns blifvande tillgodogörande för sjöfarten, visserligen ej till en skeppsdocka, utan såsom en ny farled mellan Saltsjön och Mälaren.

§ 8. Öfverläggningen om juftlädersberedning fortsattes d. 6 okt. § 2—3. Sqvackran = skvattram (Ledum palustre).

§ 11. I början synes man ha haft för afsikt att hvarje kvartal af Handlingarna skulle inledas med en uppsats af allmännare intresse. Såsom dylika »företal» infördes i 2:a kvartalet för 1739 FAGGOTS här ifrågavarande »Tankar om landtbruk», och vidare i Handl. 1740 1:a kv. POLHEMS »Tankar om mechaniquen» (jfr prot. d. 24 dec. 1739 § 5), 2:a kv. HÖPKENS »Tankar om hus-läkedomar» (jfr d. 9 febr. 1740 § 11), 3:e kv. PLOMGRENS »Tankar om handelen i gemen» (jfr ibid.), 4:e kv. LINNÆI »Tanckar om grunden til Oeconomien genom naturkunnogheten och physiquen» (jfr d. 5 nov. 1740 § 4), samt i Handl. 1741 1:a kv. FAGGOTS »Tankar om fäderneslandets känning och beskrifvande» (jfr d. 14 febr. 1741 § 1). Därefter förekommer ej i protokollen benämningen »företal» för någon i Handl. intagen uppsats.

§ 13. Angående superkargen vid svenska Ostindiska kompaniet HANS TEURLOEN (så skref han sitt namn, icke TOURLON eller TOURLOEN) hade utg., då akademiens *Personförteckningar* utkommo, sig ingenting bekant, utöfver hvad dessa protokoll innehålla, mer än dödsåret, 1743. Därefter gjorda efterforskningar — i riksarkivets Biographica, i Göteborgs landsarkiv och i W. BERGS anteckningar om Göteborgssläkter i Göteborgs stadsbibliotek — ha gifvit vid handen, att han var född i Stockholm 1703 såsom son af kaptenen vid amiralitetet DANIEL TEURLOEN och CHRISTINA EKLUND; att han, efter att ha varit i tjänst tre år hos handelsmannen DANCKWART och sex år hos handelsmannen GEORG SETON, d. 6 aug. 1728 erhöll burskap såsom handelsman i Stockholm. D. 4 aug. 1735 beviljades honom kungl. pass för en resa, som han, »sedan han här förrättat sina ärender», önskade anträda »tilbakars till Venedig». Den ostindiska resa, från hvilken han hemförde de böcker som närmast föranledde hans inval i akademien, torde ha företagits på ettdera af skeppen »Stockholm» eller »Fredericus Rex», hvilka båda afseglade från Göteborg till Kanton i dec. 1737 och återkommo d. 13 juli 1739. Huruvida han satt i verket sin afsikt att ånyo begifva sig till Kina har icke kunnat konstateras; i sådant fall har han antagligen medföljt vare sig »Riddarhuset» eller »Stockholm», hvilka afgingo i mars och april 1740 och återkommo d. 18 okt. 1742. Han begrofs i Alingsås d. 13 maj 1743, 40 år gammal. Den 3 mars s. å. hade han gjort testamente till förmån för sin bror DANIEL GOTTLIEB TEURLOEN, äfven han engagerad i transmarina affärer: han ansökte nämligen i september 1744 om kungl. pass för en resa såsom superkarg med brigantinen »Ulrica Eleonora» till Västindien och danska kolonien St. Thomas, »där några handelsmän här i staden associerat sig att göra ett handelsförsök». Bouppteckning efter HANS TEURLOEN förrättades d. 31 maj 1743 och utvisade en behållning af 9186 dr smt.

Dennes bosättning i Alingsås torde ej ha varit långvarig, ty JONAS ALSTRÖM, som mer än någon bort vara bekant med därvarande personer och förhållanden, hänvisade d. 30 jan. 1745, då fråga var om att akademien skulle hålla »parentation» öfver den aflidne, till »en benämd ROTSTEN, som vore boendes i Brunnsgränden och skulle aldrabäst kunna lämna kundskap om framledne Hr TOURLOENS lefverne». Då på denna väg ingen upplysning synes ha vunnits, kom den tilltänkta parentationen icke till stånd.

Om TEURLOENS inval och hans kinesiska böcker se vidare d. 5 sept. § 2—7, 15—18; om instruktionen för de iakttagelser han borde göra under sin tillämnade resa, se anm. vid d. 5 sept. § 4. De ifrågavarande böckerna, hvilka ännu förvaras i akademiens bibliotek, äro tvenne volymer i stor 4:o (30 × 27 cm.), hvardera innehållande 23 för hand ritade och färglagda taflor; ingen text finnes. Den ena volymen framställer risodlingen, från fältens bearbetande med plog och harf till det färdiga risets införande i ladorna och den tacksamme odlarens offer till gudarna för lycklig skörd. Den andra volymen innehåller en liknande serie af bilder öfver silkesproduktionen, börjande med maskarnas uppfödande, mullbärsbladens insamling m. m. och slutande med skräddarens arbete med det färdiga sidentygets tillklippning och syning.

§ 15. Om handelsmannen HANS LENMAN se vidare d. 8 sept. § 10 och d. 13 okt. § 15; hvem Hr GÖRGENSSON varit har ej kunnat utrönas. Ingendera blef invald, och LENMAN omtalas före årets slut såsom afliden.

§ 16. Om ledamöters »sondering» se vidare d. 1 dec. § 4 och d. 12 dec. § 2.

§ 17. A. J. NORDENBERGS »Rön om kakelugnar och deras omlagning» i Handl. 1739 s. 71—78. — Antagligen åsyftade FAGGOT JOH. GEORG LEUTMANN'S *Vulcanus famulans, oder sonderbare Feuernutzung, welche durch gute Einrichtung der Stubenöfen, Kamine ... und andern Ofen kann erlangt und das Rauchen in den Stuben verhindert werden* (Wittenb. 1735). — Med det af AUG. HERM. FRANCKE år 1695 i Halle inrättade Waisenhaus var förenad en ännu bestående boktryckeri- och bokhandelsaffär.

§ 18. Om HÖPKENS bror i Konstantinopel se anm. ofvan vid § 1.

Den 1 september 1739.

§ 4. CHRIST. POLHEMS »Om de så kallade elementernes förmon och värkan i Mechaniquen» i Handl. 1739 s. 44—51. TRIEWALDS anmärkning därvid se d. 5 sept. § 14.

§ 7. I sitt »Rön om växters plantering» yttrar LINNÆUS (Handl. 1739 s. 23): »At få luft eller väderskifte uti Orangerierne om vinteren vore en ting, som storligen gagna skulle; men sättet är ännu icke kunnigt, med mindre man icke ville öpna dörar och fönster, och således släppa in kölden.»

§ 8. TRIEWALDS påminnelse vid SALBERGS påfund föranledde följande tillägg till dennes i Handl. 1740 s. 332 intagna uppsats (jfr anm. vid d. 11 aug. 1739 § 15): »At hindra små-boskapen, som kunna krypa genom öpningarne nedan til, förän pil-qvistarne blifvit der utvuxne, kan man nedsätta små pil-käppar i jorden emillan öpningarna. Kunna ock stickelbärs buskar sättas der emillan, eler planteras barbaris-kärnor, så långt stängslen räcker; ty dessa slag växa lätteligen, ock hielpas åt, at göra häcken mycket tätare, samt utestänga små creatur ock al ohägn.» Det bifogade kopparsticket är utfördt efter teckning af JEAN REHN, hvilken först 1747 antogs till akademiens gravör.

§ 11. LINNÆUS säger i »Extract» (ofvan s. 94), att beslutet d. 2 juni om presidentens tvenne vota »confirmerades» d. 1 sept.

§ 12. I den af GABRIEL POLHEM meddelade förteckningen på hans faders förnämsta inventioner nämnes (*Chr. Polhems Patriotiska Testamente*, Sthlm 1761, s. 118) en »machin at baxa och rikta canoner på bombarder-promar och batterier».

Den 5 september 1739.

§ 4. Om de frågor, hvilka skulle föreläggas TEURLOEN till besvarande under hans förestående ostindiska resa, se d. 12 sept. § 9, d. 28 nov. § 8, d. 1 dec. § 16, d. 5 dec. § 12, d. 15 dec. § 14, d. 22 dec. § 9. Den tillämnade promemorian blef dock troligen aldrig honom tillställd.

§ 5. TRIEWALD var lifligt intresserad för silkesodlingens införande i Sverige och publicerade i en följd af sex uppsatser (Handl. 1745 och 1746) sina »Rön och försök angående möjeligheten at Svea

Rike kunde äga egit rådt silke». Om hans verksamhet för plantering af mullbärsträd jfr anm. vid d. 3 okt. 1739 § 3.

§ 8. ROBERGS bref till LINNÆUS, dat. Upsala d. 31 aug. 1739, i »Ink. bref 1739—41».

§ 10. Frågan om flygsands dämpande var flera gånger föremål för akademiens uppmärksamhet; se 1739 d. 15 dec. § 10, 1740 d. 5 nov. § 7. LINNÆUS förordade för ändamålet plantering af sandhafre i öfverensstämmelse med de iakttagelser han gjort på Fårön (Handl. 1741 s. 186).

§ 14. TRIEWALDS anmärkning gällde POLHEMS i Handl. 1739 s. 51 närmare beskrifna och af en figur förtydligade metod »at mäta eldens eller hetans grader med en iholig kopparkula i elden lagd». »Med detta påfund, tillägges det, vil man enkannerligen visa hvad styrka hvart och et slags kol särskilt äger mot det andra.»

§ 17. KIEN-LUNG, en af Kinas kraftfullaste kejsare, tillträdde regeringen 1735. Att TEURLOENS böcker med sina för hand målade bilder varit afsedda att gifva kejsaren en påminnelse om hans plikter mot det arbetande folket, torde kunna betviflas.

§ 18. Om möjligheten att odla ris i Sverige ville LINNÆUS ej gå längre än till erkännandet, att det kunde »så lätt växa hos oss i orangerierne som nogonsin hos utlänningarne, men», tillägger han, »ännu har man ej lärt med den vinst cultivera det, at ej skadan skulle vara drygare» (Handl. 1741 s. 94).

§ 20. Af POLHEMS här uppräknade uppfinningar kunna följande identifieras enligt ofvan vid d. 1 sept. § 12 citerade Förteckning:

1. Såningsmachin — N:o 63. En machin at plantera säden på åkern.

3. Lerbråkan — N:o 109. En lerbråka, som sjelf formar stenarna med vattu-drift; N:o 110. En dito vertical lerbråka med häst-drift.

4. Väfstolen — N:o 59. En väfstol at väfva snilljor.

5. Tvin- och spinnmach. — N:o 69. En tvinn- och dräj-machin med många rullar.

7. Tåg-machin — N:o 70. En machin at sno rep och snören med, hvartil ej behöfves mera plats än 3 a 4 alnar.

8. Krut-machin — N:o 32. Krut-qvarnarne med siktverket; det förra förbrändt i vådelden vid Sanct Clara [1751], det senare i behåll [1761].

10. Husby bro. Denna bro öfver Dalälfven är beskrifven af Polhem själf i Handl. 1742 s. 118, och af Göran Wallerius i Handl. 1743 s. 13.

11. Myntmachin i Cassel — N:o 84. Invention på en fullständig mynt-machin, som blef bygd i Hessen-Cassel 1737. Jfr ofvan vid d. 16 juni § 6.

14. Sågqvarnar — N:o 108. Invention på en såg-qvarn, stamp-verk, svarfstol och bräde-höfling etc. som alt går med et vattu-hjul.

15. Askmachin — N:o 58. Machin och instrumenter til askmakeri, at skära spån och klippa ut askbottnarne; inlemnad til Riksens Högl. Ständers Manufactur-Contoir.

16. Träpumpar — N:o 43. Invention af fyrkantiga trä-pumpar och träkedjor, som drefs med et tramp-hjul fram och tilbakas, af 28 man; N:o 45. Än et annat maner på fyrkantiga trä-pumpar och sugare, med tramp-hjul fram och tilbaka, drefs af 20 man.

17. Svarfmachin — N:o 107. En compendieus svarfstol at svarfva medailler uppå, som drefs af en vigt.

18. Hackelsemachin — N:o 78. En hackelse machin med många lådor; kan drifvas med vatten eller ock med handkraft.

19. Taktmachin — N:o 77. En machin, som slår och pauserar tacten i musiquen til fortare och långsammare, efter behag.

Om en del af dessa uppfinningar se afhandlingar af G. Sellergren och N. Cronstedt i *Christopher Polhem, minnesskrift utg. af Svenska teknologföreningen*, Sthlm 1911.

I protokollet för d. 8 dec. 1744 läses: »Förestälte Hr Præses [grefve Ekeblad] om icke Academien borde taga sig an förvarandet af Hr Commercierådet Polhems inventioner och machiner för efterwärlden, så at däruppå borde göras ritningar och beskrifningar, och det medan Hr Polhem ännu lefver, så at man kunde få hans underrättelser i hvad mål som kunde fordras. Detta behagade öfvermåttan Academien, och åtog sig Hr Præses at göra Hr Polhem en compliment häröfver på Academiens vägnar. Hr König, Academiens ämnesvän, anlitades at förfärdiga ritningarna under Hr Ehrenswerds inseende, som lofvade at lämna därtil hvad han här om annoterat, och som åtog sig at sätta up beskrifningarna.» Den 15 i samma månad anmäldes, att Polhem »uppå den på Academiens vägnar giorde anmodan lofvat gå Academien tilhanda uti machinernas och inventionernas utgifvande». Som bihang till *Inledning til Mecaniken och bygnings-konsten* af Carl Hindrich König (Sthlm 1752) meddelas »Beskrifning öfver åtskillige af framledne Commerce-Rådet Polhem påfundne machiner», hvartill äro fogade af König ritade och mestadels af P. Floding graverade taflor. Denna publikation uppgifves dock ej ha tillkommit i följd af något akademiens uppdrag, ty författaren säger (s. 155), att Polhems makalösa påfund »hade länge sedan förtjänt at afritas och beskrifvas så til det allmännas tjänst, som för Nationens heder; men åtskillige omständigheter lära väl förhindrat, at ingen påtagit sig det samma».

Den 8 september 1739.

§ 1. Åt en talrikare kommitté anförtroddes d. 6 maj 1741 (§ 9) rätten att bestämma om Handlingarnas innehåll.

§ 2. Beslutet att medelst stjärnor (*) utmärka namnen på de ledamöter, som ingifvit rön till akademien, kompletterades med närmare bestämmelser 1739 d. 3 nov. § 3, d. 12 dec. § 5; 1741 d. 16 mars § 4, samt preciserades genom följande förklaring vid de årliga ledamotsförteckningarna: »De numrerade stjernor utmärka så många arbeten, som sedan förledit års början til samma års slut blifvit af hvar och en ingifne och tryckte»(före år 1742 gällde beteckningen äfven inkomna otryckta arbeten). I den ledamotsförteckning, som trycktes 1780 i första volymen af akademiens »Nya Handlingar», gälla samma utmärkelsetecken antalet rön m. m. som de då lefvande ledamöterna ingifvit allt ifrån akademiens början.

§ 4. Frågan om införandet af ordet »Svenska» i akademiens benämning framkallade lifliga meningsutbyten och skiljaktiga beslut d. 12 sept. § 5, d. 15 sept. § 5—9, d. 22 sept. § 8, d. 26 sept. § 1, samt afgjordes definitivt till förmån för det nämnda ordets upptagande d. 7 nov 1739 § 13. I ingressen till Kungl. Maj:ts stadfästelse å grundreglerna af 1741 talas om »den här i Vår Residence-Stad inrättade Svenska Vetenskaps Academien», men i 1820 års grundregler endast om »Wår Vetenskaps-Academi», och i 1842 års och följande grundregler är äfven i rubriken ordet »Svenska» bortfallet, hvarför benämningen »Kungl. *Svenska* Vetenskapsakademien», som fortfarande af akademien begagnas, icke han sägas äga officiellt berättigande.

§ 5. Bielkes bref (på franska), dat. Löfstad d. 26 aug. 1739, i »Ink. bref 1739—41». Om almträd jfr anm. vid d. 6 juni § 11.

§ 8. Bielkes ord i det ifrågavarande brefvet till Höpken lyda: »Je vous suplie, mon cher frère, d'avoir la bonté de proposer à l'Académie de recevoir Mons:r Rosén pour membre, vû la belle Anatomie qu'il a écrite, et le grand fond de sciences qu'il possède, qui nous rendront son acquisition très utile». Fries torde näppeligen hafva rätt i påståendet (*Linné*, I, s. 266 not. 2), att det var Linnæus som för femte gången föreslog Rosén till ledamot; protokollets tvetydiga ordalydelse synes snarare syfta på Bielke såsom förslagsställaren (jfr dennes ofvan sid. 16—17 anförda bref); de föregående protokollen gifva i saken ingen upplysning. Det ogrundade i misstanken om att det spända förhållandet mellan Rosén och Roberg skulle hindra den förre att mottaga akademiens val bekräftas af nämnda bref från Bielke; jfr Fries, anf. arb., I, s. 284 n. 2.

§ 9. Om den engelska plogen se d. 12 sept. § 7. Till Polhems mening om uppfinningen torde man kunna sluta af hans yttrande (Handl. 1740 s. 356) angående ett af honom själf påtänkt förbättradt planteringsredskap, att »alla nya ting, utom nya moden på kläder, hafva hos oss varit nästan allom obehagelige, och jag har sjelf icke tillräckelig medel at använda på fruktlösa försök».

§ 10. Triewalds »Om humle-gårdars skötsel här i Sveriget» i Handl. 1739 s. 168—175, hvartill äro fogade »Afledne Handelsmannen Hans Lenmans frågor til Humlegårds-mästarena i Brunswik, jämte deras derpå gifne svar» (ibid. s. 175—180).

§ 12. Några anvisningar för humlens torkning intogos ej i Triewalds tryckta uppsats, men återfinnas, helt kort, i svaret på 32:a frågan till humlegårdsmästarena.

Den 12 september 1739.

§ 1. Om Höpkens öfverlåtande af privilegiet se d. 15 sept. § 1 och 4.

§ 4. Jfr Grundreglerna Cap. I § 13. På en särskild sida närmast efter hvarje kvartals titelblad infördes t. o. m. år 1746 namnen på preses och sekreteraren, t. o. m. 1743 2:a kv. äfven på notarien, i de två sista kv. för 1740 och alla kv. för 1741 före den sistnämndes namn äfven arkivariens (Brelin). Om de båda senares rätt till denna utmärkelse se 1741 d. 16 mars § 4, d. 21 mars § 1. Lista på ledamöterna infördes regelbundet i hvarje årgång af Handl. t. o. m. 1760; se *K. Sv. Vet.-akad. Personförteckningar*, s. 34.

§ 6. Svar till Correspondenter finnas i Handl. 1739 s. 83, 84; 1740 s. 266, 334; 1741 s. 148; 1742 s. 156, 232. Om correspondenter, se äfven d. 16 jan. 1740 § 15.

§ 8. Frågor om ortografien förevoro vidare 1739 d. 15 sept. § 14, d. 13 okt. § 7, d. 17 nov. § 7, d. 22 dec. § 8; 1740 d. 16. jan. § 7. Om akademiens ställning till svenska språkets rättskrifning under den följande tiden se: Hugo Hernlund, *Vetenskaps-akademien och Lars Laurels rättskrifnings-förslag* (Nya Elementarskolans årsprogram 1887—88).

Den 15 september 1739.

§ 2. Försäkringsskriften, hvartill Meldercreutz enligt denna paragraf mottog ett formulär, framkallade den tvist, som omförmäles i prot. d. 13 okt. § 2 och d. 20 okt. § 2.

§ 5. I sitt bref af d. 12 sept. 1739 till Johann Philipp Breyne (läkare i Danzig, f. 1680, d. 1764) yttrar Linnæus, som bland sina titlar anför »Acad. Scient. Svec. p. t. Præses», följande om tebusken: »Academia Scientiarum omni nisu laborabit transmittendi et sibi comparandi hanc arbusculam in Europam». Korrespondensen mellan Linnæus och Breyne är tryckt i *Bref och skrifvelser af och till Carl von Linné, utg. af Upsala universitet*, Afd. II, D. I, s. 322—339. Om teplantering yttrar Linnæus (Handl. 1741 s. 96): »At icke The skulle kunna växa i Europa och Skåne, så vähl som i China och Japan, är intet mera tvifvel. Doch har det aldrig kommit til Europa, emedan des oljefulle store frön härskna, och des stam, som ej tol hetta, hafver förtorkats, då det förts siövägen, och två gånger måst passera linien. Om fröt kunde skaffas öfver Ryssland från China til Sverige vuxe det ofelbart.» Gifvetvis var det genom sin nyvalde ledamot Teurloen, som akademien hoppades få tefrön från Kina; jfr d. 28 nov. 1739 § 9. År 1745 (d. 20 juli) »kom man öfverens efter nogot rådgörande, at våra Ledamöter, som äro handlande, skola antingen igenom Wolf eller Bardevik, tvänne Engelske köpmän i Petersburg som hafva underslagit sig hela den asiatiska handelen, införskrifva . . . tefrö ifrån norra delen af China, som skall vara bättre the än det som förs hit ifrån Canton eller Bengalen». Först 1763 erhöll Linné genom kapten C. G. Ekeberg lefvande teplantor; se *Linnés bref och skrifvelser*, Afd I, D. VI, s. 10—12.

§ 6. »Then Swenska Argus»; det ser ut som om Triewald ej känt dess författare, Olof Dalin, hvilken redan i slutet af år 1735 afslöjat sin anonymitet.

§ 10. Triewalds »Anmärkningar vid utländska frukt- och andra träds planterande i Sverige, af egna rön och försök» i Handl. 1740 s. 212—215.

§ 11. Den af Bielke betonade svårigheten för de i Stockholm bosatta ledamöterna att göra landtbruksförsök föranledde d. 21 maj 1741 (§ 13) ett förslag af hr Leijonankar, att akademien för ändamålet skulle skaffa sig »ett litet landtbruk», hvilket förslag dock ej ledde till någon åtgärd.

§ 13. I en följd af uppsatser, den första i Handl. 1739 s. 99—118, framlade Triewald den förfarenhet han »under 8 samfälte

år i Ängland och Scotland i mycken lifsfara i stenkols grufvorna sig förvärfvat». »Beskrifning om Engelska jordbåren» finnes i Handl. 1740, s. 224—234; jfr anm. vid 1740 d. 6 febr. § 6. Frågan om metallernas genererande blef föremål för hans tal vid presidiets nedläggande: »Om ämne och orsaker till Metallernes och Mineraliernes födo, tiltagande och mognande växt i jorden.»

§ 15. Sekreteraren i antikvitetsarkivet JOHAN HELIN (f. 1679, d. 1753) var i augusti och september 1739 vikarierande censor librorum; se *Benzelstjernas Censorsjournal*, s. 105—106.

Hofkanslern, sedermera presidenten i kammarrevisionen frih. NICLAS PETER VON GEDDA (d. 1758).

Den 19 september 1739.

§ 2. Om afskrifter af originalhandlingar jfr samma dag § 4—5.

§ 6. HÖPKENS svar på BIELKES anförande om Handlingarnas tryckande med latinska caracterer se d. 22 sept. § 1. — Ledamöterna i Upsala: antagligen ANDERS CELSIUS och KLINGENSTIERNA, möjligen äfven OLOF CELSIUS; mindre troligt är att BIELKE konfererat med den gamle enstöringen ROBERG.

§ 6. 1:o. Med »Fransoserna som voro i sommars här» menas antagligen den af MAUPERTUIS ledda gradmätningsexpeditionen till Lappland 1736—37.

§ 6. 7:o. BIELKE upprepade vid följande sammankomst (§ 3) påståendet, att i Stockholm, Uppsala och Åbo utkommit »många-handa piecer» med latinska caracterer, och nämnde då särskildt CARL GYLLENBORGS öfversättning från engelska af RACINES tragedi *Andromache eller ett ömt Moders-Hierta* (tryckt i Stockholm 1723). Utom denna känner utgifvaren ej någon annan med antikvastil tryckt skrift, som här kan komma i fråga, än L. ROBERGS 1718 i Uppsala utgifna *Lijkrevnings Tavlor*.

§ 7. BIELKES och MELDERCREUTZ' utfästelse att med hälften betala tryckarelönen återtogs vid följande sammankomst, § 3 och 5.

§ 12. BRELINS »Påfund at storligen öka Claviers och Cymbalers godhet» i Handl. 1739, s. 81—83. Emedan BRELIN här endast med få ord redogjort för sin uppfinning, men »Herr ALGREN haft det nöjet at af upfinnaren sjelf blifva därom underrättad, så hade den förre räknat det för sin skyldighet at gifva en utförlig beskrif-

ning», som meddelas i en uppsats med titel: »Utdrag af Herr Sven Algrens beskrifning på afledne Doctor Brelins Cymbal-Tangent, och af Herr Henr. Th. Scheffers Tilläggning, upstäldt och med egna anmärkningar tilökt af Fredric Palmquist» (Handl. 1757 s. 36—45).

§ 13. Till bemötande af BIELKES anmärkning framhåller SALBERG i den tryckta afhandlingen (Handl. 1740 s. 332), att kreaturen icke så lätt kunna förstöra gärdsgården, »hälst de icke gärna äta pil-löfvet, så länge gräs finnes, ock förän gräset på marken är förtärt, varda pil-qvistarna grofva».

Den 22 september 1739.

§ 5. Jfr Grundreglerna Cap. VII § 6.

§ 7. POLHEMS egenhändigt skrifna *Discurs om de latinske och tyske tryckstylar*, med anteckning »Skal läsas up när quæstion här näst kommer före» (jfr 1739 d. 17 nov. § 8), är af följande lydelse:

Sedan de gambla Romare intagit större delen af värden, gafs folk, konster, och tilfelle nog att utvällia det bästa af alt huad de til sitt allmenna bruk hade nödigt; i synerhet utvijsar deras Språk och Tahlesätt, deras architectur, deras klädebonad etc. att de icke varit några dufungar, så deras maner att skrifva bokstäfver så reena, simpla och tydeliga att huarken förr eller effter dem hafva andra bättre blifvit påfunne, men att de likväll blifvit omskapade på lijka sett som architectur och kläder, det har ingen almän nödvändighet varit orsaken til, utan allenast de som derigenom har kunnat göra sig någon mera egennyttig förtienst der vijd. Så att lijka som Skräddrare upspinna nyare moden på kläder, Byggmästrar på nyare maner i architecturen, hvarigenom så mycket biefs i det ena och alfrans i det andra opkomit etc., altså hafva munkarna i Tyskland omsvarfvat de latinska bokstäfver til gamal munkstyl, och det dels derföre, att lijka som de ægyptiske präster fingerade sina hieroglypher sig emellan, på ted andra intet måtte komma under väder med deras updiktade konster i relionen, så ville och dessa munkar göra det samma, dels och att som inga tryk vore än påfunne, så giorde de sig god förtienst att skrifva böker, men som det stridde emot den Påfviske monarchien att skrifva alt för myket, så giorde de det med så mycken större kostbarhet; som allenast de rijkaste hade råd att kiöpa de samma de blefve icke allenast på pergament och med grof styhl skrifne, utan och med så stora kruserde, färgade och förgylte bokstäfver utzirade, att det allena kostade mera än alt hvad i boken vart skrifvit. Denna moyennen att göra bokliga

konster rara och sellsynte bland folket utom clereciet gick och så mycket lätare för sig, som alla Scholar i hela Europa stode då under Jesuiters och Munkars Direction; som än i deras länder skier.

Detta ähr uphofvet til munkstylen, som dok ifrån latinen hafft sitt uhrsprung, äfven som den tyska styhlen af munkstyl, hvilken blef lijtet förbettrad när tryket påfans, men huru myket man lagt sig der emot under föreväning att alt för många skulle der igenom mista sin förtienst och näring som lagt sig på böckers skrifvande, det kan sees af Pansirollo, uti huilket skiehl synes vara så myket mera ogrundat, som munkar, huilka voro de förnemste bokskrifvare, hade sitt underhold dess utom. Men att gå medelvägen i denna saken så fant öfverheten skiehligt att alla de största bokstaf, som stode främst och mäst utzirades, dem borde boktrykaren utesluta, och lemna carteblanc til bokskrifvarnes förtienst, huarigenom äfven ähr hänt, att en del böcker komit aldrig att få slijka bokstäfver, som sees kan i det Wolfenbytelske Bibliothecet, som och så myket säkrare skulle föllia, som folket vore mer förlegne om det som stod i boken skrifvit än uppeholla boktrykarens förtienst för utzirade stora bokstäfver skull, som dok ingen ting giorde till saken för lerdomen. Så snart boktrykeri kom i gong, och således många böcker komo för en dag, som elliest blifvit i glömskans mörker förquäfde; då begynte först lärde män sticka up hufvudet, huar ibland Erasmus intet var den sämste.

Detta ähr i korthet sagt om den tyska trykstylens uphof. Nu föllier de skiehl som England och Holland synes hafft att förkasta den samma och heldre behålla de förste bäste och reneste originaler än bruka sådane copier som hade flere än en olägenhet med sig, som vijdare föllier.

Så snart Hålland och dels England vart det catholiska ooket quitt och kommo til en frihet som icke förbant dem att bruka munkstyl eller dess afföda, så voro de eij seena att begyna tryka sina böcker sielfva med latinsk styl och det för fölliande orsaker skull 1. Så anstod dem nu mera intet att vijsa att de voro det Påfviske oket underkastade, utan som ett fridt folk longt afskillde ifrån det samma. Ty lätt vara att det nu gör påfven lijka myket huad styhl man nu mera brukar, sedan den första moyennen der vijd blifvit sönderslijten; så lender det dok Tyskarne till evig heder hos alla dem som vela betiena sig af sama styhl, ia icke allenast heder, utan iemväll en god profijt af de införde böcker i de länder der folket änn intet komit till den kunskap att skrifva och tryka lärda värk sielfva. Denna skammen har Holland och England velat achta sig före, så vell p. 2:do i synnerhet eij låta peningar gå uhr landet för det man kan göra sielf. Ty så länge man brukade Tysk styhl, så kiöptes alla de böcker up som voro med samma styhl och i deras modersmåhl utkomna och eniga, men igenom den latinska stylen blifver samma peningar quar i landet, så lenge el. så vijda man änn intet hafft det af nöden sedan boktrykarekonsten komit

i flor i deras länder så väll som i begynelsen i Tyskland. 3. ähr det icke en ringa nytta för ungdomen att få lära en skrifart som ähr icke allenast enig med bokstylen utan och läsligare i alla mohl, ia aldra simplast att skrifva och lära. Nu måste alla barn lära 3. slags styhlar, el. tvene i tryk och ett att skrifva med penna. När nu ett allena kan göra till fyllest, ia longt bättre till fyllest, huad tränger då om att göra saken svårare med flera som ingen ting gör till saken vijdare än det, att iu flere sorter ungdomen har att öfva sig på, iu svå[ra]re hafva de att komma til perfection i alt. Det tyckes vara beskaffat der med som att lära latin, att iu längre tijd der till behöfs, iu mera stiger deras förtienst till som dem lära. Men huad ähr Publicum der med betient? Om inga andra näringsmedel vore till, än lära barn och ungdom, så vore det så vijda nyttig att den ena undersåtaren så taxerade och skinnade den andra, att alla blefve beholne vijd lijfvet, men få komma till vällmacht. Uti ett land der fria konster och rikel. näringsmedel moste ligga under benken för vijss folks profit skull, der kan detta vell passera, men huru länge? Må förståndit ähr mera afskurit för den ena nationen än för den andra? Allting har sin tijd säger Salmen. Må nu den tijden änu intet vore ute, som hållit vår nation i aga att eij få imitera anat klokt folk i värden? Nej inte änn, och så länge ähr icke heller rådeligit att bruka anan styhl i tryk än den gambla vanan tillbracht. Men lätt vara att detta för viss folk och Stond moste hollas heligt, så frågas om alla derföre skohla vara förbundne att holla sig i från culturen och det som kan gangna och pryda en nation med tijden, fast icke straxt. Så att så myket det andeliga Stondet har det mesta att seja öfver det allmäna i detta mohlet, så må iu några få under Philosophiens beskydd hafva att seja öfver det som andra försichtiga Nationer vijsa prof utaf; och som kan tiena för ett lijtet sädeskorn till det som kan göra vår nation så klok och försichtig med tijden, som andra, huilkas begynnelse varit samma fatu underkastade att i det yttersta bli emotsparkade af dem som helst bli vijd det gambla, och holla alt nytt för ett kietteri.

Vår nya accademie har största fog och skiehl att giöra sitt arbete så smakeligit i begynnelsen, att respecten der före må sna[ra]re kuna växa än aftaga, hvilket skier när begynnelsen och första opinionen der om ähr god. Dok frågas om man med säkerhet kan taga det för en god begynelse att trycka och skrifva Svenska med latinska bokstäfver? Nog ähr det sant att stadigheten i alt ähr berömel., men om man tagit det för ett säkert principium i alla tijder, så hade vij som nu lefva eij longt komit utur vårt forna barbari. Der man likväll vill rekna vår tijd vara myket cultiverat emot de gamblas forna tijder, må sådant någon sin kunat skiee utan nyia förändringar, och må vij väll kuna beskylla dem för ostadige som giort första försöket dermed? Nej ingalunda, så vijda det komit effterkomanderna longt bättre till pass än om det intet skiedt. Det sama må vij tenka än i dag, att alt huad som skier och görs till för-

bettring, det må vara så ringa det vill, så tienar det för ett medel att vänta tack och beröm före af effterkomanderna, men aldeles intet för det som vij med flijt försuma, och de dok med tijden moste tenka på att få värkstelt. Så vijda ingen meniska ähr skapat för sin skull allena, utan fast mera till andras och mykenhetens tienst, så bordo ingen som fått naturliga gåfvor och tilfelle att tiena andra underlåta att vijsa prof och tekn der af, så longt görligheten samtycker.

Men för än man går vijdare med dena slags tiensten att begyna Svänska med latinska bokstäfver, så blir nu yttermera frågat huad man vinner der med om det skier, och huad man tappar dermed om det intet skier. Huad man vinner ähr till förende redan sagt, el. 1. utvijste vij tecken af folks rätta förstond der uti att vij kuna see och pröfva huad godt och nyttigt ähr för det allmena så vell som åtskilliga andra nationer sedt förut i sama saak. Ty att vår nation förkastad den gregorianska stylen i allmanakor, sedan alla andra af förstond den vedertagit, lender sanerl. intet til vår heder och beröm, utan fast mera det omdömet underkastade, att vij äga grofva tiuhrhufvuden, som eij bättre veta och förstå än holla fort med det gambla, ehuru galen utgång det helst vill hafva, i ty Juhl kan avancera till påsk etc., så frampt man icke ändå skall i bland ändra huad nödvändigheten med tijden fodrar. 2. kan ingen neka, att der vijd motte vara en stor förmon att lära ett skrifsätt väl än flere illa. 3. men i synerhet ähr det för rijket nyttigt att de främandes böcker kunde bli något mindre införde, och andra i stället hemma i landet blefve tryckte, som snart skulle skie när den tyska styhlen blefve mindre läslig, icke anorlunda än den latinska för dem som der med icke ähro vane.

Dessa ähro de 3 hufvudorsaker att den latinska såsom älst, renast och behageligast för ögonen att läsa bör hafva företräde för den svåra munkstylens afföda. Nu skulle man väll vijsa de reisoner hvarföre den latinska stylen intet bör antagas till Svänskan, men skiehlen ähro så lamma, att iag intet vet om iag skall understå mig att framkomma der med. Ty seger man att vår christna lära ähr inkomit här i landet igenom detta skrifsättet, så vet man att det icke allenast bestod i gamal munkstyhl som för längst har blifvit förkastat, utan och sielfva den catholiska läran upkom der effter, så att på slijk gamal surdeg bör man eij göra reflection vijdare än man skulle vänta och önska samma lära koma in till baka igen.

Skulle man seja att de som lärt det förra skulle haa svårt att lära något anat å nyio, så svaras att, utom det ingen betages att bruka och nyttia den gambla Svänska styhlen så lenge han lefver och barn effter honom om så behagas, så kan iu intet vara dem betagit att få läsa sitt modersmohl i samma styl som hela dess ungdoms tijd giort mest öfvat uti el. latin, och den som icke aldeles vill passera för bonde, lärer så snart om icke förr den latinska, och det så mycket fullkomeligare som han då slipper med ett allena.

Seger man att de som redan lärt skrifva på det svenska sättet skulle haa svårt att ändra sin styl til det latinska, så svaras som förr att dem intet betages att skrifva som de åhro vane, men om ungdomen som aldrig tagit penna i hand skulle straxt af begynelsen lära sig skrifva med latinske bokstäfver så vore in det för dem en stor fördel och för de gamble ingen afsaknad. Biskopen Hr Benzelius skrifver all sin svenska med latinska bokstäfver; hvad hindrar att icke andra skulle kunna lära det samma? In suma alt huad andra kloka och försichtiga nationer hålla godt och nyttigt, det bör inte stå till baka för ett blott tycke skull, åtminstone borde huars och ens votum i den saken skie med fullmogne skiehl och reisoner, skrifftel.

Dok — — —

Slutet saknas och har redan tidigt förkommit, såsom synes af följande samtida anteckning: »Af Comm. R. Chr. Polhems Discus [!] om the Latinska och Tyska Tryck stylar fattas af thess halfva ark N:o 6 etc. som kan slutas af custos *dock* sidst på 5:te halfva arket.»

§ 8. Linnæus hade d. 3 okt. 1736 blifvit ledamot af Academia Imperialis Leopoldino-Carolina Naturæ Curiosorum och d. 24 juni 1738 Correspondant de l'Académie des Sciences i Paris; till utländsk ledamot af sistnämnda akademi kallades han d. 8 okt. 1762.

§ 10. Efter »penningar på interesse» läsas i protokollsboken följande, antagligen vid justeringen öfverstrukna ord: »hvarvid Hr Ahlström frågade hvad säkerhet Hr Höpken behagade tilställa Academien? Då Hr Höpken svarade, det han mente sin egen person göra deruti til fyllest.»

§ 11. Jfr d. 26 sept. § 4.

§ 13. Triewalds dräng hette Anders Smal; han var akademiens vaktmästare till sin död 1789.

Den 26 september 1739.

§ 2. Någon föreskrift om bordläggning och inhämtande af de frånvarande ledamöternas mening infördes ej i 1741 års grundregler.

§ 3. I Grundreglernas Cap. III § 2 stadgas, att i händelse af laga förfall frånvarande ledamot ägde rätt att genom fullmakt deltaga i val af kandidater till presesbefattningen.

§ 5. Jfr Grundreglerna Cap. VII § 6. Till följd af denna

föreskrift togos de fyra första presidenterna bland akademiens stiftare, och det första egentliga presidentvalet ägde rum den 9 juli 1740.

§ 6. Äfven d. 2 jan. 1740 (§ 4) beslöts, att det då förestående presidentombytet skulle äga rum »vid slutna dörrar». Sedan var frågan ånyo före d. 5 febr. 1743, för hvilken dag endast ett konceptutkast till protokollet är bevaradt, där det heter: »BIELKENS proposition at alla præsidis tal böra skie för öpna dörrar. EHRENSWERD opponerar deremot.» Utförligare afhandlas saken i protokollet för d. 20 april s. å. sålunda:

»Sedan Herrar Ledamöterne voro samlade, förestälte Hr P r æ s e s [BIELKE] i anledning af det, som tilförene esomoftast i Kongl. Academien blifvit discourerat, om och huruvida de tal, hvilka vid hvarje Præsidis ombyte komma at hållas, böra skie för öpna dörar, på samma sätt som parentationer uti Kongl. Academien ske, med begäran at Herrar Ledamöterne nu sig slutel:n öfver denna omständigheten ville utlåta, på det han vid sitt afträdande ifrån Præsidis sysslan må hafva den fägnad at först få åtlyda en lag, som Academien nu vil fastställa.

Öfver denna omständighet discourerades mot och med. Uppå den ena sidan fants väl, at om Academien som en lag ville fastställa, det alla Præsides, enär de öfverlämna sin innehafde syssla, böra hålla et sådant tal, som skulle underkastas många åhörares bepröfvande, så vore at befara, det ganska nyttige Ledamöter torde derigenom afskräckas at åtaga sig præsidii förande uti Academien, så vida ej allom gifvit är at skrifva om en sak, isynnerhet vetenskap, med sådan behagelighet, at det vid åhörande är smakeligit och angenämt, ehuru sådane Ledamöter kunna likafult vara nyttige och gagnelige för Academien, så väl i anseende til nyttige sakers utrönan- och utarbetande, som ock at hålla god ordning innom Academien, hvilket isynnerhet är en Præsidis syssla. Dessutom om et sådant tal en gång sker för öpna dörar och ej en annan gång, kunde den senare händelsen sådant förorsaka uti det allmänna äfven så stort misstroende, som Academien i den förra händelsen kan vinna dess tycke och välbehag: mången derjemte kan väl tala för sine vänner, men torde hafva ganska stor svårighet at med lika dristighet yttra sina tankar för en myckenhet; hvartil ock kommer at de tal, som uti Academien hållas och pröfvas af den beskaffenhet, at de uti publiquen böra utgifvas, blifva äfven så väl genom trycket för det allmänna kunnoge som i fall hvarjom och enom vore frihet lämnat at dem åhöra, så at ändamålet likafult vinnes, ehuru det sker på olika sätt.

Deremot kom å den andra sidan uti öfvervägande, at uti Academien vid dess första början, då denna omständigheten äfven varit ventilerad, redan blifvit för godt funnit at låta de tal, som af någon Præside vid dess afträdande ifrån sin förvaltning hållas skulle,

skie för öpna dörar, då dess tal vore af den beskaffenheten, at det samma kunde för publiquen kunnogt göras, isynnerhet som förändringar och ceremonier gemenligen förnöjer myckenheten; men så har dock Academien funnit betänkeligit at ännu i sin spädare ålder fastställa detta, hälst sielfva inrättningen ej ännu hade det allmännas behag och bifall; dess utom frugtade Academien at uti sådant tilstånd, som hon då var, göra någon författning, som ej kunde uti framtiden hafva bestånd och underkastas förändring. Nu sedermera har man sedt sådane tal utkomma, de der väl varit värde at allmänt hållas, och ganska få ledamöter lära finnas uti detta samhälde, som ej äga den gåfvan at skrifva väl, och änn mindre är at förmoda, at någon lärer gifvas, som ej kan tala och läsa utur papper; Academien derjemte har prof af Hr SPÖRINGS parentation [öfver Doctor MORÆUS] at sådane tal behaga menigheten. Sedan härom en stund ytterligare blifvit discourerat beslöts: at det tal, som Hr BIELKE vid Præsidii afläggande kommer at hålla, skal skie för öpna dörar.» Jfr anm. vid d. 13 sept. 1740 § 12.

§ 7. »En kårt berättelse om rep och tråssars styrka eller sammanhängande kraft, som på almänt sät ihopvrides» af NILS WALLERIUS (Handl. 1739, s. 52—64), med tillägg af POLHEM: »Tankar til ytterligare styrkande af WALLERII utgifne rön om rep» (ibid. s. 65—67). Jfr 1739 d. 3 okt. § 8, d. 6 okt. § 6, d. 13 okt. § 10; 1741 d. 17 jan. § 14, d. 7 nov. § 7.

§ 8. Ett häremot stridande beslut fattades 1739 d. 13 okt. § 6.

Sid. 94—98. LINNÆI »Extract» af förhandlingarna under hans presidentstid är af honom egenhändigt skrifvet i protokollsboken; i tryck är det, med några mindre felaktigheter, återgifvet i *Linnés bref och skrifvelser*, Afd. I, D. II, s. 3—6.

Det band, som innehåller akademiens protokoll för 1739 års sista kvartal, är ej försedt med titelblad; den ofvan sid. 99 förekommande titeln är affattad af utgifvaren med den till första bandet hörande såsom förebild.

Den 3 oktober 1739.

§ 1. CARL LINNÆI *Tal, om Märkwärdigheter uti Insecterne,* hållit för Wettenscaps Academien uti Auditorio Illustri, då första præsidentskapet aflades 1739 d. 3 October. På Wettenskaps Academiens befallning uplagt; Stockholm, uti det Kongl. Tryckeriet hos Directeuren Pet. Momma 1739. — Af detta tal utkommo nya upplagor 1747 och 1752; det öfversattes äfven till andra språk;

se J. M. HULTH, *Bibliographia Linnaeana*, P. 1: Livr. 1, Upps. 1907, s. 32. Härom yttrar LINNÆUS i sitt ofvan (s. 3) citerade bref ang. akademiens stiftande: »Ännu var ej förordnat att någon oration skulle hållas vid præsidii afläggande, utan endast ett kort tahl och complement; men jag som ej kunne tala utan att tala om något, giorde talet om Insecterne, som behagade, och där äfter blef mode att orera om något bequämligit argument.» LINNÆUS inledde således bruket att vid presidiets nedläggande hålla föredrag öfver ämne efter eget val, ett bruk som endast få presidenter underlåtit att efterkomma, och som stadfästades genom grundreglerna af d. 30 nov. 1820, hvilkas stadgande upprepats i följande grundregler (de nu gällande § 10). ROSENHANE i sina *Anteckningar* (s. 159—172) lämnar uppgifter om icke hållna och otryckta presidiital för tiden intill 1808; förteckning på de särskildt tryckta talen 1739—1824 ses i A. J. STÅHLS *Register öfver K. Vet. Acad:s Handl.* s. 9—21, och för den följande tiden (under de särskilda författarnes namn) i E. COLLIANDERS *Register öfver K. Sv. Vet.-ak:s skrifter 1826—1917.*

Om censur och tryckning af LINNÆI tal se 1739 d. 7 nov. § 3, d. 14 nov. § 4.

HÖPKENS svar till den afgående presidenten var af följande lydelse:

Min Herre!

Academien skrider i dag til det andra Presidents vahlet med innerlig önskan at dervid vinna den förkofring, hvaraf hon haft så mycken orsak at fägna sig under den tiden I förestådt denna inrättningen. Den sorg I hafven hyst vid hennes början och den oförtrutna möda, hvarmed I arbetat för hennes vidare tilväxt, äro ämnen till tacksamhet, hvilka med mera kraft [borde uttalas än[1]] igenom ett vidlyftigt ordaprång. Academien har des utom orsak at tacka Eder för värckeliga tienster, hvilka ock der emot äska värckeliga vänskaps betygelser. Hennes upmärcksamhet skall ock endast gå derpå ut, och för ett så ädelt sinne som Edert kan ingen ting vara behageligare än at finna så många uppricktiga tacksamma vänner, som här äro Ledamöter, älskare af vettenskaper och konster, älskare af sitt fädernеslands välgång.

I tagen nu inn Edert säte såsom medlem af Academien och hon fägnar sig, at hon igenom detta ombyte eij på något sätt saknar Eder Person. Men enär lyckan härnäst tilskyndar Eder det stället, som I med så mycket anseende och nytta innehaft och nu lemnat; då lärer Academien anse Edert nya tilträde som ett säkert förebod af en än ytterligare förkofring, och hennes fulkomliga förtroende lärer då som nu och altid följa Eder tätt efter.

§ 3. Den egendom på Kungsholmen, som TRIEWALD förklarade sig vilja testamentera till akademien, var belägen i kvarteret Mur-

[1] Dessa ord eller liknande äro öfverhoppade i afskriften.

mästaren, mellan Handtverkargatan och Garfvargatan, och är densamma som åren 1858—1912 disponerades af allmänna barnbördshuset; TRIEWALD hade d. 8 maj 1736 köpt den då antagligen obebyggda tomten för 1490 dr koppm:t (designation i stadsingeniörskontoret). I O. J. GJÖDINGS *Kongsholms-Minne* (Sthlm 1754, s. 37) läses: »Det särdeles inrättade stenhuset af Capit. Mechanicus TRIEVALT, med den sköne trägården, hvilken så af annat, jämväl för de vackra Mullbärs-trän ej bör förgätas, är nu Rector Scholæ Trivialis här i Staden H. Magister OLOF MUREEN ägare til.» Häraf framgår, att akademien icke kom i åtnjutande af den utlofvade donationen; denna omnämnes ej heller vidare i akademiens protokoll, och TRIEWALD öfvergaf inom kort sitt »ensliga tillstånd», i det han, som sedan d. 22 mars 1738 var änkling efter sin första hustru ANNA MARGARETHA BRANDT, med hvilken han varit förenad i ett barnlöst äktenskap, d. 11 sept. 1740 gifte om sig med ELISABETH WORSTER; vid sin död, d. 8 aug. 1747, efterlämnade han hustru och tre minderåriga barn. Hon sålde d. 31 maj 1750 den ofvannämnda gården för 18,400 dr koppm:t. TRIEWALD innehade äfven en annan fastighet på Kungsholmen, nämligen egendomen Marieberg, men att denna ej kunnat vara inbegripen i den utlofvade donationen framgår af datum, d. 26 okt. 1739, för det köpebref, hvarigenom han af kommendören E. G. SPARREMAN för 10,500 dr koppm:t tillhandlade sig denna egendom (*Utredningar rörande statens mark och tomter i Stockholm verkställda genom Riksarkivet*, III, Sthlm 1910, s. 179). Enligt GJÖDING (s. 42) ägdes Marieberg år 1754 af fru TRIEWALD; sedan har egendomen varit bekant för den därstädes anlagda porslinsfabriken samt såsom lokal för artilleri- och ingeniörshögskolan m. fl. militära inrättningar.

TRIEWALDS i Handlingarna intagna uppsatser visa, att han var lifligt intresserad af trädgårdsskötsel, hvarmed han gjorde försök i sin »botaniska trädgård» på Kungsholmen. Han omtalar plantering af ett »rart plommonträd», af från Amsterdam införskrifna mandelträd, anläggning af melonbänkar, odling af lakrits och färgväxter m. m. »Men som samma lilla tomt ej förslå vill til något ytterligare röns och försöks anställande i stort af sådant som jordmån tilhörer», tillhandlade han sig egendomen Marieberg (Ansökan till Stockholms magistrat, afskrift i Riksarkivet, Manufaktur-Dep:s Handl. 1741, Bd 2). Utförligast har han redogjort för sina försök med plantering af mullbärsträd (Handl. 1745 s. 22), hvilka dock enligt hans eget erkännande haft »en bedröfvelig utgång», något som emellertid ej kom honom att misströsta om möjligheten att i Sverige införa silkesodling, helst sedan den store örtekännaren LINNÆUS »utspanat en species af mullbärs träd, hvilket våra svåra vintrar och än omildare vårar otvifvelacktigt kan tåla».

§ 4. Se LINNÆI »Extract af Wettenskaps Academiens Handligar», ofvan s. 94 ff.

§ 6. Roséns bref, dat. Upsala d. 28 sept. 1739, i »Ink. Bref 1739—41».

§ 7. Uppdraget att utleta pendelns längd, hvarom mera d. 6 okt. § 11, synes ej ha blifvit utfördt.

Nordenbergs invention afser antagligen hans d. 15 dec. § 12 ingifna observation om syllstockars inläggande under gamla hus (Handl. 1740, s. 239—244).

§ 8. Wallerii berättelse om rep, jfr anm. vid d. 26 sept. 1739 § 7.

Angående Meldercreutz' förslag att förebygga misshälligheter ledamöterna emellan jfr Grundreglernas Cap. II §§ 3—8.

§ 9. De kommitterade, som skulle förtydliga grundreglerna i dessa afseenden, afgåfvo ej något gemensamt yttrande. Meldercreutz inlämnade ett därå syftande förslag d. 13 okt. § 12, men Höpken förklarade d. 31 okt. § 3, »at han intet kunde se, huru några vissa reglor härutinnan stode at uprätta». Den förre återkom till saken, sedan han efter sin brytning med akademien ånyo börjat deltaga i hennes förhandlingar; d. 19 maj 1742 säges i protokollet:

»Vid det tilfället at Kongl. Academien fant för godt at utan vidare skiärskådande eller förut gången communication gilla Hr Linnæi inkomne beskrifning jämte ritning uppå blomman Amaryllis den Skiöna, frågade Hr Meldercreutz til sin underrättelse, hvad reglor Academien fastställt, som böra i agt tagas vid inkommande sakers genomseende och bepröfvande, emedan han ganska ofta förmärkt, at vid somlige rön brukas en nästan alt för stor accuratesse, somliga åter kunna gå lättare genom censure, så at de allenast genomläsas och ej med någon synnerlig agtsamhet bepröfvas; tyckandes för sin del bäst vara och för Academien säkrast at låta alla inkommande saker utaf visse i hvarje sak erfarne ledamöter genomses, på det Academien ej måtte, då hennes Handlingar i dagsliuset utkomma, besvära deras läsare med critiquers författande.

Hr Præses [von Otter] svarade deruppå, at då något arbete inkommer, hvarest endast om quæstione facti förmäles, plägar Academien gemenligen, isynnerhet då hon känner dess uphofsman och är säker, at den samma ej vil sättia sit namn vid det, som kunde förefalla och bevisas vara otroligt, gilla det inkomne utan vidare skiärskådande; men då någre sådane saker uti Academien ingifvas, som betarfva bevis til sanningens bestyrkande, eller ock ej äro så tydel:n utförde som vederbör, har uti Academien altid varit vanligit [at communicera arbetet], hvilket Hr Præses förmenar lärer vara Hr Meldercreutz utaf dagelig förfarenhet bekant.

Hr Meldercreutz fortfor än ytterligare med sitt påstående om ständiga communicationer af de inkomne arbeten, hvilka han

önskar måtte vara så mycket mera granlaga, som Academiens arbeten varda derigenom fulkomligare, än då sakerne ej med någon achtsamhet genomses och på trycket utgifvas, hvilket han en gång för alla vil hafva påmint och uti protocollet infört.»

Jfr hvad protokollen i öfrigt innehålla om remisser och klassindelning.

Den 6 oktober 1739.

§ 7. Följden af anmälan om felande försäkringsskrifter visade sig vid nästa sammankomst (§ 2).

§ 9. Statsrådet i holsteinsk tjänst SAMUEL VON TRIEWALD invaldes 1739 d. 20 okt. § 11 och infördes bland ledamöterna 1740 d. 3 sept. § 2. Om honom se: MARTIN LAMM, *Samuel Triewalds lif och diktning* (Samlaren, 28, 1907, s. 112—173). Hans rikhaltiga boksamling tillföll ej akademien; den såldes på auktion i Stockholm d. 3 april 1747. Han insände blott en observation: »Experimentum Auroræ borealis artificialis», som publicerades efter hans död i Handl. 1744 s. 115—117.

Den 13 oktober 1739.

§ 2. Det af HÖPKEN mot MELDERCREUTZ åberopade stadgandet i grundreglerna innehålles i Cap. VII § 3. Den senares vägran att underteckna försäkringsskriften härledde sig enligt LINNÉ från hans förmenande, att en ledamots i denna skrift intagna förpliktelse att som »en ärlig svensk man» fullgöra sina åligganden, innebure en förskrifning till hattpartiet, en uppgift som knappast kan vara riktig, då MELDERCREUTZ själf var en ifrig hatt. Om den ifrågavarande konflikten se utg:s redogörelse i akademiens *Personförteckningar*, s. 10.

§ 4. Grundreglernas Cap. VII § 4 säger, att en ny ledamot vid introduktionen föres »til sitt ställe, som är det understa».

§ 5. Stiftarnes försäkringsskrifter aflämnades d. 20 okt. § 3; de äro antedaterade d. 2 juni 1739.

§ 6. Med Handlingarnas uppläsning i korrektur åsyftade man väl närmast att förekomma sådana anledningar till anmärk-

ningar, som omtalas i de nästföljande paragraferna. Afsikten blef dock troligen ej satt i verket; åtminstone vid ett tillfälle (d. 30 mars 1741 § 8) omtalas, att sista korrekturet framlades till ledamöternas genomseende. Den uppläsning, som omförmäles d. 20 okt. § 5 och d. 10 nov. § 6, gällde redan färdigtryckta ark, men äfven denna procedur torde ha förefallit alltför besvärlig och nämnes ej vidare i protokollen. Om föreskrift för korrekturläsningen se 1740 d. 13 febr. § 3.

§ 7. Oaktadt det här fattade beslutet förekommer skrifsättet *watn* ej sällan såväl i de skrifna protokollen som i de tryckta Handlingarna.

§ 16. »Memorialboken», hvilken uppvisades vid följande sammankomst (§ 10), saknas i akademiens arkiv.

Den 20 oktober 1739.

§ 2. Någon skillnad mellan korresponderande och andra ledamöter göres ej af grundreglerna på annat sätt, än att de förra ej behöfde »offentligen intagas» (se Cap. VII §§ 3—5). Då detta oaktadt korrespondenter högtidligen introducerades, betraktades sådant som undantag, såsom fallet var med P. Elvius d. 19 mars 1740 § 2, E. Benzelius d. 24 dec. s. å. § 3, och E. Stockenström d. 16 dec. 1741 § 2. Då A. Celsius d. 6 sept. 1740 första gången infann sig i akademien, förekom ingen introduktionsceremoni. På Linnæi förslag beslöts d. 21 mars 1741 § 2 att i de årliga förteckningarna med ett kors utmärka de »brefväxlande» ledamöterna från de »sittande», hvilken beteckning för dem, »som ännu icke blifvit introducerade», bibehölls t. o. m. år 1748, men därefter bortföll.

Huru misstämningen mellan Meldercreutz och akademien utjämnades framgår ej af protokollen; hans ordagrant efter formuläret affattade försäkringsskrift är daterad d. 24 okt. 1741, och han infann sig vid sammankomsten d. 31 i samma månad, hvarefter han flitigt deltog i akademiens arbeten.

§ 4. Den ännu bevarade balloteringsdosan är så inrättad, att de hvita och svarta bollarna (se Gr.-r. Cap. VII § 2) kunna inläggas i skilda afdelningar, utan att en iakttagare kan upptäcka huru den röstande härvid handlar.

§ 5. I Handlingarnas 1:a kvartal saknas titlar för A. Celsius (s. 36) och C. Polhem (s. 44).

§ 8. Af TRIEWALDS observation »Om alt hvad som länder til kundskapen om Stenkol efter många års rön framgifvit» (Handl. 1739 s. 99—118) har afd. I titeln: »Historia naturalis om Stenkol»; afd. II handlar »Om de Sten-vallar eller så kallade besvär som möta och afskära Stenkols beddarna». Se vidare d. 7 nov. § 11. Uppsatsserien fortsattes med afd. III—VIII i Handl. 1740 och 1741. TRIEWALD säger sig vara »aldeles öfvertygad, at — utom i Skåne — i Östergötland, Calmare-Län, Jämtland, Öland, och på Gotland otvifvelaktigt måste finnas stenkol: emedan Skifvern, Gotlands Stenen, som brytes til det Kongl. Slottet, Ölandssten och Alun Malm synes nogsamt sådant vilja utvisa». Han omfattade därför med begärlighet hvarje anledning att förmoda förekomsten af stenkol, såsom ses af prot. 1739 d. 15 dec. § 5 och 1741 d. 7 nov. § 5.

§ 12. ALEPH HERMAN ANREP, f. 1707, var enligt Ättartaflorna vid den ifrågavarande tiden endast ridpage vid kungl. hofvet och blef stallmästare först 1745; död 1764 som kammarherre och lagman i Värmland.

§ 13. TRIEWALDS förslag om ingifvet rön såsom villkor för inval, hvari LINNÆUS synes ha instämt, förnyades af den senare d. 25 jan. 1741 § 11. Det då beslutade gillandet gällde väl blott själfva principen, mot hvilken man för öfrigt ofta bröt, och något därå syftande stadgande blef aldrig meddeladt.

Den 31 oktober 1739.

§ 2. EURENII bref, dat. Torsåker d. 13 okt. 1739, med hvilket han säger sig »innelykt uptäcka hembligheten af det tilförne omnämnda förslaget at få igen Östre och Västre Längden», finnes i »Ink. Bref 1739—41». Jfr anm. vid d. 29 aug. 1739 § 4.

§ 3. Förslaget om röns remitterande för granskning till särskildt utsedda ledamöter ledde längre fram till ledamöternas indelning i vissa klasser; se 1740 d. 19 jan. § 10.

§ 4. Handlingarnas 1:a kvartal innehöll 5 $^{1}/_{4}$ ark utom titelarket, och med ett antal af 4 till 6 ark växlade kvartalens omfång under de närmast följande åren.

§ 5. Om kopparstickens tryckning se d. 3 nov. § 8, d. 7 nov. § 6.

Den 3 november 1739.

§ 1. Den förteckning, som jämlikt Grundreglernas Cap. I § 13 trycktes i Handlingarnas 1:a kvartal, upptar namnen å 35 ledamöter, utom presidenten, sekreteraren och notarien. Jfr anm. vid d. 12 sept. 1739 § 4.

§ 3. Jfr anm. vid d. 8 sept. 1739 § 2.

§ 5. Om Eurenii ledamotskap se 1740 d. 16 jan. § 13.

§ 6. Mårten Strömers bref, dat. Upsala d. 28 okt. 1739, i »Ink. bref 1739—41». Hans »Tankar om orsaken, hvarföre trän uti stark vinter frysa bort, hvarjämte visas huru sådant må kunna görligen förekommas» i Handl. 1739 s. 94—99.

§ 7. Chr. Polhems »Tankar om hus-bygnad» se 1739 d. 7 nov. § 5, 10 nov § 1, 28 nov. § 2, 1 dec. § 10, 5 dec. § 6; tryckta i Handl. 1739 s. 138—162.

§ 8. Om kopparstickens tryckning se d. 7 nov. § 6. Vignetten trycktes dock i landtmäterikontoret; se 1739 d. 14 nov. § 7; 1740 d. 2 jan. § 8.

Den 7 november 1739.

§ 2. Om Handlingarnas häftning se d. 14 nov. § 3.

§ 3. Enligt *Benzelstjernas Censorsjournal* (s. 109) inlämnades Linnæi »Tal om märkvärdigheter uti Insecterne» till censor samma dag, d. 7 nov.

§ 4. Om notifikation i Avisorne se d. 17 nov. § 3.

§ 9. Faggots »Rön som pröfvar at trävärke icke itändes af eld, när det tilförene sugit något sal fixum, eller sådant salt uti sig, som af sit naturliga skick är obränligt», i Handl. 1739 s. 163—165.

§ 10. Brelins »Påfund, som intygar huru sprickor på bygningstimmer kunna förekommas», i Handl. 1739 s. 165—167.

§ 12. Triewalds 3:e fortsättning om Stenkol innehåller

»Beskrifning om Engelska jordbåren» (Handl. 1740 s. 224—234; TILAS' anmärkning däremot se anm. vid d. 6 febr. 1740 § 6); 4:e fortsättningen: »Om Stenkols opsökande i obrutna fält» (ibid. s. 234—239).

§ 13. Egendomligt nog förordade nu HÖPKEN införandet af ordet »Svenska» i akademiens namn, hvaremot han förut, d. 22 sept. § 8 och d. 26 sept. § 1, ifrigt opponerat sig.

Den 10 november 1739.

§ 1. POLHEMS svar på akademiens bref är infördt i anm. vid d. 1 dec. § 14.

§ 2. CELSII utlåtande angående EURENII uppfinning se ofvan sid. 46.

§ 4. Öfverläggningen om perpetuum mobile föranleddes uppenbarligen af hvad CELSIUS därom yttrat i sitt nyssnämnda utlåtande. POLHEM säger (Handl. 1739 s. 45), att »et så kalladt perpetuum mobile eller sielfrörligit värk, som så många okunniga med så stort fikande efterletat, det är och blir en ogörlighet så länge verlden står». LINNÆUS fattade uppenbarligen perpetuum mobile i en annan mening än den vanliga.

§ 5. C. J. CRONSTEDTS »Påfund och tankar om det leret, som brukas vid tegelbråkor» i Handl. 1739 s. 118—121.

Den 14 november 1739.

§ 4. Om LINNÆI oration se anm. vid d. 3 okt. 1739 § 1.

§ 5. Hr HELAND: auskultanten i kommerskollegium ANDERS HELLANT (hans bref, dat. Stockholm d. 14 nov. 1739, i »Ink. bref 1739—41»; hans »Sätt at upfinna hastigheten af et Skeps rörelse» i »Original-Handl. otryckte 1739—41»). Han hade tjänat som tolk åt den franska gradmätningsexpeditionen i Lappland 1736—37; »M. Piping et lui parloient la langue Finlandoise ou Finoise, la seule en usage dans tout le pays au-delà de Torneå, et entièrement différente de la Suédoise; ils parloient aussi Latin» (OUTHIER, *Journal*

d'un voyage au Nord, Amst. 1746, s. 81). HELLANT blef akademiens ämnessven d. 12 sept. 1747 och invaldes för sina förtjänster som astronom till ledamot d. 7 juli 1750.

Den 17 november 1739.

§ 2. PETTER JÖRANSSON NYSTRÖM (boktryckare i Stockholm sedan 1731) infann sig mot slutet af sammankomsten, § 10.

§ 3. Annonsen, införd i *Stockholms Post-Tidningar* d. 26 nov. 1739, lyder: »Hos Bokförarne Hr. Kiesewetter och Hr. Lochner på stora Nygatan och Boktryckaren Hr. J. L. Horrn på Westerlånggatan finnes til kiöps Svenska Wettenskaps Academiens Handlingar för Månaderne Julius Aug. Sept. inhäftade och med Kopparstycken. Exemplaret kostar 24 öre Silfm:t, dersammastädes försäljes jemväl Hr Doctor Linnæi Tahl hållit uti Academien vid Presidents ombytet. Priset är 2. öre Silfvermynt.»

§ 5. Beslut om räkenskapsbokens inköpande d. 28 nov. § 7; TRIEWALD skänkte en hufvudbok d. 9 jan. 1740 § 1; ingendera är bevarad.

§ 7. Dåvarande pastor primarius i Stockholm ERIK ALSTRIN, död såsom biskop i Strängnäs 1762. Såsom professor i Uppsala och ledamot af vetenskapssocieteten därstädes hade han deltagit i dess arbeten för svenska språkets förbättrande och särskildt i granskningen af de ortografiska regler, som societeten inlämnade till kanslikollegium d. 25 april 1732. Om dessa regler se HUGO HERNLUND, *Förslag och åtgärder till svenska skriftspråkets reglerande 1691—1739*, Sthlm 1883, s. 98—99. Då akademien, sedan SALVIUS afgått från notariesysslan, affordrade honom vetenskapssocietetens traktat om svenska ortografien, svarade han, att den för honom förkommit, men lofvade att vid dess igenfående ingifva den till akademien (se 1740 d. 30 jan. § 11). Så skedde dock ej; SALVIUS publicerade den sedermera såsom bihang till den på hans förlag utgifna skriften: *Anmärkningar öfver Svenska Språket af* ABR. M. SAHLSTEDT, Sthlm 1753. Hvad angår de omtalade accenterna, hvilka väckt betänkligheter äfven hos kanslikollegium, var meningen, att man t. ex. skulle sätta accent öfver *man* (juba) och *men* (damnum) för att skilja dem från *man* (vir) och *men* (sed).

§ 10. Kyrkoherden JÖRAN A. NORDBERGS *Konung Carl den XII. Historia* (2 delar) som utkom 1740.

Den 28 november 1739.

§ 2. Handlingarnas 2:a kvartal annonserades vara utkommet d. 12 jan. 1740. Om prenumeration se 1740 d. 2 jan. § 6—7, d. 30 jan. § 15. Att ingen prenumeration skulle tagas för 1741 beslöts d. 17 jan. d. å. § 10.

§ 4. LINNÆI rön »Om renarnas brömskulor i Lapland» (Handl. 1739 s. 121—132) framkallade öfverläggningar d. 5 dec. § 8 och d. 12 dec. § 9—12. Af de skriftliga inläggen i frågan publicerades TRIEWALDS »Ytterligare rön och bot emot renarnas elaka sjukdom Curbma kallad» (Handl. 1739 s. 133—137), hvaremot FAGGOTS redan till tryckning gillade uppsats återtogs, under det att de af J. G. WALLERIUS (då ännu ej akademiens ledamot) ingifna »Observationer om brömsar» ogillades på grund af LINNÆI därvid framställda anmärkningar (tryckta i *Linnés bref och skrifvelser*, Afd. I: II, s. 2). FRIES anser det ej osannolikt, att dessa i drastiskt språk affattade anmärkningar, som antagligen i följd af hvad som yttrades d. 26 jan. 1740 § 9, kommo till författarens kännedom, hos WALLERIUS »lade grunden till den hätskhet, som tog sig uttryck i den stridsskrift, som han i början af 1741 utgaf för att förhindra LINNÉS befordran till professor i Upsala». Hvad angår botemedlen mot renarnas brömskulor, så påvisade LINNÆUS overksamheten af hvad som i afseende därå föreslagits. TRIEWALD förmenade, att om man ströke tjära på kulorna och därigenom dödade stynglarverna, »det skulle allenast gå ut på några få år, innan denna bot öfver hela Lapmarken kunde aldeles komma i gång, och at detta skadeliga Yr-fäet skulle derigenom bli så sälsynt der å orten, som Elephanterna nu äro; emedan de förra så ogörligen kunde kläckas ut på annat sätt, än i Renens kött, som de senare aldrig kunna alstras af andra diur, än sina egna likar». FAGGOT synes ha förordat, att alla renar skulle förses med täcken på ryggen, men själf insett det opraktiska i detta förslag, under det att WALLERIUS, liksom BRELIN, velat använda libsticka, en växt om hvilken LINNÆUS med skäl frågade huruvida den kunde växa i Lappland.

§ 10. De föreslagna voro: den berömde entomologen frih. CARL DE GEER, vid tillfället endast 19 år gammal; Hr OXENSTIERNA, antagligen assessorn i Svea hofrätt, frih GUSTAF OXENSTIERNA af Eka och Lindö (f. 1695, d. ogift 1741); e. o. fiskalen i samma hofrätt, titul. assessorn OLOF OLOFSSON AHLLÖÖF, Linnæi hyresvärd i Stockholm; samt brukspatronen JACOB SVENSSON MÖHLMAN, känd som stor boksamlare (f. 1685, d. 1761). Vid voteringen öfver dessa d. 19 dec. § 7 föll den sistnämnde igenom; OXENSTIERNA torde ha afböjt kallelsen, enär han ej finnes uppförd bland akademiens ledamöter. Ingen af de invalda ihågkom akademien med någon penninge-

hjälp, men AHLLÖÖFS namn lefver ännu i aktadt minne i hans födelsestad Arboga på grund af en mängd donationer, hvilkas afkastning årligen utdelas till behöfvande; hans porträtt finnes på en minnestafla i Arboga kyrka. Han ägde det så kallade Räntmästarehuset vid Slussen. (Meddelande af prosten C. STRANDBERG i Arboga; J. B. LOHMAN, *Arboga känning*, Sthlm 1737, s. 186; C. FORSSTRAND, *Linné i Stockholm*, 1915, s. 105. Den sistnämndes uppgift om LINNÆI bostad bestyrkes af en annons i Post-Tidn. d. 14 febr. 1740, där denne som sin adress angifver »Assess. Alelöfs Hus eller Orangie Bod, gent emot Quarnhus-Kiällaren».)

Den 1 december 1739.

§ 2. I sitt d. 25 nov. daterade bref till LINNÆUS säger ROBERG: »Vid detta tillfället skrifver iag, däd iag boort gjöra långesedan, men varit desse vikkor så ängsligen, och ded mitt i Läsningsterminen, distraherat, gjenom stränga ordres at inkomma med fullkomlig berättelse om hela Sjukestugu-verket, hvaröfver en actor officiosus är constituerat vorden, och således med Guds hjälp alt framkomma får, så at iag ei haft tijd at respirera. Min hjärtans önskan är, at desse tu arken, som altsammans innesluta, et litet rum förunnas må iblan Vetenskaps Societetens collectaneis, at ligga i behåld, Societetens hörsame tjenare til en liten åminnelse.» Den insända skriften var förmodligen ROBERGS år 1734 tryckta *Sepulcretum Valetudinarii Upsaliensis*. Om hans förhållanden till Nosocomium se C. ANNERSTEDT, *Upsala universitets historia*. 3: 1, s. 55 ff.

§ 3. EURENIUS blef ej ledamot; assessorn i kommerskollegium HENRIC KALMETER invaldes först d. 28 febr. 1747.

§ 4. TRIEWALDS försök att upprifva beslutet angående de nyvaldas sondering vann ej framgång; se d. 12 dec. § 2.

§ 6. Presidentens befattning med akademiens kassaförvaltning synes ha varit inskränkt till att däröfver vid presidiets nedläggande afgifva en summarisk redogörelse, under det att den egentliga räkenskapsföringen besörjdes dels af sekreteraren, till dess HÖPKEN d. 5 mars 1740 (§ 14) afsade sig detta uppdrag, dels af notarien under den tid SALVIUS fungerade som sådan. Af anteckningen i protokollet d. 28 juni 1740 § 6 framgår, att C. J. CRONSTEDT dessförinnan åtagit sig att vara akademiens skattmästare, i hvilken egenskap han kvarstod till utgången af år 1761.

§ 8. Jfr 1739 d. 28 nov § 6.

§ 14. Polhems här ur »Ink. bref 1739—41» meddelade svar är utskrifvet af annan hand; blott namnteckningen är egenhändig:

Min Herre.

Att Academien med sådan ynnest och välbehag velat anse de af mig redan ingifne små rön och anmärkningar, som iag af Min Herres högtärade skrifvelse har den äran inhämta, det ärkiänner iag med all vördsam fägnad. Önskandes vidare kunna framte sådane ämnen, som i något måhl måtte kunna bijdraga till Academiens nöje och påsyftade ändamåhl, hvartill iag min öfvriga lilla lifstijd och krafter (så länge Gud behagar) vill hafva ospard: och det så mycket häldre, som det aldramäst fägnar mig, at iag hint lefva till den dag at få se sädeskornet af Fäderneslandets välfärd, och Nationens heder, begynna gro och taga rötter; hvarigenom utlänningar, och de i synnerhet som nog länge redan till sin goda fördel tilltrott sig kunna inbilla vår Svenska Nation at vår Climat ej vore till konster och vettskaper skickelig, torde omsijder bli öfvertygade om vederspelet.

Det hade varit önskeligit om denna vackra begynnelse redan för 50 åhr sedan varit anlagd, el:r åtminstone den lilla begynnelse då giordes med et Laboratorium mechanicum fått äga fortgång tils denna tijden; så tvifvlar iag intet det man nu omsijder fått se, at denna kalla Climaten intet varit så aldeles oskickelig at alstra vittert folk af sig, så väl i verkställigheter som i förslager. Men att vårt bistra öde lagt sig så flitigt deremot, det har haft sådane orsaker, som mig icke anstår at nämna.

Det åligger oss nu fast häldre öfveralt, i synnerhet alla välsinnade, at tacka Gud för det som nu kan gie hopp om ärsättning af det som blifvit försummat, nämbl:n en frivillig sammanbindelse af så många vittre män, hvilka med förenade sinnen och krafter förmodel:n ej annat kunna söka och åstunda, än det som kan lända till Fädernes-landets florisanta välstånd, och hela Nationens heder och beröm. I hvilket afseende samhälligheten iämbväl är så högnödig som kalken uti kyrko-hvalfvet (at iag denna liknelsen må bruka) hvilket fuller utom dess kan stå, men så gillersamt, at minsta tordön förmår skaka det öfver ända.

Näst detta torde oförgripel:n vara nyttigt och rådeligit at effter handen vara omtänkt på medel at komma till goda och dugeliga verkställigheter, så väl som råd och förslager, som vi redan väl äro försedde med. För min ringa del, tilltror iag mig ännu kunna syslesättia en 20 a 30 personer dagel:n vid allehanda nya och nyttiga inrättningar, så vida Gud förlänar lijf och hälsa; dock skall iag tilse hvad iag kan uträtta med de 3 personer som iag nyl:n antagit med publique omkostnad. Det värsta är at iag intet kan betiena mig af någon verkelig mestare el:r gesell för deras otrogna arbete skull i styrka och hållfasthet, men arbeta allting mycket väl för syn skull, så at iag nu i 4 åhrs tijd ej har kunnat bringa en snabb gesell från

fördolda otroheter i sitt arbete, at han icke åtminstone i miugg vijsar det han förlofvat at aldrig giöra något hållfast, så at det synnes vara et fullkombligit kiätteri hos hantverkare at giöra någon ting varaktigt. Men de som iag sielf alldeles tillärdt af nyo, kunna omsijder bli trognare i sitt arbete, hvilket om det ej skiedt vid Stiernsunds manufacturie, så har det igenom vanliga mestare och geseller aldrig kommit till någon nytta, medelst dyrhet och otrohet i arbete.

Huru högnödigt det vore at bringa manufacturer up på samma sätt, fast det går långsamt, det kan nogsamt skönias; men som få lära uthärda med det besväret, så lärer det gå långt ut innan Sverje kan komma till lika förmoner med utlänningarne i manufacturer. Jag förmår nu ej vidare än visa en liten begynnelse dertill, så framt några åhrs lifstijd och hälsa det tillåter, nämbl:n hvad konst och verktyg kan uträtta framför blotta handarbete.

Jag har den äran med alt estime och tillgifvenhet förblifva

Min Herres Hörsamste Tienare

C. Polhem.

Kierssö d. 29 Novemb. 1739.

§ 15. Villkoren för täflan om den af Höpken stiftade guldmedaljen diskuterades d. 5 dec. § 2—4; om prisämne för densamma se s. d. § 5, d. 15 dec. § 13, d. 19 dec. § 6, d. 22 dec. § 3. Kungörelse om pristäflingen infördes under rubriken »Framsätning» i Handl. 1739 s. 181—182. Den 25 jan. 1741 § 2 anmäldes, att intet svar inkommit på den utsatta prisfrågan (om linneblekning), och d. 23 nästföljande februari § 2 beslöts, att nytt prisämne skulle utsättas, hvilket dock icke skedde, ehuru Höpken d. 5 mars 1740 § 7 öfverlämnat den till medaljens bekostande utlofvade summan. Nya prisfrågor utsattes först 1761, då prisen bekostades med afkastningen af hofintendenten grefve Fredrik Sparres donation, som dessförinnan användts till belöningar för de bästa i Handlingarna införda uppsatser.

Den 5 december 1739.

§ 7. Angående J. G. Wallerii observation om brömskulor se anm. vid d. 28 nov. § 4; observationen om brudbröd (Spiræa filipendula) kritiserades äfven af Linnæus (*Bref o. skr.* I: II, s. 2), som dock ansåg att därmed borde anställas försök; se 1740 d. 26 jan. § 9. Det sistnämnda rönet, om »hvad man i stället för mandlar kan bruka i mat, som gör samma smak», publicerades efter förf:s död i Patriotiska sällskapets *Hushållnings Journal*, Dec. 1785, s. 172—174.

Den 12 december 1739.

§ 7. Frågan om särskilda kompetensvillkor för valbarhet till presidentbefattningen var åter före d. 19 dec. § 2, men föranledde intet beslut af akademien.

§ 9. Faggots förslag till botemedel mot renarnas brömskulor hade vid föregående sammankomst (§ 8) antagits till tryckning, men denna blef på grund af de nu gjorda anmärkningarna inställd.

§ 11. Antlia pneumatica = luftpump.

§ 15. En nogare öfverräkning af antalet exemplar af Handlingarna gjordes vid följande sammankomst, § 1.

Den 15 december 1739.

§ 2. Brelins förslag står i ett visst sammanhang med grundreglernas föreskrift i Cap. II § 3, att anmärkningar mot redan upplästa skrifter skulle ingifvas anonymt, en föreskrift som för öfrigt endast ytterst sällan iakttogs.

§ 4. Tillkännagifvande om Polhems »model på nya knutar» i Handl. 1739 s. 162.

§ 5. Här framkastas antagligen för första gången tanken på att genom särskildt utsända personer undersöka fäderneslandet i naturhistoriskt afseende, en tanke som, upptagen från annat håll, närmast föranledde Linnæi bekanta resor till Öland och Gotland 1741, till Västergötland 1746 och till Skåne 1749. Äfven Faggot åsyftade något dylikt, då han i sina »Tankar om fäderneslandets känning och beskrifvande» säger (Handl. 1739 s. 4), att han affattat den däri ingående instruktionen »til någon reda och anledning», bl. a. för dem, »som tänka at resa omkring i landet, med vittra och eftertänksama sinnen, at skaffa sig någon kunskap om vårt lands skick och hushållning». Att Linnæus tillgodogjorde sig denna instruktion framgår däraf, att han före sin första resa begärde och erhöll särtryck af densamma; se 1741 d. 23 febr. § 4, d. 21 mars § 6.

§ 6. »Hr Häradshöfd. Aaron Sylvii tankar om Oeconomiens bättre inrättning hos Landtmannen» i »Original-Handl.

otryckte 1739—41». Aron Silvius (f. 1660, d. 1734) hade varit häradshöfding i Västmanland, från hvilken syssla han blef afsatt; sedermera, 1694, utsedd till bankokommissarie, blef han redan följande år skild från tjänsten.

§ 8. »Kommissionen angående landthushållningens förbättring» tillsattes d. 8 juni 1725 och fick förnyadt konstitutorial 1727; dess verksamhet fortgick ännu i slutet af år 1730. Kommissionen infordrade länsstyrelsernas yttranden öfver dem förelagda frågepunkter, hvilka yttranden nu förvaras i riksarkivet. (Meddel. af förste arkivarien dr J. A. Almquist.)

§ 9. Det här omtalade verket, som ännu förvaras i akademiens bibliotek, är en handskrift med titel: »Herr Giöran Rosenhanes Hushåldz Underwijsningz Book»; på titelbladet är med Wargentins hand antecknadt: »Kongl. Vetenskaps Academien har fått detta Manuscript til Skänks af Des Ledamot, Friherre Carl Wilhelm Cederhielm» (jfr d. 22 dec. 1739, § 1). Att frih. Göran Gustaf Rosenhane (generalmajor, f. 1678, d. 1754) haft någon annan befattning med detta arbete än att han varit ägare till originalet eller verkställt eller låtit verkställa afskriften, är föga antagligt. Innehållet utgöres nämligen hufvudsakligen af hans farfars, riksrådet frih. Schering Rosenhanes (f. 1609, d. 1663) hushållsbok, såsom framgår af jämförelse med en kungl. biblioteket tillhörig handskrift, hvarå är antecknadt: »Dhenne Oeconomiæ-Book hafwer Sahl. Herr Schering Rosenhane beskrifwit, och är till beklaga, att hans Lijfztijdh intet war så långh, att han dhetta wäreket fick completera, och är Dhenne Copia tagen uthaf ett Exemplar han siälf medh egen handh skrifwit» (Rålambska saml.). Visserligen innehåller akademiens exemplar såsom inledning en »Läre och Underwissning om Huusshåld» (75 sidor), som icke finnes i k. bibliotekets kopia, men dess språk och affattning synes häntyda på en äldre tid än Göran Rosenhanes, ej heller är något arbete af denne anfördt i den uti *Collectio Gjoerwelliana*, D. 1, s. 187—203, intagna »Förtekning på de arbeten, hvilka blifvit författade och til större delen trykte af Herrar och Friherrar Rosenhane». Gjörwell kände blott två handskrifna exemplar af Hushållsboken: det ena såldes på auktion 1782, det andra är det nu i k. biblioteket befintliga.

I Hushållsbokens talrika föreskrifter angående olika sädesslags såning har utg. icke kunnat finna något om metoden att genom lukt och smak bedöma huruvida jorden är såningsför (jfr Alströms yttrande d. 25 juli 1739, § 6). Däremot läses i Åke Rålambs *Adelig öfning* (Tom 13, 1690, s. 9) följande: »Förfarna Åkermän pläga luckta på Jorden, när hon tijdig är att såås, hvilket ganska nödigt är; Ty när man det intet achtar, händer offta, att det ena Stycket man såår på samma Dag, medh samma Sädh, i samma Bruuk och samma Jord, är senare och svagare än det andra, hvilket endast

kommer däraf, att man såår när Jorden intet har sin Friskheet hoos sig, det man allenast märcker af Luchten och Smaken, därföre skall man på den Tijden, offta, bittigt och seent, smaka och luchta henne, Smakar hon frisk och Salpetter eller Krutachtig, då vill hon såås, och hålt fort der medh, så länge samma Smaak och Lucht räcker; Smakar hon råachtig och luchtar sammaledes, hålt op medh Såningen och giör annat i medler Tijdh.» Sättet att utröna »rätta sångingstimman» intresserade akademien lifligt och föranledde uppställandet af en fråga om hvilka kännemärken härvid vore pålitliga (Handl. 1739, s. 183). I ett af de inkomna svaren förklarar akademiens ämnessven PEHR ADLERHEIM, att man genom lukt och smak väl skulle kunna erfara jordens godhet, men icke såningstiden (Handl. 1740, s. 363). Äfven FAGGOT hade i sina »Tankar om landtbruk» framkastat frågan »på hvad sätt och igenom hvad säkra märken man utaf jordens lukt och smak må utröna rätta såningstiman» (Handl. 1739, s. 93).

§ 12. A. J. NORDENBERGS »Påminnelse om ett lämpeligit sätt att snarast bota bristfällige hus med nya syllar och underbyggnad» (Handl. 1740 s. 239—244); jfr 1739 d. 24 dec. § 8, 1740 d. 30 jan. § 7, d. 23 febr. § 7.

§ 15. Akademien erhöll tullfrihet för från utlandet införskrifvet papper d. 8 dec. 1744.

§ 17. C. W. CEDERHIELMS »Anmärkning om gjöke-ägg» i Handl. 1741, s. 70—72; jfr 1740 d. 4 juni § 4, d. 20 aug. § 4, d. 22 okt. § 5.

Den 19 december 1739.

§ 3. TRIEWALDS förslag, att presidenten skulle tillsättas genom lottning mellan ett antal genom val utsedda ledamöter, blef i själfva verket det sedan följda förfarandet, ehuru det stred mot de äldsta grundreglernas stadgande i Cap. III § 1, att lotten ensam skulle afgöra presidentvalet, något som man redan nu synes ha insett kunna medföra tillsättandet af för uppdraget mindre lämpliga personer. Någon obegränsad lottning om presidentskapet ägde ej heller någonsin rum. Jfr anm. vid d. 26 sept. 1739 § 5.

§ 8. Den här gjorda skillnaden mellan »Framsättning» och »Spörsmål» är iakttagen vid kungörandet af de frågor, hvilka akademien under år 1740 önskade få besvarade; se Handl. 1739 s. 181—184.

Den 22 December 1739.

§ 1. Af TRIEWALDS »Utdrag» af de ärenden, som förekommit under hans presidentskap (s. 162), framgår, att CEDERHIELMS denna dag upplästa bref, hvilket ej blifvit bevaradt, äfven innehöll dennes löfte om en gåfva af 20 dukater till bekostande af en prismedalj. Ämnet för pristäflingen skulle, enligt hvad CEDERHIELM sedan uppgaf i sitt tal vid presidiets nedläggande (s. 223), vara uppfinningen af »den behändigaste machinen til at aftappa små insjöar, hvilka hvarken igenom utgräfning eller ziphon kunna tömas», en åtminstone för den tidens ingeniörkonst outförbar uppgift. Huru CEDERHIELM krånglade sig ifrån uppfyllelsen af sitt löfte framgår af samma tal och af hans yttranden 1740 d. 30 jan. § 15 och d. 19 mars § 1.

§ 6. A. CELSII »Jämförelse emellan den Svenska foten och åtskillige utländske mått» i Handl. 1740 s. 216—218; jfr. 1739 d. 24 dec. § 7; 1740 d. 9 jan. § 8.

§ 7. TILAS' rön om malmletande se anm. vid d. 25 aug. 1739 § 6.

§ 8. »En Inländsk» förmenade, att »*d*, i stället för *th*, uti några ord hos oss kommit in af Tyskarnas *der*, *die*, *das*, och at således en rättsinnig Svensk, som med eftertanka älskar och icke förachtar sitt modersmål, bör skrifva *then*, *thet*, *tu*, men ingalunda *den*, *det*, *du*». Brefvet (i akademiens arkiv) föredrogs ånyo d. 16 jan. 1740 § 7; det då beslutade svaret därå läses i Handl. 1740 s. 266.

Den 24 december 1739.

§ 6. TILAS' »Rön om trädrötter til en fin jordart förvandlade, i et gult jordhvarf eller Ochra» i Handl. 1742 s. 16—18; jfr 1741 d. 14 febr. § 8, d. 16 febr. § 5; hans bref ang. samma ämne till BIELKE, dat. Åbo d. 12 okt. 1738, i den senares brefväxling i Uppsala univ.-bibl.

Den 2 januari 1740.

§ 1. Enligt gammalt, numera afskaffadt bruk ansågos boktryckeriarbetarne berättigade att af alla tryckalster aftaga exemplar för egen räkning under benämningen »uthängst», egentligen de

yttersta, efter tryckningen till torkning uthängda arken, som lätt blefvo utsatta för nedsmutsning och därigenom obrukbara.

§ 3. Den man, som experimenterat med ostberedning, var möjligen akademiens ledamot CARL FR. NORDENBERG, hvilken sedermera insände en »Beskrifning huru Holländsk ost (Soete Melcks Kaes) göres» (Handl. 1742 s. 132—135), hvartill akademien fogade en uppmaning att i skilda orter af landet sätta upp beskrifningar öfver ostgörningen, som man »ej skulle underlåta att använda til almän fördel och fromma».

§ 5. HÖPKEN lät längre fram öfvertala sig att afstå från sina betänkligheter mot presidentsvärdighetens mottagande och att för andra kvartalet af 1740 nedlägga sekreteraresysslan; se d. 23 mars 1740 § 10—13.

§ 6—7. Annons om att prenumeration å Handlingarna för 1740 skulle mottagas före d. 1 febr. af bokförarne LOCHNER och KIESEWETTER infördes i Posttidningarna d. 12 jan. Förslag om anmälningstidens förlängning förkastades d. 30 jan. § 15. Om försäljningen genom BRELIN se anm. vid d. 28 mars 1740.

Sid. 159—164. Här meddelade »Utdrag af Wettenskaps Academiens Handlingar» är egenhändigt skrifvet af TRIEWALD. Äfven vid protokollen för följande kvartal, t. o. m. det sista för 1741, äro fogade redogörelser för förhandlingarna, dels i tabellform, dels som kortfattade innehållsöfversikter, i allmänhet utskrifna af notarien. Såsom saknande allt intresse hafva de i denna publikation blifvit uteslutna. Efter 1741 omtalas visserligen då och då i protokollen, att afgående preses på liknande sätt redovisat för hvad som förekommit under hans ämbetstid, men redogörelserna hafva icke blifvit bevarade. Snart synes den ifrågavarande skyldigheten, som enligt Grundreglernas Cap. III § 5 ingen preses finge sig undandraga, hafva fallit helt och hållet i glömska, oaktadt de nya grundreglerna af 1741 skärpt föreskriften genom tillägget, att uraktlåtenheten beröfvade den försumlige hoppet att framdeles få »bekläda detta vigtiga och angelägna ämbetet».

Den 9 januari 1740.

§ 2. MÅRTEN TRIEWALDS *Tal, om Ämne och Orsaker till Metallernes och Mineraliernes Födo, tiltagande och mognande Wäxt i Jorden.* Hållit för Wetenskaps Academien uti Auditorio Illustri,

då det andra Præsidentskapet afträddes, År 1740 den 9 Januarii. På Wetenskaps Academiens befalning och kostnad trykt; Hos Joh. Laur. Horrn, Kongl. Antiqv. Archiv. Boktr.

§ 8. Celsii rön se 1739 d. 22 dec. § 6; Alströms jämförelse af alnmått (i »Original-Handl. otryckte 1739—41») lades »ad acta» d. 27 febr. 1740 § 10.

Den 16 januari 1740.

§ 1. Ett fåtal af akademiens böcker från denna tid äro försedda med hvita pergamentsryggar, men äro till utstyrseln vida tarfligare än förebilden, de samtidigt för Uppsala universitetsbibliotek utförda banden. På några, t. ex. Linnæi Hortus Cliffortianus och Rosenhanes Hushållsbok, förekomma i guldpressning på frampärmen orden »Swenska Wetenskaps Academien» fördelade på tre rader (se d. 9 febr. § 13); själfva stämpeln är icke bevarad.

§ 2. Konduktören Carl Erik Stierneld, f. 1714, gick i fransk tjänst; om hans dödssätt (1741?) finnas olika uppgifter; se Anreps Ättartaflor, där det om honom säges, att han »var en snäll fortificationsofficer och ritade väl, hade mycken färdighet i kroppsöfningar och var af en hederlig karaktär, men mycket benägen för punkterkonsten». Hans beskrifning »Om Kalckbränning uti den Phaltziske och Wurtembergiske districten i Tyskland» är utgifven som bilaga till C. W. Cederhielms »Påminnelse om Kalkbränneriernes förbättrande» (Handl. 1740 s. 209—211). Se 1740 d. 26 jan. § 4, d. 6 febr. § 5; det där utlofvade företalet af Tilas torkade in.

§ 3. Akademiens skrifvelse med ansökan om stadfästelse å grundreglerna ingafs till Kungl. Maj:t i mars 1740; den är tryckt i *Höpkens skrifter*, utg. af C. Silfverstolpe, I, 1890, s. 384—386. Om den dessförinnan vidtagna omarbetningen se anm. vid § 18 nedan. Stadfästelsen är daterad d. 31 mars 1741; om anledningen till dröjsmålet därmed se anm. vid d. 8 mars 1740 § 10.

§ 4. Frågan om ett särskildt »hederstecken» för akademiens ledamöter upptogs ej förr än år 1828, då ett »Und. förslag till högtidsdrägt eller uniform för Kongl. Vetenskaps Academien» — efter det d. 20 febr. genom votering med 16 röster mot 15 bestämts, att fracken skulle vara svart i st. f. blå — ingafs till konung Carl XIV Johan och försågs med hans egenhändiga gillande. En därvid fogad färglagd plansch visar uniformen i hufvudsak lika med den som ännu begagnas.

§ 6. Cederhielm torde ha åsyftat »Hans Kongl. Maj:tz Stadga och Förordning om alla Nyskreffne Wärkz Censerande i Rijket» af d. 5 juli 1684 (tryckt i G. E. Klemming & J. G. Nordin, *Svensk boktryckeri-historia*, Sthlm 1883, s. 285—287), ehuru någon frihet från censur för vissa personer där icke finnes medgifven.

§ 11. I Handlingarnas första kvartal för 1740 finnes på baksidan af det blad, som innehåller den sedvanliga uppgiften om presidenten, sekreteraren och notarien, en förteckning på 10 ledamöter, som »blifvit intagne sedan det aldra första quartalet trykt vordet».

§ 12. Handlingarna för 1739 och 1740 bilda tillsammans en volym med fortlöpande paginering och gemensamt register.

§ 14. Den bekante politikern, grosshandlaren Gustaf Kierman synes ej ens ha blifvit underkastad val; kyrkoherden i Rogsta, Hälsingland, Nils Broman (f. 1681, d. 1749) erhöll vid voteringen d. 9 febr. § 5 blott en röst, och den helt säkert ironiska uppräkningen af ämnena för hans observationer (d. 5 mars § 11) ger måhända en förklaring hvarför hans kandidatur förkastades.

§ 18. De deputerade till grundreglernas genomseende, om hvilkas arbete anmälningar gjordes d. 19 jan. § 9 och d. 26 jan. § 3, afgåfvo sitt förslag d. 13 febr. § 1, då detsamma blef till alla delar godkändt.

§ 19. Friherre Johan Brauner (f. 1712, d. som titul. kammarråd 1773), författare till flera ekonomiska skrifter; hans manuskript om åkerbruk, en vidlyftig afhandling utan titel och författarenamn, i »Original-Handl. otryckte 1739—41».

Den 19 januari 1740.

§ 4. Tillämpning af Grundreglernas Cap. V om arkivarien hade förut icke förekommit, enär notarien Salvius förrättat de till denna befattning hörande göromål, hvilka innefattade bl. a. tryckets besörjande. Att Salvius, enligt Cederhielms påstående (§ 8), motsatt sig en arkivaries tillsättande, torde syfta på den förstnämndes yttrande vid föregående sammankomst (§ 10). De anmärkningar, som nu framställdes mot honom, föranledde hans afsägelse af notariebefattningen d. 26 januari. Om tillsättande af arkivarie se d. 5 mars § 16 och d. 14 maj § 9. Beslut om de båda befattningarnas sammanslående, tills vidare för ett år, fattades d. 20 jan. 1742.

§ 7. Enligt protokollet för föregående sammankomst § 16 hade CRONSTEDT erkänt, att NORDENBERG fått sin observation tillbaka.

§ 10. Om klassifikation se d. 26 jan. § 10, d. 6 febr. § 11.

§ 12. CHR. POLHEMS »Tankar om Mechaniquen» i Handl. 1740 s. 185—198.

Den 26 januari 1740.

§ 1. SALVIUS redovisade för hvad han haft om händer vid följande sammankomst §§ 3 o. 11.

§ 6. TILAS' »Mineral-historia öfver Osmund-berget uti Rättviks sochn och Öster-Dalarne» i Handl. 1740 s. 202—209. Det tillhörande kopparsticket är »illumineradt» i bandets första upplaga, men icke i den andra.

§ 8. Någon särskild instruktion för notarien har sannolikt icke blifvit utfärdad.

§ 9. Om WALLERII försök se d. 5 dec. 1739 § 7.

Den 30 januari 1740.

§ 1. Att ARVID EHRENMALM efter profmånadens slut blifvit definitivt antagen till notarie omförmäles icke i protokollen. Under någon del af sommaren 1741 kan han icke ha fungerat, ehuru protokollet endast för en sammankomst, d. 30 maj, visar att han haft ställföreträdare; han företog nämligen detta år »med Academiens tilstånd» en resa till Norrland, som han beskrifvit i en bok med titel: *Resa igenom Wäster-Norrland til Åsehle Lappmark anstäld uti Julii månad, 1741*, Sthlm 1743. Han var därvid följeslagare åt C. W. CEDERHIELM, hvilken genom en till riksdagen ingifven berättelse om en särdeles fruktbar jordmån i Åsele tyckes ha fått för afsikt att där verkställa odlingar. EHRENMALM upptages såsom innehafvare af notariebefattningen sista gången i 2:a kvartalet af Handlingarna för 1743; han säges sedermera vara »bortrest», men anledningen till hans afgång är icke bekant. Jfr *Vet.-Akad:s personförteckningar*, s. 214.

§ 2. CARL DE GEERS »Rön och observationer öfver små Insecter, som kunna håppa i högden» (Poduridæ) i Handl. 1740 s. 271—287; jfr d. 13 febr. § 8, d. 23 febr. § 10. Förf. i sitt bref härom, dat. Leufsta-Bruk d. 10 febr. 1740 (Ink. Bref 1739—41), säger bl. a.: »Så beder iag, att Academien täckes ursächta mig, i thet iag felar i Svenska språket. Jag är väl Svänsk född, men uppfödd och varit i Holland nästan hela min lifstid. Thet lilla iag nu vet i Svenskan, har iag lärd mig sedan iag nu kom i Landet. Therföre, mine Herrar, är thet intet underligit att iag skrifver en så slätt styl» — såsom synes en alldeles obehöflig ursäkt.

§ 4. De kinesiska guld- och silfverfiskarna hade PALMSTIERNA fått från danska geheimerådet FREDERIK RABEN (sedermera akademiens förste utländska ledamot); jfr 1740 d. 1 mars § 5, d. 7 juni § 8, d. 16 juli § 4, d. 22 okt. § 3, och LINNÆI »Beskrifning om Guldfisken och Silfver-fisken, Cyprinus pinna ani duplici, caudæ trifurcæ», i Handl. 1740 s. 403—410.

§ 5. Kaptenen CARL VON EHRENCLOU'S (f. 1694, d. 1761) bref, dat. d. 27 jan. 1740, i »Original-Handl. otryckte 1739—41». Han insände 1749, d. 16 dec., en ej mera trovärdig »berättelse om en sten, som funnits i sielfva fläsket på en galt». Denna gång blef han icke så bestämdt afvisad, ty berättelsen jämte den bifogade stenen remitterades för utlåtande till den berömde kirurgen OLOF ACREL, hvilken dock ej besvarade remissen.

§ 10. »Förna» eller »förn»: vissnadt gräs, grässtubb kvarstående sedan förra året; F. A. DAHLGREN, *Glossarium öfver föråldrade eller ovanliga ord och talesätt*, Lund 1914—16.

§ 15. Om CEDERHIELMS utlofvade medalj se anm. vid d. 22 dec. 1739 § 1; hans yttrande om användningen af de därtill anslagna penningarna framkallade öfverläggningar 1740 d. 12 mars § 6 och d. 19 mars § 1.

Det högtidliga bevittnandet af protokollen iakttogs månatligen under åren 1740 och 1741, men upphörde därefter.

Den 6 februari 1740.

§ 2. LINNÆI »Beskrifning på en ny fogel: *Picus pedibus tridactylis*» i Handl. 1740 s. 222—224; jfr d. 16 febr. § 3.

§ 4. Densammes »Anmärckning öfver Lapska Limet», ibid. s. 221—222; jfr d. 9 febr. § 2.

§ 6. Ehuru TILAS förklarade, att han ej hade det ringaste att påminna vid TRIEWALDS rön om stenkol, kom han sedermera på andra tankar. I ett memorial af d. 14 maj 1740 visar han, att TRIEWALDS uppfinning af en jordborr, som denne säger hade i England förvärfvat honom »mycken heder och belöning», vore ett plagiat från en författare vid namn LEHMANN; t. o. m. af dennes figur hade TRIEWALD gifvit en ofullkomligare afbildning. TILAS beder därför »ödmiukeligen, det täcktes Academien i tid taga de mått och utvägar, det sådane händelser hädanefter ej måtte tildraga sig; hälst Academien igenom sådane händelser skulle långt mera förlora sitt anseende än igenom något annat». Härå gaf TRIEWALD aldrig något svar, och memorialet saknar påteckning om att det blifvit i akademien föredraget.

§ 8. Assessor JOHAN BORGSTRÖM, adlad ADELHEIM, invaldes 1740 d. 26 april, men uteslöts 1748, »emedan han ej vårdade sig något om Academien». Hans skrifvelse, med titel »Extract af en väns bref til den andra», i »Original-Handl. otryckte 1739—41».

§ 9. Om POLHEMS anspråk på betalning för sina uppfinningar se vidare d. 27 febr. § 3. D. 1 juni 1741 inlämnade han till ständerna ett projekt, enligt hvilket uppfinnare af maskiner, i st. f. reda penningar, borde få uppbära två års vinst, som det nya påfundet kunde inbringa (Manuf. Dep. Handl. 1741, Bd 2).

§ 11. Ehuru TILAS' här nedan intagna förslag antogs, synes man sedermera (d. 12 april § 2) ha nöjt sig med en mera förenklad indelning i en Mathematisk, en Oeconomisk och en Chymisk klass. En klass för svenska språket nämnes också flerstädes; så vidt af protokollen framgår, hade endast den sistnämnda en »hufvudman»: HÖPKEN. Om klassifikationens förändrade uppgift se 1741 d. 7 nov. § 4; jfr för öfrigt *Vet. Akad:s personförteckningar*, s. 13 ff.

Classification

öfver Wettenskaps Academiens Herrar Ledamöters egenteliga giöromål, och i hvad vettenskaper de äro i stånd, at öfverse de inkommande arbeten.

Åhr 1740.

1:sta Classen. Astra.

Mathesis superior: And. Celsius.

2:dra Classen. Elementa.

Experimental Physiqve: M. Triewald, Sam. Klingenstierna, A. J. Nordenberg, J. Jul. Salberg, Jac. Faggot.

Arithmetiqve: A. Ehrensverd, A. J. Nordenberg, Jac. Faggot, Bernhard Cederholm, Samuel Klingenstierna.

Geometrie: Sam. Klingenstierna, Mårten Strömer, Pehr Elvius, A. Ehrensverd, A. J. Nordenberg.
Mechaniqve: Christ. Polhem, M. Triewald, Gabr. Polhem, Carl J. Cronstedt, A. Ehrensverd, Jac. Faggot, Pehr Elvius.
Architectura civilis: Carl J. Cronstedt, A. J. Nordenberg.
Artillerie och Architectura militaris: A. J. Nordenberg, Carl J. Cronstedt, A. Ehrensverd.
Architectura navalis: Claes Grill, G. F. Leijonankar.

3:die Classen. Naturalia.

Regnum Minerale.
Mineralogie: Herr Carl Linnæus, Hr Daniel Tilas, Brant, L. Benzelstierna.
Metallurgie: Hr D. Tilas, Brant, L. Benzelstierna.
Docimasie: Brant, Linnæus, Faggot.
Chymie: Ribe, Brant, A. J. Nordenberg, J. Jul. Salberg.
Markscheiderie: Faggot.

Regnum Vegetabile.
Botaniqve: Linnæus.
Plantager: Carl Willh. Cederhielm, M. Triewald.
Trägårds skiötsel: C. Linnæus, M. Triewald.
Åkerbruk: Carl Willh. Cederhielm, M. Triewald, A. J. Nordenberg, Jac. Faggot.

Regnum Animale.
Zoologie: Linnæus, Carl De Geer.
Anatomie: Ribe.
Physiologie: Ribe.
Schäfferie: Jonas Alström.
Fogelfängerie:
Diurfängerie:
Fiskerie: Jonas Alström.
Biskiötsel: M. Triewald.
Silkematskars skiötsel: M. Triewald.

4:de Classen. Artificialia.

Oeconomiske Författningar: M. Triewald, C. Linnæus, A. J. Nordenberg, Jac. Faggot, A. v. Drake, Claes Grill, Carl W. Cederhielm.
Alle Rudemateriers uparbetande, och dermed sysselsatte handtverkerier: Jonas Alström, A. J. Nordenberg, Carl J. Cronstedt, Nicol. Brelin, J. Jul. Salberg, Jac. Faggot, A. v. Drake, A. Ehrensverd, Claes Grill.
Navigation: Claes Grill, Scheldon, G. F. Leijonankar.
Commerce: A. J. v. Höpken, G. F. Leijonankar, Claes Grill, M. Triewald, B. Cederholm, A. v. Drake.
Medecine: Ribbe, Linnæus.

Pharmaceutiqve: J. Jul. Salberg.
Chirurgie:
Färgarekonst: J. Jul. Salberg.
Musiqve: J. H. Roman.
Målerie: A. Ehrensverd, J. Jul. Salberg.
Bildthuggerie:

5:te Classen. Lingua.

De som med svenska Språkets uparbetande äro sysselsatte: A. J. v. Höpken, Jac. Faggot, Bernhard Cederholm, J. H. Roman, A. v. Drake, Sandberg, Nicol. Brelin, E. Benzelius.

Den 9 februari 1740.

§ 3. Endera af bröderna Nils och Daniel Svedenstierna, båda ryttmästare vid Lifregementet, den förre f. 1688, d. 1751; den senare f. 1696, d. 1757. — Olof Arenius (f. 1701, d. 1766) har bl. a. målat Augustin Ehrensvärds och Carl Hårlemans porträtt i akademiens samlingssal, samt fru Anna Maria Strömers (f. Elvius) porträtt på Observatorium.

§ 6. Af de föreslagna invaldes d. 23 febr. § 8 endast arkiatern Kilian Stobæus och biskopen Eric Benzelius; den förre, Linnæi lärare och gynnare under studietiden i Lund, afböjde dock antagligen kallelsen, enär han icke finnes upptagen bland akademiens ledamöter. Af de öfriga, som samma dag föllo igenom, invaldes kabinettskammarherren, sedermera riksrådet grefve Claes Stromberg (oriktigt kallad Strömborg) d. 26 april 1740 och direktören i mekaniken Samuel Sohlberg först d. 6 febr. 1753; båda blefvo uteslutna på grund af bristande intresse för akademiens verksamhet, den förre 1748, den senare 1783. Äfven kammarherren, sedermera titul. landshöfdingen Olof Benjamin Ehrencreutz (f. 1702, d. 1772) blef, sedan han ånyo föreslagits, invald d. 26 april 1740 och antog kallelsen d. 13 sept. § 6, men blef detta oaktadt af obekant anledning aldrig införd i ledamotsförteckningen. Definitivt förkastade blefvo assessorn i kammarrevisionen Herman Löfgren, stadsingeniören Petrus Tillæus (d. 1754, bekant för sin 1733 utgifna generalkarta öfver Stockholm) och provinsialläkaren, lektorn i Växjö Johan Rothman (f. 1684, d. 1763), Linnæi gynnare.

§ 7. Den med en afbildning försedda beskrifningen på masken i »Original-Handl. otryckte 1739—41»; därsammastädes också det utlåtande däröfver, som afgafs af Ribe, Linnæus och Brandt, hvari påvisas, att det blott vore fråga om en vanlig spolmask, som

ej kunde ha haft det ursprung, som i beskrifningen föregafs. Observationen blef lagd ad acta d. 27 febr. § 7.

§ 8. Åt den förmenta upptäckten af natronsalt i närheten af Umeå tillmättes en utomordentlig vikt, såsom framgår af förhandlingarna därom 1740 d. 27 febr. § 6, d. 5 mars § 12, d. 8 mars § 3, d. 7 juni § 4, samt af CEDERHIELMS yttrande d. 2 april (sid. 223). ℔ = skeppund. Om SALBERGS beskrifning på saltet se anm. vid d. 5 mars 1740 § 12.

§ 10. I *Hamburgische Beyträge zur Aufnahme der gelehrten Historie und der Wissenschaften*, Erstes Jahr, Stück 1 (för den 4 januari 1740) läses följande meddelande från Stockholm:

Unser Reich ist immer mehr und mehr mit allem Fleisse darauf bedacht, wie es sich des Ruhms ebenfals theilhaftig machen möge, welchen sich bis dato verschiedene Länder durch eine eifrige Beförderung und Verbesserung der Wissenschaften besonders erworben haben. Es legen hiervon nicht nur die vielen nützlichen Werke, welche hieselbst täglich zum Druck befördert werden, ein öffentliches Zeugniss ab; sondern es beweiset solches auch insonderheit die etwan in der Mitte des 1739sten Jahres allhier in Stockholm eingerichtete Academie der Wissenschaften. Der erste Urheber dieser rühmlichen Gesellschaft ist der S. T. Herr Baron ANDREAS VON HÖPKEN, welches derselben zu keiner geringen Zierde und Ehre gereichet. Nunmehro ist sie mit den vornehmsten und geschicktesten Männern besetzet. Die Gesetze derselben wollen, dass ihre Ausarbeitungen alle viertel Jahre durch öffentlichen Druck in Schwedischer Sprache bekannt gemacht werden. Und nach denenselben werden auch diejenigen, welche innerhalb zwey Jahren von ihrem Fleisse nichts mittheilen, von der Gesellschaft ausgeschlossen. Unter vielen nützlichen Proben ihrer gelehrten Bemühungen, welche nechstens die Presse verlassen werden, ist diejenige eine der merkwürdigsten, welche man dem sehr gelehrten Herrn POLHEYM zu danken hat. Dieses geschickte Mitglied hat neulich eine Materie erfunden, welche das Holz, wenn es damit bestrichen wird, für alle Fäulung bewahret, und welche die Oeffnungen desselben so fest zusammenziehet, dass es einen sehr hohen Grad der Hitze im Feuer aushalten kan, ohne davon verzehret zu werden. Die eigene Nachricht des Herrn Erfinders wird hiervon deutlichern und nähern Unterricht ertheilen. Uns hat unterdessen eine gemachte Probe von der Richtigkeit der Sache selbst überführet. Wer den Nutzen überleget, welchen diese Erfindung mit der Zeit sowol überhaupt in der Baukunst, als auch in der Schiffahrt insonderheit nach sich ziehen kan, der wird gar gerne zugeben, dass dieselbe dem Herrn POLHEYM sowol bey uns als bey der Nachwelt zu keinem geringen Ruhme gereiche.

Den här citerade tidskriften ägnade stor uppmärksamhet åt svenska Vetenskapsakademiens angelägenheter. Redan i numret för d. 11 jan. 1740 förekommer en förteckning på akademiens samtliga dåvarande ledamöter, och följande nummer (d. 14 jan.) innehåller en anmälan af Handlingarnas första kvartal och en öfversättning af HÖPKENS företal till desamma. Sedermera meddelas i en mängd nummer (det sista för d. 1 mars 1742) längre eller kortare referat af i Handlingarna intagna uppsatser. Den onämnde meddelaren var antagligen konrektorn vid tyska skolan i Stockholm JOHAN ERICHSON, hvilken med utsatt namn under talrika afhandlingar af företrädesvis teologiskt och bibliografiskt innehåll uppträder såsom en af tidskriftens flitigaste medarbetare.

Att HÖPKEN gjort allvar af löftet att vederlägga uppgiften om hans andel i akademiens tillkomst är föga troligt; något därå syftande meddelande har åtminstone ej kunnat återfinnas i samtida franska tidskrifter. Däremot upprepas det påstående, hvaremot han protesterat, i följande meddelande från Stockholm, som läses uti *Bibliothèque germanique*, T. 49, Amst. 1740, s. 205:

L'année passée (1739) Mr. le Baron DE HOEPKEN, Membre de l'Académie de Marseille, a exécuté le projet qu'il avoit conçu d'ériger ici une *Académie des Sciences*, sous la protection du Roi. Cette Académie est actuellement composée de trente-cinq Membres; Personnes du premier rang, Officiers, Gens de Lettres, et même quelques-uns Négocians et Artisans distingués par leur mérite et par leur habileté. Elle s'assemble une fois la semaine, et a pour objets principaux la Physique, les Mathématiques, la Méchanique, les Sciences et les Arts utiles à la Vie Humaine et à la Société. Elle se propose aussi de travailler à épurer et à perfectionner la Langue *Suédoise*. Mr. DE HOEPKEN se fait honneur d'être le Secrétaire de l'Académie; et c'est lui qui a principalement soin de l'arrangement des *Mémoires et Actes de l'Académie*, dont il paroit déjà deux Parties en *Suédois*.

Notre Académie est distincte de celle d'*Upsal*, avec laquelle néanmoins elle est dans d'étroites liaisons.

L'Académie distribuera tous les ans un Prix. Celui de l'année 1740, qui sera une Médaille d'or, est destiné à l'Auteur du Mémoire qui satisfera le mieux à cette question: *Quelle est la meilleure manière de blanchir la Toile, soit en hiver, soit en été, sans qu'elle perd rien de sa force.*

Om det meddelande, som HÖPKEN sedermera på anmodan lämnade till sistnämnda tidskrift, se anm. vid d. 16 juli 1740 § 7.

§ 11. HÖPKENS »Tankar om Hus-läkedomar, ock huruledes Academien är sinnad något derom i sina Handlingar til almän nytta upgifva» i Handl. 1740 s. 267—271; jfr 1740 d. 30 april § 9, d. 7 maj § 8. THOMAS PLOMGRENS »Tankar om Handelen i gemen»

i Handl. 1740 s. 335—343. Med anledning af HÖPKENS gjorda hemställan infördes vid slutet af PLOMGRENS uppsats följande tillkännagifvande: »Hvad nu här om handelen i gemen sagt är, finner Academien at til en stor del, om icke altsammans kan lämpas til vårt kära Fädernes Land. Förra ock närvarande tiders vedermälen göra sådant öfvertygeligit. Men, som här i Landet torde finnas många rå ämnen ock varor, hvilka kunna uphielpa ock vidare förkofra handelen så väl som Manufacturer, så är ock Academiens högsta åstundan, at de som härom hafva eller kunna förvärfva sig någon kunskap, behaga sådant för Academien gifva tilkänna, på det sådant måtte uti handlingarne framdeles kunna utgifvas til allmän nytta ock fördel.»

§ 12. TRIEWALDS 5:e anmärkning: »Huruledes en Stenkåls-flo bör rät arbetas», i Handl. 1740 s. 315—323.

Den 13 februari 1740.

§ 1. Grundreglerna, sådana de nu efter granskning framlades och slutligen, d. 31 mars 1741, af Kungl. Maj:t fastställdes, skilja sig från de först antagna förnämligast därigenom, att Cap. V och VI äro uteslutna och ersatta af ett nytt Cap. V: »Om den öfriga Betieningen vid Academien», som blott uppräknar såsom befattningshafvare en Archivarius, en Protocollist och en Bokhållare, hvilka stå under Præsidis inseende och böra rätta sig efter för dem utfärdad instruktion; samt att af Cap. VII endast §§ 1 och 6 äro bibehållna såsom §§ 2 och 15 i Cap. I. De uteslutna föreskrifterna infördes antagligen i de nedan nämnda Oeconomiska reglerna. För öfrigt må anmärkas, att i de nya Grundreglerna benämningen »President» är utbytt mot »Præses»; att hans funktionstid bestämts alternativt till ett fjärdedels eller ett halft år (om de förändrade stadgandena för hans val se anm. vid d. 2 juni 1739 § 8); att friheten att bruka annat språk än svenska (Cap. I § 5) blifvit borttagen; att föreskrift om remiss till vederbörande klass införts i Cap. II § 3; samt att till samma kapitel fogats en ny § 10 om kvalificerad majoritet vid omröstningar. Slutligen är såsom ännu en nyhet att framhålla § 16 i Cap. I, som säger: »Om det emot förmodan hända skulle, at någon af Ledamöterne emot desse Grund-Reglor och sin försäkring upsåteligen handlar, oroar sammankomsterne med split och trätor, samt brukar andre emot enigheten och inrättningens välstånd stridande försök, med mera; Då förbehåller sig Academien, at sedan måhlet af henne tilbörligen blifvit skärskådat, kunna votera ut en sådan Ledamot, vid hvilken omröstning en tredjedel befriande röster hielpa den anklagade, men mindre utesluta honom ifrån Academiens gemenskap, och den förmon han

därvid äga kunnat.» Denna paragraf, som aldrig behöft tillämpas, blef i Grundreglerna af d. 30 nov. 1820 utesluten.

§ 2. Academiens Oeconomiske Reglor blefvo efter några ytterligare ändringar slutligen gillade d. 1 mars 1740 § 9. Detta oaktadt, och ehuru de under den följande tiden ofta åberopas, besvarades en d. 16 mars 1745 framställd fråga, om de Oeconomiska lagarna voro af Academien fastställda, genom herrar TRIEWALD och FAGGOT med »at de allenast varit ansedda som et utkast, och derföre ei vidare blifvit efterlefda än de funnits lämpliga efter de i Academien antagna bruk och sedvanor». Tyvärr finnas dessa regler ej mera i behåll; handskriften torde redan på 1700-talet ha förkommit.

§ 7. Då akademien tid efter annan, förnämligast till andra offentliga institutioner, afhändt sig böcker, som ej behandla matematisk-naturvetenskapliga ämnen, finnas de vid detta tillfälle skänkta böckerna, liksom flere af de i det följande omnämnda, ej längre i akademiens bibliotek.

§ 9. Att LINNÆUS redan vid denna tid särskildt sysslat med Cap-landets växter torde ej på annat sätt vara bekant; år 1759 ventilerades i Uppsala under hans presidium dissertationen *Flora Capensis*, med C. H. WÄNNMAN som respondent. — Den närmare beröringen med Franska vetenskapsakademien inleddes genom skriftbyte 1750.

§ 10. CELSII svar se d. 1 mars 1740 § 3.

Den 16 februari 1740.

§ 5. Något recept till stenlim finnes ej i RÅLAMBS *Adelig öfning*. Om TRIEWALDS betänkligheter vid BRELINS uppfinning se vidare nästa not.

Den 20 februari 1740.

§ 1. I *Secrets concernans les arts et metiers*, Nouv. éd., T. I, Rouen 1724, läsas två recept på lim, i hvilka, såsom i BRELINS, ost utgjorde en beståndsdel, nämligen sid. 117: »Ciment qui résiste à l'eau pour rejoindre les fayances et vaisseaux cassez», och sid. 125: »Mastic subtile pour recoller les vases cassés.»

Den 23 februari 1740.

§ 1. Boktryckaren PETER MOMMA hade samtidigt vidtagit åtgärder för införande af stilgjuteri i Sverige. För ändamålet slöt han 1738 kontrakt med Studiosus philosophiæ NILS HOLMWALL, hvilken hade visat »medelst några järnstämplar, som han sade sig giordt efter Herr Commerce-Rådet Polhems honom gifne anledning, någon liknelse til tryck-bokstäfver», men kontraktet upphäfdes, då HOLMWALL ej kunde prestera något dugligt arbete, och MOMMA skref till en svensk guldarbetare, MATTHIAS HOLMERUS, hvilkens bekantskap han hade gjort i Haag, och som nu vistades i Paris, att han där och i England skulle lära sig stilgjutning och skriftsnideri. HOLMERUS hemkom i juli 1739, och den första boken tryckt med af honom gjutna stilar (fraktur), *Konung Carl XII:tes Historia i kort begrep*, utkom hos Momma 1741. Jfr G. E. KLEMMING o. J. G. NORDIN, *Svensk boktryckeri-historia*, Sthlm 1883, s. 230 ff. KLEMMINGS förmodan, att akademiens Grundregler af d. 31 mars 1741 möjligen vore förstlingsprodukten af svensk stilgjutarekonst, har utg. visat vara oriktig i *Nord. tidskrift för bok- och biblioteksväsen*, IV, 1917, s. 184. De stämpelaftryck, som CEDERHIELM uppvisade d. 6 april 1741 § 12, voro antagligen prof på någondera af de ofvan nämnda stilgjutarnes konstfärdighet.

§ 6. Såsom ses af prot. d. 1 mars 1740 § 8, var den »fru från landet», som uppträdde under ett obekant namn, grefvinnan CHARLOTTA FRÖLICH (f. 1698, d. 1770), gift med dåvarande häradshöfdingen i Västmanland baron JOHAN FUNCK, slutl. landshöfding i Uppsala. Hon, som säges ha varit »bekant för sina poemer» (*Biogr. Lex.* I, s. 219), insände till akademien åtskilliga ekonomiska rön, hvilka offentliggjordes i Handlingarna under pseudonymen LOTTA TRIWEN; se 1741 d. 30 april § 5, d. 6 maj § 3, d. 21 nov. § 5. Antagligen var det också hon, som under namnet THERINE ånyo framkom med det refuserade rönet att tvätta kläder utan såpa och tvål; se 1741 d. 23 sept. § 3.

§ 7. Det beslutade tillägget till NORDENBERGS afhandling är ordagrant intaget i Handl. 1740 s. 244.

§ 9. »Walk- eller Klädemakarlers grufvornes beskaffenhet uti Bedfordshire i England upgifven af M. TRIEWALD» i Handl. 1742 s. 10—11; jfr. d. 27 febr. 1740 § 5.

Den 27 februari 1740.

§ 3. I POLHEMS svar på frågan »hurudedes säden på en åker må ständigt kunna ökas til 40 kornet» (Handl. 1740 s. 354—360) omtalas utan närmare beskrifning det »planteringsredskap», som här antagligen är i fråga; något avertissement om dess försäljning blef icke af akademien utfärdadt, sedan POLHEM själf (d. 5 mars § 10) begärt brefvet om sin maskin tillbaka.

Den 1 mars 1740.

§ 2. Kaptenen vid Lifgardet frih. ALRIC ÅKERHIELM af Margretelund (f. 1716, d. 1797), hvilkens far, riksrådet SAMUEL ÅKERHIELM, ägde Käggleholm i Örebro län.

§ 3. AND. CELSII bref till HÖPKEN (Ink. Bref 1739—41) lyder:

Monsieur le Baron, mon très cher frère,

Le porteur de la lettre, que vous m'avez fait l'honneur de m'écrire, a laissé la lettre dans ma maison, sans y retourner plus. Ainsi je suis dans une profonde ignorance touchant la machine dont vous me parlez, n'ayant pas reçu l'estampe de Mr Chefdeville. Je suppose pourtant que cette machine pourroit être faite pour montrer le système du monde qu'on appelle à Londres *Orrery*. Dans mon observatoire elle seroit donc fort bien placée; mais l'Académie y fera guères la dépense.

On m'a dit que Mr Chefdeville n'est point étudié, comme il faut, pour enseigner au fond le françois. Mais je crois que nous ne trouverons guères quelque autre, plus habile que lui.

J'ai l'honneur de vous remettre mes observations météorologiques pour l'année 1739, et je tâcherai de continuer ces observations pour les années à venir, à la même façon que vous avez vue dans les mémoires de l'Académie des sciences de Paris.

J'ai lu avec plaisir les mémoires de votre Académie; mais je souhaite qu'on puisse y mettre plus de mathématiques, au moins d'une mathématique appliquée à la physique et à l'œconomie.

Une autre fois j'aurai l'honneur de vous envoyer pour l'Académie la grandeur de la mer d'Aland déterminée par des observations astronomiques. Vous voyez bien, mon cher Baron, que je tâche de rendre ma position utile, qu'on avoit cru, peut-être, s'attacher si fort au ciel, qu'elle n'avoit presque rien à faire sur la terre.

Je suis avec un estime et sincérité très parfaite, Monsieur mon cher frère, Votre très humble et très obéissant serviteur

And. Celsius.

Ups. le 26 Février 1740.

M. Chefdeville, hvilken tyckes ha varit Höpkens budbärare, gaf en tid i Uppsala undervisning i franska språket, men täflade förgäfves 1741 om språkmästareplatsen vid universitetet. Se Annerstedt, *Upsala univ. historia*, D. III: 2, s. 121—122.

»Orrery», en i England gängse benämning på planetarier, »so called, by Sir Richard Steele, after the Earl of Orrery, for whom a copy of this machine was made by a workman, after an original borrowed from George Graham, who invented it» (*The Century Dictionary*). Ytterligare upplysningar om ifrågavarande apparater ses af följande »Transumt af Instrumentmakaren Daniel Ekströms skrifvelse till Öfver-Directeuren Herr Jacob Nordencreutz, daterat London d. 4 Martii 1740»:

»Här göres et slags curieusa machiner, som kallas Orrery, hvilcka repræsentera hela planet systemets gång, när en vef drages omkring, neml. hur jorden går ikring solen och månan ikring jorden, orsaken til dagars och nätters olikhet, huru månan tager af och til, och hvaraf förmörckelser komma, samt huru de andra planeterna gå omkring solen, och deras månar ikring dem, och äfven huru solen går ikring sin axel. De göres här ifrån 15 til 1000 pound Sterling, och de har haft ansenlig afsättning på dem både til inrikes och utrikes scholar och universiteter, och har här almänt beröm för, at hvar och en kan så snart fatta och få et generalt begrep om hela planet systemet och des rörelser.» (Original-Handl. otryckte 1739—41.)

Lektor A. Lindhagen har benäget delgifvit utg. följande utdrag ur Växjö domkapitels protokoll:

Den 18 aug. 1742. Åtog sig matheseos lektor Petr. Folin att resa till Kalmar och på auktion enligt notifikation i avisorna för norra dykeri-societetens räkning försöka för gymnasium inköpa ett matem. instrument systema Copernicanum kallat, men på engelska Orery, och är en maskin, som uti miniature representerar hela verldens systeme, 5 fot hög, 4 fot tvärtöver i diameter, hvilket då det kringvändes visar alla planeternes rätta gång kring solen såväl till de förflutna som närvarande och tillkommande tider tillika med deras aspecter, både när de synas gå rätt fram, stå stilla eller gå tillbaka.

Den 1 september 1742. Lektor Folin infann sig vid den till den 23 aug. utlysta auktion, hvarvid det strandade fartyget och bergade tacklaget blef försålt, men den matematiska maskinen och andra bergade varor blefvo ej uppropade för mellankommen protest. Berättade lektor Folin, att bemälte maskin var ganska kostbar och väl gjord men något i olag kommen, hvilket hvad

Jovis och dess satellitum gång angår, som Lunæ faciei representerande tillhörde, nogsamt förmärktes. I Kalmar vart berättat, att denna maskin till ryska Czarinnan blifvit anbuden för 20,000 rubler, them hon ej velat gifva, äfven åt Kungl. Vetenskaps Societeten i Uppsala nu värderad till 12,000 dr s. m. Äfven berättar lektor Folin, att dykeri-societeten hade till auktionsdagen insatt denna maskin för 8,000 dr s. m., hvaröfver bjudas måste, om någon then upköpa skulle, men ingen afhördes nu falka på densamma.

§ 4. »Tankar om väderskiftens i acht tagande; eller Meteorologiske observationer, hållne i Upsala år 1739 af And. Celsius» i Handl. 1740 s. 260—266. Äfven för de följande åren t. o. m. 1742 publicerade Celsius i Handl. sina meteorologiska iakttagelser.

§ 5. Palmstiernas bref, dat. Köpenhamn 3 febr. 1740, i »Ink. Bref 1739—41»; jfr anm. vid d. 30 jan. 1740 § 4.

§ 7. I Handl. 1740 s. 334 tackas författaren, Herr N. Kalman, för hans rön »huruledes uti Gästrikeland ock Hamarånge sokn åkrar pläga gödas, sås ock handteras, samt om måslupna ängars förbätrande». Detta rön, undertecknadt N. Kallman, i »Original-Handl. otryckte 1739—41».

§ 12. Att Svenska klassen öfvergaf försöket att definiera orden »rön, försök, förslag m. m.» ses af Höpkens yttrande d. 5 mars § 2.

§ 13—14. Samtliga Polhems här angifna svar gälla Spörsmål införda i Handlingarnas sista kvartal för 1739. Om härtill läggas de 5 svar, som anmäldes d. 8 mars § 7, så befinnes det, att Polhem besvarat så godt som alla dessa Spörsmål. Ehuru flere af svaren ånyo upplästes och äfven remitterades till vederbörande klasser (se d. 12 april § 3), så blefvo blott två af dem, det ena om sädens ökande till 40:e kornet, det andra om stålhärdning, publicerade. De opublicerade svaren finnas bland »Original-Handl. otryckte 1739—41».

Den 5 mars 1740.

§ 3. Brefvet till Linnæus från Ahllööf, dat. Arboga d. 29 febr. 1740, i »Ink. Bref 1739—41». Efter tacksägelserna m. m. säger brefskrifvaren i slutet af skrifvelsen, att han i öfrigt gratulerar sig »at hafva en så upricktig vän som Hr Doctoren til hyresman i mitt hus»; jfr anm. vid d. 28 nov. 1739 § 10.

§ 4. GUSTAF WINBLAD VON WALTER (f. 1689, d. 1743), hvilken enligt Ättartaflorna lefde utan känd tjänst.

§ 6. POLHEMS maskin ingafs såsom svar på den i Handl. 1739 framställda frågan: »Huru en sådan lykta må kunna redas til, at liuset kan deruti brinna om nattetid, under vatnet uti en siö, och således med skenet låcka in fisken uti någon behändig fiskebragd.» Att maskinen verkligen blifvit förfärdigad framgår af POLHEMS begäran, d. 16 mars 1745, »at få nyttia den lanternan och tunnan at lysa under vatnet med, som förvaras i Academien, och äfven at få göra förbättringar däruppå i hvad mål hon skulle befinnas vara obrukbar». POLHEMS beskrifning är ej i handskrift bevarad och blef icke publicerad. Ej heller blef detta fallet med de andra svar, som inkommo på samma fråga — från doktor HANNÆUS, garnisonsmedicus i Hamburg, och kammarrevisionsrådet NILS LAGERSTOLPE (d. 1750) — efter det ett inför akademien anställdt experiment visat, att »liuset åtskillige gånger, sedan luften blifvit tiltäpt, utslocknade»; se 1740 d. 26 nov. § 7, d. 3 dec. § 8. Slutligen inkom 1747 ännu ett svar från dåvarande docenten JACOB GADOLIN (sedermera akademiens ledamot) i form af en i Åbo ventilerad disputation med titel: *Resolutio Problematis a Regia Svecana Scientiarum Academia propositi de candela sub aquis ardente.* Äfven denna underkastades granskning, hvarför sekreteraren, ELVIUS, redogjorde d. 11 juli 1747, då tillika upplästes »Hr KNUTBERGS berättelse om de försök, som varit giorde med den lyktan, som Academien dertil förfärdigat, och som dessa försök ej slagit väl ut, anmodades Hr LIUNGQVIST at efterse hvad månde vara orsaken dertill, emedan denna lykta är inrättad på samma grund som Hr GADOLINS, hvilket Hr LIUNGQVIST åtog sig» — men huruvida han också gjorde det, omförmäles icke.

§ 8. »Jämförelse emellan det inhemska och utländska Bössesmide, af AUGUST. EHRENSWERD» i Handl. 1740 s. 249—260; jfr d. 8 mars § 5 o. 11.

§ 12. SALBERGS »Beskrifning på et Sal Natron funnit i Sverike» i Handl. 1740 s. 245—248. Det salthaltiga vattnet uppgifves här skola kunna ersätta hälsovatten från Spa, Epsom och andra utländska orter, »hvilket föres til oss i bouteiller, lång väg, hvart år, för stora penningar», hvarjämte förekomsten skulle utvisa, att i grannskapet tillfälle till varma bad borde finnas, och att »saltådror af vanligit köks salt» med framgång kunde efterspanas.

Det stycke, som uteslöts i denna beskrifning, handlade helt säkert om det »saltberg», som man, enligt TRIEWALDS yttrande d. 9 febr. § 9, trodde skola finnas i närheten af Umeå. Hemligheten härom borde endast yppas för höga öfverheten, men den beslutade framställningen i ärendet till Kungl. Maj:t har ej kunnat

anträffas i riksarkivet: den finnes icke bland handlingar inkomna till inrikes civil-expeditionen under åren 1740 och 1741, och rådsprotokollen för samma tid lämna ingen antydan därom. Då saltbristen i landet och däraf föranledda åtgärder under hösten förstnämnda år voro föremål för rådets förnyade öfverläggningar, torde kunna tagas för gifvet, att den ifrågavarande saltfyndigheten, om den verkligen kommit till rådets kännedom, också skulle ha blifvit i detta sammanhang omnämnd. Möjligen tillintetgjordes de förhoppningar, man inom akademien hyste i saken, och hvaråt Cederhielm gaf uttryck i sitt tal d. 2 april (sid. 223), sedan lagman Malmer under sin resa fått taga den för öfrigt ingenstädes preciserade lokalen i betraktande. Ehuru ingen redogörelse af honom finnes omtalad i akademiens protokoll, torde man i något uttalande från hans sida kunna se anledningen till att frågan blef begrafven i tysthet.

Saltprofvets förmenta natronhalt framkallade emellertid en gensaga från Joh. Gottschalk Wallerius. I den beryktade disputationen *Decades binæ thesium medicarum*, som af honom ventilerades d. 23 febr. 1741, och som förnämligast innehåller skarpa anfall mot Linnæus (jfr Fries, *Linné*, I, s. 295 ff.), får äfven Salberg sin del af klandret, uppenbarligen därför att han i sitt arbete åberopat Linnæi auktoritet. Häremot försvarade sig Salberg, då han d. 10 juli 1745 nedlade presidiet i akademien med ett »Tal, hvaruti de inkast förläggas som äro giorde emot des Rön om det i Sverie funna Sal Natron», hvilket i sin ordning från Wallerius framkallade en »Försvarsskrift, hvarutinnan Joh. Jul. Salbergs Kongl. Ammiralitets Apothek. tal, hållit och trykt år 1745, besvaras, angående en del saltarter». Denna försvarsskrift beledsagas af ett tillkännagifvande af d. 20 maj 1746, däri Linnæus såsom medicinska fakultetens dekanus säger, att, sedan en del uttryck i skriften blifvit mildrade, han icke kunnat undgå att approbera densamma, »ehuruväl man häldre rådde til fridsamhet och at nyttja den kårta tiden til annat än Apologier, som de ofta intet afstanna för än lifstiden». Salberg gaf sig dock icke, utan utgaf ett »Ytterligare åter-svar på Herr Doct. Gottschalk Wallerii nyligen utgifne försvars skrift» (Sthlm 1746). Härmed afstannade den lärda tvisten, hvari antagligen Wallerius representerat den riktigare vetenskapliga ståndpunkten.

Om Olof Malmer, adlad Malmerfelt, hans inval och resa till Västerbotten, där han blifvit utnämnd till lagman, se d. 8 mars § 3, d. 19 mars § 4, d. 7 juni § 4.

§ 16. Brelin antogs formligen till arkivarie först d. 14 maj § 9, då honom tillförsäkrades en lön af 100 plåtar (se vidare d. 22 okt. § 6), hvilken lön dock före slutet af 1741 var indragen. Om anledningen till hans afgång från befattningen se anm. vid d. 17 okt. 1741 § 3. Jfr äfven anm. vid d. 19 jan. 1740 § 4.

Den 8 mars 1740.

§ 8. Er. Stockenströms bref (odat.) i »Ink. Bref 1739—41».

§ 9. »Försök om Dunsternas upstigande uti lufttoma rum, giorde ock til Academien insände; af Nils Wallerius Ericsson» i Handl. 1740 s. 228—297. Hans bref, dat. Upsala d. 4 mars 1740, i »Ink. Bref 1739—41».

§ 10. Det sällskap, som här omförmäles, var det s. k. *Svenska Tungomålsgillet.* Den »fägnad», som akademien genom sin president uttalade öfver detta sällskaps tillkomst, var ej allmän, eller blef åtminstone ej långvarig. D. 17 mars 1740 inlämnade gillet till Kungl. Maj:t en framställning om auktorisation för detsamma, undertecknad af 8 personer, bland dem akademiens ledamöter Jacob Faggot och J. H. Roman samt akademiens förre notario Lars Salvius. Redan ett par dagar därefter, d. 21 mars, inkom akademiens egen ansökan om fastställelse å hennes grundregler, och denna tillstyrktes af kanslikollegium d. 27 i samma månad; men då ärendet förekom i rådet, fann man någon gemenskap mellan de båda samfundens föremål, hvarför det beslöts, att med resolution på vetenskapsakademiens ansökan skulle anstå, tills kanslikollegium äfven afgifvit utlåtande öfver tungomålsgillets framställning. Detta uppskof begagnade Höpken för att i akademiens namn (ehuru protokollen därom iakttaga tystnad) afgifva en protest mot sistnämnda framställning. Såsom föremål för sin verksamhet hade gillet uppgifvit: att utarbeta en svensk grammatika och dictionaire; att af främmande tungomål uttolka och låta trycka hvarjehanda böcker i vetenskapliga ämnen; samt att utgifva »hvad en eller annan eljest kan veta lända till fäderneslandets bästa och gagn, utan att åtaga sig de ämnen, som vetenskapsakademien satt sig före att idka». Höpken anförde häremot, med erkännande af det berömvärda i afsikten, att en myckenhet af slika inrättningar uti en och samma ort skulle lända dem självfva till inbördes skada, samt att den nya inrättningen tycktes vilja involvera den förebråelsen, som hade akademien efterlåtit sin skyldighet, hvad den delen af hennes sysslor angår, som rörer svenska språket, hvilket vore en obillighet i betraktande af den korta tid, hvarunder akademien varit i verksamhet. »Men, tillägger han, om Gillet allenast företog sig svenska språkets upodlande och hvad som dertill hörer, så kunde Academien torde hända gärna öfverlemna dem denna äfven så dryga som nyttiga omsorg; dock som dess afsickt synes innefatta långt flere ämnen, såsom dess 3:die petitum tyckes medgifva, och Academien ej kan finna någon säkerhet för framtiden uti den bifogade exception af de vetenskaper, som Academien sig föresatt at idka», så hemställde han om afslag å den begärda auk-

torisationen, »så framt Gillet ej, som Academien, tydeligen utmärcker sitt göromål och sina gräntsor». Sedan kanslikollegium med anledning häraf i ett nytt utlåtande af den 10 maj 1740 föreslagit, att tungomålsgillet, med inskränkning till svenska språkets uppodlande, skulle få vissa privilegier, »när de själfva med und. project därtill inkommande varda», och sedan gillet i afgifven förklaring närmare preciserat skillnaden mellan dess eget och akademiens vetenskapsområden, fick ärendet hvila nära ett år: akademien erhöll stadfästelse på sina grundregler d. 31 mars 1741, och d. 17 april s. å. anvisades gillet att äfvenledes uppgifva sina grundregler, »då Kongl. Maj:t sedan däröfver vill sig i nåder yttra». Några sådana regler torde dock icke sedermera af gillet blifvit aflämnade. Se HUGO HERNLUND, *Svenska Tungomåls-gillet och dess förhållande till Vetenskapsakademien* (Samlaren, VI, 1885, s. 25—41), där de växlade skrifvelserna äro in extenso återgifna. I bref till WARGENTIN har HÖPKEN sedermera, d. 7 aug. 1768, erinrat om sakens förlopp och motiven för sitt uppträdande genom yttrandet, att »Öfver-directeuren FAGGOT, churu Academiens ledamot, begärte at få stifta une Académie pour la langue Suédoise, hvarom jag skriftvexlade med honom inför Cantzli-Collegium och utvärckade afslag. Jag var icke mycket mohn om sjelfva saken, men detta steget var deruti obetäncksamt, at det hade kastat en ridicule på dylika inrättningar, hvilcka, multiplicerade uti hvart hörn, hade råkat uti föracht, ty detta prejudicatet hade alstrat flere, och Academien hade måst gå under» (*Höpkens Skrifter*, I, 1890, s. 382). Antagandet att tungomålsgillet, efter det besked som erhölls 1741, icke trädt i verksamhet, är emellertid oriktigt: verksamheten fortgick eller upptogs under samma namn af andra, såsom framgår af handlingar från åren 1748 och 1749, meddelade af HENRIK SCHÜCK i *Samlaren*, Årg. 37, 1916, s. 241—277.

§ 11. Jfr om Handlingarnas omfång och försäljningspris 1739 d. 31 okt. § 4, d. 14 nov. § 6.

Den 12 mars 1740.

§ 1. E. BENZELII bref till LARS BENZELSTIERNA, dat. Linköping d. 6 mars 1740, i »Ink. Bref 1739—41».

§ 4. Den bekante ekonomiske författaren, manufaktur-kommissarien ERIC SALANDER, som d. 20 mars 1742 invaldes till ledamot; hans Memorial i »Original-Handl. otryckte 1739—41». Om SALANDERS författareskap se GEORG SCHAUMAN, *Studier i Frihetstidens nationalekonomiska litteratur*, Hfors 1910, s. 96 ff.

Om Alströms öfversättning se d. 19 mars § 8.

§ 5. Akademiens betänkligheter mot at synas vilja inblanda sig i rikets allmänna hushållning och myndigheternas befattning därmed kommo till uttryck äfven vid öfverläggningarna i anledning af Faggots betänkande om landthushållningens upphjälpande 1741 d. 14 febr. § 1—2.

Den 19 mars 1740.

§ 1. »Den 30 Febr.» skriffel för d. 30 jan.

§ 3. Bref från Daniel Tiselius till Cederhielm, dat. Hammar d. 11 mars 1740, i »Ink. Bref 1739—41».

§ 4. Här förekommer för första gången benämningen »ämnessven», hvilken i det följande användes omväxlande med »elev». Se: *Vet.-akademiens Personförteckningar*, s. 171 ff.

Den 23 mars 1740.

§ 2. Vice bibliotekarien, sedermera professorn i Lund Lars Laurel, ledamot 1747, utesluten 1783, sysselsatte en tid mycket akademien med sina språkfunderingar; se Hugo Hernlund, *Vetenskaps Akademien och Lars Laurels rättskrifnings-förslag* (Nya Elementarskolans årsprogram 1887—88). Hans rön om tufvor m. m. innehålles i en längre skrifvelse till akademien, dat. Lund d. 13 mars 1740, i »Original-Handl. otryckte 1739—41».

§ 3. »Brös plog», månne ej protokollistens återgifning af *Bruise-plough?*

§ 6. Adam Josias Cederhielm, f. 1723, död som student i Lund d. 18 maj 1740, yngre bror till stiftaren Carl Wilhelm Cederhielm. Hans »Rön huru med god råg förfaras bör, så at den til sin godhet ei må aftaga» (Handl. 1740 s. 362) utgör ett utdrag ur ett längre betänkande, som finnes i »Original-Handl. otryckte 1739—41».

§ 9. Christian Wulff, 1719 regementsfältskär vid Upplands regemente, lämnade sysslan 1729 och praktiserade sedan

med särdeles beröm som stadsfältskär i Gäfle, död d. 25 juni 1761, 72 ½ år gammal. Om CEDERHIELMS antagligen aldrig infriade löfte att låta konstruera en ugn för pröfning af WULFFS sätt att bränna tjära, se d. 26 april § 2, d. 4 juni § 3.

§ 10. HÖPKENS skrifvelse (Ink. Bref 1739—41) lyder:

Mine Herrar,

Åthskillie omstendigheter föranlåta mig at härmedelst nedlägga Secreterare Sysslan vid Academien; men sådant oacktadt skall min ifver för Eder tienst, Mina Herrar, ey uphöra utan med min lifstid. Emedlertid har jag den åhran at innesluta mig uti Academiens gunst och bevågenhet, hvaremot jag med mycken vördnad lefver, Mina Herrar,

Eder ödmiuka tienare
A. I. V. HÖPKEN.

Utom ALSTRÖM och HÖPKEN hade bland stiftarne ej heller BIELKE vid denna tid varit president; att han nu ej nämnes som kandidat till värdigheten berodde väl på, att han såsom frånvarande i Finland ej kunde komma i fråga. Om HÖPKENS återtagande af sekreterarebefattningen och EHRENSVÄRDS frånträde från densamma se 1740 d. 16 juli § 5.

Den 28 mars 1740.

§ 1. Annons om att Handlingarna höllos till salu, utom hos bokförarna, äfven hos BRELIN infördes i Posttidningarna första gången d. 26 juni 1740 och sista gången d. 26 juli 1741. Därefter försåldes de ensamt af boktryckaren GREFING; jfr 1741 d. 17 okt. § 2 och anm. vid s. d. § 3.

Den 2 april 1740.

§ 5. CARL WILHELM CEDERHIELMS *Tal, om wilda träns plantering i Swerige;* hållit för Wetenskaps Academien uti Auditorio illustri, då det tredie Præsidentskapet aftráddes, år 1740 d. 3 [sic!] April. På Wetenskaps Academiens befallning tryckt; Upsala, hos Sal. Joh. Höjers Enkia. — Jfr 1740 d. 13 sept. § 5.

§ 6. RAB = FREDERIK RABEN; jfr anm. vid 1740 d. 30 jan. § 4.

§ 7. Gilbert Sheldons bref, dat. Carlscrona d. 23 mars 1740, är inbundet i slutet af protokollsbandet för 1742—43. Han säger där, att Polhems öfverläggning med hans fader, skeppsbyggmästaren Charles Sheldon (d. 1739), »lärer vara skiedt under dess [Polhems] här varelse åhr 1716 och 1718».

§ 8. Johan Franciscus Gottlieb Schönheyder (f. 1701, d. 1777) praktiserade i Köpenhamn från 1735 såsom en mycket anlitad kirurg. Om hans insända casus (i Original-Handl. otryckte 1739—41) se d. 19 april § 3.

Den 12 april 1740.

§ 4. Samtliga de föreslagna, utom kapten Carlberg, invaldes d. 26 april. Krigsrådet, sedermera riksrådet grefve Gabriel von Seth (f. 1690, d. 1774) och sekreteraren i slottskansliet, sedermera underståthållaren Hans Fredrik Standaerhielm (f. 1676, d. 1759) blefvo dock ej, förmodligen på grund af afsägelse, upptagna bland ledamöterna; om Ehrencreutz se anm. vid d. 9 febr. 1740 § 6.

§ 5. Linnæi fråga torde ha föranledts däraf, att några af de föreslagna, Stromberg, Ehrencreutz och Browallius, vid föregående val blifvit »utvoterade». Samma fråga förevar ånyo d. 20 juni 1741 (§ 7) och besvarades då på samma sätt, med hänvisning till lagarnas uttryckliga föreskrift; antagligen hade en sådan föreskrift blifvit intagen i de nu förlorade Oeconomiska reglerna.

§ 6. Adlerheims »Tankar om rätta såningstidens utrönande ock om såningssättet» föredrogos ånyo d. 19 april § 5 och publicerades i Handl. 1740 s. 363—368.

Den 16 april 1740.

§ 2. Pseudonymen »Ne Simulabit», hvars rön (i »Original-Handl. otryckte 1739—41» med profil och grundritning af ett Spanmåls-Magazin) lades ad acta d. 7 maj § 3, »betackades» i Handl. 1740 s. 334; ej heller det rön, som ingifvits af Eric Geringius (skrifvelse dat. Bettna d. 25 mars 1740 i »Original-Handl. otryckte 1739—41»), blef publiceradt, men med ämnet för detsamma, om tufvors förekommande och undanrödjande, sysslade

akademien flere gånger; se 1740 d. 23 mars § 2, d. 30 april § 3, d. 7 maj § 2, d. 14 maj §§ 3, 4; 1741 d. 21 maj § 2, d. 5 dec. § 2.

§ 4. POLHEMS »Påminnelse vid Stål-tillvärkningen» i Handl. 1740 s. 309—315.

Den 19 april 1740.

§ 7. POLHEMS utlåtande öfver olika årsväxt återfinnes i hans svar på frågan »Huruledes säden på en åker må ständigt kunna ökas til 40 kornet» (Handl 1740 s. 354—360); jfr d. 22 april § 2, d. 26 april § 3.

Den 22 april 1740.

§ 4. »Fortsätning om Husbygnad, ingifven af CHR. POLHEM» (Handl. 1740 s. 343—350), innehåller: 1:o Känne-märken af godt ock varaktigt Timmer ock Trä-värke, 2:o Om Lås-smide. Jfr d. 23 aug. § 4.

§ 6. Att en obekant inkommit med »förslag til skogarnas besparing ock planterande» erkännes i Handl. 1740 s. 334. Förslaget jämte CEDERHIELMS anmärkningar i »Original-Handl. otryckte 1739—41».

Den 30 april 1740.

§ 2. Brefvet är tryckt i Handl. 1740 s. 305 med titel: »D. OLOF CELSIUS upgifver tilökning på några örter, fundna i Upland, sedan Catalogus Plantarum Uplandicarum utgafs år 1732.»

§ 5. »Huruledes öl ock svagdricka kunna öfver såmmaren ock många år bevaras, så at de icke surna, utvisar följande rön, af Magister NIC. BRELIN ingifvit» i Handl. 1740 s. 300—302. SALBERG ingaf sedermera ett rön i samma ämne, som dock icke blef tryckt; se 1740 d. 24 dec. § 9; 1741 d. 16 febr. § 6, d. 11 juni § 6. Då saken var af betydelse för förplägningen på örlogsflottan, blef akademien d. 7 okt. 1742 af Rikets ständers defensions deputation anmodad att »vid handen gifva, huruvida dricka genom något

tienligare medel, än behörig bätskhet af humla, må innom skepsbord kunna förvaras för syra», men churu en påminnelse härom afläts d. 17 febr. 1743, »emedan thet nu snart lider til then tiden, då örlogsflottan kan komma at gå til siöss», så framgår ej af protokollen, huruvida frågan blifvit af akademien besvarad.

§ 8. Höpkens förslag om presidiitidens förlängning från ett fjärdedels till ett halft år och den därmed sammanhängande frågan om Handlingarnas utgifning kvartals- eller halfårsvis upptogs ånyo af Evald Ribe, då han var president (se 1740 d. 13 sept. § 11, d. 24 sept. § 2, d. 2 okt. § 2), samt föranledde det alternativa stadgande om presidiitidens längd, som infördes i de nya grundreglernas Cap. III §§ 4 och 5. Faktiskt utsträcktes denna tid till ett halft år först genom beslut d. 26 april 1797. Jfr *Vet.-akad:s personförteckningar*, s. 193.

Den 7 maj 1740.

§ 2. En kort egenhändig uppsats af Polhem »Om tufvor» i Original-Handl. otryckte 1739—41.

§ 4. »Ytterligare fortsättning om Stenkåls vetenskapen, af Mårten Triewald. VI. Angående den förgiftiga ock dödeliga iman eller vädret, som ofta finnes i Stenkåls-grufvorna», i Handl. 1740 s. 379—391. Jfr d. 17 maj § 3.

§ 5. Triewalds »Beskrifning om en Machin Arcuccio kallad, som uti Florence nytjas» i Handl. 1740 s. 353—354.

Den 14 maj 1740.

§ 2. Det skänkta verket var utan tvifvel, i trots af protokollets uppgift om innehållet, Newton's *The Mathematical Principles of Natural Philosophy*, London 1729.

§ 3. Den i protokollet ej nämnde författaren var riksrådet baron Erik Wrangel, hvars »Underrättelse om rätta orsaken til tufvor på nedriga ock sanka ängar, jämte et beqvämligit sät at kunna förekåmma och undanrödia dem» är tryckt i Handl. 1740 s. 297—300. Med anledning häraf inkom en längre uppsats i samma ämne af häradshöfdingen E. A. von Döbeln, hvaröfver utlåtanden afgåfvos af Cederhielm, Linnæus (tryckt i *Bref o. Skr.* I: II,

s. 12) och TRIEWALD; samtliga dessa skrifvelser i »Original-Handl. otryckte 1739—41»; jfr 1741 d. 6 april § 13, d. 21 maj § 2.

§ 5. »AND. CELSII Anmärkningar om Magnet-nålens stundeliga förändringar uti dess missvisning» i Handl. 1740 s. 302—305. Om SWEDENBORGS anmärkningar härvid se 1741 d. 14 jan. § 5, d. 17 jan. § 2, d. 25 jan. § 7.

§ 6. »Fabriqveuren Herr AND. HOLMBERGS Berättelse om de Skåttspolfiädrar, som Magister NICOL. BRELIN uti des bandfabrique inrättat» i Handl. 1740 s. 324. Jfr d. 17 maj § 2.

§ 8. »Om Horizontela väderqvarns-vingar eller segel af P. ELVIUS» i Handl. 1740 s. 395—403.

§ 10. Om återbetalning af det från Uppsala akademi lånta papperet, se d. 17 maj § 5, d. 13 sept. § 4.

Den 17 maj 1740.

§ 3. TRIEWALDS i sittande akademi anställda försök beskrifves närmare i Handl. 1740 s. 389.

Den 4 juni 1740.

§ 2. BIELKES bref till TRIEWALD, dat. Åbo d. 15 maj 1740, i »Ink. Bref 1739—41». Om SHELDONS resebeskrifning se 1739 d. 15 dec. § 7; 1740 d. 27 febr. § 9. Om SPÖRING se anm. vid d. 16 juni 1739 § 8. Prostarna GABRIEL LAURÆUS och BENGT KROOK (f. 1682, d. 1749) föllo igenom vid valet d. 21 juni § 7; den förre antogs sedermera till ledamot d. 7 febr. 1747.

§ 4. Till CEDERHIELMS observation om göken (se anm. vid d. 15 dec. 1739 § 17) lämnas några kompletterande underrättelser i ett bref af Mag. EMUNDUS ÄLF (sedermera kyrkoherde och prost i Vårdnäs, Linköpings stift, f. 1703, d. 1776), dat. Säby d. 14 april 1740 (»Ink. Bref 1739—41»).

§ 5. »C. LINNÆI Anmärkning öfver de Diuren, som sägas kåmma neder utur Skyarna i Norrige» i Handl. 1740 s. 326—331. Om fjällemmeln och dess vandringar se utförligt hos SVEN EKMAN,

Die Wirbeltiere der arktischen und subarktischen Hochgebirgszone im nördlichen Schweden (Naturwiss. Untersuchungen des Sarekgebirges in Schwedisch-Lappland, geleitet von A. HAMBERG, Bd IV, 1907, s. 9—25).

§ 6. Kaptenen vid amiralitetet LARS EHRENBILL, f. 1697, d. 1747. I sitt bref (Original-Handl. otryckte 1739—41) söker han fenomenets förklaring i träbildens »sympatiska eller magnetiska natur». »Detta bild, säger han, lärer vara giordt af sådant trä, som af starkt stormväder varit med roten uprykt eller afbrutit; ty det är en bekant saak, som jag ock ofta erfarit, at bord och stolar, af sådant väderfallit trä giorde, hafva med smällande, brakande eller knäppande värrekeligen bådat någon påföljande storm — — — här af vill synas, at om ett sådant kullblåst trä lijksom ärft en sympatisk egenskap eller kiänning af den storm och väderlek, som beröfvat det des vitam vegetativam — — — så kunde jag hafva anledning til at tro, det ett sådant stycke trä uti en silkestråd eller sträng uphängdt skulle väl tilkiännagifva någon naturens hemlighet.» — Kommendören PAUL STOLTZ förde befäl på skeppet »Öland», som med fregatten »Fama» kryssade i Nordsjön 1741 för att skydda svenska handeln och hafva ett vakande öga på den ryska eskader, som väntades från Archangel (GYLLENGRANAT, *Sjökrigshistoria*, II, s. 59).

Den 7 juni 1740.

§ 2. »Beskrifning på et särdeles slags Flott: *Acarus avium, pedibus tertii paris mole monstrosis*, framgifven af CARL DE GEER» i Handl. 1740 s. 351—353.

§ 3. »Doctor CARL LINNÆI Beskrifning på Snö-sparfven» i Handl. 1740 s. 368—374.

§ 6. Öfverstelöjtnanten, sedermera öfversten grefve DAVID FRÖLICH (f. 1682, d. 1748), bror till »Lotta Triwen», blef vid valet d. 21 juni § 7 utesluten.

Den 21 juni 1740.

§ 2. Om »parentation» öfver aflidna ledamöter stadgas i Grundreglerna Cap. I § 9. Om ceremonierna därvid se anm. vid d. 13 sept. 1740 § 12. Bestämmelsen om ledamots skyldighet att

ingifva sin lefvernesbeskrifning intogs i 1820 års grundregler och återfinnes i § 36 af de nu gällande. Se vidare *Vet.-akad:s personförteckningar*, s. 15 not. 3.

Den 28 juni 1740.

§ 3. Tvärt emot det här fattade beslutet bestämdes d. 13 april 1741 § 2, att i och för kompetens till presidentvärdigheten ledamöternas ålder i akademien skulle räknas efter datum, ej efter kvartal.

§ 4. ELIAS FRONDINS *Specimen historicum de Husaby Wester-Gothorum, primo religionis Christianæ seminario;* Resp. S. J. DIGELIUS; Upsala 1740.

§ 6. Om det föregående aftalet med boktryckaren J. L. HORRN se 1739 d. 17 nov. § 1 och 11.

Den 9 juli 1740.

§ 6. *Tal om Yppighets nytta.* Hållit för Kongl. Swenska Wetenskaps Academien, år 1740. Af A: J: v. H. Stockholm, tryckt uti Kongl. Antiq. Archiv. Boktryckeriet, hos Sal. Joh. L. Horrns Enkia, af Carl J. Röpke, 1741. Tillägget »Kongl.» till akademiens namn visar, att talet utgafs först efter det grundreglerna erhållit kungl. stadfästelse. Det renskrifna och inbundna exemplar af talet, som omtalas d. 22 okt. 1740 § 4, förvaras i akademiens arkiv. HÖPKENS arbete, hans föregångare och efterföljare ha gjorts till föremål för en utförlig framställning af O. WIESELGREN i skriften *»Yppighets Nytta», ett bidrag till de ekonomiska åskådningarnas historia i Sverige under det adertonde århundradet,* Uppsala 1912 (Skrifter utg. af K. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet, XIV: 3).

Den 16 juli 1740.

§ 4. LINNÆI »Beskrifning om guldfisken och silfverfisken», se anm. vid d. 30 jan. 1740 § 4.

§ 6. Majoren, slutl. öfversten HANS ISAK VON VICKEN (f.

1696, d. 1753) och kaptenen, slutl. generalmajoren frih. CARL GUSTAF ROXENDORFF (f. 1697, d. 1784) blefvo båda uteslutna d. 23 aug. § 6. Ehuru det, som EHRENSVÄRD berättade om den senare, icke tyckes ha bort styrka hans kompetens, blef han ånyo föreslagen d. 6 april 1741 § 11 och slutligen invald d. 20 nästföljande juni § 9, men blef dock icke upptagen som ledamot. Att liknande vidskepliga föreställningar, som han synes ha hyst, icke väckte anstöt hos den tidens mest upplysta personer framgår bl. a. af en anteckning till prot. d. 8 aug. 1747, där det heter, att »H:s Exc. Riksrådet HÖPKEN berättade, det man har tillförlåtelig berättelse, det igenom skakande af et bårkläde masken på frucktträn etc. blifvit fördrifven, och frågade om detta tilförene var bekant och utrönt, som ej heller någon af de närvarande hade hört.» Hvad LINNÆUS och DE GEER, som skulle förfrågas därom, svarade, är icke bekant.

§ 7. Den riktiga titeln på det här omtalade verket lyder: *Bibliothèque germanique ou histoire littéraire de l'Allemagne, de la Suisse, et des pays du Nord*, en litterär tidskrift, hvars första serie, omfattande 50 tomer, utgafs i Amsterdam åren 1720—41. MOCCLAIRE är utan tvifvel det förvanskade namnet på en af denna tidskrifts utgifvare, P. E. MAUCLERC. Att HÖPKEN i akademien justerat sitt svar på dennes begäran omtalas ej i protokollen; det återfinnes emellertid i tidskriftens T. 50 (för 1741) sid. 185, där bland »Nouvelles littéraires» läses följande meddelande från Stockholm, som uppenbarligen härleder sig från HÖPKEN och som är af intresse såsom en samtida kommentar till akademiens grundregler och som en framställning af de synpunkter, under hvilka man önskade, att akademiens verksamhet skulle af främlingar betraktas:

Dans les Statuts de l'Académie des Sciences de cette Capitale, on a eu pour but principal, sans négliger néanmoins les lumières prises d'ailleurs, de tout assortir au génie de la Nation, et à la nature du Gouvernement. Voici quelques singularités qui méritent d'être observées sur ce sujet.

1. Le nombre des Académiciens n'est point fixé. On n'a pas voulu se mettre dans la fâcheuse nécessité de donner l'exclusion au mérite.

2. Mais aussi on n'a pas jugé à propos de s'obliger à garder les Membres qu'un choix précipité pourroit associer à l'Académie, et qui se trouveraient dans la suite lui être inutiles. Tous les deux ans il doit se faire une espèce de revue générale, et alors on congédiera ceux qui dans les deux années n'auront rien contribué au bien de l'Académie, c'est-à-dire qui n'auront produit aucune Pièce de leur façon. Un seul Article suffit, si l'on ne veut ou si l'on ne peut pas en composer davantage; mais il le faut indispensablement cet Article, sous peine d'être exclus, et exposé par cette exclusion au jugement du Public. Nous nous flattons ici, que ces mesures pourront suppléer aux Pensions, qu'un Etablissement nouveau comme le

nôtre ne peut fournir, tant qu'il ne sera soutenu que par la générosité de quelques Particuliers. Au reste, l'Académie ne manque point d'encourager par des éloges, ceux qui se distinguent par leur application et par leur capacité.

3. L'Académie se borne aux Sciences qui sont du plus grand et du plus sensible usage dans la vie, par exemple, les Mathématiques et ce qui en dépend, la Médecine, la Chimie, la Botanique etc. Les Antiquités, la Connoissance des Loix, la Poësie, la Philosophie purement spéculative ne sont point de son ressort. Elle s'étoit d'abord proposé de travailler à perfectionner la Langue *Suédoise;* mais elle abandonne ce soin à une autre Société [Tungomålsgillet], qui vient de se former dans cette vue particulière.

4. Jusqu'à présent l'Académie a publié ses *Actes*, ou Mémoires, tous les trois mois; mais en cela elle a passé son engagement, qui n'alloit qu'à tous les six mois, et auquel elle pourra bien s'en tenir desormais.

5. L'Académie n'a que trois Charges: celle de *Président*, qui dure trois ou six mois; celle de *Secrétaire;* et celle d'*Archivaire* ou de *Bibliothécaire*. Ces deux dernières sont perpétuelles.

On attend à imprimer les Statuts de l'Académie, qu'ils soient confirmés par le Roi: ce qui, selon toutes les apparences, se fera bientôt.

Il y a encore une observation à faire sur le contenu des *Actes* de l'Académie. On y a inséré plusieurs Observations peu importantes par elles-mêmes, et qui paroîtront sur-tout telles aux Etrangers, qui pourront connoitre nos Mémoires, soit par des Traductions, soit par des Extraits. On les prie de se souvenir que nous avons principalement en vue l'utilité de la Patrie, et que cette attention politique pour les gens qui ne sont encore que médiocrement avancés dans les Sciences, n'est nullement déplacée dans un Pays libre comme celui-ci, ni dans les vues particulières de notre Institut. Nous nous persuadons que cette méthode est la plus propre à rendre plus général le goût des Sciences et des Beaux-Arts, dans un Pays où jusqu'ici celui des Armes a prévalu, par la nécessité où l'on s'est trouvé d'en faire un usage continuel.

Den 20 augusti 1740.

§ 5. »Rön och försök hvad nytta Åderlåtning ock Laxerandemedel förskaffa uti Koppor ock Mäsling, ingifvit af Evald Ribe» i Handl. 1740 s. 375—378.

§ 6. Ett bref från Carl Dahlman, dat. Husby d. 13 juli 1740, finnes i »Ink. Bref 1739—41», men det handlar uteslutande

om ett botemedel mot »svulnad eller sår i hals eller mun»; densammes »Påliteligt Rön till rätta Sädes timan» i »Original-Handl. otryckte 1739—41».

§ 7. Frågan om de utsålda Handlingarnas utgifvande i ny upplaga mötte betänkligheter äfven d. 17 jan. 1741 § 8 och d. 6 april § 5, men gick igenom i sammanhang med afslutande af kontraktet med boktryckaren Grefing d. 25 juli. De 8 första kvartalen omtrycktes sedan af denne »med des egen bekostnad»; se d. 23 sept. 1741 § 2. — Det annonsblad, som beslöts d. 20 aug. 1740 § 7, medföljde Posttidningarna för d. 6 okt. s. å.

§ 8. Om Handlingarnas öfverlämnande till ständerna och till riksrådet se 1741 d. 14 febr. § 10 och d. 23 febr. § 12.

§ 9. Mechanicus, sedermera majoren Sven Liungqvist, adl. Liungenstierna, som d. 6 sept. 1740 § 2 blef utesluten, invaldes sedermera d. 23 maj 1747.

Den 23 augusti 1740.

§ 1. Vid denna tid fanns ingen svensk konsul i Tunis, men väl, från 1739, i Tripolis; befattningen innehades af Isak Nicolaus Bergh, som dog 1742.

§ 4. De förhastade utlåtelser, mot hvilka Polhem reserverade sig, kvarstå antagligen i den tryckta uppsatsen om husbyggnad, ehuru det kvartal, hvari denna ingår, ej utkom förr än d. 22 påföljande september. Möjligen afsåg Polhem hvad som i uppsatsen säges om den skada, som vållas, om goda mechanici felas, »varandes dermed beskaffat lika som at bruka olärda bönder til Secreterare endast och allenast derföre at de kunna måla sina namn», ett yttrande som kanske skulle kunna betraktas som en insinuation mot akademiens egen sekreterare. En annan möjlighet är, att Polhem ångrat, att han i samma afhandling sagt sig vilja våga 1000 plåtar, om någon smed i Stockholm inom 8 dagars tid skulle kunna låsa upp på visst sätt anordnade lås, »så framt de sättia så mycket deremot om de tappa».

§ 5. Polhems »Anmärkningar vid Järnberedningen här i Sveriget» i Handl. 1741 s. 30—37; jfr 1740 d. 12 nov. § 8, d. 3 dec. § 1; 1741 d. 7 febr. § 3, d. 14 febr. § 4.

§ 8. En svensk öfversättning af Joanna Stephens' recept hade utkommit redan i aug. föregående år; se anm. vid d. 5 aug. 1739 § 10.

Den 30 augusti 1740.

§ 3. Om Rudenschölds introduktion se d. 3 sept. § 6.

§ 4. Samuel Triewalds bref till Höpken, dat. Kiel d. 29 aug. 1740 (n. st.), upplästes vid följande sammankomst § 2 och finnes i »Ink. Bref 1739—41». — Af protokollet för d. 17 april 1742 inhämtas, att fråga då förevar om att en öfversättning af Handlingarna skulle utkomma i Hamburg och att underhandlingar angående tillhandahållandet af de därtill behöfliga kopparsticken bedrefvos genom akademiens ledamot, regeringsrådet Olof Sandberg. Den af A. G. Kästner besörjda öfversättningen började utgifvas först 1749 och fortgick t. o. m. 1792, omfattande Handlingarna för tiden 1739—90.

§ 5. Elvii rön om pendlar förevar ånyo 1740 d. 3 sept. § 5, d. 22 okt. § 8; 1741 d. 17 jan. § 11, men blef ej tryckt; däremot finnes i Handl. 1740 s. 433 ett meddelande af Faggot om »Huru en Ur-Pendel må göras af Metall, som icke ändrar sin längd af luftens köld och värma».

§ 6. Först 1752 tycktes Linnæi disputation *Plantæ esculentæ patriæ,* som samma år utkom i svensk öfversättning af respondenten Johan Hiorth. Med anledning af den 1756 inträffade missväxten och den däraf förorsakade hungersnöden utgafs följande året på Kungl. Maj:ts befallning genom Collegium medicum: Carl Linnæi *Berättelse om the inhemska växter, som i brist af säd kunna användas til bröd- och matredning.*

§ 8. Ribes observationer hade utgifvits af Sundhetskommissionen d. 5 april 1740 med titel: *Underrättelse huruledes hvarjehanda denna tidens hetsiga sjukdomar kunna förekommas och igenom tjenlige läkedomar medelst Guds nådiga hielp botas.* Om den d. 26 april 1737 tillsatta Sundhetskommissionen se Otto E. A. Hjelt, *Svenska och finska Medicinalverkets historia,* D. 1, Hfors 1891, s. 344 ff.

Den 3 september 1740.

§ 1. Det bref, som här afses, var tydligen svaret på Polhems d. 23 aug. § 4 behandlade skrifvelse.

§ 2. Svaren från Jahn Borgström (odat.), E. Benzelius, dat. Linköping d. 6 aug. 1740, och Sam. Triewald (se föreg. sammankomst § 4) finnas bland »Ink. Bref 1739—41».

§ 4. Boken remitterades till ANDERS CELSIUS, som i Handl. 1740, s. 439—443, meddelade sitt »Omdöme öfver en utgången Bok i England, under namn af *The Longitude discovered by the eclipses, occultations and conjunctions of Jupiters Planets*, framgifven af Herr WHISTON, ock uti Academien upgifven af Herr Commissions Secreter. WASENBERG». Jfr d. 13 sept. § 9, d. 8 okt. § 2. CELSIUS yttrar sig visserligen icke om svårigheterna vid användningen af WHISTONS instrument och metod, men framhåller, att denne icke framlagt några noggrannare tabeller öfver Jupiters drabanter än de förut befintliga, hvarför han riktigt förmodar, att WHISTON icke skulle blifva delaktig af den ofvan (s. 45) omtalade belöningen. — Kommissionssekreteraren CARL MAGNUS WASENBERGS förmedling mellan Royal Society och akademien renderade honom d. 5 nov. 1740 (§ 5) ledamotskap, hvaraf han dock ej länge blef i åtnjutande, enär han på hemresa från London afled i Nijmegen d. 17 aug. 1743.

Den 6 september 1740.

§ 1. CELSII underkännande omdöme om BORNEVILLS »försök» afgafs d. 13 sept. § 10.

§ 3. Den ena af de insektarter, hvarom LINNÆUS berättade, torde ha varit slökornflugan, som han efter längre fram gjorda iakttagelser närmare beskref i »Rön om slö-korn» (Handl. 1750 s. 179—185). Jfr CHR. AURIVILLIUS, *Carl von Linné såsom zoolog*, s. 75 (Carl von Linnés betydelse såsom naturforskare och läkare, utg. af K. Vet.-akad. II, Upps. 1907).

Den 13 september 1740.

§ 2. JEREMIAS STENIUS, kapellan i Pudasjärvi pastorat af Åbo stift, d. 1777, invaldes d. 5 nov. 1740 § 5, men är ej upptagen bland ledamöterna.

§ 12. Stadsmajoren i Halmstad ANDERS ROSENSTEN var den förste som akademien genom döden förlorade bland sina ledamöter, d. 14 febr. 1740. Afsikten synes ha varit att fira den i grundreglerna Cap. I § 9 föreskrifna parentationen med särskilda ceremonier, men detta torde ej ha blifvit fallet, enär prot. d. 3 dec. 1740 § 7 endast säger, att den aflidnes minne då upplästes, och riksrådet NORDENSTRÅLES närvaro omförmäles icke. Denne var son till

professorn i Lund MARTIN NORDEMAN och ANNA CATHARINA EHRENBORG, hvilken efter mannens död gifte om sig med professor JOHAN LUNDERSTEN och blef moder till sonen ANDERS, som adlades med namnet ROSENSTEN, men ej tog introduktion på Riddarhuset.

Mera högtidligt gick det till, då parentation skulle hållas öfver LINNÆI svärfar JOHAN MORÆUS, d. 19 jan. 1743. Till denna dag utfärdades ett i svulstiga ordalag affattadt program, i hvilket akademien »tilbiuder allom dem, som detta händer förekomma, Frid, Välgång ock Hälsa!» samt inviterar »Herrar ock Män af Vitterlek, Stånd ock Värde, väl många», att sagda dag kl. 4 e. m. infinna sig i Auditorium illustre för att »benägit afhöra Herr Doctor SPÖRINGS vackra Parentation öfver sin Medbroders Salig Doctor MORÆI födelse, lefnad och afgång». Med ett liknande program, ehuru i mera dämpade termer, inbjöd akademien till åhörande af OLOF DALINS åminnelsetal öfver SAMUEL TRIEWALD, och detta hölls d. 10 dec. 1743 på Stora Riddarhussalen, antagligen emedan Auditorium illustre ansågs otillräckligt för den »folkrika samling», som då väntades. D. 24 nov. 1744 beslöts emellertid, att DALINS parentation öfver Sal. Doctor ERIC BENZELIUS skulle kungöras »allenast med et besynnerligt anslag och ej med något program, såsom förut skedt», men fortfarande höllos parentationerna på Stora Riddarhussalen, ofta, såsom protokollen upplysa, i närvaro af en ovanlig myckenhet af förnäma åhörare af båda könen.

Den 24 september 1740.

§ 2. LINNÆI »Memorial», i hvilket han uttalar sin mening i afseende å förslaget om presidietidens förlängning, är tryckt i *Linnés Bref och skrifvelser*, I: II, s. 8—10.

§ 3. »Tankar om hvarjehanda Metallers ock Träd-slags ändring uti storlek af Luftens Köld ock Värma: lämpade til åtskilligt gagn uti Hushålning, Vetenskaper ock slögder. Yttrade af JACOB FAGGOT», i Handl. 1740 s. 429—439.

Den 2 oktober 1740.

§ 5. EVALD RIBES *Tal om den stora Nytta som Kunskapen uti Physiquen hafver vid Siukdomars igenkännande ock Botande*, hållit för Svenska Wetenskaps Academien, då han sit Præsidentskap aflade År 1740 den 1 [sic!] October. På Wetenskaps Academiens

kostnad, tryckt hos JOH. LAUR. HORRN. — Jfr d. 22 okt. § 2 och LINNÆI yttrande med anledning däraf d. 5 nov. § 1.

Den 8 oktober 1740.

§ 4. »GABRIEL POLHEMS nya Påfund at kunna slipa ock justera Stål-Valsar til största fullkomlighet efter Härdningen», i Handl. 1740 s. 443—448.

§ 5. ERIC TUNELIUS (f. 1709, d. 1788) kallade sig från 1738 TUNELD. Hans *Inledning til Geographien öfver Sverige* utkom 1741 — »det är den första Geographiska Beskrifning, som öfver Sverige hit til dags på Modersmålet utkommit», säges det i Posttidn. d. 5 mars s. å. — samt utgafs sedan i många tillökade upplagor.

Den 22 oktober 1740.

§ 3. »Beskrifning öfver Fämfingers-Fisken, ingifven af Vice-Ammiralen ANKARCRONA», i Handl. 1740 s. 457—461. Den beskrifna fiskens vetenskapliga namn är, enligt meddelande af prof. EINAR LÖNNBERG, *Hemipteronotus pentadactylus* (LIN.); den är hemma i Malajiska arkipelagen och Kina.

§ 7. Uppgift om innehållet i Handlingarnas 4:e kvartal för 1740 infördes i Posttidningarna d. 29 dec. s. å.; likaså följande år i annonserna om vederbörande kvartals utlämnande till försäljning.

Den 29 oktober 1740.

§ 2. »Beskrifning på en märkvärdig Fluga, kallad *Ichneumon ater, antennis ramosis*, framgifven af CARL DE GEER», i Handl. 1740 s. 464—469. Jfr d. 5 nov. § 3. Denna insektart beskrefs 1758 af LINNÉ i *Syst. Nat.* ed. 10, p. 568, såsom *Ichneumon pectinicornis* och är senare författares *Eulophus pectinicornis* L. (Fam. Pteromalidæ); meddel. af prof. CHR. AURIVILLIUS.

§ 3. »Beskrifning om alla de Medel, hvarigenom ärhålles en god ock tilräckelig Väderväxling uti Stenkåls-Grufvorna, af MÅRTEN TRIEWALD», i Handl. 1740 s. 450—457.

Den 5 november 1740.

§ 1. Ribe hade i sitt tal yttrat, »at alla Ädla Stenar såsom Hyacint, Saphir, Smaragd, Topaz, Rubin, som af gammal häfd blandas uti vissa compositioner, äro til intet annat nyttiga, än at giöra Medicamentet dyrare», i hvilket yttrande alltså Linnæus till fullo instämde. Man jämföre hans omdöme om användningen af sönderstött venetianskt glas såsom sårhelande medel, d. 21 juni 1740 § 4.

§ 6. Någon tryckfelsförteckning blef icke meddelad.

§ 7. Jfr d. 15 dec. 1739 § 10.

Den 12 november 1740.

§ 2. »Doctor Linnæi Tanckar om Grunden til Oeconomien genom Naturkunnogheten ock Physiquen», i Handl. 1740 s. 411—429.

§ 3. »Carl Linnæi Anmärkning öfver Wisen hos Myrorne», i Handl. 1741 s. 37—49.

§ 4. Salbergs släde beskrifves med afbildning i Jonas Westbecks »Nya Påfund at bruka Slädar i menföre» (Handl. 1744 s. 211—215).

§ 5. »Et försökt ock ricktigt befunnit Medel at med sparsamhet föda Hästar ock Boskap, af Regerings-Rådet Sandberg», i Handl. 1740 s. 461—464.

§ 6. Afser gifvetvis förgiftning genom mjöldryga.

§ 7. »Beskrifning på en Machine, genom hvilken en upbläst bälg i sit fallande hindras kan», i Original-Handl. otryckte 1739—41. Triewalds svar på remissen se d. 26 nov. § 4. Den då beslutade tacksägelsen till författaren uteblef.

Den 19 november 1740.

§ 1. Kopparstickaren Bergquists rön om honungsdaggen (Original-Handl. otryckte 1739—41), som ytterligare behandlades 1741 d. 14 jan. § 2 och d. 17 jan. § 13, föranledde införande i Handl.

1741, s. 80, af 5 frågor angående honungsdaggens förekomst, orsaker och verkan på växterna.

§ 2. »Observation om Takstolars upsättiande på Trädbygningar, af CARL JOH. CRONSTEDT», i Handl. 1740 s. 448—450.

Den 26 november 1740.

§ 2. »Rön om Åkerbrukets nyttiga främjande medelst Utsädets och Gödslens vissa besparning, framgifvit af SACHARIAS WESTBECK», i Handl. 1740 s. 469—480. Vid slutet häraf är fogadt ett tillkännagifvande att författaren lofvat insända sin såningsmaskin till akademien, där den, som så åstundade, skulle kunna få bese densamma. Häraf föranleddes införande i Handl. 1741, s. 78—79, af en »Beskrifning på Kyrkio-Herden WESTBECKS Sånings-Machin». Jfr 1741 d. 7 febr. § 4, d. 23 febr. § 8. Om LOTTA TRIWENS förbättring af redskapet se 1741 d. 30 april § 5, d. 21 nov. § 5, samt »Et ankommit Bref om Sånings-Machinen under Namn af LOTTA TRIVEN», i Handl. 1741 s. 271—274. Om WESTBECK se H. LUNDSTRÖM, Anteckningar om en märklig folkpredikant och »vetenskapsman» från Linnés dagar (*Kyrkohistorisk årsskrift*, Årg. 8, 1907, s. 229—256).

§ 3. »Föreställningar och Svar öfver åtskilliga Puncter angående de uti Konunga Riket Cicilien brukelige Jordkulor, hvaruti Säd därstädes plägar förvaras», i Original-Handl. otryckte 1739—41.

§ 5. »VIII. och sidsta Fortsättningen af Stenkåls Wetenskapen. Beskrifning af et Påfund, hvarigenom den dödeliga Luften på en kort tid utur et skakt blef dragen, af MÅRTEN TRIEWALD», i Handl. 1741 s. 96—100.

Den 3 december 1740.

§ 3. Oaktadt LINNÆI bestämda afstyrkande (d. 14 febr. 1741 § 6) blef vid sammankomsten d. 16 dec. (§ 9), då han ej var närvarande, beslutat, att kyrkoherden TISELII rön skulle publiceras, såsom ock skedde i Handl. 1741 s. 276, dock med den reservationen, att medlets verksamhet borde genom ytterligare försök pröfvas. Meddelandet i Handlingarna är omtryckt, med titel »Granruskor i åkern», i *Fataburen*, 1913, s. 182. Ett snarlikt medel att fördrifva sädesmask omtalas från norra Bohuslän, nämligen att man vid

midsommar skall sätta ned i åkern en käpp, hvarmed en orm blifvit ihjälslagen (*Svenska Landsmålen*, 1917, H. 1, s. 15).

§ 5. Om brukspatronen CARL TISELLS (f. 1683, d. 1755) inval se d. 25 jan. 1741 § 11.

§ 7. »Majorens Herr ANDERS ROSENSTENS Minne», i Handl. 1740 s. 481—483. Denna af HÖPKEN författade lefnadsteckning, som nästan uteslutande innehåller biografiska data, betraktas af SAMUEL SANDEL (*Tal om Vet. Acad:s inrättning*, 1771, s. 21) som »modell till ett historiskt äreminne». Om man förblifvit vid denna modell, fortsätter han, »så hade Academien haft lättare at dermed fortfara, än med sådane Academiske Tal, som SPÖRING först införde öfver JOHAN MORÆUS, och andre sedermera bibehållit, fastän de understundom icke så aldeles liknat hvarken en Panegyrique eller ett Historiskt Äreminne, utan varit en blandning af bägge». Detta omdöme upprepas i hufvudsak af ROSENHANE (*Anteckn. till Vet. Akad:s historia*, s. 25), och HÖPKEN själf hade i bref till WARGENTIN d. 23 mars 1767 (*Skr.* I, s. 376) uttalat en önskan, »at alla åhreminnen, som giöras uti Academien, blefve i stället för oraisons, des éloges historiques uti Fontenelles smak — jag började dermed, som ses af det minnet jag skref öfver C. Rosensten, men den formen behagade intet».

Den 10 december 1740.

§ 1. »Beskrifning om räta orsaken, hvarföre Krut uti Bombkastning så väl som andra tyngders häfvande, icke värkar i samma proportion som dess myckenhet, när det är altsamman af lika godhet; af MÅRTEN STRÖMER», i Handl. 1741 s. 101—110. Jfr 1741 d. 17 jan. § 12, d. 7 febr. § 6.

§ 2. »Åtskillige Försök giorde vid Åkerbruket och genom bref til Academien ingifne af SVEN HÖRSTADIUS», i Handl. 1741 s. 137—146. Jfr d. 16 febr. 1741 § 4. Enligt det handskrifna protokollet var förf:s förnamn CARL, hvilket antagligen är oriktigt.

Den 24 december 1740.

§ 4. LARS SCHULTZE (f. 1701, d. 1765) utnämnd till geschworner i Sala d. 17 dec. 1740.

§ 5. I bref af d. 3 sept. 1740 skrifver BENZELIUS, att han insänder »en onämbds, thessa dagar her i Linköping tryckta Anmerekningar om rett Hushållning, och tviflar ej på allas goda omdöme, ty the synnas vara grundade på åhrfarenhet och giorda försök», men i ett postscriptum tillägger han, att han ej kunde fylla sitt löfte, emedan skriften först om 8 dagar skulle blifva färdig från tryckeriet. Uppenbarligen är det här fråga om samma bok, som BENZELIUS d. 24 dec. personligen öfverlämnade, och hvarmed antagligen förstås: *Kort och tilförliteligit Hushålsgrep, at förmera Afvel, Gödsel och Spannemåhl, til en trediepart uti alla hushåll; samt om Höns, Gäs, Kalkoner etc.* (tr. i Linköping hos Peter Pilecan 1740). Enligt BYGDÉN, *Anonym- och pseudonym-lexikon*, är författaren till denna skrift häradshöfdingen i Östergötland ANDERS AHLGRÉN (d. 1752); BENZELII förmodan, att den skulle vara författad af assessorn i Svea hofrätt NILS BILDENSCHIÖLD (f. 1683, d. 1740) torde alltså vara oriktig.

§ 6. Möjligen riksrådet frih. SAMUEL ÅKERHIELM, hvilkens svåger, landshöfdingen i Västernorrlands län ERIK ODELSTRÖM (f. 1684, d. 1753), bodde på Kägglehólms gård i Närke.

§ 7. BENZELII kur mot gulsot synes höra till de ännu ej utrotade folkmedicinska vidskepelserna. I »Huskurer och signerier från Ångermanland af ERIK MODIN» (*Svenska landsmålen*, VII: 2, 1886, s. 8) uppgifves följande medel mot gulsot: »En gädda fångas och släppes lefvande i en med vatten fylld bunke, som ställes framför sängen, där den sjuke ligger. Denne bör en stund oafvändt se på gäddan, på hvilken då öfverflyttas den sjukes gula färg och krankhet. Gäddan får sedan ej dödas, utan skall släppas ut i sjön. Fångar någon annan henne sedermera, får han soten.» En vän till utgifvaren har berättat, att på 1890-talet en adlig fröken i Västergötland sökte bot mot samma sjukdom genom att vissa tider på dagen betrakta en lefvande gädda.

§ 8. CEDERHOLMS rön gällde antagligen runstafvar, icke runstenar. I mars 1742 etablerades på förslag af AND. CELSIUS ett utbyte af observationer mellan akademien och vetenskapssocieteten i Uppsala, på det att hvardera måtte få att behandla sig tillhöriga ämnen: »i följe härutaf befaltes, at Hr CEDERHOLMS beskrifning om runstafvar til Hr CELSIUS skulle öfversändas.»

Den 8 januari 1741.

§ 3. Grefve CARL JOHAN CRONSTEDTS *Tal om sten-hus bygnad*, hållit för Swenska Wetenskaps Academien, då han sit Præsident-

skap aflade år 1741 den 7 [sic!] Januarii. På Wetenskaps Academiens kostnad, tryckt hos JOH. LAUR. HORRN, Kongl. Antiqv. Arch. Boktr.

§ 8. De deputerades betänkande om akademiens ekonomiska ärender föredrogs d. 17 jan. § 4.

Den 14 januari 1741.

§ 3. Det för hästar skadliga »gräset» torde vara stäkra (Oenanthe aquatica). LINNÆI yttranden härom se *Bref och Skr.* I: II, s. 16.

§ 4. BENZELII »Förteckning på the sjöfoglar, som i Östgiötha Skären pläga synas» med LINNÆI i margen tillfogade anteckningar om deras latinska namn, ett folioblad i »Original-Handl. otryckte 1739—41». Protokollets uppgift att förteckningen skulle gälla fåglar i Västergötland är oriktig.

§ 5. Angående polemiken mellan SWEDENBORG och CELSIUS har professor V. CARLHEIM-GYLLENSKÖLD lämnat följande meddelande:

SWEDENBORGS här omnämnda, af CELSIUS kritiserade åsikt om magnetnålens stundeliga förändringar är icke den enda af SWEDENBORGS satser i hans *Opera Philosophica et Mineralia*, som skriftligen debatterades mellan CELSIUS, HJORTER och SWEDENBORG, i skrifter ingifna till akademien.

SWEDENBORG hade i detta sitt verk dels påstått, att de dagliga förändringarna i missvisningen berodde på felaktiga observationer, dels framställt en metod att a priori bestämma missvisningen på olika platser. CELSIUS opponerade sig däremot i två afhandlingar i Vet. Ak. Handl. 1740, s. 303 (om magnetnålens stundeliga förändringar) och s. 394 (om deklinationen i Uppsala och Torneå). SWEDENBORG ingaf i dec. 1740 till akademien »Uträkning af Magnetens Declination till Upsala Meridian» . . . (Mskr. i Vet. Aks. Bibl.)

Det är sistnämnda skrift som här åsyftas i protokollet och äfven beröres i protokollet för den följande sammankomsten, den 17 januari § 2. CELSII »förklaring» finnes i mskr. i ak:s bibliotek. Detta svar, som åtföljdes af magister HJORTERS beräkningar, ej omtalade i akademiens protokoll, omnämndes vid sammankomsten den 29 januari 1741 (§ 3), och lämnades då SWEDENBORG del däraf. Vid sammankomsten två dagar senare återlämnade SWEDENBORG detta svar, hvilket remitterades till matematiska klassen (protok. 31 januari § 2).

Om sakens vidare behandling finnes ingenting i protokollen, men Swedenborg har till ak. ingifvit »Svar uppå Magist: Hiorts critiqver öfver min communicerade uträkning om Magnetens declination i Upsala åhr 1740».

Alla dessa handlingar, som ännu finnas bevarade i akademiens bibliotek, hafva ej blifvit offentliggjorda af akademien, men hafva delvis öfversatts af Tafel i hans arbete *Documents concerning Swedenborg*, Vol. I, London 1875, s. 565 ff.

Af de ställen i Swedenborgs *Principia rerum naturalium*, mot hvilka Celsius i sin kritik vändt sig, återfinnes det ena på sid. 277, i det stycke som börjar: »Observationes declinationum, quæ in mari capiuntur, . . .» Det andra är att finna på sid. 311 o. följ., som handla »De causis declinationis magneticæ», och speciellt s. 318 ff.: »Calculatio declinationis magneticæ ad annum 1722 Londini», och hvarefter följa beräknade tabeller för missvisningen för London, Paris, Rom, Uraniborg, Caput Bonæ Spei, etc.

På det förra stället säger Swedenborg: »Då observationer på deklinationen göras på hafvet, där vind och våg kasta skeppet och göra observatörens fot, hand och öga vaggande och ostadigt, och instrumenten liksom äfven sjökompassen darrande och tvifvelaktiga, så är det icke att undra på, om en skillnad på några minuter, kanske äfven på några grader uppstår. Och det kan ej heller vara underligt om på självfva fasta marken, och med erfarna observatörer, ofta ett fel af en grad plägar insmyga sig, hvilket man kan sluta sig till af flera försök, som gifvit en olika deklination på en viss timme af dagen än på en annan, och en olika deklination på en viss dag än på den följande; då emellertid nålens deklination är ganska konstant, så kan detta icke blifva märkbart på någon viss timme eller dag, utan är fel i observationerna, som på ofvannämnda grunder visa sig så osäkra och skiftande, att de ofta bedraga äfven matematikern». Swedenborg citerar härefter (s. 278—280) några exempel på olika resultat för olika timmar på dygnet, som han hämtat ur Musschenbroek's kända *Dissertatio physica experimentalis de Magnete* (Leiden 1729), och Graham's observationer i London 1722, hvilka visa en daglig växling af 30′ på 9 timmar, hvilket Swedenborg betviflar, då denna differens knappt uppstår under den sekulära rörelsen under 3 à 4 år (s. 280).

I de i protokollet för den 14 januari 1741 omnämnda »Anmärkningar om Magnet-Nålens stundeliga förändringar uti dess missvisning» sökte Celsius vederlägga de tvifvelsmål Swedenborg uttalat. Denna afhandling är tryckt i akademiens Handl. för 1740, s. 302. Celsius erinrar först om pater Tachart's observationer i Siam 1682 och den berömde instrumentmakaren Graham's i London 1722, som upptäckt dessa dagliga förändringar, och beskrifver sedan sina egna observationer, som han anställt i Uppsala i april och maj 1740, med en stor, noggrann kompass från John Sisson i London, med en nål af en fots längd. Denna observation, utförd

med stor omsorg af CELSIUS, med ett instument från en af Englands berömdaste instrumentmakare, som levererat astronomiska instrument bl. a. till observatorierna i Leiden och Paris, lämnade intet tvifvel öfrigt, »så att jag är förvissad, säger CELSIUS, at den observerade nålens rörelse är en värkelig egenskap af Magneten». Hans resultat har som kändt bestyrkts af alla senare forskare.

Det andra inlägget af CELSIUS emot SWEDENBORGS satser i hans *Philosophia naturalis* är intaget i samma band af Akad. Handl. (s. 391) och bär titeln: »Magnet-Nålens missvisning eller afvikande från Norr-strecket, observerad i Uppsala».

CELSIUS omnämner där först den sekulära förändringen i magnetnålens missvisning, och att filosoferna, »som gemenligen äro otålige at vänta på en lång förfarenhet, hafva redan budit til, at utleta orsaken til dessa underliga Magnet-Nålens egenskaper». Man har därför antagit, att jorden har, som en stor magnet, två poler, hvilka på ett bestämdt afstånd från polen röras mycket långsamt omkring dess rotationspoler, med eller utan antagande af en annan stor magnetglob i jordens inre, äfven den med tvenne magnetpoler. Kände man alltså noga dessa magnetpolers läge och deras långsamma rörelse, skulle man kunna uträkna magnetnålens missvisning, till en gifven tid, på alla orter hvilkas longitud och latitud vore bekanta. »Men som vi ei hafve så tilräckelige experimenter rundt omkring jorden anstälte, at man ännu kunnat geometrice finna dessa Magnetpolers belägenhet, i synnerhet, uti dessa Norra orter, så vore til önskandes, at här i Sverige Magnet-Nålens missvisning kunde noga iakttagas, til Siös af dem som göra resor så i Östersiön, som til Levanten och Ost-Indien, och till Lands af Landtmätarena i Provincierne»; hvarför han också själf bestämt missvisningen i Uppsala med samma stora kompass, som förut användts vid observationerna af den dagliga variationen.

Han fann därvid i Uppsala, den 28 juli 1740, nålen afvika emot väster ifrån norrstrecket 8° 49′, under det mag. HIORTER, som på CELSII anmodan uträknat, efter assessor SWEDENBORGS teori, magnetnålens deklination, fann den för tiden i Uppsala 17° 2 1/2′, hvilket slog fel på 8° 13 1/2′. Likaså fann HIORTER missvisningen böra vara i Torneå den 17 april 1736 12° 22′, där CELSIUS dock observerade 5° 5′, hvilket felar på 7° 17′. »Hvaraf nogsamt skönjes at denna Herr Assesorens hypothesis torde fordra ännu någon förbättring», tillägger CELSIUS.

Denna SWEDENBORGS teori är framställd i hans *Principia*, på ofvan angifna ställe, »De causis declinationis magneticæ», och är ett ytterst intressant dokument i den äldre svenska vetenskapens historia, som märkvärdigt nog icke veterligen gjorts till föremål för någon utförligare framställning i nyare tid af våra forskare. En fullständig framställning däraf skulle icke kunna göras i korthet, då allt hos SWEDENBORG sammanhänger inbördes och med hans

hvirfvelteori, och skulle dessutom behöfva beröra mycket annat af dåtidens vetenskap — själfva hufvudgrunderna för teorien, i hvad den berör de ifrågavarande räkningarna, må dock här i korthet antydas.

Swedenborg utgår ifrån, att jorden har två magnetiska poler, en nordlig och en sydlig, från hvilka magnetkraften utströmmar. Dessa magnetpoler ligga på ett afstånd af 22° 30′ från jordens rotationspoler, och röra sig med olika hastighet omkring de senare, den norra med 56′ årligen, den södra 20′ om året, båda i samma led, från väster åt öster, så att omloppstiden är för de båda polerna 386 och 1080 år (sid. 313). Ifrån dessa poler utgår magnetkraften och bestämmer riktningen af magnetnålen i hvilken punkt som helst på jordens yta. Denna beräknar Swedenborg enligt 28 invecklade operationer, ur storleken och riktningen af de sferiska triangelsidorna mellan de magnetiska polerna och ifrågavarande punkt. Som analogi anför Swedenborg (s. 314), att »hvarje magnetiskt element trycker och verkar efter sin höjd, liksom vattnet, luften och alla andra vätskor . . .» Swedenborg jämför detta med två kulor eller två vattenströmmar, som rört sig utför lutande plan ifrån olika höjd, och säger, att vattnets rörelseriktning fås genom att sammansätta de båda strömmarna enligt regeln att vattnets »kraft» är proportionell mot dess höjd, under det Torricelli's regel säger, att vattnets eller kulornas hastighet är proportionell mot kvadratroten ur fallhöjden, och icke höjden själf. Swedenborgs mekaniska begrepp äro oklara, och de strida mot mekanikens principer. Coulomb's enkla lagar för den magnetiska attraktionen voro ännu okända, men Musschenbroek hade dock betydligt klarare begrepp. Swedenborg står ännu nästan på sjuttonde århundradets ståndpunkt, och hans metod att beräkna den magnetiska attraktionen erinrar i vissa afseenden om pater Kirchers beräkning af den magnetiska inklinationen.

Likväl har Swedenborg gjort ett vidsträckt bruk af densamma och uträknat en mängd exempel för olika punkter på jorden, för London, Paris, Rom, Uraniborg, Caput Bonæ Spei etc., och finner öfverallt en god öfverensstämmelse på i allmänhet cirka $^1/_2$ grad. För Paris har han till och med beräknat deklinationen efter sin teori för hvarje år ifrån 1610 till 1920 och jämför dem med observationerna till 1728, hvilket stämmer utmärkt, och han hoppas, att en fortsatt jämförelse skall fullkomna teorien. »Nec ita vanus sum, ut theoretica venditare ausim, nisi conspiret et consensum addat experientia». En fortsatt jämförelse efter 1728 visar emellertid snart divergenser, som gå i stadigt växande, tills de för närvarande tid uppgå till det nätta beloppet af 49°!

Efter Celsii anmärkningar inlämnade Swedenborg det i protokollet omnämnda svar, där han gjort om kalkylen för Uppsala, och finner nu en västlig deklination af 8° 52′, hvilket blott med 3′ skiljer sig från det af Celsius funna, 8° 49′. Uppsatsen börjar

med en filosofisk apologi för teorien om nödvändigheten af både den syntetiska och analytiska vägen för att utspana naturens hemligheter; men då den gamla världen utan hjälp af försök måst hämta sin kunskap ur sin egen hjärna, »ty hafva en dehl af de våre tillstyrkt, at låta hvila tanckarna, och medels utvertes sinnens betiening giöra Försök.» — SWEDENBORG finner emellertid, att man »i desse senare tider samladt och lagt tillsammans en så ymnig och ovärdelig skatt af försök, at man synes snart vara i stånd at gå vidare, och utleta de förborgade naturens egenskaper ex posteriori». . . . »Tvenne inkast lägges gemenligen i vägen, det första är, at man ännu intet skall äga tillreckeligt förråd på försök; börandes man flera 100:de åhr bortåt ännu grunda och samla,» . . . »Men i sig sielft är det en förevenning, at undvika den diupa och mödosamma eftertanckan, som den sakens högvichtighet ehrfordrar.»

Efter dessa beska, men sanna ord åt den uteslutande empirska forskningen meddelar SWEDENBORG sin nya uträkning för Uppsala, »på det at ögonskenligen må visas, säger han, at jag intet ett håhrs mohn gådt ifrån min förra Series Calculi, och de der faststelte reglor».

SWEDENBORG slutar med att föreslå, att man skulle uträkna deklinationen för hvar 5:te grad i längd och polhöjd öfver hela jordklotet, mellan 65 grader i norr och söder, samt för hvart 3:dje eller 4:de år, och utgifva detta som efemerider eller kartor, för att därur finna longituden på hafvet, och återkommer sedan till alla de svårigheter, som finnas vid observationerna och göra dessa osäkra. Han vidhåller därför sitt tvifvel på magnetnålens dagliga förändringar.

Om denna skrifvelse inhämtade akademien CELSII mening (prot. 14 jan. 1741), och i det klara och sakrika svar, som CELSIUS gaf därpå, och som inlämnades den 23 januari, säger han, att han genomsett HIORTERS räkning och funnit den vara »enlig med Hr Assessorens i sitt philosophiska värk upgifne reglor och exempel», men att SWEDENBORGS egen nya uträkning af en händelse slagit in med CELSII observation, efter den är felaktig, i synnerhet där han i flera räkneoperationer tagit Uppsalas latitud i stället för komplementet till latituden. HIORTERS uträkning bifogades, däri en hel del mindre fel och förbiseenden i SWEDENBORGS räkning äfven påvisades, så att den af CELSIUS anmärkta skillnaden bestode i själfva teorien, »hvilket tyckes vara så mycket mindre underligit, säger CELSIUS, som Hr Assess. SWEDENBORG ej ännu kunnat ernå så många försök, så på Magnetens declination, som inclination kring hela jordklotet med alla möjelig noghet anstälte, at han varit i stånd til at giöra en så fullkomlig theorie, som ej skulle behöfvas at effter nyare observationer förbettras och ändras». — I fråga om SWEDENBORGS upprepade tvifvelsmål angående magnetens dagliga förändringar gör CELSIUS gällande, att det här gäller blott relativa bestämningar, hvarför de af SWEDENBORG anförda felkällorna äro utan betydelse, och att mer än 1000 observationer af GRAHAM visa, liksom CELSII egna, fenomenets realitet.

Hiorters bifogade uträkning innehåller en detaljerad kritik af Swedenborgs egen, där han uppräknar en mängd mindre förbiseenden, utom det största felet, att polhöjden införts i en del operationer i stället för dess komplement, så att Swedenborg i själfva verket uträknat deklinationen »för en ort under 30 gr:s 10 min:s Polehögd, som låge söder om Medelhafvet, i riket Tripoli på Barbariske kusten af Africa». — »Herr Auctor skrifver väl, fortsätter Hiorter, at han intet et hårs mohn gådt ifrån sin förra series Calculi och de där faststälte reglor; huru det inträffar, har jag haft orsak at i föregående anmärkningar referera.»

Swedenborgs korta svar, inlämnadt den 1 febr. 1741, genmäler därpå: »Hvad angår det jag tagit fulla latitudinem, i stelle för dess complementum, är sant, men så har jag deremot adderat uti d. 14 och subtraheradt i den 22 operation: ty i de uträkningar jag tagit complement. latitudinis bör tvertom subtraheras i den 14 och adderas i den 22 operationen». Och han tillägger: »Jag har strax vid början, då jag lade handen vid uträkningarne uti mitt tryckta arbete, funnit, at de böra på det sättet inrättas, enär man kommer på närmare till Norra och Södra polerne åt Öster efter åhr 1720: Men at jag intet velat underrätta publicum, har intet varit min skyldighet.» Det sista uttrycket är dunkelt; men hvad angår det förra yttrandet, som vill säga att om man subtraherar cotangenten, eller adderar tangenten för en vinkel, man därvid erhåller samma resultat, så är detta naturligtvis riktigt; men i verkligheten har Swedenborg, trots allt hvad han själf säger, gjort den felaktiga räkneoperationen, så att de båda Uppsalalärdes kritik var fullt berättigad.

Trots dess brister måste man skänka sitt erkännande åt Swedenborgs stort anlagda försök att skapa en generell teori för magnetismen. Idén om två, eller eventuellt fyra, magnetpoler, som skulle bestämma fenomenen på hela jordytan, höll länge i sig; ännu Hansteen i sitt stora arbete af 1819 stod kvar på denna ståndpunkt och gjorde en resa till Sibirien för att få tag i den ena af dem. Emellertid var våra kunskapers utveckling i början af adertonde seklet, som Celsius riktigt anmärker, icke sådan, att någon framgång var möjlig. Swedenborg besatt för öfrigt ej den stränga logik i sitt matematiska tänkande som erfordras och som möter hos tidehvarfvets största matematiker, Euler, Newton, Huyghens. Det var först Gauss med nyare tiders ökade material, som skulle lösa problemet för en bestämd epok genom tillämpning af det af Laplace funna allmänna uttrycket för en heterogen sfers potential. Hvad de sekulära förändringarna åter angår, så veta vi nu, genom senare forskningar, att den skenbara förflyttningen af jordens magnetiska axel, som Swedenborg och andra trott sig kunna beräkna, icke beror på själfva magnetaxelns förflyttning, utan är en effekt af termer af högre ordning, som i hög grad komplicera fenomenet.

Den 17 januari 1741.

§ 2. Em. Swedenborg, *De Cerebri motu et cortice et de anima humana: Anatomice, Physice et Philosophice perlustrata.* Amstelodami 1741.

§ 7. Om förslaget att trycka Posttidningarna med latinska stilar se vidare d. 29 jan. § 2. Först fr. o. m. 1836 tryckas Post och Inrikes Tidningar med antikvastil.

Den 25 januari 1741.

§ 1. Enligt »Riksens Höglofl. Ständers Cammar Oeconomie och Commercie Deputations Cammar Oeconomie Utskåtts Protocoll» för den 22 jan. 1741:

»Förehades 1 § af Kongl. Maj:ts om Rikets hushåldning til Riksens Ständer aflåtne nådige secrete proposition, som d. 20 hujus til Utskåttet blifvit remitterat, utlåtandes sig Kongl. Maj:t derutinnan i nåder at hvad den allmänna landthushåldningen angår; Så läre Riksens Ständer af Kongl. Maj:ts och Riksens Cammar Collegii vid nu varande Riksdag ingifne relation förnimma, huru den samma på alt möjeligit sätt blifvit förbättradt. Och har Kongl. Maj:t på det Landets Invånare måtte alt mer och mer blifva handledde och upmuntrade at använda all möjelig flit och möda til landets förbättring, under d. 25 nästl. Novemb. låtit des nådige förordning om landsculturen genom trycket utgå.

Vidare föredrogs af Kongl. Cammar Collegii Riksdagsrelation det, som samma ärende angår, hvar af förmärkes, at enligit de dit inkomne Herrar Landshöfdingarnes berättelser, hafva Invånarne så af Ståndspersoner, som Allmoge användt sin flit til landtbrukets förbättring, ehuruväl at den nu på de förflutne 2:ne åhren infallne sällsamme väderleken och svåra våhrkiölden varit landtmannen härutinnan et stort hinder, i synnerhet uti Christianstads län, hvaräst för denne orsaken skull, några tusende tunnelands åker skola måst lemnas obesådde.

Här vid discourerades angående åkerbruket i Skåne så väl som i hela Riket, hvilket af de mästa Invånarne och landtbrukare i landet icke så tilbörligen skötes och handteras, at de deraf kunna hafva den förmån och nytta, som eljest af åkerbrukets rätta skiötande kunde följa. Och kom här vid hos Utskåttet i öfvervägande, huruvida någon förordning här utinnan skulle projecteras at utgå. Hvaruppå Herr Baron Cederhielm sig utlät, det väl tilförene en och annan förordning äro utgångne, och jemväl eljest månge goda

anstalter giorde til befordran af landsculturens och åkerbrukets uphielpande: Men erfarenheten har vijst, at sådane förordningar mycket litet kunnat uträtta, utan kan snarare af andras exempel något i detta påsyftade ändamål hos landtmannen och allmogen vinnas. Den här varande Wettenskaps Academien använder all flit at uti Oeconomien gifva sådane förslag vid handen, som kunna lända det allmänna til förmån och nytta; hafvandes Academien äfven låtit der om genom trycket utgå några skrifter, hvar efter många giordt försök uti et och annat mål; Och höll Herr Baronen före, det man borde vara betänkt der på, huru och på hvad sätt denne Academien kunde understödias, då et och annat vackert värk derifrån vidare skulle utkomma; förmenandes Herr Baron, det Academien skall hafva något under arbete angående åkerbrukets rätta skiötande och förbättrande.»

Härefter följde en längre öfverläggning, hvarunder företrädesvis diskuterades förslag om att, till landtbrukets upphjälpande, inspektörer skulle tillsättas i hvart län och ett slags societeter där inrättas, ett förslag som, upptaget längre fram i tiden, ledde till hushållningssällskapens stiftande.

Slutligen heter det:

»Uppå alt detta, som anfördt är, proponerade Herr Baron Cederhielm om icke samtelige Utskåttets ledamöter ville hvar för sig taga denne saken i närmare öfvervägande; och dessutom som den omtalte Wettenskaps Academien med all flit arbetar på Landsculturens uphielpande och förbättrande; Så förestälte Herr Baron Cederhielm, om man icke skulle af Ledamöterne därstädes begiära, det de ville härutinnan meddela Utskåttet des tankar. Med hvilka Herr Barons giorde föreställningar samtelige Utskåttets ledamöter sig förenade, och lofvade uppå anmodan Herr Baron Cederhielm och Herr Håfintendenten Gref Cronstedt, som äro ledamöter uti samma Academie, det de vilja sådant därstädes anmäla, och begiära des utlåtande i detta mål.»

Häraf fick akademien anledning att upptaga frågan om landskulturens upphjälpande till ingående behandling. Såväl vid den sammankomst, då frågan först förevar, som vid den nästföljande, d. 29 jan. § 1, enades man om att såsom svar på utskottets begäran insända de af Faggot författade »Tankar om Fäderneslandets känning och beskrifvande», hvilka utmynna uti 12, i frågeform uppställda satser, förnämligast framhållande hurusom alla åtgärder till befordran af landtbruk, bergshandtering, handaslöjder och handel borde grundas på noggranna undersökningar af förut bestående förhållanden; i sådant syfte borde medel anslås till bekostande af resor inom landet, den studerande ungdomen uppmuntras till täflan i kunskapsprof om hithörande ämnen, ingen få den akademiska lagern, innan han ådagalagt tillräcklig kunskap om vårt lands hushållning, o. s. v. Sedan de betänkligheter, som yppats

mot det första utkastet till dessa »Tankar», blifvit undanröjda, beslöts, d. 14 febr. § 1, att de skulle tryckas i Handlingarna (1741 s. 1—29), hvaremot s. d. § 9 bestämdes, att ett särskildt betänkande skulle ingifvas till ständernas utskott. Detta upplästes och godkändes d. 23 febr. § 3, och föredrogs redan d. 27 i samma månad i utskottet, som dock därvid beslöt, att med dess vidare behandling skulle anstå, »til des om landsculturen i gemen uti riket vidare kommer at företagas».

Det ifrågavarande utlåtandet är det första, som från akademien afläts på framställning af offentlig myndighet, och torde redan på grund häraf förtjäna återgifvas. Äfven själfva innehållet är ganska märkligt och visar, att akademien icke tvekade att inför ständerna göra gällande synpunkter, som hon inför allmänheten trodde sig böra undertrycka. Originalet, i Cammar och oeconomie-utskottets acter vid riksdagen 1740—41, f. 1654—1661, är af följande lydelse:

Ödmjukt betänckande till Riksens högl. Ständers cammar och oeconomie deputation.

Svenska Wettenskaps Academien har med fägnad förnummit, huruledes Riksens höglofl. Ständers cammar och oeconomie deputation, bland annat, med särdeles ömhet är sorgfällig om landtbrukets uphielpande uti vårt k. fädernesland; samt til befordran deraf skulle åstunda at Wettenskaps Academien ville til deputationens skärskådande inkomma med hvad hon funne nödigt at påminna vid et så helsosamt och högstvårdande ärende. Til följe hvaraf Academien skulle eij något högre önska, än at hon vid detta tilfället kunde giöra deputationens åstundan så godt nöje som Academiens åtrå och hug är at tjena det allmänna, så i denna som annor måtto.

Utaf sielfva bristen och förfarenheten känner Academien nogsamt, at det svenska landtbruket ligger uti ett hiskeligt öde och lägervall: hon seer med blödande sinnen, huru de härliga förmåner, som skogarne förlänt vårt land och folck, icke blifva så ansade och skiötte som vederbör: hon finner ock at vårt samhälde icke vil komma til någon särdeles trefnad och välmåga, så länge handelsvågbalcken emellan oss och grannarne lättas å vår sida med så ansenlig införsel af fremmande spannemål och matvaror, dem vij sielfve både kunde och borde hafva af vår egen jord, afvel och siö: hon fruchtar altså, at de trenne gagnelige hörnestenar, som äro lagde för bergverckens, handaslögdernes och handelens förkofring, icke vinna något rätt och grundeligit fäste at lita uppå, innan landtbrukets rätta häfd blir den förste hörnestenen, hvaruppå det menige bästas byggnad grundas må.

Til en deel torde ock Academien kiänna ursprunget dertil, at landtbruket icke har velat komma sig så före, som naturen gifver ämne til, såsom hvarjehanda bullersamma och oroliga omskiften uti vårt samfunds allmänna tilstånd; folckets tröghet at lägga sig

på de vettenskaper, som lända til landtbrukets och hela hushållsverckets förkofring, och at våra vittraste inbyggare hållit för nesligit at blanda sig uti sådant giöromål, som de tyckt höra til arbetsfolckets både förstånd och åtgiörande, der likvist landskiötslen och jordbruket fordrar ju så stor vitterlek, eftertancka och snille, som det äskar kroppsens möda och arbete, samt vil skiötas af de ädlaste och myndigaste män i landet, de der äga vitterlek, frägd och vitsord at lemna frucktbärande efterdömen, som vijsa andra vägen och gifva saken sitt rätta eftertryck. Om också okunnigheten uti vårt lands allmänna och hvarje orts enskylta tilstånd, beskaffenhet, fruchtbarhet, näring och mera sådant varit vållande dertil, at man ofta tagit vilse uti sitt goda upsåt, då man velat ställa ett och annat hushålsverck i bruk och efterlefnad, som passat sig med de minsta orter, och giordt slika anstalter i det mästa ofruchtsamma och obrukbara, derom får förfarenheten jämväl tilfälle vitna.

Skulle nu Wettenskaps Academien vid detta tilfället föreslå några allmänna hielpemedel til landtbrukets uphielpande, så vore de sådane: at ståndspersoner, ämbetsmän och indelningshafvare borde förplichtas at til andra landtmäns följd och eftersyn vinlägga sig om jordbrukets, boskapskiötslens och fiskandets årliga upodlande och förkofring, så at de äfven för Konungens Befallningshafvande eller sine förmän skulle årligen giöra beskied derföre, huruledes och i hvad måtto de åstadkommit någon förbättring vid sina gårdar och boställen: at de landtmän och jordbrukare skulle niuta några förmåner vid presteval, vid förmanskap uti sochnen, vid bänckedelning och hederligit rum uti kyrckian, med mera sådant, som lagt å daga någon idoghet vid hemmanets häfd och skiötande: at de bästa landtmän och hushållare i orten borde en gång om åhret infinna sig hos Konungens Befallningshafvande, eller annorstädes, at rådgiöra om hvad som uträttas bör til landtbrukets ans och förkofring, och huru sådant måtte ställas uti verck och fullbordan: at vissa ordningsmän eller tilsiare skulle sättas til i hvart höfdingedöme, de der ägde så mycken kunskap som myndighet at befordra alt det til verckställighet, som tjenar til landets upodlande, åkerbrukets rätta drift, boskapsskiötslens främjande, fiskeriernes bättre nyttiande, hemmanens mera klyfvande, der brist är på folck uti sädesbärande orter, skogens besparande och plantering, allmogens förhielpande til näring och syslor uti näringslösa och folckrika orter, med mycket mera, som genom behörig instruction dem kunde föreskrifvas.

Men Academien skulle giöra sig mera hopp om vederbörlig fortgång af dessa och flera nyttiga förslager, om rikets förnämsta ungdom först begynte idka hufvudvetenskaperne med fult alfvare, och om de så kallade lärda språkens inhämtande icke blefve något hufvudstycke at skiöta för all ungdom, som vistas vid lärohuset, efter som förfarenheten vitnar, at man dymedelst handterar nycklarne längre och mera granlaga än som vederbör, så at man blir

sedan obeqväm at läsa up låset til sielfva vettenskaperne: ty uti ett land, der studium oeconomicum blifver vederbörligen idkat, så at ämnen til rikets förnämsta inbyggare få förut vid lärohusen inhämta de vettenskaper, som lägga grunden och visa utvägar til landtbrukets och hela hushållsverckets rätta skiötsel, der kan det icke fela, at ämbetsmännen komma i stånd at låta sig vårda så högt om landtbrukets och näringarnes forthielpande, som de beflita sig om räntornes indrifvande af landet: der gifves ock ymnig tilgång på skickelige ordningsmän och mera antal af så gode landtmän och hushållare, som kunna förelysa andra med goda efterdömen. Imedlertid är ock ovist om några ordningsmän här i landet kunna lönas och underhållas af rikets drätsel och inkomst. Om något folckslag i verlden kunna vara oss till eftersyn i detta mål, så är det visserligen Chineserne, hvilka äro så måne om landtbrukets rätta skiötsel, at ock de förnämsta ämbeten i landet tilsättias af sådane män, som framför andra visa något framsteg uti jordbrukets rätta drift, fruchtbarhetens förkofring och annan god hushållning.

Vidare och om man skulle utlåta sig om sielfva tillämpningen af jordbrukets upodlande, efter hvarje orts olika beskaffenhet, jordmån, fruchtbarhet, näringssätt, naturliga förmåner eller olägenheter, och så ytterligare, samt huru hushållningen i hvart lähn, i anseende til alt sådant, kunde hielpas til rätta, så fordras dertil en noga kunskap om fäderneslandet, hvilken i vår tijd är så litet påtänckt, at man snarare veet huru det i slik måtto står til i andra länder, än man är kunnig om sin egen fädernesbygd, ja man har icke en gång någon richtig geographisk beskrifning öfver riket. Och emedan här är brist på sådane beskrifningar öfver landet, som kunde fullkomligen underrätta inbyggiarne om dess tilstånd i förberörde måtto, så borde slika beskrifningars samling och utgifvande vara landets inbyggare mera om hiertat, än härtils varit vant: dessförinnan är föga hopp om sådane inbyggiarnes tilväxt, som enligit rätta grunder kunna giöra mogna föreställningar om den ena eller den andra ortens uphielpande, och än mindre lägga så handen dervid, at der påföljer någon värckelig frucht och förkofring.

Wetenskaps Academien har med sin inrättning satt sig för ändamål at upodla hvarjehanda nödiga vettenskaper medelst utgifvande af sådane handlingar, som hon tror der til kunna bidraga, hon önskar allenast at våra kiära landsmän ville nyttia dem til gemensamt gagn och förkofring.

Ibland annat har väl Academien budit til at genom sina af trycket utgångna handlingar muntra up landets inbyggare til hvarjehanda försöks anställande, hvarigenom jordbruket och dess fruchtbarhet skulle kunna hielpas til bättre fortkomst: hon har jämväl genom belöning och utlofvande af en gyllene skådepenning sökt at framskaffa en gagnelig vettenskap til linne blekeriets förbättring; såsom de utkomne sex quartalerne nogsamt intyga: men Academien har ännu saknat den lust och ifver, som hon har förmodat

skulle finnas bland menigheten til slika nyttiga sakers främjande. Hon täncker likväl uti nästa fierdedels åhrs handlingar gifva ut en omständelig anledning, hvarefter hvarje landsort bör noga kiännas och beskrifvas, hälst genom några af Academiens egna ledamöter, som til den ändan skulle resa landet omkring; men som til slika resor fordras medel, så har hon i brist deraf velat anmoda landets egna vittra inbyggare at sielfva beskrifva hvar sin ort och sådant til Academien insända.

Detta nyttiga ärende och gjöromål torde doch, som alt annat gagneligit företagande, gå långt ut på tiden och sakna sin behöriga verckställighet; men det skulle mycket hielpas til gångs, om Academien til andras eftersyn hade tilfälle at låta genom sina ledamöter noga utforska och beskrifva beskaffenheten af en landsort eller annan, efter som hon för sin deel icke annat seer, än at landets kiänning lärer bland annat blifva rätta grundvalen til de anstalter, som med frucht skola giöras vid landtbrukets och hushållningens uphielpande.

Nu har väl Academien i början af denna inrättning lagt up ett så ringa antal af sina handlingar, som hon tyckt vara nog at mäla sig an til bekantskap dermed hos landets vittraste inbyggiare, men har doch trodt, at samma ringa uplag skulle för ingen deel förslå emot så många vittra och vettälskande landsmäns behof af ämbeten, förmän, betiente och studerande, som finnas i hela riket, hvilka torde dermed blifva väl tiente, så i en som annor måtto; så at man i anseende dertil och sedan vercket nu blifvit bekant genom sex utgångne fierdedels åhrs handlingar, hade nu förmodat kunna och böra giöra en anseenlig tilökning på upläggningen. Men som man emot all förmodan icke ännu kan afsätta det påbegynta ringa uplaget, änskiönt dessa handlingar säljas för mindre prijs, än något annat arbete, som til den storlek med kopparstycken härtils kommit ut på svenska tungomålet: så har Academien stannat uti en ängslig förundran öfver vår tids försummelse at nyttia så godt tilfälle, som derigenom gifves at odla up de vettenskaper, de der snörerätt leda till de angelägnaste nödtorfternes förkofring uti ett välskickat samhälde, så mycket mer som Academien spordt, at utlänningarne giöra större achtning och åtancka på Academiens handlingar än vårt eget folck, ja så, at de redan börjat sättia öfver dem på sina egna tungomål.

Rikets närvarande tilstånd förbiuder Academien at begiära något understöd af det almänna til detta verkets uprätthållande: men Riksens höglofl. Ständers vanliga ynnest för alla nyttiga sakers fortkomst muntrar up henne i största ödmiukhet at hemställa til cammar- och oeconomie deputationens godtfinnande

1:o) Om icke alla, så högre som lägre ämbetsmän och betiente, borde genom ett allmänt och kongeligit tilgiörande förmås och upmuntras til hug och drift at i gerning och skrifter hielpa Academien til insamling af alt hvad hon redan åstundat, eller hvarom

hon framdeles uti handlingarne äskar någon underrättelse och kunskap, som hon sedan må använda och lägga å daga til befordran af vettenskaper, slögder och hushållning: samt at ämbetsmännen måtte hålla hand deröfver, at de nyttiga påfund, rön och inrättningar, som Academiens handlingar gifva anledning til, måge hos betieningen och landtmännen blifva tagne til försökande, följd och rättelse, hvarom altså Riksens högl͏ofl. Ständer torde pröfva nödigt at jämväl giöra Hans Kongl. Maij:t en giällande och underdånig föreställning.

2:o) Om och huru vida några medel utom statens betungande skulle til någon tijd kunna användas til vittre mäns resor uti fäderneslandet, at der igenom få en gagnelig uplysning om hvad som vore til giörande uti en och annan förbättring, i stöd af hvarje orts naturliga tilstånd, sådant lemnas i ödmiukhet til Riksens högl͏ofl. Ständers cammar- och oeconomie deputations högstmogna bepröfvande och sorgfällighet.

Hos Riksens högl͏ofl. Ständers cammar- och oeconomie deputation anhåller altså Wettenskaps Academien med all ödmiuk tillförsicht, at Riksens Ständers deputation måtte fägna Academien med sit gynnesamme och högt giällande desse sakers bedrifvande vid påstående riksdag, så mycket mer som de torde vara eij mindre gagneliga för det allmänna, än de äro syftande på detta verckets upkomst och trefnad: sådant skulle ock bland annat icke litet hielpa landtbruket ur sitt skadeliga ödesmål, samt sättia Academien i stånd at en annan gång gå Riksens högl͏ofl. Ständer bättre tilhanda med gagneliga förslager, så der til som annat, än hon nu kunnat åstadkomma. I gemen skulle Academien genom ett så bevågit främjande taga ny hug och vilja at fara fort uti dess påbegynta arbete, och handlingarnas ymnigare upläggande, hvar vid hon söker ingen annan vinning, än at få vara innesluten uti Riksens högl͏ofl. Ständers öma vård, då hon med all flijt söker at tiena allmänheten med upmuntring och anledningar til sådane vettenskapers idkande, som närmast passa sig med menniskliga lefvernesbehof, och lägga grunden til ett ädelt folcks trefnad och välgång.

Wettenskaps Academien framhärdar
Riksens högl͏ofl. Ständers cammar- och oeconomie deputations
ödmiuke och hörsammaste tienare

Bernhard Cederholm — A. J. v. Höpken
Acad:ns h. t. Præses. — Acad. Scient. secret.

Den 25 maj 1741 afgaf utskottet sitt Memorial och betänkande angående landsculturen i gemen, i hvars ingress åberopas »Wetenskaps Academiens härstädes på begiäran härutinnan afgifne grundeliga betänkande»; och ständernas med anledning häraf beslutade »Memorial angående Landsculturens förbättrande med project til en Byordning» är dateradt d. 22 aug. 1741. Detta memorial föranledde i sin ordning det kungl. cirkulärbrefvet till landshöf-

dingarne angående »lands-culturens uphielpande och förbättrande» af d. 20 febr. 1742. Jfr J. A. ALMQUIST, *Södermanlands läns Kungl. Hushållningssällskap*, I, Sthlm 1914, s. 6; S. E. BRING, *Uppsala läns Kungl. Hushallningssällskap*, I, Upps. 1915, s. 7. Åtskilliga af de tankar, som ligga till grund för vetenskapsakademiens ofvan återgifna betänkande, utvecklades vidare af dess författare, FAGGOT, i hans märkliga skrift *Svenska landtbrukets hinder ock hiälp*, Sthlm 1746.

§ 3. CHRISTOPHER POLHEMS i akademiens samlingssal befintliga porträtt är måladt 1747 af JOHAN HENRIK SCHEFFEL (f. 1690, d. 1781). Det öfverlämnades till akademien först 1753; i protokollets redogörelse för observatoriets invigning d. 20 sept. d. å. heter det: »Til Observatorii prydnad vid detta tilfället bidrogo ei litet et Salige Öfverintendentens H. Baron HÅRLEMANS portrait och bronzerade buste . . . sammaledes framledne Commerce Rådet PÅLHEMS portrait, hvilket, efter des egen i lifstiden giorda disposition, ock nyligen af des arfvingar blifvit Academien tilstäldt. Som bägge dessa portraiter äro ganska lika träffade, äro de icke allenest nu kära påminnelser af dessa stora mäns förtjänster, utan blifva ock för senaste eftervärlden dyrbara och behagliga minnesmärken efter män, som i alla tider komma at räknas ibland dem, som Svenska Nationen har at berömma sig af.»

§ 6. Jfr d. 31 jan. § 4 o. 5, d. 6 maj § 8. JOHAN RUDBERUS, adl. CEDERBIELKE, f. 1677, sedan justitiekansler, friherre och landshöfding i Västmanlands län, d. 1752. POLHEMS tröskmaskin beskrifves af honom själf i Handl. 1740 s. 357, och, med figur, i C. H. KÖNIG, *Inledning til Mecaniken och Bygnings-konsten*, Sthlm 1752, s. 175; jfr G. SELLERGREN i *Minnesskrift* öfver Chr. Polhem, 1911, s. 157. — Enligt rådsprotokoll i inrikes civil-ärender d. 28 mars 1741 »uplästes Cammar Collegii und. skrifvelse af d. 13 Martii sistl. angående 2:ne st. af Secret:n TILLIANDER i Sahla och frälse Inspectoren EKEBERG upfundne och förfärdigade Tröskmachiner, hvilkas und. ansökning om privilegier på desamma Just. Cancelleren och Landshöfdingen CEDERBIELKE på det bästa recommenderat. Och fastän Capitainerne TRIVALL och EHRENSWERD sig yttrat, at dessa machiner icke skola kunna til bruk och nyttiande i sielfva värket ställas, så tycker Colleg:m för sin dehl icke dess mindre, at Secr. TILLJANDER, som sin förfärdigade machine för Coll:m upvist, kunde privilegium i nåder förunnas, hälst i fall sedermera finnas skulle, att ber:de machine ej är lämpelig, den deraf förväntade fördel skulle förfalla»; i anledning hvaraf resolverades, »at Secret. TILLJANDER bevillias det begärte privilegium».

§ 9. Under signaturen M. O. N. dolde sig konduktören vid fortifikationen MAGNUS OTTO NORDENBERG, broder till akademiens ledamöter ANDERS JOHAN och CARL FREDRIC NORDENBERG, de senare

adlade med namnet NORDENSKJÖLD. Se vidare d. 16 febr. § 2 och d. 16 mars § 3. Hans afhandling, som akademien endast med vissa ändringar ville offentliggöra, blef utan dessa ändringar, som förf. säger sig för andra angelägna arbeten icke hunnit vidtaga, tryckt med titel: *Kort Anledning huru Gräsväxten och Mulbetet genom fördelaktig inrättning af Betes-Hagar kan förbättras, och Foderbrist tilräckeligen förekommas; jemte et nytt Påfund och Förslag at med önskelig framgång och nytta inrätta Wijngårdar i Swerige*, Sthlm [1741]. Om MAGNUS OTTO NORDENBERG (f. 1705, d. 1756) se A. E. ARPPE, *Anteckningar om finska alkemister* (Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk, H. 16, Hfors 1870, s. 93 ff.). Såsom intyg om hans fantastiska sinnesart kunna betraktas hans d. 17 nov. 1750 till akademien ingifna »tankar om Urim och Thurim, samt huru han trodde at sådana stenar ännu skola kunna genom chymisk konst af guld tilredas» — ett påfund som akademien på höfligt sätt afvisade.

Den 31 januari 1741.

§ 1. TRIEWALDS förslag, att ledamöterna skulle till akademien skänka exemplar af sina tryckta arbeten, har tyvärr endast i ringa grad ländt till efterföljd. Att döma af de äldre protokollen skänkte TRIEWALD, d. 21 maj 1741 § 7, åtminstone en af sina böcker, och d. 14 juli 1742 lofvade Hr TISELIUS »insända sine skrefne böcker til archivet jemte några nattvards frågor och påminnelser om bromsar».

§ 3. Yttranden angående »Bergvilligs» påfund afgåfvos d. 30 april § 3 af ELVIUS, d. 6 maj § 4 af TRIEWALD och d. 30 maj § 7 af CHR. POLHEM. Det sistnämnda yttrandet föranledde beslut om införande i Handlingarna (1741 s. 148) af följande tillkännagifvande: »Academien har emottagit et nytt Påfund til vatu bläst, af Herr Bergvillig; Academien betygar här medelst sin ärkänsla öfver Herr Bergvilligs insände ritning och beskrifning uppå samma påfund; ock önskar få tilfälle at göra försök deruppå i stort, innan Academien kan gifva ut beskrifningen uti sina handlingar: emedlertid skulle ock Academien gerna se, at hon finge öfverlägga med Herr Auctoren om en och annan omständighet, som vid detta Påfundets inrätning och nytjande kunde vara til påminna.» Att TRIEWALD icke var nöjd med denna behandling af saken framgår af prot. d. 7 nov. § 8.

Den 7 februari 1741.

§ 5. NORDENBERGS rön om en särdeles saltart blef, ehuru det gillades d. 14 febr. § 5 och d. 16 febr. § 3, ej publiceradt.

§ 7. Assessorn i antikvitetsarkivet ERIK JULIUS BIÖRNER (f. 1696, d. 1750). Hans uppgift att akademiens frågor blifvit besvarade i Hamburgische Nachrichten torde bero på förväxling med de referat af Handlingarna, som infördes i *Hamburgische Beyträge zur Aufnahme der gelehrten Historie und der Wissenschaften* (jfr ofvan s. 89). Enligt protokollet d. 7 dec. 1749 uppviste Hr Præses [MELDERCREUTZ] »en Tysk bok, hvilken han jämte bref ifrån H. Erkeb. BENZELIUS bekommit. H. BENZELIUS gifver tilkänna, at i denna bok finnas svar på några af K. V. Acad. för några år sedan utgifna frågor. Acad. anmodade Herrar RUDENSKÖLD, BRANDT och SCHEFFER, at se om frågorna äro grundeligen besvarade. Då man sedan får komma öfverens hvad vidare der vid är til giörande.»

Den 14 februari 1741.

§ 1. Akademiens betänkligheter mot behandlingen af frågor rörande den allmänna hushållningen och mot inblandning i ämbetsverkens uppgifter belysas af en öfverläggning d. 10 nov. 1744, för hvilken protokollet lämnar följande redogörelse:

»Uplästes et *försök huru tilståndet är i vår handel* af Hr SALANDER. Vid det tilfället at handelsbalancen uplästes, giorde Hr SALANDER för hvar och en punct en kort calcul hvarpå den grundade sig, men lofvade at inkomma til Kongl. Academien med en fullkomligare. Det discourerades om denna handling skulle publiceras eller ei. Hr MELDERCREUTZ var af den tankan, at denna balancen ei borde publiceras, emedan 1:o Academien ei bör publicera annat än som vore säkert och vist, men denna calculation ei grundade sig på några säkra documenter, såsom tullspecialer etc. 2:o Skulle Academien giöra därigenom ingrep uti Collegiernas göromål, såsom Commercie Collegium, och skulle kanske därigenom blifva på något sätt inskränkt uti de hafda friheter. 3:o hölt han före vore bättre at gifva Hans May:t något förslag til en riktig och noga handelsbalances uprättande: hvarpå svarades, 1:o at resultaten af handelsbalancen är säker, näml. at det i vår handel är underbalance, och det större än i denne calcul, och i följe däraf raisonnementerna riktiga, som grunda sig därpå. 2:o at commercien efter de af Hans Kongl. May:t stadfästade grundreglor vore K. Academiens göromål. 3:o at redan til en handelsbalances upsätt-

iande vore gifvit förslag uti Hr SALANDERS bok, *Salus Patriæ* kallad. Kongl. Academien stadnade uti det slutet, at man til nästa sammankomst skulle betänka sig häröfver och emedlertid remitera skriften til Hrr PLOMGRENS och GRILLS öfverseende.»

Härmed synes frågan ha fått förfalla, och SALANDERS skrift blef ej publicerad. Om kommerskollegii befattning med handelsbalansen se J. W. ARNBERG, *Anteckn. om frihetstidens politiska ekonomi*, Ups. 1868, s. 155 ff.

§ 7. CEDERHIELMS rön att fördrifva mullvadar och råttor remitterades d. 31 okt. § 4 till LINNÆUS, hvilkens yttrande är tryckt i *Bref och Skrifvelser*, I: II, s. 11. Om »St Britæ lök» se vidare dennes bref d. 23 nov. 1742 (*ibid.*, s. 25).

§ 8. »AND. CELSII Försök om Barometerns stigande i Fahlu Grufva» i Handl. 1741 s. 110—115; jfr d. 23 febr. § 10.

§ 11. »Acta Laboratorii Chymici, förrättade af Doctor GEORG BRANDT», i Handl. 1741 s. 49—63.

Den 23 februari 1741.

§ 3. Det i Kina urgamla bruket, att kejsaren årligen en viss dag på våren själf lägger hand vid plogen och upplöjer några fåror på ett åkerstycke för att genom sitt föredöme hos folket inskärpa vikten af jordbrukets bedrifvande, omtalas af pater J. B. DU HALDE i *Description de l'Empire de la Chine*, T. II, Paris 1735, s. 70, och antagligen äfven i äldre arbeten om Kina. Såsom ses af akademiens ofvan återgifna betänkande, förekommer där (sid. 130) en hänvisning till kinesernas månhet om landtbrukets rätta skötsel, men att framställa deras kejsares exempel till efterföljd för Sveriges konung ansågs förmodligen mindre lämpligt.

§ 4. I enlighet med det fattade beslutet fick LINNÆUS d. 21 mars § 6 tio särtryck af FAGGOTS »Tankar om Fäderneslandets känning och beskrifvande»; jfr anm. vid d. 15 dec. 1739 § 5.

§ 5. Planen att införskaffa upplysningar om tjärbränningen i Norge upptogs af ständerna, möjligen på grund af initiativ från någon akademiens ledamot, såsom ses af prot. d. 30 mars § 1. Om sakens behandling från regeringens sida inhämtas följande af rådsprotokollet i inrikes civilärender d. 13 juni 1741:

»Vidare föredrogs Secrete Utskottets und. skrifvelse af d. 30 sistl. Maji, hvarutinnan förmäles, det Secrete Utskottet genom und. föreställning af d. 18 Martii sistl. väl funnit nödigt, att auscultan-

terne uti Kongl. Maj:ts och Riksens Bergs Collegio Baron FUNCK och GUSTAF BONDE måtte resa till Norrige, att gjöra sig underrättade om det så kallade Svarta Compagniet; men aldenstund Secreta Utskottet sedermera fallit på de tankar, att Baron FUNCK lärer ensam kunna uträtta i Norrige alt hvad derutinnan kan erfordras, och att i det stället GUSTAF BONDE efter dess egit gjorde anbud, kunde anträda en resa till Acken, till att antingen sjelf underrätta sig om sättet till Galmeijans calcinerande eller ock införskaffa någon, som deruti är förfaren, efter som bem:te vettenskap icke skall vara innom Riket kunnig, fast än den samma, i anseende till messingsvärken är högst nödvändig, och gallmeija äfven här i Riket nyligen blifvit funnen: Altså förmäler Secrete Utskottet sig ej bordt underlåta sådant hos Kongl. Maj:t i und. at anmäla: förmenandes Secrete Utskottet, att, i fall flere resepenningar, än han redan undfått, härtill skulle erfordras, kunde Kongl. Maj:ts och Riksens Bergs Collegium de samma utgifva af de under dess disposition stående medel, efter som detta länder Bergsvärcken till fördel. Och resolverades, att detta värckställes genom bref till Bergs Collegium.»

Den instruktion för FUNCK, som omtalas d. 30 mars § 2, upp sattes af NORDENBERG och aflämnades d. 6 maj § 5. FUNCKS resa företogs först 1742, och i prot. d. 9 febr. 1743 heter det: »Uplästes Hr ALEXANDER FUNCKS til Kongl. Academien ingifne beskrifning uppå tiärubränneriet i Norigie, hvarvid ej något var at påminna, utan blef den af samtelige Herrar Ledamöterne gillad, så mycket mera som Hr STRÖMMER, som sielf äfven i förledne sommar giordt samma resa, fann denna beskrifning aldeles tilräckelig, och lofvade bemälte Hr STRÖMMER vidare tillägga hvad han äfven vid tiärugnarna i Norigie kunnat i acht taga, dock med lika förord som Hr FUNCK denna beskrifning ingifvit, at den ej må på trycket utgifvas, emedan andre» (fortsättningen saknas i det endast som koncept bevarade protokollet). Uppgiften i *Biogr. Lex.* Ny följd, IV, s. 149, att af FUNCKS berättelser angående det s. k. Svarta kompaniet »de flesta äro införda i K. V. A:s Handl., och sedermera särskilt omtryckta på Akademiens och K. Kommers-Koll. bekostnad», är oriktig. Akademien utgaf aldrig någon sådan berättelse och bekostade ej heller FUNCKS *Beskrifning om Tjäru- och Kolugnars inrättande,* som på Kungl. Maj:ts befallning och kommerskollegii föranstaltande utgafs i Stockholm 1748; ej heller i detta arbete finnes ett ord om tjärbränningen i Norge. En handskrifven beskrifning af tjärugnar i Norge är bilagd ett bref af d. 31 mars 1741 från landshöfdingen i Stora Kopparbergs län ALB. LINDCREUTZ till manufakturdeputationen (se Dep:s Handl. 1741, Bd 2).

§ 7. »Et Cœment eller Kitt, at bruka på Källarehvalf samt vid slussbyggnader, upgifvit af JOH. JUL. SALBERG», i Handl. 1742 s. 72—74; jfr 1741 d. 9 mars § 4, d. 30 maj § 13.

§ 10. »And. Celsii Meteorologiske Observationer hålne i Upsala Åhr 1740», i Handl. 1741 s. 64—70.

§ 11. »Om Längders Mätning genom Dåns tilhielp, upgifvit af Jonas Meldercreutz», i Handl. 1741 s. 73—77; jfr d. 9 mars § 7.

Den 2 mars 1741.

§ 3. Fortsättning af Bielkes tankar om botaniken upplästes d. 9 mars § 8; något offentliggörande däraf ägde ej rum.

Den 9 mars 1741.

§ 2. »Anatomisk Observation giord på en Menniskio kropp efter döden här uti Stockholm år 1741 d. 13 [skall vara d. 3] Martii, af Evald Ribe» i Handl. 1741 s. 131—135; jfr d. 6 juni § 3.

§ 3. Det ifrågavarande protokollsutdraget är inbundet i akademiens protokollsbok närmast före d. 2 mars. Det utlåtande, som akademien med anledning häraf beslöt att afgifva d. 21 mars § 5, och som justerades d. 30 mars § 1, öfverlämnades till Cammar och Oeconomie utskottet d. 1 april; härom heter det i utskottets protokoll:

»Notarien vid Wettenskaps Academien Ehrenmalm fick uppå anmälan företräde, då han å Academiens vägnar aflade dess tacksäjelse för det förtroende Utskåttet behagat hafva för Academien, i det att Utskåttet medelst Extractum Protocolli begiärt att i från den samma få en upsats och förtekning på de örter och växter, som här i Riket kunna finnas och äro tienlige til medicinalier, och som Academiens största afsicht och åstundan är att kunna vara det allmänna til tienst; så har ock Academien ey underlåta velat att härutinnan hörsamma Utskåttets begiäran, samt til den ändan låtit igenom Doctor Linnæus, som äfven är en ledamot uti Academien, uprätta ofvan-omtalte upsats och förtekning; hvilken Notarien jemte Academiens Memorial derom nu aflefvererade. Utskåttet begiärte deruppå, det Notarien ville anmäla des hälsning hoos Academien, jemte skyldig tacksäjelses afläggande för den benägenhet, som Academien behagat visa Utskåttet härutinnan, lärandes Utskåttet, som gierna ser och åstundar denne Academiens vidare tiltagande och befordran, ey underlåta att på alt möjeligit sätt bidraga til det, som til des nytta och förmohn länder. Hvaruppå han afträdde.»

Akademiens sålunda öfverlämnade skrifvelse remitterades sedermera från Cammar och Oeconomie utskottet till Manufactur Deputationen och finnes bland denna deputations handlingar för 1741 (Bd 2, N:o 106 D); den lyder sålunda:

Ödmiukt Memorial.

Til at efterkomma den befallning, Riksens höglofl. Ständers Cammar Oeconomie och Commercie Deputations Utskott genom Extractum Protocolli behagat yttra, at Academien ville lämna Utskottet en förtekning uppå de i Riket befintelige samt til Medicamenter tiänlige örter, hvilka eljest dagel:n ifrån utrikes orter förskrifvas, och hvarföre Apothequen niuta visse friheter i tullen, har Academien genom dess ledamot Hr Doctor LINNÆUS låtit en sådan förtekning förfärdiga, hvaruti alla de örter upräknas, som i Apothequen brukas och efter Apothecare taxan af år 1699 påbudne äro at försäljas. Alla desse Medicinal växter fördelas uti 4 delar, 1:o de växter, som i Apothequen brukas och i Sverige vildt växa. 2:o Växter, som allmänt sås och hos oss fortkomma kunna. 3:o Växter, som hos oss kunna sås, men ej med någon vinst och förmon. 4:o Växter, som nödvändigt utifrån hämtas måste. Vid hvarje växt äro de delar kort upteknade, som af växten i Apothequen förvaras, eller de præparata, som däraf förfärdigas, at man ej en och samma växt på många ställen måtte hafva nödigt at upräkna.

Och ehuruväl Hr Doctor LINNÆUS anhållit, at Academien ville denna upsats ibland sina handlingar förvara, men ej låta på trycket utgifvas eller af någon utom Academien genomses, emedan han i annor händelse frucktar, at dess välmente upsåt kunde blifva illa bemött, och han på oförmärkt sätt och emot sin vilja, förlora deras förtroende och ynnest, hvilkas gunst Hr Doctor LINNÆUS så väl härtils förmärkt, som ock är angelägen at framdeles bibehålla, så har dock Academien varit öm at efterkomma utskottets af Riksens Högloft:e Ständers Deputation befallning och bifogar fördenskull en afskrift af ofvannämnde förtekning, med vördsam anhållan, at Riksens Högloft:e Ständer sielfve täckes vara omtänkte, at Hr Doctor LINNÆUS för detta sitt välmenta arbete ej måtte underkastas någon förtretlig påfölgd: han för sin del skulle räkna en sådan Riksens Högloft:e Ständers ömhet för den största vedergällning han vill önska, och Academien blefve därigenom ytterligare försäkrad om Riksens Högloft:e Ständers gunst och ynnest.

Eljest möter vid växters samblande här i Sverige isynnerhet den olägenhet, at fattigt folk här i landet hvarken vill, förstår eller är mohn at plocka rötter, blad, örter etc., dem sambla och föryttra, utan griper snarare til en skadeligare födkrok och med tiggarstafven skaffar sig och de sina uppehälle.

Detta kunde dock botas på det sättet, om de som vid Academier idkat sina studier och sedan komma at vistas uppå landet, först hade lärt Botaniquen, då de sedan kunde undervisa andra och lära fattigt folk at känna örter och dem sambla.

Uti Holland äro visse tracter och byar, som endast föda sig med planteringar af Medicinal växter, hvartil de sysslosättia barn och fattigt folk, hvilka ej annat göra, änn ränsa växterne och gifva acht på deras rätta mognad, hvarefter de sedan föra til torgs det som blifvit insamblat och det til Apothequen föryttra, då myckenheten af nyttige örter endast lönar planterarens möda.

Om sådant sätt att drifva och sambla växter här i landet vore vanligit, kunde Svenske inbyggare äfven lättel:n niuta fruchten af det, som naturen velat dem tildela. Stockholm d. 21 Martii 1741.

Bernhard Cederholm
Præs. i Wet. Acad.

A. J. v. Höpken
Secret. vid Kl. Wett. Academien.

Arwid Ehrenmalm
Notarius.

Linnæi memorial i frågan, som likaledes finnes bland manufactur-deputationens handlingar, är tryckt i *Linnés Bref och skrifvelser*, I: I, s. 23—26. Utgifvaren af denna publikation, Th. M. Fries, säger, att den bifogade växtförteckningen icke finnes bland deputationens handlingar. Detta beror dock på ett förbiseende, ty förteckningen, 17 sidor i folio, finnes där verkligen i afskrift. Enligt akademiens prot. d. 22 april § 9 och d. 6 maj § 2 befordrades den, utan vidare protest från författarens sida, till trycket med titeln: »Professor Linnæi upsats på de Medicinal växter som i Apothequen bevaras, och hos oss i Fädernes-landet växa» (Handl. 1741 s. 81—96).

Äfven Collegium medicum hade på befallning ingifvit en förteckning på inhemska medicinalväxter, jämte ett memorial af d. 14 mars 1741. Sedan kollegiet här påpekat liknande svårigheter för syftets ernående, som akademien i sin skrifvelse framhållit, yttras bl. a. följande:

»I betracktande af alt detta . . . finner Collegium sin plicht vara at vid detta tillfället ödmiukeligen gifva tillkänna, det till käre Fädernеslandets märckeliga förmåhn lända månde, om Publicum bestode en Botanicus, som alla åhr borde resa omkring landet at först uthröna hvilka nyttige örter och medicinalier innom riket finnas el:r och med fördel planteras kunde, och sedan undervisa vissa personer i hvarje Provints, huruledes the them rätteligen skillja samt i rättan tid samla, ränsa, torka, på bästa sättet handtera och änteligen uti bekanta städer och orter förvahra skulle, hvarifrån Apothekarena så väl som andra tarfvande them säkert hade at på lättaste sättet sig förskaffa, kunnandes till verckställigheten häraf aldrig önskeligare lägenhet gifvas än nu, tå vi hafva sielfva en landsman, nembl:n Medicinæ Doctoren Carolus Linnæus, som allmänt vederkänd är för en af de största Botanicis i hela Europa, hvilcken ock emot bestådd vederbörlig åhrlig lön och erforderlige reseomkostningar helt gerna skulle sig sådan möda till Rikets mer-

keliga fromma ej allenast i anseende til Medicamenter utan ock färgerier med mehra åtaga.»

Den 16 mars 1741.

§ 2. »Gabr. Polhems nya Påfund om Tunn Sviekor», i Handl. 1741 s. 77—78; jfr d. 30 maj § 8.

§ 6. »Försök angående Rågens utsående om sommaren, före den vanliga tiden om hösten, af Fortif. Cap. Anders Johan Nordenberg», i Handl. 1741 s. 146—148. Att akademien icke utan stor tvekan beslöt att publicera denna uppsats och med afsikt betecknade den som ett »försök» framgår af prot. d. 11 juni § 4 och d. 20 juni § 10.

Den 21 mars 1741.

§ 1. I saknad af de förlorade Oeconomiska grundreglerna kan den i handskriften utelämnade paragrafnummern icke ifyllas.

§ 7. »Observation om Dagsliuset i Salbergs SilfverGrufva, af Baron Alexander Funck», i Handl. 1741 s. 113—115; jfr d. 21 maj § 6.

Anders Wahlström (f. 1703, d. 1749), lektor i matematik i Västerås; om hans icke publicerade påfund angående spisar se vidare d. 21 maj § 3, d. 22 juni § 2, d. 30 sept. § 2. Hans *Ethica Mathematica eller Mathematisk Sedelära, öfvers. från Engelskan*, utgafs efter hans död i 3 delar, Västerås 1752—54.

§ 9. Häradshöfding Ernst Fredrik von Döbelns (f. 1701, d. 1766) bondepraktika återtogs d. 22 april § 6.

Den 30 mars 1741.

§ 1. Auskultanten i bergskollegium Gustaf Gabriel Bonde f. 1709, d. 1765, slutl. bergsråd; se i öfrigt anm. vid d. 23 febr. 1741 § 5.

§ 3. Docenten, sederm. lektorn i Växjö och titul. hofsekreteraren Jonas Hielm (f. 1710, d. 1776) disputerade i Lund under G. Harmens' presidium *de Vera Notione Corporis*, 1741.

§ 4. »Om Skeppens tyngd och rymd uti vatnet, af Gilbert Sheldon», i Handl. 1741 s. 168—178; jfr d. 21 maj § 5, d. 14 juli § 2.

§ 5. Viceamiralen Thomas von Rajalin (f. 1673) kommenderade örlogsflottan under 1741 års krig mot Ryssland. Han invaldes d. 13 april § 8; hans tvekan att mottaga kallelsen (se d. 21 maj § 12) samt hans kort därefter, d. 4 sept. 1741, inträffade död på flottan föranledde förmodligen, att han aldrig blef uppförd bland ledamöterna.

Den 6 april 1741.

§ 2. Statssekreteraren Gustaf Boneauschiöld (f. 1683, d. 1754) hade kontrasignerat den kungl. stadfästelsen å akademiens grundregler. Sederm. kanslirådet Gustaf von Heland (f. 1680, d. 1759) hade antagligen såsom dåv. expeditionssekreterare i inrikes civilexpeditionen biträdt vid ärendets behandling därstädes.

§ 3. I de tryckta exemplaren af Handlingarnas 1:a kvartal för 1741 äro i ledamotsförteckningen grefvetitlarna tillskrifna för hand för Stromberg och Ekeblad. Annonsen är införd i Posttidningarna d. 16 april.

§ 7. Om Kiesewetters försäljning af Handlingarna se s. d. § 9. och d. 17 okt. § 2.

§ 8. Erik Benzelius hade redan 1716 framställt förslaget att till underhåll af ett tilltänkt observatorium i Uppsala monopol skulle utfärdas på almanackors utgifvande (se *Emanuel Swedenborg, Opera* . . . I, Holmiæ 1907, s. 248), och detta förslag hade han till förmån för vetenskapssocieteten i Uppsala förnyat, ehuru utan framgång, i en formlig ansökan af 1728 (se *K. Vet. Societetens i Upsala tvåhundraårsminne.* Minnesskrift af N. C. Dunér, 1910, s. 39). I vetenskapsakademien fick saken hvila till 1745: i prot. för d. 14 dec. d. å. läses:

»3. Upläste Secreteraren [Elvius] des handling om et sätt at updraga en meridian igenom tvänne stiernors räta ascentioner, hvilket remitterades til Hrr Klingenstierna och Hiorter [tryckt i Handl. 1745 s. 287—292].

4. I anledning härutaf, som detta sätt kan förrättas utan nogot annat instrument än et pendel ur, och således tienligit för Math. Lectorerne vid Gymnasierne, som ej ännu fåt quadranter til at igenom altitudines correspondentes draga sig middagslineer för observationer, som dem åligger at göra för Longitudens determi-

nerande, blef discurrerat, om icke Academien borde taga sig an desse observationers anställande och til den ändan förse dessa observatorer med underrättelser om hvad de hafva at observera och huru de böra observera, och til den ändan utgifva en astronomisk calender, som sådant innehölle. Academien fant väl det nu vara för sent på året at uplägga en sådan för det tilkommande; man kunde nu allenast sända til de lectorer, som vistas på de orter, der nödigast vore at hafva sådana observationer giorda, såsom i Calmar och Götheborg, förtekningar på tienliga phænomena.

5. Här vid förestältes också, om icke Academien kunde göra ansökning hos Hans Maj:t om privilegium på alla almanackors utgifvande i Riket efter Sal. Ärkebiskopen Benzelii förslag, som ses af Academiens protocol d. [6 April] 174[1], hvartil Academien vore så mycket mera berättigad, om hon til Rikets tienst en sådan astronomisk almanach utgofve, som ingen inkomst förde med sig, utan tvert emot omkostnad, som de vanl. almanachor kunde ersätta. Dessutom vore detta at förekomma fel, som oförfarna almanachskrifvare som oftast pläga begå, och kunna vara af mycken påfölgd. H:s Excelence Hr Gr. Tessin åtog sig at munteligen andraga denna Academiens ansökning hos Konungen.»

Kungl. Maj:ts resolution, som förlänade akademien uteslutande privilegium på almanackors utgifvande, är utfärdad d. 17 okt. 1747. Se vidare G. E. Klemming & G. Eneström, *Sveriges kalendariska litteratur*, Sthlm 1878, 79, inledningen till afd. 2.

Den 13 april 1741.

§ 4. Cederholms tal om egennytta blef ej tryckt; se s. d. § 9.

§ 11. Carl Gustaf Tessin invaldes d. 30 maj 1741 § 5. Ett från det vanliga formuläret afvikande kallelsebref till honom utfärdades d. 8 maj 1742; konceptet härtill finnes i slutet af protokollsbandet för 1742—43. Han introducerades ej förr än d. 16 febr. 1745, och d. 23 febr. s. å. beslöts, att han skulle hafva rum bland ledamöterna »efter det datum, som han blifvit kallad af Academien»; i själfva verket infördes han i matrikeln efter invalets datum.

Den 22 april 1741.

§ 1. Petter Momma fick visserligen, d. 30 april § 7, löfte om Handlingarnas tryckning, men utförde denna blott för andra

kvartalet af 1741 och låg sedan under vid konkurrensen med boktryckaren GREFING; jfr kontraktet med den senare d. 25 juli 1741.

§ 2. Originalet till grundreglerna, som förvaras bland akademiens värdehandlingar, är en praktfullt textad och inbunden volym i stor folio, med vidhängande rikssigill i silfverkupa. Den till dess förvarande af CRONSTEDT skänkta eklådan (se d. 21 maj 1741 § 8) finnes ej numera.

Den 30 april 1741.

§ 2. »Beskrifning på et nytt afvägnings-instrument, af CARL FRIED. NORDENBERG», i Handl. 1742, s. 64—67, med en slutanmärkning af akademien; jfr 1741 d. 20 juni § 5, d. 22 juni § 7.

§ 4. »Beskrifning på tvänne rågax, som förleden sommars i Finland tagne blifvit», med afbildningar, i »Original-Handl. otryckte 1739—41».

§ 5. »Anmärkningar öfver Herr Kyrckjoherden ZACARIAS WESTBECKS rön om Åker brukets nyttiga främjande» af LOTTA TRIEWEN, i »Original-Handl. otryckte 1739—41». Jfr anm. vid d. 26 nov. 1740 § 2.

Den 6 maj 1741.

§ 6. Här kan endast afses den ofvan omtalade redogörelsen för Handlingarnas hufvudsakliga innehåll i *Hamburgische Beyträge zur Aufnahme der gelehrten Historie und der Wissenschaften*, där dock endast HÖPKENS företal är fullständigt återgifvet i öfversättning.

Den 21 maj 1741.

§ 7. *Konsten at lefva under Watn, eller en kort Beskrifning om de påfunder, machiner och redskap, hvarpå Dykeri- och Bärgnings-Societetens Privilegier äro grundade* . . . Af MÅRTEN TRIEWALD, Sthlm (1:a uppl. 1734), och densammes *Plägning til Konsten at lefva under Watn*. . . Sthlm 1741.

§ 10. Claes Wimmermark, f. 1708, d. 1778, lektor i Linköping, slutl. kyrkoherde och prost i Vimmerby. Hans meteorologiska observationer blefvo ej publicerade, men i Handl. 1751 och 1753 finnas af honom några rön om potatisplantering och kålskötsel »Jämte ämbetet roade han sig med matematiken, den han ganska mycket älskade, samt meteorologien och elektriciteten, hvilken han genom rön sökte applicera till giktkrämpors botande» (Odén, *Östgötars minne*, Sthlm 1902, s. 159).

§ 11. »Sätt at mäta Watnets hastighet, af P. Elvius», i Handl. 1741 s. 116—121; jfr d. 30 maj § 10. Hans större arbete i hydrodynamik, *Mathematisk Tractat om Effecter af Vatn-drifter*, utgafs som särskildt tryck af akademien 1742. — »Geometriskt Theorem demonstrerat af P. Elvius», i Handl. 1741 s. 136—137; jfr d. 30 maj § 4.

Den 30 maj 1741.

Protokollet för denna dag, hvilket till formen afviker från alla de öfriga, är, såsom ses af § 2 för nästföljande sammankomst, uppsatt af akademiens ämnessven, dåvarande notarien i bergskollegium, sedermera landshöfdingen frih. Per Abraham Örnskiöld.

§ 1. »Underrättelse om en Qvarn-model, som utvisar huru mycket en qvarn årligen kan mala, af Ch. Polhem», i Handl. 1741 s. 129—131.

§ 3. Om Ihres verksamhet för svenska språkets införande i universitetsundervisningen se Annerstedt, *Upsala universitets historia*, 3: 2, 1914, s. 408; jfr ibid. s. 150 not 1. Hans *Utkast till föreläsningar öfver Svenska språket* trycktes 1745 och i ny upplaga 1751. Sju af de tal, som under läsåret 1740—41 höllos af de unga adliga adepterna i Ihres »Skytteanska akademi», äro bevarade i Ihre-samlingen i Upps. univ.-bibl.; fyra af dessa äro omnämnda i en tryckt förteckning på de tal, som hållits under höstterminen förstnämnda år. Huruvida den Skytteanska akademiens verksamhet fortgått utöfver den angifna tiden är icke bekant, men att den sedermera, om också mera tillfälligt, återupplifvats är säkert. Om ett sådant fall berättar t. ex. Jonas Agrell, då tjänstgörande som informator för unge grefve Carl Jan Gyllenborg, i bref till dennes fader, riksrådet Henning Gyllenborg, af d. 27 nov. 1750 (Upps. univ.-bibl. F 380). (Meddel. af förste bibliotekarien A. Grape.)

§ 9. »Et fördelaktigt Påfund at fylla Melon Bänkar, som

bibehålla en ständig Värma uti 8 Månader; uti fyra samfälte år bepröfvat af Mårten Triewald», i Handl. 1741 s. 115—116.

§ 12. Antagligen samma modell till släde med hjul, som af Salberg förevisats redan d. 12 nov. 1740 § 4.

Den 6 juni 1741.

§ 3. Att d. 13 mars är oriktigt för d. 3 är anmärkt ofvan vid d. 9 mars § 2.

Uppgiften, att ledamöterna åsågo den under amiral Abraham Falkengrens befäl till Finland destinerade galereskaderns affärd, är den enda antydning, som i protokollen förekommer om det olyckliga kriget 1741—42. Kriget förklarades d. 28 juli 1741 »genom en Kongl. Härold under puke- och trompete-klang på vanliga ställen här i Staden» (Posttidn.). Möjligen kan man i de sparsamma sammanträdena under årets återstående del och ledamöternas fåtaliga närvaro vid desamma se tecken till, att akademiens arbeten till följd af kriget ej ådrogo sig sedvanligt intresse.

Den 11 juni 1741.

§ 5. Sammanhanget synes utvisa, att ordet *ny* på 8:e raden i denna paragraf är felskrifvet för *nedan*.

§ 6. Jfr anm. vid d. 30 april 1740 § 5. Hänvisningen till Gabriel Polhems beskrifning gäller dennes vid d. 16 mars 1741 § 2 omförmälda rön om tunnsvickor.

Den 20 juni 1741.

§ 3. »Förteckning på Födda och Döda uti Linköpings Stift från början til slutet af år 1740», i »Original-Handl. otryckte 1739—41». — Enligt prot. d. 27 mars 1742 begärde Hr Benzelstierna »en afskrift af den lista uppå döde och födde, som Hr Benzelius til Academien ingifvit, hvilken han til bemälte Herre uppå dess begäran vil til handa ställa: berättandes därjämte, det Hr Benzelius är sinnad sådane flere mortalitets listor til Academien ingifva, allenast han kan få denna begärte, efter hvilken de öfrige komma at inrättas». Det af Benzelius gifna initiativet ledde senare till akademiens verksamhet på befolkningsstatistikens område, där hon,

särskildt genom sina sekreterare ELVIUS och WARGENTIN, inlagt så stora förtjänster.

§ 6. Professorn i Åbo NILS HASSELBOM, som på högvederbörlig befallning några år bortåt varit sysselsatt med undersökningar angående »durchfarten i Finland», hade enkom rest öfver för att bedrifva saken vid riksdagen. Frågan gällde att genom en farled förbinda Päjäne med hafvet, antingen vid Björneborg (HASSELBOMS förslag) eller vid Helsingfors; den behandlades vid flere sammanträden i kammar- och ekonomiutskottet under juni och juli 1741 och ledde slutligen till ett ständernas bref af d. 22 aug. s. å., som föredrogs i rådet d. 19 dec. Något yttrande från akademiens sida synes icke ha blifvit afgifvet; jfr d. 22 juni § 5, d. 9 sept. § 5. Frågan är i förbigående berörd af E. G. PALMÉN i *Atlas öfver Finland 1910*, Text II, Kommunikationer, s. 19. — Af sin nyvalde ledamot HASSELBOM fick akademien icke mycken glädje: han uteslöts d. 16 april 1748, »emedan han ej tog minsta del uti Academiens göromål».

Den 22 juni 1741.

§ 4. LINNÆI bref, dat. Runsten på Öland d. 9 juni 1741, finnes i original i volymen »Ink. Bref 1739—41» och är aftryckt i *Linnés Bref och skrifvelser*, I: II, s. 13.

§ 6. »Theoriens och Practiquens sammanfogning i Mechaniquen, och särdeles i Ström-värk, af CHR. POLHEM», i Handl. 1741 s. 149—166; jfr d. 14 juli § 1. Om fortsättning af denna afhandling se d. 21 nov. § 3.

Under det sedvanliga bestyrkandet af protokollsafskriftens riktighet saknas här preses' namn, såsom flerstädes i det följande.

Den 14 juli 1741.

§ 4. Namnen på de fyra ledamöter, som vid valet till preseskandidat erhöllo de flesta rösterna, hafva blifvit uteglömda i renskriften.

§ 5. DRAKES tal, »Tankar om krokota Lineers nytta uti konster ock vetenskaper», är i utdrag tryckt i Handl. 1742 s. 1—9; jfr d. 16 dec. § 10, d. 19 dec. § 5.

§ 7. »And. Celsii Anmärkning om nyttan at veta Jordens rätta Storlek och Figur», i Handl. 1741 s. 259—265; jfr d. 12 dec. § 3.

Den 25 juli 1741.

§ 1. Att kontraktet med Grefing gällde för *tu* år är förmodligen ett fel i afskriften, så vida icke någon i protokollen ej omförmäld ändring sedermera vidtogs: i en i okt. 1744 ingifven skrifvelse anmälde Grefing, att kontraktet, som gällde för *tre* år, utlöpte med utgången af 1744; det förlängdes på ytterligare tre år d. 9 nov. 1744.

§ 3. »Anledning til åtskillige ofelbare Närings- och Hielpemedel uti Hushållningen på Landet, framgifven af A. J. Nordenberg», i Handl. 1741 s. 210—218.

Den 9 september 1741.

§ 2. »En sälsam Svamp [*Phallus inpudicus* L.] funnen i Småland af Assessor Johan Rothman», i Handl. 1742 s. 19; jfr d. 7 nov. § 9, d. 14 nov. § 7.

»Slotts-Conducteurens J. M. Gråbergs Berättelse om en lefvande Groda, funnen på Gothland vid Bursvik uti fasta och täta Stenen . . . inskickad til Wettenskaps Academien af Johan Pihl, Med. Doct. ock Assessor samt Provincial-Medicus i Gothland», i Handl. 1741 s. 248—255; jfr d. 7 nov. § 5—6, d. 14 nov. § 8—9, d. 5 dec. § 5.

§ 3. »Professor C. Linnæi Samling af Et Hundrade Växter upfundne på Gothland, Öland och Småland», i Handl. 1741 s. 179—210.

§ 4. D. 17 april inlämnades till censor librorum »Tankar om Boskapsdyngians fördelachtiga brännande til aska, pott-aska och glas» af Joh. Simon Kiellstedt, »tilförende Controlleur vid Glasbruket i Stockholm» (*Benzelstiernas Censorsjournal*, s. 147); denna skrift har antagligen aldrig blifvit tryckt. Samme mans sätt att bränna pottaska af ett slags sjögräs, som kallas hötter (se d. 30 sept. § 5), omnämnes af Nordenberg i Handl. 1741 s. 210.

§ 6. »En ny Ler-älta särdeles tiänlig för Taktegel Bruk, upfunnen af Martin Triewald», i Handl. 1742 s. 211—214.

Den 23 september 1741.

§ 3. »Att tvätta Linkläder utan tvål eller såpa», undert. Therine, i »Original-Handl. otryckte 1739—41». — »Tvål af Ormbunke-Aska upvist af Mårten Triewald», i Handl. 1742 s. 92—93; jfr d. 31 okt. § 19; någon tacksägelse till »Therine» förekommer här icke. Jfr anm. vid d. 23 febr. 1740 § 6.

§ 4. »Beskrifning öfver det nya Påfund af en uprät-stående dubbel Clavesin . . . af des inventor, Nicol. Brelin», i Handl. 1741 s. 218—220. I sekreta utskottet upplästes d. 23 juni 1741 en skrifvelse af Brelin, i hvilken han till inlösen hembjöd ett »Nytt påfund af stränginstrument», som enligt hans förslag »måtte på et publict rum, antingen det nya Kongl. Slottet eller annorstädes, blifva upstält och förvarat til efterkommandes goda omdöme och nationens egen heder». Framställningen beledsagas af ett intyg från Chr. Polhem, hvari han uttalar sin förundran öfver ett så stort konststycke, men förklarar sig inkompetent att bedöma det i musikaliskt hänseende. (Manuf.-dep:s Handl. 1741, D. 2.)

§ 6. »Beskrifning öfver et nyt Sätt på Kakelugnar af Nic. Brelin», i Handl. 1741 s. 270; jfr d. 12 dec. § 1.

§ 7. Linnæus tog afsked af akademien, emedan han skulle flytta till Uppsala för att tillträda den professur, hvartill han d. 5 maj 1741 blifvit utnämnd.

Den 17 oktober 1741.

§ 3. Brelins åtagande att utan provision försälja Handlingarna blef ej så fördelaktigt för akademien, som från början antagits. Protokollet för d. 20 jan. 1742 meddelar:

»Hr Brelin berättade, at han i denna höst förfärdigat tvänne machiner: en qvarn, med hvilken både fort och utan särdeles möda kan malas, och den andra, genom hvilken man uppå sex timmar skal kunna brygga. Kongl. Commercie och Krigs Collegierne hafva låtit om desse tvänne Machiners nyttiga brukande bref afgå til Hans Kongl. Maj:t, dess utom hafva åtskillige private personer desse påfund gillat och bifallit. Och ehuruväl Hr Brelin gärna ville, såsom Ledamot af Kongl. Academien, ingifva desse tvänne rön; dock som hans vilkor äro ganska svage, så säger han sig vara nödsakad at låta för sin egen räkning beskrifning jemte ritning uppå desse sine 2:ne påfund på trycket utgå, at derigenom til sit

egit understöd förtiäna sig något, så framt ei Academien ville för desse Machiner godtgöra honom de trehundrade åttatio tre daler tre öre kopparmynt, han Academien för försålde quartals Handlingar är skyldig, hvilka medel Hr Brelin vid ofvannämnde Machiners värkställande varit nödsakad at tilgripa.

Sedan Hr Brelin tagit afträde, tog Kongl. Academien detta i behörigt öfverwägande, och emedan de af Hr Brelin gorde Machiner äro både nyttige, såsom ock redan försökte, så at om mögeligheten vid deras brukande ej något tvifvelsmål kan dragas, Academien äfven förledne quartal gort en besparing af 300 dr koppmt, sedan lönerne för betiäningen blifvit indragne, hvilka ej på bättre sätt kunna användas, än då de til nyttige försöks anställande nyttias; fördenskul vil Academien, så i anseende til desse omständigheter, som i betrachtande af Hr Brelins trånga vilkor, honom eftergifva den skuld, för hvilken han hos Academien häftar, och sig bestiger til 383 dr 3 öre koppmt, emot det at Hr Brelin efter sit gorde löfte lämnar til Kongl. Academien sina ofvanberörde tväune machiner. Detta blef af Hr Præside Hr Brelin muntel:n tilsagt.»

De bägge maskinerna äro beskrifna i Handl. 1742, s. 68—72, och i slutet af beskrifningen säges det: »Denne Quarn-Machine ock Brygge-Inrättning har Kongl. Svenska Vetenskaps-Academien med sin omkostnad låtit ställa i värket, samt i närvaro af flere des Ledamöter försöka des här upgifne värkan, hvilken ock til alla delar befunnits riktig.» Brelins iråkade balans, som således af akademien välvilligt täcktes, var måhända anledningen till hans afgång från arkivariesysslan med utgången af 1741. Om hans »trånga villkor» vittnar för öfrigt, att sekreta utskottet d. 13 aug. 1741 beslutit, »att Magister Brelin, som tiänt det allmänna igenom sina nyttiga påfund i mechaniska vettenskaperne, kommer at åtnjuta de Bibliothecarien Dalin årligen tillagde 600 d. smt, så snart Dalin får åtniuta des ordinarie lön».

§ 7. Benzelstiernas tal trycktes i utdrag under titel: »Berättelse om åtskillige nyare Malm- ock Mineral-upfinningar i Riket», i Handl. 1741 s. 237—248; jfr s. d. § 9 och d. 21 nov. § 6.

Den 31 oktober 1741.

§ 3. Olof Bring (f. 1702, d. 1747), kyrkoherde i Brönnestad och Matteryd, Lunds stift; Linnæi yttrande om »fetepölsor» (ollonborrelarver?) se d. 14 nov. § 3.

§ 5. »Beskrifning uppå et Insect, som lefver uppå mäst alla Örter ock Trän uti et hvitt Skum, framgifven af Carl De Geer», i Handl. 1741 s. 221—236; jfr d. 14 nov. § 6.

§ 6. KEDER = MAGNUS TIÆDER (se d. 7 nov. § 1), sedan kapten vid fortifikationen och adlad med namnet STÅLSVÄRD, afrättad d. 23 juli 1756 för delaktighet i ERIK BRAHES m. fl:s försök till statshvälfning.

§ 10. »Et Wärktyg, hvarmed Tänderne på allahanda Sågblader ganska behändigt ock fort uthuggas, framgifvit af MÅRTEN TRIEWALD», i Handl. 1741 s. 266—270; jfr d. 7 nov. § 12.

§ 11. »Sätt at bleka Linne af JOHAN ROMAN, Kongl. May:ts Capel-Mästare», i Handl. 1741 s. 275; jfr d. 12 dec. § 4. Angående ROMANS berättelse om omogen rågs utsående (jfr d. 12 dec. § 8) yttrade LINNÆUS: »jag vill ej höra talas om omogna frös præference» (*Bref o. Skr.* I: II, s. 17).

§ 12. OLOF STRAND (f. 1690, d. 1749), kyrkoherde i Lerbo af Strängnäs stift; hans »Försök angående Hvetes förvarande ifrån Kolax», i Handl. 1741 s. 236; jfr d. 14 nov. § 1.

Den 7 november 1741.

§ 4. Uttrycket »at nämna ordet Class redan misshagat» hänsyftar möjligen på något yttrande, som förekommit under öfverläggningen vid föregående sammankomst angående TRIEWALDS vägran att låta ett af honom ingifvet rön bli föremål för remiss till vederbörande klass.

§ 5. Orden »et riktigt bergvärk (contre poire)» äro uppenbart meningslösa; utg. antar, at det bör heta: »en riktig bergvägg (contreparoi)».

§ 7. HÖRSTADIUS se d. 17 jan. 1740 § 14; HIELM se anm. vid d. 30 mars 1741 § 3.

§ 8. Det italienska *soffio d'acqua* (i handskriften »soffi d'Aqua») betecknar detsamma som i föregående protokoll det svenska »vattubläst».

§ 10. Professor HJ. SJÖGREN har benäget lämnat utg. följande upplysningar:

»Med Orån afses utan tvifvel det vattendrag, som i sin nedre del genomrinner Oresjön och Skatungen och utfaller i Orsasjön, Dalarne, hvilket vattendrag äfven benämnes Oreån eller Furudalsån, eller Oreälfven; HÜLPHERS kallar det helt enkelt 'Oran'.

Sedan gammalt är det bekant, att i slipstensbrotten anlagda i sandstenen, på ömse sidor om Oreån, förekomma röda, järnhaltiga leror, s. k. bolus, hvilka tydligen motsvara den lerart, som af SWAB betecknas som 'ett slags myrmalm'. I CRONSTEDTS mineralogi (2:dra uppl. 1781) omnämnes 'bolus' från Orsa slipstensbrott. I bergskollegiets mineralsamling, numera på riksmuseets mineralogiska afdelning, finnas tre prof på röd, järnhaltig lera och skifferlera från Orsa socken, med fyndorten angifven för det ena 'Nederberga slipstensbrott', för de andra 'slipstensbrotten' och 'sandstensbrottet'. I den af akademiens ledamot, bergsrådet G. VON ENGESTRÖM, sannolikt under 1770-talet upprättade handskrifna katalogen öfver bergskollegii samling finnes den ena af dessa stuffer upptagen bland 'Lerarter' under N:o 213, såsom 'Järnlera, röd, lös, fet, från Orsa sandstensbrott, Dalarne'. Af den hvita lerarten, s. k. 'Agaricus', finnes intet prof i samlingen från denna lokal, ej heller har jag funnit dess förekomst därstädes omnämnd i litteraturen; det lider dock intet tvifvel, att den är en med den förra likartad bildning, men i motsats till den röda järnfri.»

Den 14 november 1741.

§ 4. »Medel at bota och förvara Hästar för Qvarke, Qvickdrag ock andra Siukdomar, framgifvit af MÅRTEN TRIEWALD», i Handl. 1741 s. 256—259; jfr d. 21 nov. § 2, d. 5 dec. § 3. Den till Kongl. Utrednings Commissionen till Arméns tjänst i Finland ingifna skriften i samma ämne är, i nära nog samma ordalydelse, men utan författarenamn, tryckt med titel: »Et bepröfvat Medel, til at bota the svåraste invärtes krämpor som Hästar kan tilstöta, samt thet aldrabästa preservativ at bibehålla them vid Hälsan och godt Hull» (4 sidor 4:o), samt ingår i det s. k. »Årstrycket» af kungl. förordningar m. m. för 1741.

§ 8. Med de åberopade mindre tillförlitliga författarne torde åsyftas följande arbeten: EBERH. GUERNERUS HAPPEL, *Mundus Mirabilis tripartitus oder wunderbare Welt in einer kurzen Cosmographia*, 3 vol., Ulm 1687—89; P. L. BERCKENMEYER, *Neuvermehrter curieuser Antiquarius oder geogr. hist. Merkwürdigkeiten der europ. Länder*, 2 vol., Hamb. 1741; CONRAD GESNER, *De omni rerum fossilium genere, gemmis, lapidibus, metallis* . . ., Tiguri 1555.

Den 21 november 1741.

§ 2. Det åberopade arbetet är: NICOLAS LEMERY, *Traité de l'antimoine contenant l'analyse chymique de ce minéral* . . ., Paris 1707; en italiensk öfversättning af samma arbete skänktes af CRONSTEDT till akademien d. 1 mars 1740 (§ 17) och förvaras ännu i dess bibliotek.

§ 3. »Fortsättning om Theoriens ock Practiquens sammanlämpning i Mechaniquen af CHRISTOF. POLHEM», i Handl. 1742 s. 157—171.

Den 12 december 1741.

§ 2. SVEN RINMAN, hvilken d. 16 dec. § 3 antogs till ämnessven, var den sedan berömde metallurgen, som d. 20 okt. 1753 blef akademiens ledamot.

§ 5. I *Stockholms Post-Tidningar* d. 10 dec. 1741 läses följande tillkännagifvande:

»De förnäme Herrar och Fruentimber, som vilja vara Åskådare af en blomma i från Jericho, hvilken har den arten, at hon öpnar sig alla Jule-Aftnar eller natten emellan den 24. och 25. Decembris, ehuru hon eljest och ordinairt är tilsluten, samt nu mera öfver 96. År gammal, behagade til den ändan ju för ju helre uti Wedewågsboden vid Riddarhus-Torget sina namn anteckna och Billetter dertil uttaga, som på det all olägenhet genom förmycken trängsel må undvikas, allenast til Femtio blifva lemnade, och kosta dels 9. dels 6. dels också 3. Dal. Koppermynt, hvarefter deras Innehafvare i särskilta rum komma at placeras, dock så at blomman för alla upvisad varder. Man väntar dem, som den bese vilja uti Permentiska Huset på lilla Nygatan, eller näst intil Post Huset, en trappa up, bemälte den 24. Decembris klockan precise 8. om Aftonen, då blomman ännu är tilsluten men börjar sedan så småningom at öpna sig alt in til kl. 12, då hon är aldeles öpen, men straxt derpå åter igen, ehuru mycket fortare, kommer at tilslutas. Förberörde blomma har aldrig för i Sverige sedd blifvit, och utom dess så rar, at uti Europa icke mera än tre af den sorten finnas, en i Paris, den andra i Köpenhamn och den tredie här. Trenne mycket rara stenar skola äfven vid samma tilfälle blifva opvisade.»

Annonsören synes emellertid ha fått anledning misstänka. att humbugen skulle afslöjas, hvarför han i nästa nummer af tidningen, d. 14 dec., införde följande:

»Såsom man förnummit, at en och annan dragit i tvifvelsmål de egenskaper, som förra veckan uti Avisorne tillades Jerico blomman, hvilken man den 24. Decembris Nästkommande täncker at opvisa; och at derjemte andra blommor under samma namn skola vara til finnande; Så har man funnit rådeligit, at härmed gifva tilkänna, det de senare äro af hel annan art, och finnas på ganska många ställen, samt komma ifrån Turkiet eller Africaniska kusterne: Men den förra vexer endast vid Jerico, och är ganska rar; hvarom med mera genom en apart beskrifning, de hvilka på förberörde dag behaga sig infinna skola blifva underrättade. Billetter fås icke längre at bese denna blomma än til den 19 i denna Månad; hafvandes den som ärnar visa henne endast afseende at förnöja sig och andra dermed, men icke på något intresse.»

Möjligen var det någon af akademiens ledamöter som föranledde följande meddelande i tidningen för d. 17 dec.:

»Skulle någon finnas så Curieus at besichtiga Rosen fran Jericos öpnande och tillslutande, kan hafva 2:ne Sorter der af olika til storlek och färg alla dagar att beskåda uti Ahlichs Hus vid Riddarhus-Torget kl. 2, eftermiddagen, jemte uthförlig beskrifning af Trägårs-Mästaren SVEN BREHMER, öfver samma blommas växt och nyttiande, sampt dess öpnande på vaten emot Recompens som man sielf behagar, och hafver man äfven leds besichtigat den för i Post-Tidningarne omrörda blomma at hon af ingen annan sort är och at hon allenast öpnar sig Julnatten är en stor Fabel.»

Förevisningen på julaftonen blef nu inställd enligt en så lydande annons i samma dags tidning:

»Emedan så många säija sig hafva Jerico Blomma, altså tyckes det för onödigt at visa den man ärnade den 24. i denne Månad; ty man har redan för sagt at det intet giordes för något interesse» — hvilket senare dock vederlägges af den första annonsen.

§ 6. SVEN GESTRIN, assessor i Svea hofrätt, sederm. hofrättsråd. ERIK ENGBERG hade, på JONAS ALSTRÖMS initiativ, 1735 utsändts till England för att studera finsmide och eggjärnstillverkning; 1743 var han CH. E. LEWENHAUPT behjälplig vid hans flykt ur fängelset, och d. 11 juli 1759 dömdes han till flerårigt fängelse för delaktighet i de s. k. Landbergska stämplingarna (se MALMSTRÖM, *Sveriges polit. historia*, IV, 1899, s. 357 o. 359). LINNÉ, som i sina anteckningar om Nemesis divina kallar honom »bästa knifsmed i Stockholm», förmenar att han förrådt LEWENHAUPT och därigenom såsom en gudomlig vedergällning ådragit sig sitt senare olycksöde.

§ 9. HÖPKENS bortresa, hvarom vidare d. 16 dec. § 11, föranleddes af det honom gifna uppdraget att biträda vid fredsunderhandlingarna med Ryssland; efter dessas misslyckande återvände han till Stockholm i april 1742 och är antecknad såsom närvarande i akademien d. 8 maj s. å.

§ 10. Angående vaktmästarens bostad se vidare d. 16 dec. § 4, d. 19 dec. § 6.

Den 16 december 1741.

§ 5. DETLOF HEIJKE, sedermera adl. HEIJKENSKÖLD, invaldes d. 20 jan. 1742; GÖRAN WALLERIUS och PEHR ADLERHEIM föllo vid valet s. d. igenom; den förre föreslogs ånyo d. 23 jan. och introducerades d. 17 febr., den senare invaldes d. 10 febr. 1742.

§ 7. I den första voteringen afgåfvos 21 röster. Vid sammankomsten voro emellertid, om man medräknar den nyintroducerade STOCKENSTRÖM och MELDERCREUTZ, hvilken också tyckes ha varit till städes, blott 17 ledamöter närvarande, och således kunde, med preses' 2 röster, endast 18 valsedlar ha afgifvits eller rättare blott 17, då SWAB, som ej varit ledamot i 3 månader, enligt grundreglerna icke var röstberättigad. Förhållandet torde ej kunna förklaras på annat sätt, än att frånvarande ledamöter deltagit i valet genom fullmakter. Då i den andra voteringen afgåfvos blott 13 röster, torde de 8, som i den första röstat på VON OTTER, ha afhållit sig från deltagande.

§ 12. SWEDENBORGS båda skrifter äro: *Om Jordenes och Planeternas Gång och Stånd: Thet är Några bevisliga skiäl at Jorden aftager i sitt lopp och nu går longsammare än til förene; giörande vinter och sommar, dagar och nätter lengre i anseende til Tiden nu än förr,* Skara [1718], omtryckt i E. SWEDENBORG, *Opera . . . de rebus naturalibus.* III, Sthlm 1911, s. 299—320; samt *Förslag til vårt Mynts och Måls Indelning, så at Rekningen kan lettas och alt Bråk afskaffas,* Sthlm 1719.

Den 19 december 1741.

§ 4. Den okände var akademiens dåvarande ämnessven PEHR ADLERHEIM; hans »Præservativ eller förvaring mot köld», i Handl. 1741 s. 279.

§ 7. Om LIUNGQUIST se anm. vid d. 20 aug. 1740 § 9; DANIEL EKSTRÖM invaldes d. 20 jan. och introducerades d. 27 febr. 1742.

Register.

Större siffror hänvisa till sida, mindre till paragraf i Protokollen. Siffror föregångna af *A* beteckna sida i Anmärkningarna.

